

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

« Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις » (Α' Κορ. 1, 30)

Τόμος ΚΣΤ'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1971

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

« Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις » (Α' Κορ. 1, 30)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ' - ΕΤΟΣ ΚΥ'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Ἰανουάριος 1971

Ἀριθ. φύλλου 301

ΜΙΑ ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΙΑ

Με τὴν εὐλογίαν τοῦ Κυρίου μας τὸ περιοδικὸν « Ἀπολύτρωσις », διήνυσε μέχρι τέλους τοῦ 1970 περίοδον 25 ἐτῶν, ἐκτὸς τῶν ἐτῶν τῆς πρώτης περιόδου (κατοχῆς), κατὰ τὴν ὁποίαν ἦτο ἑκτακτος ἐκδόσις. Ἐπὶ ἓν τέταρτον αἰῶνος ἡ « Ἀπολύτρωσις » ἔδωκε τὴν μάχην διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Παρέμεινε πιστὴ εἰς τὴν ὀρθόδοξον παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἀνεπηρέαστος ἀπὸ τὰ ρεύματα τοῦ συγχρόνου κόσμου. Προσπάθειά της ἦτο νὰ θυθίζεται ὡς ἀντλήμα εἰς τὰς πηγὰς τῆς ἀγίας Γραφῆς καὶ τῆς ἱερᾶς Παραδόσεως, νὰ ἀντλή ὕδωρ ζωῆς « ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ σωτηρίου » καὶ νὰ ποτίζει τὸν ἀγρόν τοῦ Κυρίου, τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ. Ἐπεδίωξεν ἀκόμη νὰ γίνη ἓνα μεγάλῳον, διὰ νὰ μεταφέρῃ εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον τὴν φωνήν « Ὑιοὶ ἀνθρώπων, ἕως πότε βαρυκάρδιοι; Ἰνατὶ ἀγαπᾶτε ματαιότητα καὶ ζητεῖται ψεῦδος; » (Ψαλ. 4,3). Ἐπεθύμησε νὰ καταστῇ μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἄγγελος Κυρίου, διὰ νὰ φέρῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀγάπης, τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἀπολυτρώσεως. Νὰ ἐξαγγεῖλῃ ὡς μυροφόρος τὸ μήνυμα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τί ἐπέτυχε; Ὁ Κύριος γνωρίζει. Ὁ συνεργὼν καὶ αὐξάνων Θεός, θέλων νὰ μᾶς ἐνθαρρύνῃ, εὐλόγησε νὰ φανοῦν ὠρισμένοι καρποὶ τοῦ γραπτοῦ κηρύγματος τῆς μετανοίας, τῆς σπορᾶς καὶ τῆς ἀρδεύσεως τοῦ ἀγροῦ, τῆς μάχης κατὰ τῆς ἁμαρτίας, τῆς ἀμύνης ὑπὲρ

τῆς ὀρθῆς πίστεως, τῆς ἐξασφαλίσεως ἐνὸς χώρου διὰ τὴν κατοικίαν τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Λόγου. Μία σειρά ἀπὸ ἐπιστολάς ποὺ ἐλάβαμεν κατὰ τὴν διαρρέυσαν 25ετίαν, ἐπισκέψεις ἀγνώστων ἀναγνωστῶν εἰς τὰ γραφεῖά μας, καὶ ὠρισμένα ἄλλα τεκμήρια μαρτυροῦν τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν καρποφορίαν τοῦ γραπτοῦ κηρύγματος. Γονυκλινεῖς πρὸ τοῦ ἐσταυρωμένου καὶ ἀναστάντος καὶ ζῶντος ἐν μέσῳ ἡμῶν Κυρίου, ἀναπέμπομεν πρὸς αὐτὸν θερμὴν τὴν εὐχαριστίαν μας καὶ τὸν παρακαλοῦμεν νὰ εὐλογήσῃ καὶ τὴν συνέχισιν τοῦ ἀγῶνος μας.

Εἰς τὴν καρδίαν μας ἀντιχεῖ ἡ προσταγὴ τοῦ Παύλου « Τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον » φέρε εἰς πληρότητα τὴν διακονίαν σου. Κάμε πλήρη τὴν διακονίαν σου. Τὸ πρῶτον ὄνομα τῆς ἀδελφότητός μας ἦτο « Ἀποστολικὴ Διακονία ». Αὐτὸς παραμένει ὁ θερμὸς πόθος μας, ἡ μεγάλη ἀγωνία μας, ὁ σκοπὸς τοῦ ἀγῶνος μας καὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ μας. Νὰ φέρωμεν εἰς πέρας τὴν ἀποστολικὴν μας διακονίαν καὶ τὸ πέρας εἶναι ἡ λύτρωσις ἡμῶν καὶ τῶν ἀδελφῶν μας ἐδῶ διὰ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν ἀπολύτρωσιν καὶ εἰσελθωμεν εἰς τὴν θριαμβεύουσαν Ἐκκλησίαν.

Τὸ περιοδικὸν ἀπὸ τοῦ παρόντος φύλλου λαμβάνει νέαν μορφήν καὶ συνεχίζει τὴν αὐτὴν πορείαν τοῦ μετὰ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου. Τὸ πρῶτον τοῦτο τεῦχος τοῦ νέου ἔτους καὶ τῆς νέας πε-

ριόδου είναι αφιερωμένον εις τὴν παρελθούσαν 25ετίαν. Δι' αὐτοῦ ἐπιθυμοῦμεν νὰ βοηθήσωμεν τοὺς παλαιοὺς ἀναγνώστας νὰ ἐνθυμηθοῦν τὸ παρελθόν του καὶ νὰ παρουσιάσωμεν εἰς τοὺς νέους τὴν ἱστορίαν του.

Διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἐκθέτομεν συντόμως τὴν ἱστορίαν τοῦ περιοδικοῦ

καὶ παραθέτομεν καὶ ἓνα πῖνακα τῶν ὀνομάτων τῶν συνεργατῶν μας. Πολλῶν μάλιστα ἀναδημοσιεύομεν μικρὰς περικοπὰς ἐκ τῆς προσφορᾶς των. Καὶ ταῦτα ὡς ταπεινὸν μνημόσυνον τῶν κεκοιμημένων καὶ ὡς ἀδελφικὴν δεξιῶσιν τῶν ζώντων.

ΟΙ ΚΥΡΙΩΤΕΡΟΙ ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΚΤΑΚΤΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Κοιμηθέντες

Μητροπολίτης Ἱερ. σοοῦ, (μετὰ Ἑδέσσης) Διονύσιος
Ἀρχιμ. Τιμόθεος Παπαμιχαήλ (Πνευματικός)
Βασίλειος Ἰωαννίδης — καθηγητὴς Πανεπ. Θεσσαλονίκης
Δημήτριος Μωραΐτης — καθηγητὴς Πανεπ. Θεσσαλονίκης
Δημήτριος Κουιμουτσάπουλος — καθηγητὴς Πανεπ. Θεσ/νίκης.
Δημήτριος Τζωαννόπουλος — θεολόγος.

Ζῶντες

Ἀρχ. Αὐγουστίνος Καντιώτης (Ρομφαία) — νῦν ἐπίσκοπος Φλωρίνης
Ἀρχιμ. Ἀλέξανδρος Καντώνης — νῦν ἐπίσκοπος Καβάλας
Ἀρχιμ. Διονύσιος Κυράτσος — νῦν ἐπίσκοπος Δράμας
Ἀρχιμ. Σπυρίδων Τραντέλλης — νῦν ἐπίσκοπος Λαγκαδᾶ
Ἐπίσκοπος Νύσσης Γερμανὸς Πολυζωΐδης — νῦν Ἱεραπόλεως
Ἀρχιμ. Χριστοφόρος Καλύβας
Ἀρχιμ. Παντελεήμων Μπαρδάκος
Ἀρχιμ. Θεόφιλος Ζησόπουλος
Ἀρχιμ. Γερβάσιος Ραπτόπουλος
Πρωτοπρ. Κων/τίνος Γαζῆς (Ὀνησιφόρος)

Εὐάγγελος Θεοδώρου — νῦν καθηγητὴς Πανεπ. Ἀθηνῶν
Κων/νος Φράγκος — νῦν καθηγητὴς Πανεπ. Θεσ/νίκης
Παναγιώτης Χρήστου — νῦν καθηγητὴς Πανεπ. Θεσ/νίκης
Ἀγαθάγγελος Ἀγαθαγγελίδης — θεολόγος
Θεόδωρος Καστανᾶς — θεολόγος
Χρήστος Ἀδαμόπουλος — φιλόλογος
Εὐστάθιος Σταθόπουλος — θεολόγος
Ἀθανάσιος Γιολπλάκης — θεολόγος (Ἑρμείας — Συνεργός)
Βασίλειος Μουστάκης — θεολόγος
Χαρίλαος Καραδιάκος — θεολόγος
Δημήτριος Χαρίσης — θεολόγος (Πυρσός)
Σάββας Ξανθόπουλος — θεολόγος (Συναξαριστής — Σ.Ξς)
Στέργιος Σάκκος — θεολόγος
Ἀναστάσιος Παπαδάκης — θεολόγος
Λάζαρος Χατζηαβραμίδης — θεολόγος
Ἀπόστολος Παπαδόπουλος — θεολόγος
Παναγιώτης Τανιμανίδης — θεολόγος
Γεώργιος Παπαζέτης — θεολόγος
Εὐάγγελος Καραδημιός — θεολόγος
Σάββας Νανᾶκος — θεολόγος
Μιχαὴλ Εὐθυμίου — θεολόγος
Παναγιώτης Παναγιωτίδης

«Ἐκαστος τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. Θεοῦ γὰρ ἐσμεν συνεργοί· Θεοῦ γεώργιον, Θεοῦ οἰκοδομὴ ἐστί. Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ· ἕκαστος δὲ βλέπει πῶς ἐποικοδομεῖ...». (Α' Κορ. 3, 8-10)

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Με συγκίνησιν ἐνθυμούνται οἱ παλαιοὶ ἀναγνώσται τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τοῦ περιοδικοῦ «Ἀπολύτρωσις». Ἐξεδόθη τὸ πρῶτον κατὰ τὴν σκληρὰν καὶ μακρὴν περίοδον τῆς κατοχῆς ὑπὸ τῆς ἀδελφότητός μας, ἡ ὁποία τότε ὠνομάζετο «ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ». Μετὰ ἔλαβε καὶ ἡ ἀδελφότης τὴν ὀνομασίαν ἀπὸ τὸ περιοδικόν «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ» ἀπὸ τοῦ ἔτους 1951, διότι ὁ ἱεραποστολικὸς ὀργανισμὸς «ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ» τῆς ἐπισήμου Ἐκκλησίας μᾶς ἐζήτησε νὰ παραιτηθῶμεν ἡμεῖς τοῦ τίτλου, ὑπὲρ αὐτοῦ, ὅπερ καὶ ἐπράξαμεν προθύμως.

Κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τὸ περιοδικόν συνέτασσε σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου ὁ τότε ἀρχιμανδρίτης πατὴρ Αὐγουστίνος Καντιώτης (γυν. μητροπολίτης Φλωρίνης), ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε καὶ ὁ ἰδρυτὴς καὶ ἀνάδοχος αὐτοῦ. Τὸ ὄνομα αὐτὸ ἐδόθη, διὰ τὸ συμβολίῳ τὸν πόθον μας, τὸν πανελλήνιον πόθον, ὅπως τὸ ἔθνος μας ποὺ ἀνεστέναζε κάτω ἀπὸ σκληρὰν δουλείαν τριῶν κατακτητῶν ἔδῃ τὴν ἐθνικὴν του ἀνάστασιν, τὴν ἀπολύτρωσιν.

Ἡ πρώτη περίοδος διήρκασεν ἀπὸ 1.6.43 μέχρι: τὸ 1945. Κατ' αὐτὴν ἐξεδόθησαν 15 τεύχη. Ἀναγράφομεν ὠρισμένους μόνον τίτλους ἐκ τῶν ἄρθρων τῆς πρώτης περιόδου. «Οἱ νέοι καὶ τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους», «Ἡ ψυχὴ καὶ ὁ Αὐτρωτής της», «Τὸ μικρὸν ποίμνιον», «Ἐχέεις τιμόνι;», «Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος».

Ἦλθε ὁμοῦ καὶ ἡμέρα τῆς ἀπολυτρώσεως (ἐλευθερώσεως) τῆς μαρτυρικῆς μας πατρίδος. — Ὁ Θεὸς τῶν Πατέρων μας, «ὁ ποιὼν θαυμάσια μόνος», ὁ πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως προστατεύων τὴν Ἑλλάδα μας ἠδόκησε νὰ συντριβῇ τὸ θηρίον τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ οἱ δύο δορυφόροι αὐτοῦ, οἱ ὡς ἀγγέλαι λύκων ἐπιδραμόντες, νὰ κατασχοινοῦν, τὰ ἐλληνικὰ ἔδαφη νὰ ἐλευθερωθοῦν, καὶ ἤδη ὁ ἥλιος τῆς ἐλευθερίας φωτίζει τὴν μαρτυρικὴν αὐτὴν γωνίαν τῶν Βαλκανίων. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ ὑπερένδοξον τὸ ὄνομα Αὐτοῦ, ὅτι εἶδε τὰ δάκρυά μας, ἤκουσε τὸν κλαυθμὸν καὶ κοπετὸν τῶν μυριάδων νέων μαρτύρων μας, «ἐπεῖθεν ἐπὶ τὴν κάκωσιν ἡμῶν καὶ ἔδωκε λύτρωσιν τῷ Λαῷ Αὐτοῦ» — (Ἰαν. 1946, ἀριθ. φ. 1).

Νέα περίοδος ἱεραποστολικῆς δράσεως ἡνοίχθη εἰς τὴν ἀδελφότητα. Κατὰ τὴν νέαν

περίοδον τὸ περιοδικόν τοῦτο ἐξεδόθη ὑπὸ τὸν ὅδιον τίτλον: «Ἀπολύτρωσις». — Ἐκφράζει τώρα καὶ συμβολίζει κατὰ θαυμάσιον καὶ σπουδαιότερον: τὸν πόθον, τὴν λαχτάραν μᾶς ὁμάδος χριστιανῶν τῆς Θεσσαλονίκης, ποὺ εἶναι λαχτάρᾳ τῶν χριστιανικῶς σκεπτομένων καὶ αἰσθανομένων Ἑλλήνων, λαχτάρᾳ διὰ μίαν Ἑλλάδα ἀπηλλαγμένην ἀπὸ τὰς μικρότητας καὶ τὰς ἀσχημίας καὶ τὰ ἐγκλήματα καὶ τὴν ποικίλην ἀδικίαν καὶ ἐκμετάλλευσιν, λυτρωμένην ἀπὸ τοὺς βρυκόλακας τοῦ παρελθόντος, ἠθικῶς ἀνακατασκευασμένην, φάρον ἀληθινὸν πολιτισμοῦ. ΔΙΑ ΜΙΑΝ ΕΛΛΑΔΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΝ —

Εἰς τὸ πρῶτον φύλλον τῆς νέας περιόδου ἀναγράφεται ὁ σκοπὸς καὶ ὁ πόθος τοῦ περιοδικοῦ:

— Νὰ δακτυλοδεικτῇ εἰς κάθε Ἑλληνα ποὺ κατοικεῖ εἰς τὴν Β. Ἑλλάδα τὸν Αὐτρωτὴν, τὸν πραγματικὸν Αὐτρωτὴν ποὺ μόνον αὐτὸς ἀπὸ ὅλον τὸ πλῆθος τῶν αὐτοτελοφορουμένων ἐκάστοτε λυτρωτῶν καὶ ἀπελευθερωτῶν τῶν λαῶν, νὰ μόνον αὐτὸς ἀξίζει νὰ γράφεται μὲ Ἀ κεφαλαῖον καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστὸς. Κάτω ἀπὸ τὸ τιμημένον λάβαρόν Του, τὸν Τίμιον Σταυρόν, τὸ πανανθρώπινον τοῦτο σύμβολον τῆς ἀπολυτρώσεως, ἡ Ἑλλὰς θὰ γνωρίσῃ ἡμέρας πραγματικῆς χαρᾶς καὶ εὐτυχίας. Ἐὰν τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ποὺ εἶναι εὐαγγέλιον πίστεως, ἐλπίδος καὶ ἀγάπης, καταστῇ τὸ προσφιλέστερον ἀνάγνωσμα ὅλων τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὅχι ἀπλῶς τὸ προσφιλέστερον ἀνάγνωσμα, ἀλλὰ ὁ Χρυσοῦς κανὼν, πρὸς τὸν ὁποῖον θὰ ρυθμίζεται ἡ ἀτομικὴ, ἡ οἰκογενειακὴ καὶ ἡ κοινωνικὴ ζωὴ τῆς Ἑλλάδος, τότε τὸ ἄτομον θὰ παύσῃ νὰ εἶναι σκλάβος, ρομπότ, κινούμενον κατὰ τὰς διαταγὰς τῶν παθῶν καὶ ἐσωτερικῶν τυράννων τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ θὰ ἐξελιχθῇ εἰς μίαν ἠθικὴν προσωπικότητα ποὺ θὰ γνωρίζῃ ὅχι μόνον τὰ δικαιώματά της ἀλλὰ καὶ τὰ καθήκοντά της ἀπέναντι τῶν συνανθρώπων, θὰ εἶναι χάρις ὀφθαλμῶν, πηγὴ φωτός, εὐεργετικὴ ζύμη τῆς κοινωνίας, ἀληθινὰ λυτρωμένος ἄνθρωπος ἐλεύθερος Τότε ὅταν τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὰς χριστιανικὰς οἰκογενεῖας εἰσδύσῃ εἰς τὰ εὐρύτερα στρώματα τῆς κοινωνίας καὶ ἡ κοινωνία ζυ-

μωθῇ μὲ τὴν ζύμην τοῦ Εὐαγγελίου, τότε ἡ κοινωνία δὲν θὰ εἶναι μιὰ ἀφρικανικὴ ζούγκλα θηρίων ἀλληλοσπαρραζομένων, ἀλλὰ μιὰ κοινωνία ἀνθρώπων χριστιανῶν τῶν ὁποίων σύνθημα εἶναι «ἡ εὐτυχία σου εὐτυχία μου, ἡ ζωὴ σου ζωὴ μου» καὶ ὅχι τὸ ἀπαίσιον ἐκεῖνο σύνθημα τῶν χαλεπῶν μας ἡμερῶν «ὁ σκληρὸς σου θάνατος γλυκεῖά μου ζωή».

Τότε δταν τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ κατακτήσῃ ὅλην τὴν ζωὴν τοῦ ἔθνους, τότε θ' ἀνοικοδομηθῇ μιὰ Ἑλλάς Χριστιανικὴ ἀληθινὰ λυτρωμένη, ἐλευθέρα, ἀξία νὰ συνεχίσῃ τὸν ἱστορικὸν τῆς ρόλον, ὑπόδειγμα καὶ διὰ τὰ ἄλλα ἔθνη, ὅπως ἦτο καὶ εἰς τὸ παρελθόν—.

Εἰς τὸ αὐτὸ δὲ φύλλον γίνεται θερμὴ ἐκκλήσις πρὸς τὸν λαὸν τῆς Βορείου Ἑλλάδος: —Ὁ Βόρειος Ἑλλάς! Δέξου τὸ ἄγγελμα τοῦτο. Μὴ κωφεύσῃς εἰς τὰ χριστιανικὰ μηνύματα τῶν καιρῶν. Ἐκ τῆς πτώσεώς σου ἀνάστα καὶ ἰδὲ τὸν Λυτρωτὴν σου. Σὺ ποῦ πρώτη ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Εὐρώπης ἐδέχθης τὸ προσκλητήριον τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ἔγινες ὁ πρωτοπόρος τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς τὰ Βαλκάνια, θ' ἀρνηθῇς τώρα τὴν ἀποστολήν σου; Ἀκουσε τὴν γνώριμον φωνὴν τοῦ ἀποστόλου Παύλου.

Ὁ Βόρειος Ἑλλάς μας. Ὁ Χριστὸς σὲ καλεῖ καὶ πάλιν νὰ γίνῃς πρωτοπόρος εἰς τοὺς εὐγενεῖς χριστιανικοὺς ἀγῶνας—.

Ἡ Β' περίοδος ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1946. Ἐκδίδεται κατὰ μῆνα εἰς σχῆμα κανονικόν. Ὁ πατὴρ Αὐγουστίνος ὑπὸ τὸ συμβολικὸν ὄνομα ΡΟΜΦΑΙΑ συντάσσει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ κύρια ἄρθρα, συχνὰ δὲ καὶ ἄλλας στήλας καὶ τὰ σχόλια μὲ τὸ ὄνομά του ἢ μὲ τὰ ἀρχικά Α.Κ. Ἐπὶ πλέον ὁλόκληρον ἐπιτελεῖον συντακτῶν συνεργάζονται μετὰ ζήλου καὶ ἀνιδιοτελείας διὰ τὸν ἐμπλουτισμὸν τοῦ περιοδικοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἰδιαίτερος πρέπει νὰ μνημονεύσωμεν τοὺς κ.κ. Θεόδωρον Καστανᾶν καὶ Ἀγαθάγγελον Ἀγαθαγγελίδην ὡς καὶ τὸν ἀειμνηστον πατέρα Τιμόθεον Παπαμιχαήλ, ἐκ τῶν ἱδρυτῶν καὶ ἐμπνευστῶν τῆς ἀδελφότητος, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν συντάσσει τὴν στήλην τοῦ πνευματικοῦ. Ἰπεύθυνος τῆς συντάξεως ἦτο τότε ὁ κ. Κωνσταντῖνος Γαζής, νῦν πρωτοερεὺς ἐν Κοζάνῃ, ὁ ὁποῖος ἀνέπτυξε ζήλον καὶ δραστηριότητα διὰ τὴν ἐκδοσιν καὶ διάδοσιν τοῦ περιοδικοῦ.

Ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1951 ἀρχίζει ἡ Γ' πε-

ρίοδος. Τὰ τεύχη τοῦ 1951 συντάσσεν ἐξ ὁλοκλήρου ὁ ἀειμνηστος πατὴρ Τιμόθεος Παπαμιχαήλ ὁ ὁποῖος ἀναγράφεται καὶ ὡς διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ κατὰ τὸ ἔτος αὐτό. Ὁ πατὴρ Τιμόθεος ἔδωκε νέαν ἐμφάνυσιν καὶ ὕλην εἰς τὸ περιοδικόν. Αἱ σταθεραὶ στήλαι ἦσαν: Κοινωνικοὶ προσανατολισμοί, Ἐπίκαιρα, Οἰκογενειακοὶ προσανατολισμοί, Σελίς Πνευματικοῦ, Ἀπὸ τὴν καθημερινὴν μελέτη τῆς Ἀγίας Γραφῆς, Ἐφηρμοσμένη χριστιανικὴ διδασκαλία (ὁμιλοῦν οἱ Πατέρες), Προσανατολισμοὶ τῆς νεότητος, Τὸ σύνθημά μας: Στὴν Πράξιν! Ἀπὸ τοῦ 1952 μέχρι καὶ σήμερον διευθύνεται ὑπὸ ἐπιτροπῆς.

Ἐκ τῶν τακτικῶν συντακτῶν τῆς περιόδου αὐτῆς πρέπει ἰδιαίτερος νὰ μνημονεύσωμεν τὸν Ἀρχιμανδρίτην τότε καὶ νῦν Μητροπολίτην Λαγκαδᾶ π. Σπυρίδωνα Τραντέλλη, τὸν θεολόγον κ. Χαρίλαον Καραδιάκον καὶ μάλιστα ἐκείνους ποὺ ἐξακολουθοῦν μέχρι καὶ σήμερον νὰ γράφουν Ἀρχιμανδρ. π. Χριστοφόρον Καλύδαν, Δημήτριον Χαρίσην, Σάββαν Ἐκνυθόπουλον καὶ Στέργιον Σάκκον.

Τὸ ἰδιάζον τοῦ περιοδικοῦ εἶναι ὅτι, ἐκτὸς τῆς πρώτης περιόδου, καθ' ἣν συνετάσσετο κυρίως ὑπὸ τοῦ πατρὸς Αὐγουστίνου καὶ τοῦ ἔτους 1951 κατὰ τὸ ὁποῖον συνετάσσετο ὑπὸ τοῦ π. Τιμοθέου, συντάσσεται ἔκτοτε ὑπὸ πολλῶν μονίμων καὶ ἐκτάκτων συνεργατῶν, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, θεολόγων καὶ μὴ. Πολλοὶ στήλαι φιλοξενοῦν ἐπισκόπους καὶ μοναχοὺς, καθηγητὰς Πανεπιστημίου ἀλλὰ καὶ ἀπλοικοὺς πιστοὺς ὁλίγων μὲν γραμμάτων κατὰ κόσμον, ἑραστῶν ὁμως καὶ μελετητῶν τῆς θείας Γραφῆς.

Θὰ ἦτο παράλειψις μεγάλη, ἐν δὲν ἐνθυμηθῶμεν ἐνταῦθα ὅλους ἐκείνους τοὺς ἀφανεῖς καὶ ἀπλοικοὺς συνεργάτας τοῦ περιοδικοῦ, οἱ ὅποιοι προσέφερον τὰς ὑπηρεσίας των, ὅχι διὰ τοῦ γραπτοῦ λόγου, ἀλλὰ παντοσφρόπως διὰ τῆς φθάνῃ κάθε μῆνα τὸ φύλλον εἰς τοὺς ἀγκητοὺς ἀναγνώστας μας. Ἀπὸ τῶν πρώτων ὑπευθύνων διεκπεραιωτῶν, μέχρι τοῦ τελευταίου συνεργάτου, ὅλοι εἰργάσθησαν προθύμως καὶ ἀνιδιοτελῶς.

Μνησθεὶν Κύριος τῆς ἀγάπης καὶ τῆς θυσίας πάντων τῶν παλαιῶν καὶ νέων συνεργατῶν, ὡς καὶ τῶν κατὰ τόπους ἀντιπροσώπων καὶ τῶν ἀναγνώστων καὶ ἐγγράφαι τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς. (Φιλ. 4,3· Λουκ. 10, 20· Ἀπ. 3,5).

ΑΓΑΠΑΤΕ ΑΛΛΗΛΟΥΣ

— Αὐτὴ εἶνε ἡ ἐντολὴ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Θρησκείας μας. Σπουδαιότερα λόγια ἀπ' αὐτὰ δὲν ἠκούσθησαν οὔτε θ' ἀκουσθοῦν ποτέ. Τοῦ Χριστιανισμοῦ ἡ οὐσία, τῆς οἰκογενείας ἡ εὐτυχία, τοῦ ἔθνους ἡ εὐημερία, τῆς ἀνθρωπότητος ἡ εἰρήνη, ὅλων τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων ποὺ συνταράσσουν τὸν κόσμον ἡ λύσις εὐρίσκεται μέσα εἰς τὰς δύο αὐτὰς λέξεις, τὰς ὁποίας εἶπεν ὁ **ΙΗΣΟΥΣ** ὁ Ναζωραῖος.

«**Αγαπᾶτε ἀλλήλους**». Ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ κόσμος, ἡ σύγχρονος ἀνθρωπότης, δὲν ἠθέλησε ν' ἀκούσῃ τὰ θεϊκὰ αὐτὰ λόγια. Ὡς σύνολον δὲν τὰ ἐφήρμοσε· ὅχι τὸ «**Αγαπᾶτε ἀλλήλους**» ἀλλὰ τὸ «**μισεῖτε ἀλλήλους**» ἔγινε τὸ σύνθημά της. Ἐμπρὸς λοιπόν, ἀνθρώπε, μὴ χάνῃς καιρόν. Ἀφῆσε τὸ Εὐαγγέλιον. Φόνησε, ἐξόντωσε. Καὶ τὰ ἀποτελέσματα εἶναι μπροστά μας· ζῶμεν εἰς μίαν ἐπίγειον κόλασιν.

Κινδυνεύει νὰ πραγματοποιηθῇ εἰς τὰς ἡμέρας μας ὅτι προεῖπεν ὁ Δοστογιέσκυ. Χωρὶς ἀγάπην Χριστοῦ — γράφει ὁ φιλόσοφος αὐτός εἰς τὸ σύγγραμά του «**Ἀδελφοὶ Καραμαζώφ**» — θὰ ἐρημωθῇ ὁ κόσμος, θὰ ὑποφέρουν οἱ πτωχοί, θὰ φοβοῦνται οἱ πλούσιοι, θὰ σείεται ἡ γῆ, θὰ αἵματοκυλῆται ἡ ἀνθρωπότης, θὰ ἀλληλοσπαράσσεται, καὶ τόσον μεγάλη θὰ εἶναι ἡ λύσσα τοῦ μίσους τῶν, ὥστε θὰ πολεμοῦν μέχρι θανάτου πᾶσι τοῖς ἄνθρωποις καὶ θὰ μένουν μόνον δύο ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ οἱ δύο αὐτοί, μολοντοὶ θὰ ἐξουσιάζουν δολόκληρον τὸν πλανήτην, δὲν θὰ εἶναι εὐτυχεῖς. Ὁ ἕνας θὰ φονεύσῃ τὸν ἄλλον, ἐκεῖνος δὲ ποὺ θὰ μένῃ βλέπων γύρω του τὰ ἑκατομμύρια πτώματα θὰ τρελλαθῇ καὶ θὰ αὐτοκτονήσῃ, ἕνας δὲ θὰ γελᾷ ἐπάνω εἰς τὰ καπνίζοντα ἐρείπια τῆς ἀνθρωπότητος· ὁ Σατανᾶς. Φρικτὸν δόγμα ποὺ κινδυνεύει νὰ γίνῃ πραγματικότης. «**Αγαπᾶτε ἀλλήλους**»· Ἡ ἀγάπη σώζει. Τὸ μῖσος καταστρέφει. Πότε θὰ τὸ ἐννοήσῃ ὁ κόσμος; Εἶθε νὰ μὴ εἶνε μακρὰν ἡ ἡμέρα ἐκείνη. Τότε τὰ δικαστήρια θὰ κλείσουν, αἱ φυλακαὶ θὰ ὑψώσουν λευκὰς σημαίας, ἡ κοινωνικὴ δυστυχία θὰ ἐκλείνῃ· οἱ πόλεμοι θὰ παύσουν· τὰ ἔθνη θὰ ἀποτελέσουν μίαν οἰκογένειαν μὲ ἀρχηγὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. — Ὡ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ! ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου, βασιλεία ἀγάπης, δικαιοσύνης καὶ ἀληθείας.

Ἀρχ. Ἀθουαστίνος Καντιώτης
(Μάρτιος 1944, ἀριθ. φ. 9)

ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ

Ἀσμένως ἐγενόμεθα κάτοχοι τοῦ πρώτου φύλλον τοῦ ἐκδοθέντος ὀκτασελίδου **Περιοδικοῦ Ὑμῶν** «ἡ Ἀπολύτρωσις», ὡς ὄργανον τῆς λαμπρᾶς Ὑμῶν Ἀδελφότητος.

Ἐν ἡμέραις καθ' ἃς ὁ τοῦ ὕλισμοῦ ἄνεμος τόσον σφοδρῶς πνέει, ὥστε νὰ κινδυνεύῃ νὰ ἀποξηράνῃ κάθε ἑκμάδα Χριστιανικῆς ἀρετῆς καὶ ἡ ἀπ' ἀρχαιοτάτων ἐλληνικωτάτη καὶ θρυλικὴ **Μακεδονία** μας ἔχει κατακλυσθῇ ἀπὸ διάφορα φυλλάδια, **Περιοδικὰ** καὶ **Ἐφημερίδας**, ἅτινα φθάνουν μέχρι καὶ τῆς τελευταίας τοῦ χωρικοῦ καλύβης, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς διαδόσεως ἀνηθίκων καὶ ἀντιχριστιανικῶν ἰδεῶν καὶ τοῦ κλονισμοῦ τῆς πίστεως καὶ τῶν παραδόσεων τοῦ ἔθνους ἡμῶν, ἡ ἑκδοσις ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος Ὑμῶν τοῦ ὡς εἴρηται **Περιοδικοῦ** ἀποτελεῖ πραγματικὴν ὁδὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Τὸ γεγονὸς δὲ ὅτι ἡ ἑκδοσις τούτου ὀφείλεται εἰς τὸν ζῆλον τῆς ομάδος Ὑμῶν συγκινεῖ ἡμᾶς βαθύτατα, διότι δίδει ἡμῖν τὴν εὐκαιρίαν νὰ κατανοήσωμεν τι δύναται νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τὸ λαϊκὸν στοιχεῖον ὅταν ἡ ὀργανωμένη καὶ διαπνέμεται ὑπὸ χριστιανικῶν αἰσθημάτων. Ἀποδείξις τραγὴ, ὅτι χάρις εἰς τὸν ἐξαιρετικὸν ζῆλον κατώρθωσε ἡ ὁμάς Ὑμῶν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἡ ἐπίσημος Ἐκκλησία δυσχεραίνεται, ἂν μὴ ἀδυνατῇ νὰ ἐπιτύχῃ.

Ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐνισχύσωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν ἑκδοσιν τοῦ **Περιοδικοῦ Ὑμῶν** παρακαλέσαμεν τὸν παρ' ἡμῖν Ἱεροκλήρκα **Παν. Ἀρχιμ.** Ἀθουαστίνον **Καντιώτην**, ὅπως παρὰ τὸν φόρον τῆς ἐργασίας του συνεχίσῃ νὰ προσφέρῃ τὴν πολύτιμον πνευματικὴν του συνδρομὴν διὰ σχετικῆς ἀρθρογραφίας πρὸς ἀπρόσκοπτον ἑκδοσιν τούτου.

Ἐπὶ τούτοις εὐχόμεθα, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἐνισχύῃ Ὑμᾶς ἐν τῷ ζήλῳ καὶ τῇ ἀγάπῃ πρὸς Αὐτὸν ἐπ' ἀγαθῇ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς φιλικότητος ἡμῶν πατρίδος.

Ὁ Γρεβενῶν Θεόκλητος
(Φεβρ. 1946, ἀριθ. φ. 2)

Ο ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Τὸ παιδί δὲν εἶναι εἰς θέσιν εἰς μικρὰν ηλικίαν ν' ἀντιληφθῇ καὶ νὰ ἐννοήσῃ ὅσα ὑπάρχουν καὶ γίνονται μέσα στὸ καὶ. Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ἔχει καὶ τόσο μεγάλη σημασία· αὐτὰ θὰ τὰ μάθῃ εἴταν μεγαλώσῃ περισσότερο. Σημασίαν ὅμως ἔχει ν' ἀποκτήσῃ τὸ μικρὸ παιδί τὴν συνήθειαν νὰ φοιτᾷ στὴν ἐκκλησίαν. Τὴν συνήθειαν αὐτὴ θὰ τὴν ἀποκτήσῃ μὲ τὸ παρᾶδειγμα καὶ τὴν φροντίδα τῶν γονέων. Τὸ παιδί πρέπει πάντως ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἐντύπωση ὅτι καὶ τὸ ἐξαιρετικὸ καὶ τὸ ἰδιαίτερον εἶναι ἡ ἐπίσκεψίς μας στὴν ἐκκλησίαν. Πρέπει νὰ καταλάβῃ ὅτι τὸ γεγονός· αὐτὸ εἶναι ξεχωριστὸ καὶ συγχρόνως εὐχάριστο. Ἡ ἐντύπωσις αὐτὴ δὲν εἶναι δύσκολο νὰ δημιουργηθῇ· μὲ τὸ νὰ φορέσουμε τὰ καλὰ μας ρούχα, μὲ τὸ νὰ σταθούμε μὲ προσοχὴ καὶ σεβασμὸν κατὰ τὸ δῶτικτον τῆς λειτουργίας, μὲ τὸ νὰ κάμωμε ὅπως πρέπει τὸν σταυρὸ μας. Ὁ ψυχικὸς ἀντικτύπος στὸ παιδί καὶ ἀπὸ αὐτὰ καὶ μόνον θὰ εἶναι μεγάλος καὶ θὰ ἔχῃ ἰδιαίτερη σημασία.

Στὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ εἶναι ἀνάγκη οἱ πρώτες θρησκευτικὰς ἐντυπώσεις καὶ παραστάσεις νὰ συνδεθῶν μὲ εὐχάριστα συναισθήματα.

*Δ. Μωραΐτης, Καθ. Πανεπισ. Θεσ/νίκης
(Ἀπρίλ. 1946, ἀριθ. φ. 4)*

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΟΡΓΑΝΩΘΩΜΕΝ

Τί θὰ γίνῃ, λοιπόν; Μὲ τὸ σήμερον καὶ μὲ τὸ αὔριον πάντοτε θὰ ἀγωνιοῦμε; Πάντοτε θὰ στενάζουμε, θὰ ἀδημονοῦμε καὶ θὰ αἰτιώμεθα ὁ ἓνας τὸν ἄλλον; Θὰ ἀφήσουμε τὰ πράγματα ὅπως τὰ εὗρήκαμε ἢ θὰ χαράξουμε καινούργιους δρόμους γιὰ τὸ καλὸ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος; Μέσα στὰ σημερινὰ σκοτάδια, στοὺς φαύλους κύκλους, στοὺς τρομεροὺς κυκλώνες καὶ στὶς τοαγικὰς ἀθλιότητες τῆς ζωῆς μας μήπως θὰ μείνουμε ἀπαθείς θεαταὶ καὶ οὐδετερόφιλοι δάτραχοι; Ἡ μήπως πάλιν θὰ κυττάξουμε «φρονίμως ποιούντες» νὰ σώσουμε τὸ ταλαίπωρο καὶ ἀξιοθόνητο σαρκίον μας καὶ νὰ διαλαλήσωμεν εἰς τὴν ἀσκητικὴν «διαπαύσιν» τὸ εὐτελές: «οὐ γὰρ οἶδα τὸν ἄνθρωπον» καὶ τὸ ἀξιοκατάκριτον: «ἔρωτῶ σε ἔγε με παρητημένον»; Ὁχι διως, μυριάκις ὅχι.

Οἱ χριστιανοὶ — οἱ πραγματικοί, οἱ εἰλικρινεῖς, οἱ εὐσυνείδητοι, οἱ καθαροί, οἱ τί-

μοι, οἱ ἐνθουσιώδεις, οἱ ἀνδρείοι, οἱ θαρραλέοι, οἱ τῶν ἔργων καὶ ὄχι τῶν λόγων χριστιανοὶ — πρέπει νὰ θαδίσωμεν πιστοί, ἐνωμένοι, ἀκλόνητοι, ἀπτόητοι καὶ αἰσιόδοξοι πρὸς τὰ ἐμπρός. Πρέπει νὰ ἀνοικοδομήσωμεν τὴν ζωὴν, νὰ τὴν κάμωμεν χριστιανικὴν ζωὴν καθ' ὅλα.

Ἀλλὰ γιὰ τὸ μεγάλο καὶ ἱστορικὸ αὐτὸ ἔργο πρέπει, φίλοι ἀναγνώσταί, νὰ ὁργανωθῶμεν ὅλοι οἱ χριστιανοὶ ἀδιακρίτως φύλου καὶ θέσεως καὶ ἡλικίας εἰς μίαν κοινωνίαν ζωντανῶν καὶ ἀποφασιστικῶν ἀνθρώπων, πού θὰ ἔχουν ὡς κίνητρον τὴν ζωὴν τῶν πρώτων χριστιανῶν. Σὲ κάθε μεγάλῃ ἢ μικρῇ πολιτείᾳ, σὲ κάθε μεγάλῳ ἢ μικρῷ χωρίῳ, σὲ ὅλους τοὺς δήμους, σὲ ὅλες τὶς ἐπαρχίας, σὲ ὅλους τοὺς νομούς, σὲ ὅλη τὴν Ὁρθόδοξον Χριστιανικὴν Ἑλλάδα μας πρέπει νὰ ὑπάρχουν αἱ χριστιανικαὶ ὁργανώσεις τῶν ἀνδρῶν, τῶν γυναικῶν, τῶν νέων καὶ νεανίδων.

*Εὐστ. Σταθόπουλος
(Ἰούλ. 1946, ἀριθ. φ. 7)*

Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΧΑΡΑ

Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν θρησκεία τῆς χαρᾶς. Παρ' ὅλους τοὺς ἔξωτερικους χειμῶνας καὶ τὶς παγωνιές, πού θανατώνουν ὅσους δὲν ἔχουν στηρίξει τὴ ζωὴ τους στὸ Χριστό, παρ' ὅλες τὶς πίκρες καὶ τὰ βάσανα τῆς ζωῆς, μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ Χριστιανοῦ, πού βρίσκεται σὲ στενὴ ἐπικοινωνία μὲ τὸν Ἰησοῦ, θασιλεύει αἰώνια καὶ διαρκὴς ἄνοιξις, μέσα στὴν ὁποία φυτρώνουν πάντοτε τὰ δροσερὰ λουλούδια τῆς χαρᾶς.

Τοῦτο φαίνεται ἄριστα μέσα στίς κατακόμβες τῶν ἀρχαίων Χριστιανῶν. Οἱ Χριστιανοὶ τότε κατεδιώκοντο. Σὰν πρόβατα ἐσφάζοντο μέσα στὰ ἱπποδρόμια καὶ τὰ θέατρα. Ἀναβάν οἱ εἰδωλολάτρες τὰ κορμιά τους, ἀλειμμένα μὲ πίσσα, γιὰ νὰ φωτίζουν τὴ νύχτα τοὺς δρόμους τῆς Ρώμης. Ὁ ἐξωτερικὸς ὀρίζοντας τῆς ζωῆς τους ἦταν πάντοτε συννεφιασμένος καὶ ἐξαπέλυε διαρκῶς τ' ἀστραπόδρονα τῶν διωγμῶν, τὶς θύελλες καὶ τὶς καταγίδες τῶν τρομερῶν θασανιστηρίων. Καὶ ὅμως οἱ Χριστιανοὶ πάντοτε ἔχαιραν. Ποτὲ δὲν κατελαμβάνοντο ἀπὸ ἀπελπισία. Ὁ Σωτὴρ τοὺς ἔδινε τὴν δύναμιν νὰ πραγματοποιοῦν τὴν προτροπὴν τοῦ Ἀπ. Παύλου «Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε», «καὶ πάλιν ἐρῶ ὑμῖν χαίρετε».

Και σήμερα σ' ένα κόσμο, που πάσχει και υποφέρει, στὸν σημερινὸ αἰῶνα τῶν ψυχώσεων και νευρώσεων, τῆς ἐσωτερικῆς διασπάσεως και τῶν κοινωνικῶν δραμάτων, οἱ μόνοι που κατέχουν τὴν ἀληθινὴ χαρὰ κι' εὐτυχία εἶναι οἱ Χριστιανοί. Ὁ Ἰησοῦς εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν πηγὴ τῆς χαρᾶς, ἀφοῦ και στίς βαρυχειμῶνιες ἔχει τὴν δύναμι νὰ μεταβάλλῃ τὴν ψυχὴ κάθε ἀφρωτισμένου εἰς Αὐτὸν ἀνθρώπου σὲ δόξαν· στο και γελαστὸ ἀνοιξιὰτικο περιόδι.

Εὐαγγ. Θεοδώρου
(Σεπτ. 1946, ἀριθ. φ. 9)

ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ Κε...

Σᾶς μισοῦσα μὲ πάθος. Ὁ,τι σέρεται σὰ φῆμη κακὴ γιὰ ἰδνὸμά σας σὲ κύκλους τῆς πόλης μας που λίγο γνωρίζουν τὸ Χριστό, τὸ εἰσεῖρα ὁ ἴδιος μὲ φανατισμό. Ἦμουν ὁ πρὸ θανάσιμος ἐχθρὸς σας...

Κε... Ξέροντας τὸν ἐαυτὸν σας και πρὸ παντὸς τὸ ζῆλο σας πρὸς τὸν Χριστό, δὲν ἀμφισβᾶλλω, αὐτὸ τὸ γράμμα μου, δίχως ἄλλο, θὰ τὸ δεχθῆτε μὲ χαρὰ. Ὅπως σᾶς γράφω, εἶναι τὸ γράμμα κάποιου νέου που μὲ τὴ σειρά σας μίσησε, σᾶς κακολόγησε και τὴν ᾠρὰ γεμάτος ἀγάπη γιὰ σᾶς βιάζεται νὰ σᾶς γνωρίσῃ γιὰ νὰ δοθῇ μαζί σας σὲ τὸ ἔργο που ἐργάζεστε σώνοντας πνεύμα.

Μὲ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ μας

Ἀγαπητέ μου φίλε

Λυποῦμαι πολὺ που τὰ ποῦτα θεοῦ μου λόγια γιὰ σᾶς θὰ τὰ πᾶ σ' αὐτὸ τὸ χαρτί.

Γρήγορα παίρνω και σᾶς γράφω και γρήγορα νοιώθω τὴν ἀνάγκη νὰ σᾶς δῶ.

Μοῦ γράφετε πὼς κάποτε ὑπῆρξατε ἐχθρὸς μου. Λοιπὸν τὴν ᾠρὰ μοῦ εἶπτε ἀδελφὸς διπλᾶ. Μιὰ γιὰ τὴν ἐχθρὰ και μιὰ γιὰ τὴν φιλία σας.

Μὴν ἀμφισβᾶλλετε. Στίς γνωριμίες και σιὸς κύκλους τοῦ Χριστοῦ δὲν ὑπάρχουν διακοίσεις. Φίλοι ἢ ἐχθροὶ παῖδοι εἶναι πάντα ἀδελφοί. Καὶ μάλιστα πρὸ ἀδελφοὶ ἀκόμα κι' ἀπ' τοὺς ἀδελφούς.

Ἔγινε ἀπ' αὐτὸ ἀργίζω και πιστεύω πὼς θὰ μὲ πλησιάσετε μὲ θάρρος ἐκκνώττας πρὸ δοιστικὰ δ.τι ἄσπνο ἐκκλωφδοῦσε στὴν πόλη μας γιὰ μένα. Μὴ σᾶς πειράζει πὼς εἶναι ἀπὸ σᾶς.

Ἄλλωστε, γιὰ τοὺς ἱεροκήρυκες δὲν λείπουν ποτε οἱ φῆμες οἱ κακὲς που συμβαίνει νὰ τοὺς κάνουν πρὸ καλοὺς και πρὸ προσκετικούς. Κι' ἂν θέλετε, γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἀκριβῶς δεχθεῖτε τίς θερμὲς εὐχαριστίες μου.

Περὶ τὸ νὰ σᾶς προσθέσω πὼς ἀπὸ τὴν ἀρχίζω και ὑπολογίζω στὴν ἐπιστροφή σας κι' εὐχομαι πρῶτα γιὰ τὴ γνωριμία μας κι' ὕστερα γιὰ τὴ στενὴ συνεργασία μας.

Μὲ φιλία Χριστοῦ

Κ. Φράγκος (Νοέμ. 1946, ἀριθ. φ. 11)

ΚΟΣΜΟΙ ΧΩΡΙΣ ΗΛΙΟΝ ΚΟΣΜΟΙ ΧΩΡΙΣ ΧΡΙΣΤΟΝ

Πολλὰ πράγματα, που θὰ ἔπρεπε νὰ μᾶς κάμνουν ἐξαιρετικὴν ἐντύπωσιν μᾶς ἀφήνουν ἐν ταῦτοις ψυχροὺς και ἀδιαφόρους και ἡ κυριωτέρα αἰτία εἶναι τὸ ὅτι τὰ ἐλέπιμεν, τὰ ἀκούομεν, τὰ ἀπολαμβάνομεν καθημερινῶς και ἔτσι τὰ ἔχομεν συνειθῆσι, ἡ δὲ συνήθεια καταστρέφει τὴν ἰσχυρὰν ἐντύπωσιν. Παράδειγμα: Ὁ Ἡ λ ι ο ς! Ὑπάρχει διὰ τὴν γῆν μας ἄλλο οὐράνιον πῶμα εὐεργετικώτερον ἀπὸ τὸν ἥλιον; Ἀσφαλῶς ὄχι! Τὴν φωτίζει, τὴν θερμαίνει, τὴν ζωογονεῖ, τὴν λούει καθημερινῶς μέσα εἰς τὸ φωτόλουτρον. Δυσαναριθμητὰ ἐκατομμύρια κλοδάτ φωτὸς διαθέτει διὰ τὸν φωτισμὸν τῆς γῆς, που ἐάν τὰ διεχειρίζετο ἡλεκτρικὴ τις Ἑταιρία δὲν θὰ ἔρθανον τὰ χρηματοκινδύτια τῆς Ἀγγλίας διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ φωτισμοῦ ἐνὸς και μόνον μηνός. Δίδει ὥρεον φωτισμὸν και θερμανσιν. Χωρὶς τὸν ἥλιον ἡ γῆ μας θὰ ἐγίνετο νεκρὸς πλανήτης. Αἱ λίμναι, αἱ θάλασσαι και οἱ ποταμοὶ θὰ ἐπάγωναν, οἱ παγετῶνες τῶν πόλων θὰ ἐπατεινοντο μέχρι τῆς διακεκαυμένης ζώνης. Θὰ τὴν ἐκάλυπτον ἐξ ὀλοκλήρου, ἡ Σαγάρὰ θὰ μεταβάλλετο και αὕτῃ εἰς Βόρειον Πόλον. τὰ δένδρα θὰ ἐκλείοντο ἀπὸ τὸν πάγον, πᾶσα φυτεία θὰ ἐξέλειπε. τὰ ζῶα θὰ εὗρισκον οἰκτρὸν θάνατον, ὁ δὲ ἄνθρωπος πρὸ ὅλην τὴν τερατίαν ἀνάπτειν τῆς ἐπιστήμης δὲν θὰ ἠδύνατο μὲ τὰς ἡλεκτρικὰς του ἐγκαταστάσεις νὰ ἀντικαταστήσῃ μὲ τεχνικοὺς ἥλιους τὸν φυσικὸν ἥλιον. Καὶ ἡ γῆ χωρὶς τὸν ἥλιον θὰ κατήντα εἰς ψυγεῖον, εἰς ἀπέραντον νεκροταφεῖον. Μία λευκὴ πλάξ ἐκ πάγου θὰ ἐκάλυπτε τὴν γῆν ὀλοκλήρον.

Και όμως, αγαπητοί ἀναγνώσται, ὁ ἥλιος, περὶ τοῦ ὁποίου ὠμιλῆσαμεν ἀνωτέρω, ὁ ἥλιος ποῦ ἔχει γίνεи θέμα ποιητῶν, φιλοσόφων, ἐπιστημόνων, ὁ ἥλιος τοῦ ὁποίου τὸ μεγαλεῖον φάλλει καὶ ὁ Δαβὶδ εἰς τὸν περίφημον 18ον ψαλμὸν του, ὅταν τὸν παρουσιάζῃ ὡς γίγαντα, ὡς Νυμφίον ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ γυμφικοῦ του θαλάμου διὰ τὰ διατρέξῃ ὅλον τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ὁ ἥλιος αὐτὸς ὁ φυσικὸς ποῦ βλέπομεν καθημερινῶς εἶναι μία μικρά, ἀσθενή, ἀμυδρά εἰκὼν τοῦ πραγματικοῦ, τοῦ μεγάλου, τοῦ αἰωνίου ἡλίου, τοῦ Χριστοῦ, τοῦ δευτέρου προσώπου τῆς τρισηλίου Θεότητος! Naί! ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἥλιος τῆς ἀνθρωπότητος, τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ἔτσι τὸν ὀνομάζουν αἱ Γραφαί. Ἔτσι τὸν φάλλει ἡ Ἐκκλησία μας μετὰ τοὺς ὑπερόχους ὀνόμας τῶν Χριστουγέννων. Ἐὰν τὴν νύκτα τῶν Χριστουγέννων μετὰ εὐλάβειαν μεταβῆτε εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τῆς ἐνορίας σας, θὰ ἀκούσετε διὰ μίαν ἀκόμη φοράν τὸ συγκινητικώτατον ἑκαῖνο ἀπολυτίκιον τῆς μεγάλης ἑορτῆς μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ποιητὴς τῆς Ἐκκλησίας χαιρετᾷ τὸν Χριστὸν ὡς ἥλιον τῆς Δικαιοσύνης φάλλων: «Ἡ γέννησίς σου Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἀνέτειλε τῷ κόσμῳ τὸ φῶς τὸ τῆς γνώσεως, ἐν αὐτῇ γὰρ οἱ τοῖς ἄστροις λατρεύοντες ὑπὸ ἀστέρας ἐδιδάσκοντο· Σὲ προσκυνεῖν τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, καὶ Σὲ γινώσκειν ἐξ ὕψους ἀνυπόλητον. Κύριε, δόξα σοι».

ΡΟΜΦΑΙΑ

(Δεκ. 1946, ἀριθ. φ. 12)

Ω ΠΑΣΧΑ ΛΥΤΡΟΝ ΛΥΤΗΣ

Ἀνάμειξα στοὺς χριστιανικοὺς λαοὺς, ποῦ συνειδητὰ μετὰ ἄδολη χαρὰ ὑπεδέχοντο τὸ αἰῶνιον χαρμόσυνον θαῦμα, γεγονὸς καὶ σύμβολο τῆς ἀναστάσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν λήθαργον τῆς κακίας, ἦτο καὶ τὸ ἰδικόν μας Ἔθνος, ὁ νέος Ἰσραήλ. Ἡ Λαμπρὴ, ἡ χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως, τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ μας, ἔπρεπε νὰ παραμείνουν ἀμόλυντα ἀπὸ κάθε τι ποῦ θὰ ἔφερνε σκοτάδι καὶ ἀντίθεσι. Ἐχθροί, ἀντίδικοι κ.λ.π. ὅλοι, μὲ ὅλοι, ἔπρεπε νὰ δώσουν φιλικὸ τὸ χέρι, ἀδελφικὸ τὸν ἀσπασμὸν γιὰ νὰ μὴ τυχὸν μετὰ τὴν κακίαν τοὺς τὴν ἀλύγιστη θωλώσουν τὸν δριζόντα τοῦ Ἥλιου τῆς Ἀναστάσεως μετὰ μαῦρα καὶ σκοτεινὰ νέφη τῆς ἀμαρτίας. Καὶ ἕνας γενικὸς ψυχικὸς συναγεμὸς ὑπεδέχετο μετὰ παναρμόνιον μέλος χαρᾶς

τὴν ἡμέραν τοῦ Λυτρωμοῦ. Ὡς πῶς ἀλλάζουν οἱ καιροί! Τὰ χεῖλη φελλίζουσιν τῶρα δειλὰ καὶ πικραμένα: Ὡς Πάσχα λύτρον λύτης! Καὶ ἡ λαχτάρα τοῦ λυτρωμοῦ γίγαντοῦται. Λαμπρὴ θλιθερὴ. Τὴν μολύνει τὸ σαράκι τοῦ σατανικοῦ μίσους. Τὴν σκιάζει τρομερὰ τὸ αἷμα τῶν ἀδικασκωμένων ἀδελφῶν, πατέρων, μητέρων καὶ παιδιῶν μας. Πικρὴ εἶναι ἑφέτος ἡ Λαμπρὴ μας. Τὰ ζιζάνια τοῦ ἀδελφοκτόνου μίσους ποῦ ἔχθρὸς ἄνθρωπος ἔσπειρε εἰς τὸν εὐλογημένον ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου, ἔφεραν κυριολεκτικὰ ἀναστάτωσιν. Ἀνάγκη νὰ ἐπανεέλθῃ ἡ ἀμπελος, ποῦ ἐφύτευσεν ἡ δεξιὰ Του, εἰς τὴν κατὰστασιν τῆς παραγωγῆς τῶν εὐλογημένων καὶ γλυκυτάτων καρπῶν τῆς χάριτος. Ὡς Πάσχα λύτρον λύτης! Ἀνακράζομεν μετὰ τὴν πίστιν τῆς θαυματουργικῆς Σου ἐπεμβάσεως καὶ ζητοῦμεν νὰ μᾶς ξαναχαρίσης τὴν ἀσάλευτη χαρὰ τῆς Ἀναστάσεώς Σου ποῦ ἦτο ἀνέκαθεν διὰ τὸ Ἔθνος μας ἡ μοναδικὴ εὐκαιρία ἀγάπης, ὁμόνοιας, ἀδελφοσύνης, συνδιαλλαγῆς. Ὡ! Naί, Κύριε, Νικητὰ τοῦ Θανάτου, ἔλθε τάχιστα καὶ χάρισε εἰς τὸν Λαόν Σου τὴν εἰρήνην, τὴν ἀγάπην, τὴν χαρὰν τῆς Ἀναστάσεως.

Ἄγ. Ἀγαθαγγελίδης

(Ἀπρίλ. 1947, ἀριθ. φ. 16)

ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΜΟΝΑΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Σεβάσμιοι Πατέρες καὶ Ἀδελφοί!

Ὅσον καὶ ἂν ζήτε μακρὰν τοῦ κόσμου δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ φθάσῃ καὶ εἰς τὸ θάθος καὶ τῆς πλέον ἐρημητικωτέρας οἰκίας, ἡ ὁποία ὡς φωλεὰ τοῦ πνεύματος ἔχει κτισθῇ ἐπάνω εἰς τοὺς ἀπορροῶνας βράχους τοῦ Ἁγίου Ὄρους, νὰ φθάσῃ, λέγομεν, ἡ ἡχώ τῆς ἀπεριγράπτου δυνάμεως τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας. Οὐρανοπολίται, βέβαια, ὑμεῖς κατὰ τὸ μοναχικὸν πολίτευμα, ἀλλὰ μὴ παύοντες νὰ εἰσθε καὶ τέκνα τῆς ἐπιγείου μας παιδείας, ὑπερὶ τῆς ὁποίας καὶ προσεῦχεσθε εἰς τοὺς πλήρεις ἱερᾶς μυστικοπαθείας Βυζαντινοὺς Ναοὺς, ἄνθρωποι, Ἕλληνες καὶ οἱ, συνδεδεμένοι μετὰ ἡμᾶς μετὰ τοὺς ἀρχήκτους δεσμοὺς τῆς σαρκικῆς — καὶ ἐὰν δὲν θέλετε τῆς σαρκικῆς — τῆς πνευματικῆς συγγενείας, θὰ πληροφοροῦσθε τὰ ἀνήκουστα δεινὰ μας. Δὲν ὑπάρχει μέγαρον ἢ

καλύβη ἀδάκρυτος. Ἡ Ἑλλάς ὡς ἄλλη Βιβλική Ραχὴλ κλαίει καθημερινῶς τὰ σφαγιαζόμενα ὑπὸ νεωτέρων Ἡρωδῶν τέκνα τῆς καὶ αὐτὴ ἤθελε παρακληθῆναι, διὸ οὐκ εἴποιτο.

Σπανίως ἡ Ἑλλάς κατὰ τὴν μακροαίωνα σταδιοδρομίαν τῆς ἀντιμετώπισε τοιαύτην δοκιμασίαν, ὅποια εἶναι ἡ σημερινή. Ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ συνταράσσεται ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς. Ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰς δεινὰς ταύτας ἡμέρας ζητεῖ θεῖαν παρηγορίαν, τὴν ὅποیان δύνανται νὰ μεταδώσουν ἐκλεκτὰ ὄργανα τῆς Θείας Προνοίας, πρόσωπα θρησκευτικὰ, ἐξαγνισθέντα ἐν τῇ διαρκεῖ ἐπαφῇ μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐμπνέοντα τὸν σεβασμὸν. Τοιαύτην παρηγορίαν πιστεύομεν διὸ δύνασθε νὰ μεταδώσητε οἷς πρὸ παντός, ἔγιοι πατέρες καὶ ἀδελφοί.

Δόξα τῷ Θεῷ! Παρ' ὅλην τὴν οὐσιματικὴν ἐκστρατείαν τῶν ἐχθρῶν τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως κατὰ τῆς ἱερᾶς γῆμης τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἡ ἀρετὴ εἰς τὴν πλέον θαυμασίαν τῆς ἐκλαμπρῖν δὲν ἐξέλιπεν ἀπὸ τὰ ἱερὰ σκηνώματά σας. Τὸ Ἅγιον Ὄρος δὲν στερεῖται ἁγίων ἀνδρῶν, οἱ ὅποιοι ὡς πολῦτιμοι ἀδάμαντες εἶναι κεκρυμμένοι εἰς τὰ βάθη τῶν μοναστηρίων τῶν σκητῶν καὶ τῶν σπηλαίων τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Τῶν ἁγίων τούτων ἀνδρῶν, ἐὰν ἡ καίριασις τοῦ ἔθνους ἦτο ἥρεμν, οὐδεὶς θὰ ἐτόλμα νὰ διαταράξῃ τὴν μοναχικὴν γαλήνην. Ἀλλὰ θιαν οἱ καιροὶ εἶναι χαλεποὶ καὶ ὁ ὀρθόδοξος κόσμος κλυδωνίζεται καὶ μυριάδες ψυχῶν κινδυνεύουν νὰ καταποντισθοῦν καὶ ὁ Σατανᾶς μετὰ πρωτοφανοῦς λύσεως ζητεῖ νὰ ἐκνεμελιώσῃ τὴν πίστιν, πᾶς μοναχὸς τοῦ Ἁγίου Ὁρους δυνάμενος κατὰ τι νὰ βοηθήσῃ εἰς τὸν ὑπὲρ πάντων ἀγῶνα τῆς χριστιανοσύνης δὲν δύναται νὰ μελῇ ἀδρανῆς θεώμενος ἀπαθῶς ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους τὴν ἱερασίαν πυρκαϊὰν τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας. Ὁ τοιοῦτος πρέπει νὰ σπεύσῃ ἰάχιστα, μιμούμενος τὸ παράδειγμα τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου δοτις, θιαν ἐπληροφορήθῃ διὸ ἡ πόλις τῆς Ἀλεξανδρείας ἐκινδύνευε ἀπὸ τὸ μίσμα τῆς κακοδοξίας τοῦ Ἀρείου, κατηλθὲν εἰς τὴν πόλιν, προτρέπων τοὺς πιστοὺς, ἐλέγχων τοὺς αἰρετικούς καὶ προσφέρον τὴν πολῦτιμον βοήθειάν του εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως.

Ὁ Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον καὶ εἰς τοὺς

αἰῶνας ὁ Ἀδύτος. Ὁ,τι ἐπραξε διὰ τοῦ πιστοῦ δούλου Του Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ, δύναται νὰ πράξῃ καὶ σήμερον ἀρχεῖ νὰ εὐρεθοῦν τὰ κατάλληλα πρόσωπα.

Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἀναμένει ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους ΦΩΣ. Καὶ θὰ τὸ ἔχῃ. Τὸ πιστεύομεν ἀκρυδάντως.

ΡΟΜΦΑΙΑ

(Νοέμ. 1947, ἀριθ. φ. 23)

ΧΑΡΟΥΜΕΝΗ ΑΓΓΕΛΙΑ

Μέσα στὴ χειμωνιάτικη νύχτα, τὸν καιρὸ ἐτοῦτον τοῦ φρικτότερος ἀκόμη χειμῶνας δέρνει τὴν ψυχὴ μας, χειμῶνας μίσους καὶ ἀδικίας, ἐγκλημάτων καὶ ἀρπαγῆς, παρήγορες οἱ καμπάνες τῶν ναῶν μᾶς φωνάζουν νὰ πάψουμε νὰ φωτιζόμεσθε ἀπὸ τὰ καπνισμένα καὶ τρεμουλιαστά λυχνάρια τῆς ἀνθρώπινης σοφίας καὶ ν' ἀνοίξουμε διάπλστα τὴν ψυχὴν μᾶς νὰ μπῇ μέσα μας «ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης». Χίλια ἐνμυσκασία σαράντα ἑπτὰ χρόνια ἐπέερασαν, ἀφ' ὅτου ἐφάνηκε «ἡ ἐξ ὕψους ἀνατολή» κι' οἱ μάγοι τῆς Ἀνατολῆς «ὑπὸ ἀστέρος ἐδιδάσκοντο» νὰ προσκυνοῦν τὸν Ἥλιο τῆς δικαιοσύνης. Ἡ ἀνθρωπότης τυφλὴ ἐξακολουθεῖ τὰ ἔργα τοῦ σκότους καί, σὺν νὰ μὴ ζημέρωσε ἀκόμη, κρατεῖ κλειστὰ τὰ πορτοπαράθυρα τῆς ψυχῆς τῆς καὶ φοβᾶται νὰ μὴ χάσῃ στὴ μαύρῃ τῆς νύχτας τὰ λυχνάρια τῶν σοφῶν καὶ τῶν δοχόντων τῆς. Ἐξακολουθεῖ τὴν ἀνομία καὶ τὸ αἵματοκύλισμα καὶ ὑψώνει νέα κάθε τόσο εἰδωλα, ψευτομεσσίες. Ἀπὸ τίς χαρσμάδες ὅμως τῶν καιρῶν μᾶς μικροὲς ἀκτίνες ἀληθινῆς ζωῆς εἰσχωροῦν ὡς τὰ δόθη μᾶς καὶ μᾶς δείχνουν, τοῦ βρίσκειται ὁ ζωογόνος «Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης». Ἡ φωνὴ του ἀκούεται διαρκῶς: «Ἰδοὺ ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω».

Κάθε χρόνον, μέσα στὴ χειμωνιάτικη νύχτα, ἐνῶ μᾶς δέρνει τὴν ψυχὴ μᾶς ὁ φρικτότερος χειμῶνας, οἱ καμπάνες τῶν ναῶν μᾶς ρωτοῦνε «γιατί λησμονήσαμε τὸν Κύριον ἡμῶν». Φωνάζουν ἐκείνους τοῦ θέλουν ν' ἀκούσῃ «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία», αὐτοὺς τοῦ θέλουν νὰ γυροῦσιν πίσω στὴν ἀπλήρῃ ζωὴ καὶ τὴν πίστιν μὲ τὴν ὅποια ἄλλοτε οἱ πατέρες μᾶς ἐώσταζαν τὰ Χριστούγεννα. Καλοῦν ἀκόμη μιὰ φορὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τῆς κα-

λῆς θελήσεως, ὅλους ὅσοι ἔχουν διάθεσι νὰ μετανοήσουν καὶ τοὺς λένε· «Δεῦτε ἴδωμεν, πιστοί, ποῦ ἐγενήθη ὁ Χριστός».

Κτύπα, κτύπα, καμπάνα!... Ἐνίσχυε, Κύριε, τοὺς πιστούς, ποῦ Σὲ προσκύνησαν, νὰ Σὲ ἀναγγεῖλουν καὶ στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ὅπως οἱ ποιμένες κι' οἱ μάγοι, μὲ λόγια καὶ ἔργα ἀγάπης καὶ πίστεως!... Ἀνεκλόλητη χαρὰ τῆς φάτινης, πλημμύρισέ μας!...

Θ. Ν. Καστανᾶς
(Δεκ. 1947, ἀριθ. φ. 24)

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣΦΡΙΝΗΝ ΕΥΤΥΧΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΔΙΕΘΝΗ ΕΙΡΗΝΗΝ

Ἐκεῖνο πού χρειάζομεθα σήμερον εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ Χριστιανικόν. Πρέπει δηλαδή νὰ ἀναγεννηθῶμεν ὅπως εἶπε ὁ Χριστός εἰς τὸν Νικόδημον· πρέπει νὰ πάρωμεν μίαν νέαν ζωὴν ἐπιληρυϊκείας καὶ ἀφιερώσεως εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἄλλων, μίαν ζωὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ θὰ ἐκδηλώνεται μὲ καλοὺς λόγους καὶ μὲ ἀγαθὰς πράξεις. Αὐτὸς εἶναι ὁ δρόμος πρὸς τὴν προσωπικὴν εὐτυχίαν, πρὸς τὴν κοινωνικὴν ἁρμονίαν καὶ πρὸς τὴν διεθνή εἰρήνην. Αὐτὸς πράγματι εἶναι ὁ δρόμος πρὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Γερμανὸς Πολυζωίδης Ἐπίσκοπος Νύσσης
(Οκτ. 1949, ἀριθ. φ. 46)

ΤΟ ΑΙΜΑ ΤΟΥ ΑΡΝΙΟΥ

Ὁ ρύπος τῆς ἁμαρτίας ποῦ κληρονομήσαμε ἀπὸ τοὺς πρωτοπλάστους καὶ ποῦ οἱ ἴδιοι κάθε μέρα παράγοιμε, δὲν καθαρίζεται μὲ τίποτε ἄλλο παρὰ μόνον μὲ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ. «Τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας» (Α' Ἰω. 1, 7).

Τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ποῦ χύθηκε ἐπάνω στὸ Σταυρό, καθάρισε καὶ ὅλους τοὺς ἁγίους καὶ μάρτυρας, ποῦ τώρα μὲ λευκὴ στολὴ εἶναι στὸν οὐρανὸ καὶ δοξάζουν τὸν Σωτῆρά τους.

Ἀς ξέροισιμε ὅτι δὲν θὰ εἴχασι τὸν παράδεισον, ἂν δὲν χυθῶναι τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Κυρίου. Ἀκόμα καὶ ὅτι δὲν θὰ κερδίσοιμε τὸν

παράδεισον, ἂν δὲν φροντίζοιμε νὰ καθαρίζοιμε τὴν ψυχὴ μας ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας μὲ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Χριστὸς ποθεῖ τῆς ψυχῆς μας λευκές, γι' αὐτὸ καὶ ἐθυσιάσθη. Ποιὰ ψυχὴ δὲν θὰ χρησιμοποιεῖται τὸ θησαυρὸ τῆς Χάριτος τοῦ ἐσφαγμένου Ἀρνίου γιὰ νὰ λευκανθῇ καὶ λαμπικρισθῇ ἀπὸ τὴ βρωμιά τῆς ἁμαρτίας καὶ νὰ γίνῃ ἡ ποθητὴ νόμῃ, ὅπως τὴν θέλει ὁ οὐράνιος Νυμφίος;

Πίστει ἀπόλυτη στὴ θυσία τοῦ Χριστοῦ. Ἐξομολόγησι κάθε ἁμαρτίας. Συμμετοχὴ στὴ θεία Κοινωνία τακτικῇ. Προσπάθεια γιὰ τὴ νέκρωσι τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀγῶνα κατὰ τῆς ἁμαρτίας «μέχρις αἵματος». Νὰ ἡ κολυμβήθρα τοῦ αἵματος τοῦ Ἀρνίου μέσα στὴν ὁποία πρέπει νὰ περάσοιμε δόκλῃρη τὴ ζωὴ μας ἐδῶ στὴ γῆ, γιὰ νὰ πετάξοιμε μιὰ μέρα κοντὰ στὸ Χριστὸ καθαροὶ καὶ ἅγιοι γιὰ τὴν αἰώνια εὐτυχία μας καὶ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ.

Ἄρχ. Τιμόθεος Παπαμιχαῆλ
(Μάρτ. 1951, ἀριθ. φ. 63)

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΥΡΑΝΝΙΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΝΩΜΗΣ

Κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ οἱ χριστιανοὶ ὁμολόγουν θαρραλῶς ἐνῶπιον πάντων ἐχθρῶν τῆς πίστεως των τὸν Χριστόν, ἀψηφόντες διώξεις, φυλακίσεις καὶ ἄλλα τρομακτικὰ βασανιστήρια. Ὅσοι δὲ ἠρνοῦντο τὸν Χριστόν πρὸ των θηρίων των, θεωροῦντο καὶ ἀπερρίπτοντο ὡς ἀρνησιθήρητοι, ὡς ἀποστάται. Σήμερον πλείστοι χριστιανοί, χωρὶς νὰ κινδυνεύῃ ἡ ζωὴ των, ἀρνοῦνται νὰ ὁμολογήσῃσι δημοσίᾳ τὴν πίστιν των καὶ ἀποκορύπτουν τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν των μόνον καὶ μόνον διότι δὲν θύνανται νὰ υποφέρωσι τὰς τυχόν εἰρωνείας, τὸν χλευασμὸν καὶ τὰς δυσμενεῖς κρίσεις τῶν ἄλλων. Ἐντρέπονται νὰ εἰπωσιν, ὅτι ἀνήκουν εἰς τὸν Χριστόν, ἐνῷ ὁ Χριστὸς ἂν δὲν ἦτο Θεός, ἔπρεπε νὰ ἐντρέπεται — ἃς μᾶς ἐπιτραπῇ ἡ φράσις αὕτη — διότι ἔχει τοιοῦτους θεαλοὺς ἀπαυδούς! Γίνονται ἀρνησιθήρητοι καὶ ἀρνηταὶ τοῦ Χριστοῦ διὰ νὰ ἀρέσκωσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους διότι ἀγαποῦν τὴν δόξαν καὶ τὸν ἔπαινον τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον παρὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ! Ἄλλ' οἱ τοιοῦτοι ὡς ἀνθρωπάρεσκοι δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν Χριστόν· «Εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἡρεσκον», λέγει ὁ Ἅπ. Παῦλος, «Χριστοῦ δοῦλος ἂν ἦμιγ» (Γαλ. 1, 10), ἦτοι «δὲν θὰ ἦμιον δοῦλος καὶ μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, ἂν ἐφρόντιζον νὰ ἀρέ-

οκω εις τοὺς ἀνθρώπους».

Ἄλλ' ἡ κυρία αἰτία τῆς τοιαύτης ἀνθρωπαρεσκείας καὶ τῆς δειλίας πρὸ τῆς κοινῆς γνώμης, καὶ ὁ κύριος λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον, ἐάν μᾶς ἐρωτήσωσι, δὲν ἐμολογοῦμεν ὅτι πιστεύομεν εἰς τὸν Χριστόν, ὅτι ἀγαπῶμεν καὶ ἀναγινώσκομεν μὲ βρεξιν καὶ διέφαν τὸ Εὐαγγέλιόν του, ὅτι πηγαίνομεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅτι στέλλομεν τὰ παιδιὰ εἰς τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα, ὅτι δὲν μᾶς ἀρέσουν τὰ θεάματα καὶ οἱ χοροὶ καὶ αἱ πολυδάπανοι δεξιώσεις, ὁ κυριώτερος λόγος εἶναι, λέγω, διότι δὲν πιστεύομεν πραγματικὰ εἰς τὸν Χριστόν, διότι δὲν ἀγαπῶμεν μὲ ὅλην τὴν ψυχὴν μας τὸν Θεόν, διότι ἡ ψυχὴ μας ἔχει ἐμπλακῇ εἰς τὰ θέλγητρα καὶ τὰ πρόσκαιρα ἀγαθὰ τοῦ κόσμου τούτου καὶ προτιμᾷ αὐτὰ μᾶλλον παρὰ τὰ αἰώνια καὶ ἀφθέρτα ἀγαθὰ. Ὅστις πιστεύει καὶ ἀγαπᾷ μὲ ὅλην τὴν δύναμίν του τὸν Χριστόν, αὐτὸς εἶναι υπερῆφανος διὰ τὴν πίστιν του καὶ εἶναι εὐτυχῆς κοντὰ εἰς τὸν Χριστόν. Ὁ τοιοῦτος χάριν τοῦ Χριστοῦ, εἶναι πρόθυμος νὰ ὑποφέρῃ, καὶ χαίρει ὅταν ὑποφέρῃ καὶ περιπαίξεται καὶ καταδικάζεται χάριν τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Χριστιανισμὸς διεδόθη κυρίως μὲ τὸ ἄγιον καὶ τέλειον παράδειγμα τῶν πραγματικῶν χριστιανῶν. Σήμερον οἱ χριστιανοὶ εἶναι δειλοὶ καὶ ἀνθρωπάρεσκοι. Σήμερον οἱ περισσότεροι δουλεύουν εἰς τὴν τυραννίαν τῆς κοινῆς γνώμης. Διὰ τοῦτο ἡ κοινωνία μας δὲν εἶναι πλέον χριστιανική. Διὰ τοῦτο δὲν ἔχομεν πλέον χριστιανούς οἱ ὅποιοι νὰ λάμπωσιν «ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ» καὶ νὰ εἶναι «ἀμειπτοὶ καὶ ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ ἡμιωμετα ἐν μέσῳ γενεᾶς σχολιᾶς καὶ διαστραχημένης» (Φιλ. 2, 15). Οἱ πραγματικοὶ χριστιανοὶ ὀφείλουν νὰ δεξιῶσι μὲ τὴν ζωὴν των πανταχοῦ, ὅπου καὶ ἂν εὕρισκωνται, ὅτι εἶναι χριστιανοί.

Β. Χ. Ἰωαννίδης Καθ. Πανεπιστ.
(Φεβρ. 1952, ἀριθ. φ. 74)

ΕΡΧΟΥ ΚΑΙ ΙΔΕ

Βλέπουμε τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον νὰ τρέχῃ ἀπ' ἐδῶ, νὰ τρέχῃ ἀπ' ἐκεῖ καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ βρῇ χαρὰ, νὰ βρῇ εὐτυχία, νὰ σῇσῃ τὴν δίψα τῆς ψυχῆς του, νὰ προσπαθῇ νὰ λυτρωθῇ ἀπ' τὸ βαρὺ φορτίο τῶν παθῶν του, τῶν κακιῶν του, ἀλλὰ ἄδικα. Ὡ ἄ ν θ ρ ω π ε, μὴν τρέχῃς ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, παντοῦ εἶναι πλάνη, παντοῦ ἀπαγοίτευσίς, παντοῦ σύγχυσις, παντοῦ ἀποκτήνωσις. Μονάχα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ τὴν Ὁρθόδοξον, θὰ βρῇς τὴν διδασκαλίαν τῆς ποῦ δίνει τὴν χαρὰ, ποῦ σῇνει

τὴν δίψα τῆς ψυχῆς, ποῦ λυτρώνει... Θέλεις νεολαία νὰ βρῇς πνευματικὸ προσανατολισμό; Θέλεις νὰ βρῇς ὁμορφιά, θέλεις νὰ ζήσης κόσμους ἰδανικούς, ποῦ ὄνειρεῦσαι καθημερινά; Μὴν τρέξῃς, οὔτε στὸ γλέντι τὸ ἁμαρτωλὸ, οὔτε εἰς τὴν ἀσωτεία, οὔτε στὸ φλέρτ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ρόδινοὺς παραδείσους. Παντοῦ θὰ νοιώσῃς ἀπαγοιτεύσεις, παντοῦ θὰ σοῦ σπάσουν τῆς ψυχῆς τὰ φτερά. Αὐτὸ ποῦ ζητᾷ ἡ ψυχὴ σου, αὐτὴν τὴν λύτρωσι, αὐτὴν τὴν ἱκανοποίησιν τῶν νεανικῶν σου ἀναζητήσεων, μονάχα στὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν θὰ τὴ βρῇς. Ἀμφιδάλλεις; Ἐρχου καὶ ἴδε. Ἐ σ ὺ δ ἔ ῶ κοινωνία ἀρρωστή, ποῦ μέσα σου κλείνεις τὴν ἁμαρτία καὶ τὴ σαπίλα, μὴ ψάχνεις νὰ βρῇς τὴν γιαντριά σου εἰς φιλοσοφικά συστήματα, εἰς οἰκονομολογικὰς θεωρίας, εἰς πολιτικὰς ὑποσχέσεις. Ὅλοι σὲ γελοῦν καὶ γελιοῦνται. Κανένας δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ σὲ γιαντρέψῃ. Ὅλοι θὰ σοῦ ποῦν ψέμματα. Ὅλοι ὅσοι θέλουν νὰ διευθύνουν τὰς τύχας τῶν ἀνθρώπων, ὅλοι ἀποτυγχάνουν διότι δὲν κυβερνοῦν μὲ βάση τὴν αἰώνια νομοθεσία, μὲ τὴν ἐπὶ τοῦ Ὁρους ἑμιλία τοῦ Κυρίου. Μόνον αὐτὴ ἐὰν ἐφαρμοσθῇ μόνον τότε ἡ γάγγραινα ἡ ἡθικὴ ποῦ κατατρῶγει τὰ σπλάγχνα σου, θὰ ὑποχωρήσῃ μέχρις ὅτου ἐξαλειφθῇ ἐντελῶς, μόνον τότε χυμοὶ ὑγείας ἡθικῆς θὰ κυκλοφορήσουν εἰς τὸν ὄργανισμό σου, τότε ζωὴ ἀγάπης, εἰρήνης, ἰσότητος καὶ ἀδελφότητος θὰ βασιλεύσῃ.

Ἄθ. Γιομπλάκης
(Μάρτ. 1952, ἀριθ. φ. 75)

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

Ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἀποτελοῦν τὸν σταθμὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου, κατὰ τὸν ὅποιον ἡ δύναμις τῆς ἁμαρτίας θραύεται καὶ ἀνοίγεται ὁ δρόμος πρὸς τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν νέαν ζωὴν. Μὲ τὴν συνισταμένην τῆς δυνάμεως τῆς θείας Χάριτος καὶ τῆς ἀνθρωπίνης προσπάθειας ἐπέρχεται ὁ θάνατος τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐπιτυχᾶνεται ἡ ἀνάστασις του, ἡ ἀναγέννησίς του εἰς νέον ἄνθρωπον. Οὕτω ὁδηγεῖται εἰς μίαν νέαν ζωὴν, ἡ ὁποία δὲν εἶναι ἀπλῶς ἀπηλλαγμένη ἀπὸ τὰς παλαιὰς κακίας καὶ μικρότητας, ἀλλὰ καὶ πλουσία εἰς καρποὺς ἀγαθούς. Εἶναι ζωὴ γεμάτη ἀπὸ φῶς καὶ εἰρήνην, ἀπὸ τὰ δύο στοιχεῖα ποῦ ἰδιαίτερώς τονίζονται εἰς

τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα.

Ἡ μητέρα ποτὲ δὲν αἰσθάνεται τὴν εὐτυχίαν ὅσῃν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς γεννήσεως τοῦ τέκνου τῆς, μετὰ τὰς τόσας ὠδύνας καὶ ὁ γεωργὸς ποτὲ δὲν ἔχει τὴν χαρὰν ὅσῃν ὅταν συλλέγῃ τοὺς καρπούς μετὰ κόπους ἐνὸς ὁλοκλήρου ἔτους. Ἡ ἀνάστασις ἀκολουθεῖ τὸν θάνατον καὶ τὸ μέγεθος τῆς χαρᾶς προσδιορίζεται ἀπὸ τὸ μέγεθος τῶν πόνων.

Διὰ τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως «ἦλθε χαρὰ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ» καὶ τὴν χαρὰν αὐτὴν πρέπει νὰ τὴν καταστήσωμεν ἰδικήν μας.

*Παναγ. Χρήστου ὁμῆγ. Πανεπ. Θεολογική
(Ἀπρ. 1952, ἀριθ. φ. 76)*

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΣΦΡΙΝΟΣ ΥΠΝΟΣ

Ὁ Κύριος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, Ἰησοῦς Χριστὸς δεδαιώνει εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ Ἀποστόλους Του ὅτι, ὁ προσφιλεὶς φίλος τῆς Βηθανίας Λάζαρος, «ἐκοιμήθη» καὶ τοὺς πληροφορεῖ ὅτι πηγαίνει ἐκεῖ μὲ τὸν σκοπὸν νὰ τὸν ξυπνήσῃ. «Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται» ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνήσω αὐτὸν» (Ἰωάν. 11, 11).

Ἐάν ὅμως διὰ τὸν ἐθνικὸν κόσμον ὁ θάνατος ἦτο αἰώνιος ὕπνος χωρὶς τὴν πίστιν εἰς τὴν πέραν τοῦ τάφου ζωὴν καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀφύπνισews, εἰς τὸν Χριστιανισμὸν ἡ λέξις θάνατος ἀντικατεστάθη διὰ τῆς λέξεως «ὕπνος». Τοῦτο δὲ ἔρχεται ἡ Ἁγία Γραφή νὰ μᾶς τὸ δεβαιώσῃ διὰ πολλῶν παραδειγμάτων.

Ὁ θάνατος λοιπὸν δὲν εἶναι οὔτε ὕπνος αἰώνιος ὅπως παρεδέχοντο οἱ ἔθνη, οὐδὲ ἡ τελεία ἐξαφάνισις τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος ὅπως κραυγάζουν σήμερον οἱ Ὀλισταί, ἀλλ' εἶναι ἀπλῶς ἐλπιδοφόρος ὕπνος καὶ οἱ ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένοι προσφιλεῖς μας ἀδελφοὶ περιμένουν τὴν εὐλογημένην ἐκείνην χαρὰν ὅποτε θὰ ἀκουσθῇ ἡ ἀρχαγγελικὴ σάλπιγξ πὺρ θὰ σημάνῃ τὸ πανανθρώπινον ἐγερτήριο διὰ νὰ ἐξυπνήσουν τὰ σώματα ἁφθάρτα, ἐλεύθερα, ἔνδοξα καὶ εὐλογημένα παρὰ Κυρίου.

*ΟΝΗΣΙΦΟΡΟΣ
(Μάρτ. 1953, ἀριθ. φ. 87)*

ΤΑ ΠΑΡΤΥ

Εἰς τὴν παλαιότεραν καὶ νεωτέραν, ὅχι σύγχρονον ἐποχὴν, ἐλάβανον χώραν ἐσπερίδες πνευματικοῦ κόσμου περιεχομένων. Φιλόσοφοι, φιλομαθεῖς, ποιηταί, καλλιτέχναι, λόγιοι διακεκριμένοι ἐσχημάτιζαν μίαν ὁμήγυριν καὶ ἐκεῖ συνεζήτουν διάφορα θέματα μὲ διάκρισιν καὶ λεπτότητα. Προέκλυπεν οὕτω μία πνευματικὴ ὠφέλεια. Ἐμεσολάβησε μετὰ διὰ τὴν πατρίδα μας περίοδος ταλαιπωριῶν καὶ βασάνων, στερεώσεων καὶ θλίψεων ὅπου οἱ διαβόλοι καὶ τριβόλοι εὗρον ἑδραφὸς νὰ μᾶς μάθουν πολλὰ ἀήθη διὰ τὸν τόπον μας καὶ διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Χριστιανικὴν οἰκογενεῖαν πράγματα, μεταξὺ τῶν πολλῶν δὲ καὶ τὰ «πάρτυ». Ὅπως βλέπετε καὶ ἡ λέξις φανερῶναι ὅτι αὐτὸ τὸ δένδρο πὺρ παράγει τοὺς καρπὸς τῆς ἁμαρτίας μετεφέρθη ἀπὸ τὴν γηρασμένην ὑπὸ τὸ βάρος τῶν κριμάτων τῆς Δύσεως καὶ ἐφυτεύθη εἰς τὸν κήπον μας διὰ νὰ μᾶς γίνῃ μεγάλος πειρασμός. «Πάρτυ» δὲν εἶναι παρὰ μία ἐσπερίς ὅχι φιλολογικὴ. Ὁργανοῦται ἀπὸ κοσμικὰς κυρίες ἢ ἐξαλλα δεσποινίδες, ἀπὸ πονηρὸς οἰκοδεσπότης ἢ ἐρμαφροδίτους νεανίας ἢ ἐκφυλισμένα ψυχικισωματικῶς ὄντα πρὸς σκοποὺς κάθε ἄλλο παρὰ ἠθικὸν καὶ κοινωνικόν. Καταρτίζεται ὁλόκληρον σχέδιον παγιδεύσεως. Χρωκοπημένα γυναικάρια δεσφαρμένα ἁμαρτίας ποικίλαις καὶ ἄρχοντες τῆς ἀράδας ἐν συζυγικαῖς ἀπάταις βιοῦντες, ὁργανῶνουν πάρτυ. Εἰς τὰ πάρτυ προϋπὸθεσις εἶναι τὸ ψητόν· νοστιμώτερο δὲ ἀπὸ τὰς αἰσθησιακὰς ἀπολαύσεις δὲν εἶναι ἄλλο. Μεθυστικά ἡδύποτα, μεζεδάκια, χοροὶ τῆς ζούγκλας καὶ φιδίσια συμπλέγματα θηλυκῶν καὶ ἀρσενικῶν. Ἀλλὰ τοὺς μεγάλους αὐτοὺς πονηρὸς ἐμιμήθησαν καὶ αἱ μεσαῖαι καὶ αἱ κατώτεραι τάξεις. Καὶ βλέπεις μοδιστράκια, φτωγὲς μαθητροῦλες, μικρονομικυρὲς, ἡ «σάρα, ἡ μάρα καὶ τὸ κακὸ συναπάντημα», κατὰ τὴν χαρακτηριστικὴν ἐκφράσιν τοῦ λαοῦ, νὰ ὁργανῶνουν «πάρτυ».... Κανεῖς καὶ καμμιά δὲν ἐξέρχεται ἄθικτος ἀπ' τῆς πλευρᾶς τῆς ἠθικότητος. «Ἐγγαμὲς γυναῖκες ἐγγώρισαν καλὰ φίλους καὶ ἐσυχάθησαν τοὺς συζύγους των. Κορίτσια πὺρ ἦσαν κρύσταλλο ἀρετῆς διεφθάρσαν εἰς τὸν χαρακτήρα καί, ἀποῦ ἐκοσμικοποιήθησαν πλήρως, ἔπεσαν εἰς τὸν βόρβορον καὶ ἠτύοντόνησαν. Νέοι καλῶν οἰκογενειῶν ἀφυπνίσθησαν προῶρως καὶ ἀπώλεσαν τὴν δημιουργικὴν ζωτικότητά των. Ἄνδρες ἔχασαν τὰ μυαλὰ των καὶ τοὺς εαυτούς των. Ἐταί μετὰ τὰ «πάρτυ» ὁ Σατανᾶς κάμνει θραύσιν. Καὶ δουλεύει κατὰ τέτοιον

τρόπον ώστε όσοι δὲν μετέχουν τοιούτων συγκεντρώσεων καὶ διασκέδασων, νὰ θεωροῦνται πολὺ καθυστερημένοι. «Ὅσο ξετίσιματος εἶναι, κατὰ τοὺς «παρτυράνοους», τόσο καὶ συγχρονισμένος, ὅσο διεφθαρμένος εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα τόσο ἄξιος ὑπολήψεως!... Ἐκεῖ ἐκαταντήσαμεν.

Ἀρχιμ. Χριστοφόρος Καλύδας
(Ἰουλ. 1955, ἀριθ. φ. 115)

Αἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανικαὶ Ὁργανώσεις

Εἶναι παρατηρητέον ὅτι ὅλοι σχεδὸν αἱ χριστιανικαὶ ὁργανώσεις φιλοδοξοῦν νὰ στεγάσουν ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρας ψυχάς. Ἔως ἐνός σημείου αὐτὸ εἶναι μία εὐγενὴς καὶ ἐπιεικεστὴ ἐπιδιώξις. Ὅταν ὅμως γίνωνται ὠρισμένες ἀδοξίες διὰ νὰ ἐκλύσῃται τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κόσμου, τότε καλὸν εἶναι νὰ προμηθευθῇ καὶ τὰ ὀλίκα διὰ νὰ κατασκευάσῃ καὶ τὸ φέρετρον τῶν ὁργανώσεων αὐτῶν. Βεβαίως δὲν θὰ περιφρονήσωμεν ὅτι καλὸν καὶ ὠφέλιμον ἔχει νὰ μᾶς προσφέρῃ ὁ σύγχρονος τεχνικὸς πολιτισμὸς. Ὅλα ὅμως αὐτὰ θὰ τὰ τοποθετοῦμεν εἰς τὴν πλάστιγγα τοῦ εὐαγγελικοῦ Νόμου.

Εἶναι περιττὸν νὰ τόνισωμεν ὅτι μεταξὺ τῶν διαφόρων χριστιανικῶν ὁργανώσεων πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἀμοιβαίος σεβασμὸς καὶ ἐκτίμησις καὶ συνεργασία. Εἶναι εὐχάριστον πρᾶγμα νὰ εἰλέπῃ κανεὶς εἰς τὴν θάλασσαν τῆς ζωῆς αὐτῆς λέμβους πολλὰς νὰ ρίπτουν τὰ δίκτυα πρὸς ἄγρην καὶ ὅλοι μαζὺ νὰ πλησιάζουν, ὅλο καὶ νὰ πλησιάζουν, διὰ νὰ ἀνασύρουν τῇ βοήθειᾳ ἀλλήλων τὸ πλῆθος τῶν ἰχθύων. Ναί! ὅτι γίνεται μὲ τοὺς αἰεῖς τὸ ἴδιο πρέπει νὰ γίνεται καὶ μὲ τὰς διαφόρους ὁργανώσεις. Τότε μόνον θὰ ἔχωμεν εὐχάριστα ἀποτελέσματα.

Ἐνότης ἐν τῇ ποικιλίᾳ. Ἰδοὺ τὸ σύνθημα. Ὅταν τόνιζεται ἰδιαιτέρως ἀπὸ ὅλας τὰς χριστιανικὰς ὁργανώσεις ἡ ἀνάγκη λειτουργικῆς συνειδήσεως μεταξὺ τῶν πιστῶν. Ὅταν καταβάλλεται κάθε προσπάθεια, ὥστε ἡ κατακόρυφος σχέση τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐπιμελῶς νὰ καλλιεργῇται. Ὅταν λείψῃ ἀπὸ τὴν μέση ἡ προσωπολατρεία καὶ ὁ ἐγωϊσμός. Ὅταν τὰ πάντα γίνονται πρὸς δόξαν Θεοῦ, τότε θὰ ἔχωμεν κάθε λόγον νὰ καυχώμεθα διὰ τὴν ὑπαρξίν τοιούτων ὁργανώσεων. Ἀλλως πρέπει νὰ αἰσχνυνώμεθα.

Ἀρχιμ. Σπυρίδων Τραντέλλης
(Ὀκτώβρ. 1960, ἀριθ. φ. 178)

ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟΝ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟ ΧΡΟΝΟ

Μυστήριο πράγματι ὁ χρόνος, μυστήριο ἡ ζωὴ. Τὰ μυστικά τοῦ χρόνου ἀπόρητα. Τὸ αἶριο ἀπόρητο γιὰ τὸ σήμερα, μὰ αἶριο τὸ θρόνου γνωστό. Τὸ μεθαύριο ἀγνωστο γιὰ τὸ αἶριο, μὰ μεθαύριο θρόνου γνωστό. Τὸ ἀγνωστο αἶριο ἀποκαλύπτεται ἀπὸ τὸ αἶριο καὶ τὸ ἀγνωστο τοῦ μεθαύριου ἀπὸ τὸ μεθαύριο. Ἀλλὰ γιὰ τὸ σήμερα, καὶ τὸ αἶριο καὶ τὸ μεθαύριο παραινέουν ἀγνωστα. Εἶναι τόσο ἐχέμυθος κύριος ὁ χρόνος, ποὺ δὲν μπορεῖς νὰ τοῦ θγάλῃς μυστικὸ. Ἀμφιδόλῳ ἂν ἀνθρώπος κατορθώῃ νὰ μάθῃ ἔστω καὶ μιὰ ἀτήμαντη λεπτομέρεια τῆς μελλοντικῆς τοῦ ζωῆς.

Καὶ αὐτὸ τὸ ἀγνωστο τοῦ χρόνου εἶναι ἓνα ὄρω τοῦ καλοῦ μας Θεοῦ. Ἄν ἔξεραμε τὸ αἶριό μας, ἢ τὸ μεθαύριό μας, ἢ τὸ παρεμεθαύριό μας, μπορείτε νὰ φαντασθῆτε τί θὰ εἶχε συμβῇ; Ἀπλούστατα. Θὰ εἴχαμε πρελλαθῇ. Τώρα παύομεν στὸ ἀγνωστο ἀπτόητοι, γιατί μᾶς πρέπει ἡ ἐλπίδα.

— Ἀλλὰ τί κρύβει μέσα τοῦ 1961; Αὐτὴ ἡ σκέψη διαρκῶς μὲ βασανίζει. Μήπως κρύβει μέσα τοῦ τὸ θάνατό μου; Μὰ κι' ἂν δὲν τὸν κρύβῃ αὐτό, πάντως κάποιο ἔτος ποὺ ἔρχεται θὰ τὸν κρύβῃ. Ὅπως τελειώνει ὁ χρόνος ἐνός χρόνου, ἔτσι θὰ τελειώσῃ καὶ ἡ ζωὴ τῆς ζωῆς μας.

Καὶ ἡ ζωὴ πρὸ τοῦ θανάτου γίνεται ἓνα παρελθόν. Ὁ θάνατος τὸ δημιουργεῖ. Κι' αὐτὸ τὸ παρελθόν θὰ κρίνῃ τὸ μέλλον τῆς ζωῆς μας, τῆς αἰωνίου ζωῆς. Αὐτὸ μᾶς γνωρίζει τὸ μέλλον μας. Τὸ παρελθόν τοῦ χρόνου δὲν μᾶς γνωρίζει τὸ μέλλον τοῦ χρόνου. Ἀλλὰ τὸ παρελθόν τῆς ζωῆς μᾶς γνωρίζει τὸ μέλλον τῆς ζωῆς.

Γιὰ νὰ γνωρίσουμε, λοιπόν, τὴν αἰωνιότητα, πρέπει νὰ δημιουργήσουμε καλὸ παρελθόν. Καὶ δημιουργεῖται καλὸ παρελθόν, ὅταν τὸ παρὸν κάθε στιγμῆς, κάθε μέρας, τὸ ζῇ γιὰ τὴν αἰωνιότητα. Ὅταν κάθε παρὸν φεύγῃ στὸ παρελθόν σὺν μέλλον, σὺν αἰωνιότητα.

Γεώργιος Κ. Παπαζέτης
(Ἰαν. 1961, ἀριθ. φ. 181)

Ο ΚΙΤΡΙΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

Κανένας χτύπος τῆς καρδιᾶς μπροστὰ στὸ ἡθικὸ ἔγκλημα. Δηλητηριάζεται οἰγὰ καὶ ἀνώδυνα, μὲ τὴν συγκατάθεσι καὶ τὰ λεπτὰ τῶν γονέων ἡ ψυχὴ τῆς νεολαίας. Οἱ νέοι σήμερα ἔξερουν ἀπ' ἔξω τὴ ζωὴ τῶν στάρ, χειροκροτοῦν μιὰ κλωτσιὰ στὸ γῆπεδο, ἐνῶ ἀγνοοῦν κι' αὐτὴ ἀκόμη τὴν ὑπαρξί ἡρώων τῆς ζωῆς

κι' διαν τούς μιλήσης γιά ἡθικό μεγαλεῖο στραβομουτσουιάζουν.

Μποροῦν καί κλείνονται οἱ νέοι ὄρες δόκληρες σ'α δωματιά τους καί πέρτουν μέ τὰ μούτρα σ'τὸ διάβασμα, τόσο πού νά ἀνησυχοῦν οἱ γονεῖς, ὄχι γιά τὸ τί διαβάζουν τὰ παιδιὰ τους, ἀλλὰ γιά τὸ πόσο διαβάζουν. Δέν τούς ἐνδιαφέρει ἂν ἀρρωστήσῃ ἡ ψυχὴ, ἀλλὰ ἂν κινδυνεύσῃ ἡ πνευματικὴ τους ἰσορροπία ἀπὸ τὴν πολλὴ μελέτη. Ὑπάρχουν δὲ καί πολλές μητέρες, πού μέ πολὺ κομπασμὸ λένε σ'τὸ καθηγητὴ τοῦ παιδιοῦ τους, πού τόλμησε νὰ πῇ τὸ παιδί τους ἀδιάβαστο: «καλὲ τί λέτε, τὸ παιδί μου δέν σηκώνει μάτι ἀπὸ τὸ διβλίο».

Αὐτὰ λοιπὸν τὰ κίτρινα ἔντυπα, τείνουν νὰ ἐξαλείψουν ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς κάθε εἰδους διβλίο καὶ περιοδικό. Κάθε λίγο καὶ λιγάκι, ξεφυτρώνει κι' ἀπὸ ἓνα καινούργιο, πού βρίσκει ἓνα μεγάλο πλῆθος ἀναγνωστῶν καὶ γεμίζουν ἔτσι τὰ θαλάμια τῶν ἐκδοτῶν, τῶν ἀσυνδῶτων αὐτῶν προαγωγῶν τῆς νεολαίας. Βγάξεις ἓνα σοβαρὸ περιοδικό, προσφέρεις ἓνα πραγματικὸ διαμάντι - ἔντυπο καὶ συναντιᾷς τὴν εὐγενικὴ καὶ πολλὰς φορὲς τὴν ἄγρια ἄρνησι τῶν ὑποτιθεμένων ἀναγνωστῶν. «Μπᾶ, πού περισσεύουν χρήματα γιά τέτοιες δουλειές», σοῦ ἀπαντοῦν οἱ μέν, «δὲ μᾶς παρατᾷς, ποῖος τὰ διαβάζει αὐτὰ» σοῦ σφυρίζουν οἱ δέ. Καὶ ὅμως τὸ σπῆτι τους ἔχει γίνει μουσεῖο, ὅπου φαντάζουν διὰ τὰ εἶδη τοῦ κιτρίνου τύπου.

Παραπονούμεθα διὸ ὁ λεγόμενος τετυμποισμός πῆρε διαστάσεις σ'τις μέρες μας. Πολὺ δικαιολογημένα ἀνησυχοῦμε κι' ἄλλο τόσο φοβούμεθα, μήπως πέσοιμε ἑαφνικὰ θύματα τῆς μοντέρνας αὐτῆς ἡθικῆς ἀρρώστειας. Σκεφτόμαστε ἀκόμη νὰ δημιουργήσουμε κι' ἄλλα ἀναμορφωτήρια ἀνηλίκων καὶ εἴμαστε ἱκανοποιημένοι ἀπὸ τὴν ἐπ'ἀνδρῶσι τῶν λεγομένων δικαστηρίων ἀνηλίκων. Ἐνὰ μόνο δέν μᾶς ἀπασχολεῖ: Τὸ πῶς θὰ κτυπήσουμε τὸ κακὸ στή ρίζα του.

Σάββας Ν. Σανθόπουλος

(Ἰούλ. - Αὐγ. 1962, ἀρ. φ. 199-200)

Ο ΧΡΟΝΟΣ ΤΡΕΧΕΙ

Σὲ ἓνα ἡλιακὸ ὥρολόγιο, στήν Ὁξφόρδη, εἶναι χαρραγμένα τὰ ἐξῆς λόγια! Οἱ ὥρες παρέρχονται καὶ θὰ δῶσω με λόγον.

Ἀλήθεια!... Κανένα πρᾶγμα δέν φεύγει τόσο γοργά, διασπικτά, ἀσυγκράτητα, ὅσο ὁ χρόνος. Τίποτε δέν μπορεῖ νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν ταχύτητά του. Οὔτε τὸ πτηνὸ, οὔτε τὸ βέλος, οὔτε τὰ ἀεριοθούμενα, οὔτε οἱ πύραυλοι καὶ οἱ δορυφόροι, οὔδ' αὐτὴ ἡ ἀστραπή.

Ὁ χρόνος τρέχει! Καὶ καθὼς ὁρμᾷ ἀσυγκράτητος σὰν ἀστραπή, δαμάζει καὶ συντρίβει τούς πάντας καὶ τὰ πάντα, σαλπίζει: συγχρόνως πρὸς ὅλους μας τὸ: «Ματαιότης ματαιότητων τὰ πάντα ματαιότης».

Αὐτὸς φεύγει, ἀλλὰ ἐμεῖς τὸν ἀξιοποιούμε; Τὸν χρησιμοποιούμε γιά τὴν πρόδὸς μας, γιά τὰ ἔργα τὰ καλὰ, γιά τὴ σωτηρίαν μας;

Ἵπολογίζουν δι:

Ὡς τὰ 70 τοῦ χρόνια ὁ ἄνθρωπος ξοδεύει:

20 χρόνια γιά ὕπνο
2 χρόνια γιά φαγητὸ
1 χρόνος γιά ντύσιμο
9 μῆνες γιά πλῆσιμο
7 μῆνες γιά ξύρισμα.

Μήπως ἀπ' τὰ ὑπόλοιπα πάνε πολλὰ χαμένα;

Ἡ ἀπώλεια τοῦ χρόνου πρέπει νὰ μᾶς τρομάξῃ. Πρέπει νὰ μάθωμε νὰ τὸν ἀξιοποιούμε γιὰτὶ εἶναι λίγος, γιὰτὶ φεύγει μέ ἱλιγγιώδη ταχύτητα καὶ γιὰτὶ ἀπ' αὐτὸν ἐξαρτῶνται ὅλα.

Χαρ. Ν. Καραδιάκος

(Ἰαν. 1963, ἀρ. φ. 205)

ΚΑΙΡΟΣ ΤΟΥ ΘΡΗΝΗΣΑΙ

Ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν διότι ὁ κόσμος ἡγάπησε τὸ σκότος μᾶλλον ἢ τὸ φῶς. Ἐγίνε ὑποχείριον καὶ κινούμενον τῆς ἁμαρτίας. Ἀκόμη καὶ οἱ χριστιανικοὶ λαοί, οἱ ὅποιοι ἐγνώρισαν τὸ φῶς τὸ ἀνέσπερον, εἰς οὗς ἀπαιαλύφθηκαν τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ, οἱ κοινωνοὶ τῆς σῶμας καὶ τοῦ αἵματος τοῦ ἀναμαρτήτου «φεύδοντα: καὶ οὐ ποιοῦσι τὴν ἀλήθειαν» (Α' Ἰωάν. α' 6). Καὶ εἰς τὰ χριστιανικὰ ἔθνη ἡ ἀνθρωπίνη δικαιοσύνη ὑποκατέστησε τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ. Μισοῦμεν καὶ ἀδικοῦμεν ἀλλήλους. Τὸ κράτος τοῦ Νόμου ἔγινε ὁ ρυθμιστὴς τῆς ζωῆς μας καὶ τῶν σχέσεών μας. Ἀλλὰ ποῖον νόμον; Τοῦ νόμου, ὃν ἄνθρωποι ἔστησαν καὶ πονηροὶ ἀνθρώποινοι λογισμοὶ διετέλξαντο καὶ κατέστησαν, οὐχὶ πρὸς κάθαρσιν τῶν ψυχῶν καὶ ἐξαγνισμόν τῶν διαφθαρειῶν συνειδησεῶν, ἀλλὰ πρὸς κολασμόν τῶν θαμιέραι πολλὰπλασιαζομένων ἐγγλημάτων καὶ ἀνομιμάτων. Ἀλλὰ δέν κάμνομεν τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ νίπτωμεν τὴν δύνιν

μόνον και ουχί τὰ ἀνομήματα. Αἱ ρίζαι τῆς κακίας εἰσεδύσαν θαυότατα εἰς τὰς ψυχάς μας και ἀναβλάστανουν μὲ γοργότητα τὰ πάθη, διότι εὐρίσκουν τὸ κατάλληλον ἔδαφος, τὸ λιπαρὸν και ἰθαρές ὑπόστρωμα τῆς ἁμαρτίας. Χρειαίκεται ἕνας τεράστιος ἐκκαθαρὺς μὲ κολοσσιαίαν δύναμιν διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ ἐκκριζώσῃ ἀποτελεσματικῶς τὰς ἀπειρους παραφύδας τοῦ κακοῦ και ἐπὶ τοῦ καινοῦ ἐδάφους νὰ ριφθῇ ὁ σπόρος τοῦ καλοῦ σπορέως. Ὁ σπόρος τῆς ἀγάπης. Νὰ λειτουργήσῃ ὡς παραδόσιμος Νόμος. Διὰ τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ τοῦ νόμου ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, διακηρύξας διὰ τοῦ Ἀποστόλου αὐτοῦ πρὸς ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα τὸ «μηδὲν μὴδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους» (Ρωμ. ιγ' 8). Ἐὰν τὴν ἐφεύλῃν τάκτῃν, ἐν πνεύματι Κυρίου, ἀνταπεδιδόμεν εἰς ἀλλήλους, τότε θὰ μεταβαλλόμεθα εἰς υἱοὺς φωτὸς και κληρονόμους Θεοῦ. Διότι «ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν, και ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ μένει και ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ» (Α' Ἰωάν. δ' 16).

Ἀρχ. Διονύσιος Κυράτσος
(Νοέμ. 1964, ἀριθ. φ. 227)

ΖΗΤΟΥΝΤΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ

Ἡ ἐποχὴ μας ἐμφανίζεται ὡς ἐρημος ἀπὸ προσωπικότητας, αἱ ὁποῖαι νὰ ἔχουν σκοποὺς ὑψηλοῦς και νὰ εἶναι ἀποφασισμέναι νὰ θέσουν τὸ «ΕΓΩ» τους εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ συνόλου. Ὁ σύγχρονος κόσμος μὲ τὰς ὀλιστικὰς του κατευθύνσεις και τὸν αἰσθησιακὸν μηδενισμόν του, μὲ ὅλας τὰς λερνασιῶδους σφαῖρας σκοτεινὰς και ἀπαισίας και δυσώδεις ὀλιστικὰς θεωρίας του, μὲ τοὺς παθολογικοὺς φανατισμοὺς και τὰ γαγγραινώδη πάθη του και τοὺς ἐκφυλισμοὺς του μᾶς ὀδηγεῖ εἰς πνευματικὸν ἀφανισμόν. Ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας πρέπει νὰ πάρῃ εἰς τὰ χέρια του «τὸ φανάρι» και νὰ περιοδεύῃ ἀναζητῶν, ὡς ἄλλος Διογένης, ἀνθρώπους μὲ ἰδανικά, ἀνθρώπους μὲ πίστιν και ἀφοσίωσιν εἰς τὰς ἡθικὰς ἀρχὰς και εἰς τοὺς ὑψηλοὺς σκοποὺς τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιδιώξεως.

Ἡ ἔλλειψις αὐτὴ θὰ γίνεταί περισσότερον αἰσθητὴ, ἐφ' ὅσον οἱ ἄνθρωποι θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ ὀργανώνουν τὴν ζωὴν τους μακρὰν τοῦ Εὐαγγελικοῦ λόγου. Καὶ ὅσον τὰ ἄτομα θὰ ἀποκόπτονται ἀπὸ τὴν πηγὴν, τὸν Αἰώνιον Σωτήρα, ὅσον αἱ κοινωνίαι θὰ διχάζονται και θὰ ρίπτονται εἰς τὸ σκότος και τὸν ἀφανι-

σμόν· ἐνῷ ἀντιθέτως ὅσον πλησιάζουν τὸν Κύριον, ὅσον περισσότερον θὰ φωτίζονται και θὰ χαίρωνται τὰ ἀγαθὰ τῆς ἡμετέρας και ψυχικῆς γαλήνης. Εἶναι σαφές ὁ λόγος τοῦ Κυρίου, ὅστις καλεῖ τὸν ἄνθρωπον νὰ ἀκολουθῇ τὸ φῶς, διότι ὁ ἐρχόμενος πρὸς τὸ φῶς, «οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ».

Εἰς τὴν δίνην τῶν ποικίλων ἀντινομῶν τῆς ἐποχῆς μας, ὅπου ὁ ὀλισμὸς κατακρημνίζει και ἀποκτηνώνει τὸν ἄνθρωπον τὸ τελειότερον δημιουργήμα τῆς Θεῆς Σοφίας, πρέπει νὰ ἐδραιωθῇ ἡ πίστις πρὸς τὰ ἰδανικά. Νὰ κηρυχθῇ ἡ πίστις ἡ ὁποία θὰ σώσῃ και θὰ λυτρώσῃ τὸν ἄνθρωπον και θὰ ἀνυψώσῃ τὰς κοινωνίας, εἰς τὰς ὁποίας θὰ κυριαρχοῦν ὡς μόναι ἀρχαὶ τὸ Δίκαιον και ἡ Ἀρετὴ, ἡ ἀλληλεγγύη και ἡ ἀδελφότης.

Δ. Χαρίσης
(Ἰουλ. Αὐγ. 1965, ἀριθ. φ. 235-236)

ΟΧΙ ΣΤΙΣ ΠΕΔΙΑΔΕΣ ΑΛΛΑ ΣΤΙΣ ΚΟΡΥΦΕΣ

«Οἱ ἄνθρωποι τοῦ αἰῶνος μας, ἀγαποῦν τίς πεδιάδες» γράφει ἕνας σύγχρονος μελετητὴς τῆς ἐποχῆς μας. Καὶ δὲν ἔχει ἄδικο. Διότι: ἐὰν οἱ ἄνθρωποι πέραν ἀπὸ τίς διαπιστώσεις τίς ἀπαισιόδοξας ἀνελάμβανον ἕνα ἀγῶνα καλύτερεύσεως τῆς ἐποχῆς μας, ἀσφαλῶς θὰ ἐφεύγαν ἀπὸ τίς πεδιάδες — ὅς μὴ ποῖμε ἀπὸ τὰ ἔλη — και θὰ ἐφθάναν στίς κορυφάς.

Ἄν ὁ κάθε ἄνθρωπος πρέπει νὰ λαχτάρῃ τίς κορυφὰς πολὺ περισσότερο αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ ζῇ ὁ χριστιανός.

Εἶναι βασικὸ χαρακτηριστικὸ γνῶρισμα τοῦ πραγματικοῦ χριστιανοῦ ἡ ἀγωνιστικότης. Ἀγῶνας γίνεται γιὰ νὰ καταληφθῇ ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπός. Καὶ στὴν προκειμένη περίπτωσιν ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς εἶναι ἡ καλύτερεσις τῆς ἐποχῆς. Γι' αὐτὸ ἐλέχθη και παρὰ πάνω ὅτι χρειάζεται νὰ ἀνασκευασθῶν, ὅχι μόνον ἐκεῖνοι ποὺ νομίζουν ὅτι ἡ κοινωνία βαδίζει ἀπὸ τὸ κακὸ στὸ χειρότερον, μὰ και ὅλοι ποὺ θέλουν μιὰ καλύτερη ἐποχὴ, ὥστε ὁ κόσμος νὰ μὴ κεῖται «ἐν τῇ πονηρίᾳ».

Ἡ ἐπιτυχία στὸ ἀνέδασμα αὐτὸ ἀπὸ τίς πεδιάδες πρὸς τίς κορυφογραμμὰς δὲν εἶναι κάτι τὸ πολὺ ἐδικο, οὔτε κάτι ποὺ μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθῇ ἀπὸ τὴν μιὰ μέρα στὴν ἄλλη, ἀλλὰ οὔτε εἶναι κάτι ποὺ μποροῦμε νὰ τὸ ἐπιτύχωμε μόνοι μας χωρὶς τὴν βοήθεια Ἐκείνου.

Λάζαρος Χατζηαβραμίδης
(Ἰουλ. Αὐγ. 1968, ἀριθ. φ. 271-272)

ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΝ ΜΑΣ ΣΚΟΠΙΑΝ

ΑΙ ΘΑΙΨΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΑΤΩΜΕΝΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Κατὰ τὸ λήξαν ἔτος 1946 ἡ ἀγαπητὴ μας πατρίς, ἡ Ἑλλάς, ἐδοκιμάσθη πολὺ. Ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς. Ἐσωτερικῶς μὲν, διότι δὲν ἀπῆλυνε τὴν εἰρήνην. Παραστρατημένα τέκνα τῆς μαρτυρικῆς αὐτῆς πατρίδος, θυθίζον τὸ ἐγχειρίδιόν των εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς. Ἡ ἀδελφοκτονία μαίνεται. Ὁ Σατανᾶς τῆς διαρέσεως ρίπτει συνεχῶς ἔλαιον εἰς τὴν πυρᾶν. Καθημερινῶς — κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος — χωρὶς ἐκάησαν, ὄχι πλέον ἀπὸ Ἱταλοὺς, Βουλγάρους καὶ Γερμανοὺς, ἀλλὰ ἀπὸ Ἑλλήνας. Πολυάριθμα κορμιά ἔπεσαν. Αἷμα πολὺ ἐχύθη. Νέα ὄρφανὰ καὶ χήραι προσετέθησαν. Καὶ ἑκατοντάδες χιλιάδων πρόσφυγες ὡς κνηγνημένα πουλιὰ κατέφυγαν εἰς τὰς πόλεις. Ἐξωτερικῶς δέ, διότι εἶδε τὰ δίκαιά της σφαγιασμένα εἰς τὴν μαύρην πέτραν τοῦ συμφέροντος τῶν μεγάλων ἐθνῶν.

Ἀλλὰ ὁ Κύριος, ἐλπίζομεν, δὲν θὰ ἀφήσῃ νὰ δοκιμασθῇ ὁ λαὸς οὗτος περισσότερον τῶν δυνάμεών του. Θὰ ἐπέμβῃ καὶ πάλιν κατὰ τὴν κατάλληλον στιγμήν θανατοφυγικῶς. Θὰ δώσῃ λύτρωσιν εἰς τὸν λαόν του. Θὰ ἴδουν οἱ πολλοὶ καὶ θὰ θανατώσονται καὶ θὰ τρίζουν ἐν λύσσει τοὺς ἀδόντας των οἱ μισοῦντες τὴν Ἑλλάδα. Naί, θὰ κἀμῃ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν τὸ θαῦμα του. Ἀρκεῖ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς νὰ φαγῇ ἄξιος τῆς ἰδιαιτέρας τοῦ Θεοῦ ἐννοίας, διὰ μιᾶς εἰλικρινοῦς ρεϊκτικῆς ἐπιστροφῆς πρὸς Αὐτόν. Ἀδελφοί! πάντες ἐσφάλαμεν, πάντες ἡμάρτομεν, πάντες ἔχομεν ἀνάγκην μετανοίας. Διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον τὸν ἠψιστον, ἐπιτρέπει τὰς θλίψεις ὁ Κύριος, ἵνα ἐν τῇ καμίνου τῶν θλίψεων αὐτῶν, ἐξέλθῃ μία Νέα Ἑλλάς, ἀνευσκία καὶ σκωρίας, ἀκτινοβολοῦσα εἰς Ἀνατολήν καὶ Δύσιν.

Ὁ Θεὸς σώζοι τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸ ἔτος 1947.

(Φεβρ. 1947, ἀριθ. φ. 14)

(Δεκέμ. 1947, ἀριθ. φ. 24)

«ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ» Μηνιαῖον ὁρθόδοξον χριστιανικὸν περιοδικόν.

Ἰδιοκτησία καὶ Ἐκδόσις Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Τηλ. 70-630 Θεσ/νικῇ

Διευθυντῆς Συντάξεως: Σάββας Ν. Ξανθόπουλος, Πέλοπος 9, Θεσ/νικῇ

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Γεώργιος Τριανταφυλλίδης, Ὁραιοπούλου 19, Θεσ/νικῇ

Ἐτησία συνδρομή: Κατ'ἑξῆς ὅριον ἐσωτερικοῦ δρχ. 10 — Ἐξωτερικοῦ δολλ. 1

Ἐπιστολαὶ - συνδρομαὶ εἰς Περιοδικὸν «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Θεσ/νικῇ

ΤΥΠΟΙΣ: Α.Σ.Ε. — ΘΕΣ/ΝΙΚΗ

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΟΝΥΜΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

« Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγισμὸς καὶ ἀπολύτρωσις » (Α' Κορ. 1, 30)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ' - ΕΤΟΣ ΚΥ'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Φεβρουάριος 1971

Ἀριθ. φύλλον 302

Η ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΙΣ

Ἡ κατάρρευσις τῆς ἐπταώρου οἰκοδομῆς εἰς τὴν πόλιν μας συνετάραξεν ὁλόκληρον τὴν Ἑλλάδα. Ἐπὶ 2-3 ἡμέρας αἱ πρώται σελίδες τῶν ἐφημερίδων μὲ φωτογραφίας καὶ μεγάλα γράμματα ἐπαρουσίαζαν τὸ φρικτὸν γεγονός.

Ἡ εἰδήσις ἐγράφη ἀκόμη καὶ εἰς τὰς ἐφημερίδας τοῦ ἔξωτερικοῦ. Ἦτο πρῶγματι τρομακτικόν. Εὐτυχῶς ποὺ ἡ οἰκοδομὴ κατέρρευσε προτοῦ νὰ κατοικηθῇ. Ἀλλοίμονον ἂν κατέρρεε μετὰ ἓνα χρόνον. Κάτω ἀπὸ τὰ εἰρεπία της θὰ ἔθαπτε πλῆθος ἀνθρώπων. Ἐφύλαξεν ὁ Θεός. Καὶ ποῖα τὰ αἰτία τῆς καταρρέουσας; Ἐλέχθησαν καὶ ἐγράφησαν πολλά. Ἡ κατασκευὴ ἦτο «ψευδὴς» καὶ τὰ ὕλικά κακῆς ποιότητος ἢ ἀνεπαρκεῖς ποσότητος. Τὸ ἔδαφος ἦτο ἀκατάλληλον, ἀσταθές, προσχωσιγενές. Δὲν ἐγένεν ἡ ἐνδεξιμένη θεμελίωσις. Ἡ στατική μελέτη ἦτο λανθασμένη. Ἡ ἐπιβλεψὶς ἐλλιπής. Ἡ ἐκτέλεσις κακή. Ἐλέχθη ἀκόμη ὅτι κάτω ἀπὸ τὰ θεμέλια ὑπῆρχε ἓνα ὑπόγειον ἀρχαίου κατεδαφισμένον ναοῦ. Αὐτὰ ὅλα εἶναι ὑποθέσεις. Τὸν λόγον ἔχει ἡ δικαιοσύνη ποὺ θὰ ἀνακρίνῃ τοὺς ὑπευθύνους. Ὁ λαὸς τῆς Θεσσαλονίκης μὲ ἀγωνίαν περιμένει νὰ μάθῃ τὴν πραγματικὴν αἰτίαν.

* * *

Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρει ἐδῶ εἶναι

μία ἄλλη οἰκοδομὴ, πολυώροφος καὶ κατοικουμένη, ποὺ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν κινδυνεύει νὰ καταρρεύσῃ· ὁ σύγχρονος πολιτισμός, ὁλος ὁ σύγχρονος κόσμος. Ἡ ἀνθρωπότης ὡς πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν οἰκοδόμημα καταρ-

ρεῖ. Ἄν ἐξακολουθήσῃ νὰ στηρίζεται εἰς τὰ σαθρὰ στύλωμά της, συντόμως θὰ καταρρεύσῃ ὡς χάρτινος πύργος, ὅπως ἡ ἐπταώροφος οἰκοδομὴ τῆς Θεσσαλονίκης. Ὁ σύγχρονος πολιτισμὸς δὲν θὰ διαφύγῃ τὴν κρίσιν, δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ σταθῇ ὀρθῶς. Προβάλλει πελώριος καὶ προκαλεῖ τὸν θαυμασμὸν μας. Φαίνεται πανίσχυρος καὶ λάμπει εἰς τὴν ἔξωτερικὴν του ἐμφάνισιν. Κατῳρθώσε νὰ βαδίσῃ ἐπὶ τῆς σελήνης καὶ νὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν γῆν τὸ χῶμα καὶ τὰ μέταλλα ἐκείνης. Παρ' ὅλ' αὐτὰ δὲν θὰ ἀνθέξῃ εἰς τὴν ἐρχομένην κρίσιν. Εἶναι θεμελιωμέ-

νος εἰς τὴν κρυφὴν καὶ τὴν φανεράν ἀθείαν, εἰς τὴν ὕλιστικὴν ἀντίληψιν τῆς ζωῆς. Τὸ ἔδαφος εἶναι ὑπόυλον, διότι ἐπ' αὐτοῦ εἶναι συσσωρευμένα τὰ εἰρεπία καὶ τὰ συντρίμματα προηγούμενων σάπιων πολιτισμῶν. Ἐπὶ πλεον εἶναι ὑπονομευμένοι ἀπὸ τὰ ὑπουλά σχέδια τῶν σκοτεινῶν καὶ σατανικῶν δυνάμεων, μὲ τὰς ὁποίας ἐπὶ αἰῶνας τώρα συνεργάζονται οἱ οἰκοδόμοι τῶν διαφορῶν ἀθέων καὶ ἀντι-

χριστιανικῶν συστημάτων. Ἡ θεμελίωσις ἔγινεν ἐπιπολαίως καὶ σφαλερῶς, διότι ἡ κυρία ἐπιδιώξις ἦτο πάντοτε ἡ ἀνύψωσις καὶ ὄχι ἡ ἐμβάθυνσις. Εἰς τὴν στατικήν μελέτην ἔγιναν θανάσιμα σφάλματα. Ἐχρησιμοποιήθη ἑλικὸν πολὺ γήινον καὶ «ψεύτικον». Χωματένιος καὶ σάρκινος πολιτισμός, χωρὶς πνευματικὴν προοπτικήν. Αὐτὸ τὸ ἀνθρώπινον οἰκοδόμημα θὰ πέσῃ, προτοῦ καλὰ - καλὰ νὰ τελειώσῃ, προτοῦ νὰ προλάβουν νὰ τὸ ἀπολαύσουν αὐτοὶ ποὺ τὸ ἔκτισαν.

Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ὄχι μόνον δὲν ὑπέκουνεν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐσάρκασεν ἐναντίον του μὲ ἀλαζονίαν καὶ περιφρόνησιν. Βαδίζει μὲ φρόνημα πολεμικῆς κατὰ τοῦ Θεοῦ, ὥς νὰ θέλῃ νὰ τὸν ἐκδικηθῇ διὰ τὴν ταπείνωσιν ποὺ ὑπέστη εἰς τὸν πύργον τῆς Βαβέλ. Νομίζει ὅτι ἔχει ὅλα τὰ μέσα τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀπολαύσεως, ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ ἄρα ὁ Θεὸς δὲν τοῦ χρειάζεται, δὲν ὑπάρχει. Καὶ ὁ Θεὸς τοῦ λέγει· «Ἐὰν μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοτίσασαν οἱ οἰκοδομοῦντες» (Ψαλ. 126,1). Καὶ ἐπαναλαμβάνει· «Χωρὶς ἔμου οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν» (Ἰω. 15,5). Μεθυμένος ὄμως ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὰς ἐπιτυχίας του, δὲν ἀκούει τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ. Δὲν εἶναι μακρὰν ἡ ἡμέρα ἢ ἡ νύξ, ποὺ θὰ ἀκουσθῇ μία ἄλλη δυνατὴ φωνὴ τοῦ Θεοῦ· «Ἐπεσαν, ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμονίων καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου· ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πέπωκαν πάντα τὰ ἔθνη καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρώματος αὐτῆς ἐπλούτησαν» (Ἀπ. 18, 2-3). Ἐρχεν ἡ Βαβυλὼν τὴν δόξαν της, ἐπιστήμας, τέχνας, ἀστρολόγους, κήπους κρεμαστούς, ἐμπόριον, πλοῦτη. Ποῦ εἶναι αὐτὰ σήμερον; Ποῦ εἶναι τὰ κράτη καὶ οἱ πολιτισμοὶ ποὺ συμβολίζει ἡ Βαβυλὼν; Ἐπεσαν, ἐχάθησαν, ἐλησημονήθησαν· διότι ἐκτίσθησαν χωρὶς θεμέλια εἰς τὴν ἄμμοον, μὲ ὑλικά ψεύτικα.

Ἡ ἱστορία καὶ ἡ σύγχρονος πραγματικότης φανερώνουν ὅτι τὰ παραβολικὰ λόγια τοῦ Κυρίου μας, μὲ τὰ ὁποῖα σφραγίζει τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλίαν του, εἶναι αἰώνια καὶ διδακτικά καὶ διὰ τὸν καιρὸν μας. «Πᾶς ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιώσῃ αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ὠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν· καὶ κατέβη

ἡ ὄροχῃ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέτεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μαρῳ, ὅστις ὠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμοον· καὶ κατέβη ἡ ὄροχῃ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε, καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐτῆς μεγάλη» (Ματθ. 7, 24-27).

Νὰ ἡ ἀληθινὴ ἐξήγησις τῆς καταρρεύσεως ὄχι μόνον τῆς Βαβυλῶνος, τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, τῶν ἀθέων καὶ ἀντιχριστιανῶν πολιτισμῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦ Βυζαντινοῦ καὶ τῶν λεγομένων χριστιανικῶν κοινωνιῶν· ἡ μὴ ἐφαρμογὴ τοῦ λόγου τοῦ Χριστοῦ. Δὲν πλτουν μόνον τὰ φανερώς ἄθεα κατασκευάσματα, ἀλλὰ καὶ τὰ χωρὶς Χριστὸν «χριστιανικά». Ὁξύμωρον τὸ σχῆμα ἀλλὰ πολὺ σύνθηδες εἰς τὴν ἱστορίαν, χειροπιαστὸν εἰς τὴν ἐποχήν μας. Ὁ Χριστὸς ἐξετοπίσθη ἀπὸ τὸν θρόνον τοῦ βασιλέως, τοῦ διδασκάλου καὶ τοῦ ἀρχιερέως. Δὲν εὐρίσκει κατάλυμα εἰς τὰς καρδίας μας, εἶναι μόνον κρεμασμένος εἰς τὸν τοῖχον ἡ κλεισμένος εἰς τὸν στάβλον. Ἐπικινδύνως λανθασμένη ἡ στατικὴ μας, διότι κυριαρχοῦν οἱ ὑπολογισμοὶ τοῦ συμφέροντος, τοῦ μίσους, τῆς ἀπολαύσεως, καὶ λείπουν ἡ ἀγάπη καὶ ἡ θυσία. Καὶ ἂν κανεὶς ἐξετάσῃ τὰ ὑλικά τῆς οἰκοδομῆς, δὲν χρειάζεται νὰ εἶναι προφήτης οὔτε ἐμπειρογνώμων, διὰ νὰ θεβαιώσῃ τὴν ἐπιχειρήσασιν πτώσιν, τὴν κατάρρευσιν τῆς πολυωρόφου οἰκοδομῆς τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ, ποὺ δὲν κινδυνεύει ἀπὸ σεισμόν καὶ βομβαρδισμόν καὶ πυρκαϊάν, ἀλλ' ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ ὑλικά της. Ἀτομα δηλητηριασμένα ἀπὸ τὴν ἀποστασίαν καὶ κατεστραμμένα ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν ἀποτελοῦν τὸν σύγχρονον κόσμον καὶ πολιτισμόν, ὅπως καὶ κάθε πολιτισμὸν τῆς ἱστορίας ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, τὴν θεμελιωθεῖσαν μὲ ἀποστόλους καὶ μάρτυρας, πρόσωπα ποὺ ἐχαρίτωσε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον.

Τὶ νὰ ἐξετάσῃ κανεὶς εἰς τὴν σύγχρονον οἰκοδομήν τῆς κοινωνίας, καὶ νὰ μὴ τρομάξῃ ἐμπρὸς εἰς τὴν διαφθοράν καὶ τὴν σήπιν ἐκείνων ποὺ τὴν ἀποτελοῦν; Αἱ τάσεις τῶν ἀνθρώπων κοσμικαί. Οἱ ἔρωτες σαρκικοὶ καὶ χωματένιοι. Τὰ ἰδανικά σύγχρονοι θεοὶ καὶ θεαὶ ποὺ μυρίζουν βούρκον. Ἡ θεὰ μόδα, ὁ θεὸς τῶν κάτω ἄκρων (μπάλα), τὸ χρῆμα, ἡ Ἀ-

(Συνέχεια εἰς τὴν σελίδα 24)

ΕΚ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

«Όλοι οἱ Χριστιανοὶ τὸ ξέρουμε ὅτι ἡ ἁγία Γραφή εἶνε πηγὴ τῆς πίστεώς μας. Καὶ ὅλοι ξέρουμε ὅτι ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη. Πέρα ἀπ' αὐτὸ ὅμως λίγοι εἶνε δυστυχῶς ἐκεῖνοι ποὺ διάβασαν τὴ Γραφή καὶ μάλιστα τὴν Π. Διαθήκη. Ὅ,τι ξέρουν ἀπ' αὐτὴν οἱ Χριστιανοὶ σήμερα εἶνε ὅ,τι ἔμαθαν στὸ Δημοτικὸ ἢ στὸ Γυμνάσιο ἀπ' τὰ βιβλία τῶν θεησκευτικῶν καὶ ὅ,τι ἀκοῦν στὴν ἐκκλησίᾳ, δηλαδὴ λίγες περιεκτικότητες ἀπὸ τὰ Εὐαγγέλια καὶ τὶς Ἑπιστολὰς τῶν ἀποστόλων καὶ πολὺ λιγώτερες ἀπ' τὴν Π. Διαθήκη. Καὶ τὰ μὲν ἱστορικὰ βιβλία τῆς Π. Διαθήκης καὶ τὰ Εὐαγγέλια τὰ καταλαβαίνουν κάπως, ἀπ' τοὺς προφῆτες ὅμως καὶ τὶς Ἑπιστολὰς τῶν ἀποστόλων δὲν καταλαβαίνουν σχεδὸν τίποτε. Ὑπάρχουν εὐτυχῶς διάφορες μεταφράσεις, παραφράσεις καὶ ἐρμηνείες τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὑπάρχει πολλὰς φορὲς καὶ τὸ κήρυγμα στὴν Ἐκκλησίᾳ, καὶ ἔτσι οἱ ἅπλοὶ Χριστιανοὶ ὑποδοχέονται νὰ καταλαβαίνουν τὰ νοήματα τῆς Γραφῆς. Ἀλλὰ παρ' ὅλ' αὐτὰ ἡ Γραφή στοὺς περισσότερους Χριστιανούς παραμένει ἀπρόσιτη. Μὲ τὴν στήλη αὐτὴ τοῦ περιοδικοῦ μας θὰ προσπαθήσουμε νὰ συμβάλουμε στὸ νὰ μάθουν οἱ Χριστιανοὶ τὴ Γραφή, ὅπως καὶ μὲ τὶς μεταφράσεις καὶ τὸ κήρυγμα. Παίρνοντας τὴ Βίβλο ἀπ' τὴν ἀρχὴ θὰ περνοῦμε τὸ κείμενο τῆς χωρὶς διακοπῆς. Δὲν θὰ κάνουμε οὔτε μετάφρασι, οὔτε παράφρασι, οὔτε ὑπόμνημα, οὔτε διασκευή, οὔτε κήρυγμα, οὔτε περίληψι. Πῶς ἀκριβῶς θὰ περνοῦμε τὸ κείμενο, θὰ τὸ δῇ ὁ ἀναγνώστης ἀμέσως παρακάτω, Μοναδικὸς σκοπὸς τῆς στήλης θὰ εἶνε νὰ γνωρίσουν καὶ οἱ πῶς ἅπλοὶ Χριστιανοὶ τὸ περιεχόμενον τῆς Γραφῆς.

ΓΕΝΕΣΙΣ

1. Ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου (1, 1-2,3)

«Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν». Ἔτσι ἀρχίζει ἡ ἁγία Γραφή, διηγουμένη πρῶτον ἀπ' ὅλα τὴ δημιουργία τοῦ ὁρατοῦ κόσμου ἀπὸ τὸ Θεὸ σὲ ἑξὶ μέρες. Τὴν πρώτη μέρα ὁ Θεὸς ἔκανε τὸν οὐρανὸν, τὴ γῆ καὶ τὸ φῶς. Δὲν ἀναφέρει καθόλου ὅμως τὴ δημιουργία τοῦ ἀοράτου πνευματικοῦ κόσμου, γιὰ τὴν ὁποία ἡ θεία ἀποκάλυψι μιλάει σύντομα σὲ ἄλλα μέρη τῆς Γραφῆς. Ἐδῶ οὐρανὸν λέει ὅλο τὸ χῶρον γύρω καὶ πάνω ἀπὸ τὴ γῆ. Στὴν ἀρχὴ λοιπὸν τῆς ὁρατῆς δημιουργίας ὁ Θεὸς ἔκανε ὅλο τὸ χῶρον τοῦ σύμπαντος καὶ τὴ γῆ. Τότε σ' ὅλο τὸ χάος τοῦ σύμπαντος, ποὺ ἡ Γραφή τὸ λέει «ἄβυσσος», ὑπῆρχε ἀπόλυτο σκοτάδι, τὰ πάντα ἦταν νεκρά, ψυχρά, σιωπηλά. Ἡ γῆ δὲν εἶχε τὴν ὀριστικὴν τῆς μορφῆς. Τὴ σκέπαζαν νερά καὶ μάλιστα παγωμένα. Καὶ πάνω ἀπ' ὅλα αὐτὰ «ἐπεφέρετο πνεῦμα Θεοῦ». Δὲν ἐννοεῖ οὔτε τὸ ἅγιο Πνεῦμα οὔτε τὸν ἄνεμο. Ἐννοεῖ τὴ βούλησι τοῦ Θεοῦ ποὺ ἀποφάτιζε νέες δημιουργικὰς ἐνέργειες. Ὁ Θεὸς δηλαδὴ εἶχε τὸ δημιουργικὸν τοῦ βλέμματος πάνω στὴν ἄπλαστη ἀκόμη δημιουργία του. Σήμερα πάνω στὸν κόσμον εἶνε στηλωμένο τὸ προνοητικὸν βλέμμα τοῦ Θεοῦ. Τό-

τε ἦταν δημιουργικόν. «Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Γενηθήτω φῶς» καὶ ἐγένετο φῶς. καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς, ὅτι καλόν». Ἔτσι, μόνο μὲ τὸ λόγο του, μόνο μὲ τὸ θέλημά του, ἔκανε καὶ ὅλη τὴ δημιουργία ὁ παντοδύναμος Θεός. Τὸ ὅτι «εἶδεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς, ὅτι καλόν», εἶνε μίᾳ ἐκφρασί ἀρχαϊκῇ, ποὺ σημαίνει ὅτι ὁ Θεὸς ρύθμιζε τὰ πράγματα ἔτσι, ὥστε ἀπὸ τὸ φῶς καὶ τὴ ζεστασίᾳ του καὶ κάθε ἄλλο στοιχεῖο τῆς ἀκτινοβολίας του νὰ προέρχεται κάθε καλὸ στὸν κόσμον, ὑλικὸ καλὸ δέβαια, ἡ ζωὴ, ἡ ἐλευθέρη κίνησι, ἡ ὁμορφιά, ἡ ποικιλία, ἡ συνέχεια τῆς ζωῆς.

Τὴ δεύτερη μέρα ἔκανε ὁ Θεὸς τὸ στερέωμα, αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ποὺ βλέπουμε μὲ γυμνὸ μάτι. Δὲν εἶνε δέβαια ἕνα στερεὸ σῶμα, οὔτε ἡ Γραφή λέει τέτοιον πράγμα· εἶνε μίᾳ συνθήκη καὶ μίᾳ κατάστασι, ποὺ δημιουργεῖται ἀπὸ τὸ συνδυασμὸν ἑλλείψεως τῆς γῆς καὶ φυγοκέντρου δυνάμεως, ρυθμίσεως τῆς θερμοκρασίας καὶ εὐδικοῦ θάρους τῶν στοιχείων τῆς ὕλης. Χάρης σ' αὐτὴ τὴ συνθήκη, τὸ νερὸ μοιράστηκε σὲ τρεῖς καταστάσεις, στὴ στερεή, στὴν ὑγρὴ καὶ στὴν ἀέρια, ἐγίνε δηλαδὴ καὶ πάγος καὶ νερὸ καὶ ἀτμός. Κι ἕνα μεγάλο μέ-

ρος του ύψώθηκε ψηλά. Βέβαια κατά καιρούς πέφτει· όχι όμως όλο ποτέ· μικρό μέρος μόνο. Γενικά κρατιέται ψηλά από κτίσεως κόσμου. Αυτή ή σταθερή κατάσταση έκανε να ύψωθούν ψηλά και όλα τα άέρια και οι άτμοι του νερού. Αυτό είνε το στερέωμα.

Τήν τρίτη μέρα διέταξε ό Θεός να άποτραδηχτή το νερό, να σχηματιστή ή θάλασσα, και να φανή ή ξηρά· και δημιουργήσε όλο το φυτικό βασίλειο. Πώς άποτραδήχτηκε το νερό πού είνε κάτω από τον ούρανό; Πού ήταν πρώτα; πού στιβάχτηκε, άφου ξέρουμε ότι ή θάλασσα είνε όλη έπίπεδη και κατέχει το χαμηλότερο έπίπεδο της γής; Άποτραδήχτηκε στη θάλασσα και κυριολεκτικά μάλιστα στιβάχτηκε, για να μη σκεπάξη τη γή όλόκληρη. Άν σήμερα όλο το νερό της θαλάσσης έρχόταν σε ύγρη κατάσταση, αν έλιωναν δηλαδή οι δύο παγωμένοι όκεανοί, αυτός πού είνε στο όρειο πόλο κι αυτός πού είνε γύρω από το νότιο, θα σκέπαζαν όλη τη γή μέχρι την ψηλότερη κορυφή της. Άλλά χάρις στους νόμους της έλξεως και της θερμοκρασίας, και μάλιστα χάρις στη μοναδική έξαιρεσι του νερού, όσο παγώνει· τόσο να έξογκώνεται και να έλαφραίνει, ενώ μ' όλα τα άλλα σώματα του σύμπαντος γίνεται το αντίθετο, χάρις σ' αυτές τις συνθήκες ένα μεγάλο μέρος της γής μένει· έξω από το νερό και έτσι έχουμε την ξηρά. Η ξηρά δηλαδή είνε μιá περιοχή πού μόνο χάρις στο σοφό αυτό συνδυασμό έλξεως, θερμοκρασίας και ιδιαιτεριότητας του νερού, μένει έλεύθερη στον άέρα, έχοντας νερό από κάτω, την ύγρη θάλασσα, νερό στιβαγμένο στο πλάι, την παγωμένη θάλασσα, νερό από πάνω, τους άτμούς της άτμοσφαιρας. Άς και είμαστε ό Ισραήλ πού όδοιπορεί άνάμεσα στα δύο ύγρά τείχη της Έρυθρας θαλάσσης. Σ' αυτόν λοιπόν το χώρο ό Θεός δημιούργησε το φυτικό βασίλειο. Και κάθε φυτό και κάθε δέντρο το έκανε έτσι, ώστε ν' άποτελή ένα ιδιαίτερο «γένος», ή όπως λέει σήμερα ή επιστήμη «είδος», και να αναπαράγεται και να διαιωνίζεται μόνο του με σπέρμα δικό του και ιδιαίτερό του. Σπόρος μηλιάς θγαίνει στους αιώνες απ' τη μηλιά και απ' το σπόρο της μηλιάς πάντοτε μηλιάς μόνο. Αυτό γίνεται από κτίσεως κόσμου μ' όλα τα είδη του φυτικού βασιλείου. Τήν τρίτη μέρα δηλαδή ό Θεός άνοιξε μιá φωλιά μέσα στα νερά, σπρώχνοντάς τα πάνω και κάτω και στο πλάι, και σ' αυτήν την τόσο φωτεινή και ζεστή φωλιά δημιούργησε την

πρώτη μορφή της ζωής, τη φυτική.

Τήν τετάρτη μέρα έκανε τα άστρα του ουρανού και μάλιστα δύο πού έχουν ιδιαίτερη σημασία για μας, τον ήλιο και τη σελήνη. Η Γραφή θέλοντας να δείξη τον ιδιαίτερο σκοπό των δύο αυτών άστρων, λέει· ότι τα έκανε ό Θεός, για να «φαίνουν» και «άρχουν» επάνω στη γή. Τους έπλασε δηλαδή ό Θεός τους δύο αυτούς άστρες και τους έβαλε σε τέτοια θέσι εν σχέσει με τη γή και σε τέτοια κίνησι, ώστε άφ' ενός μόν να στέλνουν το φώς, τη θερμότητα, και τις άλλες άφανείς άκτινοβολίες τους πού είνε τόσο άναγκαίες για τη ζωή, άφ' έτέρου δέ να έχουμε τη μέρα και τη νύχτα, το χειμώνα και το καλοκαίρι, την άνοιξη και το φθινόπωρο, με όλες τις αλλαγές πού επιφέρουν, τον όργασμό ή την ύρεσι της ζωής, τη διάθεσι και κατάλληλη συνθήκη για εργασία ή για ύπνο. Αυτό θα πη ότι τους έκανε έτσι, ώστε «φαίνειν» και «άρχειν» επί της γής. Άκτινοβολούν και ρυθμίζουν. Και πίσω απ' όλα αυτά είνε ή δημιουργική και προνοητική δούλησι του Θεού.

Τήν πέμπτη μέρα έκανε το μισό ζωικό βασίλειο, ήτι προήλθε από τα νερά, δηλαδή όσα πλέουν στη θάλασσα και όλα τα πτηνά της γής. Όστε τα πτηνά κατά την διδασκαλία της Γραφής προήλθαν από τη θάλασσα, όπως και τα ψάρια και τα υπόλοιπα υδρόδια. Όταν λέη «έρπετά ψυχών ζωών» πού «γήχαν από τα νερά, δέν έννοεί τα έρπετά της ξηράς, για τα όποια λέει ότι πλάστηκαν την έκτη μέρα, αλλά τα ψάρια. Διότι ό τρόπος πού προχωρούν είνε έρπουσι. Έπειτα ή ελληνική γλώσσα, στην όποια μεταφράστηκε ή Π. Διαθήκη, ήταν για την εποχή της ή λαϊκή και χρησιμοποιείται ή λέξι «έρπετά» αντί «νηκτά»· λέει δηλαδή ζωα πού «σέρνονται» στο νερό, αντί να πη ζωα πού «νήχονται» στο νερό. Όπως τα αυτά το ίδιο και τα ζωα αυτά τα έκανε έτσι, ώστε να είνε σε πολλά ξεχωριστά είδη και κάθε είδος να αναπαράγεται αυτότελως με το ιδιαίτερο σπέρμα του. Τόν ίδιο νόμο έβαλε ό Δημιουργός και στα ζωα πού έκανε την επομένη μέρα.

Τήν έκτη και τελευταία μέρα της δημιουργίας ό Θεός έκανε τα έρπετά και τα τετράποδα κτήνη της γής, και τον άνθρωπο. Κι ενώ τα ψάρια και τα πτηνά θγήκαν από τη θάλασσα, τα έρπετά και τα τετράποδα θγήκαν από τη γή. Περισσότερες λεπτομέρειες λέει φυσικά ή Γραφή για τον άνθρωπο, χωρίς

και να τις εξαντλή όλες σ' αυτό το κεφάλαιο. Για τον άνθρωπο ο Θεός δεν είπε απλώς «γεννηθήτω» ή «εξαγαγέτω ή γη», αλλά πήρε μία ιδιαίτερη απόφασι με ιδιαίτερο σχέδιο και έβαλε ένα σκοπό ανώτερο από την ύπαρξι του υλικού κόσμου. «Και ελεπεν ο Θεός: Ποιήσωμεν άνθρωπον κατ' εικόνα ήμετέραν και καθ' ομοίωσιν, και άρχέτωσαν των ιχθύων της θαλάσσης και των πετεινών του ούρανοϋ και των κτηνών και πάσης της γης και πάντων των έρπετων των έρπόντων επί της γης» και έποίησεν ο Θεός τον άνθρωπον, κατ' εικόνα Θεού έποίησεν αυτόν, άρσεν και θήλυ έποίησεν αυτούς. και εύλόγησεν αυτούς ο Θεός λέγων: Αύξάνεσθε και πληθύνεσθε και πληρώσατε την γην και κατακυριεύσατε αυτής». Τά άλλα δημιουργήματα, άστρα και φυτά και ζώα, πλάστηκαν, όπως λέει, για να είνε ο «κόσμος», δηλαδή τα στολίδια, του ούρανοϋ και της γης. «Ο άνθρωπος όμως πλάστηκε «κατ' εικόνα Θεού». Και ενώ τα άλλα δημιουργήματα τά έπλασε ο Θεός και τά έβλεπε απλώς σαν άψυχα και άλογα κομμάτια της ύλης, τον άνθρωπο μόλις τον έπλασε, του μίλησε κι επικοινωνησε μαζί του σαν με μία ύπαρξι λογική, που μπορεί να συζητήσει με το δημιουργό της. Του είπε ότι όλα τα φυτά και τα ζώα τά παραδίνει σ' αυτόν κι όλα γι' αυτόν τά έπλασε. "Όπως ο Θεός έχει απόλυτο δικαίωμα στους ανθρώπους και αυτός κανονίζει άνεξέλεγκτα για τη ζωή και το θάνατό τους και την τύχη τους, το ίδιο δικαίωμα έχει και ο άνθρωπος για όλα όσα υπάρχουν επάνω στη γη. Είνε ο θεός Θεός της ορατής δημιουργίας. Γι' αυτόν ζούν τα πάντα. Έκανε επίσης τον άνθρωπο σέ δύο φύλα άρσεν και θήλυ», άντρα και γυναίκα. Και τους εύλόγησε να αύξηθούν και να σκεπάσουν τη γη και να την υποτάξουν ολόκληρη μαζί με τη θάλασσα και τον άέρα με όλα το έμβιο περιεχόμενό τους.

"Έτσι, σέ έξι μέρες, συνοψίζει ο θεόπνευστος Μωυσής, «συντετέλεσθησαν ο ούρανός και ή γη και πās ο κόσμος αυτόν», δηλαδή όλο το περιεχόμενό τους που είνε σαν ένα σύνολο από στολίδια. Στολίδια για τον ούρανό τά άστρα, ο ήλιος, ή σελήνη» στολίδια για τη γη τά ζώα, τά ψάρια, τά φυτά. Και την έβδομη μέρα δεν δημιούργησε τίποτε ο Θεός, αλλά σταμάτησε και εύλόγησε τη μέρα αυτή και την κατέστησε άγια. δηλαδή αφιερωμένη στον έαυτό του. Κι αυτό για να χαρή ο ίδιος τη δημιουργία που είνε καρπός της αγαθούνης του

και να δοξάζη κι ο άνθρωπος τον τόσο αγαθό και σοφό και ισχυρό δημιουργό του, που τον έφερε από το μηδέν στην ύπαρξι, στην ευτυχία και στη δόξα. Έτσι απλά διηγείται ή Γραφή τη δημιουργία του κόσμου από το Θεό.

..

Κανένας Χριστιανός δεν άγνοεί ότι για τη θεόπνευστη αυτή διήγησι της δημιουργίας ξεσηκώθηκαν στο νεώτερο κόσμο οι πιο σκληρές αντιρρήσεις, όπως και για την ενανθρώπησι και την άνάστασι του Ίησοϋ Χριστού. "Όλα τα υπερφυσικά γεγονότα που αναφέρονται στη Γραφή άμφισβητούνται από τον σύγχρονο κόσμο, άλλ' ή αντίρρησι για τα δύο αυτά θεμελιώδη πήρε διαστάσεις τεράστιες. Και προκειμένου για τη δημιουργία του κόσμου, οι εικασίες μερικών επιστημόνων διαφωνούν τελείως με τη Γραφή. Λέγω εικασίες επιστημόνων και όχι επιστήμη, γιατί επιστήμη είνε ότι περιγράφεται από αλήθεια και έξηγείται με πείραμα. Πέρ' απ' αυτό εκτείνεται ή φιλοσοφία. "Όταν οι επιστήμονες προσπαθούν να φανταστούν το άπώτατο παρελθόν, δεν κάνουν επιστήμη αλλά φιλοσοφία» δεν ενεργούν σαν επιστήμονες άλλ' όνειροπολούν σαν φιλόσοφοι. Κι ενώ ή επιστήμη μέχρι εκεί που έφτασε σήμερα κατέ δεν διεφώνησε με τη Γραφή, ή φιλοσοφία διαφωνεί πάντοτε και παραμένει άσυμβίβαστη. Κι αυτό συμβαίνει γιατί επιστήμη είνε εξερεύνησι και γνωριμία με τη δημιουργία του Θεού, ενώ φιλόσοφία είνε φαντασιοκοπία του ανθρώπου. Γι' αυτό στην καθαρή επιστήμη οι άνθρωποι ούτε μεταξύ τους διαφωνούν ούτε με τη Γραφή, ενώ στη φιλοσοφία πάντοτε διαφωνούν και μεταξύ τους και με τη Γραφή.

"Όλα τα δῆθεν προβλήματα, που δημιουργήσε ή φιλοσοφία με το όνομα της επιστήμης γύρω από τη θιβλική έκθεσι της δημιουργίας, μπορούμε να τα συνοψίσουμε σέ δύο. Τό ένα είνε ή χρονική διάρκεια και το άλλο ή χρονική σειρά. Πώς έγιναν τά άστρα του ούρανοϋ σέ μία μέρα, αφού μόνο για να πάρουν τις κανονικές αποστάσεις που έχουν σήμερα, με την ταχύτητα που έχουν στην κίνησή τους, χρειάζονται χιλιάδες ή και εκατομμύρια χρόνια; Πώς έγιναν τά φυτά σέ μία μέρα, αφού μόνο για να γίνη ένας πλάτανος δέκα μέτρα χρειάζονται χίλια χρόνια; Αυτό είνε το πρόβλημα της χρονικής διάρκειας. Πολύ δυσκολώτερο φαίνεται το της χρονικής σειράς. Πώς

συνέβαιναν τὰ μετεωρολογικά γεγονότα τῆς δευτέρας μέρας, ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχαν τὰ ἀστρονομικά γεγονότα τῆς τετάρτης, κι ἀφοῦ ξέρουμε ὅτι τὰ μετεωρολογικά ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὰ ἀστρονομικά; Πῶς ἀναπτύχθηκαν τὰ φυτὰ τὴν τρίτη ἡμέρα, ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε ἀκόμη ὁ ἥλιος, ποῦ τὸ φῶς του εἶνε ἀπαραίτητο γιὰ νὰ γίνη ἡ χλωροφύλλη καὶ νὰ προχωρήσῃ γενικά ἡ ζωή; Πῶς μετρήθηκαν οἱ τρεῖς πρώτες μέρες τῆς δημιουργίας, ἀφοῦ ὁ ἥλιος ἐγίνε τὴν τετάρτη; Γιὰ τὸ πρῶτο πρόβλημα, τῆς χρονικῆς διαρκείας, συνήθως δίνεται ἡ ἀπάντησι, ὅτι κάθε μιὰ μέρα ἀντιπροσωπεύει μιὰ γεωλογικὴ περίοδο, καὶ μιὰ τέτοια περίοδος κατὰ τὶς φιλοσοφικὰς εἰκασίας τῶν ἐπιστημῶν εἶνε μερικὰ ἑκατομμύρια χρόνια. Ἡ Γραφή δὲν λέει ὅτι χίλια χρόνια εἶνε γιὰ τὸ Θεὸ μιὰ μέρα ἢ μιὰ τρίωρη ὥρα; (Ψα 89, 4). Νὰ λοιπὸν πές ὅτι ἓνα ἢ δέκα ἑκατομμύρια χρόνια εἶνε γιὰ τὸ Θεὸ μιὰ μέρα, καὶ λύθηκε τὸ πρόβλημα. Γιὰ τὸ ἄλλο πρόβλημα τῆς χρονικῆς σειρᾶς δὲν δίνεται καμμιά ἱκανοποιητικὴ ἀπάντησι. Λοιπὸν, τί γίνεται; Ἡ Γραφή δὲν εἶνε θεόπνευστη καὶ ἀληθινή, ἀλλὰ διατυπώνει πανάρχαιες καὶ καθυστερημένες ἀντιλήψεις; Ὁχι, βέβαια.

Πάστε ὅτι ὁ δαίμῳ, ποῦ θὰ φτάσῃ ἡ ἀνθρώπινη σοφία κατὰ τὴν τελευταία στιγμὴ τῆς ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος πάνω στὴ γῆ, εἶνε τὸ 100, καὶ ὅτι εἶνε προορισμένη νὰ μὴ φτάσῃ ποτέ οὔτε στὸ δέκατο τῆς σοφίας τοῦ Δημιουργοῦ. Ποιὸς ξέρει σήμερον πόσο μέρος τῆς ζωῆς τῆς ἔχει διανύσει; μέχρι τώρα ἡ ἀνθρωπότης πάνω στὴ γῆ; Καὶ ποιὸς μὴς θεβαιώνει ὅτι ἡ σημερινὴ μας σοφία καὶ γνῶσις δὲν βρίσκεται ἀκόμη στὸ 5; Λοιπὸν δὲν εἶνε θράσος τῆς ἀμαθείας νὰ ἀποφαινώμεθα δογματικά ὅτι ἡ Γένεσις δὲν τὰ λέει καλὰ, ἐπειδὴ δὲν συμκρίνεται μαζί μας; Τὸν ἔβδομο π.Χ. αἰῶνα στὴν Ἑλλάδα πίστευαν ὅτι ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ὑπῆρχαν πάντοτε, ὅτι ἦταν ἀνερρόνιο καὶ ὅτι αὐτοὶ γέννησαν ὅλο τὸν κόσμον. Τὸν ἐπόμενον αἰῶνα ἤρθαν οἱ φυσικοὶ φιλόσοφοι — οἱ ἐπιστήμονες δηλαδή τῆς ἐποχῆς ἐκείνης — καὶ εἶπαν ἄλλος ὅτι τὰ πάντα ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἀέρα. ἄλλος ἀπὸ νερό. ἄλλος ἀπὸ φωτιά, ἄλλος ἀπὸ χῶμα, καὶ τέλος ἄλλος εἶπε ὅτι καὶ τὰ τέσσερα αὐτά, νεῦμα νερό ἀέρας φωτιά, εἶνε τὰ μοναδικὰ στοιχεῖα τῆς ὕλης, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀποτελεῖται ὅλος ὁ κόσμος. Αὐτὸ πιά φαίνεται ἡ τελευταία λέξις τῆς ἐπιστήμης καὶ τὸ

πίστευαν οἱ ἐπιστήμονες ἐπὶ 2000 χρόνια, μέχρι τὸ 1500 μ.Χ. Καὶ ὅσοι τὸ πίστευαν αὐτό, ἐπαιρναν γιὰ πολλὴ ἀστεία τὴ διήγησι τῆς Γραφῆς. Τώρα ἡ ἐπιστήμη ἀπέδειξε, ὅτι τὰ γνωστὰ στοιχεῖα τῆς ὕλης εἶνε περίπου 100, ὅτι ὑπάρχουν πιθανῶς καὶ ἄλλα ἀγνωστα, καὶ ὅτι κανένα ἀπὸ τὰ τέσσερα ἐκεῖνα λεγόμενα στοιχεῖα τῆς ἀρχαίας ἐπιστήμης δὲν εἶνε στοιχεῖο, ἀλλὰ τὰ μὲν τρία, χῶμα νερό ἀέρας, εἶνε τὸ καθένα τους μίγμα πολλῶν στοιχείων, τὸ δὲ τέταρτο, ἡ φωτιά, δὲν εἶνε καὶ ὕλη ἀλλὰ θερμότης, ἐνέργεια. Ἐποὶ γκρεμίστηκε ἡ φιλοσοφικὴ ἐκείνη εἰκασία καὶ μαζί της καὶ ἡ θρησκεία ἀντίρρησι ἐναντίον τῆς Γραφῆς. Ἐποὶ θὰ γκρεμιστοῦν καὶ ὁ σημερινὸς εἰκασίς μαζί μὲ τὸ ἀνάλογο θράσος, καὶ ἤδη μερικὰ γκρεμίστηκαν καὶ οἱ ὑπόλοιποις διαφωνοῦν πολὺ περισσότερο μεταξύ τους παρὰ μὲ τὴ Γραφή. Γιατί ἡ Γραφή εἶνε ὁ αἰώνιος λόγος κι αὐτὸς εἶνε θνητογενεῖς ὑποθέσεις. Ὅταν ἐγῆκε ἡ θεωρία τῶν τεσσάρων στοιχείων, ἀποδείχτηκε ὅτι ἡ προηγουμένη ἀνθρώπινη πάλι θεωρία τοῦ ἀντρογόνου οὐρανοῦ καὶ γῆς ἦταν παραμυθί. Ὅταν ἐγῆκαν οἱ πρώτες ἀπὸ τὶς νεώτερες θεωρίες, ἀποδείχτηκε παραμυθί καὶ ἡ θεωρία τῶν τεσσάρων στοιχείων. Ἐποὶ καὶ οἱ σύγχρονες θεωρίες θ' ἀποδειχτοῦν μιὰ μέρα παραμυθία. Ὅταν ὁ Κοπέρνικος ἀνακάλυψε τὴν κίνησι τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος, εἶπε ὅτι τὸ κέντρο τοῦ σύμπαντος εἶνε ὁ ἥλιος καὶ ὄχι ἡ γῆ ὅπως πίστευαν μέχρι τότε. Ὅταν πρὶν λίγα χρόνια ἐξερευνήθηκε τὸ σύμπαν μὲ δυνατὰ τηλεσκόπια, ἀποδείχτηκε ὅτι οὔτε ὁ ἥλιος εἶνε τὸ κέντρο τοῦ σύμπαντος, ἀλλὰ βρίσκεται σὲ μιὰ ἄκρη τοῦ γαλαξία μας, γιὰ τὸν ὁποῖο πάλι γαλαξία δὲν ξέρουμε τί κλάσμα τοῦ σύμπαντος εἶνε καὶ σὲ ποιά θέσι του βρίσκεται. Τέλος κανεὶς σοβαρὸς ἐπιστήμων σήμερον δὲν μπορεῖ νὰ πῇ ποῦ εἶνε τὸ κέντρο τοῦ σύμπαντος, ἢ ἂν ὑπάρχῃ τέτοιο κέντρο, καὶ κανεὶς ἀλήθεια δὲν μπορεῖ πιά οὔτε τὴν πρῶτη γέννησι θεωρεῖ νὰ ἀμφισβητήσῃ, ὅτι δηλαδή ἡ γῆ εἶνε τὸ κέντρο τοῦ σύμπαντος. Ἐποὶ εἶνε οἱ ἀνθρώπινες ὑποθέσεις, θνητὲς σὰν τοὺς ἀνθρώπους ἐνῶ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ εἶνε ἀθάνατη καὶ ἀναλλοίωτη σὰν ἐκεῖνον. Καὶ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐκφράζεται μέσα στὴ Γραφή.

Γιὰ τὸ πρόβλημα τῆς χρονικῆς διαρκείας εἶνε πολὺ ὠφέλιμο ἔνα ἀπλὸ παράδειγμα. Φανταστήτε ἓνα ἄνθρωπο, καλὸ μαθηματι-

κό, αλλά πού δὲν εἶδε ποτὲ τοῦ αὐτοκίνητου ἢ ἄλλο σύγχρονο μέσο μεταφοράς. Τὸν πηγαίνουμε σὲ μιὰ ἀπέραντη πεδιάδα καὶ τοῦ δείχνουμε ἕνα σταματημένο αὐτοκίνητο πού προσπαθεῖ νὰ τὸ σύρῃ ἕνα γαιδούρι. Τὸ γαιδούρι κάθε μέρα μὲ προσπάθειες ἐξαντλητικές σέρνει τὸ αὐτοκίνητο ἕνα μέτρο. Ὁ μαθηματικός μας, ἀφοῦ παρατηρήσῃ τὸ φαινόμενο ἐπὶ δέκα μέρες καὶ θγάλῃ τὸ ἐπιστημονικὸν του πόρισμα ὅτι «εἰς διάστημα ἡμέρας μιᾶς κατὰ μέτρον ὅρον τὸ ζῶον διανύει μέτρον ἕν», ἐν συνεχείᾳ ὑπολογίζει, ὅτι: γιὰ νὰ φθάσῃ τὸ γαιδούρι μὲ τὸ αὐτοκίνητο στὸ τριακοστὸ χιλιόμετρο, θέλει 30.000 μέρες, δηλαδή 82 περίπου χρόνια, τόσα πού δὲν ζῇ ἕνα γαιδούρι. Τὴν ἐνδεκάτη ἡμέρα τὸ πρῶτ' πηγαίνει καὶ βλέπει ὅτι τὸ αὐτοκίνητο μὲ τὸ γαιδούρι βρίσκεται στὸ τριακοστὸ χιλιόμετρο! καὶ διατυπώνει διάφορες θεωρίες γιὰ νὰ ἐξηγήσῃ τὸ φαινόμενο. Τέλος καταλήγει σὲ τρεῖς πιθανώτερες. Κατὰ τὴν Α' ζεύτηκαν τὴ νύχτα 500 ἄλογα καὶ μετέφεραν τὸ βαρὺ αὐτὸ ἀμάξι: στὰ ἄψε-σθήσε. Κατὰ τὴν Β' θεωρία στὸ ἔδαφος πού ἦταν ἕνα μέτρο πίσω ἀπὸ τὸ ἀμάξι παρεμβλήθη μὲ τεκτονικὸ σεισμὸ μιὰ ξηρὰ μήκους 30 χιλιομέτρων. Κατὰ τὴν Γ' θεωρία τὴ βραδυὰ πού κοιμήθηκε μετὰ τὴ δεκάτη μέρα τῶν πρᾶτηρήσεών του, κοιμήθηκε πολὺ βαρὺ καὶ ὑπνῆσε μετὰ 82 χρόνια, τὸ δὲ γαιδούρι πού εἶνε ζεμένο στὸ ἀμάξι τὴν ὥρα εἶνε ἐβδόμενος ἀπὸγονος ἐκείνου τοῦ πρώτου. Ἄν ἕνας τοῦ πῇ, ὅτι τίποτε ἀπ' ἐλ' αὐτά, δὲν συνέβη, ἀλλὰ πού εἶνε, μεταφέροντας μάλιστα καὶ τὸ γαιδούρι, ὁ ἐπιστήμων μας θὰ τὸν περάσῃ γιὰ τρελλὸ ἢ καθυστερημένο. Θὰ μείνῃ ὅμως ἐμβρόντητος, ἂν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς μπῇ μέσα στὸ αὐτοκίνητο, τὸ θάλῃ μπρός, καὶ σὲ ἄλλη μιὰ ὥρα ἐπιστρέψῃ στὴν ἀφετηρία του. Αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς σημερινοὺς ἐπιστήμονες, ὅταν μὲ τὰ σημερινὰ φυσικὰ δεδομένα ἔχουν τὴν ἀπαίτησι νὰ κρίνουν τὰ γεγονότα τῆς δημιουργίας. Ἀπλουστεύει δὲν ξέρουν καὶ οὐτε μπορούν ποτὲ νὰ μάθουν ποιά ἦταν ἡ ροὴ τῶν γεγονότων τὴν ὥρα τῆς δημιουργίας, ποιά ἦταν ἡ ταχύτης τῆς ροῆς τῶν γεγονότων. Ὁ Θεὸς κίνησε τίς φάσεις τῆς δημιουργίας μὲ τὴν Α ταχύτητα καὶ ἔπειτα ρύθμισε τίς φάσεις τῆς κινήσεως τῶν ἀστέρων καὶ τῆς ἐπίγειας ζωῆς μὲ τὴ Β ταχύτητα: ὅπως κι ἐμεῖς πηγαίνουμε τὸ ἐλα-

τήριο τοῦ ὥρολογιοῦ σὲ ἕνα λεπτὸ κι αὐτὸ ξετυλίγεται: σὲ ἕνα ἡμερόνυχτο, ἢ διορθώνοντας τὴν ὥρα μεταφέρουμε τὸ δείκτη ἀπὸ τὸ 12 στὸ 6 σὲ ἕνα λεπτὸ, αὐτὸ ὅμως μόνο του διανύει τὴν ἴδια ἀπόστασι: σὲ 6 ὥρες. Ἐμεῖς δὲν ξέρουμε πῶς προφερόταν τὸ ἡ πρὶν δύο χιλιάδες χρόνια, καὶ θὰ ἐξηγήσουμε ποιά ταχύτητα εἶχε ἡ ροὴ τῶν γεγονότων ἢ καὶ πῶς ἔρρεε ὁ χρόνος τὸν καιρὸ τῆς δημιουργίας; Δὲν εἴμαστε φαιδροί;

Ὅσο γιὰ τὸ ἄλλο πρόβλημα, τῆς χρονικῆς σειρᾶς, τὸ πρᾶγμα εἶνε τόσο ἢ καὶ πλεονέκτη. Θὰ μᾶς χρειασθῇ πάλι ἕνα παράδειγμα. Πρὶν χίλια χρόνια, γιὰ νὰ κατασκευάσουν μιὰ τετραώροφη οἰκοδομή, πρῶτα ἐκτίξαν τοὺς τοίχους τοῦ πρώτου ὀρόφου, ἔπειτα τοῦ δευτέρου, τοῦ τρίτου, τοῦ τετάρτου. Κάθε ἄλλη σειρά ἦταν ἀδύνατη. Φαντασθῆτε ἕναν οἰκοδόμο τῆς ἐποχῆς ἐκείνης νὰ ἐρθῃ στὴν ἐποχή μας, νὰ δῇ μιὰ δεκαώροφη οἰκοδομή καὶ νὰ τοῦ πουν ὅτι πρῶτα στήθηκαν τὰ δοκάρια τοῦ δεκάτου ὀρόφου, περάστηκαν μάλιστα καὶ οἱ γιάλινες λάμπες τοῦ δεκάτου, ἔπειτα κτίστηκαν οἱ τοῖχοι τοῦ δεκάτου, ἔπειτα τοῦ τετάρτου, ἔπειτα τοῦ ἐνάτου, ἔπειτα τοῦ πρώτου καὶ τέλος τῶν ἄλλων. Θὰ μᾶς περάσῃ γιὰ ψευτές ἢ κραιναϊκούς. Πού παύσαν οἱ τοῖχοι τῶν πάνω ὀρόφων, ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχαν οἱ τοῖχοι τοῦ πρώτου! Κι ὅμως σήμερα αὐτὸ εἶνε τὸ πλεονέκτη πρᾶγμα. Ὁ κατασκευαστὴς δηλαδή μιᾶς οἰκοδομῆς ἢ ἐνὸς μηχανήματος, ὅταν τὸ κατασκευάζῃ, ἀρχίζει ἀπ' ὅπου θέλει καὶ μπορεῖ νὰ δοκιμάσῃ τίς ἐπὶ μέρους λειτουργίες τῆς μηχανῆς του ὅποτε θέλει καὶ χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἡ κεντρικὴ ὥσθησι τῆς λειτουργίας. Πρὶν νὰ κατασκευάσουμε τὴν ἡλεκτρικὴ γεννήτρια τοῦ αὐτοκινήτου, μπορούμε γ' ἀνάψουμε τίς λάμπες πού θὰ τοῦ περάσουμε. Ἄλλο πρᾶγμα οἱ φάσεις τῆς κανονικῆς λειτουργίας μετὰ τὸ τέλος τῆς κατασκευῆς, καὶ ἄλλο οἱ φάσεις τῆς κατασκευῆς. Ὁ Θεὸς μὲ τὸ τέλος τῆς δημιουργίας ἔβαλε τὸν κόσμον σὲ μιὰ λειτουργία πού ἀκολουθεῖ ἀπαράδεκτα ὀρισμένους νόμους πού ἔθετε αὐτός. Αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει, ὅτι τοὺς ἔτους νόμους ἀκολουθοῦτε καὶ ὁ Δημιουργὸς, ὅταν δημιουργοῦσε. Ὅπως ἔκανε καὶ φυτὰ ἀπ' τὸ μηδέν, ἔτσι συντηροῦσε καὶ τὴ γλωροφύλλῃ χωρὶς ἥλιο. Ὅταν τελείωσε, ρύθμισε τὰ πράγματα ἔτσι, ὥστε ἡ γλωροφύλλῃ νὰ γίνεται μόνο μὲ τὸν ἥλιο, τὰ μετεωρολογικὰ φαινόμενα νὰ ἐξαρτῶνται ἀπ' τὰ ἀστερονομικά, καὶ ἡ μέ-

ρα νά μετρίεται μέ τόν ἥλιο. Ἄν ὁ ἀνθρώπος τεχνίτης ἔχη τή δυνατότητα νά ἐνεργῇ ἔτσι, ποῖός θ' ἀποκλείσῃ τή δυνατότητα αὐτή ἀπό τόν πάνσοφο τεχνίτη Θεό;

Καμμιά λοιπόν ἀνθρώπινη θεωρία δέν μπορεῖ νά ἐλέγξῃ ψεύτικη τή βιβλική διήγησι γιά τή δημιουργία τοῦ κόσμου. Ὅλες οἱ ἀνθρώπινες θεωρίες εἶνε παραμύθια, ὅπως ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ὑστερίων, καί μόνο ἡ θεόπνευστη Γραφή ἔχει τήν ἀλήθεια. Ἀνεξάρτητα ὅμως ἀπό τὸ ζήτημα αὐτό πρέπει νά ἔχουμε ὅπ' ὄψιν ὅτι ὁ Θεός στή Γραφή δέν μᾶς ἀποκαλύπτει τὸ πᾶν γιά τή δημιουργία τοῦ κόσμου. Γιατί τὸ πᾶν οὔτε μποροῦμε οὔτε μᾶς χρειάζεται νά τὸ καταλάβουμε. Ὁ Θεός σάν πάνσοφος τεχνίτης μᾶς ἔκανε ἔτσι, ὥστε ἀπ' τήν ἴδια τήν κατασκευή μας νά ἔχουμε τή δίψα νά μάθουμε τήν προέλευσι τοῦ κόσμου καί τοῦ ἑαυτοῦ μας. Καί σάν στοργικὸς πατέρας μᾶς ἱκανοποιεῖ αὐτὴ τή δίψα, ἀπαντώντας στά ἐρωτήματά μας τόσο, ὅσο μᾶς χρειάζεται καί ὅσο μποροῦμε νά καταλάβουμε. Ἡ διήγησι αὐτὴ τῆς Γενέσεως γιά τή δημιουργία τοῦ κόσμου εἶνε μόνο στοιχειώδης· αὐτὸ ὅμως δέν σημαίνει ὅτι δέν εἶνε ἀληθινή. Μπορεῖ μία λεπτομερὴς ἐκθεσι νά εἶνε ψεύτικη καί μία στοιχειώδης νά εἶνε σέ ὅλα ἀληθινή. Γιὰ νά γίνῃ αὐτὸ σαφές, θὰ μᾶς χρειαστῇ ἕνα ἀκόμη τρίτο παράδειγμα. Πέστε ὅτι εἶνε δύο μητέρες ποὺ ἔχουν ἀπὸ ἕνα παιδί 5 χρονῶν. Τὰ παιδιὰ ρωτοῦν τίς μητέρες των πῶς προήλθαν, ποὺ βρέθηκαν. Ἡ μία λέει: «Ἦσαν σὲ βουνό ἢ σὲ ποτάμι καί σ' ἔφερε ἕνας πελარγὸς κρατώντας σε μέ τὸ ράμφος ἀπὸ τὰ ροῦχα». Αὐτὸ εἶνε μῦθος. Ἡ ἄλλη ἀπαντᾷ. «Στὴν ἀρχὴ ἦσαν μικρὸς σάν ἕνα κουμπί, καί γιά νά μὴ χαθῇ σέ φύλαγα πολὺν καιρὸ στήν καρδιά μου. Ὅταν ἔγινες τόσο, σέ ἔβγαλα, σέ βύξανα, καί μεγάλωνες· ἔπειτα σέ τάϊξα καί ἔγινες τόσο ποὺ εἶσαι τώρα». Πολὺ στοιχειώδης ἡ δευτέρη ἀπάντησι, ἀλλὰ κατὰ πάντα ἀληθινή. Χωρὶς νά ἔχη λεπτομέρειες, δέν ἔχει τίποτε τὸ μυθικόν, ὅπως ἡ πρώτη. Κι αὐτὸ γιὰ τὸ παιδί οὔτε πρέπει οὔτε μπορεῖ νά ἐννοήσῃ περισσότερο. Ἔτσι εἶνε καί γιά μᾶς τοὺς νηπίους ἡ θεόπνευστη διήγησι τῆς Γραφῆς γιά τήν προέλευσι τοῦ κόσμου καί τοῦ ἀνθρώπου. Δέν ἀποκαλύπτει τὸ πᾶν· τὸ πᾶν τὸ γνωρίζει μόνος ὁ Δημιουργός. Ὅτι ἀποκαλύπτει ὅμως εἶνε ἡ ἀλήθεια.

Στέργιος Ν. Σάκχος

Η ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΙΣ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 18)

φροδίτη τῆς πορνείας καί ὁ Βάκχος τῆς μέθης εἶναι τὰ δοκάρια. Ἀγέλαι ἀπὸ χίπκους καί τετυμπόους καί ἀπὸ γυναῖκα ποὺ δέν ξέρουν τί νὰ φορέσουν διὰ νὰ προκαλέσουν ἀναιδέστερον, εἶναι τὸ γέμισμα. Ἡ θεοποιημένη ἐπιστημονικὴ ἄνοδος εἶναι ἡ ἐγγόνησις διὰ τὴν ἀντοχήν τοῦ πολιτισμοῦ, ἐνῶ εἰς τὴν πραγματικότητα προκαλεῖ ρωγμὰς ποὺ ἀφανῶς προετοιμάζουν τὴν καθίζησιν καί συντριβὴν τοῦ σαθροῦ ὀλοκοῦ. Ἕνα περιστροφον εἶναι μέγας κίνδυνος εἰς τὰ χέρια ἐνὸς παιδιοῦ ποὺ δέν γνωρίζει νὰ τὸ χειρίζεται. Ἡ θὰ σκοτώσῃ ἢ θὰ σκοτωθῇ. Ὅταν ἡ μηχανὴ τρέχῃ περισσότερον ἀπὸ τὴν συνειδήσιν, ὁ ἀνθρώπος γίνεται ἐξάρτημα τῆς μηχανῆς καί ρυμουλκεῖται ἀπὸ αὐτήν.

Ἡ ἀλματώδης ἀνάπτυξις τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ ἐν συνδυασμῷ μέ τὴν ὑποανάπτυκτον πνευματικὴν κατάστασιν μας δημιουργεῖ ἀνισορροπίαν καί δίδει εἰς τὴν ἀνθρωπότητα μορφήν τερατώδη. Τὸ ἄτομον χωρὶς Χριστὸν ἐκφυλίζεται, ἡ οἰκογένεια «βαράει διάλυσι», τὸ σπίτι μεταβάλλεται εἰς ξενοδοχεῖον ὕπνου καί φαγητοῦ, καμπαρέ, παλαίστραν. Ἡ κοινωνία ἀποσυντίθεται καί ἀργοπεθαίνει. Καί τοῦτο διότι τὰ κύτταρά της εἶναι θνησιγενὴ καί καρκινογόνα καί ἀναπτύσσονται ἀνωμαλῶς, χωρὶς Χριστὸν, χωρὶς πίστιν, χωρὶς ἀγάπην. Ἀναπτύσσεται ἔτσι πρὸς τὰ κατὰ τὴν εἰς τὴν παραφροσύνην ἢ τὴν αὐτοκτονίαν. Μόνον κοινωνία μέ Χριστὸν καί πολιτισμὸς ἐν Χριστῷ ἔχει «πνοὴν ζωῆς».

ΠΑΡΑΚΛΗΣΙΣ

Τὸ περιοδικόν μας ἤδη ἀπὸ τοῦ προηγουμένου μηνὸς ἄλλαξε σχῆμα. ἐπλήθυνε τίς σελίδες του καί φιλοδοξεῖ νὰ πλουτίσῃ τὸ περιεχόμενόν του. Ἐν τούτοις διατηρεῖ, πρὸς τὸ παρὸν τουλάχιστον, ὡς κατώτερον ὄριον συνδρομῆς τὸ ποσὸν τῶν 10 δραχμῶν.

Παρακαλοῦμεν λοιπὸν τοὺς ἀγαπητοὺς συνδρομητάς, ὅπως ἀποστείλουν τὴν συνδρομὴν των διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς ἢ εἰς γραμματόσημα εἰς τὴν διεύθυνσιν: Περιοδικόν «Ἀπολύτρωσις», Πέλοπος 7, Θεσσαλονίκη.

Κηρύγματα διαρκείας 10'

ΤΑΞΙΔΙ ΧΩΡΙΣ ΓΥΡΙΣΜΟ

«Οὐ προσθήσεσθε ἀποστρέφαι τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἔτι». (Λευτ. 17, 16).

«Ολοι μας, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ὅλοι μας γνωρίζουμε τὸ ταξίδι τῶν Ἑβραίων ἀπ' τὴν Αἴγυπτο στὴ γῆ τῆς Ἐπαγγελίας. Κάποιος εὐσεβὴς διδάσκαλος στὰ παιδικὰ μας χρόνια μᾶς διηγήθηκε τὴς περιπέτειες τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ στοὺς ἐρημούς τόπους τῆς περιοχῆς τοῦ Σινᾶ.

Αὐτὸ τὸ ταξίδι εἶναι γεμάτο μαθήματα γιὰ μᾶς τοὺς Χριστιανοὺς τῆς σημερινῆς ἐποχῆς. Ἐκεῖνος ποὺ ἀνοίγει τὴν Ἀγία Γραφή καὶ διαβάσει τὰ πρῶτα βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἔχει πολλὰ νὰ μάθῃ, πολλὰ νὰ διδαχθῇ.

Ποιὸς δὲν θυμᾶται τοὺς τρόπους μὲ τοὺς ὁποίους ἡ Θεία Πρόνοια ἐβοήθησε τὴς χιλιάδες τῶν ὁδοιπόρων τῆς ἐρήμου; Σχίσθησαν τὰ νερά τῆς θαλάσσης καὶ ἔγιναν δρόμοι, ἄνοιξαν τὰ βράχια καὶ ἔτρεξαν κρῖνα νερά, τὸ μᾶνα ἐκάλυψε τὴ γῆ, ἡ ὀρυγομήτρα γέμισε τὸν ἀέρα. Τὶ καταπληκτικὴ θεία προστασία!

Κι ὁ λαὸς, πῶς δέχτηκε αὐτὴ τὴν ἀγάτῃ τοῦ Θεοῦ; Μὲ γογγυσμό, μὲ ἀχαριστία, μὲ γκρίνια καὶ χίλια δυὸ πικρὰ λόγια. Ὁ καημένος ὁ Μωϋσῆς εἶδε καὶ ἔπαθε παλλὰ καθὼς ὠδηγοῦσε τὸ λαὸ αὐτὸ στὴ γῆ τῶν πατέρων.

Μπροστὰ τοὺς ἀπλώνονταν ἡ Χαναάν, ἡ χώρα ἐκείνη στὴν ὁποία ἔρρεε τὸ μέλι καὶ τὸ γάλα, ἡ πατρίδα ποὺ ὁ Θεὸς τοὺς ὑποσχέθηκε, καὶ αὐτοὶ λαχταροῦσαν τὴν Αἴγυπτο. Τὴ χώρα ἐκείνη στὴν ὁποία τόσα δεινὰ ὑπέφεραν. «Ἀχ, ἂν εἶχαμε λίγα φρέσκα κρεμμυδάκια τῆς Αἰγύπτου, ἂν εἶχαμε λίγα ἀπ' τὰ νόστιμά της πράσα, μερικὰ ἀπ' τὰ ὑπέροχα φαγητά της. Τώρα ταλαιπωρούμεθα στὴν ἐρημο μέσα, κυνηγώντας ἕνα ἄπιαστο ὄνειρο, ὀδεύοντας πρὸς τὴ γῆ τῆς Ἐπαγγελίας. Θέλουμε νὰ γυρίσουμε πίσω». «Ἐμνήσθημεν τοὺς ἰχθύας, οὓς ἡσθίομεν ἐν Αἰγύπτῳ δωρεάν, καὶ τοὺς σικύους καὶ τοὺς πέπονας καὶ τὰ κράα καὶ τὰ κρόμμυα καὶ τὰ σκόρδα» (Ἀριθμοὶ 11,5).

Τί λέτε καλοὶ μου ἄνθρωποι; Τρελλαθήκατε; Μὰ καλὰ, ξεχάσατε τὸ πηλοφόρι στὸ ὁποῖο δουλεύατε; Λησμονήσατε τὰ μαστιγώματα, τὴν πικρὴ δουλειά, τὴν ἀφόρητὴ τυραννία τῶν Αἰγυπτίων; Μὰ σὲ καλὸ σας! Μονάχα τὰ ξαρξαβατικά τῆς Αἰγύπτου θυμᾶστε; Τὰ

τόσα δάκρυα, οἱ τόσοι στεναγμοί, οἱ τόσες ἐκτεήριες κραυγὲς ποὺ πῆγαν; Ἀφήστε λοιπὸν τὴς ἐρωτοτροπίας μὲ τὴ γῆ τῆς σκλαβιάς, ξεχάστε τὸ πικρὸ παρελθὸν καὶ ἀκούστε τὸ Θεὸ καὶ πατέρα σας ποὺ σᾶς παραγγέλλει διὲν δὲν θὰ ξαναπεράσετε ποτὲ πᾶν τὸ δρόμο αὐτὸ τῆς ἐρήμου πρὸς τὴν Αἴγυπτο. Λησμονήσατε καὶ τὰ ψάρια καὶ τὰ κρεμμυδιά καὶ τὰ πράσα καὶ τὰ δωρεὰ ἀγγοῦρια καὶ τὰ εὐωδιαστά της πεπόνια. «Οὐ προσθήσεσθε ἀποστρέφαι τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἔτι» (Δευτερ. 17, 16).

**

Ἡ ἐντολὴ αὕτῃ τοῦ Θεοῦ ἀπευθύνεται καὶ σὲ μᾶς, Χριστιανοί μου. Ἀπευθύνεται καὶ σὲ μένα καὶ σὲ σένα. «Οὐ προσθήσεσθε ἀποστρέφαι τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἔτι» (Δευτερ. 17, 16). Εἶναι σὺν νὰ μᾶς λέγῃ ὁ Κύριός μας:

1. Μὴν ἐπιστρέφετε στὴν εἰδωλολατρεία: Ἡ χώρα τῆς Αἰγύπτου συμβολίζει τὴν κατάστασιν τοῦ πνευματικοῦ σκότους. Κάποτε εἴμασταν καὶ μεῖς πλεγμένοι στὰ ἀποπνευματικά δίχτυα τῆς. Δὲν εἶχαμε γνωρίσει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τὸ φῶς τῆς Ἀγίας Γραφῆς δὲν εἶχε σκορπίσει ἀκόμα τὴς πνευματικῆς τοῦ ἀκτινὸς στὴν ψυχὴ μας. Τότε στὰ χρόνια τῆς ἀγνοίας «ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι» (Γαλ. 4,4). Μᾶς ἔδερναν προλήψεις, δεισιδαιμονίες. Πάνω σὲ βασικὰ θέματα τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς εἶχαμε ἀντιχριστιανικὰς ἰδέες. Θαυμάζαμε τιποτένια πράγματα. Λατρεύαμε σύγχρονα εἰδῶλα. Κάποια μέρα ὁμῶς μᾶς ἐπεσκέφθη ἡ χάρις τοῦ Κυρίου. Κάποιο κήρυγμα, κάποιο ἄρθρο θεολογικοῦ περιοδικοῦ, κάποιο παράδειγμα μιᾶς ἁγίας ζωῆς, κάποια θλίψη, κάποια ὁδυνερὴ πείρα, μᾶς ὑπενθύμισε πῶς ὑπάρχει ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ γραμμένη στὴ Βίβλο. Καὶ τότε μελετήσαμε ἐπισταμένως καὶ ἀνακάλυψαμε τὸν χριστιανισμό, τὴν ὑψίστη φιλοσοφία τῆς ζωῆς.

Τώρα ποὺ γνωρίσαμε τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου τί θέλουμε καὶ γυρνᾶμε πίσω στὴν παλιὰ Αἴγυπτο; Γιατὶ ξαναθυμούμαστε ἀπὸψεις καὶ γνώμες ποὺ κάποτε εἶχαμε καὶ ποὺ ὁ λόγος τοῦ

(Συνέχεια εἰς τὴν σελίδα 31)

ΟΙ ΚΑΛΩΣ ΑΘΛΗΣΑΝΤΕΣ:

Ο Άγιος "Αρχιππος

19 Φεβρουαρίου

ΟΙ ΔΙΑ ΧΡΙΣΤΟΝ ΔΕΣΜΩΤΑΙ

Ἡ ἀγωνία διὰ τὴν ποιοτικὴν
βελτίωσιν τοῦ ἀτόμου

Ἡ προσεκτικὴ μελέτη τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου τῶν πρώτων ὁπαδῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ὁδηγεῖ εἰς τὸ ἀσφαλὲς συμπέρασμα ὅτι αὕτη ἦτο καθ' ὅλα σύμφωνος πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Θεανθρώπου. Οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Ναζωραίου ἐκαλοῦντο νὰ μαρτυρήσουν εἰς τὸν κόσμον τὰ ἐξαισία ἔργα τοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς εἰλικρινοῦς ἀφοσιώσεως τῶν εἰς τὴν θρησκείαν νὰ ἀποτελέσουν τὰ ἀξιοπρόσεκτα παραδείγματα πρὸς μίμησιν. Εἰς τὴν ἀνωτερότητα αὐτὴν καὶ εἰς τὴν αὐτοθυσίαν τῶν ὀφείλεται τὸ ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν χριστιανῶν καθ' ἐκάστην ἡμέραν. Προσέτι οἱ πρώτοι χριστιανοὶ προσεπάθουν νὰ καλλιεργήσουν τὰς πνευματικὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἀτόμου διὰ ὑψηλότερας πτήσεις. Γνωρίζουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι εὐαίσθητος μετὰ τὴν ποικίλιν τῶν αἰσθημάτων του καὶ μετὰ τὴν διάθεσιν νὰ βελτιώσῃ ποιοτικῶς τὴν ἀτομικότητά του καὶ τὴν ἀξιοπρέπειάν του. Εἶχον ἐμβαθύνει εἰς τὴν ἀξίωσιν τοῦ κάθε ἀτόμου νὰ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν καθημερινὴν πεζότητα τῆς ζωῆς.

Οἱ ἐργάται τοῦ Εὐαγγελίου τῶν εὐλογημένων ἐκείνων χρόνων διακατέχονταν ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν διὰ τὴν διδῶσιν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὴν καρδίαν τῶν κυριαρχεῖ ὁ διακαὴς πόθος πῶς θὰ μορφώσουν ἠθικὰ τὸ ἄτομον καὶ πῶς θὰ τὸ ἐφοδιάσουν μετὰ τὰ ἰσχυρὰ δῶλα διὰ τὴν ἔμμελαν κατὰ τοῦ κακοῦ. Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ δραστηριοποιήσουν τὰς σκέψεις τῶν ἐὰν προηγουμένως οἱ ἴδιοι δὲν ἐμόρφωνον ἐντὸς τῶν τῆν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ; Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν οἱ ἐργάται τοῦ Εὐαγγελίου ἀφωσιώθησαν εἰς τὴν προσευχήν, εἰς τὴν νηστείαν, εἰς τὴν μελέτην τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐμπράκτως ἐφήρμισαν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.

Ὑστερον ἀπὸ τοιαύτην προπαρασκευὴν ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἔργου τῶν εἰς τὰ ἄτομα ἀπεβαινεν ἀποτελεσματικὴ. Εἶχον ὄχι μόνον διάθεσιν, ἀλλὰ καὶ δύναμιν νὰ φέρουν εἰς πέ-

ρας τὴν ἀποστολήν των. Ὁ Θεὸς ἦτο συνεχῶς παρὼν εἰς τὸ ἔργον των καὶ ἡ εὐλογία Του ἦτο φανερά.

Ἀπὸ τὸ πλήθος τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἐγοητεύθησαν ἐκ τῆς δραστηριότητος τῶν ἐργατῶν τοῦ Εὐαγγελίου, θὰ μνημονεύσωμεν εἰς τὴν στήλην αὐτὴν τὸν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ τιμώμενον τὴν 19ην Φεβρουαρίου ἅγιον ΑΡΧΙΠΠΟΝ, τὸν μαθητὴν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

Περὶ τῆς ζωῆς τοῦ Ἀρχίππου δὲν ἔχομεν πολλὰς πληροφορίες. Ἀπὸ ὅσα γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὰς ἐπιστολάς του πρὸς Φιλήμονα καὶ Κολοσσαεῖς συνάγεται ὅτι ὁ Ἀρχιππος κατήγετο ἀπὸ τὰς Κολοσσάς καὶ ἐκεῖ προσειλκύσθη εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν ἀπὸ τὰ ἐνθουσιώδη κηρύγματα τοῦ ἁγίου Παύλου.

Ὁ Ἀρχιππος πιθανὸν νὰ ἦτο υἱὸς τοῦ Φιλήμονος καὶ τῆς Ἀπφίας. Εἰργάσθη μετὰ ζήλου διὰ τὴν διδῶσιν τοῦ Εὐαγγελίου. Παρὰ τὰς διαφωνίας τῶν διαφόρων πηγῶν ὡς πρὸς τὴν θέσιν του ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁ Ἀρχιππος ὑπηρετήσε πιστῶς τὸν Θεὸν καὶ ἀνεδείχθη ἅγιος «συστρατιώτης» τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (Φιλήμ. 2).

Αἱ περὶ τοῦ Ἀρχίππου πληροφορίες τῶν μὲν Ἱερωνύμου, Θεοδορήτου καὶ Οἰκουμενίου φέρουν αὐτὸν ὡς ἐπίσκοπον τῶν Κολοσσῶν, τῶν δὲ Ἀποστολικῶν Διαταγῶν (Ζ, 46) ὡς διδάσκαλον τοῦ Εὐαγγελίου εἰς Λαοδικεῖαν, κατὰ δὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν ὡς ἓνα ἐκ τῶν 70 Ἀποστόλων μαρτυρήσαντα εἰς Χώνας τῆς Λαοδικείας. Διὸ παρίσταται συνήθως μετὰ τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ προσευχόμενος πρὸ τοῦ ναοῦ ἐν Χώνας.

Ἐκεῖνο τὸ ἄποστον ἐνέχει ἰδιαιτέραν σημασίαν ἐκ τῶν πληροφοριῶν εἶναι ὅτι ὁ ὅγιος Ἀρχιππος, ἀφ' ὅτου ἐγκώρισε τὸ Εὐαγγέλιον, ἔθεσεν αὐτὸ ὡς βάσιν τῆς ζωῆς του ἐπὶ γῆς διὰ τὴν αἰωνίως ἐν οὐρανῷ, ὅτι οἱ ἐργάται τοῦ Εὐαγγελίου ὀφείλουν νὰ κάμουν τὴν ζωὴν των πρότυπον διὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους διὰ τὴν δυναθεύσιν αὐτῶν καὶ τοὺς ὁ-

δηγήσουν εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς σωτηρίας καὶ ὅτι ὁ κάθε πιστὸς εἶναι ἀναγκαῖον νὰ κοπέχεται ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν διὰ τὴν ποιοτικὴν βελτίωσιν τοῦ συνανθρώπου του.

Στρατιῶται τῆς χριστιανικῆς παρατάξεως

Ἡ οὐσία τοῦ χριστιανικοῦ ἡθους συνίσταται εἰς μίαν ἔντονον ἀφιέρωσιν τῆς θελήσεως τοῦ ἀτόμου εἰς τὸν Θεόν. Εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν ὁ Θεὸς ἐμφανίζεται καὶ ὡς Θεὸς τῆς ἀγάπης, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς αγιότητος. Αἱ ἠθικαὶ αὐταὶ ἀρεταὶ εἶναι ἡ οὐσιώδης φύσις Του καὶ συνεπῶς τὸ νὰ εἶναι κανεῖς μετὰ τοῦ Θεοῦ ἔχει ἐντὸς του τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τότε συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς συνανθρώπους του μετὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καὶ αἰσθάνεται ἐντὸς του τὴν θεῖαν καταγωγὴν του. Τότε ἐναρμονίζεται ἡ ἀνθρωπίνη θέλησις μετὰ τὴν θεῖαν θέλησιν καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ γίνονται ἀγωνισταὶ τοῦ καλοῦ καὶ συστρατιῶται τῆς αὐτῆς παρατάξεως, τῆς χριστιανικῆς. «Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσπελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς» (Ματθ. 7, 21).

Ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι τὸ ἀπολύτως μεγαλειώδες, θαυμαστὸν καὶ διαφορετικὸν πρᾶγμα ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος δὲν συλλάβῃ τὴν πραγματικότητα αὐτὴν εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀφιερώσῃ τὸ θέλημά του εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν ἀκόμη ὁ ἄνθρωπος δὲν δεχθῇ ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἡ τελεία αἰτία, ἡ πραγματικὴ σκέψις, ὁ μόνος ἀληθὴς σκοπὸς καὶ ρυθμιστὴς τῆς ὑπάρξεώς του εἶναι ἀδύνατον νὰ γευθῇ τὴν χαρὰν τοῦ ἀγωνιστοῦ.

Ὁ ἅγιος Ἀρχιεπίσκοπος δεχόμενος τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀπ. Παύλου ἀνεγνώριζε ταυτοχρόνως ὅτι ὁ ρόλος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι νὰ δώσῃ τὸν ἑαυτόν του εἰς τὸν Θεόν, νὰ ἀφιερωθῇ κυριολεκτικῶς εἰς τὰς χεῖράς Του καὶ νὰ γίνῃ καθ' ὁλοκληρίαν ἰδικός Του. Διὰ τὸν Ἰησοῦν καὶ τοὺς Ἀποστόλους Του τὸ νὰ κάμῃ τὸ τέκνον τοῦ Θεοῦ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐσήμαινε ταυτότητα τοῦ θελήματος τοῦ ἀναγεννηθέντος ἀνθρώπου πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Διὰ ὁ ἅγιος Ἀρχιεπίσκοπος ρίπτεται εἰς τὸν ἀγῶνα ὡς στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ συνα-

γωνιζόμενος μετὰ τοῦ Ἀπ. Παύλου. Τὴν ἐντολὴν τοῦ Διδασκάλου Του «Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν Κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς» ἀγωνίζεται νὰ φέρῃ εἰς πέρας μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ ἀποφασιστικότητος.

Κηρύττει εἰς Κολοσσὰς τὸ Εὐαγγέλιον, καλεῖ εἰς τὴν ἀληθινὴν θρησκείαν τοὺς εἰδωλολάτραις, ἐνισχύει τοὺς πτωχοὺς, ἐλευθερώνει δούλους, ἀνατρέπει ἰδέας καὶ καλλιιεργεῖ τὰ ἱερὰ γράμματα ὡς στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ. Τὸ ἔργον του εὕρισκει ἀπήχησιν. Θαυμάζεται ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτραις, ἀγαπᾶται ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς καὶ ἀκολουθεῖται ἀπὸ ὅσους τὸν ἀναγνωρίζουν ὡς μαθητὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ ὡς πραγματικὸν κοινωνικὸν ἐργάτην.

Τὸ χριστιανικὸν ἔργον ὅσον ἀποφασιστικὸν γίνεται τόσοσον περισσώτερον δημιουργεῖ ἐχθρούς. Καὶ οἱ εἰδωλολάτραι ἤρχισαν σφοδρὸν πόλεμον ἐναντίον του. Τὸν συνέλαβαν καὶ τὸν ὠδήγησαν ἐνώπιον τοῦ ἡγεμόνος Ἀνδρόκλέους, ὁ ὁποῖος ἐπέβαλεν εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον νὰ θυσιάσῃ εἰς τὰ εἰδωλά. Ὁ στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ ἠρνήθη μετ' ἐπιμονῆς νὰ θυσιάσῃ εἰς τοὺς εἰδωλολατρικοὺς θεοὺς. Ἡ ἄρνησίς του τὸν ὠδήγησεν εἰς φρικτὰ μαρτύρια. Τοῦ ἀπέκοψαν οἱ εἰδωλολάτραι κατὰ μικρὸν τὰ διάφορα μέλη τοῦ σώματός του, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐδόξαζε τὸν Θεόν. Προσηύχετο συνεχῶς καὶ ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀπεμάκρυνε τοὺς πόνους του.

Ἠκολούθησε σφοδρὸς λιθοβολισμὸς καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ παρέδωκε τὸ πνεῦμα εἰς χεῖρας Θεοῦ ζώντος διὰ νὰ χαίρεται αἰωνίως εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν τὸν θρίμβον τοῦ τιμίου ἀγῶνός του.

Ὅσοι ἀγωνίζονται διὰ τὴν ἀλήθειαν χαίρονται διὰ τὰ δεσμὰ ἐν Χριστῷ. Εἶναι τιμὴ νὰ θυσιάζωνται ὡς γενναῖοι στρατιῶται τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τοῦ Εὐαγγελίου. Θεωροῦν ἀκόμη τιμὴν τὸν νὰ ἀγωνίζωνται ὡς συστρατιῶται ἐπὶ τῆς αὐτῆς χριστιανικῆς παρατάξεως «φρουροῦντες ἀγρύπτως τὴν θέσιν του ἕκαστος, χρησιμοποιοῦντες ὅπλα πνευματικὰ περὶ τὴν χρῆσιν τῶν ὁποίων πρέπει ὁλονὲν νὰ καθίστανται ἐπιθεξιώτεροι». Οἱ χριστιανοὶ διδάσκαλοι καὶ διδασκόμενοι γίνονται δεσμῶται τοῦ Χριστοῦ, ἐὰν τὴν καρδίαν τῶν κατέχῃ πόθος διὰ ἀνωτέραν ζωὴν.

Δημήτριος Β. Χαρίσης

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΜΟΔΑ

«Οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος, ἀλλ' ὁ κρυπτός τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὁ ἔστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελής» (Α' Πέτρ. 3, 3-4).

Ἔχει ὁ κόσμος τὴ μόδα του. Ἔχει ὁμοῦ καὶ ὁ χριστιανισμὸς τὴ δική του. Ὁμορφὴ τὴ θέλει ὁ κόσμος τὴ γυναῖκα. Ἔτσι, τὸ ἱδίοιο, ὁμορφὴ τὴν θέλει καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ. Μὲ μίαν διαφορὰ ὁμοῦ: Ὁ κόσμος τὴ θέλει ὁμορφὴ ἐξωτερικά. Τὸ Εὐαγγέλιο τὴ θέλει ὁμορφὴ ἐσωτερικά. Νὰ τι ἀκριβῶς διαβάσουμε σὲ μίαν ἀπὸ τὶς Καθολικὲς Ἐπιστολές: «οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος, ἀλλ' ὁ κρυπτός τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὁ ἔστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελής» (Α' Πέτρ. 3, 3-4). Ὁ στολισμὸς τῆς χριστιανῆς γυναίκας δὲν εἶναι ἐξωτερικός. Δὲν εἶναι ἡ ἐμπλοκὴ, τὸ φανταχτερὸ πλέξιμο τῶν μαλλίων. Δὲν εἶναι ἡ περιθέσις χρυσίων κοσμημάτων, οὔτε ἡ ἐνδύσις, τὸ ντύσιμο πολυτελῶν φορεμάτων. Ὁ στολισμὸς τῆς χριστιανῆς γυναίκας εἶναι «κρυπτός», ἐσωτερικός. Εἶναι στολισμὸς καρδιάς. Τὰ στολίδια τῆς, εἶναι ἀφθάρτα. Δὲν φθείρονται καμμιά φορὰ. Τέτοια στολίδια εἶναι ἡ πραότης, ἡ γαλήνη καὶ ἡ ἐπιείκεια, τὰ ὁποῖα μπροστὰ σὺν Θεῷ θεωροῦνται μεγάλης ἀξίας. Αὐτὴν τὴν ἐσωτερικὴ καὶ πνευματικὴ ὁμορφιὰ τῆς γυναίκας τονίζει καὶ ὁ Δαβὶδ, διὰ γράφῃ: «πᾶσα ἡ δόξα τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως ἔσωθεν, ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς περιβεβλημένη, πεποικιλμένη» (Ψαλ. 44, 14). Κρόσσια εἶναι οἱ ἀρετές. Καὶ αὕτη εἶναι ἡ «ἔσωθεν», ἡ ἐσωτερικὴ ὁμορφία. Ἔτσι, λοιπόν, τὴ θέλει τὴ γυναῖκα ὁ Θεός: Ὁμορφὴ σὴν ψυχῇ, σὴν καρδίᾳ, σὺν χαρακτῆρα.

Ὁ ἐξωτερικὸς στολισμὸς πολλὰς φορὰς συγγινεῖ. Κάνει ἐντύπωση. Γοητεύει. Προσορῖτα ὁμοῦ. Πάντοτε οἱ συνέπειες εἶναι δυσάρεστες. Καμμιά φορὰ καὶ παιδρές. Γοητεύθηκε κάποιος νέος ἀπὸ τὰ πλούσια καὶ ὠραῖα μαλλιά μιᾶς νέας. Ἀπὸ αὐτὰ καὶ μόνον τὴν ἐξήγησε σὲ γάμο. Ἐγινε ὁ ἀρραβῶνας καὶ ὅλα πῆγαιναν καλά. Κάποτε ὁμοῦ συνέβη τοῦτο τὸ παιδρὸ. Ἐπῆσε ὁ νέος τὰ μάλ-
λιά ποὺ τόσος ἐγοήτευσαν τὴ νεανικὴ του καρ-

διά, ἀλλὰ τοῦ μείνανε σὲ χέρια... Ἦταν περὺκα! Τὸ ἀποτέλεσμα: Οἱ ἀρραβῶνες διελύθησαν. Ὁ γάμος δὲν ἔγινε ποτέ.

Ἀλλὰ ὁ ἐξωτερικὸς στολισμὸς μὲ τὰ μακιγιαρισμένα πρόσωπα, βλέφαρα, νύχια, χεῖλη, μὲ τὰ χιτυπητὰ φορέματα καὶ μὲ τὰ χρυσὰ στολίδια συμβαίνει καὶ νὰ προκαλῇ. Ἄς τὸ ποῦμε πῶ ἀπλᾶ σ κ α ν δ α λ ί ζ ε ι. Εἶναι μικρὸ αὐτὸ; Γιὰ ὅποιον πιστεύει σὺν Χριστῷ καὶ σὺν Εὐαγγέλιῳ εἶναι ἁμαρτία. Ὁδηγεῖ σὴν ἁμαρτία. «Οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται» (Ματθ. 18, 7). Αὐτὸ εἶπε ὁ Χριστός. Ἀλλοίμονο σὺν ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ ποὺ μὲ ὅποιοδήποτε τρόπο σκανδαλίζει. Ἄν δὲν μπορούμε νὰ κάνουμε καλὸ, τουλάχιστον νὰ μὴ κάνουμε κακό. Ἄν δὲν μπορούμε μίαν ψυχὴ νὰ τὴν ἐπηρεάσουμε σὺν καλῷ καὶ σὴν ἀρετῇ, ἄς μὴ τὴν ἐπηρεάσουμε σὺν κακῷ καὶ σὴν ἁμαρτία. Ἄς μὴ τὴν σκανδαλίζουμε. Ἄς μὴ ξεχνοῦμε δι' ἀκάλλει γυναικὸς πολλοὶ ἐπλανήθησαν, καὶ ἐκ τούτου φίλια ὡς πῶρ ἀνακαί-
εσαν (Σοφ. Σειράχ 9, 8)

Ἡ χριστιανὴ γυναῖκα πρέπει νὰ νοιάζεται καὶ αὕτη γιὰ τὴν ἐξωτερικὴ ἐνδυμασία, ἀλλὰ μὲ κάτι τὸ ἀπλὸ καὶ τὸ σεμνόν. Μὲ κάτι ποὺ νὰ προκαλῇ τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὸ σεβασμὸ τοῦ κάθε σεβαστοῦ ἀνθρώπου. Ὅλη τῆς δὲ ἡ προσοχὴ νὰ δοθῇ σὴν ἐσωτερικῇ ὁμορφίᾳ. Στὰ ἐσωτερικὰ κοσμήματα. Στὰ πνευματικὰ στολίδια. Στὰ χρυσὰ κρόσσια τῶν ἀρετῶν. Γιὰ αὕτη ἀκριβῶς ἡ ὁμορφία τὴν ἀνεβάξει πολὺ ψηλὰ σὴν συνείδησιν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ σὺν Θεῷ. Μὲ τὸ προσδόν αὐτὸ ἡ γυναῖκα ἐπιτυγχάνει πάντοτε σὴν ζωὴ τῆς. Ἐπιτυγχάνει ὅποιοδήποτε καὶ σὺν γάμο. Γυναῖκες,

Ἄς ἀγαπήσουμε τὴν ἐσωτερικὴ ὁμορφία. Ὑπάρχουν καὶ γι' αὕτην καλλυντικά. Ὑπάρχουν καὶ γι' αὕτην φορέματα χιτυπητὰ καὶ ὁμορφα. Τὰ συνιστᾷ ἡ Χριστιανικὴ Μόδα. Καὶ θὰ τὰ γνωρίσουμε ἕνα - ἕνα ἀπὸ τὸ ἐπόμενο φύλλο τοῦ περιοδικοῦ μας.

Β. Α. Ψ.

Τὸ διήγημά μας

Ὁ χειμώνας ἐκείνη τὴ χρονιά ἦταν ὁ βαρύτερος τῆς δεκαετίας. Κατὰκοπος, μουσκεμένος καὶ λαχανιασμένος μπήκε ὁ γιατρός στὸ σπίτι, ἐνῶ τὸν ὑποδεχότανε ἡ μητέρα του.

— Καὺμένο μου παιδί, τόσες ὥρες καὶ μὲ τέτοιο καιρό, μουρμούρισε ἡ μάνα, ἐνῶ ἔπαιρνε τὰ ρούχα του.

— Τὸ χιόνι ἔφτασε ὡς τὸ γόνατο κι' ὁ βορρᾶς λυσσομανάει. Ὅ,τι χρειάζεται γιὰ νὰ χουν δουλειά οἱ γιατροί, ἀπάντησε χαμογελώντας ὁ νεαρὸς γιατρός.

Ἀπόμεινε ἀκίνητη καὶ θαύμαζε τὸ βλαστάρη της. Γιὰ σκέψου! Ὁ γιὸς της εἶναι ἐπὶ τέλους γιατρός. Ὅλα τὰ βάσανα ποὺ ὑπόφερε τὸν τελευταῖο καιρό, πῆραν τέλος. Τώρα ἦταν ἡ πιὸ εὐτυχισμένη μάνα τοῦ κόσμου. Καὶ δὲν ἦταν μόνο ὅτι ἦταν μάνα ἑνὸς ἐπιστήμονα. Πιό-τερο βάραινε τὸ ὅτι ἦταν τύπος καὶ ὑπογραμμὸς ἀρετῆς. Παρατηρώντας τὴν ἔμφυτη καλωσύνη του θυμότανε τὶς τελευταῖες ὑποθήκες τοῦ ἀμοιροῦ τοῦ ἀντρα της. Μιλώντας γιὰ τὸ μονάκριβο τὸ γιό τους ἔλεγε: «Νὰ κόνις τὸ πᾶν γιὰ νὰ σπουδάσει, μὰ ἂν γιὰ ὅποιοδήποτε λόγο αὐτὸ εἶναι ἀδύνατο, μὴ τὸν ἀφήσης νὰ χαθῇ ἡ ψυχὴ του. Κάλιο ἀγράμματος κι' ἐνᾶρτος παρὰ γραμματισμένος καὶ κακόμυχος». Καὶ νὰ ποὺ τώρα ἦρθαν καὶ τὰ δυὸ καλὰ. Τὶ εὐτυχία Θεέ μου!

— Τὶ μὲ κοιτᾶς ἔτσι σὺν χαμένη, μάνα, μπορεῖς νὰ φαντασθῇς τὶ πείνα ἔχω; τὴν διέκοψε ὁ γιατρός.

Τινάχθηκε ἀπότομα ἡ δόλια ἡ μάνα.

— Ὡ γιέ μου, πὼς ἀφαιρέθηκα ἔτσι; Εἶναι ἀπ' τὴν πολλὴ εὐτυχία. Μὴ μοῦ πῆς πὼς δὲν βλάπτει ἡ πολλὴ εὐτυχία;

Ἔτσι κουβεντιάζοντας καὶ πειράζοντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, κι' ἐνῶ τὸ ρολόι χτυποῦσε μεσάνυχτα, ἔφαγαν κι' ἐτοιμάζονταν νὰ κοιμηθοῦν. Ἔσθθραν τὸ φῶς καὶ πέσανε στὰ κρεβάτια τους, ὅταν χτύπησε τὸ κουδούνι τῆς ἐξώπορτας. Ἦταν τὸ μόνο ποὺ δὲν ἐπιθυμοῦσε ὁ γιατρός ἐκείνη τὴν ὥρα. Νὰ σηκωθῇ τώρα κουρασμένος καὶ μὲ τέτοιο καιρὸ καὶ νὰ τρέχῃ, ὁ Θεὸς ξέρεי πόσο μακριά, γιὰ νὰ ἐξετάσῃ ἕναν ἄρρωστο.

Πῆγε ὡστόσο κι' ἀνοίξε τὴν πόρτα. Στὸ

ἀνοιγμά της στεκόταν κουκουλωμένο ἕνα 12χρονο κοριτσάκι. Κάτι τοῦ θυμίζαν τὰ μάτια ἐκείνα, κάτι ὀδυνηρὸ κι' ἀξέχαστο.

— Ὅρίστε, τὶ συμβαίνει μικρούλα μου, πέρα μέσα, τῆς εἶπε εὐγενικά.

— Γιατρέ, ἂν τὸ μάθῃ ὁ πατέρας θὰ μὲ σκοτώσῃ, ἀλλὰ δὲν μποροῦσε νὰ γίνῃ διαφορετικά.

— Ποιὸς εἶναι ὁ πατέρας σου, ρώτησε, ἐνῶ ἀπὸ μέσα του εὐχότανε νὰ μὴν εἶναι ἐκεῖνο τὸ ἀνεπιθύμητο πρόσωπο, ποὺ τοῦ θύμιζαν τὰ μάτια της.

— Ὁ Θύμιος ὁ Κατάρης.

Δὲν μπόρεσε νὰ μιλήσῃ ἀμέσως ὁ νεαρός. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἔκανε σπὴν οἰκογένειά του τὸ μεγαλύτερο κακό. Σκληρὸς καὶ φιλοχρήματος καθὼς ἦταν, ἔγινε αἰτία νὰ χάσουν τὴν περιουσίαν τους, νὰ πεθάνῃ φθισικὸς ὁ μεγάλος ἀδελφός κι' ὕστερα ἀπὸ λί-

γο κι' ὁ πατέρας του μαραζωμένος. Τώρα μπροστά του ἦταν ἡ κόρη του. Ἀλλὰ τί μποροῦσε νὰ ξέρῃ ἀπ' τὰ πολλὰ τὸ ἀθῶο κοριτσάκι, σκέφθηκε.

— Γιατρέ, μίλησε δειλὰ τὸ κοριτσάκι, διακόποντας τὶς ἀναμνήσεις του, σὰς παρακαλῶ, ἡ μητέρα μου... σπαρταρὰ ἀπὸ τοὺς πόνους.

— Ἀπὸ πότε;

— Ἐδῶ καὶ τρεῖς ὥρες.

— Καὶ γιατί ἔρχεσαι τόσο ἀργά;

— Ὁ πατέρας, δὲν ἄφηνε ὁ πατέρας.

— Τὶ δὲν ἄφηνε, ρώτησε ἐκπληκτος.

— Δὲν ἤθελε γιατρό.

Ἔβαλε ξαφνικὰ τὸ πρόσωπό της μέσα στὰ χέρια καὶ ἄρχισε νὰ κλαίῃ.

— Γιατὶ κλαῖς; Ἐλα σῶπα τώρα καὶ πές μου αὐτὸ ποὺ θὰ σὲ ρωτήσω.

— Ἄν ξέρατε τί ἔλεγε ὁ πατέρας...

— Γιὰ ποιόν;

— Γιὰ σὰς. Σὰς μισεῖ θανάσιμα. Ἀλλὰ γιατί; Καὶ τί φταίει ἡ καὺμένη ἡ μητέρα ποὺ ὑποφέρει;

Κεῖνη τὴ στιγμὴ σηκώθηκε κι' ἡ μητέρα τοῦ γιατροῦ καὶ μόλις εἶδε τὸ κοριτσάκι καποῦφιασε.

— Τί είναι; Τί συμβαίνει; Τί θέλει ἡ Μαριώ;

— Μὴ μιλάς καθόλου μάννα. Ἐγὼ πρέπει νὰ πάω στὸ σπίτι τῆς γιὰ τὴ μητέρα τῆς, ἐστὶ πῆγαινε νὰ ἡσυχάσης.

Ντύθηκε διασπαστικά, πήρε τὴν τσάντα του καὶ βγήκε μαζί μὲ τὴν Μαριώ. Τὸ σπίτι βρισκότανε στὴν ἄλλη ἄκρη τῆς πόλεως. Πρὶν ἀπὸ χρόνια στὸ σπίτι αὐτὸ καθότανε ἡ δική του οἰκογένεια, ἀλλὰ τώρα ὁ σκληρὸς ὁ Θύμιος Κατάρης κατοικοῦσε ὁ ἴδιος οἰκογενειακῶς.

Ὁ νεαρὸς γιατρὸς ἤξερε τὰ κατατόπια. Ἐβαλε τὸ χέρι του ἀπὸ μιὰ τρύπα τῆς αὐλόπορτας κι' ἄνοιξε. Σὲ λίγο ἔμπαιναν στὸ σπίτι. Καὶ τί ἀναμνήσεις δὲν ξυπνήσανε μέσα του ἀπ' τὴν παιδική του ἡλικία. Στάθηκε γιὰ λίγο ἀνασφαίσσιμος καὶ μετὰ προχώρησε στὴν κρεββατοκάμαρα. Ἡ ἄρρωστη στροβιλιζόταν πάνω στὸ κρεβάτι καὶ βογούσε ἀπ' τὸ δυνατό πόνο. Ὁ Θύμιος καθόταν κοντά τῆς μὲ σφιγμένες τὶς γροθιές. Μόλις εἶδε τὸ γιατρὸ πετάχτηκε ἔπάνω.

— Ποιὸς σοῦτε νάρθης; μούγκρισε μὲ μάτια ὀρθώνοντα.

— Δὲν ἔχει σημασία. Μιά ἄρρωστη ἐδῶ ἔχει τὴν ἀνάγκη μου κι' ἐγὼ εἶμαι γιατρός.

— Δὲν ἐμπιστεύομαι τὴν γυναίκα μου στὰ χέρια ἐνὸς θανάσιμου ἐχθροῦ μου, δήλωσε κοφτά.

— Ἐνας γιατρὸς δὲν ἐπιτρεάζεται ἀπὸ συναισθήματα. Μείνετε ἡσυχος, θὰ κάνω τὸ καθήκον μου.

— Ἄν πάθῃ τίποτε ἡ γυναίκα μου θὰ εἶσαι ἐσύ ὑπεύθυνος.

Ὁ γιατρὸς ἐγνώριζε ἐκείνη τὴ στιγμή πόσο δύσκολη ἦταν ἡ θέση του, ἀλλὰ οὔτε γιὰ μιὰ στιγμή δὲν σκέφθηκε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἄρρωστη.

— Ναί, ἐγὼ θὰ εἶμαι ὑπεύθυνος, δήλωσε κατηγορηματικά. Ἀφήστε με νὰ ἴδῶ τὴν ἄρρωστη.

Ἐκανε ἀμέσως τὴν διάγνωσί του. Κωλικάς τοῦ νεφροῦ. Σὲ λίγη ὥρα ἡ ἄρρωστη μὲ τὴν ἑνεία ποῦ τῆς ἔκανε κοιμότανε μακαρίως.

— Αὔριο μὲ τὸ καλὸ σάν ξημερῶση, θὰ τὴν κατεβάσετε στὴν πόλι γιὰ ἀκτινογραφία. Ἄς εὐχηθούμε ὅτι δὲν θάχῃ τίποτε τὸ σοβα-

ρὸ καὶ ὅτι ἦταν ἤρθε καὶ βγήκε δημιουργώντας τὸ δυνατό αὐτὸν πόνο.

Βλέποντας τὸ ἤρεμο πρόσωπο τῆς γυναίκας του μαλάκωσε κι' ὁ Θύμιος. Ἐβαλε κάτω τὸ κεφάλι καὶ μουρμούρισε:

— Εὐχαριστῶ, γιατρέ.

— Παρακαλῶ, περαστικά σας.

— Δὲν ἔχω νὰ σὲ πληρώσω.

— Δὲν χρειάζεται. Εἶμαι διωρισμένος ἀπὸ τὸ Κράτος.

— Εἶσαι πολὺ καλός, ἀφοῦ ξέχασες τὸ κακὸ ποῦ σὰς ἔκανα.

— Ναί τὸ ξέχασα. Τί θὰ ὠφελοῦσε ἄλλωστε; Μὲ τὴν κακία κανεὶς δὲν κερδίζει τίποτε.

Ἐγινε λίγη σιωπή. Μετὰ ρώτησε ὁ γιατρός.

— Τί γίνεται ὁ Γιωργῆς, τί σοῦ γράφει;

Ὁ Γιωργῆς ἦταν ὁ γιὸς τοῦ Θύμιου ποῦ σπούδαζε μαζί του στὴν πόλι. Ἀλλὰ πήρε κακὸ δρόμο καὶ χαϊνάκωσε οἰκονομικῶς τὸν πατέρα του.

— Στὴν φυλακὴ εἶμαι, εἶπε μὲ δυσκολία. Ἀφοῦ μοῦφαγε τὸ διός, τὴν πλήρωσε κι' ὁ ἴδιος.

Σταμάτησε μὴ μπορώντας νὰ μιλήσῃ πιά. Ξοφνηκὰ ξέσπασε σ' ἓνα βουβὸ κλάμα. Γιὰ πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ του ἴσως ἔκλαιγε ὁ σκληρὸς αὐτὸς ἄντρας.

— Ἐλα μπάμπια Θύμιο, κουράγιο, ὅλα θὰ πάνε καλύτερα. Ὁ Θεὸς εἶναι μεγάλος, εἶπε γλυκὰ ὁ γιατρός.

— Ναί, μὰ ἐμεῖς εἴμαστε μικροί, δήλωσε μὲ εἰλικρίνεια ὁ ἄλλος.

— Κοντὰ Του ὅλα τακτοποιοῦνται. Χρειάζεται μιὰ ἀλλαγὴ, μιὰ μικρὴ προσπάθεια κι' ἑκεῖνος ἀμέσως μᾶς δέχεται κοντὰ Του.

Δὲν μίλησε, ἀλλὰ ἔσκιψε τὸ κεφάλι σκεπτικός.

Ὁ γιατρὸς τοὺς χαϊρέτησε εὐγενικὰ, ἀφήνοντας μὲ τρόπο χίλιες δραχμὲς στὸ τραπέζι καὶ βγήκε.

Ἀργὰ, κατὰ τὶς τρεῖς τὸν πήρε ὁ ὕπνος. Ὁ λίγος ὅμως ὕπνος ποῦ κοιμήθηκε μέχρι τὸ πρωῒ, ἦταν ἀρκετὸς γιὰ νὰ σηκωθῇ εὐδιάθετος καὶ ὀρεξάτος γιὰ τὴν δουλειὰ τῆς ἡμέρας.

Σάββας Ν. Σανθόπουλος

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ο άφορισμός

Ο άφορισμός είναι ή εσχάτη ποινή στο δικαστήριο της στρατευομένης Έκκλησίας του Χριστού. Σημαίνει την άποκοπή από το σώμα της Έκκλησίας, τή διαγραφή των άσεβων από τή μητρώα της. Υπογραμμίζουμε, των άσεβων και όχι άπλως των άμαρτωλών που μετανοούν. Οι αντίχριστοι, οι έχθροι του εὐαγγελίου, οι βέβηλοι δὲν έχουν καμμιὰ θέσι στην Έκκλησία του Χριστού. Πρώτος που θέσπισε τήν ποινή αὐτή είναι ο Ἰδρυτής της, ο Χριστός. «Εάν δὲ καὶ τῆς Έκκλησίας παρακούσῃ (ὁ ἀδελφός), ἔστω σοι ὡςπερ ὁ ἔθνηκός καὶ ὁ τελώνης» (Ματθ. 18, 17). Δηλαδή αποχαρakterίζεται από μέλος τῆς Έκκλησίας, τοῦ ἀραιρείται ή ὁδότης τοῦ Χριστιανοῦ. Τήν ἐπέβαλε τήν ποινή ο ἄπόστολος Παῦλος καὶ ἄλλοι ἄπόστολοι. Τή χρησιμοποίησε καὶ ή Έκκλησία. Είναι τὸ πιὸ ἁπλὸ καὶ δίκαιο πρᾶγμα. "Όταν τὸ μέλος ἑνὸς συλλόγου διαφωνῇ στὰ βασικά με τή γραμμὴ τοῦ συλλόγου καὶ τὸν συμποτάρη, ἀποβάλλεται ἀπὸ τὸ σύλλογο. Είναι ἀλήθεια

ὅτι στὰ χρόνια τῆς παρακμῆς στὴν Εὐρώπη, στὸ λεγόμενο μεσαίωνα, ἀνάξιοι ἀρχιερεῖς παπικοὶ χρησιμοποίησαν τὸ μέτρο αὐτὸ γιὰ ἀντεκδικήσεις καὶ μάλιστα τοῦ ἔδωσαν χαρakterη κατάρης. "Επειτα με τή σειρά τους ἄσεβοις λογοτεχνάδες συνέδεσαν τὸν ἀφορισμὸ με τὸ μὴ λινύσιμο. Στὸ τέλος μερικοὶ «ἔξυπνοι» δικοὶ μας ποὺ πιπίζαν δυτικὰ καὶ εὐρωπαϊκὰ πρότυπα, δημοσιογράφοι καὶ λογοτεχνάδες καὶ μάλιστα γελωτοποιοὶ τύπου Ροδῆ, Αλκακράτου, κ.λπ., ἀπέδωσαν τή ρετινιὰ στὴ δική μας Έκκλησία. «Αγὰθοι Χριστιανοί» κατὰ τὸν αὐτοχαρakterισμὸ τους, ἐχθροὶ καὶ σαρκιστὰὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ διδασκαλίας στὴν πραγματικότητα, ἀμφισβητώντας στὴν Έκκλησία τὸ ἀπλούστερο καὶ στοιχειωδέστερο δικαίωμα νὰ μὴν κρατᾷ σὰν μέλη της τοὺς ἐχθροὺς της, ἀποδεικνύονται ὅτι αὐτοὶ σκέφτονται μεσαιωνικὰ καὶ σὰν ἄνθρωποι ὑποναύπτουσι. Μισοὺν σεβαστὰ πρόσωπα, γιατί ή ὑπαρξὴ τους μόνη δείχνει τὸ ἐφαρμόσιμο τῆς διδαχῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἀλήθεια

ΤΑΞΙΔΙ ΧΩΡΙΣ ΓΥΡΙΣΜΟ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 25)

Θεοῦ καταδικάζει; Γιὰ μᾶς μιλά ο Παῦλος, «ὥς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἄσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεύειν θέλετε;» (Γαλάτ. 4, 9). Στὴ χριστιανικὴ ζωὴ δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχη ἐπιστροφή στὴ χώρα τοῦ σκότους. «Οὐ προσθήσεσθε ἀποστρέψαι τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἔτι» (Δευτερ. 17, 16).

Ἀκόμα, μ' αὐτὰ τὰ λόγια εἶναι σὰν νὰ μᾶς λέγῃ ὁ Κύριός μας:

2. Μὴν ἐπιστρέφετε στὴν ἁμαρτία:

Ἡ χώρα τῆς Αἰγύπτου συμβολίζει, κατὰ τοὺς πατέρας τῆς Έκκλησίας μας, τὴν κατάστασι τῆς ἁμαρτωλότητος τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ πὼς ὄχι; Τὰ ἁμαρτωλὰ πάθη εἶναι οἱ τύραννοι τῆς ψυχῆς. "Όσο γλυκεῖα καὶ μεθυστικὰ κι ἂν εἶναι ή ἁμαρτία στὴν ἀρχή, κρύβει μέσα της πικρὰ ἀφάνταστη. Ὁ πιὸ δυστυχισμένος ἄνθρωπος εἶναι ὁ ἁμαρτωλός. Κι ἁμαρτωλοὶ εἴμαστε ὅλοι μας. Κι ὅλοι μας γνωρίσαμε τὴ σκλαβιά τῶν παθῶν «Ὡ γάρ τις ἤτηται, τού-

τω καὶ δεδούλωται» (Β' Πέτρου 2, 20).

Δόξα τῷ Θεῷ ὁμῶς. Ἦλθε στιγμὴ ποὺ γνωρίσαμε τὸ θέλημά Του. Πλησιάσαμε τὴν Έκκλησία. Προσῆλθαμε στὸ μυστήριο τῆς θείας Μετανοίας. Ἐξαγορευτήκαμε τὰ κρίματά μας σὲ πνευματικὸ Ἱερέα. Καθαρίσαμε τὴν ψυχὴ μας. Κι ἀσχίσουμε τὸν ἀγῶνα τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Μὲ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐνίσχυσι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δίνουμε κάθε μέρα καὶ κάθε στιγμὴ τὴ μεγάλη μάχη κατὰ τῆς ἁμαρτίας.

Οἱ παγίδες ποὺ μᾶς στήνει ὁ διάβολος εἶναι πολλές. Ἡ χειρότερη εἶναι ή νοσταλγία ποὺ γεμίζει καμμιὰ φορὰ τὴν ψυχὴ μας γιὰ τὴν παλιὰ μας ζωὴ. Θυμούμαστε τότε κάποιες στιγμὲς χαρᾶς, κεφιοῦ, ἡδονῆς καὶ ἀπολαύσεως. Καὶ θέλουμε τότε νὰ γυρίσουμε πίσω. "Ε, ὄχι λοιπόν. Ὁ Θεός, ἰδιαίτερος γι' αὐτὲς τὶς ἐπικίνδυνες ὥρες, παραγγέλλει νὰ λησμονήσουμε τὸ δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς στὴν παλιὰ κατάστασι τοῦ θανάτου. «Οὐ προσθήσεσθε ἀποστρέψαι τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἔτι» (Δευτερ. 17, 16).

Μιχαὴλ Κ. Εὐθυμίου

της χριστιανικής πίστεως, και τούς γίνεται έτσι πολύ ἐνοχλητική και διαρκής ἐλεγχοσ. Γι' αὐτὸ σαρκάζουν και εἰρωνεύονται και τὰ πρόσωπα αὐτὰ και τὴν παράδοσι τῆς ὁποίας εἶναι διδάσκαλοι και ἐφαρμοσταί. Δὲν εἶναι μεσαιωνικός ὁ ἐπίσκοπος ποὺ ἠμιλεῖ γιὰ ἀφορισμό, ὅπως δὲν εἶναι και ὅταν ἠμιλῇ γιὰ ἀγάπη, ἐξομολόγησι, συγχώρησι, ἀνάστασι νεκρῶν, παράδεισο, κόλασι. Μεσαιωνικός εἶναι ὁ δημοσιογράφος ποὺ ἀφαιρεῖ ἀπ' τὴν Ἐκκλησίαν τὸ πῶς στοιχειῶδες δικαίωμα τῆς διαγραφῆς, ἐκεῖνος ποὺ τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ «πῦρ τὸ ἐξώτερον» — λόγια παραδειγματικά γιὰ ἔναν ποὺ ἔβρει τὴν ἁγία Γραφή — τὰ ἐξηγεῖ μὲ «πίστεας και καλὰ τῆς καλὰσεως». Θὰ ἦταν πῶς ἀντρικὸ οἱ σαρκαστοὶ τῶν θεσμῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν θέλουν νὰ κάνουν τὸν παλληκαρᾶ, νὰ τὰ βάζουν κατ' εὐθείαν μὲ τὸ Χριστό, τὸ Εὐαγγέλιο, τὴν Ἐκκλησίαν, και ὅχι νὰ καλύπτονται κάτω ἀπὸ τὸ ψευδώνυμο τοῦ «ἀγαθοῦ χριστιανοῦ» και νὰ σαρκώνουν τοὺς φορεῖς και φύλακες τῶν θεσμῶν τοῦ Χριστοῦ και ἐκεῖνους ποὺ ἀγωνίζονται γιὰ τὴν ἐλευθερίαν και τὴν καθαρότηταν τῆς Ἐκκλησίας.

Τὰ κριτήρια

Δὲν ἀσχολοῦμεθα πλέον μὲ τὸ θέμα τῆς Φρειδερίκης, ἀφοῦ μὲ τὴ σχετικὴ ἀνακοίνωσι τοῦ αὐλαρχείου ἡ ἴδια διαφεύθει ὅσα ἔγραψε γιὰ τὴν πίστι τῆς ὁ Ἀμερικανὸς δημοσιογράφος Σουλτσμπέργκερ και κάνει και ὁμολογίας πίστεως. Τὸ θέμα πλέον μετατοπίζεται στὶς σχέσεις Φρειδερίκης και Σουλτσμπέργκερ. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ θέλουμε νὰ συζητήσουμε εἶναι ἡ ἐλαφρὰ συνείδησι ποὺ ἔχουν πολλοὶ δημοσιογράφοι και μάλιστα και τέως πολιτικοὶ γιὰ τὰ θέματα τῆς πίστεως. Τὸ νὰ ἀσχοληθῇ μὴ βασίλισσα στὸ προσκήνιο ἡ στὰ παρασκηνία μὲ τὴν πολιτικὴ ζωὴ τῆς χώρας ἀναρμοδίως εἶναι μεγάλο ἔγκλημα. Εἶναι πρᾶξι ἐπικίνδυνη και κατακριτέα. Κι' ἡμεῖς δὲν τὸ ἀρνούμεθα. Τὸ νὰ πῇ ὅμως ἔστω και «μεταξὺ τυροῦ και ἀγλαδίου»

λόγια εἰς ὄραος τῆς πίστεως και οὔτε λίγο οὔτε πολὺ νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἱστορικὴν ὑπαρξί τοῦ Χριστοῦ, αὐτὸ εἶναι ἀσήμεντο! Καὶ μόνο αὐτὸ φανερώνει τὸ Θεὸ και τὴ θρησκείαν τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν: εἶναι ἡ πολιτικὴ. Καμμιὰ ἀγανάκτησι κατὰ τῆς βλασφημίας. Ἀγανάκτησι μόνο ἐναντίον ἐκείνων ποὺ ὑπερασπίζονται τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως. Μπορεῖ κανεὶς νὰ φανταστῇ, τί αἰώνιο στίγμα θὰ ἔμεινε στὴν Ἐκκλησίαν και μάλιστα στὴν ἱεραρχίαν, ἂν μετὰ 300 χρόνια, ὅταν θὰ ξεχαστοῦν οἱ σκηνὲς και τὰ παρασκηνία μαζί μὲ τοὺς πολιτικούς και τοὺς δημοσιογράφους, ἔγραφε ἡ ἱστορία ὅτι μὴ βασίλισσα εἶπε αὐτὰ και αὐτὰ και ἡ Ἐκκλησία τὴν ἐξυμνοῦσε γιὰ «εὐσεβεστάτην»; Ἡ προσφορά τοῦ ἐπισκόπου Φλωρίνης ποὺ προκάλεσε τὴν ἀπόσβεσι τῶν ὧων λέχτηκαν, εἶναι πολὺ μεγάλη γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν.

Τὸ κουλούρι τοῦ Λεωνίδα

Μερικὲς πράξεις μπορεῖ νὰ εἶναι μικρὲς και ἀσήμεντες στὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ὅμως μεγάλες στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ και κηρύττουν μεγάλες ἀλήθειες. Ἐνας μαθητὴς τοῦ νηπιαγωγείου, παίρνοντας ἀπ' τὸν πατέρα του τὴ δραχμὴ γιὰ τὸ καθημερινὸν κουλούρι, ζήτησε και ἄλλη μία «γιὰ τὸ κουλούρι τοῦ Λεωνίδα». Ὁ πατέρας τοῦ ἔδωσε χωρὶς ἄλλη διευκρίνησι. Ὅταν ὅμως ἐπισκέφτηκε τὸ γιό του στὸ νηπιαγωγεῖο, ἐνδιαφέρθηκε νὰ μάθῃ τὸ Λεωνίδα, τὸ φτωχὸ Λεωνίδα, τὸ φίλο τοῦ παιδιοῦ του, γιὰ τὸν ὁποῖο ὁ γιός του ἤθελε ν' ἀγοράσῃ τὸ δεῦτερο κουλούρι. Ἀνάμεσα ὅμως στὰ παιδιὰ δὲν ὁρίσκει κανένα ποὺ νὰ λέγεται Λεωνίδας, και ἀνησυχῇ, γιατί νόμιζε ὅτι ὁ μικρὸς τὸν γελοῦσε. Ἀλλ' ὁ μικρὸς τοῦ ἐξήγησε: «Καλὲ πατέρα, ὁ Λεωνίδας δὲν εἶναι μικρὸς» εἶναι μεγάλος. Εἶναι ἐκεῖνος ποὺ μιλάει στὸ ραδιόφωνο γιὰ τοὺς φτωχοὺς και εἶπε νὰ τοῦ δώσουμε ἕνα κουλούρι νὰ τὸ δώσῃ στοὺς φτωχοὺς». Δάκρυσε ὁ πατέρας, γιατί θυμήθηκε ὁμῶς τὸ κήρυγμα τοῦ ἐπισκόπου. Συγκινητικὸ ἀλήθεια τὸ περιστατικόν.

«ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ» Μηνιαῖον ὁρθόδοξον χριστιανικὸν περιοδικόν.

Ἰδιοκτησία και Ἐκδόσις Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Τηλ. 70-630 Θεσ/νικῆ

Διευθυντὴς Συντάξιος: Σάββας Ν. Ξανθόπουλος, Πέλοπος 9, Θεσ/νικῆ

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Γεώργιος Τριανταφυλλίδης, Ὁραιοπούλου 19, Θεσ/νικῆ

Ἐτησία συνδρομή: Κατώτερον ὄριον ἐσωτερικοῦ δεχ. 10 — Ἐξωτερικοῦ δολλ. 1

Ἐπιστολαὶ - συνδρομαὶ εἰς Περιοδικὸν «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Θεσ/νικῆ

ΤΥΠΟΙΣ: Α.Σ.Ε. — ΘΕΣ/ΝΙΚΗ

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

« Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγίασμός καὶ ἀπολύτρωσις » (Α' Κορ. 1, 30)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ' - ΕΤΟΣ ΚΥ'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Μάρτιος 1971

Ἀριθ. φύλλου 303

Ἀφιέρωμα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς τουρκοκρατίας

ΟΙ ΝΕΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ

Ἡ περίοδος τῆς τουρκοκρατίας ὑπῆρξεν ἡ δευτέρα μεγάλη περίοδος διωγμῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὡς πρώτης περιόδου νοουμένων τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου. Κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν — τῆς τουρκοκρατίας — παρατηρήθη μεγάλη ἀποστασία καὶ ἐξόμωσις, ἀλλ' ἐπανεμφανίσθησαν καὶ πάλιν τὰ ἀνθὶ τῶν μαρτύρων. Τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸ δένδρον τῆς Ἐκκλησίας ἔχρυσεν ἐν τῷ τῶν καρποφόρον ζωτικότητι, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὅταν τὸ ἐφύτευσεν ὁ Χριστός. Καὶ ναὶ μὲν οἱ μάρτυρες δὲν ἦσαν πολυπληθεῖς μᾶζαι, ὅπως οἱ λιποτάττει, ἀλλ' ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος καὶ τὰ περιστατικά τοῦ μαρτυρίου τῶν ἐρρηθμίσθησαν ἀπὸ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε τὸ μαρτύριον νὰ εἶνε μία σάλπιγξ σαλπίζουσα εἰς ἐπήκοον ὅλης τῆς χριστιανωσύνης.

Ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰς πηγὰς τῆς ιστορίας τῆς τουρκοκρατίας, ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῶν πρώτων χριστιανικῶν χωρῶν μέχρι καὶ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν — πέντε περίπου αἰῶνας — ἐμαρτύρησαν χιλιάδες Χριστιανῶν ὁμαδικῶς καὶ μεμονωμένως. Καὶ ἡ παρέμειναν ἄγνωστοι καὶ ἀνώνυμοι ἢ τινῶν τὰ ὀνόματα δὲν περισυνελέγησαν ἀκόμη ἀπὸ τὰς ἀρηγήσεις τὰς ἱστορικὰς καὶ τὰς προχείρους ἐνθυμήσεις. Διεσώθησαν καὶ περισυνελέγησαν τὰ ὀνόματα μόνον 150 περίπου μαρτύρων. Μετὰ τῶν ὀνομάτων δὲ διεσώθησαν καὶ ἄλλαι σχετικαὶ μαρτυρίαι διὰ τὴν πατρι-

δα τῶν, τὴν ιδιότητά τῶν καὶ τὴν ἡλικίαν τῶν, τὴν ζωὴν καὶ τὸ μαρτύριόν τῶν. Διὰ μερικὸς δὲν παραδίδεται τίποτε ἄλλο παρὰ μία πενιχρὰ ἐνθύμησις. Καταγράφομεν μερικὰς.

1) «Κατὰ τὸ 1551, Αὐγούστου 1στ', ἐμαρτύρησεν ὁ ὁσιώτατος Νικόδημος ἀπὸ τὰ Μετέωρα καὶ ἡ αἰτία ἦτον διὰ τὴν εὐσέβειαν». 2) «Κατὰ τὸ 1680, Αὐγούστου 9', ἐμαρτύρησεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν Τριαντάφυλλος ναύτης ὁ ἀπὸ Ζαγόρας, νέος ὢν ἕως δεκαοκτὼ χρόνων, τοῦ ὁποίου μνείαν ποιεῖται ἐν ταῖς ἐφημερίσιν αὐτοῦ ὁ ἴδιος Καρνοφίλλης». 3) «Κατὰ τὸ 1693 ἔτος, ἐν μηνὶ Φεβρουαρίῳ, ἐμαρτύρησεν ἐν Βυζαντίῳ διὰ τὴν εὐσέβειαν Γεώργιος ῥάπτης, τοῦπικλὴν Παῖζανος, ὁ ἐκ Μυτιλήνης». (Προφανῶς «Παῖζανος» = «Παριζιάνος» ἦτο ἡ φήμα τοῦ ραφείου του). 4) «Κατὰ τὸ 1726 ἔτος, Νοεμβρίου 18', ἀπεκεφάλισαν διὰ τὴν εὐσέβειαν τὸν ἅγιον μάρτυρα Σάββαν Νιγδελὴν τὸν σαιμαλαδᾶν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, τόπον λεγόμενον Κουτζούκ Καραμάνι, ὃν καὶ ἐνταφίασαν εἰς τὸ Ἑγρί Καπί». 5) «Κατὰ τὸ 1765 ἔτος ἐμαρτύρησε διὰ τὴν εὐσέβειαν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ ἅγιος μάρτυς τοῦ Χριστοῦ Παναγώτης ὁ Καισαρεύς, νέος τῇ ἡλικίᾳ ἕως εἰκοσι χρόνων, υἱὸς Εἰσαρηλ τινός, ἀνδρός ἐναρέτου καὶ εὐσεβοῦς, τοῦ ὁποίου τὸ ἱερὸν λείψανον ἐνταφίασαν οἱ Χριστιανοὶ ἔξω εἰς τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν». 6) Κατὰ τὸ αὐτὸ 1777 ἔτος ἐμαρτύρησεν ἐν Ἀγκύρᾳ διὰ τὴν

πίστιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ προσκυνητὴς Ἀναστάσιος, ὅστις ἦτον ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως, υἱὸς πατρὸς εὐσεβοῦς Χατζῆ - Γιωθάννου ὀνομαζομένου».

Δὲν ὑπάρχει τριακονταετία ἡ ὁποία νὰ μὴ ἔχη μίαν δεκάδα μαρτύρων, δὲν ὑπάρχει τόπος τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Μ. Ἀσίας ἐκτάσεως ἐνὸς σημερινοῦ νομοῦ, ὁ ὁποῖος νὰ μὴ ἐγέννησε δεκάδα μαρτύρων. Ὅλοι αἱ σημαντικαὶ πόλεις ἔγιναν τόποι μαρτύρων. Τὰ δὲ μεγάλα κέντρα Κωνσταντινουπόλεις, Ἀδριανούπολεις, Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Μυτιλήνη, Σμύρνη, ἦσαν τακτικὰ σφαγεῖα μαρτύρων. Ἔτσι ἐν μέσῳ τῆς λιποταξίας καὶ τῆς ὀλιγοπιστίας, εἰς κάθε γενεάν καὶ κάθε νομὸν ἤκουετο καὶ μία τοῦλάχιστον σάλπιγξ μετανοίας καὶ ἐμψυχώσεως, ἐκαλοῦντο οἱ Χριστιανοὶ νὰ μιμηθῶν ἓνα τουλάχιστον μάρτυρα, τὸν ὁποῖον οἱ ἴδιοι ἐβλεπον νὰ σφάζεται διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Προήρχοντο δὲ οἱ μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ ὅλας τὰς τάξεις καὶ ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα μὴδὲ τῶν γενιτσαρῶν καὶ τῶν μωαμεθανῶν δερβίσηδων ἐξαιρουμένων. Ἀπὸ τὸν ἀπόστολον Κοσμᾶν τὸν Αἰτωλόν, ὅστις ὡς κρὶς ἤγειτο τῆς ποιμένης τῶν νέων μαρτύρων, μέχρι τοῦ Ἀντωνίου τοῦ Ἀθηναίου, ὅστις μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν του μετεπωλήθη ὡς δούλος ἔξ φορὰς ἀπὸ κύριον εἰς κύριον, ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα προσέφερον εἰς τὸν θωμόν τῆς μαρτυρίας τοῦ Χριστοῦ. Πατριάρχαι τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐπίσκοποι καὶ ἄλλοι κληρικοὶ, ἰδίως δὲ μοναχοὶ πολλοί, τῶν ὁποίων ἡ ὑπαρξίς, ὡς φαίνεται, ἐξηρέθιζεν ἰδιαιτέρως τοὺς πολυγάμους μουσουλμάνους, ἡγίασαν τὸν θωμόν. Δὲν ἔλειψαν καὶ ὁ ἐπιστάτης τῆς ταβέρνας Δημήτριος, καὶ ὁ διακοσμητὴς τῶν ἀνακτόρων τοῦ σουλτάνου Ἰωάννης, ἔδωκαν τὸ παρὸν καὶ ὁ θοσὸς Λάζαρος καὶ ὁ μούτσος Ἰωάννης καὶ ὁ μεγαλέμπορος Πολύδωρος. Οἱ μοναδῆδες Χρήστος καὶ Μιχαὴλ ἀφήκαν τὰ ῥῶα καὶ τὰ κοφίνια μὲ τὰ λάχανα καὶ τὰ μῆλα τῶν καὶ προσῆλθον εἰς τὸν θωμόν, ὁ Σταμάτιος, μεταβὰς ἀπὸ τὸν Βόλον εἰς Κωνσταντινουπόλιν ὡς μέλος ἐπιτροπῆς παραπόνων διὰ τοὺς θαρεῖς φόρους, ἐλησμόνησε καὶ τὰ κτήματά του καὶ τοὺς φόρους καὶ ἔδωκε τὴν μαρτυρίαν τῆς πίστεως. Πολλοὺς προσέφεραν οἱ ράβδτοι καὶ οἱ χρυσοχοί, οἱ ὁποῖοι λόγῳ τοῦ ἐπαγγέλματος εἶχον συχνὴν ἐπαφὴν μὲ τοὺς τυράννους.

Καὶ δὲν ὠδηγήθησαν εἰς τὸ μαρτύριον ἐ-

πειδὴ ἐχόρτασαν τὴν ζωὴν, ἀλλ' οἱ περισσότεροι ἦσαν νέοι μετὰ 15 καὶ 40 ἐτῶν. Ἐκ δὲ τῶν πέντε μνημονευομένων γυναικῶν, ἐξαιρουμένης τῆς ἡγουμένης Φιλοθέης, αἱ ἄλλαι τέσσαρες ἦσαν κοράσια 18 - 20 ἐτῶν, μελλόνυμφαι καὶ μία νεόνυμφος, τὰ ὁποῖα εἶχον προτάσεις γάμου ἢ μοιχείας ἐκ μέρους μωαμεθανῶν, ἀλλ' ἐπροτίμησαν τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου. Μάλιστα ἡ Ἀκυλίνα ἀπὸ τὸ Ζαγκλιβέρι Θεσσαλονίκης ἐπέβητο καὶ ἀπὸ τὸν ἐξωμότην πατέρα της, ἀλλὰ δὲν ὑπεχώρησεν, ἡ δὲ Χρυσὴ εἰς τοὺς οἰκογενεῖς της πού τὴν ἐπέβησαν ἀπήντησε· «Δὲν εἶσθε πλέον γονεῖς μου καὶ ἀδελφαί μου». Ὁ Γεώργιος ἀπὸ τὸ Γιαγιάκιοι τῆς Μαγνησίας, δύο ἡμέρας πρὸ τοῦ γάμου του μετέβη εἰς τὴν Μαγνησίαν διὰ νὰ ψωνίσῃ τὰ τοῦ γάμου του, ἀλλὰ δὲν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν νύμφην του, διότι εἰς τὴν πόλιν εὗρεν ἄλλον ἐλκυστικώτερον στέφανον, τὸ μαρτύριον. Παρομοίως καὶ ὁ ἄλλος Γεώργιος ὁ ἐκ Γρεβενῶν παρ' ὀλίγον νὰ μαρτυρήσῃ τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου του, ἐμαρτύρησε δὲ μετὰ ἓνα ἔτος, ἀφοῦ μόλις ἐπρόλαβε νὰ ἰδῇ τὸ νεογέννητον τέκνον του. Καὶ ὅλοι αὐτοὶ ἠδύναντο νὰ ἀποφύγουν τὸ μαρτύριον, ἂν μόνον «ἔκταναν σαλαβάτι», δηλαδή ὁμολογίαν πίστεως εἰς τὸν Ἀλλάχ καὶ τὸν Μωάμεθ.

Συγκλονιστικά εἶνε τὰ μαρτύρια τῶν ἐξωμοτῶν πρὸς μετενόησαν. Ἐξισλαμισθεὶς ὁ ὠραῖος νεανίας Θεοφάνης μετενόησεν αἰσῶς καὶ ἐλεύκανε τὴν ὑπαρξίν του διὰ τῆς καλῆς ὁμολογίας. Ἐξωμώσας ὁ οἰκογενειάρχης Νικόδημος ἐξισλάμισε καὶ τὰ τέκνα του πλὴν ἑνός, τὸ ὁποῖον οἱ Χριστιανοὶ μετέφερον κυρίως εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος· ἔσπευσεν εἰς τὸ Ὄρος δ' ἂν νὰ κακοποιήσῃ τοὺς μοναχοὺς καὶ νὰ ἐξισλαμίσῃ τὸ τέκνον του, ἀλλ' ἐκεῖ κατενόη. μετενόησεν, ἐξωμολογήθη, ἐμαρτύρησε. Τί δὲ νὰ εἴπῃ κανεὶς διὰ τὸν Τζωρτζην, ὁ ὁποῖος ἐξωμώσας παιδιόθεν καὶ ζήσας ἐξήκοντα ἔτη ὡς μωαμεθανός, εἰς ἡλικίαν 70 ἐτῶν ἐμνήσθη τοῦ ἀρχαίου χριστιανικοῦ κάλλους καὶ ὁμολόγησε τὸν Χριστὸν καὶ ἐσφάγη; Τί νὰ εἴπῃ διὰ τὸν Θεσσαλονικέα Ἀλέξανδρον, ὁ ὁποῖος ἀσπασθεὶς τὸν μωαμεθανισμόν εἰκοσαετῆς, ἔζησεν ὡς δερβίσης, καὶ εἰς προχωρημένην ἡλικίαν μετανοήσας ἐγένετο μάρτυς τοῦ Χριστοῦ; Θαιμιαστὸς καὶ ὁ νεαρὸς γενίτσαρος Μάρκος, ὁ ὁποῖος ἀπέδρασεν ἀπὸ τὸ γενιτσαρικὸν τάγμα καὶ ἐνώπιον τῶν ἱεροδικαστῶν τῆς Σμύρνης ὁμολόγησε τὸν Χρι-

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΙΣΤΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΝ

Μετά τὴν ἄλωσιν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, τὴν ὁποίαν ἐπέτρεψεν ὁ Θεὸς πρὸς σωφρονισμόν τῶν Χριστιανῶν, ἡ χριστιανικὴ πίστις διήλθε μεγάλῃν κρίσιν. Οἱ τέσσαρες ἢ ἄλλου πέντε αἰῶνες τῆς δουλείας εἰς τοὺς μωαμεθανοὺς ἦσαν μία περίοδος διωγμῶν κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ὅπως καὶ οἱ τρεῖς πρῶτοι αἰῶνες τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου. Καὶ τότε καὶ ἐπὶ τουρκοκρατίας ἡ κρίσις ἄλλων Χριστιανῶν ἐδυνάμωσε τὴν πίστιν καὶ ἄλλων τὴν ἀπέσβεσε. Τότε ἐχωρίσθησαν οἱ ἐξωμῶται ἀπὸ τοὺς πιστοὺς, τὸ ἄχυρον ἀπὸ τὸν σίτον. Τώρα ἐκτὸς ἀπὸ τὰς δύο αὐτὰς μερίδας ἐνεφανίσθη καὶ τρίτη, οἱ κρυπτοχριστιανοί. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ παραδόξου αὐτοῦ φαινομένου τοῦ κρυπτοχριστιανισμοῦ ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι τοῦ τουρκικοῦ διωγμοῦ προηγήθη ἀβαθὴς χριστιανικὸς βίος καὶ ἡ δημιουργία μιᾶς χριστιανικῆς ἐθιμοτυπίας, τὴν ὁποίαν ἡδύνατο κανεῖς νὰ τηρῇ καὶ χωρὶς νὰ ἔχῃ χριστιανικὴν πίστιν.

Διὰ νὰ λάβῃ κανεῖς ἰδέαν τῆς ἐξωμοσίας καὶ τοῦ ἐξισλαμισμοῦ, ἀρκεῖ νὰ μάθῃ τὰ ἑξῆς

στον καὶ προστεθῇ εἰς τὸ τάγμα τῶν μαρτύρων. Αἰώνιον καὶ τὸ μνημόσυνον τοῦ Ἀχμέτ καὶ τοῦ ἄλλου Τούρκου τοῦ μετονομασθέντος Κωνσταντίνου, οἱ ὁποῖοι ἐξήλωσαν τὴν αἱματηρὰν μακαριότητα τῶν μαρτύρων τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἤρπασαν τὸν Χριστὸν καὶ δι' ἑαυτοὺς ἔσαεί.

Ὅλοι αὐτοὶ καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀνώνυμοι ἐκράτησαν καὶ μετέδωκαν τὴν λαμπάδα τῆς πίστεως ἀναμμένην, καὶ ἐτόνωσαν τὰ νεῦρα τῆς Ἐκκλησίας εἰς καιροὺς χαλεποὺς. Ἀπέδειξαν εἰς τὸ θέατρον τοῦ κόσμου τούτου ὅτι «Ἐξ ἡ Κυρίου ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν», ὅτι «Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας», ὅτι «πύλαι ἁδου οὐ κατισχύσουσι τῆς Ἐκκλησίας». Τὸ μαρτύριόν των ἐνεθάρρυνε τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἤλεγε τοὺς ἀποστάτας, ἐκάλεσεν ἀλλοθρόσκους εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν, ἀνεκάλεσεν ἐκπεσόντας εἰς τὸ ἀρχαῖον ὕψος. Ἄν εἴμεθα σήμερον Χριστιανοὶ τὸ ὀφειλόμεν εἰς τὴν πίστιν ἐκείνων. Αὐτοὶ οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ μεροκαματιάρηδες καὶ τὰ κοράσια καὶ οἱ μετανοημένοι μᾶς ἐκλήροδότησαν τὴν πίστιν ἐν ἡ πορευόμεθα σήμερον.

Ἱστορικὰ δεδομένα. Οἱ Ὀθωμανοί, ὅταν ἐνεφανίσθησαν, ἦσαν μία μικρὰ φυλὴ, ἐνφ' ἡ Μ. Ἀσία κατωκεῖτο ἀπὸ χριστιανικοὺς λαοὺς καὶ κυρίως Ἑλλήνας. Ἐντὸς ἐνὸς αἰῶνος ἡ μικρὰ μογγολικὴ φυλὴ ἀφ' ἐνὸς μὲν ἔχασεν ὅλα τὰ μογγολικὰ χαρακτηριστικά της, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀνῆλθεν εἰς πολλὰ ἑκατομμύρια. Ἀντιθέτως οἱ Ἑλλήνες τῆς Μ. Ἀσίας ἐμειώθησαν πολὺ, τὰ δὲ ἀνθρωπολογικὰ χαρακτηριστικά των Ὀθωμανῶν εἰς οὐδὲν διέφερον ἀπὸ τὰ των Ἑλλήνων. Αὐτὸ δεικνύει ὅτι ὁ τουρκικὸς μωαμεθανικὸς λαὸς προέκυψεν ἐκ τῆς ἀλλαξοπιστίας. Εἰς πολλὰ μέρη οἱ ἱερεῖς, ἀκόμη καὶ οἱ μητροπολίται, μὲ ὅλον τὸ ποίμνιον ἡσπάζεσθαι τὴν θρησκείαν τοῦ Μωάμεθ. Μάλιστα οἱ τῶς ἱερεῖς ἐγίνοντο χοτζάδες καὶ οἱ μητροπολίται μουφτῆδες. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ μοναχοὶ ἐγίνοντο δερβίσηδες. Οἱ δερβίσηδες, θεσμός ἀγνωστος εἰς τὸ Ἰσλάμ ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῶν Ἀράβων καὶ τῆς πρώτης ἐξαπλώσεως τῶν Ὀθωμανῶν, ἐνεφανίσθησαν ὅταν ἤδη τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος κατέπτε μεγάλᾳ τεμάχια τοῦ Βυζαντινοῦ μαζί μὲ τοὺς μοναχοὺς του. Καὶ ἡ στολή των ἀκόμη καὶ αἰ σπνῆθαι τῶν ὑπενθούμζον τὴν μοναχικὴν ζωὴν.

Τὸ ἐπίσημον τουρκικὸν κράτος δὲν εἶχεν εἰς τὸ πρόγραμμά του τὸν ὁλοσχερῆ ἐξισλαμισμόν τῶν Χριστιανῶν. Εἰς ὠρισμένας ἐποχάς, πού οἱ Χριστιανοὶ ὠλιγόστευον ὑπερβολικῶς, οἱ ἴδιοι οἱ Σουλτάνοι δὲν τοὺς ἐπέτρεπον νὰ ἐγκαταλείβουν τὴν χριστιανικὴν πίστιν, διότι ἂν ἐγίνοντο ὅλοι μουσουλμάνοι, δὲν θὰ ὑπῆρχον φορολογούμενοι καὶ ὑπόδουλοι διὰ τὰς ἀγγκρείας τῶν ἀγάδων. Οἱ μουσουλμάνοι ἐπλήρωναν ὑποτυπώδεις φόρους, οἱ δὲ Χριστιανοὶ πολὺ βαρεῖς. Ὁ συνεχὴς καὶ ἀθρόος ἐξισλαμισμὸς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀφείλετο εἰς τὸν θρησκευτικὸν φανατισμὸν τῶν κατὰ τόπους διοικητῶν ἢ καὶ τῶν ἰδιωτῶν, εἰς τὴν θαναυρότητα τῶν κατακτητῶν τὴν ὁποίαν δὲν ἡδύνατο νὰ ὑποφέρουν οἱ ραγιάδες, καὶ εἰς τὴν ἐλαφρὰν συνείδησιν ὠρισμένων ραγιάδων οἱ ὁποῖοι ἐγκατέλιπον τὴν πίστιν των, διὰ νὰ μὴ χάσουν περιουσίαν καὶ κοινωνικὴν ἀνεσιν καὶ νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τοὺς βαρεῖς φόρους καὶ τὰς ἀγγκρείας.

Οἱ κρυπτοχριστιανοὶ εἶναι μία ἰδιότυπος

μορφή εξωμοστών. Δυστυχισμένοι υπάρξεις και τεταραχμένοι συνευδήςσεις, ούτε εις τὸν Χριστὸν ἔμειναν οὔτε εις τὸν μωαμεθανισμόν προσήλθον ἔγκαρδίως. Κατὰ τοὺς ὁμαδικούς δηλαδὴ ἐξισλαμισμοὺς εἰς πολλὰ μέρη οἱ κάτοικοι χωρίων καὶ περιοχῶν ὁλοκλήρων ἡσπάζοντο τὸν μωαμεθανισμόν, περιετέμνοντο, ἐφόρουσαν μουσουλμανικὴν ἐνδυμασίαν, ἐλάτρευον δημοσίᾳ τὸν Μωάμεθ μετὰ χοτζάδες τοὺς πρώην ἱερεῖς των. Εἰς τὰ κρυφὰ διετήρουν εἰκονίσματα, κηριά, κανδήλας, οἱ χοτζάδες τὴν νύκτα εἰς μυστικὰς συγκεντρώσεις ἐφόρουσαν ἄμφια, ἐτέλουν χριστιανικὰς ἀκολουθίας, ἔτρωγον κόκκινα αὐτὰ τὸ πάσχα. Δημοσίᾳ ὡμολόγουν τὸν Μωάμεθ καὶ εἰς τὰ κρυφὰ ἐώρταζον τὴν Παναγίαν, τὸν ἅγιον Γεώργιον, τὰ Χριστούγεννα. Τοιοῦτοι κρυπτοχριστιανοὶ ὑπῆρχον εἰς τὸν Πόντον, τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μ. Ἀσίας, τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὴν ἀνατολικὴν Θράκην, τὴν Ἀλβανίαν, τὴν Κρήτην, τὴν Κύπρον. Δὲν ὑπῆρχον εἰς τὴν κυρίως Ἑλλάδα. Οἱ γείτονες καὶ συγχωριανοὶ των, οἱ ὅποιοι ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἔμειναν πιστοὶ εἰς τὸν Χριστόν, τοὺς περιεφρόνουν καὶ τοὺς ὠνόμαζον «κλωστοὺς» ἢ «λινοδόμπανους». Μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς πίστεως των οἱ κρυπτοχριστιανοὶ ἀπέβαλον θαμνηρὸν καὶ τὴν γλῶσσαν των καὶ τὴν ἐθνικότητά των. Τὸ ὅτι μέχρι καὶ σήμερον ὁ τουρκικὸς λαὸς σέβεται τὴν Παναγίαν καὶ τὸν ἅγιον Γεώργιον, αὐτὸ εἶναι κληρονομία ἀπὸ τοὺς προγόνους των κρυπτοχριστιανούς καὶ ὅχι ἐπιδράσεις τοῦ φανεροῦ χριστιανισμοῦ εἰς τὸν μωαμεθανισμόν.

Εἰς τὸ τραγικὸν φαινόμενον τοῦ κρυπτοχριστιανισμοῦ συνετέλεσαν πλὴν τῆς δειλίας τῶν κρυπτοχριστιανῶν καὶ αἱ κακὰ συμβουλαὶ μερικῶν ἀναξίων ἱεραρχῶν. Ὅταν οἱ Χριστιανοὶ τῆς κυριευθείσης Νικαίας ἠρώτησαν τὸν πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννην Καλέαν, τί πρέπει νὰ πράξουν, ἐκεῖνος ἀπήντησε γραπτῶς ὅτι καλὸν εἶναι νὰ μαρτυρήσουν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν θὰ εὐρεθοῦν πολλοὶ μάρτυρες, πρέπει νὰ γνωρίζουν ὅτι θὰ σωθοῦν καὶ ἂν ἀσπασθοῦν φανερώς τὸν μωαμεθανισμόν ἐν κρυπτῷ μόνον «τὰ τῶν χριστιανῶν ἐνσπερνιζόμενοι» καὶ «κατὰ τὸ δυνατόν τηρεῖν σπουδάζοντες τὰς τοῦ Θεοῦ ἐντολάς». Ὅταν τῷ 1669 οἱ Κρητικοὶ ἠρώτησαν τὸ αὐτὸ εἰς τὸν Μεθόδιον Γ' Κωνσταντινουπόλεως, ἐκεῖνος τοὺς ἀπήντησε μετὰ τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ «Ὅστις ἂν ἀρνήσῃται με ἐμπρο-

σθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσεται καὶ ἐγὼ αὐτὸν ἐμπροσθεν τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Μθ 10, 33). Πολλοὶ ἐπίστευσαν καὶ ἡ ἐμαρτύρησαν ἢ ἔμειναν πιστοὶ εἰς Χριστὸν μέχρι τέλους. Μερικοὶ ἠρώτησαν ἔπειτα καὶ τὸν πατριάρχην Ἱεροσολύμων Νεκτάριον Πελοπίδαν ὡς συμπατριώτην των, καὶ ἐκεῖνος τοὺς ἀπήντησεν ὅτι ἐπιτρέπεται ἡ «κατ' ἐπιφάνειαν μόνον καὶ ἐν ἀποδράτῃ ἀνάγκῃ ἐξωμωσις». Ὅμοιως καὶ ὁ διάδοχος τοῦ Νεκταρίου, ὁ γνωστὸς ἐκ τῆς δογματικῆς ὁμολογίας τοῦ Δοσίθεος Ἱεροσολύμων, ἀπήντησεν εἰς τὸν ἐξομώσαντα μετὰ τοῦ λαοῦ τοῦ βασιλέα τῆς Ἀνω Ἰθρηρίας γράφων «Ὁ καίρὸς τὸ ἐκάλεσε νὰ ἀλλάξῃς τὴν πατρικὴν καὶ ἁγιωτάτην θρησκείαν, ἀλλ' ἂν τὸ ἔκαμες μετὰ κακῆς προαίρεσιν, ἀλλὰ οὐκ οἰκονομίαν». Ἀπὸ τότε ἔμαθαν πολλοὶ νὰ τὰ κάνουν ὅλα «κατ' οἰκονομίαν», ἀκόμη καὶ νὰ ἀρνοῦνται τὴν πίστιν των. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Δοσίθεος δικαιολογεῖ τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἡγεμόνος καὶ τὸν συμβουλεύει νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ συμφέροντα τῶν τέως Χριστιανῶν, καὶ προσθέτει «Ὅτω καὶ ἡ ἐκλαμπρότης σου τὸν σκοπὸν ὅπου ἔκαμες φύλαξαι, ἂν εἴπαι εἰς τὰ ἐξω ἀλλόφυλος, εἰς τὴν καρδίαν σου νὰ εἴπαι εὐσεβέστατος ὁρθόδοξος». Ἐτοί οἱ ἀνάξιοι ἐκεῖνοι ἡγέται, ἐνθαρρύναντες τοὺς ὀλιγοπίστους, ὅτι δύνανται νὰ εἶναι «εὐσεβέστατοι ὁρθόδοξοι» ἀρνούμενοι δημοσίᾳ τὸν Χριστόν, ἐγίναν ἠθικοὶ αὐτοῦργοι τῆς ἀπωλείας χιλιάδων ἢ καὶ ἑκατομμυρίων ψυχῶν.

Ὅτι ὁ κρυπτοχριστιανισμὸς εἶναι ἐκπτώσις ἐκ τῆς χριστιανικῆς πίστεως ὁλοχερῆς ὅπως καὶ ὁ τέλειος ἐξισλαμισμὸς, μᾶς τὸ ὑποδεικνύουν μερικά γνωρίσματά του. 1) Ἡ δημοσία ἀρνήσις τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ὥσπύτως δημοσία λατρεία καὶ ὁμολογία τοῦ Μωάμεθ. Οἱ ἀρχαῖοι μάρτυρες, καίτοι παρακινούμενοι νὰ ρίψουν μόνον θυμίαμα εἰς τὰ εἰδωλα καὶ νὰ παραμείνουν, ἂν θέλουν, Χριστιανοὶ, προετίμων νὰ ἀποθάνουν. Ὅμοιως οἱ ἐπὶ τουρκοκρατίας νέοι μάρτυρες, ἐνῷ προετρέποντο ἀπὸ τοὺς δημίους νὰ κάνουν μόνον «σαλαβάτι» (= μουσουλμανικὴν ὁμολογίαν) καὶ ἂς πιστεύουν εἰς τὸν Χριστόν, προετίμων τὸν θάνατον. Ὁ Χριστιανὸς ζῇ διὰ μίαν στιγμὴν μόνον. Ἄν κατ' αὐτὴν τὴν στιγμήν δὲν ζῇ ὅπως θέλει ὁ Χριστός, δὲν εἶναι τεταγμένος εἰς ζωὴν αἰώνιον. 2) Εἰς τὸ πλεῖστον τοῦ κρυπτοχριστιανισμοῦ ἐπὶ ἄλλο σύγχυσιν ὄλων τῶν αἰρέσεων. Τέως ὁρθόδοξοι, μονοφυσῖται,

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΩΝ

Ὁ δσος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, ἐκτὸς τοῦ Μεγάλου Συναξαριστοῦ ἐξέδωκε καὶ τὸ Νέον Μαρτυρολόγιον εἰς τὸ ὁποῖον μετ' ἐπιμελείας ἐκτίθενται ὁ βίος καὶ τὸ μαρτύριον πολλῶν νεομαρτύρων. Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔργου προτάσσει ὁ δσος διδάσκαλος ἐκτεταμένον προοίμιον, εἰς τὸ ὁποῖον μὲ πολλὴν δύναμιν καὶ χάριν ἀξιολογεῖ τὸ ἔργον τῶν νεοφανῶν μαρτύρων καὶ υπογραμμίζει τὴν συμβολὴν αὐτῶν εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας τῶν ὑποδούλων τῆς τουρκοκρατίας.

«Πῶς δὲν εἶναι πρόπον νὰ εὐχαριστῇ τινὰς τὸν Θεὸν βλέποντας ὑποκίτω εἰς τὸν σκληρὸν ζυγόν, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν νῦν κρατούντων, τόσους ἀθλητάς, οἱ ὅποιοι διὰ νὰ φυλάξουν τὴν ἐλευθερίαν, καὶ εὐγένειαν τῆς χριστιανικῆς ἡμῶν πίστεως, κατεφορὸνσαν πλοῦτον, δόξαν, ἡδονάς, καὶ κάθε ἄλλην σωματικὴν ἀπόλαυσιν, καὶ παρέδωκαν προθύμως τὸν ἑαυτὸν τοὺς εἰς θάνατον».

Ἀποτελοῦν οἱ νεομάρτυρες ἓνα εἶδος γενναίας καὶ ἀδουλώτου ἐλευθερίας ἐν μέσῳ τουρκοκρατίας καὶ τοῦτο τὸ θεωρεῖ ὁ Νικόδημος ὡς ἓνα θαῦμα.

«Κατὰ ἀλήθειαν τοῦτο εἶναι ἓνα θαῦμα παρόμοιον ὥσάν νὰ βλέπῃ τινὰς μέσα εἰς τὴν

καρδίαν τοῦ χειμῶνος, ξαρινὰ ἄνθη, καὶ τριαντάφυλλα μέσα εἰς τὴν βαθυτάτην νύκτα, ἡμέραν καὶ ἥλιον μέσα εἰς τὸ ψηλαφητὸν σκότος, φῶτα λαμπρότατα ἐν τῷ καιρῷ τῆς αἰχμαλωσίας, νὰ βλέπῃ ἐλευθερίαν καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς τωρινῆς ἀσθενείας, ὑπερφυσικὴν δύναμιν».

Θεωρεῖ δὲ ὁ δσος Νικόδημος τοὺς νεομάρτυρας ὡς εὐδοκίαν Θεοῦ καὶ ἐμβλέπει εἰς αὐτὴν πέντε αἰτίαι τὰς ὁποίας ἀναπτύσσει διὰ πολλῶν. Περιοριζόμεθα ἐδῶ νὰ ἀναφέρωμεν τοὺς 5 λόγους καὶ νὰ παραθέσωμεν ὠρισμένα ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν 4ον καὶ 5ον λόγον.

«α'. Διὰ νὰ εἶναι ἀνακαινισμὸς ὅλης τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως β'. διὰ νὰ μένουν ἀναπόλητοι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Κρίσεως οἱ ἄλλοι πιστοὶ γ'. διὰ νὰ εἶναι δόξα μὲν καὶ καύχημα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἔλεγχος δὲ καὶ κατασχὴν τῶν ἑτεροδόξων δ'. διὰ νὰ εἶναι παραδείγμα ὑπομονῆς εἰς ὅλους τοὺς Ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς ὁποῦ τυραννοῦνται ὑποκάτω εἰς τὸν βαρὺν ζυγὸν τῆς αἰχμαλωσίας ε'. δὲ καὶ τελευταῖον, διὰ νὰ εἶναι θάρρος, καὶ παρακίνησις εἰς τὸ νὰ μνηθῶν διὰ τοῦ ἔργου τὸ μαρτυρικόν τοὺς τέλος, καὶ ὅλοι μὲν οἱ Χριστιανοὶ οἱ κατὰ περίστασιν εἰς τὸ μαρτυρῆσαι

γεστοριανοί, παυλικιανοί, εὐνομαχοί (τουρκοιστὶ: μπεκτασῆ), ἀκόμη καὶ κατάλοιπα γνωστικῶν ὑπὸ τὴν νέαν μορφήν τοῦ κρυπτοχριστιανισμοῦ συνεχωνεύθησαν. Διὰ τοῦτο ὑπῆρχον καὶ κρυπτοχριστιανοὶ ἐπιδιδόμενοι εἰς θρησκευτικὰ ὄργια. Ἐξω τῆς Ἐκκλησίας καὶ χωρὶς τὴν πίστιν τὴν ὁποίαν ἠρνήθησαν, οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ἐγένοντο παρανόμιον πάσης πλάνης καὶ ἀσθενοῦς. 3) Οἱ κρυπτοχριστιανοὶ δὲν ἐκράτησαν τὴν χριστιανικὴν πίστιν, ἀλλὰ ἓνα σύνολον ἀπὸ τυπικὰ ἔθιμα. π.χ. κανδήλας, κηρί, λιθάνι, φυλακτά, κόκκινα αὐγά, καὶ πολλὰ ἄλλα, ποὺ εἶναι ἀντικείμενα τῆς λαογραφίας καὶ ὄχι ἀλήθειαι τοῦ Εὐαγγελίου. Ὅπως δηλαδὴ μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν λόγῳ ἐπιπολαίου ἐκχριστιανισμοῦ ἐπεβίωσαν τὰ ἀναστενάρινα, ἡ μαγεία καὶ ἡ πυρὰ τοῦ θερινοῦ ἡλιοτροπίου. Ἔτσι καὶ μεταξὺ τῶν μωαμεθανῶν πολλῶν μᾶλλον λόγῳ τοῦ εἰκίου ἐξισλαμισμοῦ ἐπεβίωσαν μερικαὶ συνή-

θελαι τῶν Χριστιανῶν ὡς κατάλοιπα. Ἀλλ' αὐτὰ δὲν εἶναι ἢ εἰς Χριστὸν πίστις. Αὐτὰ τὰ γνωρίσματα τοῦ κρυπτοχριστιανισμοῦ μαρτυροῦν ὅτι οἱ κρυπτοχριστιανοὶ δὲν ἦσαν Χριστιανοὶ ἀλλ' ἐξωμῶται ὅσον καὶ οἱ σαφῶς ἐξισλαμισθέντες.

Ἀλλὰ παραλλήλως πρὸς τὴν διμορφον λιποταξίαν ἐλαμπρύνετο καὶ ἡ μέχρις αἵματος μαρτυρία τοῦ Χριστοῦ, ἐλέγχουσα μὲν τοὺς παντοειδεῖς ἐξωμῶτας, στηρίζουσα δὲ τοὺς πιστοὺς Χριστιανοὺς καὶ ἐνισχύουσα καὶ ὑποδεικνύουσα εἰς αὐτοὺς τὸν δρόμον τῆς σωτηρίας. Ἐὰν ὑπάρχωμεν σήμερον ἡμεῖς, τὸ ὀφειλόμενον κατ' ἐξοχὴν εἰς τοὺς νέους μάρτυρας τῆς τουρκοκρατίας. Χάρις εἰς αὐτοὺς ἐκλυδωνίσθημεν ἀλλὰ δὲν κατεποντίσθημεν, ὠλιγοσταύταμεν ἀλλὰ δὲν ἐξαίμηνανίσθημεν. Εἰς αὐτοὺς ὀφείλεται ἡ νίκη.

Στέργιος Ν. Σάκκος

ἀναγκαζόμενοι· ἐξαιρέτως δὲ καὶ μάλιστα, ὅσοι ἐφθασαν νὰ ἀρνηθοῦν πρότερον τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν».

«Τέταρτον· οἱ νέοι οὗτοι μάρτυρες, εἶναι παράδειγμα ὑπομονῆς, εἰς ὅλους τοὺς ὀρθοδόξους ὁποῦ τυραννοῦνται ὑποκάτω εἰς τὸν ζυγὸν τῆς αἰχμαλωσί-
ας. Καὶ ἐγὼ ἐδῶ πλέον δὲν ὁμιλῶ, ἀλλὰ ὡς ἔλθουν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι μάρτυρες νὰ ὁμιλήσουν, ὡς ἐκ προσώπου ἐδικοῦ τῶν ζωντανώτερων εἰς τοὺς Χριστιανούς. Τί λοιπὸν τοὺς λέγουν αὐτοί; Ἄδελφοί μας Χριστιανοί. Ἄδελφοί μας ἀγαπητοί, καὶ καμπόθητοι· ὁ λαὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ ἐκλεκτός, καὶ περιούσιος, λάβετε παράδειγμα ὑπομονῆς τῶν θλίψεων ὁποῦ δοκιμάζετε, ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς συναδέλφους σας.

Ἐπειδὴ σὰς πληροφοροῦμεν ἀδελφοί, ὅτι διὰ ἄλλο τέλος δὲν σὰς παιδεύουν μὲ τὰ βαρέα δοσίματα, καὶ μὲ τὰ ἄλλα κακὰ, παρέξ διὰ νὰ θαρσύνῃτε, νὰ χάσετε τὴν ὑπομονήν, καὶ ἔτσι νὰ ἀρνηθῇτε τὴν πίστιν σας, καὶ νὰ δεχθῇτε τὴν ἐδικὴν τῶν θρησκειῶν· ὅθεν καὶ ἐσεῖς τὸν σκοπὸν αὐτῶν ἠξεύροντες φυλαχθῇτε, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί μας, φυλαχθῇτε, διὰ ἀγάπην Θεοῦ, καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν σας, νὰ μὴ σὰς κλέψουν τὸν θησαυρὸν τῆς ἀγίας σας πίστεως, τῆς ὁποίας ὁλος ὁ κόσμος μὲ ὅλας τὰς δόξας, καὶ ἀναπαύσεις, καὶ τὰ βασίλεια, δὲν εἶναι ἀντάξιος.

Διὰ νὰ ἔχετε ὅμως στερεότητα εἰς τὴν πίστιν, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχετε καὶ ζωὴν χριστιανικὴν ἀκόλουθον τῆς τοιαύτης πίστεως· ἡγουν συντροφειμένην μὲ καλὰ ἔργα· διὰ τὴν καθὼς ἡ ὁρθή, καὶ ἀγία πίστις γεννᾷ, καὶ στερεώνει τὴν ὁρθήν, καὶ ἀγίαν ζωὴν· ἔτσι ἀντιστρόφως καὶ ἡ ἀγία ζωὴ γεννᾷ, καὶ στερεώνει τὴν ἀγίαν πίστιν.

Ἐνθυμηθῇτε ἀδελφοί ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ μακάριος Παῦλος, ὅτι εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς ἐδόθη χάρισμα, ὅχι μόνον τὸ νὰ πιστεύωμεν εἰς τὸν Χριστόν, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ πάσχωμεν διὰ τὸν Χριστόν· «Ἡμεῖν ἐχαρίσθη οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ πάσχειν» (Φίλ. 1, 29). Βλέπετε ἀγαπητοὶ πῶς οἱ δαρμοί, οἱ φυλακές, τὰ κούτσουρα, οἱ ἀλυσίδες, οἱ ζηνιές, οἱ ἀτιμίες, οἱ καταδρομές, οἱ διωγμοί, οἱ ἐξορίες, οἱ διαρπαγές τῶν ὑπαρχόντων, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα βαρέα κακὰ ὁποῦ πάσχετε, ὅχι διὰ καμμίαν κακίαν σας, ἀλλὰ διὰ μόνην τὴν πίστιν, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ

Χριστοῦ· βλέπετε λέγω, πῶς ταῦτα εἶναι χαρίσματα θεϊκά; πῶς εἶναι δωρεαῖς, καὶ ἀξιώματα οὐράνια; διὰ τὰ αὐτὰ σὰς κáμινουν νὰ ἀπέχετε ἀπὸ κάθε εἶδος κακίας· διὰ τὰ αὐτὰ σὰς καθαρίζουν, καὶ σὰς λαμπρύνουν, καθὼς τὸ πῦρ λαμπρύνει καὶ καθαρίζει τὸ χρυσάφι.

Πέμπτον δὲ καὶ τελευταῖον· οἱ νέοι οὗτοι μάρτυρες εἶναι θάρρος καὶ παρακίνησις, εἰς τὸ νὰ τοὺς μιμοῦνται διὰ τοῦ ἔργου καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι Χριστιανοί, ἐξαιρέτως δὲ οἱ πρότερον ἀρνηθέντες τὸν Χριστόν, καὶ ἐδῶ πάλιν ὡς ἔλθουν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι μάρτυρες, διὰ νὰ τὸ ἀποδείξουν ὡς ἐκ προσώπου τῶν λέγοντες· «τιμὴ μάρτυρος, μίμησις μάρτυρος», λέγει ὁ θεῖος Χρυσόστομος· ὅθεν ἂν ἐσεῖς ἀδελφοί, τιμᾶτε ἡμᾶς τοὺς νέους μάρτυρας τοῦ Χριστοῦ· ἂν ἐσεῖς μᾶς ἐπαινῆτε, καὶ ὡς ἁγίους μᾶς δοξολογῆτε μὲ ἐγκώμια καὶ τροπάρια, καὶ μὲ ἱερὰς ἀκολουθίας, διὰ τὴν ὑπερίστασιν γενναίως τόσα μαρτύρια, καὶ ἐχύσαμεν τὸ αἷμά μας διὰ τὴν πίστιν, καὶ ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, σὰς εὐχαριστοῦμεν, καὶ διὰ τοῦτο θέλομεν πρεσβεύει πάντοτε πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν σας. Ἡ πλέον ὁμως εὐάρεστος, καὶ μεγαλυτέρα τιμὴ ὁποῦ ἡμπορεῖτε νὰ προσφέρετε εἰς ἡμᾶς εἶναι, τὸ νὰ μᾶς μιμηθῇτε μὲ τὸ ἔργον, καὶ νὰ ὑπομείνετε καὶ ἐσεῖς μαρτύριον, διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ὅταν ἡθελε τὸ καλῆσθαι ὁ καιρός, καὶ ἡ χρεῖα· «τιμὴ μάρτυρος, μίμησις μάρτυρος». Καὶ λοιπὸν ἐάν καμμίαν φορὰν τύχη νὰ σὰς φθονήσουν οἱ ἀλλόπιστοι, ἢ νὰ σὰς συκοφαντήσουν, ἢ νὰ σὰς διάσουν, ἢ μὲ ἄλλον ὅσον δῆτινα τρόπον νὰ σὰς παρακινήσουν νὰ ἀρνηθῇτε τὸν Χριστόν, καὶ νὰ δεχθῇτε τὴν ἐδικὴν τῶν θρησκειῶν, φυλαχθῇτε ἀδελφοί γλυκύτατοι διὰ ἀγάπην Χριστοῦ, ὅστις σὰς ἐξαγόρασε μὲ τὸ ἰδίον του αἷμα· φυλαχθῇτε διὰ τὴν πολύτιμον σωτηρίαν τῶν ψυχῶν σας· (τριπλασιάζομεν τὴν φωνήν) φυλαχθῇτε νὰ μὴν ἀρνηθῇτε τὴν ὀρθόδοξον πίστιν σας, καὶ νὰ ὁμολογήσετε τὴν ἐκείνων θρησκείαν· μὴ τυφλωθῇτε τόσον, ὁποῦ νὰ προτιμῆσετε τὸ σκότος ἀπὸ τὸ φῶς· τὸ ψεῦδος ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν· τὸ χαλκοῦν καὶ καλπικὸν νόμισμα ἀπὸ τὸ καθαρὸν καὶ δοκιμασμένον μάλαγμα· τὸ γυαλὶ καὶ ἀτιμον χαλκὶ ἀπὸ τὸ ἀτίμητον πετράδι μὲ ἓνα λόγον, τὸν ἄδην ἀπὸ τὸν οὐρανόν, καὶ τὴν κόλασιν ἀπὸ τὸν παράδεισον· μὴ τὸ καταδεχθῇτε ποτέ, μή, νὰ ἀφήσετε τὴν ἀγιωτάτην πίστιν σας, ἥτις κáμνει ἐ-

ΤΙΣ Η ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΠΤΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ

Ἐάν τις κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῖς τοῦ 15ου αἰῶνος ἐπεσκέπτετο τὴν Κων)πολιν, ἐκ τῆς πρώτης ὀψεως θὰ ἐθαύμαζε τὴν πόλιν. «Αὐτὴ—θ' ἀνεφώνει— εἶνε ἡ πόλις, ἡ γέφυρα Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, ἡ κλεῖς δύο θαλασσῶν, τὸ κέντρον τοῦ ἐθνικοῦ ἅμα καὶ θρησκευτικοῦ βίου τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ὁ ὀφθαλμὸς τῆς οἰκουμένης ὅλης». Καὶ τὶ δὲν θὰ ἔδλεπεν ἐν τῇ περιβοήτῳ πόλει ὁ ἐπισκέπτης!—Ἀνάκτορα καὶ μέγαρα ἀρχόντων μεγαλοπρεπῆ, ὁδοί, πλατεῖαι, θέατρα καὶ ἵπποδρόμια, ἀλλὰ καὶ καοὶ ὥρα:ότατοι ἐστό-

λίζον τὴν πρωτεύουσιν. Μοναδικὸς δὲ εἰς λαμπρότητα ὑψούτο ὁ Ἱ. Ναὸς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, ὅστις πλήθος λαῶν καὶ θαρβάρους ἀκόμη εἴλκυε ἐρχομένους ἐκ μακρινῶν χωρῶν διὰ νὰ ἴδουν καὶ ν' ἀποθαυμάσουν τὸ ἐξαιρετικὸν τοῦτο μνημεῖον τῆς χριστιανικῆς τέχνης. Καὶ μόνον Ναοί; Ἑκατοντάδες ψαλτῶν, συγκεκροτημένων εἰς χοροὺς, πλήθος μοναχῶν, διακόνων καὶ πρεσβυτέρων, χρυσοστόλιστοι ἐπίσκοποι καὶ μητροπολίται προσέδιδον ἑκτακτον αἶγλην κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν μεγάλων ἑορτῶν καὶ πανηγύρεων, κατὰ

κείνους ὅπου τὴν πιστεύουν, ἀπὸ ἀνθρώπους ἀγγέλους· ἀπὸ ἐπιγείους, οὐρανίους· ἀπὸ υἱοῦς Θεοῦ κατὰ χάριν, λαμπροτάτους ἡλίους, κληρονόμους τῆς οὐρανῶν βασιλείας. Καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, μὴ τὸ στέργετε ποτέ, ποτὲ ἀδελφοί, νὰ ἀρνηθῆτε τὸν πρατότατον, τὸν γλυκύτατον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ἀληθινὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεόν, δι' οὗ ἐκτίσθησαν ὅλα τὰ πάντα, οὐράνια, ἐπίγεια, καὶ καταχθόνια, τὸν πλάστην σας· τὸν προνοητὴν σας· τὸν πατέρα σας· τὸν εὐεργέτην σας· τὸν σωτήρα σας· τὸν διδάσκαλόν σας· ὅστις ἐγένετο ἄνθρωπος, καὶ ἔπαθε, καὶ ἐσταυρώθη, καὶ ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη διὰ τὴν σωτηρίαν τὴν ἐδικὴν σας· ὅστις σὰς ἔπλυνε μὲ τὸ θεῖόν του βάπτισμα· σὰς ἔθηκε μὲ τὸ σῶμα του· σὰς ἐπότισε μὲ τὸ αἷμά του· ὅστις σὰς ἐξαγόρασεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ διαβόλου· σὰς ἐλύτρωσεν ἀπὸ τὴν κόλασιν· καὶ σὰς ἔκαμε κληρονόμους τῆς βασιλείας του· **ἀλλ' οὐδὲ μὲ λόγον φιλὸν πρέπει νὰ στέργετε, ἀλλ' οὐδὲ μὲ νεῦμα μόνον ἀπλοῦν νὰ φανῆτε πὼς ἀρνεῖσθε τὸν Χριστόν, καὶ δέχεσθε ἄλλην θρησκείαν,** κἂν μυρία βάσανα σὰς κάμουν, κἂν χιλίους θανάτους σὰς δώσουν· διὰτὶ καὶ ὁ φιλὸς ἐκεῖνος λόγος, καὶ τὸ ἀπλοῦν ἐιοῦτο νεῦμα, σὰς χωρίζουν ἀπὸ τὸν Χριστόν, καὶ τὴν βασιλείαν του, καὶ σὰς καταδικάζουν εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν.

Καὶ εἰς τοῦτο μνηθῆτε ἡμᾶς τοὺς νέους μάρτυρας, οἵτινες δὲν ἐστέροξαμεν κατ' οὐδένα τρόπον, οὐδὲ νὰ εἰποῦμεν μόνον μὲ τὸν λόγον, ὅτι ἀρνούμεθα τὴν πίστιν μας, καὶ μὲ αὐ-

τὸ νὰ λυτρωθῶμεν εἰς τὸ ἔξῃς ἀπὸ τὰ βάσανα, καὶ νὰ ἔχωμεν πάλιν τὴν πίστιν μας, ὥς καὶ πρότερον· μνηθῆτε καὶ τοὺς παλαιούς ἐκείνους μάρτυρας, οἱ ὅποιοι ἐπροτίμησαν νὰ πάθουν καλλίτερα μαρτύρια φροερώτερα, παρὰ νὰ εἰποῦν μίαν μόνην σὺνλαβὴν, ἢ νὰ κάμουν ἓνα μόνον νεῦμα, τὰ ὅποια, τοὺς ἐλύτρωσαν μὲν ἀπὸ τὸν θάνατον, ἦσαν ὁμοῦς ἀρνητικὰ τῆς πίστεως τοῦ Θεοῦ, τὸν ὁποῖον ἀφ' οὗ μίαν φρονὴν ἐπρόδιδαν, ἄλλον πλεόν νὰ εὗρουν δὲν ἐδύναντο· καὶ τῆς εὐσεβείας ἀθληταὶ εὐλογοπροθύμως πάσχειν, διὰ κάμπτει καὶ τὸν ἀλκιμώτατον, καὶ ταῦθ' ὑπὲρ σὺνλαβῆς, ἰσως μιάς, καὶ νεύματος ἐνός, κακῶς σὺζοντος ἐξ ἀρνήσεως· Θεὸς γὰρ ἐστὶν ἐν βραχεὶ τὸ κείμενον, δὲν περ προδοῦσιν, ἄλλον οὐκ ἔστι λαβεῖν», λέγει ὁ θεολόγος Γρηγόριος. Ἐνθυμηθῆτε καὶ τὸν γενναϊότατον τοῦ Χριστοῦ μάρτυρα Βαρλαάμ, τὸν ὁποῖον ἠθέλησαν οἱ ἐθνικοὶ μὲν νὰ καταπίσουν εἰς τὸ νὰ σαλεύσῃ μόνον τὸ χεῖρι του, ὥς γράφει ὁ μέγας Βασίλειος, ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἐπέτυχον· ὅθεν ἔβαλαν εἰς τὴν δεξιάν του οἱ μαροὶ λιθάνι μὲ ἀναμμένα κάρβουνα· ἑκάεστο ἡ χεῖρ του καταφωγώθησαν αὐτῆς αἱ σάρκες· ἀνέλυσαν τὰ νεῦρα, καὶ τὸ πῦρ κατὰ γῆς ἔπεσεν, ἀλλ' ὁ μάρτυς τεντωμένον τὸ χεῖρι ἐβάσταζε, χωρὶς νὰ τὸ σαλεύσῃ ὀλίγον, ἢ νὰ τὸ κινήσῃ ὀλίγον· διὰτὶ μὲ τὸ ὀλίγον ἐκεῖνο κίνημα ἐνομίζετο ἀπὸ τοὺς ἀπίστους, ὅτι ἀρνεῖται τὸν Χριστόν καὶ προσφέρει θιμίαια εἰς τὰ εἰδῶλα «Θεὸς γὰρ ἐστὶν ἐν βραχεὶ τὸ κείμενον, δὲν περ προδοῦσιν, ἄλλον οὐκ ἔστι λαβεῖν».

τάς ὁποίας ὁ λαὸς συνέρρεεν εἰς τοὺς Ναοὺς.

Ἀλλὰ δυστυχῶς εἰς τὴν ἐξωτερικὴν αὐτὴν λαμπρότητα τῆς Πόλεως δὲν ἀνταπεκρίνετο ἡ ἐσωτερικὴ λαμπρότης. Τὸ ἔξωθεν ἦτο καθαρόν καὶ λαμπρόν, ἀλλὰ τὸ ἔσωθεν; Φεῦ! Τὸ ἔσωθεν τῆς πόλεως ἐξ ἀκρασίας καὶ ἀρπαγῆς ἦτο πλήρες. Ἡ εἰς βάθος τῆς καρδίας ὡς ζύμη εἰσχωροῦσα καὶ τὸν ὅλον ἀνθρώπον μεταμορφώνουσα ἀληθὴς εὐσέβεια, ἡ δι' ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἡρωϊκὴ πίστις, ἡ τὰ θαύματα τοῦ παρελθόντος ἐν τῷ Βυζαντίῳ δημιουργήσασα, ἤρχισεν αἰσθητῶς νὰ ἐλαττώνεται, ἡ στάθμη κατήρχετο πρὸς τὸ μηδέν, αἱ λαμπρόδες τῶν πιστῶν, ὡς αἱ λαμπρόδες τῶν πέντε ἐκείνων μωρῶν παρθένων τῆς παραβολῆς τοῦ Κυρίου ἤρχισαν νὰ σβέλνυνται. Ἡθικὸν σκότος ἐκάλυπτε τὴν Πόλιν, ἐκ τῆς ὁποίας πρὸ ὀλίγων αἰώνων τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ ὑπὸ πυρφόρων ἀνδρῶν μετεδίδετο καὶ ἠκτινοβόλει μέχρι τῶν Οὐραλίων ὀρέων, τῆς Ἀραβικῆς ἐρήμου, τῶν Ἡρακλείων στηλῶν, καὶ τοῦ Γάγγη ποταμοῦ, ἕως εἰς τὰς ἐσχατίας τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου.

Γενικὰ καὶ ἀόριστα φαίνονται τ' ἀνωτέρω; Θέλετε λοιπὸν συγκεκριμένας ἀποδείξεις; Ἰδοὺ! Σύγχρονος σοφός, ὁ Ἰωσήφ Βρυέννιος, ὁ διδάσκαλος τοῦ προμάρχου τῆς Ὁρθοδόξιας Μάσκου τοῦ Εὐγενικοῦ, εἰς ἐπιστολὰς καὶ ὁμιλίας (τινὲς τῶν ὁποίων ἐξεφωνήθησαν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν Ἀνακτόρων) διεκτραγαλεῖ τὴν ποδὶ τῆς ἀλώσεως ἐνοικήσαντα διαφθοράν. Τὸ ἱερατεῖον πρῶτον εἶχε διασφαρῆ. Οἱ πλείστοι τῶν κληρικῶν ἐχειροτονοῦντο ἐπὶ χρήμασι. Κλήρος ὁμιλιωνικός. Ἐθνικὴ συμφορά, ἄλλας μωρὸν! Τὰ μυστήρια ἐπωλοῦντο ὑπὸ τῶν ἀναξίων τούτων κληρικῶν. Μὲ πληρωμὴν, μὲ δῶρα ἐδίδετο ἡ ἄφεσις τῶν ἀμαρτιῶν καὶ μετεδίδετο τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου. Ἐπίσκοποι, ἄγιοι κληρικοί, μοναχοὶ οἱ τὴν παρθενίαν ἐπαγγελλόμενοι, ἀνακρίστοτα συνέζων μετὰ μοναστοῖν. Οἱ δὲ κασμικοὶ μιμούμενοι τοὺς κληρικούς ποδὶ τῆς τελείσεως τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου συνέζων μετὰ τῶν γυναικῶν. Τὸ Ἄγιον ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἐδλάσφημετο δημοσίᾳ καὶ οὐδεὶς ὑπὲρ αὐτοῦ—λέγει ὁ Βουέννιος—ἦρε φωνὴν διανοουμένης, ἐνῶ θὰ ἔπρεπε ὑπεροσπιστάι τῆς τιμῆς τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, νὰ προστιμῆται μωροποικὸν θάνατον παρὰ τῶν ἀπεβίων, ἢ σιωπῶντες νὰ γινώμεθα συνένοχοι τῶν βλαστημιόντων. Ὅσοι εἰς δημοσίαν διάταξιν. Ἡ ἀδιαφορία τῶν πολι-

τῶν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ γείτονος, τῆς κοινῆς, τοῦ κινδυνεύοντος κράτους μεγίστη. Ἡ φιλαυτία ἐβασίλευε, τὰ ἴδια ἐκάστου συμφέροντα ἐθεραπεύοντο. Τὰ τεῖχη τῆς πόλεως παρυσιαζόν φθορὰς καὶ ἐχρηζόν συντόμου ἐπισκευῆς, ἀλλὰ οἱ ἔχοντες τοὺς ὑλικοὺς θησαυροὺς ἐπρωτίμων νὰ κτίζουσιν τρικράφους κατοικίας ἢ νὰ διαθέτουν τὸ χρῆμα ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀσφαλείας.

Ἡ φιλαργυρία τῶν πλουσίων ἀπαρადειγμάτιστος. Ὅταν ὁ τελευταῖος μαρτυρικός βασιλεὺς ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος ἀνέλαβε τὴν ἐξουσίαν, τὸ Δημόσιον Ταμεῖον εὐρέθη κενόν· διὸ θερμασίαν πρὸς τοὺς πλουσιωτέρους τῆς πόλεως ἀπηύθυνεν ἐκκλησίαν, ζητῶν τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, ἀλλὰ οἱ μεγατάνας ἡρνήθησαν δισχυρίζομαι, ὅτι εἶναι... πένητες! Πένητες; Ποιοί; Αὐτοί, τῶν ὁποίων τὰ ὑπόγεια τῶν μεγάρων εὐθὺς μετὰ τὴν ἀλωσιν ἀνεσκαψαν οἱ Τούρκοι καὶ ἀνεκάλυψαν θησαυροὺς μεγίστους, ἱκανοὺς νὰ ἐξοπλίσουν στρατοὺς καὶ σπόλους! Ὁ ἴδιος ὁ αὐτοκράτωρ συνομιλῶν μὲ τὸν Φραντζήν ἐξεφράζετο πικρῶς λέγων, ὅτι περίξ τοῦ κλονιζομένου θρόνου δὲν εὐρίσκετο ἓνας εἰλικρινὴς σύμβουλος, πάντων τὰ ἴδια ζητούντων. Χαρακτηριστικὸν δεῖγμα τῆς ἰδιοτελείας εἶναι καὶ τοῦτο, ὅτι, ὅταν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πολιορκίας τῆς πόλεως τὰ ἐξωτερικὰ τεῖχη ὑπὸ τῶν βολῶν τοῦ τηλεβόλου ὑφίσταντο σοβαρὰς βλάβδας καὶ ἠνοίγοντο ρήγματα ποῦ εἶχαν ἀνάγκην ἀμέσου ἐπισκευῆς, μὴδὲ ἐν τῇ ὑστάτῃ ταύτῃ ὥρᾳ λησμονοῦντες τὸ ἴδιον συμφέρον δὲν ἐπέβλητο νὰ παρέχωσι τὴν ἀναγκαίαν ὕλην καὶ ἐργασίαν πρὶν ἢ πληρωθῶσι τὴν τιμὴν αὐτῆς!

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω καὶ νέα προσετέθη ἀπόδειξις. Τῷ 1882 εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Κοιμήσεως Μετεώρων ὁ μακαριῖτης ἐπίσκοπος Πατρῶν Νικηφόρος Καλογεράς μετὰ τῶν ἄλλων εὗρε καὶ πολυτίμον χειρόγραφον περιέχον τὴν ἐξομολόγησιν τοῦ Γενναδίου, τοῦ πρώτου μετὰ τὴν Ἀλωσιν Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ Γεννάδιος ζήσας τὰ πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἀλωσιν δραματικὰ γεγονότα, ἐγνώριζεν ὅσον ὀλίγοι τὴν ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν κατάστασιν τῶν χρόνων του καὶ ἐν τῇ ἐξομολογήσει του, ὡς ἄλλος Ἱερειῖας, θοπνῶν ἐπὶ τῶν ἐσσιπίων τῆς πόλεως ὁ πατριώτης Ἱεράρχης λέγει τὰ ἑξῆς: «Κύριε!.. Πανταχοῦ διεσπάρημεν. Ὀνειδος

Τὸ διήγημά μας

Ἕνας Γενίτοσαρος σὲ κρυφὸ σχολεῖο

Καθὼς ἔπεφτε τὸ σκοτάδι μικρὲς πα-
ρεές ἀπὸ μικρὰ παιδιὰ βάδιζαν κατὰ τὴν
Ἐκκλησιά. Τὸ κρῦο τῆς χειμωνιάτικης νύ-
χτας ἦταν τσουχτερὸ κι' ὁ αὐρανόσ ἐδειχνε
προμηνύματα χιονιοῦ. Ἰδιὰ τὰ παιδιὰ μὲ πολ-
λὴ ἐγκαρτέρησι καὶ προθυμία πορεύονταν στὸ
σχολεῖο τους, τὸ κρυφὸ σχολεῖο. Ἀρχίζαν
στὰ τελευταῖα μαθήματα νὰ νοιώθουν ἱ-
κανοποίησι, ἀπ' τὴ δυνατότητα ποὺ ἀπέκτη-
σαν, νὰ γράφουν καὶ νὰ διαβάζουν. Ἰδιαιτέρη
ἐπίδοσι εἶχαν πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς στὴν ψαλ-

μωδία.

Τὰ παιδιὰ αὐτὰ τῶν ραγιαδῶν εἶχαν ἰδι-
αίτερη ἀγάπη, σχεδὸν λατρεῖα ἀπὸ πρόσω-
πο τοῦ νεαροῦ δασκάλου τους. Ὁ Φώτης εἶχε
κάνει ἀρκετὸ καιρὸ μαθητευόμενος στὸ μο-
ναστήρι τῆς Παναγίας μὲ τοὺς ξακουστοὺς
καλογήρους καὶ τὴν πλούσια βιβλιοθήκη.
Τῷχε βάλλει σκοπὸ, ἂν ἡ περίστασι τὸ κα-
λέσῃ, νὰ βάλῃ τὰ ράσα, γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ
καὶ πίστι καὶ πατρίδα. Ὡς τότε ὅμως, μὲ
τὴν ἄδεια τοῦ παπᾶ - Νήφωνα, μάζευε τὰ

προκείμεθα οὐ γέιτοσι μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶ-
σιν ἀνθρώποις. Μυκτηρισμὸς καὶ χλευασμὸς
τοῖς κύκλῳ ἡμῶν ἐγενόμεθα. Παράδειγμα
συμφορᾶς εἰς τὸν ἀνθρώπινον κατέστημεν
βίον. Καὶ ἵνα τί, Κύριε, ταῦτα συνεχώρησας
ἐφ' ἡμῖν; ἵνα τί ὁ θυμὸς σου ἐφ' ἡμᾶς ἐξε-
καύθῃ;... Διεφθάρημεν καὶ ἐβδελύχθημεν ἐν
τοῖς ἡμῶν ἐπιτηδεύμασιν. Πάντες ἐξεκλίνα-
μεν, ἅμα ἠχρειώθημεν. Ταῖς ἑορταῖς σου
ἠτιμάσαμεν. Τῆς δόξης σου κατεφρονήσα-
μεν. Τὰ σώματα ἡμῶν τοῖς πάθεσιν ἐξεδώ-
καμεν. Τὰς ψυχὰς ἡμῶν τοῖς σώμασι προ-
σηλώσαμεν. Αἱ δεξιαί ἡμῶν δεξιαί ἀδικίας
ἐγένοντο. Αἱ γλώσσαι ἡμῶν ἐβλασφήμησαν
κατὰ τῶν ἁγίων σου. Χεῖλη ἡμῶν δόλια ἐν
τῇ καρδίᾳ καὶ ἐν καρδίᾳ ἐλάλησαν κακὰ.
Μάταια ἐλάλησεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλη-
σίον αὐτοῦ. Ὡμνῶμεν τοῖς πλησίον αὐτοῖς
καὶ ἠθετοῦμεν. Τὸ ἀργύριον ἡμῶν ἐπὶ τόκῳ
ποσειχομεν καὶ ἐπ' ἀθῶν ἐλαμβάνομεν
δῶρα. Δικαιοσύνην καὶ κρίσιν ἐβδελυξάμεθα.
Οἱ ζυγοὶ ἡμῶν ἄνισοι. Τὸ ἀργύριον ἡμῶν ἁ-
δόκιμον. Ἐκαστος τὴν κακίαν τοῦ πλησίον
αὐτοῦ ἐλογιζόμεθα ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.
Οἱ ποιημένες ἠπατώμεν τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ
καὶ τὰς τρίβους αὐτοῦ ἐταράττομεν, καὶ ἐν
ἀοετῇ σχήματι πονηροῖον ἐδιδάσκομεν. Οἱ
ἄρχοντες ἠπειθοῦμεν τοῖς νόμοις σου, κοι-
νωνοὶ κλεπτῶν, ἀγαπῶντες δῶρα, δώκοντες
ἀνταπόδομα, ὁρανοῖς οὐ κρίνοντες καὶ κρί-
σιν χριστῶν οὐ προσέχοντες. Ἀπλῶς εἰπεῖν
παρασιτυβλήθημεν. Σὺ δέ, Κύριε, ἐμσχρο-
θῶμε, ἠνέχου, ἔμενες. ἵνα ποιήσωμεν ὁπῆ
σταφυλὴν, καὶ ἡμεῖς ἀεὶ ποιούμεν ἀκόνθας...
Ἔσσεις τὴν γῆν, καὶ ἐτρυφώμεν. Ἡτεῖλεις,

καὶ οὐκ ἐφροντίζομεν. Ἐδίδασκες, καὶ οὐκ
ἐβουλόμεθα συνιέναι τοῦ ἀγαθῆναι. Ἐκέλευες
μετανοεῖν, καὶ οὐ προσείχομεν, οὐδ' ἐπολι-
τευόμεθα, καθὼς ἐνετείλω ἡμῖν, ἵνα εὖ ἡμῖν
γένηται, ἀλλ' ἐν τῷ βάθει τῶν πειρασμῶν
καὶ τῆς ἀπειλῆς τῆς ἐγκαταλείψεώς σου τοῖς
λειψάνοις τῆς ἀναιδείας ἡμῶν ἐπεξήλθομεν,
καθὼς ἐποίησαμεν βουλὴν καὶ οὐ διὰ Κυ-
ρίου. Καὶ διὰ τοῦτο τοῖς κρημνοῖς τοῖς ἀ-
βουλίᾳς περιεπέσαμεν. Ὁμολογοῦμεν ταῦτα,
Θεέ, Βασιλεῦ οὐράνιε. Οὐκ ἀρνούμεθα. Ὁ-
μολογοῦμεν, ὅτι ἐγενόμεθα σοι εἰς πλησμο-
νήν, καὶ διὰ τοῦτο οὐκέτι ἀφήκας τὰς ἁμαρ-
τίας ἡμῶν. Καὶ δε τὰς χεῖρας ἡμῶν ἐξε-
τείνουμεν πρὸς σέ ἀπέστρεφες τοὺς ὀφθαλ-
μούς σου ἀφ' ἡμῶν... Πῶς ἂν ἐδέξω χεῖρας
αἵματος πλήρεις; Πῶς ἂν ἤκουσας χειλέων
βλασφημιούντων ὁμοῦ καὶ αἰνοούντων σέ;
Πῶς ἐμελλες φείδεσθαι τῆς τοσαύτης ἀνεπι-
στου καὶ ἀμετανοήτου πωρώσεως; Οὐκοῦν
εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ δε-
δοεσμένον τὸ ὄνομά Σου εἰς τοὺς αἰῶνας.
Δίκαιος εἶ ἐπὶ πᾶσιν, οἷς ἐποίησας ἡμῖν.
Καὶ πάντα, ὅσα ἐποίησας ἡμῖν, ἐν ἀληθινή
κρίσει ἐποίησας».

Ἐξ ὧν ἄνδρες αὐτόπται καὶ αὐτήκοοι
μαστοροῦν ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα, ὅτι «ἡ
ἀπείργαστος ἐκείνη συμφορὰ οὐκ ἐπῆλθεν
αὐτόματος, ἀλλ' ἦτο ἀποτέλεσμα γενικῆς
τοῦ ἔθνους ἐξαχρειώσεως, ὅτι κυρία αἰτία
οὐ τοσοῦτον ἡ τοῦ κατακτητοῦ δύναμις, ὅ-
σον αἱ τὸν πολιτικὸν, κοινωνικὸν καὶ ἰδιωτι-
κὸν βίον κατακλύσασαι ἁμαρτίαι.

(Ἐλπίσασμα ἀπὸ ἄρθρον τοῦ Ἀρχ. Ἀθγου-
στίνου Καντιώτου, «Κιβωτὸς» 1953).

παιδιά του χωριού και τὰ μάθαινε ἀνάγνωσι καὶ γραφή, μουσική καί, σὲ κάθε εὐκαιρία, θρησκευτική καὶ ἐθνική ἱστορία.

Τὸ ψηλὸ καμπαναριὸ εἶχε στὴ θάσι του ἓνα εὐρύχωρο δωμάτιο. Ἐκεῖ μέσα καθισμένη ἀκλαδὸν σὲ χοντρά μαξιλάρια, κάτω ἀπ' τὸ ἀχνὸ φῶς τοῦ λυχναρίου ἢ τῆς λαμπάδας τὸ τρέμουλο, γεύονταν δειλὰ τὸ γλυκὸ καρπὸ τῆς μοιήσεως. Ὁ δάσκαλος καθισμένος σὲ χαμηλὸ σκαμνάκι μετρᾷ τοὺς μαθητὰς του.

— Πού εἶναι ὁ Βασιλάκης;

— Τὸν ἔπιασε ἡ θέρμη, εἶναι ἀνήμπορος.

— Κρίμα! Νὰ τοῦ πῆτε περαστικά. Διάβασε ἐαυτὸ Γιωργὶ τὸ συναξάρι τοῦ σημερινοῦ ὁρθρου.

Σκυμμένο τὸ παιδί πασχίζει νὰ ἀποδώσῃ σωστὰ τὸ ἀπρόσιτο κείμενο.

— Μιτράδο, ἀρκεῖ. Ὁ Θύμιος παρακάτω.

Ξαφνικὰ ὁ τράμος ζωγραφίστηκε στὰ πρόσωπα ὄλων.

Τὸ ποδοβολητὸ ἐνὸς ἀλόγου σταμάτησε ἔξω ἀπ' τὴν Ἐκκλησιά. Βασιὰ βήματα ἀκούστηκαν ποὺ πλησίαζαν πρὸς τὴν πόρτα κι' ἀμέσως μετὰ δυνατὰ χτυπήματα.

— Ἀνοίξτε δοὲ γκισαούρηδες. Στ' ὄνομα τοῦ πολυχρονημένου Πατισάχ, ἀνοίξτε ἀμέσως, βορυτοφώνησε ὁ Τοῦρκος.

Ὁ Φῶτης ἔγνεψε στὰ παιδιά νὰ μείνουν ἀκίνητα καὶ πῆγε ν' ἀνοίξῃ τὴν πόρτα. Χύμηξε ἀμέσως μέσα ἓνας Γενίτσαρος.

— Τὶ κάνετε δοὲ τέτοια ὦρα ἐδῶ κλεισμένοι; Εἶναι καιροὺς στὰ κεββάτια σας νάστε καὶ σεῖς μὲ τέτοιο καιρὸ ξεπορτίσατε ὅλα μόνονχοι; Μαρσοῦκι σὰς χρειάζεται.

Ξαφνικὰ σταμάτησε νὰ μιλήσῃ. Ἡ ματιά του ἔπεσε πάλω στὸ Φῶτη ποὺ τὸν κοίταζε ἀκίνητος. Ἐκανε μιὰ γυροβολιὰ θεωρώντας τὸν ἀπ' τὴν κορφή ὡς τὰ μύχια καὶ μίλησε γεμάτος ἐκπληξ.

— Μὰ τὸν Ἀλλάχ βοὲ γκισαούρη, τέτοια ὁμοιότητα οὔτε μπορούσα νὰ τὴ φαντασθῶ. Λέε κι' εἴμαστε ἀπὸ μιὰ μάνα.

Πῆρε θόρυβος ὁ Φῶτης ἀπ' τὴν ἀλλαγὴ τοῦ ὅφους καὶ τὸν Γενίτσαρου καὶ μίλησε μὲ τὴν πρόποιοντα δουλικότητα ἐνὸς σαρνιά.

— Τιμὴ μας, Ἀγὰ μου, ποὺ σὲ βλέπουμε ὀνύμεσα στὴ συντροφιά μας. Νοικώθουμε πῶς ἓνας φίλος ὑὰς ἐπισκέφθηκε.

Χαινεῖλεσε ὁ Τοῦρκος καὶ ἔκανε τὰ παιδιά νὰ ἀναπάνουν λιγάκι.

— Μ' ἔπειλε ὁ παπὰς νὰ δῶ τί κάνετε ἐδῶ, χωρὶς τὴν ἁδεία του.

— Δὲν κάνουμε τίποτα κακὸ ἄρχοντά μου, δήλωσε ὁ Φῶτης. Εὐκόλα τὰ παιδιά μαθαίνουν τὴν ψαλτική μας, ποὺ εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὴν λατρεία μας. Τὴν θρησκεία μας ὑπηρετοῦμε, ποὺ ὁ πολυχρονημένος μας Σουλτάνος ἀπ' τὴν πολλὴ τὴν καλωσύνη ἀφήνει νὰ ὑπάρχῃ.

— Γιὰ πῆτε μιὰ ψαλμωδία σας, νὰ δῶ τί μάθατε.

— Ἐμπρὸς παιδιά, ἄς ποῦμε τὸ Κύριε τῶν δυνάμεων.

Ἀπόμεινε ν' ἀκούῃ μὲ σεβασμὸ τὴν ψαλμωδία.

— Τὶ λένε τὰ λόγια ὁρέ;

— Παυτοδύναμε Κύριε, βοήθησέ μας, γιὰ τὶ ἄλλον βοηθὸ στὶς θλίψεις ἀπὸ Σένα δὲν ἔχουμε, εἶπε εὐλαβικὰ ὁ Φῶτης.

Ἐμείνε σκεπτικὸς ὁ Γενίτσαρος γιὰ λίγο. Μετὰ κύταξε κατὰματα τὸ Φῶτη καὶ τὸν ῥώτησε.

— Ποῦθε εἶσαι, ὁρέ γκισαούρη;

— Ἀπὸ τοῦτο δῶ τὸ μέρος.

— Ἐχεις ἀδέρφια;

— Ἐχω 3. Μὰ ἓνας, μοῦπε ἡ μάνα μου, ὁ δίδυμος ἀδελφός μου. χάθηκε ὁ καυμένος.

— Πῶς χάθηκε; Μίλα πῶς χάθηκε; Δὲν ξέρεις;

— Τὸν πῆραν Ἀγὰ μου. Ὁ φόρος στὸν Σουλτάνο.

Σκοτεῖνισε τὸ πρόσωπο τοῦ ἄλλου. Πάσχισε νὰ στίξῃ τὸ πᾶπλο τοῦ παρελθόντος, γιὰ νὰ θυμῇ τὴν παιδικὴ του ἡλικία. Μάταιος κόπος. Ἐκεῖνο ποὺ θυμότανε, ἦταν πῶς ἀνῆκε στὸ σῶμα τῶν παιδιῶν τοῦ Πατισάχ. Ἦταν ἓνας Γενίτσαρος. Μήπως... σκέφθηκε καὶ τὸ πρόσωπό του ἔγινε ἀκόμη πιὸ σκοτεινὸ.

— Πέστε ἀκούη μιὰ ψαλμωδιὰ δοὲ.

— Κατεψυχήτω ἡ προσευχή μου, παιδιά, ἄοχισε ὁ Φῶτης.

Ἦταν μιὰ εὐκαίρια μαρτυρίας γιὰ τὰ παιδιά. Προσπὰ σ' ἓνα Τοῦσκο ἔβαλαν τὰ δυνατὰ τους νὰ πετύχουμε. Καθὼς πάλανε, ἀνοίξε ἀθόρυβα ἡ πόρτα καὶ μιὰ γυναίκα γλύστοψε μέσα. Τὴν εἶδαν υἷαλις τέλειωσαν.

— Μάνα, γιατί τέτοια ὦρα ἐδῶ, ρώτησε ἀνήσυχος ὁ Φῶτης.

— Ἀνσύνησα, γιέ μου, κι' ὄλες οἱ μάνες τῶν παιδιῶν, σὰν εἶδαν τὸν ἀφέντη νὰ καλπάζῃ πρὸς τὰ δῶ. Στοιμάτησε ἀπότομα σὰν πρόβατα καλύτερα τὸν Γενίτσαρο.

— Χριστέ καὶ Παναγιά. Τὶ ὁμοιότητα εἶ-

ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

Συνήθως οί άνθρωποι παρακινούμενοι από κάποιον ψυχολογικήν έρμην έντυπωσιάζονται από πράγματα και γεγονότα που έξωτερικά φαίνονται μεγαλειώδη και φαντακτικά. Έτσι ήρωοιοούν άνθρωποι: οί συνάνθρωποι των, έπειδή διακρίθηκαν σε ήρωικά κατορθώματα ή αποδείχθηκαν συντελεστές νίκης σε σκληρούς πολέμους. Αναμφισβότως όμως πίσω απ' τους ήρωες αυτούς — σε ηξία κι αν έχη το αποτέλεσμα το ήρωισμό των — κρύπτονται οί άφανείς έκείνοι παράγοντες και έργατα που έργάσθηκαν κατ' ούσα δια την ανάδειξιν των ανδρών αυτών και συνετέλεσαν στην νίκη.

Έτσι συμβαίνει και με μιάς φέτος που γιορτάζουμε τά 150 χρόνια από την έλληνική επανάσταση το 1821, και κάθε χρόνο το μήνα αυτόν κατ' τη γιορτή της 25ης Μαρτίου. Θυμίζουμε και εξυμνούμε και δικαίως όλους εκείνους που αγωνίσθηκαν με κόπους και θυσίες δια την απελευθέρωσιν της πατρίδος μας απ' τον τουρκικό ζυγό. Σειρά ήρώων και αγωνιστών προβάλλει ενώπιόν μας τίς μέρες αυτές. Δίκαιον ήμεις είναι να δοξάμε πίσω από

τους αγωνιστάς αυτούς το 5 αιώμα το 5 αγωνιστάς του πνεύματος. Όλους εκείνους που αγωνίσθηκαν να διατηρήσουν μέσα στη σπάχη κρυμμένη τη σπίθα και να καλλιεργήσουν τον πόθο δια την ελευθερίαν. Αυτό το ποθούμενο ήλεκτριζε τίς καρδιές των ραγιάδων και θέρμαινε την ελπίδα της απελευθερώσεως. Κι αυτοί οί άγνωστοί σε πολλούς αγωνιστές είναι ή μικρά σειρά των ιεροκηρύκων της τουρκοκρατίας και των διδασκάλων το 19ου. Αυτοί οί άφανείς και φανεροί εργάτες το 5 πνεύματος είναι έκείνοι που έδασσαν στα χέρια τους το δάρος να κρατήσουν γερά την παρακαταθήκην της πίστεως και να την παραδώσουν άκεραία στις επερχόμενες γενεές των σκλησμένων Έλλήνων. Αυτοί αγωνίσθηκαν να στιματήσουν το θείο ή εκούσιο ήξισλαμισμό, να παρηγορήσουν το άδικούμενον και καταθλιβόμενο γένος των ραγιάδων και να αναπτρώσουν το φρόνημά τους. Αυτοί με ήσυχον ήδωσαν στα έλληνόπουλα τά ιερά γράμματα δια να μη ξεχάσουν τη γλώσσαν των, κατήχησαν με τά κηρύγματα και τά συγγράμματα

και αυτή; Μήπως...

Ήταν φυσικό να περάση ή σκέψη απ' το μυαλό της και τον κύταξε επίμονα καθώς τον πλησίαζε.

— Τι με κοιτάς έτσι μωρή;

— Ένα μαύρο στίγμα στο στήθος και μια ούλη στον τράχηλο, μουρμούρισε.

Κρύος ιδρώτας τον περιέλουσε και έγινε κατακίτρινος.

— Δέν είναι δυνατόν, ψιθύρισε. Είμαι λοιπόν άλλης φύτρας παιδί; Δέν είμαι γιός του Πατισάχ; Ένα μαύρο στίγμα στο στήθος και μια ούλη στον τράχηλο; Πώς ξέρει απ' έξω αυτά τά σημάδια, που δέν φαίνονται, αυτή ή γυναίκα;

Πέταξε το σαρίκι και το πανοφόρι, άνοιξε το στήθος του κι' έσκυψε τον τράχηλο.

— Παιδί μου, φώναξε ή μάνα.

— Άδερφέ, άκούστηκε απ' τη μεριά του Φώτη.

Μπλέχτηκαν τά χέρια σ' ένα άγκάλιασμα χαρμολύπης κι' απόμειναν έτσι αρκετά. Ό φόρος του ραγιά έπέστρεφε πάλι πίσω στην βάσι του.

— Άδελφια, μίλησε μετά ο Γενίσαρος, βαρύς σταυρός πέφτει άπάνω μου σήμερα, γιατί να άρνηθώ τη φύτρα μου δέν είναι μπο-

ρετό, μα και να υπηρετώ σαν σκληρός κύριος τά αδελφία μου, τους ραγιάδες, μου είναι αδύνατο. Θα ζήσω όσο χρειάζεται, για να υπηρετήσω τη νέα πίστι, την πίστι των πατέρων μου, χωρίς ν' αποβάλω τούτη έδω τη στολή του Γενίσαρου τουλάχιστον προς το παρόν. Ό,τι όμως και να γίνει στο μέλλον χρειάζεται τώρα ή κατήχησι στην νέα πίστι και το δάπτισμα των Χριστιάνων.

Είδοποιήθηκε ο παπάς και σε λίγο όλο το χωριό ήταν στην Έκκλησία. Τέτοιο πανηγύρι δέν ματαπαρουσιάστηκε μέχρι εκείνη τη στιγμή στο χωριό.

— Άδερφια είμαι δικός σας, ένας από σας και ήγώ. Μα αν θέτε το καλό μου και των δικών μου, δέν θα πήτε τίποτε σε κανένα. Έξω απ' το χωριό δέν θα βγή αυτό που βλέπετε. Όταν μπορώ θα πετάγωμαι στο κρυφό σκαλιό, που προηγουμένως ήρθα να διαλύσω, για να γίνω τώρα μαθητής του.

Γύρισε μετά μπροστά σ' όλο το έκκλησίασμα προς το Φώτη και τον άγκάλιασε.

— Άδερφέ μου, με μια πίστι, του Χριστού την πίστι, μαζί σαν ένας άνθρωπος και στη ζωή και στον θάνατο.

Τά δάκρυα όλων ήταν το έμ.στέγασμα.

Σάββας Ν. Σανθόπουλος

των μορφωμένους και άγραμμάτους και εξομολογούσαν των άγωνιστών τὰ κρίματα. Όσο και έν φαίνεται μεγάλο τὸ έργον των άγωνιστών τοῦ 21 και άκτινοβολεῖ σὲ μάτια μας ὡς υπεράνθρωπον, τόσο άξία λαμβάνει και τὸ έργον των Ιεροκήρυκων και διδασκάλων τοῦ Γένους. Διότι αὐτοὶ ἀποτελέσαν τις καταβολάδας, τὸ θεμέλιον επάνω σὲ ὁποῖο θεμελιώθηκε τὸ οἰκοδόμημα τῆς έλευθερίας. "Αν δέν είχαμε τοὺς δευτέρους, ἔσους και έν είχαμε άπ' τοῦς πρώτους, έλευθερία δέν θά είχαμε.

Άπ' τὴ μικρὰ αὐτὴ σειρά των άγωνιστών τοῦ πνεύματος ἀναπέρχου μερικoὺς εἰς μνημόσυον αὐτῶν. Διότι εἶναι ἀδικία μαθητεῖ και ἀπλοῖκοι άνθρωποι, μικροὶ και μεγάλοι: νὰ μαθαίνουν τὴ ζωὴν και τὰ κατορθώματα των ἡρώων και νὰ μὴ γνωρίζουμε σχεδόν οἱ περισσότεροι: "Ελλήνες κατ' άπ' τὴ ζωὴν και τὸ έργον των πρωτεργατῶν και θεμελιωτῶν τῆς έλευθερίας μας και τῆς έθνικῆς και θρησκευτικῆς ὑποστάσεώς μας. Αὐτὸ ἀποτελεῖ και φόρον τιμῆς και εὐγνωμοσύνης πρὸς τὰ πνεύματά των.

Μετὰ τὴν άλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸν 16ον αἰῶνα διακονοῦν τὸν ἄμωμον οἱ Ιεροκήρυκες Παχώμιος Ρουσάνος, Ίωαννίκιος Καρτάνος, "Αλδέριος Μαρίνος, Μελέτιος Βλαστός, "Αλέξιος Ραρτοῦρος, Μελέτιος Πηγᾶς, πατριάρχης "Αλεξανδρείας, Μάξιμος Πελοποννήσιος και Παῖσιος "Αγιαποστολίτης, μητροπολίτης Ρόδου. Άπ' αὐτοὺς ὁ πατριάρχης Μελέτιος Πηγᾶς εἶναι πολύ αὐθόρμητος και πηγαῖος στὶς διηλίες του. Όμιλεῖ μέσα στὴν καρδιά τοῦ άκροατοῦ ἀλλὰ και στηλιτεύει και ἐλέγχει τοὺς παρακτροπελιμένους μὲ πολλὴ θάρρος. Δι' αὐτὸ και τὸ κήρυγμά του ἔρχου μνηστὲς και συνεχιστὲς. Ένας μαθητὴς και συνακόλουθος του ἦταν ὁ Μάξιμος ὁ Πελοποννήσιος. Ήταν Ιεραπόστολος - Ιεροκήρυκας. Κήρυξε στὴν "Αλεξάνδρεια, στὰ Ίωάννινα, στὴ Ζάκυνθο. Έγραψε και Κυριακοδρόμιον μὲ 52 διηλίες στὴ Κυριακῇ τοῦ έτους διὰ τις ανάγκες των άλλων άφαιτῶν σὲ μᾶς Ιεροκήρυκων. Ὁ λόγος του ἦταν ἁπλὸς και έτρεχε ἀθίχιστα άπ' τὰ χεῖλη του διὰ νὰ φέρῃ ἀκαταίτη τὴν ἀλήθεια στὶς καρδιὰς των ὁδοδύων Ἑλλήνων.

Κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα οἱ συλασθεμένοι "Ελλήνες τρέφονταν μὲ ἥρᾳ πνευματικὴ τροφή. Οἱ διδασκαλοὶ τους εἶναι κυρίως λόγιοι και ἀσολογῶνται μὲ γραπτὰ κηρύγματα. Άπ' τοὺς πολλοὺς διακρίνουμε τοὺς Γεράσιμον Σπαρταλιώτην, πατριάρχην "Αλεξανδρείας, Εὐγένιον Γιαννουλῆν τὸν Αἰτωλόν, Νεκτάριον τὸν Ίεροσολύμιον, Παῖσιον Αἰγαρθῆν, Ανιρέντιον Καβάκον, Γεράσιμον Βλάχον, ἀδελφούς Λεοντῆς, Σεβαστὸν Κωνσταντῆν, "Αναστάσιον Γέρβιον, Μεθόδιον "Ανθρακίτην, Πλάϊν Νημάτην και Γεράσιμον Παλλωλᾶν, πατριάρχην "Αλεξανδρείας.

Όλοι τους και ὁ καθένας ξεχωριστὰ προσέφεραν ἀρκετὰ διὰ τὴ μόρφωσιν των παιδιῶν, διὰ τὴν κατήχησιν των ραγιδῶν πὸν κινδύνευαν νὰ ἐξολομωθῶν. Ὁ Εὐγένιος Γιαννουλῆς π.χ. άκτός άπ' τὴ διδασκαλίαν και τὴ συγγραφὴν ἱεραῖς σχολεία, ἀνοικοδομεῖ νικoὺς και κτίζει ὀρφανοτροφεία. Χωρὶς ἀμφιβολίαν ἦμεις ὁ "Ηλίας Μηνιάτης ὑπῆρξε καύχημα τοῦ Γένους και σέμνωμα τῆς Ὁρθόδοξίας διὰ τὸν αἰῶνα αὐτόν. Κατάγονταν άπ' τὴν Κεφαλληνίαν και ἀπὸ πατέρα κληρικόν. Σὲ ἡλικία εἴκοσι ἐτῶν ἔγινε καθηγητὴς τῆς ἑλληνικῆς σχολῆς τῆς Βενετίας, ἔπει ὑπῆρξε και μαθητῆς. Συνεχῶς σπουδάζει διὰ νὰ μπορῇ νὰ διδάσκῃ καλύτερα. Στὴν πρόσκλησιν τῆς πατρὶδος δίδει τὸ παρόν. Διδάσκει και κηρύττει ὡς κληρικὸς τὴν Κεφαλληνίαν, στὴν Κωνσταντινούπολι, στὴν Παλοπόννηστο. Έβῶ τὸν πιέζουν και γίνεται ἐπίσκοπος Κερνίκης και Καλαβρύτων. Τὸ έργον του τώρα πιά εἶναι ἔνας σταυρός. Διδάσκει, κατηχεῖ, συγγράφει, μοχθεῖ μὲ τὸ πούρνιό του, πὸ τὸ ἀγαπᾷ υπερβολικᾷ. Σάν παντοτινὸ δειγμὰ τῆς ζωντανῆς διδασκαλίας του μᾶς ἔφησε τις διδαχῆς του, πὸ διαδίδονται μέχρι σήμερα ἀπὸ κληρικοὺς και λαϊκοὺς.

Ὁ 18ος αἰῶνας εἶναι ὁ προσπαναστατικός, ὁ αἰῶνας τῆς προετοιμασίας διὰ τὴ μεγάλην ὥρην τῆς ἐξαγέρσεως. Καὶ ἡ ετοιμασία αὐτὴ ετοιμάσθηκε άπ' τοὺς πολλοὺς και μεγάλους διδασκάλους και Ιεροκήρυκας πὸ ἐμφανίσθηκαν κατ' αὐτόν. Μορφῆς μεγάλης, ἄνδρες δυνατοί, Ιεραπόστολοι και ἑθναπόστολοι. Πολλοὶ άπ' αὐτοὺς ἀνακηρύχθηκαν ἄγιοι. Προηγεῖται ὁ πρόδρομος τοῦ Κοσμᾶ Αἰτωλοῦ Νεκταριος Τέρπος και ἀκολουθοῦν οἱ Εὐγένιος Βούλγαρης, "Αθανάσιος Πάριος, Νικηδόμηιος "Αγιορείτης, Μακάριος Νταρᾶς, Νικηφόρος Θεοτόκης, "Ανθιμος Ραζής, "Απόστολος Αἰζαρις, Μακάριος Σκορδελής, Νεόφυτος Δούκας, Δωρόθεος Βουλιαμπᾶς, Νεόφυτος Βάμβας, Κωνσταντῖνος Οἰκονόμιος και Γεώργιος Πανιάδιος. Ὁ Εὐγ. Βούλγαρης ἦταν ὁ θαυματοχάστος θεολόγος και ὁ συναρπαστικὸς Ιεροκήρυκας. Τὴν πλοῦσια μόρφωσιν του τὴν διέθεσε διὰ νὰ διδάσκῃ ἐπὶ 25 χρόνια σὲ σχολὰς στὰ Ίωάννινα, "Αμπελάκια, Κοζάνη, "Αθωνιάδα ὅχι μόνο θεολογίαν ἀλλὰ και ἄλλες ἐπιστήμες. Μὲ τὴ διδασκαλίαν αὐτὴν και τὰ συγγράμματά του ἐπέδρασε στὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν των λογίων Ἑλλήνων. Ἡ δρᾶσις του ἐφῆσε μέχρι τὴν ὁρθόδοξη Ρωσία ἔπει ἔγινε και ἀρχιεπίσκοπος Σλαβηνίου και Χερσῶνος.

"Άλλος λόγιος διδασκαλός και θεολόγος ἀναδείχθηκε ὁ "Αθανάσιος ὁ Πάριος. Πενήντα χρόνια ἐδίδασκε συνεχῶς σὲ σχολὰς στὴ Θεσσαλονίκην, "Αθωνιάδα, Χίον. Ἡ συγγραφικὴ του δρᾶσις ἦταν πλοῦ-

οικ. Έγραψε 60 περίπου έργα. 'Ο άγιος Νικόδημος ξεκινά με πόθο διά μόρφωσι απ' τὸ νησί του, τὴν Νάξο, καὶ φθάνει στὸ "Άγιον Όρος, όπου ἀκούει τὴν Ἀθωνιάδα σοφὸν διδασκάλου καὶ μαζί με τὴν ἀσκητὴν καὶ τὴν προσευχὴν διὰ τοὺς σκλαβωμένους ἀδελφούς του γράφει συνεχῶς βιβλία διὰ νὰ τὸνῶσι τὴ χαλαρὴν πίστιν τους καὶ νὰ ἀναπτέρωσι τὸ ἡθικόν τους. Καὶ σήμερα διαβάζονται ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς τὰ ἔργα του, τὸ δὲ Πηγάδιον κατευθύνει τὸ νηπὸν πλοῖον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. 'Ο τρίτος απ' τὴν πνευματικὴν αὐτὴν ἀγιορείτικὴν τριάδα, πού ἐκπροσωποῦν τὴ "Σχολὴν τῶν Κολυβάδων", εἶναι ὁ Μικκάριος Νεστωρ, ἐπίσκοπος Κορίνθου. Τὸ ὄνομά του συνδέεται με τὸ κίνημα τῶν ἀγιορειτῶν Κολυβάδων διὰ τὴ συγχρότερη θείαν κοινωνίαν. Στὴν ἐποχὴν τοῦ ὁ Χριστιανὸς κοινωνοῦσαν 2-3 φορές τὸ χρόνο. Αὐτὸ μερικοὶ τὸ ἀνέγαγαν σὲ βασικὸ κανόνα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς τῶν πιστῶν. 'Ο Μικκάριος ἔκανε δυνατόν ἀγῶνα διὰ νὰ κἀν τοὺς Χριστιανούς ζωντανούς με τὸ νὰ κοινωνοῦν συχνά. Συνάντησε πολλὰ ἐμπόδια καὶ διαμαρτυρίες ἀπὸ τοὺς "ζηλωτές". Ἀλλὰ δὲν κάμφθηκε. Συνέχισε τὸν ἀγῶνα καὶ νίκησε. 'Ο Κερκυραῖος Νικηφόρος Θεοτόκης συνέθεσε περισσότερο τὸ ἔργον του με τοὺς Ἑλληνας τοῦ ἑξωτερικοῦ, ὅπως καὶ ὁ φίλος του Εὐγ. Βούλγαρις. Ἐδίδαξε καὶ ἐκήρυξε στὸ Ἰάσιο, στὴ Δαφνία, στὴ Ρωσία, όπου ἔγινε ἀρχιεπίσκοπος Σλαβονίου καὶ Χερσῶνος. Ἀπὸ τὰ ἔργα του τὸ Κυριακοδόριμον κυκλοφορεῖ καὶ σήμερα. Ἀπὸ τοὺς ὑπολοίπους ὁ Κωνσταντῖνος Οικονόμος εἶναι ἕνας πολὺπλευρος ἐπιστήμονας καὶ δυνατός ἱεροκλήρυκας. Νεκρὸς ἀκόμη περιόδευσεν τὴ Θεσσαλίαν καὶ Μακεδονίαν κηρύττοντας, τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Τὴν ὀριμότητα δὲ τοῦ ζωντανοῦ ἱεροκήρυκα δοκιμάζει ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ ἡ Ρωσία. Δὲν περιωρίσθηκε ὅμως μόνο στὸ προφορικὸ κήρυγμα. Μᾶλλον καὶ πολλὰ συγγράμματα περιποιήδαται. 'Ο δὲ Γεώργιος Γεννάδιος ἦταν ὁ πατριώτης - διδάσκαλος. Ἡ δράσις του συνέπεσε με τὴν ἐπανάστασιν καὶ δι' αὐτὸ οἱ λόγοι του εἶναι γεμάτοι λυρικὸν πατριωτισμό.

Ἀλλὰ ὅλους τοὺς ἱεροκλήρυκας, ὅλους τοὺς διδασκάλους, ὅλους τοὺς λογίους τῆς προεπαναστατικῆς ἐποχῆς ξεπερνάει στὸ ἔργον καὶ στὴ δράσι ἡ σειπή μορφή τοῦ ἁγίου Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ. Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ νὰ ποῦμε ὅτι ὁ Κοσμάς Αἰτωλὸς προσέφερε ὅσα καὶ περισσότερα απ' ὅλους τοὺς ἄλλους. Ὅχι διότι εἶχε περισσότερη μόρφωσι, ἀλλὰ διότι συνετέλεσε τὴν παιδευσίν του με τὸ κήρυγμα καὶ τὸ κήρυγμα με τὴ ζωὴν του. Ξεκίνησε απ' τὸ Μέγα Δένδρον Αἰτωλίας τὸ 1714. Μόναςεν στὸ "Άγιον Όρος, όπου καὶ μορφώθηκε ἐπαρκῶς.

Κατὰ θεῖον ἐμπνευσιν κλήθηκε στὴν ἱεροπροστολήν τοῦ ὑποδούλου ἔθνους του. Τότε ἐκτὸς απ' τὴ σκλαβιά οἱ Ἕλληνας ὑπέφεραν καὶ ἀπὸ ἀμάθεια, θρησκευτικὴν καὶ ἡθικὴν κατάπτωσην, ληστείαν, παιρατείαν, ὁμοεικὸν ἐξολοπισμόν. Ἐκῆνα τέσσαρες μεγάλες περιόδους σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα, νησιὰ, β. Ἠπειρο. Ὅργως κυριολεκτικὰ κάθε γωνιά τῆς σκλαβωμένης πατρίδος του.

'Ο λόγος του ἦταν ζῶν καὶ ἐνεργὴς καὶ τοιμότερος ὑπὲρ πάντων μάχαιραν δίστομον. Τὸ κήρυγμά του ἠπλό, πηγαῖο, θερμουργό. Μιλοῦσε πάντοτε αὐτοσχέδιως καὶ κατὰ τὴν ἐμπνευσιν τῆς στιγμῆς με τὴν πεποίθησιν ὅτι ὅθεν εἶναι, ἀδελφοί μου, λόγοι ἔδωκαί μου ὅσα εἶπον, ἀλλὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Αὐτὰ, ὅπου σὰς εἶπον, εἶναι τὸ ἴδιον ὥσάν νὰ κατέβῃ ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς νὰ σὰς τὰ εἶπῃ. Γι' αὐτὸ νὰ τὰ ἐλάτε μέσα εἰς τὴν καρδίαν σας αὐτὰ τὰ θεῖα νοήματα, διὰ νὰ σὰς φέρουν εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν. Εἰ δὲ καὶ δὲν τὸ κάνατε, φεύγω λυπημένος, με τὰ δάκρυα στὰ μάτια. Συνήθως ἐκήρυττε στὸ ὑπαιθρον στήνοντας ἕνα σιδηρένιον σταυρὸν ὡς ἀνάμνησι. Τὰ πλήθη τὸν ἀκούον με δάκρυα στὰ μάτια καὶ πολλοὶ ἐξημολογοῦνται ὁμολογίᾳ ἐκεῖ μπροστὰ στὸ πλήθος τὰ κρίματά τους. Τὸν ἀκολουθοῦσαν δὲ ἀπὸ χωρὶς σὲ χωρὶς ἀφήνοντας εἰς δουλείας τοὺς 2-3 μέρες. Ζούσαν ἡμέρας Μεσσία! Τὸ κήρυγμά του θέρμανε τὴ χαλαρὴν πίστιν τῶν Χριστιανῶν, συγκράτησε πολλούς ἢ καὶ ἐπανέφερε απ' τὸν ἐξολοπισμόν, καταπράυνε τὰ πάθη, καὶ ἔδυνε τὴ νουταγμένη θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν συνείδησι. Σὲ ὅσα χωρὶς δὲν ὑπῆρχε σχολεῖο ἔδρευ πωλῶντας ἀκόμη καὶ ἱερὰ κειμήλια τῶν νικῶν. Ἐκτίσε 210 σχολεῖα. Ζώντας ἀκόμη ἔκτισεν θάμνατα. Οἱ προφητεῖες του ἐπληθεύουν μέχρι σήμερα. Τὸ τέλος του ἦταν μαρτυρικόν. Τὸν κρέμασαν οἱ Τούρκοι ἔξω απ' τὸ χωριὸ Κολικόντασι τὸ 1779. 'Ο ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, ὁ «Πατροκοσμάς» τοῦ λαοῦ, εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἱεροπόστολος καὶ ἀναπόστολος τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

Δὲν εἶναι ὅμως οἱ ἐξέχοντες αὐτοὶ διδάσκαλοι τοῦ Γένους μόνοι ποὺ διακόνησαν τὸ κήρυγμα τοῦ θεοῦ λόγου κατὰ τὴν τουρκοκρατίαν. Ἀπ' τὸ χωνευτήρι τῆς δουλείας ἔβγαλε διδάκτορον νέφος ἀρχόνων κατὰ τάπους ἱεροκηρύκων ποὺ ὁ ἄμωνας ἔλαμψε τόσο λαμπρῶς, ὥστε ἡ ἀκτινοβολία του ἐθέρμινε εἰς καρδίαις τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων διὰ μιὰ πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀναγέννησιν. Κι αὐτὴ ἔρχισε νὰ γλοιοχαράξῃ πρὸ 150 ἐτῶν, τὸν Μάρτιον τοῦ 1821.

ΟΙ ΚΑΛΩΣ ΘΘΛΗΣΑΝΤΕΣ:

30 Μαρτίου

Ο "Άγιος Νεομάρτυς ΖΑΧΑΡΙΑΣ

ΟΙ ΙΕΡΟΥΡΓΟΙ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟΝ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ἡ ψυχικὴ γαλήνη τῶν πιστῶν

Μακαρίζουν πολλοὶ τοὺς πλουσίους, τοὺς ἀξιωματοὺχοὺς καὶ τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς των. Τοὺς θεωροῦν ὡς πανευτυχεῖς. Καὶ ὅσον περισσότερο προβάλλονται οὗτοι ἐπισήμως, τόσοι μεγαλυτέραν ἐντύπωσιν προκαλοῦν με ἀποτελέσματα νὰ γίνωνται ἀντικείμενα θαυμασμοῦ. Εἶναι οἱ ἀνθρώποι τῆς ἡμέρας!

Ὡς τόσοι ὅμως δὲν εἶναι οἱ εὐτυχεῖς. Διότι ἐντὸς των παίζεται τὸ δράμα. Ἐνα δράμα τὸ ὁποῖον κατατρώγει ἐκείνον πού ζῇ χωρὶς τὸν Θεόν. Ἐχει ὑμολογηθῇ ἀπὸ ὅλους ὅσοι μετεστράφησαν εἰς τὴν ἀληθινὴν πίστιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος μακρὰν τοῦ Θεοῦ διέρχεται ἀγωνιώδεις ἡμέρας. Ἀμφιβάλλει δι' ὅτι γίνεται γύρω του καὶ ἀνησυχεῖ διὰ τὰς ἐσχάτας ἡμέρας. Ἀγωνίζεται μετὰ πᾶς ἐξωτερικὰς ἐκδηλώσεις του νὰ καλύψῃ τὴν δραματικότητά των ἐντὸς του γεγονότων. Συμβαίνει εἰς αὐτοὺς αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἐπιστημαίνεται εἰς τὸ Ζ' κεφάλαιον (στίχος 7) τοῦ Ἑκκλησιαστοῦ: ὅτι ὁ γέλως τῶν ἀφρόνων εἶναι ὡς τριγμός των ἀκανθῶν ὑπὸ τὸν λέβητα.

Δὲν συμβαίνει τὸ αὐτὸ καὶ μετὰ τοὺς Χριστιανούς. Διότι ὁ ἀληθὴς Χριστιανὸς ἔχει ἐντὸς του τὸν Χριστὸν. Πιστεύει, ἐλπίζει, ἀγαπᾷ, πειθαρχεῖ, ἐφαρμόζει τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ ἀγωνίζεται διὰ τὸν πνευματικὸν του καταρτισμὸν. Αἱ ἀρεταὶ αὐταὶ τοῦ προσφέρουν γαλήνην καὶ χαράν. Ὁ Χριστιανὸς ἔχει τὸν Θεὸν ὡς πατέρα του, τὸν Χριστὸν ὡς Σωτῆρα, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὡς ὁδηγὸν καὶ τὸν οὐρανὸν ὡς τὴν αἰώνιον καὶ εὐδαίμονα κατοικίαν του. Ὁ θάνατος, τόσο φοβερὸς εἰς ἄλλους, εἶναι «κέρδος» εἰς αὐτόν. Ὅταν χαίρηται, διδάσκει συγχρόνως καὶ εἰς τοὺς συναθρώπους του τὴν ἀξίαν τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. Διότι τὸ παράδειγμα τῆς Χριστιανικῆς χαρᾶς καὶ ἡρεμίας ἀποτελεῖ ἰσχυρότατον φάρμακον κατὰ τῆς ἀπιστίας ἰδιαιτέρως εἰς περιόδους ἐντόνων δοκιμασιῶν.

Μὲ θαυμαστὴν ψυχικὴν γαλήνην ἀντίκρυ-

σαν οἱ Χριστιανοὶ τὴν δραματικότητα τῶν γεγονότων κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας. Μὲ πόνον ψυχῆς παρηκολούθουν τοὺς βασανισμοὺς καὶ τοὺς ἐξευτελισμοὺς τοὺς ὁποῖους ὑφίσταντο καὶ οἱ ἴδιοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ των. Τὰ δάκρυα καὶ αἱ προσευχαὶ των ἦσαν διαρκῆς πνευματικὴ τροφοδοσία των. Ὁ Θεὸς ἔδιδε τὴν παρηγορίαν εἰς τοὺς ὑποδούλους Ἑλλήνας Χριστιανούς, οἱ ὁποῖοι καθ' ἑκάστην ἐνεδυναμοῦντο ἐν Χριστῷ καὶ ἀποφασιστικῶς ἀντιμετώπιζον τὴν κατάστασιν.

Ἄλλ' ἡ σταθερότης ἐν τῇ Χριστιανικῇ πίστει καὶ ζωῇ συντόμως ἐπέφερε τοὺς καρπούς. Ἀνέδειξε τοὺς ἥρωας καὶ τοὺς μάρτυρας τῶν ἰδανικῶν τῆς θρησκείας, τῆς πατρίδος καὶ τῆς οἰκογενείας. Ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ κατετάγησαν εἰς τὴν μεγάλην χορείαν τῶν νεομαρτύρων. Ἀπὸ τὸ πλῆθος αὐτῶν νεομαρτύρων ἡ παρούσα στήλη θὰ μνημονεύσῃ τὸν ἱερομάρτυρα μητροπολίτην Κορίνθου ΖΑΧΑΡΙΑΝ, τὸν μαρτυρήσαντα τὸ ἔτος 1684, τοῦ ὁποίου τὴν μνήμην ἡ στρατευομένη Ἐκκλησία τιμᾷ τὴν 30ὴν Μαρτίου.

Ἄν καὶ δὲν ἔχομεν λεπτομερεῖς πληροφορίας περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ Ζαχαρίου πρὸ τῆς χειροτονίας του εἰς ἐπίσκοπον Κορίνθου, δυνάμεθα ὅμως νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ μάρτυς αὐτὸς πῆς χριστιανικῆς πίστεως ἔζησε συμφώνως πρὸς τὰς ἐντολὰς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἀφωσιώθη εἰς τὴν ἱερωσύνην τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

Οἱ ἱερούργοι

καὶ τὸ ὑψίστης ἀξίας ἔργον των

Ὁ Ζαχαρίας ἔζησεν εἰς περίοδον κρίσιμον διὰ τὸν ἑλληνοχριστιανικὸν κόσμον. Παρηκολούθησε τὴν συνεχιζομένην τραγωδίαν τῶν ἀδελφῶν του Ἑλλήνων Χριστιανῶν καὶ ἐπόνησε πολὺ. Ἐδάκρυσε πολλόκις. Ἠγρύπνησεν ἐν στεναγμοῖς.

Ὑπέστησαν πράγματι πολλὰ οἱ Ἕλληνες Χριστιανοὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας. Ἐγεύθησαν τὰς πικρίας δυσαναλόγου πόλης. Κατείδον τὴν θλίψιν καὶ τὴν ὁ-

δύνην νὰ πιέζουν τὰ στήθη τῶν ἀγνῶν χριστιανοπαίδων. Παρὰ ταῦτα δὲν ἐκάμφθησαν.

Ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ σχήματος ἔδρασε καὶ ὁ ἐπίσκοπος Κορίνθου Ζαχαρίας. Ἀνέλαβεν ἔργον ὑψίστης ἀξίας. Νὰ ποιμάνῃ τὸ σπαρσόμενον ἀπὸ τοὺς βαρεῖς λύκους ποίμνιον τῆς Κορίνθου. Νὰ τὸ ἐμφυχύσῃ. Νὰ τὸ καθοδηγήσῃ. Νὰ τὸ ἐνισχύσῃ. Νὰ τὸ καταρτίσῃ.

Εἶναι ἀληθές ὅτι οἱ σύγχρονοι Χριστιανοὶ δὲν δύνανται νὰ συλλάβουν τὸ ὕψος τοῦ ἔργου ἐνὸς ἐπισκόπου ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, διότι δὲν ἔχουν ζῶσαν τὴν πείραν τῶν γεγονότων. Ἐὰν ὅμως παρακολουθήσουν μετὰ προσοχῆς τὰ ἱστορούμενα θὰ ἀντικρύσουν τὴν μορφήν τοῦ ἁγίου Ζαχαρίου μετὰ θαυμασμόν. Θὰ τὸν παρακολουθήσουν διδάσκοντα καὶ κηρύττοντα πρὸς τὸ ποίμνιον μετὰ κίνδυνον τῆς ζωῆς του, ἀσκούντα τὴν φιланθρωπίαν, προσευχόμενον μετὰ δακρύων, πονοῦντα διὰ τὰ δεινοπαθήματα τοῦ πομνίου του, παλαίοντα πρὸς τὰς σκληρὰς διαθέσεις τῶν κατακτητῶν καὶ ἐπισυνάγοντα ὡς ἡ ὄρνις τὰ ἐαυτῆς νοσσία ὑπὸ τὰς πτέρυγας τοὺς διωκομένους Χριστιανούς. Σύνθημά του ἦτο: «Θὰ ἀγωνισθῶ μετὰ ὑπομονὴν καὶ ἐπιμονὴν διὰ τὸ ποίμνιόν μου. Θὰ προσεύχωμαι συνεχῶς».

Τὰ χαρακτηριστικά καὶ ἐντυπωσιακὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα διαπιστώνομεν ἀπὸ τὴν μελέτην τῆς ἱστορίας τῶν νεομαρτύρων εἶναι ἡ ἀκλόνητος πίστις, ἡ καρτερικότης, ἡ ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονή, ἡ ἀφοσίωσις εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἡ ἀγάπη τῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν. Διακρίνομεν ἐπίσης ὅτι εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ οἱ πνευματικοὶ ἐργάται τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ προσέδωκεν ἐπὶ πλέον εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ ἀπολύτρωσιν τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τὸν φοβερὸν τύραννον τῶν ψυχῶν, τὸν ἀδυσώπητον καὶ φρικαλέον ἐχθρὸν τὴν ἁμαρτίαν. Ὁ διάβολος ἐργάζεται μετὰ φανατισμὸν καὶ παρασύρη εἰς τὸν ἐξισλαμισμὸν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ.

Ἔτσι ἀντίκρουσε τὸν ἀγῶνα ὁ ἅγιος Ζαχαρίας, διὸ καὶ ἡ ἐπίδρασίς του ἐπὶ τοῦ πομνίου ὑπῆρξε σπουδαιότατη. Δὲν διέφυγεν ὅμως τὴν ὀργὴν τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ. Τὸν κατήγγειλαν ὅτι ἀλληλογραφεῖ μετὰ τοὺς φράγκους διὰ τὴν ἀνατροπὴν τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ. Ἐγίνε γνωστὴ εἰς μεγάλην ἔκτασιν ἡ ἄγρυπνος προσπάθειά του νὰ ἀποτρέψῃ τὸν ἐξισλαμισμὸν τῶν καταπιεζομένων Χριστιανῶν τῆς Κορίνθου. Διότι ἦτο γνω-

στὸν ὅτι ὁ προσερχόμενος Χριστιανὸς εἰς τὸν ἰσλαμισμὸν ἀπληλάσσετο παντὸς κινδύνου. Τὸ ποίμνιον ἦτο πεπεισμένον ὅτι ὁ πνευματικὸς τῶν ἡγέτης ἠγωνίζετο διὰ τὴν διατήρησιν καὶ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ τῶν αἰσθήματος. Ἀλλὰ καὶ οἱ Τούρκοι ἐβεβαιώθησαν ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Ζαχαρίας ἀπετέλει τὸ δυναμικώτερον στοιχεῖον τῶν Χριστιανῶν τῆς Κορίνθου. Ἐνισχυθέντες δὲ καὶ διὰ τῶν συκοφαντιῶν ἐκ μέρους ἐχθρῶν τοῦ ἱεράρχου ὅτι οὗτος συνεινωεῖτο μετὰ ξένων δυνάμεων ἔσπευσαν οἱ Τούρκοι μετὰ ὀρμητικότητος, τὸν ἤρπασαν καὶ τὸν ἐβασάνισαν σκληρῶς μετὰ ἀπώτερον σκοπὸν νὰ τὸν ἀναγκάσουν διὰ νὰ ἀρνηθῇ τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ νὰ στραφῇ πρὸς τὸν ἰσλαμισμὸν. Ματαίως ὁ Τούρκος ἱεροδικαστὴς προσεπάθησε νὰ τὸν μεταστρέψῃ εἰς τὸν ἰσλαμισμὸν. Ὁ Ζαχαρίας ἔδειξε γενναϊότητα, θάρρος, σταθερότητα καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων. Ἡ ἀπόφασίς τῶν Τούρκων ἦτο νὰ σουβλισθῇ ζῶν καὶ νὰ ριφθῇ εἰς τὸ πῦρ ὁ ἐπίσκοπος Ζαχαρίας. Οἱ Χριστιανοὶ κατώρθωσαν νὰ μεταπείσουν τὸν Τούρκον διοικητὴν τῆς περιοχῆς διὰ χρημάτων, ὥστε νὰ ἀλλάξῃ ἀπόφασιν καὶ νὰ τὸν θανατώσῃ δι' ἀποκεφαλισμοῦ, κατὰ τὴν τρίτην Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν. Ἔτσι ὁ δραστήριος ἱεραργὸς τοῦ Εὐαγγελίου παρέδωκε τὸ πνεῦμά του εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος διὰ νὰ λάβῃ τὸν στέφανον τοῦ θριάμβου ἐν οὐρανοῖς.

Ὁ μαρτυρικὸς θάνατος τοῦ ἐπισκόπου Ζαχαρίου εἶναι ἑκφρασίς τῆς ἠθικῆς ἐντάσεως τῶν Χριστιανῶν κατὰ τοὺς ἡρώϊκους ἐκείνους χρόνους. Μαρτυρεῖ τὸ ὕψος καὶ τὸ βάθος τῆς χριστιανικῆς πίστεως τῶν ἱεραργῶν τοῦ Εὐαγγελίου εἰς ἀγωνιστικὰς στιγμὰς. Ἐπιβεβαιώνει ὅτι οἱ μάρτυρες τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἐλευθερίας ἐμειπνέοντο ἀπὸ τὸ εὐαγγελικὸν μήνυμα περὶ τῆς λυτρωτικῆς δυνάμεως τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ ἀντλοῦντες ἐξ αὐτοῦ ἀποχήν καὶ δύναμιν ἐγεύθησαν τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἱκανοποίησιν ὡς τροφήν καὶ ὕδωρ διὰ τὴν ἀνωτέραν ζωὴν. Τέλος διδάσκει ὅτι οἱ ἐπιθυμοῦντες τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀπὸ τῶν δεσμῶν τῆς ἁμαρτίας ὀφείλουσιν συνεχῶς νὰ ἀγωνίζονται ἐν στενογμοῖς καὶ δάκρυσι πρὸς ἐνδυνάμωσιν τῆς ἐλπίδος διὰ τὰ μέλλοντα αἰῶνα καὶ ἀναλλοίωτα ἀγαθὰ.

Δημήτριος Β. Χαρίσης

ΑΠΟ ΤΑ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ

1. Γιατί δὲν ἐμύησε οὐκ ἐπανόστασι κάποιον

Τὴν εἶχα τὴν ἰδέα αὐτήν (= νὰ κάνῃ τὴν ἐπανόστασι τοῦ 1843) εἰς τὸ νοῦ μου καὶ μὴ γινε μιά ὀποιοιδήποτε (= ἐμμονή ἰδέας), καὶ ὅλο ἡ ψυχὴ μου ἦταν εἰς αὐτὸ νύχτα καὶ ἡμέρα, ἀφοῦ ἔβλεπα τὴν κακὴν κυβέρνησιν καὶ τὸν κίντυνον τῆς πατρίδας. Μίαν βραδιά (ὅτι ἔχω ἓνα σύστημα· θέλω ἓναν φίλον εἰς τὸ σπίτι μου νὰ τρώωμε ψωμί μαζί) εἶχα εἰπῇ ἐν αὐτῇ ἀγωνιστῇ νάρθη νὰ φάμεν· ὅπου τρώγοντας κάναμεν πολλές ὁμιλίαι. Στοχαζόμενον νὰ τὸν εἶλω καὶ εἰς τὸν ὅρκον, ὅτ' ἦταν ἀξίος καὶ εἶχε καὶ ἐπιτροχὴν, καὶ ὅλο ἀποκοσμούμενον, χωρὶς νὰ τοῦ εἰπῶ τὸ μυστήριον. Ἐκεῖ ὁποῦ κοινοβεντιάσαμεν μοῦ λέγει ὅτι· «Εἶχα ὑποψίαν ἀπὸ 'ναν ἄνθρωπον, ὅτι θὰ μὲ σκοτώσῃ καὶ πῆρα καὶ ἓναν ἄλλον καὶ τὸν σκοτώσαμεν· καὶ διὰ νὰ μὴ μὲ προδώσῃ αὐτὸς διότι μὲ δοθήσῃ, φαρμάκωσα καὶ ἐκείνον». Τότε τοῦ μίλησα καμπόσα, ὅμως τὸν σιχάθηκα, καὶ ἀποφάσισα νὰ μὴν τοῦ εἰπῶ τίποτε διὰ τὸ μυστικόν. Φέραμεν τὸν λόγον διὰ τὸν Καίτη, ὅτι ἀθέεισε (καὶ τοιοῦτος εἶναι ὡς τὴν σήμερον). Ἐγὼ μιλοῦσα ἀπελπισμένα (= μὲ οἶκτο), πῶς ἓνας σοφός, γερωμένος (= ἰερωμένος) ἄνθρωπος εἶπε αὐτό· καὶ πικραινόμενον εἰς αὐτὸ πολὺ. Εἰς τὴν φιλονεικίαν ἐλέπω τὸν φίλον νὰ μοῦ περισπίζεται τὸν Καίτη καὶ νὰ εἶναι τὸ φρόνημά του. Μοῦ λέγει· «Ὅλα μπόσικα (= χαλαρά, ἀνόητα)· καὶ πῶς ὁ Θεὸς θὰ πῇ γαῖαν σὲ μίαν γυναῖκα καὶ νὰ μείνῃ ἐννιά μῆνες εἰς τὴν κοιλίαν της;». Ἦταν καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὅπου μᾶς ἄκουγαν. Τοῦ λέγω· «Τοῦτα τοῦ Θεοῦ τὰ ποιήματα καὶ τὴν τάξιν τὴν ἐλέπεις; εἶναι διὰ νὰ θαυμάσῃ (= θαυμάζῃ) ὁ καθείς;». Μοῦ λέγει· «Ναί». «Μπρὸς σ' αὐτὰ εἶναι τὸ μικρότερον αὐτό, ὅπου σκοτώνεις τὸ νοῦ σου, διὰ νὰ πιστέψῃς ἐπὶ ὁ μωρὸς ἄνθρωπος. Θέλησε ὁ Θεὸς νὰ γένῃ, διὰ νὰ δοξάζωμεν οἱ ἄνθρωποι τὰ μεγάλα τοῦ κατορθώματος καὶ τὴν παντοδυναμίαν του· καὶ διὰ νὰ γένῃ αὐτό, «εἶπε» καὶ ἐγινε, λόγον εἶπε καὶ ὅχι ἀνθρώπινον ἔργον. Τέτοια μυαλά, τοῦ

εἶπα, σὰν τὰ δικὰ σου ἔχει καὶ ὁ Καίτης. Καὶ διὰ νὰ φρονῇς τοιούτως, διὰ τοῦτο τρῶς τοὺς ἀνθρώπους διὰ μικρὴν ὑποψίαν. Δὲν ματάρθῃς εἰς τὸ σπίτι μου. Ἐκοψα τὴν σκέσιν του καὶ δὲν τὸν πλησίασα. (Ἀπομνημονεύματα, 437).

2. Ἡ χριστιανικὴ ζωὴ τοῦ Μακρυγιάννη

... Τὴν αὐγὴν πῆρα τὸ σκαλιστήρι μου, πῆγα εἰς τὸ περιβόλι μου καὶ δούλευα. Κι ἀπόστασα καὶ καθόμουν καὶ συλλογόμενον ὅλα αὐτὰ (= κατὰ ὅνειρα ποῦ εἶχε δῆ). Ἐρχεται ὁ σεβασμῖος ἀγαθὸς δεσπότης Μπουντουντζας. Ἐρχεται πάντοτε· μὲ ξομολογεῖ ἐμένα καὶ τὴν οἰκογένειάν μου. Ἐγὼ ἤμουν συλλογισμένος. Μοῦ λέγει· «Τί εἶσαι ἔτσι, τέκνον μου;». «Ἀπόστασα», τοῦ λέγω, καὶ τοῦ ἐξηγῶμαι τὸ ὄνειρον..... (Ἀπομνημονεύματα, 438)

3. Ἀφορμὴ τῶν Ἀπομνημονευμάτων

Αὐτὰ δὲν τὰ λέγω ἐγὼ μοναχός, τὰ λέγει ὅλο τὸ κοινὸ καὶ οἱ φημερίδες. Κι ὅσα σημειῶνω τὰ σημειῶνω γιὰ δὲν ὑποφέρω νὰ ἐλέπω τὸ ἄδικον νὰ πνίγῃ τὸ δίκιον. Διὰ τοῦτο ἐμαθα γράμματα εἰς τὰ γράμματα καὶ κάνω αὐτὸ τὸ γράψιμον τὸ ἀπελέκτο, ὅτι δὲν εἶχα τὸν τρόπον ὄντας παιδί νὰ σπουδάξω.... Κι ἀφοῦ ὁ Θεὸς θέλησε νὰ κάμῃ νεκρανάστασιν εἰς τὴν πατρίδα μου, νὰ τὴν λευτερώσῃ ἀπὸ τὴν τυραννίαν τῶν Τούρκων, ἀξίωσε καὶ ἐμένα νὰ δουλέψω κατὰ δύναμιν λιγότερον ἀπὸ τὸν χειρότερον πατριώτη μου Ἕλληνα.

Γράφουν σοφοὶ ἄντρες πολλοί, γράφουν τυπογράφοι ντόπιοι καὶ ξένοι διαβασμένοι γιὰ τὴν Ἑλλάδα — ἓνα πρῶμα μόνον μὲ παρακίνησε καὶ ἐμένα νὰ γράψω, ὅτι τούτην τὴν πατρίδα τὴν ἔχομεν ὅλοι μαζί, καὶ σοφοὶ καὶ ἀμαθεῖς καὶ πλούσιοι καὶ φτωχοὶ καὶ πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ καὶ οἱ πλέον μικρότεροι ἄνθρωποι ὅσοι ἀγωνιστήκαμεν, ἀναλόγως ὁ καθείς, ἔχομεν νὰ ζήσωμεν ἐδῶ....

(Ἀπομνημονεύματα, 546).

«ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ» Μηνιαῖον δοθόδοξον χριστιανικὸν περιοδικόν.

Ἱδιοκτησία καὶ ἔκδοσις Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Τηλ. 70-630 Θεσ/κη
Διευθυντῆς Συντάξεις: Σάββας Ν. Ξανθόπουλος, Πέλοπος 9, Θεσ/νίκη

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Γεώργιος Τριανταφυλλίδης, Ὁραιοπούλου 19, Θεσ/νίκη
Ἐτησία συνδρομῆς: Κατώτερον ὄριον ἐσωτερικοῦ δρχ. 10 — Ἐξωτερικοῦ δολλ. 1

Ἐπιστολαὶ - συνδρομαὶ εἰς Περιοδικὸν «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Θεσ/νίκη
ΤΥΠΟΙΣ: Α.Σ.Ε. — ΘΕΣ/ΝΙΚΗ

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΟΝΥΜΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

« Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμός καὶ ἀπολύτρωσις » (Α' Κορ. 1, 30)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ' - ΕΤΟΣ ΚΥ'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
'Απρίλιος 1971

'Αριθ. φύλλου 304

ΟΙ ΕΠΙΖΩΝΤΕΣ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Τὸ μέγιστον εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ Ἐκκλησίαν δὲν εἶναι οὔτε ἡ ἀγάπη, οὔτε ἡ δικαιοσύνη, οὔτε ἄλλη ἀρετὴ, οὔτε καμμία θεωρία, ἀλλ' ἓνα γεγονός. Τὸ γεγονός τῆς ἀναστάσεως τοῦ ἀποθανόντος Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸ εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς χριστιανικῆς πίστεως, διὰ τὸ ὁποῖον στήκει ἡ λίπτεϊ. Ἄν ἡ ἀνάστασις ἐγίνεν, ἡ πίστις μας εἶναι ἀκατάλυτος, ἂν δὲν ἐγίνεν ἡ πίστις μας εἶναι μία πλάνη. Ἐπειδὴ ἐγίνεν, ἡ πίστις παραμένει ἀδιάσειστος ὡς θεμελιωμένη ἐπὶ τὴν πέτραν. Καὶ ὡς γεγονός ἡ ἀνάστασις δὲν ἔχει ἀνάγκην λογικῶν ἀποδείξεων. Ἀποδείξεις τῶν γεγονότων εἶναι μόνον ἡ μαρτυρία, ἡ δεθαίωσις αὐτῶν ποὺ τὰ εἶδαν. Τὸ εἶδαν; ἔγινε. Δὲν τὸ εἶδαν; δὲν ἔγινε. Δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν ἂν εἶναι ἡ δὲν εἶναι φυσιολογικόν, πιθανόν, δυνατόν, ἂν τὸ χωρεῖ ἡ ὄχι ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου. ἂν τὸ δέχονταί ἡ ὄχι αἱ σοφαὶ διάνοιαι. Δὲν κρίνουν οἱ ἄνθρωποι τὸ γεγονός, ἀλλὰ τὸ γεγονός κρίνει τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸ ἂν τὸ δέχονται ἡ ὄχι. Καὶ αὐτὸ τὸ γεγονός τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ μαρτυρεῖται ἀπὸ μάρτυρας ἐγκύρους, ὑπευθύνους καὶ ἀξιοπίστους.

Δὲν χωρεῖ ἀπάτη ἀπὸ καμμίαν πλευράν. Ἀπὸ τοὺς μάρτυρας τῆς ἀναστάσεως κανεὶς δὲν ἐπίστευσεν, ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη, πρὶν νὰ τὸν ἰδῇ αὐτοπροσώπως, ἀκόμη καὶ ἂν πρόσωπα ἰδικὰ του τὸν δεθαίωσαν ὅτι τὸν εἶδαν ἀνεστημένον· καὶ κανεὶς ἀπὸ τὴν στιγμὴν ποὺ τὸν εἶδεν αὐτοπροσώπως δὲν ἀμφέβαλε ποτε ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη. Ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ αἱ λοιπαὶ μυροφόροι ἔλαβον ρητὴν πληροφορίαν ἀπὸ ἀγγέλους ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη, ἀλλὰ δὲν ἐπίστευσαν· ἐπίστευσαν ὅταν τὸν εἶδαν προσωπικῶς. Οἱ μαθηταὶ ἐπληροφορήθησαν ἀπὸ τὰς γυναῖκας ὅτι ἀνέστη, ἀλλὰ δὲν ἐπίστευσαν

καὶ μάλιστα μετὰ τὴν εἰδησιν τῆς ἀναστάσεως ἤχρισαν νὰ διαλύωνται ὡς ἀπηλπισμένοι καὶ ἀπογοητευμένοι μαθηταὶ ἑνὸς προφήτου διὰ παντὸς νεκροῦ. Ἐπίστευσαν ὁ Πέτρος καὶ οἱ δύο πρὸς Ἐμμάους πορευόμενοι μόνον ὅταν τὸν εἶδαν οἱ ἴδιοι. Οἱ λοιποὶ μαθηταὶ οὐδὲ ἀπὸ τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν ἐπίστευσαν· ἐπίστευσαν ὅταν τὸν εἶδαν ὅλοι, πλην τοῦ ἀπόντος Θωμᾶ. Ὁ Θωμᾶς ἐπὶ μίαν δόλοκληρον ἐβδομάδα, ἂν καὶ ἔβλεπε νὰ τὸν διαβεβαιώσουν οἱ πάντες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ὅλοι οἱ συμμαθηταὶ τοὺς ὁποίους ἐγνώριζεν ἀπὸ χρόνια πόσον τίμοι καὶ σώφρονες ἄνθρωποι ἦσαν, ἂν καὶ ἐδέχετο τὴν πίσιν των, διότι ἀσφαλῶς θὰ ἠγανάκτουν καὶ θὰ ἐξεφράζοντο εἰρωνικῶς διὰ τὸ «ἀγύριστο κεφάλι» του, ὅμως δὲν ἐκάμφη, δὲν ἐπίστευσε, προτοῦ νὰ τὸν ἰδῇ. Ἐπίστευσεν ὅταν τὸν εἶδε. Καὶ τὸν εἶδαν τὸν Ἰησοῦν ἀνεστημένον καὶ οἱ ἄπιστοι ἀδελφοὶ του, οἱ ὁποῖοι τὸν ἐφασκέλωναν πρὸ τοῦ θανάτου του διὰ τὴν τακτικὴν του. Τὸν εἶδαν ἀνεστημένον συνολικῶς περισσότεροι ἀπὸ πεντακόσιοι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἦσαν καὶ ἔφαγαν μαζί του, ἐκάθισαν μαζί του ὁμαδικῶς ἐπὶ ὥρας πολλὰς καὶ ἡμέρας ἀνευ διακοπῆς, καὶ ἤκουσαν τὴν διδαχὴν του, ἔπιασαν τὰς πλευράς του καὶ τὰ χέρια του, ἐσυνέχισαν τὰς πρὸ τοῦ θανάτου του συνουμίας τῆς στενῆς σιναναστροφῆς μὲ ὅλα τὰ λεπτομερῆ μυστικά, μὲ ὅλην τὴν κοινῶς λεγομένην «συνέχειαν». Ἀποκλείεται λοιπὸν νὰ ἠπατήθησαν.

Ἄλλ' οὔτε καὶ ἠπάτησαν. Δὲν ἀπατᾷ ὁ μάρτυς, ὅταν εἶναι μάρτυς. Αὐτοὶ ἐμαρτύρησαν, ἐπέμειναν δηλαδὴ εἰς τὴν μαρτυρίαν των μέχρι βασανιστηρίων καὶ θανάτου. Καμμία δι-
καστικὴ ὑπόθεσις δὲν ἔσχε τόσοις καὶ τέτοιους μάρτυρας ἀνερχομένους εἰς πολλὰ ἑκατομμύ-

ρια, αποθνήσκοντας διὰ τὴν μαρτυρίαν των. Κανείς ἄνθρωπος δὲν «βάζει τὸ κεφάλι του» δι' ἓνα ψέμμα του· πολλὰ δύναται νὰ διακινδυνεύσῃ ὁ ἄνθρωπος δι' ἓνα ψέμμα πού λέγει, ἀλλ' ὄχι καὶ τὴν ζωὴν του. Διότι δὲν ἔχει τίποτε ἀκριβέστερον ἀπ' αὐτὴν. Οὔτε κἀν θὰ ὑπεστήριζον ἐξ ἀρχῆς οἱ μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ, ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη, ἐφ' ὅσον ἐγνώριζον ὅτι τοῦτο συνεπάγεται τὴν θανάτωσιν των· αὐτὸ τὸ ὑπεστήριξαν ἐπειδὴ ἦσαν προσωπικῶς καὶ ἐνδομύχως πεπεισμένοι ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο μόνον εἶναι φερέγγυος ὅταν ὑπόσχεται τὴν αἰώνιον ζωὴν. Τὰ δὲ δώδεκα ἑκατομμύρια τῶν ἀρχαίων μαρτύρων δὲν διαφέρουν καθόλου ἀπὸ τοὺς 500-600 αὐτόπτας, διότι ἀδιακόπως ἔβλεπον ἀλλήλους νὰ σφάζονται ὑπὸ τῶν δημίων, ἐπιμένοντες ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη. Ὅταν ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος εἶναι αὐτόπται μάρτυρες τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὁ δὲ Ἰγνάτιος αὐτόπτης τῆς σφαγῆς αὐτῶν διὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς ἀναστάσεως, τότε ὁ Ἰγνάτιος γίνεται αὐτόπτης τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὅταν ὁ Πολύκαρπος καὶ ὅλοι οἱ Μικρασιάται καὶ Ρωμαῖοι τὸν βλέπουν νὰ σφάζεται, ἐπειδὴ ἐπιμένει ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη, γίνονται καὶ αὐτοὶ αὐτόπται τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Διότι μὲ ὅλα ἡμπορεῖ νὰ παίξῃ ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ μὲ τὴν ζωὴν του ποτὲ κανεὶς δὲν παίζει. Οἱ ἀπόστολοι ὅταν ἐκήρυττον, «μεγάλῃ δυνάμει ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ» (Πρξ 4, 33). Ὁ δὲ Παῦλος γράφει, ὅτι ὅπως γνωρίζῃ «τὸν Χριστὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ», «κοινωνεῖ τῶν παθημάτων αὐτοῦ» καὶ «συμμορφοῦται τῷ θανάτῳ αὐτοῦ» (Φιλ 3, 10). Δέχεται δηλαδὴ νὰ πάθῃ διὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς ἀναστάσεως, ὅτι ἔπαθεν ἐκεῖνος καὶ εὐθυγραμμίζεται πρὸς τὴν ζωὴν ἐκείνου τόσο πολύ, ὥστε νὰ ἀποθάνῃ ὅπως ἐκεῖνος. Ποῦ εὗρισκον τὴν δύναμιν μὲ τὴν ὁποίαν ἐκήρυττον τὴν ἀνάστασιν, καὶ πῶς ἠσθάνοντο μεγάλην τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως, ἂν δὲν ἐμαρτύρουν τὴν ἀλήθειαν;

Ἀλλὰ σήμερον ποῖος μαρτυρεῖ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ; Ὑποθέσατε ὅτι δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν ἀποστόλων (ἵνα ἐπὶ δυοῖν ἢ τρισὶ μάρτυσι σταθῇ πᾶν ῥῆμα) δὲν ἀπέθανον ἀκόμη. Ζοῦν εἰς ἡλικίαν 1980 ἐτῶν. Αὐτοὶ θὰ ἠδύναντο νὰ μαρτυροῦν εἰς ὅσας τὰς γενεάς καὶ εἰς τὴν ἰδικήν μας ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη. Ἀλλ' ὑπάρχουν τοιοῦτοι μάρτυρες; Ναὶ ὑπάρχουν οἱ αἰωνόβιοι αὐτοὶ αὐτόπται μάρτυρες τῆς ἀ-

ναστάσεως τοῦ Χριστοῦ.

Πρῶτος τοιοῦτος μάρτυς εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον. Τὸ Εὐαγγέλιον δὲν εἶναι οὔτε ἡθικοδιδασκατικὸν σύγγραμμα οὔτε φιλοσοφικὸν ἐγχειρίδιον οὔτε ἀπλῶς θρησκευτικὸν βιβλίον. Εἶναι ἓνας φάκελλος περιέχων τὰς μαρτυρικὰς καταθέσεις ὁκτῶ αὐτοπτῶν μαρτύρων τοῦ γεγονότος τῆς ἀναστάσεως τοῦ ἀποθανόντος Χριστοῦ. Ὅλα τὰ ἄλλα πού περιέχει εἶναι λεπτομέρεια τοῦ γεγονότος. Οἱ μάρτυρες Ματθαῖος, Ἰωάννης, Λουκᾶς, Μάρκος εἰς τὰ Εὐαγγελία των καὶ ὁ Παῦλος εἰς τὴν Α' πρὸς Κορινθίους καὶ εἰς ἄλλας Ἐπιστολάς του μαρτυροῦν ρητῶς τὴν ἀνάστασιν. Ὁ Πέτρος ἀρχίζει τὰς Ἐπιστολάς του ἀπὸ τὴν ἀνάστασιν λέγων «Ὁ ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζωῶν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν» (Α' Πε 1, 3) καὶ πολλὰς ἄλλας ἰσοδυνάμους μαρτυρίας. Οἱ δύο ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, οἱ ὁποῖοι πρὸ τῆς ἀναστάσεως του τὸν ἐθεώρουν ὡς ἄνθρωπον καὶ μάλιστα ἀνόητον, μετὰ τὴν ἀνάστασιν ὁμολογοῦν αὐτὴν ἀμφοτέρω. Αὐτοὶ λοιπὸν οἱ ὁκτὼ μάρτυρες καταθέτουν ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη. Καὶ οἱ ὁκτὼ δὲ ἐπεκύρωσαν τὴν κατάθεσιν των ὅχι μὲ ὄρκον οὔτε μὲ τὸ ἀποτύπωμα τοῦ δακτύλου των, ἀλλὰ μὲ τὸ αἷμα των, μὲ τὸ ὁποῖον ἔβαψαν τὰ χειρογράφα των. Εἰς οἰανδήποτε δίκην, ἢν ἓνας μάρτυς καταθέσῃ γραπτῶς καὶ ἀποθάνῃ πρὸ τῆς δίκης, ἢ κατάθεσις του λαμβάνεται ὡς ἔγκυρος· ὁ ἐπισιμὴς θάνατός του δὲν μειώνει τὴν ἀξιοπιστίαν τῆς μαρτυρίας του, δὲν ἐληθεύει τὴν δίκην. Ἀπέθανον οἱ ὁκτὼ μάρτυρες, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον τῆς ἱστορίας κρατεῖ τὸν φάκελλον μὲ τὰς καταθέσεις των. Καὶ δὲν ὑπάρχει γενεά, δὲν ὑπάρχει δεκαετία, ἀπὸ τῆς καταθέσεως τῶν μαρτυριῶν εἰς τὸν φάκελλον μέχρι σήμερον, πού νὰ μὴ πιστοποιῇ ὅτι ἐκράτησεν, ἀνέγκωσεν, ἐχρησιμοποίησεν τὸν φάκελλον αὐτὸν πού λέγεται Εὐαγγέλιον. Ἰδοὺ λοιπὸν ὁ πρῶτος ἐπιζῶν αὐτόπτης μάρτυς, τὸ Εὐαγγέλιον.

Δεύτερος μάρτυς εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Εἶδομεν πῶς μεταδιβάζεται ἡ αὐτοψία ἀπὸ τὸν Παῦλον καὶ τὸν Πέτρον εἰς τὸν Ἰγνάτιον, ἀπὸ τὸν Ἰγνάτιον εἰς τὸν Πολύκαρπον καὶ τὰς χιλιάδας τῶν ἄλλων Χριστιανῶν. Καὶ δυνάμεθα νὰ ὁμιλῶμεν περὶ μεταδιβάσεως τῆς αὐτοψίας, ὅταν αὐτὴ μεταδιβάζεται μὲ τὸν ἐκούσιον θάνατον ἐκάστου ἐνδιαμέσου μάρτυρος διὰ τὴν ἀνάστασιν. Ἔτσι ἀπὸ μάρτυρος εἰς

(Συνέχεια εἰς τὴν σελ. 64)

ΓΕΝΕΣΙΣ

2. Ὁ ἄνθρωπος στὸν παράδεισο (2,4-24)

Τὰ τρία πρῶτα κεφάλαια τῆς Γενέσεως, ὅπου ἀποκαλύπτεται ἡ γένεσι τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἀπὸ φιλολογικῇ πλευρᾷ ἔχουν μιὰ ἰδιότυπη σύνταξι, πού οἱ νεώτεροι ἐρευνῆται δὲν τὴν ἀντιλήφθηκαν. Γι' αὐτὸ δημιουργήθηκαν ἀπὸ τὴν ἀρνητικὴν κριτικὴ ἕνα σωρὸ θεωρίαι ἐπιδαρυντικῆς γιὰ τὴν ἀξιολογίαν τῆς μυθολογικῆς διηγήσεως. Οἱ κυριώτερες ἀπ' τὴς θεωρίαις αὐτῆς ὑποστηρίζουν, ὅτι ἡ θεόπνευστη διήγησι εἶνε μαζώματα ἀπ' τὴς μυθολογίας πολλῶν ἀνατολικῶν λαῶν γιὰ τὴν προέλευσι τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Γι' αὐτὸ, λένε, ὑπάρχουν τρεῖς διαφορετικῆς διηγήσεις γιὰ τὴ δημιουργίαν τοῦ κόσμου καὶ τρεῖς γιὰ τὴ δημιουργίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀντιφατικῆς τάχα μεταξὺ τους, καὶ πολλὰ κενὰ καὶ πολλῆς ἀσυμπλήρωτης πληροφορίας· καὶ ἄλλου ἢ διήγησι εἶνε πολὺ περιληπτικὴ καὶ ἄλλου πολὺ λεπτομερής. Γι' αὐτὸ καὶ ἐδῶ, πρὶν νὰ δοῦμε τὸ περιεχόμενον τῆς διηγήσεως, καλὸ εἶνε νὰ δοῦμε τὸν τρόπο τῆς συντάξεως τῶν τριῶν κεφαλαίων. Ὅταν λέω κεφάλαια, δὲν ἐννοῶ τὴν τυχαίαν καὶ ἀποτυχημένη διαίρεσι τοῦ κειμένου σὲ τρία κεφάλαια, πού ἔγινε ἐπιπόλαια ἀπὸ τοὺς ἐκδότας τῶν τυπογραφικῶν ἐκδόσεων πρὶν ἀπὸ 400 χρόνι· ἀλλὰ τὴν οὐσιαστικὴν καὶ ὀργανικὴν διαίρεσι, πού εἶχε στὸ νοῦ τοῦ ὁ ἱερὸς συγγραφεὺς καὶ πού ἀντιλαμβάνονταν κάθε ἀρχαῖος ἀναγνώστης. Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τὴν διαίρεσι αὕτη πρῶτο κεφάλαιο εἶνε τὸ κείμενον 1,1-2,3, δεύτερον τὸ 2,4-24, καὶ τρίτον τὸ 2,25-3,24.

Τὸ καθένα ἀπὸ τὰ κεφάλαια εἶνε διαπλάτνυται μιᾷ λεπτομερείᾳ τοῦ προηγουμένου. Καὶ τὰ τρία δὲ καταλήγουν στὸ ἴδιον σημεῖον. Ἔτσι προχωρεῖ στὴ σύνταξι τοῦ ὁ ἱερὸς συγγραφεὺς. Στὸ πρῶτο κεφάλαιο ἐκθίεται τὴ δημιουργίαν τοῦ κόσμου, ὅτι ἀκριδῶς εἶδαμε στὸ προηγούμενον ἄρθρον. Εἶνε πολὺ ἐκδηλῆ ἡ συγγραφικὴ τάσι τοῦ προφήτου Μωϋσέως νὰ λήῃ κάτι πρῶτα συνοπτικὰ, καὶ ἔπειτα νὰ ἐπιστρέφῃ σὲ μιὰ πολὺ ἐνδιαφέρουσα λεπτομέρεια καὶ νὰ τὴν διαπλάτνῃ, καὶ πάλι ἐν συνεχείᾳ νὰ ἐπιστρέφῃ γιὰ τρίτη καὶ τετάρτη φορὰ καὶ νὰ διαπλάτνῃ μιὰ λεπτομέρεια τῆς κάθε προηγουμένης δι-

ηγήσεως, ἢ νὰ προσθέτῃ κάτι πού ἐπίτηδες παρέλειψε καὶ νὰ τὸ ἀναπτύσῃ πλατύτερα.

Αὕτη ἡ τάσι τοῦ φαίνεται ἀπὸ τὸν πρῶτον κίθλος στίχο. Ὅταν λήῃ «Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν», κλείνει μέσα σ' αὐτὴ τὴ σύνταξι φράσι ὅλη τὴ διήγησι τῆς δημιουργίας. Ἐπειτα γυρίζει καὶ ξαναδιηγείται πλατιά πλέον τὴν ἴδια ἱστορίαν, ξεχωρίζοντας τὴς ἑπτὰ μέρες, ὅπως εἶδαμε. Γιὰ τὴν ἕκτην μέραν λέει, ὅτι ὁ Θεὸς ἔκανε τὰ τετράποδα καὶ τὰ ἑρπετὰ τῆς γῆς καὶ τὸν ἄνθρωπον. Γιὰ τὸν ἄνθρωπον λέει κάπως περισσότερα. Ἐπειδὴ ὅμως ἔχει νὰ πῇ πολὺ περισσότερα, γι' αὐτὸ ἀρκεῖται γιὰ τὴ στιγμὴ στὰ λίγα, τελειώνει τὴ διήγησι γιὰ τὸν κόσμον μέχρι καὶ τὴν ἑβδόμην μέραν, κλείνει τὸ κεφάλαιόν του (2,3), καὶ ἔπειτα ἐπιστρέφει στὸ τελευταῖον τμήμα τῆς ἕκτης μέρας, ξαναπιάνει τὸ θέμα τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀναπτύσσει αὐτὰ πού θέλει.

Ἄλλο συγγραφικὸν τέχνασμα τοῦ Μωϋσέως εἶνε ἡ ἀνακεφαλαιώσι. Ὅταν ἀρχίξῃ ἕνα νέον κεφάλαιο, κάνει μιὰ ἐπιγραμματικὴν ἀνακεφαλαιώσι τῶν προηγουμένων. Ἔτσι, μόλις μπαίνει στὸ δεύτερον κεφάλαιο (2,4) τὸ ἀφιερωμένον ἰδιαίτερα στὸν ἄνθρωπον, λέει: «Αὕτη ἡ δόξα γενέσεως οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὅτε ἐγένετο». Κι ἀμέσως προσθέτει δυὸ λεπτομέρειαι πού ἔχουν σχέσι μὲ τὸ περιεχόμενον τοῦ δευτέρου κεφαλαίου, δηλαδὴ τὴν ἑλλειψιν βροχῆς καὶ τὴν ἑλλειψιν ἀνθρωπίνης ἐργασίας, καὶ προχωρεῖ στὴν οὐσίαν τοῦ κεφαλαίου. Ἐκθίεται τὴ δημιουργίαν τοῦ παραδείσου καὶ τὴν δημιουργίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ σύνταξι τοῦ δὲν εἶνε πλέον μόνον διηγηματικὴ, ὅπως στὸ πρῶτον κεφάλαιο, ἀλλὰ καὶ συνθετικὴ. Ἀνατρέχει καὶ στὴν τρίτην μέραν καὶ στὸ πρῶτον τμήμα τῆς ἕκτης, τὸ πρὶν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐπιστρατεύει καὶ ἀπὸ καὶ τὴς ἱστορικῆς λεπτομέρειαι πού θὰ τοῦ χρειαστοῦν, γιὰ νὰ δώσῃ πλήρη τὴν εἰκόνα τοῦ παραδείσου καὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου μέσα σ' αὐτόν.

Κλείνει καὶ τὸ δεύτερον κεφάλαιον (2,24) παραλείποντας μιὰ πολὺ ζωτικὴν λεπτομέρεια, τὴν πτώσι τοῦ ἀνθρώπου, γιὰ νὰ τῆς ἀφιερῶσιν ὁλόκληρον τὸ τρίτον κεφάλαιον. Ἀρχίζοντας

τὸ τρίτο κεφάλαιο (2,25) προσθέτει πάλι μιὰ βοηθητική λεπτομέρεια, όπως στήν ἀρχή τοῦ δευτέρου τίς λεπτομέρειες τῆς βροχῆς καί τῆς ἐργασίας. Ἡ τρίτη αὐτή λεπτομέρεια, ὅτι «ἦσαν οἱ δύο γυμνοί, ὁ τε Ἀδάμ καί ἡ γυνή αὐτοῦ, καί οὐκ ἤσχύοντο», εἶνε ἡ προϋπόθεσι καί ἡ ἀφετηρία, ἀπὸ τὴν ὁποία ξεκινᾷ, γιὰ νὰ μᾶς ἀναπτύξῃ τὸ κεφάλαιο τῆς πτώσεως. Χωρὶς αὐτὴ τὴ λεπτομέρεια ἡ πτῶσις δὲν φαίνεται καθαρά. Κλείνει τὸ τρίτο κεφάλαιο μὲ τὸ γάμο τῶν πρωτοπλάστων ἀπὸ τὸ Θεό, εὐθὺς μετὰ τὸν ὁποῖο κλείστηκαν ἔξω ἀπὸ τὸν παράδεισο. Ἐδῶ γιὰ τρίτη φορά φτάνει στὸ τέλος τῆς ἑκτῆς μέρας. Καί τὰ τρία δὲ αὐτὰ κεφάλαια ἀποτελοῦν τὸ πρῶτο μέρος τῆς θεόπνευστης διηγήσεως, τὸ ὁποῖο ἐκθέτει ὅσα συνέβησαν πρὶν ἀπὸ τὴν πτῶσι τοῦ ἀνθρώπου στήν ἁμαρτία καί τὴ φθορά, σὲ μιὰ περίοδο τῆς ἱστορίας ποὺ ἔρρεε χωρὶς αὐτὲς τίς γνωστὲς χρονικὲς καί φυσικὲς συνθήκες. Βέβαια ὑπῆρχε καί χρόνος καί χώρος καί ὕλη, καί ὁ ἀνθρώπος ἦταν σωματικὸς καί πατοῦσε πάνω στὴ γῆ, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἶχε ἁμαρτία, θλίψι, φθορά, θάνατο, δὲν μπορούμε σήμερα νὰ φανταστοῦμε πῶς ζοῦσε τίς συνθήκες αὐτὲς ὁ πρῶτος ἀνθρώπος.

Αὐτὰ τὰ δύο συγγραφικὰ τεχνάσματα, τῆς ἐπιστροφῆς στὰ προηγούμενα γιὰ διαπλάτυνσι μιᾶς λεπτομερείας καί τῆς ἀνακεφαλαιώσεως, καθὼς καί ἄλλο ἓνα παρόμοιο, ποὺ θὰ δοῦμε, τὰ χρησιμοποιεῖ ὁ Μωυσῆς καί παρακάτω γιὰ ὅλη τὴν ἱστορικὴν περίοδο μέχρι τίς ἡμέρες του. Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν αὐτά, ἐξετάζουμε τώρα τὸ δεύτερο κεφάλαιο, τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου στὸν παράδεισο.

Εἶδαμε, λέει ὁ Μωυσῆς, τὸ κεφάλαιο («τὴν βίβλον») τῆς δημιουργίας τοῦ οὐρανοῦ καί τῆς γῆς, τοῦ κόσμου ὅλου. Γυρίζουμε στὴ στιγμή ποὺ προγγεῖται ἀπὸ τὴν πλάσι τοῦ ἀνθρώπου («καὶ ἀνθρώπος οὐκ ἦν ἐργάζεσθαι τὴν γῆν»). Τότε βροχὴ δὲν ὑπῆρχε. Τὸ στερέωμα ἦταν ἀπόλυτα σταθερό. Τὸ νερὸ ποὺ εἶνε κάτω ἀπὸ τὸ στερέωμα καί τὸ νερὸ ποὺ εἶνε πάνω ἀπ' αὐτὸ δὲν εἶχαν καμμιὰ ἐπικοινωνία. Τῇ γῇ τὴν πότιζε μιὰ μεγάλη πηγὴ ποὺ ἀνέβλυζε ἀπ' αὐτήν. Τότε «ἐπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἀνθρώπον, ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς γῆς, καί ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καί ἐγένετο ὁ ἀνθρώπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν» (2,7). Γιὰ τὰ ἄλλα κτίσματα, ἀπὸ τὰ ἄστρα μέχρι τὰ μικρόδια, εἶπε καί ἔγιναν.

Γιὰ τὸν ἀνθρώπο φαίνεται πάλι ἡ ἰδιαίτερη μέριμνα. Πῆρε χῶμα ἀπὸ τὴ γῆ, μὲ τὸ ὁποῖο τὸν ἔκανε, καί φύσηξε στὸ πρόσωπό του «πνοὴν ζωῆς», κι ἔτσι τὸ κτίσμα αὐτὸ ἔγινε μιὰ ζωντανὴ ὑπαρξί· αὐτὸ θὰ πῇ «ψυχὴ ζωῆς» δὲν σημαίνει μόνο τὸ ἓνα στοιχεῖο τοῦ ἀνθρώπου, αὐτὸ ποὺ λέμε τώρα ψυχὴ, ἀλλὰ ὁλόκληρη τὴν ἀνθρώπινη ὑπαρξί. Πῶς πῆρε χῶμα καί τί ὕλη ἔννοεῖ μὲ τὸ χῶμα. καί τί εἶνε τὸ φύσημα, καί πῶς τὸ φύσηξε ὁ Θεός, εἶνε πράγματα στὰ ὁποῖα δὲν πρέπει νὰ εἴμαστε σχολαστικοί. Ὅσο σχολαστικοί γίνομαστε, τόσο ξεφεύγουμε ἀπὸ τὸ πραγματικὸ νόημα. Θυμηθῆτε τὸ τελευταῖο παραδειγμα τοῦ προηγούμενου ἀρθροῦ, πῶς μιὰ μητέρα μνεῖ τὸ ἀνήλικο παιδί τῆς στὸν τρόπο τῆς γεννήσεως τοῦ ἀνθρώπου, χωρὶς νὰ τοῦ τὰ πῇ ὅλα καί χωρὶς νὰ τοῦ ἀποκρύψῃ τὴν ἀλήθεια. Ὅλοι οἱ ἀνθρώποι, καί οἱ πρὸ ἀπλοῖ, καταλαβαίνουμε εὐκολα τί διαφέρει ὁ ἀνθρώπος ἀπὸ τίς πέτρες, τὰ δέντρα καί τὰ ζῶα, ἢν καί δὲν μπορούμε νὰ τὸ προσδιορίσουμε μὲ κάθε ἀκρίβεια. Αὐτὰ ποὺ λέει ὁ Μωυσῆς γιὰ τὴν πλάσι τοῦ ἀνθρώπου, εἶνε ὅτι χρειάζεται γιὰ νὰ ἐξηγήσουμε ὅλοι μας σὲ τί ὀφείλεται ἡ φανερὴ διαφορά μας ἀπὸ κάθε ἄλλο δημιούργημα. Κάθε πολυπραγμοσύνη γύρω ἀπὸ τὸ χωρὶς αὐτὸ εἶνε ἀκαρπῆ. Δὲν θγάζει τίποτε καί μπορεῖ νὰ ὁδηγήσῃ σὲ συγχύσεις καί παρεξηγήσεις. Στὸ πρῶτο κεφάλαιο εἶπε ὁ Μωυσῆς, ὅτι ὁ Θεὸς ἔκανε τὸν ἀνθρώπο «κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσιν» δικῆς του, γιὰ νὰ ἐξηγήσῃ γιατί τὸν διώρισε ἄρχοντα ὅλης τῆς γῆς καί τοῦ περιεχομένου τῆς, θεοῦ τοῦ τῆς ὕλης δημιουργίας. Τώρα σ' αὐτὸ τὸ κεφάλαιο μᾶς μιλάει γιὰ τὴ φύσι τοῦ ἀνθρώπου, γιὰ νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ γιατί τὸν ἔβαλε νὰ ζῇ στὸ φυσικὸ περιβάλλον ποὺ τὸν ἔβαλε, στὸν παράδεισο. Καί ἀμέσως μᾶς περιγράφει τὸν παράδεισο.

Ὁ παράδεισος ἔννοεῖται ὅτι δημιουργήθηκε ἐν μέρει τὴν τρίτη μέρα (νερά - βλάστησι), ἐν μέρει τὴν πέμπτη (πηγὰ - ὁδρόβια), καί ἐν μέρει τὴν ἑκτη (ζῶα - ἐρπετά). Ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὁ Θεὸς λάμβανε γι' αὐτὸν ἰδιαίτερη μέριμνα, μιὰ καί προοριζόταν γιὰ κατοικία τοῦ ἀνθρώπου. Παράδεισος πρῶτα στήν περσικὴ γλῶσσα καί ἔπειτα στήν ἐλληνικὴ θὰ πῇ δρυμὸς, δασωμένη περιοχή μὲ ὅλο τῆς τὸ περιεχόμενο, νερά, δέντρα, λουλούδια, ζῶα, πουλιά. Τὰ ὅσα λέει στὴ συνέχεια δικαιολογοῦν ἀπόλυτα τὴν ὀνομασία.

Τὸν φύτεψε στὴν Ἑδέμ, ἀνατολικά ἀπὸ τὴ χώρα ὅπου θρῖσκόνταν ὁ Μωϋσῆς καὶ οἱ Ἑβραῖοι, ὅταν ἔγραφε αὐτά. Θρῖσκόνταν τότε στὴ χερσονήσῳ τοῦ Σινά. Ἀνατολικά θρῖσκονται ἡ Ἀραβία, ἡ Ἰορδανία καὶ ἡ Ἀρμενία, ἡ Μεσοποταμία καὶ ἡ Περσία πρὸ ἀνατολικά τὸ Πακιστάν, τὸ Ἀφγανιστάν καὶ ἡ Ἰνδία, καὶ ὅλη ἡ νότιος Ἀσία. Ἀλλὰ δὲν προσδιορίζει ποιὰς ἀκριβῶς ἀπὸ τῶν νεώτερων χώρων περιελάμβανε ἡ Ἑδέμ, δηλαδὴ ὁ παράδεισος. Μᾶς λέει μόνο ὅτι λεγόταν Ἑδέμ.

Φύτεψε τὸν παράδεισο μὲ ὅλα τὰ εἶδη τῶν φυτῶν καὶ τῶν δέντρων. Ἀνάμεσα σ' αὐτά θρῖσκόνταν καὶ δύο δέντρα μὲ ἰδιαίτερη σημασία· τὸ δέντρο τῆς ζωῆς καὶ τὸ δέντρο τῆς γνώσεως καλοῦ καὶ πονηροῦ. Μέσα στὸν παράδεισο ἦταν ἡ μεγάλη πηγὴ τῆς γῆς. Ἀπ' αὐτὴν ἔβγαίνει ὁ τεράστιος ποταμὸς, γιὰ νὰ ποτίῃ καὶ τὸν παράδεισο καὶ ὅλη τὴ γῆ. Ἀπὸ μέσα ἀπ' τὸν παράδεισο ἀκόμη ὁ μεγάλος ποταμὸς χωρίζεται σὲ τέσσερες ποταμούς. Πρῶτος εἶνε ὁ Φισὼν ποῦ ῥέχει τὴ χώρα Ἑβλατ, ὅπου ὑπάρχουν κοιτάσματα χρυσοῦ καλῆς ποιότητος, διαμαντιῶν καὶ σμαραγδιῶν. Δεύτερος εἶνε ὁ Γεὼν ποῦ ῥέχει τὴν Αἰθιοπία. Τρίτος ὁ Τίγρης ποῦ ῥεῖ ἀνατολικά τῆς Ἀσσυρίας. Τέταρτος ὁ Εὐφράτης. Ἀπὸ τοὺς ποταμούς· αὐτοὺς πασιγνώστοι σήμερα εἶνε οἱ δύο ποταμοὶ τῆς Μεσοποταμίας Τίγρης καὶ Εὐφράτης, ποῦ εἶνε δύο ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ποταμούς τῆς γῆς. Γιὰ τοὺς δύο ἄλλους Φισὼν καὶ Γεὼν (ὀνόματα ποῦ δὲν λέγονται σήμερα) μπορούμε νὰ υποθέσουμε ἢ ὅτι εἶνε τὸ ἴδιο μεγάλοι σημερινοὶ ποταμοὶ ποῦ τώρα ἔχουν ἄλλα ὀνόματα (Γάγγης, Νεῖλος, κλπ.), ἢ ὅτι ἦταν ποταμοὶ τότε μὲν μεγάλοι, τώρα ὅμως εἴτε ἀποξηραμένοι καὶ χαμένοι εἴτε μικροὶ καὶ ἀσήμαντοι. Πάντως μὲ τὰ ὀνόματα τῶν ποταμῶν καὶ τῶν χωρῶν ὁ παράδεισος χοντρικὰ ἐντοπίζεται στὴ δυτικὴ ἢ νοτιοδυτικὴ Ἀσία. Ἄν ἦταν μέρος τῆς περιοχῆς αὐτῆς, ἢ τὴν κάλυπτε ὁλόκληρη, ἢ ἡ νοτιοδυτικὴ Ἀσία ἦταν μέρος τοῦ παραδείσου, αὐτὸ δὲν φαίνεται.

Αὐτὸς ἦταν «ὁ παράδεισος τῆς τρυφῆς», ὁ ἀπέραντος ὀρυμὸς τῆς μακαρίας ζωῆς καὶ τῆς ἀναμάρτητης ἀπολαύσεως. Μέσα σ' αὐτὸν ἔβαλε ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπο ποῦ ἔπλασε, γιὰ νὰ τὸν φυλάγῃ καὶ νὰ τὸν ἐργάζεται, καὶ τοῦ ἔδωκε μίαν ἐντολή. Δὲν χρειάζεται πάλι νὰ φιλοσοφιοῦμε τί εἶδους φύλαξι· καὶ ἐργασία ἔκανε ὁ ἄνθρωπος στὸν παράδεισο, οὕτε

ἀπὸ τί τὸν φύλαγε καὶ πῶς ἐργαζόταν, γιατί δὲν βγαίνει τίποτε γρήσιμο. Ἐξ ἄλλου ἀπὸ τὴν ἐντολὴ καταλαβαίνουμε ὅτι ἡ φύλαξι αὐτῆ καὶ ἡ ἐργασία δὲν ἦταν καθόλου καθήκον τοῦ ἀνθρώπου. Ἀπὸ τὰ λόγια ἐπίσης, ποῦ εἶπε ὁ Θεὸς μετὰ τὴν πτώσι τοῦ ἀνθρώπου, καταλαβαίνουμε ὅτι ἡ ἐργασία, ὅπως τὴν ξέρουμε σήμερα, εἶνε ὑποχρέωσι ποῦ ἰσχύει μόνο γιὰ τοὺς πεπαικότες. Μὲ τὸ «ἐργάζεσθαι· αὐτὸν καὶ φυλάσσειν» θέλει νὰ πῇ περὶ ποῦ «γιὰ νὰ τὸν χαίρεται», «γιὰ νὰ τὸν ἔχη σὺν ἰδιαίτερό του κτήματι», «γιὰ νὰ παίζει μέσα», «γιὰ νὰ τὸν ἀπολαμβάνῃ σὺν δικῷ του καταδικῷ του πρᾶγματι», «γιὰ ν' ἀσχολῆται μ' αὐτόν». Δὲν πρέπει ἐπίσης νὰ πάροουμε κατὰ γράμμα τίς ἐκφράσεις καὶ νὰ καταλήξουμε στὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ Θεὸς ἔκανε τὸν ἄνθρωπο ἔξω ἀπὸ τὸν παράδεισο καὶ ἔπειτα τὸν ἔβαλε μέσα. Προφανῶς ἐννοεῖται ὅτι τὸν ἔπλασε ἐκεῖ ποῦ τὸν ἔβαλε.

Ἡ ἐντολὴ ἦταν νὰ μὴ φᾶνε οἱ πρωτόπλαστοι ποτὲ τοὺς ἀπὸ τὸν καρπὸ τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως καλοῦ καὶ πονηροῦ, γιατί τὴ μέρα ἐκείνη θὰ πεθάνουν. «Καὶ ἐνετείλατο Κύριος ὁ Θεὸς τῷ Ἀδὰμ λέγων· Ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ ἔρωσαι φαγῇ, ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν, οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ· ἢ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε» (2, 17). Καὶ πάλι δὲν πρέπει νὰ προσκολληθούμε στίς μεμονωμένες λέξεις τῶν ἐκφράσεων, ἀλλὰ κάτω ἀπὸ τοὺς γλωσσικοὺς ἰδιωματισμούς καὶ τοὺς καιρικοὺς ἐκφραστικοὺς τρόπους νὰ ἀναζητήσουμε τὸ ἀπὸ νόημα. Γιὰ πρώτη φορὰ ἐδῶ ὀνομάζει τὸν ἄνθρωπο Ἀδὰμ. Τὸ ὄνομα σημαίνει «χοῖκος», χωματένιος, γήινος. Ἀποτείνεται πρὸς τὸν ἄντρα, ἀλλ' ὑπονοεῖται ὅτι ἔμμεσα ἀποτείνεται καὶ πρὸς τὴ γυναῖκα. Στὸ πρῶτο κιόλας κεφάλαιο εἶπε ὅτι ἔκανε τὸν ἄνθρωπο «ἄρσεν καὶ θήλυ», δύο ἀνθρώπους, ἄντρα καὶ γυναῖκα. Ὅταν λέγῃ «φαγῇ», δὲν ἐννοεῖ ὅτι τὸ λέει μόνο γιὰ τὸν ἄντρα. Εἶνε ὅπως ἐμεῖς, ὅταν μιλάμε σ' ἓνα πλῆθος ἀνθρώπων, λέμε· «Ἄνθρωπε, πρέπει νὰ κάνῃς τοῦτο καὶ ἐκεῖνο». Τοὺς ἔβουλο ἀκροατὰς τῆς ἐντολῆς ἐννοεῖ, καὶ ὅταν παρακάτω λέγῃ «οὐ φάγεσθε», «φάγητε», «ἀποθανεῖσθε». Ἐπίσης ὅταν λέγῃ ὅτι «ἀπὸ κάθε δένδρου θὰ φάτε, καὶ ἀπὸ τὸ τάδε δὲν θὰ φάτε», ἐννοεῖ ὅτι μόνο στὴν ἀπαγόρευσι θρῖσκεται ἡ ἐντολή. Δὲν ἐννοεῖ ὅτι ὅπως ἀπαγορεύεται νὰ μὴ φᾶν ἀπὸ τὸ ἓνα, ἔτσι ἐπιβάλλεται νὰ φᾶν

ἀπ' ὅλα τὰλλα. Τὸ νόημα εἶνε ὅτι «ἀπ' ὅλα τὰ δέντρα μπορεῖτε νὰ φάτε, ἀπὸ τὸ τᾶδε ὅμως δὲν θὰ φάτε». Τέλος τὴν ἐντολὴ αὐτὴ συμβατικὰ μόνον τὴ λέμε ἀπαγόρευσι, γιατί οὐσιαστικὰ δὲν εἶνε. Δὲν τοὺς ἀπαγορεύει νὰ φᾶν κι ἀπ' αὐτό, ἀλλὰ τοὺς συνιστᾷ νὰ μὴ φᾶν, καὶ τοὺς ἐνημερώνει ὅτι, ἂν φᾶν, θὰ πεθάνουν. Δὲν ὑπάρχει ἀπαγόρευσι καὶ ἀπειλή, ἀλλὰ σύστασι καὶ ἐνημέρωσι. Τοὺς φέρεται σὰν ἐλεύθερες καὶ ὑπεύθυνες ὑπάρξεις.

Καὶ στὴν ἐσωτερικὴ κατασκευὴ τοῦ κεφαλαίου αὐτοῦ ὁ Μωϋσῆς ἀκολουθεῖ τὴ γνωστὴ συντακτικὴ του μέθοδο. Μόλις λέει καὶ τὴν ἐντολὴ πού πῆραν οἱ δύο πρωτόπλαστοι, γυρίζει πίσω γιὰ νὰ μᾶς πῇ λεπτομερέστερα, πῶς πλάστηκε ὁ ἄνθρωπος σὲ δύο διαφορετικὰ πρόσωπα. Πρῶτα ἐπλασε τὸν Ἀδὰμ. Χωρὶς νὰ ἔχῃ καμμιὰ σημασίαν πόσον καιρὸ ὁ Ἀδὰμ ἦταν μόνος του, μᾶς δίνει νὰ ἐννοήσουμε ὅτι γιὰ ἕνα διάστημα ἦταν μόνος. Καὶ μὴ πού ὅλα τὰ ἔργα του εἶνε «καλὰ λίαν», δὲν ἦταν δυνατόν νὰ ὑστερή ὁ ἄνθρωπος, τὸ ἐκλεκτό του κτίσμα, τὸ μόνον κτίσμα πού τοῦ μοιάζει, τὸ μόνον μὲ τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ ἐπικοινωνήσῃ σὰν λογικὴ ὑπαρξί. Ἀποφάσισε λοιπὸν νὰ τοῦ κἀνῃ ἕνα σύντροφο καὶ βοηθὸ ὁμοιοῦ τοῦ· αὐτὸ θὰ πῇ «κατ' αὐτόν». Τὸν ἔφερε πρῶτα σὲ συνάντησι μ' ὅλα τὰ ζῶα πού ἐπλασε, ὁδήγησε μπροστὰ του ὅλα τὰ ζῶα. Γιατί; Γιὰ νὰ δῇ «Τί καλέσει αὐτά» (2,19). Δὲν ἐννοεῖ ὅτι ὁ Θεὸς ἤθελε νὰ δῇ τί ὀνόματα θὰ βάλῃ στὸ κάθε ζῶο. Ἐννοεῖ ὅτι τὰ ὁδήγησε μπροστὰ του, γιὰ νὰ δῇ πῶς θὰ τὰ χαρακτηρίσῃ καὶ κυρίως ἂν θὰ τοῦ φανῇ κανένα κατὰλληλον γιὰ σύντροφος καὶ βοηθός του, ἂν θὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ κανένα ψυχικὰ καὶ πνευματικὰ. ἂν θ' ἀποκαλέσῃ αἰτεῖ ego του καὶ ταίρι του κανένα ἀπ' αὐτά. «Ὅχι ὅτι δὲν ἔφερε ὁ Θεὸς τί θὰ συμβῇ, ἀλλ' ἤθελε νὰ κἀνῃ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ὁ ἀντρας μόνος του. Ἀλλ' ὁ ἀντρας τὰ εἶδε ὅλα σὰν βουβὰ καὶ ἀφυχα ἀντικείμενα τῆς ἐξουσίας του, γι' αὐτὸ καὶ τοὺς ἔβαλε ἀπὸ ἕνα χαρακτηριστικὸ ὄνομα· σὲ κανένα δὲν ὁρίσθη τὴν ὑπαρξί πού θὰ μπορούσε νὰ ἐπικοινωνήσῃ μαζὶ τῆς περισσύτερο ἀπὸ μὴ πέτρα, πού θὰ μπορούσε, ὅπως λέμε, νὰ συνδεθῇ ψυχικὰ. Γι' αὐτὸ ἡ Γραφὴ μετὰ τὴν παρέλασι τῶν ζώων λέει· «Τῷ δὲ Ἀδὰμ οὐχ εὐρέθη βοηθὸς ὁμοῖος αὐτῷ». Τότε ὁ Θεὸς ἐπλασε τὴ γυναῖκα. Δὲν πῆρε πάλι χῶμα, δὲν φύσηξε πάλι «πνοὴν ζωῆς». Αὐτὰ ἔγιναν μὴ φορὰ στὸν πρῶτον ἄνθρωπον καὶ

κληρονομήθηκαν ἔπειτα ἐξ ἑσού καὶ στὴ γυναῖκα καὶ σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ὅπως ἂν ἀνάψουμε μὴ λαμπάδα μὲ τὸ σπέρτο, δὲν ξανανάδουμε ἄλλο σπέρτο γιὰ τὴ δευτέρη καὶ τρίτη λαμπάδα, ἀλλὰ τίς ἀνάδουμε ἀπὸ τὴν πρώτη. Κι ἔχουν ὅλες τὴν ἴδια φωτιά. Ἔτσι κι ὁ Θεός. Ἔφερε σὲ ὕπνωσι τὸν Ἀδὰμ καὶ τοῦ ἀφῆρεσε μὴ πλευρά, κι αὐτὴ τὴν πλευρὰ τὴν ἔκανε γυναῖκα καὶ τοῦ τὴν παρουσίασε. Τοῦ τὴν παρουσίασε μὲ τὸν ἴδιον τρόπο καὶ σκοπὸ πού παρουσίασε καὶ τὰ ζῶα, γιὰ νὰ δῇ «Τί καλέσει αὐτήν». Κι' ἐκεῖνα μὲν δὲν τοῦ ἔκαναν καμμιὰ ἰδιαίτερη ἐντύπωσι, οὔτε τοὺς ἔδωσε κανένα ὄνομα πού νὰ δείχνῃ ὅτι ὁρίσκει τὸν ὁμοῖό του, τὸ ταίρι του. Μόλις ὅμως εἶδε τὴ γυναῖκα, εἶπε· «Τώρα μάλιστα, αὐτὸ εἶνε τὸ ὁμοῖό μου, αὐτὸ εἶνε κόκκαλον ἀπὸ τὸ κόκκαλό μου καὶ σάρκα ἀπὸ τὴ σάρκα μου, εἶνε ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου, ὁ κατὰλληλος σύντροφός μου μὲ τὸν ὁποῖο μπορῶ νὰ ἐπικοινωνήσω. Αὐτὴ θὰ τὴν ὀνομάσω ἄνθρωπιναν, γιατί εἶνε ἕνα κομμάτι πού πάρεθκε ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον.

Χρησιμοποιῶ τὴν ἀχρηστὴ καὶ συμβατικὴ λέξι «ἀνθρωπιναν», γιατί αὐτὴ ἀποδίδει τὸ νόημα. Ἡ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα ἔχει· «Αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς ἐλήφθη αὕτη» (2,23). Στὰ ἐλληνικὰ ἡ λέξι «γυνή» οὔτε παράγεται ἀπὸ τὴ λέξι «ἀνήρ», οὔτε ἔχει μ' αὐτὴν καμμιὰ ἐτυμολογικὴ σχέσι. Στὴ γλώσσα τοῦ πρωτοτύπου ὅμως ἡ λέξι πού σημαίνει «γυνή» παράγεται ἀπὸ τὴ λέξι πού σημαίνει «ἀνήρ», ὅπως βταν ποῦμε «ἄνθρωπος» καὶ «ἀνθρωπιναν» ἢ στὰ ζῶα «λέων» καὶ «λέαινα». Γι' αὐτὸ καὶ μὴ ἄλλη ἀρχαία μετάφρασι τῆς Γενέσεως λέει στὸ χωρίο αὐτὸ «ἀνήρ», καὶ «ἀνδρὶς», ἂν καὶ ἡ λέξι «ἀνδρὶς» δὲν ὑπάρχει στὰ ἐλληνικὰ, ὅπως δὲν ὑπάρχει καὶ ἡ λέξι «ἀνθρωπιναν». Νὰ «τί ἐκάλεσε» ὁ Ἀδὰμ τὸ νέο πλάσμα. Τοῦ ἔδωσε τὸ δικό του ὄνομα, γιατί ἦταν ὁμοῖός του.

Γιὰ τὴ γυναῖκα ἐπίσης εἶπε ὁ ἀντρας καὶ τὸ ἐξῆς· «Ἐπειδὴ ἡ γυναῖκα εἶνε κομμάτι ἀπὸ τὸν ἀντρα, ὁ ἀντρας θ' ἀφήσῃ τὸν πατέρα του καὶ τὴ μητέρα του καὶ θὰ πάῃ μ' αὐτὴν καὶ θὰ εἶνε οἱ δύο τοὺς μὴ σάρκα, ἕνα σῶμα». Αὐτὸ τὸ εἶπε σὲ ἄλλη ὥρα, ὅπως θὰ δοῦμε στὸ ἐπόμενο ἀρθρον.

Ἔτσι ἔγιναν ὁ παράδεισος καὶ ὁ ἄνθρωπος, καὶ μετὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ γεγονότα ἀρχισαν οἱ δύο πρωτόπλαστοι νὰ ζοῦν στὸν παράδεισο.

Στέργιος Ν. Σάκκος

ΤΑ ΔΩΡΑ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Ἡ ἀνάστασι τοῦ Κυρίου, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, εἶνε τὸ θεμέλιό τῆς πίστεώς μας καὶ ἡ ρίζα τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ· εἶνε ὁ ἄξων γύρω ἀπὸ τὸν ὁποῖο στρέφεται ἡ «καινὴ κτίσις» ποὺ δημιουργεῖ ὁ Θεάνθρωπος μὲ τὸ σταυρὸ του. Ἡ ἀνάστασι εἶνε τὸ περιεχόμενο τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος. Μεγάλη ἡ ἀγάπη, σπουδαῖες οἱ ἄλλες ἀρετές, σπουδαῖες ὅλες οἱ ἀλήθειες ποὺ κηρύττονται μέσα στὸ Εὐαγγέλιο. Ἀλλ' ἐκεῖνο ποὺ κατ' ἐξοχὴν ἀντιπροσωπεύει τὸ Εὐαγγέλιο εἶνε ἡ ἀνάστασι. Ἀν ἕνας πιστεύῃ σ' ὅλες τῆς ἀλήθειες τοῦ Εὐαγγελίου καὶ δὲν πιστεύῃ στὴν ἀνάστασι, δὲν πιστεύει στὸ Εὐαγγέλιο. Ἡ ἀνάστασι εἶνε ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ κέντρο καὶ τὸ τέλος τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ. Γιατί; Διότι εἶνε γεγονός· καὶ ὁ Κύριος θεμελιώνει τὴν Ἐκκλησίαν του σὲ γεγονότα καὶ ὄχι σὲ θεωρίες. Τονίζω τόσο πολὺ τὸ γεγονός τῆς ἀναστάσεως, γιατί πολλές φορές γίνονται τόσο μεγάλα λάθη, ὅσο μεγάλες εἶνε οἱ πλάνες τοῦ Ἀρείου καὶ τῶν χιλιεστών. Σὲ τέτοια αἵρεσι κινδυνεύουμε νὰ πέσουμε οἱ θεολόγοι καὶ ἱεροκλήρικες, ὅταν ἀρκοῦμαστε νὰ ἐξυμνήσουμε τὴν ἀγάπην ἣ δὲν ξέρω τί ἄλλο, ἀλλὰ δὲν ἀρχίζουμε καὶ δὲν τελειώνουμε τὸ κήρυγμα μὲ τὴν ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶνε πρόθυμοι νὰ πιστέψουν στὸ κήρυγμα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς δικαιοσύνης, γιατί καὶ οἱ πιδ ὀφθαλμοὶ καταλαβαίνουν στὸ βάθος ὅτι τὸ δίκαιο καὶ ἡ ἀγάπη εἶνε τὸ καλὸ, καθὼς καὶ ἄλλες παρόμοιες ἀλήθειες. Ἐκεῖ ὅμως ποὺ σκοντάφτουν ὅλοι, καὶ ἡ ἐκτινάσσονται στὰ ὕψη τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ἡ κατρακυλοῦν στὴν ἄβυσσον, εἶνε τὸ λιθάρι ποὺ ἀποκυλίστηκε ἀπὸ τὸν τάφο τοῦ Κυρίου, εἶνε ἡ ἀνάστασι του.

Ἀπόψε ἐπιθυμῶ νὰ προσφέρω στὴν ἀγάπην σας λίγα λουλούδια ἀπ' αὐτὰ ποὺ φύτρωσαν ἀπὸ τὸν κήπο ὅπου ἦταν τὸ μνημα τοῦ Χριστοῦ, ὁ τάφος ποὺ ἀπόμεινε ἄδειος, γιατί ἀληθῶς ἀνέστη ὁ Κύριος. Ὅπως ἕνας νικητής, ὅταν γυρίξῃ ἀπὸ τὴ μάχη, μοιράζει τὰ λάφυρά του στοὺς ἀγαπητοὺς του, ἔτσι καὶ ὁ Ἰησοῦς γυρίζοντας ἀπὸ τὴ μάχη μὲ τὸ θάνατο καὶ τὸ σατανᾶ στὸ σταυρὸ τοῦ Γολγοθᾶ, φέρνει στοὺς δικούς του τὰ δῶρα τῆς ἀναστάσεώς του, τὰ λάφυρα τοῦ θριάμβου του. Σᾶς συνιστῶ νὰ διαβάσετε σὰν ἐρμηνεία τῆς Γρα-

φῆς τῆς ἀκολουθίας τῆς Μ. Ἑβδομάδος καὶ τοῦ Πάσχα. Ἐκεῖ θὰ δῆτε τὸ στρατηγικὸ σχέδιο ποὺ κατέστρωσε ὁ Κύριος, γιὰ νὰ παραπλανήσῃ τὸν πλάνο σατανᾶ. Ἐκεῖ θὰ δῆτε τί δῶρα μᾶς φέρνει ὁ ἀναστάς Κύριος ἀπὸ τὴ νίκη του.

Τὸ πρῶτο δῶρο τῆς ἀναστάσεως εἶνε αὐτὸ ποὺ λέγεται στὰ πρῶτα λόγια τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ, τὰ λόγια ποὺ ἄκουσε μὴ μακάρια καὶ γλυκιὰ ψυχὴ, μὴ ψυχὴ ἀφοσιωμένη στὸν Κύριο, ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ. Ἡ Μαρία αὐτὴ δὲν ἦταν ἀμαρτωλὴ γυναίκα, ὅπως λένε οἱ δυτικοὶ καὶ μερικοὶ δικοὶ μας ἀπὸ ἐπίδρασι. Ἡ ὅπως τὴν παρουσιάζουν τὰ μυθιστορήματα, τὰ ρομάντζα καὶ τὰ κινηματογραφικὰ ἔργα. Οὐτε τὰ ἐφτά δαιμόνια ποὺ ἔδγαλε ἀπ' αὐτὴν ὁ Κύριος ἦταν τὰ ἐφτά θανάσιμα ἁμαρτήματα. Ἦταν δαιμόνια σὰν ἐκεῖνα ποὺ ἔδγαλε ὁ Κύριος ἀπ' τοὺς ἄλλους δαιμονιζομένους. Καὶ ἡ εὐγνώμων Μαρία ἀκολούθησε ἀπὸ τότε μαζί μὲ τῆς ἄλλες μαθήτριες τὸν Κύριο παντοῦ ὅπου κήρυξε, καὶ στὸ πάθος, καὶ στὸ σταυρὸ, καὶ στὴν ταφὴ. Καὶ τὸ πρωτὴ τῆς πρώτης μέρας τῆς ἐβδομάδος τρέχει πρώτη πρὶν ἀπὸ τῆς ἄλλες μορφὸς στὸν τάφο τοῦ Χριστοῦ, γιὰ νὰ κλάψῃ τὸν ἀγαπητὸ τῆς Κύριο. Κι ἐκεῖ πρώτη αὐτὴ συναντᾷ τὸν Ἰησοῦ, καὶ τὸν ἀναγνωρίζει ἀπ' τὴ στιγμή ποὺ ἐκεῖνος τὴ φωνάζει στ' ὄνομά της «Μαρία!», καὶ πέφτει στὰ πόδια του φωνάζοντας «Ραββουνί», «Διδάσκαλέ μου καὶ Κύριέ μου». Τότε λοιπόν, καθὼς λέει ὁ Ἰωάννης στὸ Εὐαγγέλιό του, μαζί μὲ τὰ δυσερμηνεύτα λόγια «Μὴ μου ἅπτου...», γιὰ τὰ ὁποῖα γράφτηκαν καὶ λέχθηκαν πολλά, τῆς εἶπε ὁ Ἰησοῦς καὶ τοῦτο· «Πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· Ἀναβαίνω πρὸς τὸν Πατέρα μου καὶ Πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεὸν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν» (Ἰω 20,17). Ἐδῶ ἐρίσκεται τὸ πρῶτο δῶρο τῆς ἀναστάσεως. Εἶνε ἡ ἀνασύστασι τῆς οἰκογενείας τοῦ Θεοῦ. Θυμᾶστε τὴν πρώτη ἀνθρώπινη οἰκογένεια, τὴν οἰκογένεια τοῦ Θεοῦ μὲ τὸν Ἀδάμ καὶ τὴν Εὔα, καὶ τὴ ζωὴ τῆς σὸν παράδεισο. Θυμᾶστε πῶς μπῆκε στὴν οἰκογένεια σὰν ὄφις ὁ σατανᾶς καὶ τὴ διέλυσε καὶ χώρισε ἀπὸ τὸν Θεὸ τὰ πλάσματά του καὶ ἔαρριξε στὴν ἀθλιότητα. Στὸν κήπο ἐκεῖνο τοῦ παραδείσου ποὺ ἡ ζωὴ ἄρχισε μὲ μακαριότητα καὶ κατέληξε στὴν ὀδύνη, ἡ

γυναίκα γέλασε τὸν ἄντρα, Στὸν κήπο αὐτοῦ ποὺ ἡ ζωὴ ἄρχισε μὲ τὴν ὁδὸν τοῦ θανάτου καὶ κατέληξε στὴ χαρὰ τῆς ζωῆς, ὁ νέος Ἀδάμ, ὁ Χριστὸς, προσφέρει τὴν αἰώνια χαρὰ στὴ γυναίκα Μαρία τῇ Μαγδαληνῇ ποὺ πέφτει ταπεινὰ στὰ πόδια του. Ὁ Ἰησοῦς ἀνασυγκροτεῖ τὴν οἰκογένεια τοῦ Θεοῦ, φέρνει τὰ ἀπομακρυσμένα πλάσματα κοντὰ στὸν Πατέρα τους. Μέχρι τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ οἱ μαθηταὶ τοῦ ὀνομαζόταν μαθηταὶ καὶ φίλοι. Αὐτὴ τῇ στιγμῇ ὁ Ἰησοῦς τοὺς λέει γιὰ πρώτη φορά ἀδελφοὺς. Αὐτὸ ἐννοεῖ καὶ ὁ Παῦλος στὴν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολή, ὅταν λέει ὅτι «οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, λέγων Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου» (Ἑβ 2,11-12· 17· Ψα 21,23). Εἴμαστε λοιπὸν ἀδελφοὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ ὁ Πατέρας του εἶνε Πατέρας μας καὶ ὁ Θεὸς του Θεὸς μας. Μὲ τὴν ἀνάστασις ὁ ἄνθρωπος ἀνακαλεῖται στὸ ἀρχαῖο κάλλος, στὴν παλιὰ πατρίδα τοῦ παρὰδεῖσου. Ὁ Ἰησοῦς εἶνε ὁ ὑποδειγματικὸς ἀδελφός μας, ὁ Θεὸς εἶνε ὁ Πατέρας μας. Ἡ οἰκογένεια τοῦ Θεοῦ ξανασυγκροτεῖται. Οἱ ἁμαρτίες μας συγχωροῦνται, ξαναπαίρνουμε τὴν αἰώνια ζωὴ. Ἡ ἀνταρσία μας παραγράφεται, ὁ θάνατος θανατώνεται, μᾶς ξαναδίδεται ἡ υἱοθεσία ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, τὸ ἅγιο Πνεῦμα κατασκηνοῦν ἐπάνω μας. Γι' αὐτὸ ὁ ἀναστάς Χριστὸς λέει στοὺς μαθητάς: «Λάβετε Πνεῦμα ἅγιον· ἂν τινὼν ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἂν τινὼν κρατῆτε, κρατῆνται» (Ἰω 20, 22-23).

Ἀποτελέσματα τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν εἶνε δύο ἄλλα δῶρα τοῦ Ἰησοῦ, ἡ χαρὰ καὶ ἡ εἰρήνη. «Χαίρετε» λέει στὶς μαθήτριες ὁ ἀναστάς (Μθ 28,9). «Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ὑδόντες τὸν Κύριον» (Ἰω 20,20). Ἡ λύπη τῶν μαθητῶν ἔγινε χαρὰ, καὶ ἡ χαρὰ αὐτὴ εἶνε «πεπληρωμένη» καὶ τελεία, ἐσωτερικὴ, ἀκατάπαυστη, αἰώνια. Δὲν εἶνε σὰν τὴ χαρὰ ποὺ δίνουν ὁ κόσμος καὶ τὰ ἀγαθὰ του. Καὶ μὲ τὴν χαρὰ ἡ εἰρήνη. Ἀπὸ τῇ γέννησι τοῦ Κυρίου ἀκόμη ἀκούστηκε ὁ ὕμνος τῆς εἰρήνης. Ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Ἡσαΐα κιόλας ὁ Ἰησοῦς ὀνομάστηκε «ἄρχων εἰρήνης». Ὅλοι οἱ ἄλλοι ποὺ ὀνομάζονται ἀρχηγοὶ καὶ πρωτοπόροι τῆς εἰρήνης (τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου αὐτοῦ), εἶνε ἀπατεῶνες. Ὅταν ἀκοῦτε «εἰρήνη» καὶ «εἰρήνη», νὰ ἐτοιμάζεστε γιὰ πόλεμο. Ἔτσι μᾶς λέει ἡ Γραφή, ἔτσι μᾶς ἀπέδειξε ἡ ἱστορία.

Ὁ Χριστὸς ἂν καὶ λέει: ὅτι δὲν ἦρθε γιὰ νὰ φέρῃ εἰρήνην ἐπὶ τῆς γῆς ἀλλὰ δι:χασμόν καὶ μάχαιραν (Μθ 10, 34-35), ἐν τούτοις μᾶς ἔφερε τὴν εἰρήνην. Ἐφερε δι:χασμὸν, γιὰτὶ χώρισε τὴν ἀνθρωπότητα σὲ δύο στρατόπεδα, ἕνα τὸ δικό του καὶ ἕνα τοῦ σατανᾶ. Καὶ ἡ μάχη ἄρχισε ἀπὸ τὴν ἔρημο, κρίθηκε στὸ Γολγοθα καὶ συνεχίζεται σήμερα στὴ χριστιανικὴ ζωὴ. Στὸν καιρὸ τῶν πρωτοπλάστων μῆτε ὁ σατανᾶς στὸν παράδεισο καὶ τὸν μετέβαλε σὲ ἔρημο. Τώρα ὁ Χριστὸς ἔκανε τὴν ἔρημο παράδεισο καὶ νίκησε τὸ σατανᾶ. Μὰ ἡ νίκη δὲν εἶνε τελικὴ. Ὁ σατανᾶς ἀπομακρύνεται «ἄχρι κειροῦ» (Λκ 4,1-13). Ὁ καιρὸς αὐτὸς εἶνε ὁ καιρὸς τοῦ σταυροῦ. Ἐκεῖ ὁ Ἰησοῦς τοῦ στήναι καρτέρι καὶ τὸν συντρίβει. Καὶ θριαμβευτῆς, μὲ τὸ ἄσμα τῆς νίκης «Ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον, ποῦ σου, θάδη, τὸ νίκος» (Α' Κο 15,55), ἔρχεται νὰ μᾶς χάριση τὴν ἀληθινὴ καὶ δική του εἰρήνην, ποὺ ἀπαλλάσσει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸ βραχνὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ τὸ σκορπιὸ τῆς συνειδήσεως. Τί νὰ τὴν κάνης τὴν ἐξωτερικὴ εἰρήνην, ὅταν ξυπνᾷς καὶ λές πότε νὰ νυχτώσῃ, γιὰτὶ νομίζεις ὅτι ὅλοι σὲ βλέπουν; ὅταν πέφτῃς νὰ κοιμηθῇς καὶ δὲν μπορῇς νὰ κοιμηθῇς; Ποιά ἡ εἰρήνη σου, ὅταν ἡ καρδιά σου γίνεται βατερλὼ; Ὅταν ὁμῶς ἔχῃς τὴν εἰρήνην τοῦ Χριστοῦ, αἰσθάνεσαι ἐλεύθερος καὶ στὴν πρὸ σκληρὴ ἐξωτερικὴ σκλαβιά. Περπατᾷς πάνω στὰ κύματα τῆς τραχημένης ζωῆς, ὅπως ὁ Ἰησοῦς στὴ θάλασσα τῆς Τιβερίου.

Ἐχω νὰ ἀναφέρω κι ἄλλο μεγάλο δῶρο τῆς ἀναστάσεως ποὺ μᾶς προσφέρεται μὲ τὴν δι:λογία τοῦ Θωμᾶ. Εἶνε ἡ γνωριμία τοῦ Θεοῦ. ὅτι εἶδαμε καὶ ἀναγνωρίσαμε τὸ Θεὸ μας. «Ὡ καλὴ ἀπιστία τοῦ Θωμᾶ», φάλλει ἡ Ἐκκλησία. Ἀπ' αὐτὴ φαίνεται ὅτι ἐκαίνοι ποὺ πρωτοπίστεψαν στὴν ἀνάστασις, ἦταν πολὺ δύσπιστοι. Γιὰ τὴν ἀνάστασις ἤθελαν μεγάλες ἀποδείξεις, εἶχαν τίς ἀπαιτήσεις ἐνὸς Θωμᾶ. Δὲν ἐμπιστευόταν οὔτε στὰ μάτια τους οὔτε στ' αὐτιά τους. Νὰ δάλουν τὸ δάχτυλο στὰ σημάδια τῶν καρφίων; μὰ μήπως καὶ τὸ δάχτυλο ἔχει καμμιὰ ἀναισθησία! Ζητοῦν νὰ δάλουν ὅλη τὴν παλάμη στὴν τραυματισμένη πλευρά. Ἀπὸ τὴν νοστροπία τῶν μαθητῶν καὶ γενικὰ τῶν Ἑβραίων φαίνεται ὅτι οὔτε σὲ φαντάσματα οὔτε σὲ ἀναστάσεις πίστευαν.

(Συνέχεια εἰς τὴν σελίδα 63)

Τὸ διήγημά μας

Η ΩΡΑΙΟΤΕΡΗ ΛΑΜΠΡΗ

Βαρύθυμος καὶ γεμάτος θλιβερὲς σκέψεις γύριζε στὸ σπίτι του ὁ γιατρός, καθὼς ὁ ἥλιος ἔγερνε στὴ δύσι του πίσω ἀπ' τὸ καταπράσινο βουνό. Τὴν ἄλλη μέρα ἦταν τὸ Πάσχα, μὰ στὴν φτωχὴ οἰκογένεια συνεχίζεται ἡ Μεγάλῃ Παιρασκευῇ. Τὴν εἶχε ἐπισκεφθῇ γιὰ νὰ ἐξετάσῃ τὸ μικρότερο παιδί, ποὺ τῶπνε ὁ πυρετός. Ὁ πατέρας πέθανε πρὶν ἀπὸ ἕνα χρόνο κι' ἡ χήρα ἀφέθηκε μονάχη νὰ βρῇ τρόπο νὰ μεγαλώσῃ τὰ παιδιά της.

Ἐνῶ βάδιζε ὁ γιατρός, φαντάσθηκε τὶς δύσκολες μέρες ποὺ θὰ περνοῦσαν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἀπροσάπτειτοι καὶ ἐγκαταλελειμμένοι. Καὶ ὀθελά του θυμήθηκε τὶς δικές του δύσκολες περιστάσεις, ποὺ πιέζοντας πολὺ τὸν ἑαυτὸ του καὶ μὲ τὴ συμπαράστασι τῆς μητέρας του ξεπέρασε. Εἶχε σφοδρὴ ἐπιθυμία νὰ κάνῃ ὅ,τι τοῦ ἦταν δυνατό, μὰ οἱ δυνάμεις του ἦταν ἐλάχιστες, καθὼς θρίσκονταν ἀκόμη στὴν ἀρχὴ τῆς σταδιοδρομίας του. Ἐδωσε βάβαια τὰ φάρμακα ποὺ ἔπρεπε νὰ πληρωθῇ δωρεάν, μὰ ἦταν σίγουρος πὼς πολὺ περισσότερα ἦταν ἐκεῖνα ποὺ χρειάζονταν, γιὰ νὰ γίνῃ καλὰ τὸ παιδί καὶ ν' ἀνακουφισθῇ ἡ οἰκογένεια οἰκονομικῶς.

Κουρασμένος σωματικά, μὰ πιότερο ψυχικά, ἔφτασε στὸ σπίτι, μὲ σκοπὸ νὰ ξεκουρασθῇ μέχρι τὶς ἑντεκα, ποὺ θὰ σήμαιναν οἱ καμπάνες γιὰ τὴν Ἀνάστασι. Ἡ λειτουργία τῆς Ἀναστάσεως ἀνέκαθεν συγκινοῦσε τὴν καρδιά του. Τὶς ἄλλες φορές ἦταν μιὰ εὐκαιρία πνευματικῶν ἀνοιδαπτισμοῦ, μιὰ πραγματικὴ μυστικὴ εὐαχία, ποὺ ὁλοκληρώνονταν μὲ τὴν θεία Μετάληψι στὸ τέλος τῆς ἀναστάσεως λειτουργίας.

Στὸ σπίτι τὸν ὑποδέχθηκε ἡ μάνα του, ἑτοιμὴ νὰ τοῦ προσφέρῃ ἱκανοποιήσι καὶ τῆς πιὸ παραμικρῆς του ἐπιθυμίας.

— Δυὸ ὥρες εἶναι ἀρκετές, μητέρα, γιὰ νὰ εἶμαι σὲ θέσι νὰ παρακολουθήσω μὲ ἀνέσι τὴν ἀκολουθία.

— Ναί, γιέ μου, ξάπλωσε κι' ἐγὼ θὰ σὲ ξυπνήσω, εἶπε γλυκὰ ἡ μητέρα του.

Ξεντύθηκε κι' ἔπεσε στὸ κρεβάτι. Μὰ μάτι δὲν ἔκλεισε. Ἀποροῦσε μὲ τὸν ἑαυτὸ του. Πὼς ἔγινε ἔτσι εὐαίσθητος; Ὡς τώρα ὅλη του ἡ ἱκμάδα ξεδεύονταν στὴν πάλῃ του

νὰ γίνῃ αὐτὸ ποὺ ποθοῦσε. Ἐβλέπε πιότερο τὸν ἑαυτὸ του παρὰ τοὺς ἄλλους. Τώρα ὅμως ἐνοιῶθε νὰ βαραίνῃ πάνω στοὺς νεανικούς του ὤμους ἡ εὐθύνη γιὰ τοὺς ἄλλους. Τὸ κατακόκκινο πρόσωπο τοῦ ἀρρώστου παιδιοῦ καὶ τὰ ὠχρά τῶν δύο ἄλλων ἔρχονταν διαρκῶς μπροστά του γεμάτα ἱκεσία. Γύριζε διαρκῶς ἀπὸ τὴν μιὰ στὴν ἄλλη πλευρά, χωρὶς νὰ ἡσυχάσῃ οὔτε μιὰ στιγμὴ. Δὲν ἦταν σίγουρος ἀν' κοιμήθηκε πραγματικά, μὰ πετάχθηκε ὀρθός, μὲ τὴν θέλησί του προικισμένη μ' ἕνα θαυμαστὸ ὄνειρο. Ἐσένα θὰ στείλω νὰ κάνῃς ἐκεῖνο ποὺ πρέπει, νὰ βοηθήσῃς τοὺς ἀνήμερους καὶ νὰ ἀπαλύνῃς τὸν πόνο τους, τοῦτε μιὰ δυνατὴ φωνή. Ντύθηκε γρήγορα καὶ βγήκε. Ἡ μάνα του ἀπόρησε.

— Νωρὶς σηκώθηκες.

— Ναί, δὲν μπορεῖς νὰ ἡσυχάσω.

— Τί σὲ βαραίνει, γιέ μου; Πολὺ ἀνήσυχος σὲ βλέπω.

— Ἐσένα θὰ στείλω, μωρμούρισε.

— Τί εἶπες;

— Ὡ τίποτε, μητέρα, τίποτε. Ἐτοίμασε τὰ ρούχα μου νὰ πάμε στὴν Ἐκκλησίαν.

Κρατώντας ἀπὸ μιὰ μεγάλη λαμπάδα κίνησαν γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Στὴν πλατεία τοῦ χωριοῦ κεῖνῃ τῇ στιγμῇ ἔφτασε μιὰ πολυτελὴς κούρσα. Ὁ γιατρός γινώρισε ἕναν ἀπ' αὐτοὺς. Ἦταν ἕνας μεγαλοβιομήχανος. Βγήκαν ὅλοι ἐξω καὶ ἀδειασαν τὸ αὐτοκίνητο ἀπ' τὶς ἀποσκευές. Ντυμένοι μὲ ρούχα πορείας καὶ φορτωμένοι τὰ μπαγάζια τους κίνησαν γιὰ τὴν κορφὴ τοῦ βουνοῦ. Μέσα στὴ νύχτα μὲ τὸ ἀλόγιμο φεγγάρι θὰ πηγαιναν νὰ καταλύσουν στὸ καταφύγιο καὶ τὸ πρωῒ θὰ σκαρφάζωναν στὸ ψηλὸ κι' ἀπότομο βουνό.

— Οὔτε Χριστὸς Ἀνέστη γι' αὐτοὺς οὔτε Ἐκκλησιά, παρατήρησε ἡ μητέρα του. Κούνησε τὸ κεφάλι θλιμμένα ὁ γιατρός. Στὶς ψυχές αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων δὲν ἔχει θέσι ὁ Χριστός, ἀλλὰ ὁ μαμμωνάς, σκέφτηκε καὶ μπήκε στὴν Ἐκκλησίαν.

Τῶς συνήθειο νὰ ψάλλῃ στὴν Ἐκκλησίαν τέτοια χρονιάρα μέρα. Εἶχε μιὰ καθάρια καὶ γλυκεῖα φωνὴ κι' ὅλοι ἀπόμειναν ἐκστατικοὶ νὰ τὸν ἀκοῦνε. Τοὺς ἔκανε ἐντύπωσι πὼς ὁ

γιατρός τους, ένας έπιστήμονας αυτός, είχε τόση γνώση και ικανότητα στα θεοτικά, όπως έλεγαν.

Στὴ μέση του κοινόνος κι' όταν έμαλλαν τὸ αἰκισθὴ φρίττων, οὐρανέ, καὶ σολευθῆτωσαν τὰ θεμέλια τῆς γῆς...» ὁ νεωκόρος τὸν πλησίασε καὶ τοῦ ψιθύρισε κάτι στ' αὐτί.

— Σὰς καλοῦν στὸ βουνό, ἔγινε κάποιον ἀτύχημα στὸς ὄρειβάτες.

Αὐτὸ ἦταν κάτι, ποὺ ποτὲ δὲν θὰ μπορούσε νὰ τὸ ἀνεχθῇ. Νὰ χάσῃ τὴν λειτουργία τῆς Ἀναστάσεως καὶ τὴν θεία Κοινωνία; — Μὰ πάλι, σκέφθηκε, μιὰ ζωὴ κινδυνεύει, πρέπει νὰ κάνω γρήγορα καὶ νὰ τρέξω μὲ προθυμία.

Μὲ ὁδηγὸ τὸν καλύτερο ἀγωγιάτη καὶ δὺὸ ζῶα, μὲ τὴ σάκακα του γεμάτη ἀπ' τὰ ἀπαραίτητα τῶν πρώτων βοηθειῶν ἀρχισε τὴν ἀνάβασι. Σὲ λίγο μὲς στὴν φεγγαρόφωτη νύχτα ἔδλεπε χαμηλά, στὰ ριζὰ τοῦ βουνοῦ νὰ λάμπουν οἱ ἀναστάσιμες λαμπάδες τῶν Χριστιανῶν, ποὺ ἔδωκαν ἀπ' τὴν Ἱεραρχία γιὰ τὴν Ἀνάστασι καὶ πολὺ γρήγορα ἀντήχησαν οἱ καμπάνες διαλαλώντας τὸ Χριστὸς Ἀνέστη. Σταυρακοπῆθηκε καὶ συνέχισε. Ἀνέθηκε μὲ τὴν ἴδια εὐκολία ποὺ πῆγαινε ὁ ἀγωγιάτης καὶ ὁ ἄλλος ὁ σύντροφος ὄρειβάτης τοῦ ἀρρώστου, γιὰ τὸν ὁποῖο ἀνέβαιναν.

— Εὐτυχῶς ποὺ τῶπαθε ὁ κ. Μένιος κοντὰ στὸ καταφύγιο. Τὸν ξεπλώσαμε γρήγορα σ' ἓνα κρεβάτι κι ἔτρεξα νὰ σὰς βρῶ τοῦ εἶπε ὁ ὄρειβάτης.

— Τί ἔπαθε;

— Κόπηκε ἡ ἀνάσα του. Κόντευε νὰ πάθῃ ἀσφυξία.

— Θὰ δοῦμε. Ἄς ἐλπίσουμε ὅτι θὰ ἀντέξῃ μέχρι νὰ πάμε.

Ὁ ἀρρώστος ἦταν τελείως ἀναίσθητος καὶ τὸ στήθος του ἀνεβοκατέβαινε στὴν προσπάθειά του νὰ ἀναπνεύσῃ. Γρήγορα ὁ γιατρός ἔκαμε τὴν διάγνωσίν του.

— Πνευμονικὸ οἴδημα, ἀποφάνθηκε.

Ἀμέσως τοῦκαμε μιὰ ἔνεσι καὶ ὁ ἀρρώστος ἡρέμησε.

— Κάνουμε ὅ,τι μπορούσαμε, εἶπε. Τώρα χρειάζεται ἀκίνησι καὶ νοσοκομεῖο. Τὸ πρόβλημα εἶναι πῶς θὰ τὸν μεταφέραμε. Κάνει νὰ μῆσο δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς ἐξασφαλίσει ἀσφάλεια σίγουρη. Μόνο τὸ ἐλικόπτερο. Μόλις κατέβω τὸ πρωῒ, θὰ τηλεφωνήσω νὰ μᾶς στείλουν.

Ἀπόμειναν βουβοὶ ὅλοι καὶ ἔδλεπαν τὸν ἀρρώστο, ποὺ κοιμότανε μακαρίως.

— Τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος, μουρμούρισε ἕνας ἀπ' τοὺς ὄρειβάτες.

— Μιὰ μέρα σὰν τὴ σημερινή, πρόσθεσε ὁ ἄλλος.

— Μὰς βγήκε ξυνὴ ἡ ἀναστάσιμη ὄρει-
βασία, εἶπε ὁ τρίτος.

— Καὶ σεῖς γιατρὲ τὴν πληρώσατε τὴν νύχτῃ τέτοια μέρα, εἶπε δειλὰ κάποιος. Πῆτε μας, παρακαλῶ, πῶσα θέλετε.

— Τίποτε, δὲν θέλω, τίποτε. Εἶμαι ὁ κοινοτικὸς γιατρός καὶ ἐξετάζω δωρεάν, ἀφοῦ πληρώνομαι ἀπ' τὸ κράτος.

— Μὰ αὐτὴ ἡ περίπτωσις εἶναι ἑκτακτὴ. Δικαιοῦσθε νὰ πάρετε γιὰ τὸν κόπο σας γερὴ ἀμοιβή.

Τοὺς γύρισε τὴν πλάτη καὶ πῆγε νὰ ξεπλώσῃ μέχρι νὰ φέξῃ. Χαράματα, ἀφοῦ τὸν πῆρε γιὰ λίγο ὁ ὕπνος σηκώθηκε καὶ πῆγε στὸν ἀρρώστο. Εἶχε ξυπνήσει ἐκεῖνος καὶ τὸν ἔδλεπε γεμάτος προσδοκία.

— Γιατρέ, εὐχαριστῶ. Δὲν θὰ ξεχώσω ποτὲ τί κάνετε γιὰ μένα. Μοῦ σῶσατε τὴ ζωή. Δεχθῆτε παρακαλῶ τὴν ἀμοιβή σας.

— Ὁχι, παρακαλῶ. Δὲν δέχομαι, τίποτε.

Ὁ ἀρρώστος στενοχωρέθηκε μὲ τὴν ἀρνησί του κι ὁ γιατρός φοβήθηκε μήπως χειροτερέψει ἔτσι ἡ κατὰστασί του.

— Καλὰ, θὰ τὰ πάρω, μὰ ὄχι γιὰ μένα. Θὰ σὰς δώσω τὴν εὐκαιρία νὰ κάνετε καὶ σεῖς μιὰ καλὴ πράξι: μιὰ τέτοια χρονιάρα μέρα. Ὁ Θεὸς ἔφερε ἔτσι τὰ πράγματα γιὰ νὰ βοηθήσουμε ἓνα μικρὸ ἀγοράκι, ποὺ τὸ ψήνει ὁ πυρετὸς καὶ τὴν φτωχὴ του οἰκογένεια. Ὁ ἀρρώστος ζήτησε τὸ τσέκ ἐπιταγῶν καὶ τοῦ τώφεραν.

— Χρήματα δὲν ἔχω ἐδῶ στὴν ἐρημιὰ. Μὰ κάνετε τὸν κόπο παρακαλῶ νὰ εἰσπράξετε τὸ ποσὸν αὐτὸ γιὰ λογαριασμὸ τῆς φτωχῆς οἰκογένειας καὶ τοῦ ἀρρώστου παιδιοῦ. Ἐγγραψε ἓνα ποσὸν στὸ τσέκ καί, ἀφοῦ τὸ ὑπέγραψε, τῶδωσε στὸν γιατρό.

— Πενήντα χιλιάδες, ἀπόρησε ὁ γιατρός. Μὰ εἶναι ὁλόκληρη περιουσία, δήλωσε.

— Ἀφήστε με νὰ κάνω μιὰ καλὴ πράξι στὴ ζωὴ μου. Ἡ περιπέτειά μου εἶναι μιὰ τιμωρία ἀπ' τὸ Θεό, γιὰ νὰ συνέλθω ἀπ' τὴν βέφρενη ζωὴ ποὺ κάνω, εἶπε μὲ συγκίνησι ὁ ἀρρώστος.

(Συνέχεια εἰς τὴν σελ. 60)

ΟΙ ΚΑΛΩΣ ΘΑΛΗΘΑΝΤΕΣ: Ἡ Ὁσία ΚΑΣΣΙΑΝΗ, ἡ ποιήτρια

ΚΥΡΙΕ, ΜΗ ΜΕ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗΣ

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ ψαλλομένου κατὰ τὸ ἑσπέρας τῆς Μεγάλης Τρίτης δοξαστικοῦ τῶν ἀποστίχων τῶν αἰῶν τοῦ Ὁρθροῦ τῆς Μεγάλης Τετάρτης «Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις περιπεσούσα γυνὴ...» ἡ παρούσα στήλη ἐπιθυμεῖ νὰ μνημονεύσῃ τὸ ὄνομα τῆς ποιητρίας τοῦ ὕμνου αὐτοῦ καὶ νὰ ἐκθέσῃ σκέψεις τινὰς ἐποικοδομητικὰς πρὸς τὴν ἀγάπην τῶν φίλων ἀναγνωστῶν τῆς Ἀπολυτρώσεως.

Αἱ ἀκολουθίαι τῆς Μεγάλης ἐβδομάδος εἶναι συγκινητικαί. Οἱ εὐσεβεῖς Χριστιανοὶ κατακλύζουν τοὺς ἱεροὺς ναοὺς διὰ νὰ παρακολουθήσουν τὴν δραματικότητα τῶν γεγονότων τὰ ὅποια προέκλεσαν τὰ τέκνα εἰς τὸν πατέρα των.

Ἐνας ὕμνος ὁ ὁποῖος συγκινεῖ τοὺς πιστοὺς εἶναι ἐπίσης καὶ «τὸ προπάριον τῆς Κασσιανῆς» ὅπως τὸ ὀνομάζουν οἱ ἐκκλησιαζόμενοι. Ἐκφράζων ὁ ὕμνος αὐτὸς τὸν πόνον τῆς ἀμαρτωλῆς γυναικὸς τοῦ Εὐαγγελίου κεντρίζει βαθύτατα τὴν καρδίαν κάθε ἀμαρτωλοῦ, ὁ ὁποῖος αἰσθάνεται τὸ θάρος τῆς ἐνοχῆς νὰ τοῦ καταπιέξῃ τὰ στήθη του καὶ ἀναζητῇ Ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἔχει καὶ τὴν θέλησιν καὶ τὴν δύναμιν νὰ τὸν ἀναπαύσῃ καὶ νὰ τοῦ καθησυχάσῃ τὴν ταραγμένην συνείδησιν του. Εἶναι ἀναμφισβήτητον γεγονός, ὅτι, ὅταν ὁ ἄνθρωπος κυριευθῇ ἀπὸ τὸν πόθον νὰ γνωρίσῃ τὸν Σωτήρα του, θὰ εὑρῇ ὅπωςδήποτε τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας του. Τότε ὠρισμένως θὰ δεχθῇ τὸ νοητὸν μύρον τῆς χάριτος τὸ παρεχόμενον ἀπὸ Τὸν ἀμέτρητον ἔχοντα τὸ μέγα ἔλεος.

Περὶ τὸν βίον τῆς ποιητρίας Κασσιανῆς ἐγγράφησαν πολλὰ. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ τῆς παρέσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀφήσῃ τὰς χεῖρας καὶ τὸν νοῦν της νὰ ἐργάζωνται, τὴν δὲ καρδίαν της νὰ ἀναπαύηται ἐν Θεῷ. Τὸ γνωρίζουν οἱ πιστοὶ ὅτι ἀνάπαυσις διὰ τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου δὲν ὑπάρχει μακρὰν τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι πλήρης ἀνάπαυσις ἐν Χριστῷ ἐπιτυγχάνεται μόνον διὰ εἰλικρινοὺς μετανοίας. Πληροφοροῦνται ἀκόμη τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ ὅτι ἡ ἐν Χριστῷ ἀνάπαυσις ἡρεμεῖ τὰ

πάθη, συγκρατεῖ τὴν φαντασίαν, σταθεροποιεῖ τὴν διάνοιαν, ἐλέγχει τὰς ἀμφιπαλαντεύσεις, ἐνισχύει τὴν ὑπομονὴν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν δοκιμασιῶν καὶ δίδει θάρρος καὶ δύναμιν κατὰ τὴν πάλιν ἐναντίον τῶν ἐπιδρομῶν τοῦ διαβόλου.

Ἀπὸ ὅσα ἡ πλουσιωτάτη βιβλιογραφία, ἱστορικῶς ἐλεγχόμενα καὶ θρυλούμενα, ἀναφέρει ἐν σχέσει μὲ τὸ ἔργον καὶ τὴν ζωὴν τῆς Κασσιανῆς δύναται ὁ μελετητὴς νὰ καταλήξῃ εἰς τὰ ἀσφαλῆ συμπεράσματα ὅτι ἡ ὁσία Κασσιανὴ (Κασσία, Εἰκασία, Ἰκασία κατ' ἄλλους) γεννηθεῖσα περὶ τὸ 810 μ.Χ. πιθανώτατα εἰς Κων/πολιν, ἀμετράφῃ καὶ ἐξεπαιδεύθῃ εἰς ἀριστοκρατικὸν περιβάλλον· ὅτι διεκρίμετο ἐκ παιδικῆς ἡλικίας διὰ τὰ πλούσια σωματικὰ καὶ πνευματικὰ της χαρίσματα· ὅτι ἐντυπωσίσαιεν ἡ ἀρετὴ της· ὅτι διέθετε θάρρος καὶ παρρησίαν μὴ δεχομένη νὰ ὑποτάξῃ τὸ πνεῦμά της ἀκόμη καὶ εἰς αὐτὴν τὴν βασιλικὴν αἵγλην, τιμὴν καὶ δόξαν. Τὸ θάρρος αὐτὸ τῆς ἀφῆρεσε μὲν τὸν ἐπίγειον βασιλικὸν θρόνον· τῆς ἔδωκεν ὁμως τὴν δυνατότητα νὰ γίνῃ βασίλισσα τοῦ οὐρανοῦ.

Μνημονεῖ ἡ ἱστορία μεγάλων προσωπικοτήτων τὴν δραστηριότητα, πολλάκις καταρνώματα εἰς τὴν αἰσθηματικὴν περιοχὴν, ἀλλὰ τὰ ἱστορούμενα διὰ τὴν Κασσιανὴν ἀνέγονται εἰς τὴν ἀνωτερότητα τοῦ ἡθους της καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν της καλλιέργειαν. Ἀπὸ τῆς σκοπιάς αὐτῆς ἀξίζει νὰ παρακολουθήσῃ τις τὰ γραφέντα διὰ τὴν Κασσιανὴν, διὰ τὰ θεβαλῶν ὅτι ὑπάρχουν στιγμαὶ ἀποφασιστικαὶ εἰς τὴν πορείαν τοῦ ἀνθρώπου. Στιγμαὶ φθόου, διαφθοράς, κλονισμοῦ, πτώσεων, ἀπογοητεύσεων, ἀπαιθείας τῶν ἐγκοσμίων ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ στιγμαὶ ἀγάπης, κατανώξεως, ἐξιλεώσεως, ὀνιμώσεως, σταθεροποιήσεως τοῦ χαρακτῆρος καὶ ὀρθοῦ προσανατολισμοῦ. Αὐτὸ ἀδικάτως συνάγει ὁ μελετητὴς ἀπὸ τὴν ἀπόφασιν τῆς Κασσιανῆς νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν ἑρήμον νὰ ἐνδυσθῇ τὸ μοναχικὸν σχῆμα θυσιάζουσα ὠραιότητα, πλοῦτη, ἀριστοκρατικὴν καταγωγὴν, μὀρφωσιν καὶ

εὐφύιαν, διὰ τὰ ἀναδειχθῆ ὑπηρέτρια τῆς αἰωνίας πίστεως ἀγωνιζομένη μετὰ τὴν τρυφερότητα καὶ τὴν εὐαισθησίαν τῆς γυναικείας παρθενικῆς ψυχῆς. Εἰς τὸ κελλίον τοῦ μοναστηρίου, τὸ ὁποῖον ἡ ἰδία ἔκτισε, διήλθε τὸν βίον τῆς ἀσχολουμένη μετὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ποίησιν, τὴν ὁποίαν διακρίνει ἔντονος θρησκευτικότης καὶ λεπτότης αἰσθημάτων. Ἐκεῖ εἰς τὸ ἀσκητήριον ἀπομεμονωμένη φροντίζει τὰ ζήση ὡς θρύλον τὸν ὠραῖον καὶ ἀγνὸν ποιητικὸν βίον τῆς.

Θὰ ἀντιπαρέθωμεν τὰ ὅσα ἐπιχειρήματα εἰς κριτικὰ ἔχρησιμοποίησαν διὰ τὰ ἀμφισβητήσαν τὴν ἱστορίαν τῆς Κασσιανῆς, καθὼς καὶ ὅσα ἡ φαντασία ἐπιτολαίων ἀνθρώπων ἐδημιούργησε χάριν κερδοσκοπικῶν ἐπιδιώξεων. Ἀκόμη καὶ ὅσοι οἱ βυζαντινοὶ χρονογράφοι ἱστοροῦν διὰ τὸ ἐπεισόδιον μετὰ τὴν Κασσιανῆς καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Θεοφύλου κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς μελλούσης συζύγου τοῦ πούτου ἀνδρὸς τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ καταχωρήσωμεν, διότι νομίζομεν ὅτι τὴν πρῶτην θέσιν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ λάβουν αὐτὰ τὰ ὁποῖα περὶ ἐλαβεν ἡ ὁσία εἰς τὸν ὕμνον τῆς: «Καταφιλήσω τοὺς ἀχρόνους Σου πόδας, ἀποσμήξω τοὺτους δὲ πά-

λιν τοῖς τῆς κεφαλῆς μου βοσπύχοις». Διότι αὐτὸ ἐπιτάσσουσιν αἱ ἀνόγκαι καὶ αἱ ἀναζητήσεις τῆς φλεγομένης ἀπὸ θεῖον ἔρωτα καρδίας. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀγαπᾶ τὸν Θεὸν εἰλικρινῶς ζητεῖ συνεχῶς νὰ καταφιλή τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ. Νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν ἀφοσίωσίν τῆς. Προσέρχεται μετὰ δακρύων καὶ ζητεῖ νὰ ἐξιλεωθῇ. Καὶ ὅσον πιστικὸν γίνεται τὸ σκότος, τὸ ὁποῖον δημιουργοῦν οἱ οἴστροι τῆς ἁμαρτωλῆς ζωῆς, τόσο ἐντονώτερον κράζει ἡ μετανοοῦσα ψυχὴ: «δέξαι μου τὰς πηγὰς τῶν δακρύων».

Ἄν ἀντικρύσῃ τὸ τέκνον τοῦ Θεοῦ τὸ περιεχόμενον τοῦ τροπαρίου αὐτοῦ καὶ φέρῃ ἐνώπιόν του τὴν σκητὴν ἐκείνην κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἁμαρτωλὴ γυνὴ τοῦ Εὐαγγελίου γονατιστὴ ἔβρεχε μετὰ δάκρυά της τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ μετὰ καλὴν πρόθεσιν ἀναζητήσῃ τὸ βάθος τοῦ νοήματος τῆς σκητῆς αὐτῆς, ὠρισμένως θὰ δεχθῇ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀκτινοβολίας τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ. Εἶναι μία ἐξαιρετικὴ εὐκαιρία ὁ φίλος ἀναγνώστης νὰ δοκιμάσῃ μίαν τοιαύτην συγκινητικὴν στιγμὴν. Θὰ αἰσθανθῇ ἀμέσως τὴν ἀνάγκην νὰ ψάλλῃ: «Τὸν νυμφῶνά Σου βλέπω, Σωτὴρ μου, κεκοσμημένον... λάμπουνόν μου τὴν στολὴν τῆς ψυχῆς... ἵνα εἰσέλθω ἐν αὐτῷ...».

Ἡ ὁσία Κασσιανὴ συγκινεῖται βαθύτατα ἀπὸ τὴν πρᾶξιν τῆς ἁμαρτωλῆς γυναικὸς καὶ ἐκφράζει πηγαίως τὰ αἰσθηματὰ τῆς. Εἶναι γεγονός ὅτι ὁ πόνος ἀνεξαρτήτως τῶν αἰτίων συνδέει τοὺς ἀνθρώπους. Ὁδηγεῖ εἰς ἀναζήτησιν τοῦ δυνατοῦ. Ἀπὸ τοὺς πόνους τοὺς ὁποῖους προκαλεῖ ἡ ζωὴ ὠδηγημένη ἡ Κασσιανὴ καταφεύγει εἰς τὸν Δυνατὸν. Τονώνει περισσότερο τὸν ἰσχυρὸν χαρακτήρα τῆς, λαμβάνει ὀριστικὴν ἀπόφασιν καὶ ἀκολουθεῖ τὸν Νυμφίον Χριστόν. Ἀφοσιώνεται εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν λατρίαν τοῦ Χριστοῦ. Πρὸς τὸν Χριστὸν στρέφεται κάθε ἐπιθυμία τῆς καὶ κάθε λογισμὸς τῆς. Αἴτημά της γίνεται τὸ: Κύριε, μὴ με ἐγκαταλείψῃς. Ὁ στίχος τοῦ τροπαρίου τῆς «μὴ με τὴν σὴν δοῦλην παρίδῃς...» ἀποκαλύπτει τὴν εἰλικρινεῖαν τῆς πίστεώς της καὶ τὸ ἀπόλυτον τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Ὁ στίχος αὐτὸς εἶναι ἀκόμη μία προτροπὴ εἰς πάντας ψυχὰς ἢ ὁποῖα θέλει νὰ γίνῃ νύμφη Χριστοῦ.

Η ΟΡΑΙΟΤΕΡΗ ΛΑΜΠΡΗ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 58)

— Ἐν τάξει κ. Μένιο, θὰ γίνῃ τὸ θέλημά σας. Μείνετε ἥσυχος. Καὶ νὰ σὰς πῶ κάτι; Αὐτὴ ἡ χειρονομία σας θὰ σὰς βοηθήσῃ νὰ ἀναρρώσετε γρηγορώτερον, γιατί σὰς δημιουργεῖ συναισθήματα, πού εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ τὴν σωτηρίαν ἐνὸς ἀρρώστου.

Τὴν ἡμέρα ἐκείνη, ἡμέρα τῆς Λαμπρῆς, εἶναι ἐλικόπτερο μετέφερε τὸν ἄρρωστο, ἐνὺ ἢ φτωχὴ οἰκογένεια ἄκουγε τὸ εὐχάριστο μαντάτο γιὰ τὸ τσέκ, πού θὰ ἔλυνε τὸ οἰκονομικὸ τῆς πρόβλημα.

Καὶ ὁ νεαρὸς γιατρός ἀναγκάρισε πῶς ἡ Λαμπρὴ αὐτὴ ἦταν ἡ καλυτέρα τῆς ζωῆς του.

Σάββας Ν. Σανθόπουλος

Δημήτριος Β. Χαρίσης

Κηρύγματα διαρκείας 10'

ΣΩΤΗΡΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΛΗΘΕΙΕΣ

Ποιά μάτια, αγαπητοί μου αδελφοί, ποιά μάτια δὲν θὰ θουρκώσουν στὴ θεά τοῦ ἐσταυρωμένου λυτρωτοῦ; Καὶ ποιὲς καρδιές, ὅσο πέτρινες κι ἂν εἶναι, δὲν θὰ συγκινηθοῦν διὰ τὸ σταυρὸν μισοσιὰ σιδὸν καθημαγμένο Νυμφίον τῆς Ἐκκλησίας μας;

Ὁ υἱὸς τῆς Παρθένου μετέωρος, μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς. Καὶ μεῖς ἐκστατικοί, στὴ θάλασσά τοῦ σταυροῦ του, ἀμίλητοι καὶ σιωπηλοὶ παρακολουθοῦμε τὴ μεγάλη ἀγωνία τοῦ Ναζωραίου.

Πελώριον ἐγείρεται τὸ ἐρώτημα μέσα σὺς ψυχές μας. Μὰ γιατί; Θεέ μου, γιατί; Ἦταν ἀνάγκη νὰ πεθάνῃ ὁ Ἰησοῦς κάτω ἀπὸ τέτοιες συνθήκες, μ' ἕναν ἰόσο φρικτὸ κι ἀπαίσιον θάνατο;

Ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ μας εἶναι ἕνα μεγάλο μυστήριον. Ἀπληροῦστο θὰ μένῃ τὸ βάθος τοῦ ἀπ' τὴν ἀνθρώπιν διάνοια. Ποιὸς μπόρεσε ποτὲ νὰ εἰσχωρήσῃ στὴν καρδιά τῆς παρυσίας καὶ παναγαθότητος τοῦ Θεοῦ;

Ἄν ὅμως δλόκληρο τὸ μυστήριον εἶναι ἀσύλληπτο ἐν ὅσῳ μπορούμε μὲ τὴ βοήθεια τῆς ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆ χειραγωγίας τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας νὰ χύσουμε λίγο φῶς σὺν «ἀπὸ αἰώνων» σεσηγημένον μυστήριον».

Ἡ συνταρακτικώτερη, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ἡ συνταρακτικώτερη στιγμή μέσα στὴν ἀνθρώπιν ἱστορία εἶναι ἡ πώση τῶν πρωτοπλάστων. Αὐτὴ ἡ αὐνεῖη καὶ κακὴ χρῆση τοῦ λογικοῦ καὶ τοῦ αὐτεξουσίον των, αὐτὸ τὸ ἐπαναστατικὸ πνεῦμα ἔναντι τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ὑπῆρξε τὸ θλιβερώτερον γεγονός ποὺ συνέβη μέσα σὺς αἰῶνες. Ἦλθε ἡ ἁμαρτία σὺν κόσμῳ. Οἱ ἄνθρωποι ἔχασαν τὴν κοινωνία μὲ τὸ Θεό, ἀχρειώθηκε τὸ «κατ' εἰκόνα», ἐφθάρη καὶ ἐξασθένησε καὶ διεστράφη ἡ πνευματικὴ καὶ ἡθικὴ των φύση. Ὁ τοῦς των σκοιόθηκε κι ὅλο στρέφεται πρὸς τὴν ὕλην, πρὸς τὴν ἁμαρτίαν. Κι ὁ θάνατος, ὁ μεγάλος ἐχθρὸς, κυρίαρ-

«Ὅτι καὶ Χριστὸς ἦπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθε, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ». (Α' Πέτρ. 3, 18).

χος πὰς θερίζει τοὺς ἀνθρώπους. Ἀποτελέσματα λοιπὸν φοβερά καὶ ἀπαίσινα...

Ποὺς τώρα θὰ ἔσωζε τοὺς ἀνθρώπους; Ποὺς θὰ ἔφευγε τὴ σωτηρία καὶ τὴ λύτρωση; Κάποιος ἄλλος ἄνθρωπος; Ὅχι δά. Κατασυντετριμμένη ἡ ἀνθρώπιν ψυχὴ δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ σώσῃ μονάχη τὴν τὸν ἐαυτὸ τῆς. Ἡ σωτηρία θὰ ἐρχόταν μόνον ἐὰν ἡ ἴδια ἡ θεοὺς ἔπαιρνε τὴν πρωτοδοξία. Καὶ τὴν πῆρε. Πρωτοξία ὑπῆρξε ἡ θεία βουλὴ γιὰ τὴν ἀπολύτρωση τοῦ «πεπρωμένου ἀνθρώπου». Ἡ πραγματοποιήσις αὐτῆς τῆς θείας βουλῆς ἐγένετο μὲ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὸν κόσμον. Τὴν σωτηρία μας τὴν ἐπέτελεσε ὁ Κύριος μὲ τὴν ἐνανθρώπισή του, μὲ τὴ θεία διδασκαλία του, μὲ τὴν ἁγία ζωὴ του, μὲ τὸν σταυρικὸ του θάνατο, μὲ τὴν ἀνάστασή σου, μὲ τὴν ἰδρυσὴ τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁλόκληρη ἡ ζωὴ τοῦ Κυρίου ἦταν μιὰ θυσία. Κορυφαία στιγμή ὅμως τῆς θυσίας αὐτῆς ὑπῆρξε ὁ Γολγοθᾶς.

Ἐλᾶτε λοιπὸν νὰ σταθοῦμε σήμερον κάτω ἀπ' τὸν Ἑσταυρωμένο. Καὶ πέρα ἀπ' τὰ δάκρυα καὶ τοὺς σιεραγμούς μας ἄς ἐνωτισθοῦμε τὶς μεγάλες σωτηριολογικὰς ἀλήθειες τῆς πίστεώς μας.

1. Ἰκανοποιήσις τῆς θείας δικαιοσύνης

Μὲ τὸ ἁμάρτημα τῶν πρωτοπλάστων εἶχε προσβληθῇ ἡ θεία δικαιοσύνη. Ἐπρεπε λοιπὸν οἱ φταίχτες νὰ τιμωρηθοῦν. Κι ὅχι μόνον ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὕα. Ἀλλὰ κι ὅλοι οἱ ἀπόγονοί των. Διότι ἡ ἁμαρτία αὐτῶν πρωτοπλάστων, μὲ τὴν ἐνοχὴν καὶ ὅλες τὶς συνέπειες καὶ τὶς ποινὲς τῆς μεταδίδεται, διὰ τῆς γενήσεως, σὺν κληρονομικῇ ἁμαρτίᾳ σ' ὅλους τοὺς ἀπογόνους των. «Καθ' ὅσον οὗτοι περιεῖχοντο δυνάμει ἐν τοῖς πρωτοπλάστοις», ὥπως διδάσκει ἡ Ἐκκλησία. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἦσαν ἐνοχοι. Κι ὅλοι ἔπρεπε νὰ τιμωρηθοῦν.

Γι' αὐτὸ ἔρχεται ὁ Χριστὸς σὺν κόσμῳ. Μὲ τὴν τέλεια ὑπακοή του, μὲ τὴν ἁγία ζωὴ του, πρὸ παντὸς ὅμως μὲ τὴν σταυρικὴ

του θυσία ὁ Κύριος ἱκανοποιεῖ ἐξ ὁλοκλήρου τὴν θεῖαν δικαιοσύνην.

Μὴ μοῦ πῆς, ἀδελφέ μου, διὸ σὲ σκανδαλίζει ἡ παράξενη αὐτὴ ἀλήθεια. Δὲν εἶναι δικιά μας σκέψη. Εἶναι διδασκαλία ὁλοκλήρου τῆς Βίβλου. Ἡ θεότης ἦταν ὠργισμένη. Καὶ ἐπρεπε ὅπωςδήποτε νὰ ἐξιλεωθῇ ὁ ἄνθρωπος. Παραδίδει λοιπὸν τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὁ Χριστὸς ἐξιλαστήρια θυσία εἰς τὸν Θεὸν γιὰ τὴ συγχώρηση καὶ τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὴν ἁμαρτία. «Παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ» (Ἐφεσ. 5, 2).

Καὶ ἡ Δογματικὴ τῆς Ἐκκλησίας μας ξεκαθαρίζει τὸ θέμα αὐτὸ μὲ τοῦτα τὰ λόγια: «Θὰ ἐσειόντο ἐκ θάδρων καὶ θὰ ἀνιτρέποντο τὰ θεμέλια τῆς ἡθικῆς τάξεως τοῦ κόσμου, ἐὰν παρείχετο ἡ ἀπολυτροῦσα χάρις, χωρὶς καὶ ἡ θεία δικαιοσύνη ἐξ ὁλοκλήρου νὰ ἱκανοποιηθῇ».

2. Ὁ ἐκλεκτότερος ἐκπρόσωπος τῆς ἀνθρωπότητος

Ποῖος ὅμως ἄνθρωπος θὰ μπορούσε ποτε νὰ προσφέρῃ μιὰ τέτοια λογικὴ θυσία. «Ὅλοι ἦσαν «πεπραμένοι ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν». Ὅλοι ἔφεραν πάνω τους τὸ στίγμα τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος. Ὁ Μ. Βασίλειος ἐρωτᾷ: «Τί δύναται ἄνθρωπος εὐρεῖν τηλικούτον, ἵνα δῶ ὑπὲρ λυτρώσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;». Τέτοια. «Ἀνθρωπος δὲν ὑπῆρχε. Μὰ οὐτε καὶ ἄγγελος θὰ μπορούσε ποτε νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων. Κάτι τέτοιο ξεπερνοῦσε τὴς δυνάμεις τῶν ἀσωμάτων. Μόνον ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς μπορούσε νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ μεγάλο αὐτὸ ἔργο. Καὶ τὸ πραγματοποιήσῃ ὁ Χριστός. Σαρκοῦται. Καὶ ὥς ὁ ἐκλεκτότερος ἐκπρόσωπος τῶν ἀνθρώπων προσφέρει τὴν θυσίαν. «Ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθε, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ» (Α' Πέτρ. 3, 18). Ἐλεύθερα μάλιστα ἀποδέχεται τὸ πάθος. «Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων» (Ἰωάνν. 10, 11).

Ἡ θυσία τοῦ Κυρίου μας εἶναι θυσία ἀντιπροσωπευτικὴ, τὴν ὁποία προσέφερε ὁ Ἰησοῦς ὄχι «ἀπλῶς ἐπ' ὠφελὲα τῶν ἁμαρτωλῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν». Πῆρε αὐτὸς τὴν θῆσιν τῶν ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων καὶ ὑπέφερε διὸ ἔπρεπε νὰ ὑποφέρουν αὐτοί. «Ἐξηγόρασεν ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νό-

μου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα» (Γαλάτ. 3, 10).

3. Ἀποκατάστασις σχέσεων

Ἡ ἁμαρτία ὑπῆρξε τὸ «μεσοτίχον» ποὺ αἰῶνες ἐχώριζε τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸν οὐρανόν. Ἡ θεότης ἦτο πικραμένη γιὰ τὴν ἀσύνετη συμπεριφορὰ ὅλων τῶν ἁμαρτωλῶν. Κι εἶτοι μιὰ ἐχθρὰ εἶχε πῆλὴ σὲς σχέσεις Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Τώρα ὁ Χριστὸς πεθαίνει καὶ ἡ εἰρήνη ἔρχεται. Μπορεῖ καὶ πάλι ὁ πιστὸς ἄνθρωπος, ἐν ὀνόματι τῆς σταυρικῆς θυσίας τοῦ Ἰησοῦ, νὰ ὑψώσῃ ἄφοβα τὰ βλέμματα σὲν οὐρανόν. Μπορεῖ νὰ ἰκετεύσῃ τὸν Θεόν. Μπορεῖ νὰ τὸν ὀνοματίσῃ καὶ πάλιν, πατέρα. Ναί, ὁ Χριστὸς ὑπῆρξε ἡ «εἰρήνη ἡμῶν».

4. Τὸ ἔργον συνεχίζεται

Τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας ὁ Κύριός μας τὸ συνεχίζει σὲν οὐρανούς. Μεσιτεύει πρὸς τὸν πατέρα καὶ εἶτοι ἐξασφαλίζει σὲν ἁμαρτωλοὺς τὴ συγχώρηση καὶ τὰ πλοῦτῃ τῆς χάριτος. Ὁ Κύριος «ἀπερρυγχάνει» ὑπὲρ ἡμῶν.

Δὲν πρέπει βέβαια νὰ νομίση κανεὶς ἀπ' τοὺς ἀκροατὰς μας διὸ ἡ μεσιτεία αὐτῆ τοῦ Χριστοῦ τελειοποιεῖ τὸ ἔργο ποὺ ἐπετελέσθη σὲν Γολγοθᾶ. Ὁχι. Ἡ θυσία τοῦ σταυροῦ ὑπῆρξε τελεία ἅπαξ διὰ παντός. Μόνον ποὺ ἐμεῖς εἴμεθα ἀτελεῖς καὶ ἔχουμε ἀνάγκη διαρκῶς τοῦ θείου ἑλέους. Ὅλες οἱ ἀτελεῖες μας, οἱ πτώσεις μας, ὅλες οἱ ἀγωνίες μας, καλύπτονται ἀπὸ τὴς μεσιτείας τοῦ Ἰησοῦ.

Ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί. Καὶ γιὰ μᾶς σταυρώνεται ὁ Χριστός. Γιὰ σένα καὶ γιὰ μένα. Χριστιανέ μου, σιάσου λοιπὸν κάτω ἀπ' τὸν σταυρὸ τοῦ. Κοίταξε τὴς πληγὰς τοῦ. Δὲς τὸ αἷμα τοῦ ποὺ ἀγοστοῦσάξει. Κι ἀναρωτήσου: Γιατί τόσοι πόνοι; γιατί τέτοια ἐγκατάλειψη; Τότε ἀπὸ μέσα σου θὰ ξυπνήσουν κοιμισμένες μνημέες. Καὶ θ' ἀκούσης τὴν ἴδια σου ψυχὴ νὰ σοῦ μιλά, νὰ σὲ βεβαιώσῃ πὼς πεθαίνει καὶ γιὰ τὸ πλῆθος τῶν δικῶν σου ἁμαρτιῶν. Γιὰ νὰ σὲ «προσαγάγῃ τῷ Θεῷ». Τότε γονάτισε. Κλῖνε τὴν κεφαλὴν καὶ κλάψε πολὺ. Κλάψε ἀπὸ συντριβή, κλάψε ἀπὸ ἐνοχλή, κλάψε ἀπὸ εὐγνωμοσύνη, κλάψε ἀπὸ χαρά. Ἄλλος σταυρώνεται γιὰ σένα. Καὶ σοῦ χαρίζει τὴν σωτηρία...

Μιχαὴλ Κ. Εὐθυμίου

ΤΑ ΔΩΡΑ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 56)

Τὸ Χριστὸ ἀληθινὸν τὸν εἶδαν καὶ τὸν εἶπαν φάντασμα (Μθ 14, 26). ὅχι νὰ δοῦν φάντασμα καὶ νὰ πιστέψουν ὅτι εἶνε ὁ Χριστός. Ὁ Θωμᾶς λοιπὸν καὶ οἱ δύσπιστοι μαθηταὶ πρέπει, καθὼς λέει ὁ Χρυσόστομος, νὰ ἀναπαύουν καὶ νὰ πείθουν ὁλοὺς τοὺς ἀπίστους πού δὲν χορταίνουσι οὔτε μὲ προφητείας οὔτε μὲ κηρύγματα. Νὰ ὁ Θωμᾶς· μετὰ τὴν ἀκαμπτη ἀπιστίᾳ του προσφέρει στὸν Ἰησοῦ τὴν ὁμολογίαν του «Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου» (Ἰω 20, 28). Τὸ ὄνομα «Κύριος ὁ Θεός» δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ μετάφρασι τοῦ ἐβραϊκοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ Γιαχβέ ἢ Ἰεχωβά, ὅπως τὸ λένε οἱ λεγόμενοι μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά. Νὰ ποιός εἶνε ὁ Ἰεχωβά, ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Αὐτός εἶνε ὁ μόνος καὶ ὁ ὀψιστος Θεός. Δὲν εἶνε μιὰ κατώτερη θεότης, ὅπως λένε μερικοί, γιατί δὲν ὑπάρχουν δύο μεγέθη Θεῶν. Εἰρέτε τὴν αὐστηρὴ μονοθεΐα τῆς Γραφῆς, Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης. Σ' αὐτὴ λοιπὸν τῇ Βίβλῳ τῆς ἀποκλειστικῆς μονοθεΐας ἀποκαλύπτεται ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶνε ὁ μόνος Θεός, ὁ Ἰεχωβά. Καὶ πάλι ἀπὸ τὸν ἀναστημένο Χριστό, ὅταν εἶπε «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος» (Μθ 28, 19), μάθαμε ὅτι τὸ ἓνα ὄνομα, ὁ ἓνας Θεός, εἶνε τριαδικός, ὅτι τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ πρόσωπα τοῦ Θεοῦ εἶνε ὁ Χριστός, ἴσος μὲ τὰ ἄλλα δύο.

Τέλος ἐπιτροχάδην σὰς ἀναφέρω καὶ ἓνα τελευταῖο δῶρο τῆς ἀναστάσεως. Εἶνε ἡ ὑ-

πόσχεσι τοῦ Χριστοῦ «Ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἵωνος», μὲ τὴν ὁποία κλείνει ὁ Ματθαῖος τὸ Εὐαγγέλιό του (28, 20). Τὰ ἄλλα δῶρα τὰ πῆραμε χειροποιαστά, αὐτὸ τὸ πῆραμε μὲ ὑπόσχεσι. Κι ἂν χάσουμε τὰ ἄλλα δῶρα, κι ἂν ξαναπέσουμε ἀπὸ τὸν παράδεισο τῆς Ἐκκλησίας, ὑπάρχει ἡ ἄφεσι, γιατί ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶνε πλέον μακριὰ μας. Εἶνε μαζί μας πάντοτε, ἀρκεῖ νὰ ἐέλουμε νὰ μείνουμε κοντά του. Γι' αὐτὸ τὸ ὠραῖο δῶρο ἡ Ἐκκλησία μας ψάλλει· «Ὁ θείας, ὦ φίλης, ὦ γλυκυτάτης σου φωνῆς! μεθ' ἡμῶν ἀψευδῶς γὰρ ἐπηγγείλω ἐσεσθαι μέχρι τερμάτων αἰώνος, Χριστέ· ἦν οἱ πιστοὶ ἄγκυραν ἐλπίδος κατέχοντες ἀγαλλόμεθα». Ὁ γλυκεῖα καὶ θεία, ὦ πολυαγαπημένη φωνή τοῦ Ἰησοῦ, πού μᾶς ὑποσχέθηκες αὐτὸ τὸ πρᾶγμα! Μέσα στὸν κόσμο αὐτὸ τῆς διαφθορᾶς ὅχι μόνο μᾶς δίνεις τὴ χαρὰ καὶ τὴν εἰρήνην τῇ δικῇ σου, ὅχι μόνο σ' ἔχουμε ἀδελφό, ἀλλὰ θὰ εἶσαι πάντα μαζί μας. Μέσα στὴν τρικυμισμένη θάλασσα τῆς ζωῆς κρατοῦμε σὰν ἄγκυρα ἀσφαλείας τὴν ὑπόσχεσί σου. Μέχρι τῆ συντέλεια τοῦ αἵωνος ἡ Ἐκκλησία σου μπορεῖ νὰ μάχεται ἀντίθετα πρὸς τὰ κακὰ πού ἐκδράζουν οἱ πύλες τοῦ ᾄδου, γιατί κάθε στιγμὴ θὰ ἐμφανίζεσαι. θὰ περπατᾷς πάνω στὰ κύματα, θὰ μᾶς σώξεις, θὰ μᾶς δίνης τὴ νίκη, θὰ μᾶς φέρνης τὴ γαλήνη. Αὐτὴ ἡ γλυκυτάτη σου θεία φωνή μᾶς εἶνε ἔνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα δῶρα τῆς ἀναστάσεώς σου.

(Ὁμιλία ἀπομαγνητοφωνημένη)

Στέργιος Ν. Σάκκος

Ἡ συνάντησις τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ μὲ τὰς δύο μυροφόρους

(Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὁμιλία 89 εἰς τὸ Κατὰ Ματθαῖον).

Ἐπεὶ οὖν ἐξῆλθον μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς, «καὶ ἰδοὺ ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς λέγων· Χαίρετε. αἱ δὲ ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας», καὶ μεθ' ὑπερβαλλούσης εὐφροσύνης αὐτῷ προσεβόησαν, ἐλθόντων καὶ διὰ τῆς ἀφῆς τεκμήριον καὶ πληροφορίαν τῆς ἀναστάσεως, «καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ». τί οὖν αὐτός; «Μὴ φοβεσθε». πάλιν καὶ αὐτός τὸ δέος ἐκβάλλει, προσεβοῶντων τῇ πίστει. «Ἄλλ' ὑπάγετε καὶ εἰπατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καθεὶ με ὀφείλει». σκόπει πῶς καὶ

αὐτός διὰ τούτων τοὺς μαθητὰς εὐαγγελίζεται, ὁ πόλλας εἶπον, τὸ μάλιστα γένος ἀπεμῶθεν εἰς τὴν ἄγωνα καὶ εἰς χρηστὰς ἐλπίδας, καὶ τὸ σπουδαιότερον ἰώμενος. τάχα τις ἡμῶν ἐβούλετο κατ' ἐκείνας τὰς αἰδέσιμους γενέσθαι, καὶ τοὺς πόδας κατασχεῖν τοῦ Ἰησοῦ; δύναντο δὲ καὶ νῦν, ὅσοι βούλωσθε, οὐκί τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας μόνον ἀλλὰ καὶ τὴν κεφαλὴν κατασχέειν τὴν ἱερὰν ἐκείνην, τῶν φρικτῶν ἀπολαύοντας μυστηρίων καθαρῶ συνειδότη.

ΟΙ ΕΠΙΖΩΝΤΕΣ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 60)

μάρτυρα ἡ αὐτοπρία κατέρχεται μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Ἡ Ἐκκλησία καθίσταται ἕνας ἄνθρωπος αἰωνόβιος, κατέχων συνεχῶς τὴν μαρτυρίαν τῆς ἀναστάσεως καὶ διαγγέλλων αὐτὴν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ἕνας μάρτυς τῆς ἀναστάσεως συνεχῶς σφαζόμενος διὰ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς μαρτυρίας καὶ πάντοτε ζῶν διὰ τὴν κήρυξιν τῆς μαρτυρίας. Αὐτὸ ἀσφαλῶς σημαίνει καὶ τὸ ἄλλο· ὅτι ἔργον καὶ σκοπὸς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νὰ μαρτυρῇ ἐν τῷ κόσμῳ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ. Θέλετε νὰ βεβαιωθῇτε ἀπὸ αὐτόπτην μάρτυρα ἂν ὄντως συνέβη ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ; Ἐρωτήσατε τὴν Ἐκκλησίαν. Αὕτη εἶδε τὴν ἀνάστασιν, αὕτη ἐπέζησε μέχρι σήμερον καὶ δύναται νὰ μᾶς πληροφορήσῃ ὑπευθύνως. Θέλετε μαρτυρίαν καὶ ἄλλου αὐτόπτην; Ἐρωτήσατε τὸ Εὐαγγέλιον, ἀνοίξατε τὸν φάκελλον τοῦτον καὶ ἀναγνώσατε τὰς καταθέσεις. Εἶναι κανεὶς ποὺ δὲν πιστεύει; Νὰ μὴ πιστεύσῃ ποτέ. Αὐτὸς καὶ εἰς τὸν καιρὸν τῶν ἀποστόλων ἂν ἔξη, δὲν θὰ ἐπίστευεν.

Ἄλλ' ὑπάρχει καὶ τρίτος μάρτυς ἡ μᾶλλον ἐπιμάρτυς. Αὐτὸς δὲν βεβαιώνει, ἀλλὰ ἐπιβεβαιώνει ἐκ τῶν ὑπέρων, μετὰ τὴν πίστιν εἰς τὴν ἀνάστασιν. Εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ ἐνοικοῦν εἰς τοὺς πιστεύοντας. Πῶς μαρτυρεῖ τὸ Πνεῦμα τὴν ἀνάστασιν; Ὑποθέσατε ὅτι εἰς τὴν ἐποχὴν μας, κατὰ τὴν ὁποίαν χιλιάδες μηχανῶν ὑπάρχουν, εὗρίσκαμεν κάποιον μεμονωμένον ἕνα ἐξάρτημα μηχανῆς με τετρακοσίας ἐγκοπὰς. Δὲν γνωρίζομεν εἰς ποίαν μηχανὴν ἀνήκει, γνωρίζομεν μόνον ὅτι αἱ 400 ἐγκοπὰι εἶναι ὅλαι ὑποδοχαὶ ἀντιστοιχῶν ἐμ-

βόλων, κεφαλῶν, γάντζων, προεξοχῶν. Τοποθετοῦμεν τὸ ἐξάρτημα εἰς ὅλας τὰς μηχανάς, ἀλλὰ πουθενὰ δὲν ταιριάζει, πουθενὰ δὲν εἶναι δεκτὸν, ἀναγκαῖον, προσηρμοσμένον. Ἐπὶ τέλους εἰς μίαν μηχανὴν ἐξέρχεται καλούπι. Ὁλαὶ αἱ ἐγκοπὰι ὑποδέχονται τὰ ἀντίστοιχα ἔμβολα, ὅλαι ἐπληροῦνται, καὶ τὸ ἐξάρτημα ἀρχίζει νὰ λειτουργῇ θαυμάσια. Τότε κανεὶς μηχανολόγος δὲν χρειάζεται, διὰ νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι τὸ ἐξάρτημα ἀνήκει εἰς αὐτὴν τὴν μηχανήν. Τὸ βλέπομεν μόνονι μας. Δὲν μᾶς χρειάζεται μαρτυρία, δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία. Ἔτσι συμβαίνει καὶ μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ Πνεύματος, ὅταν πιστεύσωμεν εἰς τὴν ἀνάστασιν. Ἀμέσως πληροῦνται ὅλαι αἱ ὑποδοχαὶ τῆς ὑπάρξεώς μας, ὥς νὰ εἴμεθα κατεσκευασμένοι διὰ τὴν ὄραν αὐτὴν ποὺ θὰ πιστεύσωμεν εἰς τὴν ἀνάστασιν καὶ θὰ πληρωθῶμεν Πνεύματος ἁγίου. Μόλις πιστεύσωμεν εἰς τὴν ἀνάστασιν καὶ δεχθῶμεν τὸ Πνεῦμα, ρυθμιζόμεθα καὶ ἰσοροποῦμεν· καὶ μόνον τότε. Ἵσως εἴπῃ κανεὶς· Ἄλλ' ἔχουν οἱ «Χριστιανοὶ» σήμερον Πνεῦμα ἅγιον; ἰσοροποεῖ καὶ baίνει με ρυθμὸν ἢ ζωῆ των; Ναι, ὅσοι ἐπίστευσαν εἰς τὴν ἀνάστασιν Ὅσοι πάλιν δὲν ἠσθάνθησαν εἰς τὰς κενὰς ὑποδοχὰς των τοὺς πόδας τοῦ Πνεύματος, ἀπλούστατα δὲν ἐπίστευσαν εἰς τὴν ἀνάστασιν. Ἐδῶ δὲν ἰσχύει τίποτε ἄλλο, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ «γεύσασθε καὶ ἴδετε». Φάγε μέλι, διὰ νὰ βεβαιωθῇς ὅτι εἶναι γλυκὺ. «Ἐρχου καὶ ἴδε». Ἄλλη μέθοδος δὲν ὑπάρχει.

Ἴδου λοιπὸν οἱ καὶ σήμερον ἐπιζῶντες αὐτόπται καὶ αὐτήκοοι μάρτυρες τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Τὸ Εὐαγγέλιον, ἡ Ἐκκλησία, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Μακάριοι οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτοὺς.

«ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ» Μηνιαῖον ὁρθόδοξον χριστιανικὸν περιοδικόν.

Ἰδιοκτησία καὶ Ἐκδόσις Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Τηλ. 70-630 Θεσ/κη

Διευθυντῆς Συντάξεως: Σάββας Ν. Σαρθόπουλος, Πέλοπος 9, Θεσ/νίκη

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Γεώργιος Τριανταφυλλίδης, Ὁραιοπούλου 19, Θεσ/νίκη

Ἐτησία συνδρομή: Κατώτερον ὄριον ἐσωτερικοῦ δρχ. 10 — Ἐξωτερικοῦ δολλ. 1

Ἐπιστολαὶ — συνδρομαὶ εἰς Περιοδικὸν «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Θεσ/νίκη

ΤΥΠΟΙΣ: Α.Σ.Ε. — ΘΕΣ/ΝΙΚΗ

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ Ο'ΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

« Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγισμὸς καὶ ἀπολύτρωσις » (Α' Κορ. 1, 30)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α' - ΕΤΟΣ ΚΥ'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Μάιος 1971

Ἀριθ. φύλλου 305

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ἢ ΒΑΣΙΛΕΙΑ;

Πολλοὶ λέγουν ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς εἶνε μίᾳ ἐκ τῶν θρησκειῶν· ἄλλοι ὅτι εἶνε ἡ καλυτέρα ἐκ τῶν θρησκειῶν· καὶ ἄλλοι ὅτι εἶνε ἡ μόνη θρησκεία. Τίποτε ἐξ ὧν αὐτῶν δὲν ἀληθεύει. Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶνε ἀπλῶς θρησκεία· εἶνε θρησκεία μόνον εἰς μίαν πτυχὴν του.

Εἰς τὴν Γραφὴν οὐδέποτε ὁ Χριστιανισμὸς ὀνομάζεται θρησκεία, παρ' ὅλον ὅτι καὶ αὐτὸς ἀναφέρεται πλειστάκις μὲ ποικίλα ἄλλα ὀνόματα, καὶ ἡ λέξις θρησκεία χρησιμοποιεῖται κατ' ἐπανάληψιν μὲ διάφορον ἔννοιαν. Ἀλλὰ τί ἐσημαίνειν εἰς τοὺς χρόνους τῶν ἀποστόλων ἡ λέξις αὕτη; Τόσον κατὰ τὴν κλασσικὴν ἀρχαιότητα ὅσον καὶ κατὰ τὴν ἐλληνιστικὴν ἐποχὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔζησαν ὁ Κύριος καὶ οἱ ἀπόστολοι, θρησκεία ἐλέγετο ἡ ἱεροπραξία διὰ τοῦτο, καὶ ὅταν ἀκόμη ἐπρόκειτο περὶ μιᾶς θρησκείας, ἐχρησιμοποιεῖτο ὁ πληθυντικὸς «θρησκαίαι», δηλαδὴ σειρά ἱεροπραξιῶν ἐνὸς θρησκευάματος. Ἡ Κ. Διαθήκη ὀνομάζει θρησκείαν τὴν ἰουδαϊκὴν θρησκείαν μὲ τὸν μωσαϊκὸν νόμον (Πρξ 26,5) καὶ τὴν ἀνορθόδοξον λατρείαν τῶν ἀγγέλων ἀπὸ μερικοῦς αἰρετικούς (Κλ 2,18)· ὁμιλεῖ δὲ ἅπασι καὶ περὶ θρησκείας ἐντός τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀλλὰ δὲν ἐννοεῖ ἀκριβῶς τὸν Χριστιανισμόν. Συγκεκριμένως ὁ Ἰάκωβος λέγει, ὅτι «θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὁρφανούς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου» (Ἰα 1, 27). Λέγει δηλαδὴ θρησκείαν ἐδῶ ὁ Ἰάκωβος τὴν λατρείαν, τὴν ὁποίαν μάλιστα ἐννοεῖ κατὰ τρόπον ἐντελῶς λογικὸν καὶ πνευματικόν, διότι τὴν καθορίζει ὡς ἐλεημοσύνην καὶ ἀγνότητα. Τὰ δύο αὐτὰ βεβαίως δὲν εἶνε οὔτε τὸ ἅπαν

τοῦ Χριστιανισμοῦ οὔτε καὶ τὸ ἡμῖς.

Ὅλα τὰ θρησκευάματα καὶ ἡ πρὸ Χριστοῦ ἀληθινὴ θρησκεία τῶν Ἑβραίων λέγονται θρησκείαι πλὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Καὶ τοῦτο διότι τῶν μὲν ἄλλων θρησκειῶν ἡ θρησκεία ἦτο ἡ λατρεία· τὰ μέλη αὐτῶν ἠδύναντο νὰ εἶνε αἰσχροὶ, ἀδικοί, φονεῖς, καὶ νὰ θρησκεύουν, χωρὶς νὰ τοὺς ἐλέγχῃ ἡ θρησκεία των. Μόνον εἰς τὴν Ἰσραηλιτικὴν θρησκείαν πλὴν τῆς λατρείας ὁ Θεὸς ἐπέβαλε τὴν μονοθεϊαν καὶ τὴν ἀποχὴν ἀπὸ τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν πορνείαν, καὶ ἔτσι ἡ θρησκεία ἐκείνη εἶχε καὶ κατὰ πέραν τῆς θρησκείας. Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶνε μόνον θρησκεία. Ἀλλὰ τότε τί εἶνε; Χρειάζονται πολλοὶ ἔννοιαι καὶ πολλὰ ὀνόματα, διὰ νὰ ἐκφρασθῇ τί εἶνε ὁ Χριστιανισμός. Ἄς ἐρευνήσωμεν τὴν Γραφὴν καὶ ἄς ἴδωμεν ἐκεῖ, πῶς τὸν ὀνόμαζον αὐτοὶ ποὺ τὸν ἴδρυσαν καὶ τὸν ἐκήρυξαν πρῶτοι.

Εἶνε βασιλεία. Ὅταν ὁ Χριστὸς ἤρχισε τὸ κήρυγμά του, τὸ πρῶτον ποὺ ἐκήρυξεν εἶνε ὅτι «ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Μθ 4, 17)· καὶ εἰς τοὺς μαθητάς του ἐδίδαξε νὰ προσεύχωνται «Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ... ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου» (Μθ 6, 10). Ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου, τοῦ ἀνωτάτου ἀρχοντος τῆς Παλαιστίνης, ἐδήλωσεν ὅτι εἶνε βασιλεὺς, προσέθεσε δὲ ὅτι «ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου» (Ἰω 18, 36). Ὁ Παῦλος ὀνομάζει τὸν Χριστιανισμόν «βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφ 5, 5). Τὸ δὲ ὄνομα «Χριστιανοί» εἶνε δηλωτικὸν πολιτικῆς μερίδος, ὅπως δηλαδὴ θὰ ἐλέγαμεν σήμερον «Τρικουπικοί» ἢ «Βενιζελικοί» μόνον ὅτι ἐδῶ πρόκειται περὶ πνευματικῆς πολιτείας καὶ πνευματικοῦ κόμματος, ὅχι ἐγκοσμίου. Εἶνε λοιπὸν ὁ Χριστιανισμὸς βασιλεία, βασιλεῖον,

κράτος πνευματικόν· κράτος μὲ βασιλεία τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ἀρίστη δὲ ἐκφρασις τῆς βασιλείας εἶνε ἡ ἐκκλησία, τὸ ἄλλο ὄνομα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Δὲν χρειάζεται νὰ ἀναφέρωμεν πόσας φορὰς τὸν ὀνομαζοῦν ἐκκλησίαν ὁ ἰδρυτὴς Χριστὸς καὶ οἱ κήρυκές του. Ἀναγκαιότερον εἶνε νὰ διευκρινήσωμεν τί ἐσήμαινεν ἡ λέξις ἐκκλησία, ὅταν ἐχρησιμοποιήθη διὰ πρώτην φορὰν ὡς ὄνομα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐκκλησία ἐλέγχετο τότε ἡ γενικὴ συνέλευσις τοῦ λαοῦ, κατὰ τὴν ὁποίαν οὗτος δεικνύει ὅτι εἶνε ὁ ἀνώτατος ἐξουσιαστής τοῦ κράτους καὶ κάνει χρῆσιν τῆς ἐξουσίας του διενεργῶν ἐκλογάς ἢ οἰκονομικὰ ἄλλα πολιτικὰ πράξιν. Καὶ πάλιν ἡ ἔννοια τοῦ κράτους. Ἡ ἐκκλησία εἶνε ὁργανισμὸς καὶ ἐνότης, ὅπου κάθε πιστὸς ἔχει τὴν θέσιν του καὶ τὸν ρόλον του ὅπως τὰ μέλη τοῦ σώματος. Ὁ Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὴν γῆν ὅχι διὰ νὰ κάνει καλοὺς ἀνθρώπους καὶ Χριστιανούς, ἀλλὰ διὰ νὰ ἰδρῇ τὴν Ἐκκλησίαν του, τὸ σῶμα του.

Εἶνε ὁ Χριστιανισμὸς στρατεία, δηλαδὴ στρατιωτικὴ ὁργάνωσις καὶ ἐπιχείρησις. Ἄλλοτε ὁ Παῦλος ὁμιλεῖ διὰ κατὰ ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν (Β' Κο 10, 4) καὶ ἄλλοτε παραγγέλλει εἰς τὸν Τιμόθεον, «ἵνα στρατεύηται τὴν καλὴν στρατείαν» (Α' Τι 1, 18). Ἡ μὲν ἐκκλησία ἐκφράζει τὴν πολιτικὴν ὄρην τῆς βασιλείας καὶ τὴν εἰρηνικὴν δρᾶσιν, ἡ δὲ στρατεία τὴν στρατιωτικὴν ὄρην καὶ τὴν πολεμικὴν δρᾶσιν καὶ ζωὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Εἰς τὸ ἕνα ἐξουσιάζονται ἡ ἀσχησις τῆς ἐξουσίας καὶ αἱ ἀποφάσεις, εἰς τὸ ἄλλο ὁ ἀγὼν καὶ ἡ κατακτητικὴ τάσις. Καὶ τὰ δύο ἐκφράζονται μὲ τὴν ὀνομασίαν «στρατευομένη ἐκκλησία».

Ὁνόμασαν τὸν Χριστιανισμὸν οἱ πρῶτοι κήρυκές του ὁδόν, δηλαδὴ τρόπον ζωῆς καὶ δρᾶσεως. Ἐν Ἐφέσῳ μεταξὺ τῶν εἰδωλολατρῶν, λέγει ὁ Λουκᾶς, «ἦν ταραχὸς οὐκ ὀλίγη περὶ τῆς ὁδοῦ», δηλαδὴ περὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ (Πρξ 19, 23· καὶ 9, 2· 18, 25· 19, 9· 22, 4). Ἀφορὰ δὲ ὁ τρόπος τῆς ζωῆς εἰς ὅλας τὰς πτυχὰς αὐτῆς, καὶ τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν οἰκογενειακὴν καὶ τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ τὴν οἰκονομικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἄλλα. Δὲν εἶνε ἡ «ὁδὸς» λατρευτικὸν τυπικόν, δὲν εἶνε ἀπλῶς θρησκεία.

Διὰ τοῦτο λέγεται ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ζωή, ἐφ' ὅσον καταλαμβάνει ὅλον τὸ περιεχόμενον τῆς ζωῆς. «Πορεύεσθε καὶ σταθέντες λα-

λεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης» (Πρξ 5, 20), εἶπεν ὁ ἄγγελος εἰς τοὺς ἀποστόλους. «Ἡ ζωὴ αὕτη» εἶνε ὁ Χριστιανισμὸς, ὅστις ἄλλοι λέγεται «αἰώνιος ζωή». «Ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθης» (Α' Τι 6, 12).

Εἶνε ὁ Χριστιανισμὸς σχολὴ καὶ ἐπιστήμη. Καὶ καὶ μὲν αἱ λέξεις αὗται δὲν χρησιμοποιῶνται εἰς τὴν Γραφὴν ὡς ὀνόματά του, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀρχηγὸς Ἰησοῦς λέγεται Διδάσκαλος καὶ οἱ πρῶτοι ἀκόλουθοί του μαθηταί, καὶ ὁ ἀπὸστολος Παῦλος «διδάσκαλος ἐθνῶν» (Α' Τι 2, 7) καὶ ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ μαθηταί (Πρξ 6, 1· 9, 26), καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ Χριστιανισμοῦ διδασχὴ καὶ ἡ μετάδοσις τῆς διδασχῆς «παράδοσις» ὑπὸ τὴν σημερινὴν σχολικὴν ἔννοιαν (Ρω 6, 17). Μάθημα αὐτῆς τῆς σχολῆς εἶνε τὸ περιεχόμενον τῆς πίστεως, ἀντιτιθέμενον ἐξουσίας τῆς ἐπιστήμης αὐτῆς ἡ αἰώνιος καὶ σωτήριος ἀλήθεια.

Λέγεται ὁ Χριστιανισμὸς διαθήκη· συμβόλαιον μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ὑπογεγραμμένον μὲ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ καὶ φέρον ὡς σφραγίδα τὴν ἀνάστασιν του. Ἀντὶ τῶν σημερινῶν ἀστόχων ἐκφράσεων «ἡ πρώτη μωσαϊκὴ θρησκεία» καὶ «ἡ δευτέρα χριστιανικὴ θρησκεία», οἱ ἀπόστολοι ἔλεγον «ἡ πρώτη διαθήκη» καὶ «ἡ δευτέρα διαθήκη», «ἡ παλαιὰ διαθήκη» καὶ «ἡ καινὴ διαθήκη» (Β' Κο 3, 6· Ἐβ 9, 15· 12, 24). Ἐννοεῖται ὅτι εἰς τὰ σχετικὰ χωρία τῶν δὲ ἐννοούν τὰ δύο ὁμίονα βιβλία τῆς ἀγίας Γραφῆς.

Λέγεται ὁ Χριστιανισμὸς ἐλπίς. Ὁ μὲν Παῦλος παραγγέλλει εἰς τοὺς Χριστιανούς λέγων «Κατέχομεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀληθινῆς» (Ἐβ 10, 23), δηλαδὴ τὸ «πιστεῖν» τοῦ Χριστιανισμοῦ ὁ δὲ Πέτρος «Ἔτοιμοι εἰς τὸν ἀπολόγιον παντὶ τῷ αἰτῶντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος» (Α' Πε 3, 15).

Λέγεται δὲ τέλος καὶ πίστις. «Ὅταν οἱ Χριστιανοὶ εἶδαν τὸν Παῦλον νεοκρῶτιστον ἔλεγον· «Ὁ δώκων ἡμᾶς ποτε νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρευτο» (Γα 1, 23). Ὁ δὲ Ἰούδας γράφει πρὸς τοὺς Χριστιανούς «Παρακαλῶ ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἀπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἀγίοις πίστει» (Ἰδ, 4) καὶ «Ἔμεις, ἀδελφοί, τῇ ἀγιοτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐπιοδομεῖτε ἑαυτοὺς» (Ἰδ, 20). Ἐλέγετο δὲ τότε πίστις ὁ λόγος τῆς τιμῆς μεταξὺ δύο προσώπων, ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ ἐνός εἰς τὸν ἄλλον καὶ ἡ ἀξιοπιστία τοῦ ἐνός διὰ τὸν ἄλλον,

τὸ ἔγγραπτον ἢ τὸ προφορικῶς ὡμολογημένον σύμφωνα καὶ συμβόλαιον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀμοιβαία πίστις αὐτὴ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ὑφίσταται μεταξὺ ἀνθρώπων καὶ Θεοῦ ἀοράτου, ἡ πίστις διὰ τοὺς ἀνθρώπους γίνεται «ἐπιζωομένων ὑπόστασις καὶ πραγματικῶν ἔλεγχος οὐ βλεπομένων» (Ἐβ 11,1). Ὁ ὅρος τῆς ἐν Χριστῷ (ἐγγυητῇ) πίστεως εἶνε, ὁ μὲν Θεὸς νὰ μᾶς ἔχῃ νίους καὶ κληρονόμους τῆς ἐπικρατείας του, ὅπου ἡ ἀθανασία καὶ ἡ ἀδιάπτωτος μακαριότης, ἡμεῖς δὲ νὰ πιστεύωμεν εἰς αὐτὸν καὶ νὰ τηρῶμεν τὰς ἐντολάς του. Ἐγγυητὴς τῆς πίστεως αὐτῆς καὶ μεσολαβητὴς εἶνε ἐκ μέρους μὲν τοῦ Θεοῦ ὁ Τίος αὐτοῦ, ὅστις ἐνεφανίσθη ἐνώπιον ἡμῶν καὶ ἔδωκε τὰ διαπιστευτήρια τῆς Θεότητός του, ἐκ μέρους δὲ τῶν ἀνθρώπων πάλιν ὁ Τίος ὁ ἐνανθρωπήσας, ὅστις ἔδωκεν ὡς ἐγγύησιν τὴν ὑπακοὴν καὶ τὸ αἷμα του. Μέτοχοι αὐτῆς τῆς πίστεως, αὐτοῦ τοῦ συμφώνου, εἰμεθα οἱ Χριστιανοί. Ὅπως δηλαδὴ λέγονται τὸ σύμφωνα τοῦ ΝΑΤΟ ἢ τὸ σύμφωνα τῆς Βαρσοβίας, καὶ τὰ κράτη-μέλη τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ συμφώνου, ὑπὸ τὴν ἀκριβῶς ἀντίστοιχον πνευματικὴν ἔννοιαν λέγεται τὸ σύμφωνα τοῦ Χριστοῦ, ἡ πίστις τοῦ Χριστοῦ, ἢ ἐν Χριστῷ πίστις, ἢ χριστιανικὴ πίστις.

Ὅχι λοιπὸν ἀπλῶς θρησκεία ὁ Χριστιανισμός, ἀφοῦ οὐδέποτε τὸν ὠνόμασαν ἔτσι ὁ ἱδρυτὴς του καὶ οἱ πρῶτοι αἰσχυροὶ του. Ἀλλὰ ζωὴ καὶ ὁδὸς ζωῆς, στρατεία, σχολὴ καὶ ἐπιστήμη καὶ διδασχὴ, συνθήκη καὶ ἐλπίς, βασιλεία, ἐκκλησία, πίστις. Ἔτσι τὸν ὠνόμαζον ὁ Χριστὸς καὶ οἱ ἀπόστολοι. Τὰ δὲ ἐπικρατέστερα ὀνόματά του εἶνε τὰ τρία τελευταῖα, Βασιλεία τοῦ Χριστοῦ, Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, Χριστιανικὴ πίστις.

Τί διαφέρει δὲ ἡ βασιλεία ἀπὸ τὴν θρησκείαν ὑπὸ τὴν κοινὴν ἔννοιαν εἶνε φανερόν ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ πολίτου τῆς βασιλείας καὶ τοῦ ἀπλῶς θρησκευόντος. Αὐτὸς ποὺ πολιτογραφεῖται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ μετανοεῖ. Διὰ τοῦτο δόλοκληρον τὸ ἄγγελμα τῆς ἐλευσεως τῆς βασιλείας λέγει: «Μετανοεῖτε» ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἀλλάζει βίον, ρυθμίζει τὴν ζωὴν τοῦ συμφώνου πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. Παραδίδει τὸ πᾶν καὶ τὴν ζωὴν του εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ βασιλέως Χριστοῦ. Ἀντιθέτως ὁ ἀπλῶς θρησκευὼν χαρίζει εἰς τὸν Χριστὸν ὅ,τι δὲν χρειάζεται ὁ Χριστὸς, ἀλλὰ δὲν τοῦ χαρίζει τὴν ζωὴν του, τὰ βαθύτερα μυστικά τῆς ὑπάρξεώς

του. Ἔτσι βλέπομεν ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι εἶνε φανόλοιοι, ἀλλ' ὅταν περάσουν ἀπὸ ἓνα ἐκκλησάκι, σταυροκοποῦνται. Ἔχουν εἰς τὸ μέτωπον τοῦ αὐτοκινήτου των μίαν εἰκόνα - φυλακτὸν τῆς Παναγίας, ποὺ τοὺς τὴν ἐχάρισεν ἡ φιλενάδα των. Βλασφημοῦν τὰ θεῖα, ἀλλὰ ἐγένισαν τοὺς δρόμους μὲ εἰκονοστάσια, διότι ἐσώθησαν ἀπὸ ἀνατροπᾶς καὶ συγκρούσεως, χωρὶς εἰς αὐτὰ νὰ ἔχουν χρίσι ἓνα δάκρυ μετανόιας καὶ χωρὶς νὰ ἀνάγῃ μέσα των μία ἀπόφραξις ἀλλαγῆς βίου.

Ἡ ἀντίληψις ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἀντικαθιστᾷ τὰ προϋπάρχοντα θρησκευήματα δὲν εἶνε ὀρθή. Λοιπὸν δὲν ἀντικαθιστᾷ μόνον αὐτά. Ἡ χριστιανικὴ πίστις συνήφθη, διὰ νὰ ἀντικαταστήσῃ ἐν τῷ κόσμῳ τὸ πᾶν, καὶ τὰ κράτη, καὶ τὰς ἐπιστημονικάς καὶ φιλοσοφικάς σχολάς, καὶ τὰ θρησκευήματα, καὶ τὰ καλλιτεχνικά κινήματα, καὶ τὰς στρατιωτικάς ὁμοταξίας, καὶ ὅλας τὰς πτυχὰς τῆς ἰδιωτικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅλα τὰ κρονήματα περὶ κόσμον καὶ βίον. Συνήφθη ἡ πίστις αὐτὴ καὶ ἱδρῆθη ἡ βασιλεία αὐτή, διὰ νὰ θέσῃ ὑπὸ τὸν ἔλεγχόν της τὰ πάντα, διὰ νὰ βάλῃ τὸν δάκτυλόν της εἰς πᾶσαν περιοχὴν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ δραστηριότητος.

Ἄλλ' οἱ Χριστιανοί, ὑποκίρναντες ἴσως εἰς μίαν ἀφανὴ ἀδυναμίαν, ἐξηγητήθησαν, ὅταν συνησίοθησαν μὲ τὰ ἐγκόσμια κράτη καὶ μάχιστα μὲ τὸ Βυζάντιον. Τὸ Βυζάντιον, ἔδραιωθὲν πρὸς τὴν σίμπτωσιν τῶν Χριστιανῶν, ὑποκατέστησεν ἐν σπινθήρι τὸν Χριστιανισμόν ὡς πίστιν καὶ ἐκκλησίαν καὶ βασιλείαν καὶ ζωὴν καὶ σχολήν, καὶ τὸν περιώρισε μόνον εἰς τὴν πτυχὴν τῆς θρησκείας. Αὐτὸ εἶνε τὸ πρῶτον στάδιον τῆς δολιοφθορᾶς ποὺ διενήργησε τὸ Βυζάντιον εἰς βάρος τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ εἰς διάστημα ἐνὸς αἰῶνος, ἀπὸ τοῦ 313 μέχρι τοῦ 407· ἀπὸ τοῦ διατίγματος τῶν Μεδιολάνων περὶ ἀνεξίτηθης θρησκείας μέχρι τοῦ θανάτου ἐνὸς μεγάλου ἀνδρὸς τῆς χριστιανικῆς βασιλείας. Κατὰ δὲ τὸ δεύτερον καὶ μακροχρονώτερον διάστημα ἀπὸ τοῦ Ε' μέχρι τοῦ ΙΕ' αἰῶνος διενήργησε καὶ ἄλλην δολιοφθορὰν χειροτέραν τῆς πρώτης. Σιγὰ - σιγὰ καὶ ἀνεπαίσθητα μετέβαλε τὴν πνευματικὴν θρησκείαν, τὴν πτυχὴν δηλαδὴ εἰς τὴν ὁποίαν περιώρισε τὸν Χριστιανισμόν, εἰς θρησκείαν λαϊκοῦ καὶ ἐγκοσμίου τύπου. Καὶ ἐνῶ θρησκεία ἐντὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶνε ἡ ἀγνή ζωὴ καὶ ἡ ἐλεημοσύνη ὑφ' ὅλας τὰς μορφάς, ποὺ ἐμβολίασαν τὴν πρῶην ἀδικον καὶ σαρκόδουλον

ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, τὸ Βυζάντιον αὐτὰ μὲν τὰ πνευματικὰ στοιχεῖα τῆς θρησκείας τὰ ὑπέσκαψεν, ἀντ' αὐτῶν δὲ κατεσκεύασεν ὑπἄλληλικὸν σῶμα, ἑορταστικὰ προγράμματα καὶ τυπικά, στολὰς ἐπισήμους, ἀρχιτεκτονικοὺς ρυθμούς, καλὰς τέχνας, διοικητικὸν δίκαιον, τοπικὰ καὶ λαϊκὰ ἔθιμα, πανηγύρεις, λογοτεχνίαν, καὶ ὅτι ἄλλο δὲν ἔχει τὴν δύναμιν τῆς πίστεως, οὔτε τὴν ἀξίαν τῆς ἀγνότητος καὶ τῆς ἐλεημοσύνης. Ἐννοεῖται ὅτι τὰ ἄλλα κράτη ἐξετρώπησαν πολὺ περισσότερον τοῦ Βυζαντίου. Τὰ κοπικὰ καὶ σουριακὰ κράτη, ἡ λατινικὴ Εὐρώπη τοῦ πάπα, καὶ ἡ «ἁγία Ρωσία» τῶν τσάρων, προεξέτειναν τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ καὶ ἔφθασαν εἰς μίαν μακραίωνα παράνομον συμβίωσιν μετὰ τὸν Χριστιανισμόν. Ἀλλὰ τὸ Βυζάντιον ἔπαιξε τὸν ρόλον τοῦ πρώτου ἀποπλανητοῦ. Αὐτὰ θεβαίως δὲν σημαίνουν ἀφρανισμόν τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας «κύβητος οὐ κατισχύουσιν» κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου (Μθ 16.18). Καὶ πάντοτε καὶ σήμερον ὑπάρχει ἡ ἐλαχίστη μερὶς τῆς ἀνθρωπότητος, τὸ «μικρὸν ποίμνιον», πού κρατεῖ τὸν Χριστιανισμόν ὡς πίστιν καὶ βασιλείαν, κρατεῖ τὴν ὁρθόδοξον τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ἀναλλοίωτον.

Ἐνώπιον τῆς τοιαύτης πραγματικότητος σήμερον ὑπάρχουν ἐκπεφρασμένοι δύο ἀντιλήψεις περὶ Χριστιανισμοῦ, ἀμφότεραι πεπλανημέναι ἢ φαρισαϊκὴ καὶ ἡ σαδδουκαϊκὴ. Φαρισαῖοι καὶ σαδδουκαῖοι συμπερινοῦν μέχρι τοῦ σημείου, ὅτι ὁ Χριστιανισμός εἶνε μόνον θρησκεία καὶ μάλιστα ὅχι ὑπὸ τὴν πνευματικὴν ἔννοιαν πού ἀπαντᾷται εἰς τὸν Ἰάκωβον, ἀλλ' ὑπὸ τὴν λαϊκὴν. Τοῦ δίδουν θεβαίως τὸ σκῆπτρον τῆς πρώτης ἢ τῆς μόνης θρησκείας· ἀλλὰ πάντως τὸν θέλουν θρησκείαν. Καὶ αἱ μὲν φαρισαῖοι ὀρίζουν ὡς περιεχόμενον αὐτῆς τῆς θρησκείας ὅτι κατεσκεύασε τὸ Βυζάντιον, «τὰς παραδόσεις καὶ τὰ ἐντάλματα τῶν προεσφύεσθαι», καθὼς εἶπε καὶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς. Νὰ ἔχομεν τὸν πατᾶ νὰ μᾶς βαπτίξῃ στεφανώνῃ καὶ κηδεύῃ, νὰ «διαβάξῃ τις ἀγγελὰς καὶ τίς λεγώνες μᾶς», νὰ κἀνῃ λιτανείας διὰ τὸν περὶ νόσπον καὶ τὴν ἀνομβρίαν· νὰ ἔχομεν «τὸ τετραβάγγελο στὸ εἰκονοστάσι», νὰ στολιζόμεν τὸν ἐπιτάφιον μετὰ λουλούδια, νὰ τρώμε τὸ Πάσχα τὰ ἀγὰ βαμμένα, καὶ νὰ ἀλειφώμεθα μετὰ τὸ λαδίκι τοῦ ἁγίου Τάδε ὅπου μᾶς ποιεῖ. Οἱ δὲ σαδδουκαῖοι, οἱ ὁποῖοι καὶ δὲν πιστεύουν τίποτε, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐννοοῦν νὰ παύσουν νὰ ζοῦν ἀπὸ τὴν Ἐκ-

κλησίαν ὅπως αἱ ψεῖραι ἀπὸ τὸ ἀκάθαρτον κεφάλι, ἔχουν τὴν ἐξῆς θεωρίαν. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἔχει πολλοὺς τομεῖς, κατ' ἄλλους τέσσαρας, κατ' ἄλλους ἑξ ἢ περισσότερους· τὸν διανοητικόν, τὸν οἰκονομικόν, τὸν κοινωνικόν, τὸν ἐρωτικόν, τὸν θρησκευτικόν, τὸν καλλιτεχνικόν, κλπ. Λιὰ νὰ εἶνε ὁ ἄνθρωπος ὁλοκληρωμένος καὶ ὁμαλὸς (normal), πρέπει νὰ γεμίσῃ καὶ νὰ ικανοποιήσῃ ὅλους τοὺς τομεῖς. Μὲ τὰς ἐπιστημονικὰς ἐπιδόσεις τὸν ἐπιστημονικόν, μετὰ τοὺς πολιτικοὺς ἀγῶνας τὸν κοινωνικόν, μετὰ τὰς σαρκικὰς ἀπολαύσεις τὸν ἐρωτικόν, μετὰ τὴν συμμετοχὴν εἰς τὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα καὶ καμώματα τὸν θρησκευτικόν. Δηλαδή ὅπως μία οἰκία ἔχει καὶ τὴν ὑποδοχὴν καὶ τὴν κουζίαν καὶ τὸ ἀποχωρητήριον, πρέπει καὶ ὁ ὁλοκληρωμένος ἄνθρωπος νὰ ἔχῃ «τίς βρωμοδουλειὰς τουν», νὰ ἔχῃ καὶ τὸ καλλιτεχνικόν του χόμπυ (θέατρον, κινηματογράφος), νὰ κοινωνῇ καὶ τὴν Μ. Πέμπτην.

Οὐαὶ ὑμῖν, φαρισαῖοι καὶ σαδδουκαῖοι, διότι πλανᾶσθε. Ὁ Χριστιανισμός εἶνε πνευματικὴ βασιλεία, πληροὶ ὅλας τὰς πτυχὰς τῆς ἀνθρωπίνης υπάρξεως, καὶ ἔχει τὴν ἀπαιτήσιν νὰ κυβερνᾷ παντοῦ. Εἶνε σύστημα ὁλοκληρωτικόν· μάλιστα. Μόνον πού δὲν ἐπιβάλλεται διὰ τῆς βίας ἀλλ' ἄκρως προαιρετικῶς. Προαιρετικῶς ὅμως ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι θὰ καταλάβῃ τὸ πᾶν καὶ θὰ κυριαρχήσῃ εἰς ὅλον τὸ εἶναι μας. Αὐτὸς θὰ γεμίσῃ, ἢ θὰ χαλινάγῃ, ἢ θὰ νεκρωθῇ, ἢ θὰ ἐξευγενίσῃ ὅλους τοὺς τομεῖς, τὰς περιοχὰς, τὰς πτυχὰς, τὰς τάσεις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, θὰ θέσῃ ὑπὸ τὸν ἐλεγχόν του τὰ πάντα. Διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία λέγει «ἐαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραδώμεθα». Οὐαὶ τοῖς πεπλανημένοις φαρισαῖοις, διότι περιώρισαν τὸν Χριστιανισμόν εἰς τὰ στενώτατα ὅρια τῆς θρησκείας, ὅπου ὁ ἄνθρωπος ὄντως δὲν χωρεῖ· οὐαὶ καὶ τοῖς σαδδουκαῖοις, διότι, αἰσθανόμενοι στενωρίαν εἰς τὰ στενὰ ὅρια τῆς φαρισαϊκῆς θρησκείας, ἐξετρώπησαν καὶ ἐγέμισαν τὰς ἄλλας πτυχὰς τῆς υπάρξεώς των μετὰ κόπον. Μὴ θανατῶτε δὲ πῶς ἐκ τῶν θρησκολήπτων φαρισαίων ἐξεπήδησαν οἱ ἄθεοι σαδδουκαῖοι, διότι αὐτὴ εἶνε ἡ στερεότυπος ἱστορικὴ ἐξέλιξις τῶν θρησκειῶν. Ὁ Χριστιανισμός μόνος εὐρίσκεται ὑπεράνω πάσης ἱστορικῆς ἐξελίξεως, διότι δὲν εἶνε θρησκεία, ἀλλὰ βασιλεία καὶ πίστις καὶ ζωὴ, οἰκονομηθεῖσα πρὸ αἰώνων ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὑπὸ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ θεμελιωθεῖσα καὶ συντηρουμένη.

Στέργιος Ν. Σάκκος

ΕΚ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΓΕΝΕΣΙΣ

3. Ἡ πτώσις (Γε 2, 25-3, 24)

«Καὶ ἦσαν οἱ δύο γυμνοί, ὁ τε Ἀδάμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦσαν ὑγρόντες» (2, 25). Ἔτσι περιγράφει ἡ Γραφή τὴν ἀναμάρτητη ζωὴ τῶν πρωτοπλάστων στὸν παράδεισο. Δὲν ὑπῆρχε ντροπὴ. Αὐτὴ ἡ ἔλλειψις ντροπῆς δὲν εἶνε ἡ ἀναίδεια ἀλλ' ἡ ἀπόλυτη ἀθωότης. Τὴν ἀσυγκράτητη καὶ ἀχαλίνωτη ἀμαρτία συνοδεύει ἡ ἀναισχυντία καὶ ἀναίδεια· τὴ συγκρατημένη ἀμαρτωλὴ τάσι συνοδεύει ἡ αἰδώς· τὴν ἀναιμαρτησία καὶ τὴν ἄκρα ἀθωότητα τὴ συνοδεύει ἡ ἔλλειψις κάθε ντροπῆς ἢ αἰδοῦς. Ὁ σεξουαλικὸς ὀργασμὸς ποὺ εἶνε ἡ προϋπόθεσις κάθε ἀμαρτίας δὲν ὑπῆρχε τότε στοὺς πρωτοπλάστους οὔτε θυνάμει οὔτε ἐνεργεῖα, οὔτε σὰν σπέρμα καὶ ρίζα οὔτε τὴν ὀργανικὴ λειτουργία. Οὔτε ἄλλο ἀμάρτημα ὑπῆρχε οὔτε τάσι ἀμαρτωλὴ οὔτε συνειδησι ἐνοχλῆς. Καὶ οἱ μὲν πρωτοπλάστοι ζοῦσαν ἔτσι. Ὁ δὲ ὄφις ἦταν τὸ πρὶν νοήμον ἀπ' ὅλα τὰ ζῶα τῆς γῆς. Μὲ ὥρα λοιπὸν αὐτὸς ὁ ὄφις ἄνοιξε μιὰ συζήτησι μὲ τὴ γυναῖκα. Δὲν λέει ποιά ὥρα, σὲ ποῖο μέρος τοῦ παραδείσου. σὲ δέντρο ἢ σὲ ὄχθη, πῶς ἔρχεκε τὴ γυναῖκα μόνη της χωρὶς τὸν ἄντρα. Ἀπλῶς λέει ὅτι τῆς μίλησε καὶ τῆς εἶπε· «Γιατὶ ὁ Θεὸς σὰς ἀπαγόρευσε νὰ φάτε ἀπὸ τὰ δέντρα καὶ τὰ φυτὰ τοῦ παραδείσου». «Δὲν μὰς ἀπαγόρευσε ἀπ' ὅλα τὰ φυτὰ καὶ τὰ δέντρα», τοῦ λέει ἡ γυναῖκα· «ἀπ' ὅλα μποροῦμε νὰ φάμε, μόνο ἀπὸ τὸ δέντρο τῆς γνώσεως καλοῦ καὶ πονηροῦ, ποὺ εἶνε μέσα στὸν παράδεισο. μὰς εἶπε νὰ μὴ φάμε μήτε νὰ τὸ πιάσουμε, γιὰ νὰ μὴ παθῶνουμε». Αὐτὸ εἶνε τὸ πρῶτο σῆμα τῆς γυναικὸς πρὸς τὴν παράδεισιν, ἡ πρώτη ἐρωτοτροπία μὲ τὴν ἀμαρτίαν ποὺ ἀκόμα δὲν διαπραχτήκε. Ἀκούει μὴ διαβολὴ γιὰ τὸ δημιουργό της καὶ Θεὸ της καὶ δὲν τὴν ἀποκρούει ἀποφασιστικά, ἀλλὰ ἀθηνικά, δὲν ψεύγει μακριὰ του, δὲν τὸν ἀποπέμπει αὐστηρά, ἀλλὰ κάθεται καὶ συζητᾷ μαζί του ἀκαδημαϊκά, ὅπως θὰ λέγαμε σήμερα. Κι αὐτὸ ἀκριβῶς ξέρει νὰ τὸ ἐκμεταλλεῖται ὁ πονηρὸς ὄφις. Κάνει δευτέρην ἀπόπειραν λέγοντας· «Δὲν θὰ παθῶνετε. Ἦξερε ὁ Θεός, ὅτι τὴ μέρα ποὺ θὰ φάτε ἀπ' αὐτό, θ' ἀνοίξουν τὰ μάτια σας καὶ

θὰ εἴδατε σὺν Θεοί, θὰ ξέρετε τὸ καλὸ καὶ τὸ πονηρὸν. Αὐτὸ ἦταν· μὲ τὴν πρώτη ἀπόπειραν ἐξαπένθησε ἡ ἀντίστασις τῆς γυναικὸς, μὲ τὴ δεύτερη ἡ γυναῖκα ἔπεσε. Ἔτσι τὸ δέντρο τῆς φάνηκε καλὸ γιὰ φάγωμα καὶ ὁμορφὸ καὶ ἐπιθυμητὸ νὰ τὸ ὀλέπη κανεὶς καὶ νὰ τὸ περιεργάζεται καὶ πῆρε ἀπὸ τὸν καρπὸ του καὶ ἔφαγε. Κι ἔδωσε καὶ στὸν ἄντρα της καὶ ἔφαγαν μαζί. Κι ἀμέσως ἀνοίξαν τὰ μάτια τους καὶ ἐκίωσαν ὅτι ἦσαν γυμνοί. Μόλις ἀμάρτησαν ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καταπατώντας τὴν ἐντολὴν του, ἐκίωσαν καὶ τὴν πρώτη συνέπειαν τῆς ἀμαρτίας, τὴ ντροπὴ γιὰ τὴ γύμνια τους. Τότε μόνο, καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο, ἄρχισε νὰ λειτουργῇ ὁ γενετήσιος ὀργασμὸς, ποὺ στήν πρὶν ἦταν μορφὴ τοῦ ἐμφανίζεσθαι σὺν ντροπῇ. Καὶ ἔσφαξαν φύλλα συκῆς καὶ ἔκαναν «περιζώματα», κάτι σὺν σφόδρα, γιὰ νὰ καλύψουν τὴ γύμνια τους.

Ὅταν κατὰ τὸ δειλινὸ ἄκουσαν τὸ Θεὸ νὰ περπατῇ στὸν παράδεισον, φοβήθηκαν καὶ κρύφτηκαν μέσα στὸ βάρος τοῦ παραδείσου. Φωνάζει ὁ Θεὸς τὸν Ἀδάμ· «Ἀδάμ, ποῦ εἶσαι;». «Σ' ἄκουσα νὰ περπατῇς στὸν παράδεισον, ἀπαντᾷ ὁ Ἀδάμ, «καὶ φοβήθηκα, γιατί εἶμαι γυμνός, καὶ κρύφτηκα». Τοῦ λέει ὁ Θεός· «Ποιὸς σοῦ εἶπε ὅτι εἶσαι γυμνός; Μήπως ἔφαγες ἀπὸ τὸ δέντρο, ποὺ σοῦ εἶπα ἀπ' αὐτὸ μόνο νὰ μὴ φάς;». Λέει ὁ Ἀδάμ· «Ἡ γυναῖκα ποὺ μοῦ ἔδωσες αὐτὴ μοῦ ἔδωσε ἀπὸ τὸ δέντρο καὶ ἔφαγα». Λέει ὁ Κύριος πρὸς τὴν γυναῖκα· «Γιατὶ τὸ ἔκανες αὐτό;». Ἀπαντᾷ ἡ γυναῖκα· «Ὁ ὄφις μὲ ἐγέλασε καὶ ἔφαγα». Τότε λέει ὁ Κύριος πρὸς τὸν ὄφι· «Ἐπειδὴ τὸ ἔκανες αὐτό, τὸ μόνον ἀπ' ὅλα τὰ ζῶα καὶ τ' ἀγρίωμα τῆς γῆς θὰ εἶσαι καταραμένος. Θὰ σέρνεσαι μὲ τὸ στήθος καὶ τὴν κοιλιά σου. Θὰ τρῶς χῶμα τ' ὅλη σου τὴ ζωὴ. Θὰ ἐλάω ἔχθρα ἀνάμεσά σου καὶ σὺν αὐτῇ, ἀνάμεσά στοὺς ἀπογόνους σου καὶ στὸν ἀπόγονό της· αὐτὸς θὰ σοῦ σπάσῃ τὸ κεφάλι καὶ τὸ θᾶ τοῦ βλάψῃς τὴ φτέρνα του». Μετὰ λέει πρὸς τὴν γυναῖκα· «Θὰ σοῦ δώσω πολλὰς θλίψεις καὶ πένθος στεναγμῶ. Μὲ πόνους καὶ ὀδύνας θὰ γεννᾷς παιδιὰ, καὶ τὸ μόνον σου καταφύγιον θὰ

είνε ο άντρας σου· αυτός θα είναι ο άφέντης σου και ο κυρίαρχός σου». Και έπειτα είπα στον Άδάμ: «Έπειδή ακουσεις τή γυναίκα σου κι έφαγες από τὸ δέντρο πού σου είπα νά μή φάς, ἡ γῆ θά εἶνε καταραμένη όταν θά τή δουλεύῃς. Μὲ βάσανα θά τρώς γῆ σ' ὅλη σου τή ζωή. Ἀγκάθια καὶ τριβόλια θά σοῦ βγάλῃ, καὶ θά τρέφῃσαι μὲ τὸ χορτάρι τῆς. Μὲ ἰδρώτα τοῦ προσώπου σου θά τρώς τὸ φῶμί σου, μέχρι νά ξαναγυρίσης στό χῶμα ἀπ' ὅπου σ' ἔβγαλα· χῶμα εἶσαι καὶ στό χῶμα θά γυρίσης».

Νά πού πέθαναν τὴν ἡμέρα πού ἔφαγαν ἀπὸ τὸ δέντρο τῆς γνώσεως καλοῦ καὶ πονηροῦ, ὅπως τοὺς εἶχε πῆ ἀπὸ μπροστά ὁ Θεός. Μέχρι τότε ἦταν ἀθάνατοι. Δὲν θά πέθαιναν ποτέ, ἀν δὲν πατοῦσαν τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ. Τί ἔγινε μόλις τὴν πάτησαν; ἔνωσαν ντροπὴ γιὰ τὴ γύμνια τους· ἔνωσαν νά λειτουργῇ ἡ σεξουαλικὴ ὁρμὴ. Τί θά πῇ αὐτό; Ὅτι ἔνωσαν νά πεθαίνουν, ἔνωσαν τὴ φθορά ν' ἀρχίξῃ τὸ ἔργο τῆς στὸ σῶμα τους, ἔνωσαν ὅτι ἀρχίζουν νά πεθαίνουν. Ἡ σεξουαλικὴ ὁρμὴ σπρώχνει τὸν ἄνθρωπο νά πολλαπλασιαστῇ, ν' ἀφήσῃ ἀπογόνους πού θά τὸν ἀντικαταστήσουν όταν πεθάνῃ, νά προσεκτείνῃ τὴ ζωὴ του στὸ πρόσωπο τοῦ τέκνου του, προτοῦ νά τερματιστῇ ἡ δική του ζωὴ. Οἱ φυσικοὶ νόμοι τῆς αἰχμησεως καὶ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ ἀπ' τὴ μιὰ μεριά, καὶ τῆς καταρρέσεως ἀπὸ τὴν ἄλλη, εἶνε οἱ δύο ὅψεις τοῦ νόμου τῆς φθορᾶς, οἱ δύο ὅψεις τοῦ θανάτου. Ἀπὸ τὴ στιγμή πού θά γεννηθῇ ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ τὴ μιὰ φθείρεται· καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεγαλώνει, ἀπὸ τὴ μιὰ γεννᾷ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη πεθαίνει. Μέχρι ἓνα σημεῖο τῆς ζωῆς του νικᾷ ἡ ἀναπλήρωσις τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου. Ἐπειτα νικᾷ ἡ φθορά καὶ ὁ θάνατος. Νά γιατί ὀχι μόνο ἡ πείνα, ἡ ἀρρώστεια καὶ ὁ θάνατος εἶνε θάνατος, ἀλλὰ καὶ τὸ νά τρώῃ κανεὶς καὶ τὸ νά συνουσιάζεται καὶ τὸ νά γεννᾷ εἶναι θάνατος. Δὲν θά ὑπῆρχαν τὰ δεύτερα, ἀν δὲν ἀπειλοῦσαν κάθε στιγμὴ τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου τὰ πρῶτα. Ὅλη μας ἡ ζωὴ πάνω στὴ γῆ εἶνε ἡ διαδικασία τοῦ θανάτου. ὁ ἀργός θάνατος, τὸ μακροχρόνιο ξεψύχημα. Δὲν ἔχει σημασία ἀν ἀργοπεθαίνουμε ἐπὶ 60 ἢ 100 χρόνια, σημασία ἔχει: πεθαίνουμε συνεχῶς, ἀπὸ τὴν ἀπίστια ἐκείνη ὥρα πού οἱ πρωτόπλαστοι μὲ τὴν κακὴ συμβουλὴ τοῦ ὄφεις σκέφτηκαν πονηρὰ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, καὶ θέ-

λησαν ἐπαναστατικὰ νά γίνουν θεοί, χωρὶς νά τὸν ρωτήσουν, χωρὶς νά τὸν λογαριάσουν.

Καὶ σὰν δὲν τήρησαν οἱ πρωτόπλαστοι τὴν πρώτη διαθήκη τοῦ Θεοῦ, τὴν πρώτη ἐντολή, ὁ Θεὸς τοὺς ἔδωσε ἄλλη. Ἄλλὰ ποιά διαφορὰ! Ὁ ὅρος τῆς πρώτης διαθήκης ἦταν ὅτι θά ζοῦν ἀθάνατοι καὶ μακάριοι, θά εἶνε πάντα στὸν παράδεισο. Οἱ ὅροι τῆς δεύτερης διαθήκης εἶνε πολὺ βαρεῖς. Στὸν ὄφι τὸν πρωταίτιο κατάρρα αἰῶνια καὶ μόνο κατάρρα. Δὲν ξέρουμε ἀκριβῶς πῶς ἦταν τὸ ζῶο ὄφιος καὶ πῶς μεταβλήθηκε μετὰ τὴν κατάρρα. Ξέρουμε μόνο ὅτι κάτω ἀπὸ τὸν ὄφι κρύβεται ὁ ἀρχηγὸς τῶν πονηρῶν ἀγγέλων πού ἔπεσαν μόνοι τους ἀπὸ τὴν μακαριότητα τὴν ἀμαρτία, ὁ διάβολος πού διέδωκε τὸ Θεὸ τῇ γυναίκα τάχα γιὰ φθονερὰ, ὁ σατανᾶς ὁ ἀντάρτης πού στασίασε ἐναντίον τοῦ Θεοῦ αὐτὸς πρῶτα, χωρὶς νά τὸν παρσύρῃ κανεὶς, καὶ ἔπειτα παρέσυρε τὴ γυναίκα καὶ τὸν Ἀδάμ. Στους πρωτοπλάστους ἄνθρώπους ὅμως ὁ Θεὸς ἔδειξε μεγάλη φιλανθρωπία, γιατί δὲν σκέφτηκαν τὸ κακὸ μόνοι τους· ἀπλῶς τὸ ἀκολούθησαν. Μὲ ὅσα τοὺς εἶπε ἔκανε τρία πράγματα. Τοὺς καθόρισε πῶς θά ζοῦν· τέλεσε τὸ γάμο τους· τοὺς ἔδωσε μιὰ ἐλπίδα σωτηρίας γιὰ τὸ μακρινὸ μέλλον.

Ὁ ἄντρας θά ἐργάζεται καὶ θά κυριεύῃ. Θά εἶνε ὑπεύθυνος γιὰ τὴ συντήρησι τῆς οἰκογενείας, ἀλλὰ καὶ κυρίαρχος τῆς γυναίκας καὶ τῶν τέκνων πού θά συντηρῇ. Ἡ γυναίκα θά γεννᾷ παιδιὰ καὶ θά ὑπακούῃ στὸν ἄντρα, ἀλλὰ καὶ θά ἀπολαμβάνῃ τὴν προστασία του. Ἀφαιροῦνται τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα ἀπὸ τὴ γυναίκα, γιατί αὐτὴ πρώτη ἡμάρτησε, αὐτὴ ἡγγήθηκε τῆς ἀποστασίας. Αὐτὸ μοιάζει: σὰν νά κάνουν μιὰ σοβαρὴ παράβασι δύο λογίους, ἀπ' τοὺς ὁποίους ὁ ἓνας παρέσυρε τὸν ἄλλο· καὶ οἱ δύο τῶν ἀπὸ ἓνα μῆνα φυλακῇ, ἐκείνον ὅμως πού παρέσυρε τὸν ἄλλο τοῦ ἐξηλώνουν καὶ τὰ γαλόνια καὶ τὸν ἀναγκάζουν νά ὑποτάσσεται στὸν πρῶτον ἴσο του. Σκοπὸς τοῦ γάμου εἶνε ἡ τεκνογονία καὶ ἡ τεκνοτροφία.

Ἡ δὲ ἐλπίδα πού ἔδωσε ὁ Θεὸς στους τιμωρημένους πρωτοπλάστους εἶνε τὸ πῶς φταινὸ καὶ παρήγορο πρᾶγμα μέσα στὴ θλίψι τους. Θά ἔρθῃ μιὰ μέρα πού ὁ γόνος τῆς γυναίκας (ὁ Ἰησοῦς Χριστός) θά σπάσῃ τὸ καρφί τοῦ σατανᾶ, ἐνῶ ὁ σατανᾶς θά τοῦ ἐλάψῃ μόνο τὴ φτέρνα, θά τὸν θανατώσῃ γιὰ

τρεις μέρες. Αυτό σημαίνει ότι ο σατανάς είχε αρχηγός και της ανθρωπίνης αποστασίας, και ότι αν από τους επαναστατημένους ανθρώπους όγη ένας αντεπαναστάτης που θα καθαιρέσει τον αρχηγό της αποστασίας, όσοι από το ανθρώπινο γένος ή ακολουθήσουν τον αντεπαναστάτη Χριστό που θα τους οδηγήσει στον άδικημένο Πατέρα Θεό, θα γλιτώσουν από την κυριαρχία του επαναστάτη σατανά. Θα ξαναμπούν στον παράδεισο. Αυτή είναι η πρώτη προφητεία για την έλευσι του Χριστού, που στην Εκκλησία ονομάστηκε «πρωτευγγέλιο», δηλαδή η πρώτη καλή είδησι. Ήταν σαν να έλεγε ο Θεός στον υπαρχηγό της αποστασίας, στη γυναίκα που πρόδωσε πρώτη τα μυστικά της βασιλείας του Θεού στον ξένο τυράννο σατανά: «Επαναστατήσατε εναντίον μου με την υποκίνηση ενός ξένου έχθρου! Άντε τώρα που σας έδωκε κάτω από την έξουσία του, να φάτε φαρμάκι. Αλλά μην απελπιστείτε! Ηά σας στείλω εκείνον που θα κάνει αντεπανάστασι, για να σπάσει το κεφάλι του τυράννου σας και να σας ξαναφέρει κοντά μου».

Και τώρα σας καλώ να ξαναθυμηθείτε όσα λέχθηκαν στο πρώτο μέρος του προηγούμενου άρθρου. Θυμάστε τι είπαμε για τη συντακτική μέθοδο που ακολουθεί ο Μωυσής: όλη συγγραφέας: Διαγγέται πρώτα την ιστορία ολοκληρωμένη, και έπειτα επιστρέφει σε όρισμένες λεπτομέρειες, για να τις αναπτύξει πιαυτότερα. Έτσι τρεις φορές τεματίζει την αφήγησή του στο ίδιο τέρμα. Έδω λοιπόν, σ' αυτό τό σημείο της τριτης διαγγήσεως φτάνουμε για τρίτη φορά. Για πρώτη φορά φτάσαμε, όταν στο πρώτο κεφάλαιο είδαμε τό Θεό να ελόγηι τους πρωτοπλάστους και να λέη: «Αύξάνεσθε και πληθύνεσθε και πληρώσατε την γήν...» (1. 28). Για δεύτερη φορά φτάσαμε, όταν ο Άδάμ είπα ότι «καταλείψει άνθρωπος τον πατέρα αυτόν και την μητέρα και προσκολληθήσεται προς την γυναίκα αυτού, και έσονται οι δύο εις σάρκα μίαν» (2. 24). Και για τρίτη φορά φτάνουμε τώρα που η Γραφή λέει: ότι «Εκάλειεν Άδάμ τό όνομα της γυναίκος αυτού Ζωή, ότι αυτή μήτηρ πάντων των ζώντων» (3. 20). Πρώτα ζούσαν άθάνατοι, αναμάρτητοι, παρθένοι, άγαμοι! έπειτα πάτησαν την έντολή του Θεού! έπειτα ο Θεός τέλεσε τό γάμος τους! έπειτα έγινε ο διάλογος αυτός ανάμεσα στο Θεό και στον Ά-

δάμ, όταν ο Θεός τους ελόγησε να αύξάνωνται, ο Άδάμ πρόδραφε ότι για την ένωσί του με την γυναίκα ο άντρας θα άφήνη τους γονείς του, και τέλος πάλι ο ίδιος, βλέποντας ότι όλοι οι άνθρωποι της γής θα προέλθουν από την κοιλιά της γυναίκας του, την όνόμασε Ζωή, σαν να πούμε πηγή της ζωής, ρίζα της ζωής! έννοείται της φυσικής ζωής. Γιατί ο Μωυσής φτάνει τρεις φορές στο ίδιο τέρμα της διαγγήσεως, τό εξηγήσαμε. Τώρα πρέπει να εξηγήσουμε, γιατί κοιμιάσαμε αυτό τό διάλογο Θεού και Άδάμ στα τρία και έδωκε την μία ιδέα στον πρώτο τεματισμό, την άλλη στο δεύτερο, και την άλλη στον τρίτο. Αυτό έγινε γιατί εκεί ταίριαζε να μπή η κάθε ιδέα. Την πρώτη φορά μιλούσε για τό βασιλικό αξίωμα του ανθρώπου πριν από την πώσι με την ευκαιρία μιάς ειπε πως ο Θεός του άφησε και μετά την πώσι ένα μέρος από τό αξίωμα να άρχη πάνω στη γή και ότι, για να άρχη, τον ελόγησε να αύξηθῃ και να πληθυνθῃ. Τη δεύτερη φορά μιλούσε για τό πόσο στενή είναι η συγγένεια του άντρα με τη γυναίκα, ότι η γυναίκα είναι κόκκαλο και σάρκα από τό κόκκαλο και τη σάρκα του άντρα, ότι είναι ένα κομμάτι από τον άντρα με την ευκαιρία μιάς ειπε, ότι ένα μέρος του δεσμού αυτού τό άφησε ο Θεός και μετά την πώσι στους πρωτοπλάστους, γι' αυτό και ο Άδάμ είπα ότι ο άντρας είναι φυσικό ν' άφήση τους γονείς και να πάη στη γυναίκα του. Όστε ο δεσμός του άντρα και της γυναίκας πριν από την πώσι ήταν πολύ στενότερος και ανώτερος από τό συγγενικό δεσμό μετά την πώσι, όπως και τό βασιλικό του αξίωμα πάνω στα φυτά και στα ζώα ήταν πολύ ανώτερο από τη σημερινή του έξουσία πάνω στα ίδια πράγματα. Τέλος την τρίτη φορά πάλι φτάνει στο τέλος της διαγγήσεως του ο Μωυσής, μιλάει για τό ότι η γυναίκα θα γεννάει παιδιά! και μ' αυτή την ευκαιρία μιάς λέει, ότι γι' αυτό κι ο Άδάμ την όνόμασε Ζωή.

Με τό πρωτευγγέλιο και τη δεύτερη διαθήκη του Θεού και τό γάμος των πρωτοπλάστων και τό διάλογο Θεού και Άδάμ, ο Θεός τους έβγαλε έξω από τον παράδεισο. Και πρώτα πρώτα έκανε δερμάτινους χιτώνες και τους έντυσε. Δεν θα είναι οι άνθρωποι στο εξής γυμνοί, όπως ήταν στον παράδεισο, γιατί άμάστησαν. Μετά ο Θεός είπα: «Βλέπετε ότι ο Άδάμ είναι σαν ένας από μιάς, όμοιος με

μᾶς στὸ νὰ μπορῇ νὰ ξεχωρίξῃ τὸ καλὸ καὶ τὸ πονηρὸ· γι' αὐτὸ νὰ προσέξουμε, μήπως πάρη καὶ φάη ἀπὸ τὸ δέντρο τῆς ζωῆς καὶ γίνῃ ἀθάνατος». Καὶ ἔτσι ἔβγαλε ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ ἀπὸ τὸν παράδεισο, γιὰ νὰ δουλεύῃ τὴ γῆ ἀπ' τὴν ὁποία εἶνε καμωμένος. Καὶ τὸν ἔβαλε νὰ κατοικήσῃ ἀπέναντι ἀπὸ τὸν παράδεισο τῆς ἀπολαύσεως, κι ἔβαλε σὰν σκοποὺς τὰ χερουδίμ καὶ τὴν πύρινη ρομφαία ποὺ στρέφεται, νὰ φυλάγουν τὸ δρόμο ποὺ ὁδηγεῖ στὸ δέντρο τῆς ζωῆς, γιὰ νὰ μὴ μπορῇ νὰ τὸ πλησιάσῃ ὁ ἄνθρωπος.

Γεμάτο μυστήριο αὐτὸ τὸ κομμάτι τῆς Γραφῆς, δυσερμύνετο καὶ παρεξηγήσιμο. Σὲ ποιоὺς μιλάει ὁ Θεός; ὅταν λέῃ «Βλέπετε ὅτι ὁ Ἀδὰμ εἶνε σὰν ἕνας ἀπὸ μᾶς» καὶ τί ἔννοεῖ; Ἄλλοι λένε ὅτι ἡ γλῶσσα ἡ ἑβραϊκὴ εἶνε τέτοια ποὺ ἔχει τὸ ὄνομα τοῦ ἐνός Θεοῦ σὲ ἀριθμὸ πληθυντικό, ὅπως ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες γιὰ τὴ μία πόλι μόνο λέμε «αἱ Ἀθῆναι» ἢ «τὰ Γρεβενὰ»· ἄρα ὁ Θεὸς ἔννοεῖ τὸν ἑαυτό του. Δὲν εἶνε ὡστὴν ἡ γνώμη, γιατί ἔδω δὲν ἔχουμε μόνο πληθυντικὸ ἀλλὰ καὶ γενικὴ διαιρετική (εἰς ἐξ ἡμῶν). Ἄλλοι λένε ὅτι ὁ Θεός μιλάει: στὰ ἄλλα δύο πρόσωπα τῆς Θεότητος. Οὔτε κι αὐτὸ συμβαίνει, ἀλλὰ συμβαίνει τὸ ἄλλο· ὁ Θεός μιλάει στοὺς ἀγγέλους καὶ μάλιστα σ' αὐτοὺς ποὺ ἔβαλε σκοποὺς στὸ δρόμο πρὸς τὸ δέντρο τῆς ζωῆς. Γιατί καὶ τὰ χερουδίμ καὶ ἡ πύρινη ρομφαία εἶνε λογικὰ κτίσματα τοῦ Θεοῦ, ἄγγελοι ποὺ ὀνομάζονται ἔτσι: ἐξ αἰτίας τῶν ἰδιοτήτων ἡ τῶν διακονιῶν ποὺ ἔχουν. Καὶ τί ἔννοεῖ ὁ Θεός λέγοντας, ὅτι «Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἰς ἐξ ἡμῶν»; Ἄλλοι λένε ὅτι ὁ Θεός ἔννοεῖ ὅτι ὁ Ἀδὰμ, ἀφοῦ ἔφαγε τὸν καρπὸ ἀπὸ τὸ δέντρο τῆς γνώσεως καλοῦ καὶ πονηροῦ, ἔμαθε τί εἶνε τὸ καλὸ καὶ τί τὸ πονηρὸ, ὅπως ξέρεῖ καὶ ὁ Θεός. Ἄλλοι λένε ὅτι ὁ Θεός μιλάει: εἰρωνικά γιὰ νὰ ἐλέγξῃ τὸν Ἀδὰμ, λέγοντας· «Καὶ νὰ ποὺ ἔγινες σὰν θεός, ὅπως σὰς εἶπε ὁ ὄφρις!» ἔννοεῖ δηλαδὴ ὅτι δὲν ἔγινε. Οὔτε τὸ πρῶτο οὔτε τὸ δεύτερο. Τὸ νόημα τοῦ χωρίου εἶνε ἄλλο. Οἱ προηγούμενοι ἐρμηνεύονται τὸ παρεξηγήσαν, γιατί νόμισαν ὅτι ὁ παρακαείμενος «γέγονεν» σημαίνει ὅτι καὶ ὁ ἀόριστος «ἔγινε». Ἄλλ' ὁ παρακαείμενος δὲν εἶνε ἀκριβῶς ὁ σημερινὸς ἀόριστος. Εἶνε καὶ ἐνεστώς· καὶ ἔδω εἶνε μόνο ἐνεστώς. Σημαίνει ἀπλῶς «εἶνε». ὅπως καὶ στὴ φράσι «γέγονα χαλκός ἢ χῶν» (=εἶμαι χαλκός ἢ χῶν). Ὁ

Θεός δηλαδὴ λέει στὰ χερουδίμ καὶ στὴν πύρινη ρομφαία καὶ στοὺς ἄλλους ἀγγέλους· «Βλέπετε ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶνε σὰν τὰ κτήνη ἢ τὰ φυτά. Εἶνε ἕνα ὄν, ποὺ ἀπὸ τὴν ἴδια του τὴν κατασκευὴ μᾶς μοιάζει, εἶνε ὑπαρξί· λογικὴ καὶ ἠθικὰ αὐτεξούσια ποὺ ξέρεῖ ἀπὸ τὴν πλάσι του κιόλας νὰ ξεχωρίξῃ τὸ καλὸ καὶ τὸ πονηρὸ. Γι' αὐτὸ, ὅπως ξῆρε τὸ πονηρὸ καὶ τὸ διέπραξε. ἔτσι ξέρεῖ ὅτι τὸ δέντρο τῆς ζωῆς εἶνε καλὸ, ὅτι ἀπ' αὐτὸ ἂν φάη, θὰ γίνῃ ἀθάνατος. Γι' αὐτὸ νὰ λάβουμε τὰ μέτρα μας νὰ μὴ μπορέσῃ νὰ φάη ἀπ' αὐτὸ καὶ νὰ μὴ γίνῃ ἀθάνατος». Καὶ ταυτοχρόνα ἔκανε δύο ἐνέργειες· ἔβγαλε τὸν ἄνθρωπο ἔξω ἀπ' τὸν παράδεισο, κι ἔβαλε τοὺς ἀγγέλους νὰ φρουροῦν νὰ μὴ ξαναμπῇ· γιατί ἐκεῖ μέσα ἦταν τὸ δέντρο τῆς ζωῆς.

Καταλαβαίνω ὅτι σὰς δημιουργοῦνται πληθὺς ἀπορίες. Δὲν χρειάζεται νὰ διατυπώσω τίς ἐρωτήσεις, ἀλλὰ κατ' εὐθείαν ἀπαντῶ σὲ ὅλες. Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔμαθε τὴ διάκρισι καλοῦ καὶ πονηροῦ ἀπὸ τὸν καρπὸ ποὺ ἔφαγε. Ἀπὸ τὴν ἴδια του τὴν κατασκευὴ, ἀπ' τὸ ὅτι δηλαδὴ πλάστηκε κατ' εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ὅπως καὶ τὰ χερουδίμ καὶ ἡ πύρινη ρομφαία καὶ οἱ ἄγγελοι καὶ οἱ δαίμονες ἀρχικά, ἀπ' τὴν ἴδια του λέω τὴν κατασκευὴ ἦταν ἱκανὸς νὰ ξεχωρίξῃ τὸ καλὸ ἀπὸ τὸ πονηρὸ. Τὸ δέντρο τῆς γνώσεως καλοῦ καὶ πονηροῦ μὴ νομίζετε ὅτι ἦταν κανένα μαγικὸ δέντρο ἢ παράδοξο. Δὲν ξέριουμε τί δέντρο ἦταν, μηλιὰ ἢ συκιὰ ἢ κληματαριά. Μπορεῖ νὰ ἦταν ἕνα ἄν αὐτὰ ποὺ ἀπ' τοὺς καρποὺς του τρώμε τώρα ἀφρόνους, χωρὶς βέβαια νὰ εἶνε πλέον ἀμαρτία. Ἦταν ἕνα δέντρο ποὺ ἀποτελέσει τὸ ἀντικείμενο τῆς ἐντολῆς. Στὴν ἐντολὴ βρίσκεται, ἡ οὐσία τῆς υποθέσεως, στὸ ἂν δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος θ' ἀκούσῃ ἢ θὰ παρακούσῃ τὸ Θεό. Ὀνομάστηκε δέντρο τῆς γνώσεως καλοῦ καὶ πονηροῦ, ὅχι γιατί ὁ ἄνθρωπος ἔμαθε τίποτε ἀπ' τὸν καρπὸ τοῦ ποὺ ἔφαγε. Ἀλλὰ μὲ τὴν ἐντολὴ ποὺ πῆρε ὁ ἄνθρωπος, ἔχοντας σὰν χειροπιαστὸ κριτήριον ἕνα δέντρο, μάθαινε τί εἶνε καλὸ καὶ τί πονηρὸ, ποτοῦ νὰ φάη ἀπ' τὸ δέντρο, ποτοῦ νὰ τὸν ξεγελάσῃ ὁ ὄφρις. Ἡ μᾶλλον ἐξασκούσε τὴ φυσικὴ του ἱκανότητα νὰ ξεχωρίξῃ τὸ καλὸ ἀπὸ τὸ πονηρὸ μὲ ἀφορμὴ τὴν ἐντολὴ καὶ μὲ σημάδι τὸ δέντρο. Ἐμαθε, καὶ συνεχῶς μάθαινε καλύτερα, ἀπ' τὴ στιγμή ποὺ ἔκουσε τὴν ἐντολὴ. ὅτι καλὸ εἶνε νὰ μὴ φάη καὶ πονηρὸ εἶνε νὰ φάη, καλὸ

ν' ἀκούσῃ καὶ πονηρὸ νὰ παρακούσῃ. Καὶ μόνος του κρατιόταν στὸ καλὸ, ἀκούγῃ, δὲν ἔτρωγε. Μὲ τὴν παρέμβασιν τοῦ ὄφρου ὅμως παρασύρθηκε καὶ στὸ πονηρὸ, ποὺ δὲν τὸ ἀγνοοῦσε πρὶν νὰ παρακούσῃ καὶ νὰ φάῃ.

Τώρα λοιπὸν ποὺ ἔφαγε καὶ ἀμάρτησε, ὁ Θεὸς δὲν θέλει νὰ φάῃ καὶ ἀπ' τὸ δέντρο τῆς ζωῆς, ἀπ' τὸ ὁποῖο θὰ ἔπαιρνε καλῶς κακῶς τὴν ἀθανασία. Γιατί κακὸς καὶ ἀθάνατος ὄντας, θὰ γινόταν σὰν τὸ διάβολο, ἀμετανόητος, ἀδιόρθωτος, γιὰ πάντα κατεστραχημένος. Ὁ θάνατος ἦταν ὅχι ἀπλῶς ἡ πρέπουσα τιμωρία του, ἀλλὰ κυρίως ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο θὰ σωζόταν. Γι' αὐτὸ δὲν θέλησε ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ φάῃ ἀπ' τὸν καρπὸ τοῦ δέντρου τῆς ζωῆς. Λέει λοιπὸν στοὺς ἀγγέλους του: «Ὅπως βλέπετε, ὁ Ἀδὰμ δὲν εἶνε οὔτε πέτρα οὔτε κτήνος ποὺ νὰ μὴ ξέρῃ τί τοῦ γίνεται. Εἶνε τὰν ἡμῶν, λογικὸς, αὐτεξούσιος: ξέρει τί εἶνε τὸ καλὸ καὶ τί τὸ πονηρὸ. Γι' αὐτὸ νὰ λάβουμε τὰ μέτρα μας νὰ μὴ φάῃ ἀπ' τὸ δέντρο τῆς ζωῆς καὶ γίνῃ ἀποκλειστικὰ ἀθάνατος, πράγμα ποὺ δὲν τοῦ συμφέρει. Ἐγὼ τὸν ὁγάζω ἔξω ἀπ' τὸν παράδεισον καὶ ἐσεῖς φυλάτε καλὰ τοὺς δρόμους ποὺ ὁδηγῶν στὸ δέντρο τῆς ζωῆς». Τὰ χερουδὶμ λίγο πολὺ ξέρουμε ὅλοι τί εἶνε. Γιὰ τὴν πύρινη ρομφαία σὰς εἶπα προηγουμένως: «στρεφόμενη» λέγεται, γιατί εἶνε ἀπροσπέραστη, ὅπως τὸ σπαθὶ ποὺ τὸ γυρίζει κανεὶς γύρω-γύρω του ὀριζοντίως καὶ καθέτως πρὸς τὸ ἔδαφος, ὥστε νὰ μὴ μπορῇ κανεὶς νὰ τὸν πλησιάσῃ. Ὅλα αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα εἶνε συμβατικά καὶ ἀνθρωποπαθεῖς νόμοι τῶν οὐρανίων πνευμάτων, ὅπως καὶ τὸ «ἄγγελος» (=ἄγγελος-φῶρος).

Τὰ δύο προηγούμενα κεφάλαια τῆς Γενέσεως μᾶς διδάξαν τὴν «περὶ κόσμου θεωρίαν», ὅπως λέμε, τῆς θείας ἀποκαλύψεως, ἐνῶ τὸ τρίτο τοῦτο μᾶς διδάσκει τὴν «περὶ θίου θεωρίαν». Μᾶς διδάσκει δηλαδὴ τοὺς αἰωνίους νόμους ποὺ ἔδωκε ὁ Θεὸς στήν κοινωνία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Κάθε τι ποὺ προσκρούει στοὺς θείους αὐτοὺς νόμους εἶνε παρὰ φύσιν καὶ ἀμαρτωλὸ, εἶνε μιὰ δευτέρα ἐπανάστασις κατὰ τοῦ Θεοῦ. Ὅποιος παραβαίνει τίς θείες ἐντολὰς τῆς δευτέρας αὐτῆς διαθήκης, κάνει ἄλλῃ μιὰ παράβασι σὰν ἐκείνη ποὺ ἔκαναν οἱ πρωτόπλαστοι. Ἦσαν πάτησαν τὴν πρώτη ἐντολή, τὴν πρώτη διαθήκη.

Βλέπουμε ἐδῶ ὅτι ἀρχικὰ ὁ Θεὸς προόρισε τὸν ἄνθρωπο γιὰ τὴν παρθενικὴ ζωὴ. Ἄλλο ζήτημα πῶς θὰ πολλαπλασιαζόταν οἱ ἄνθρωποι. Αὐτὸ τότε ἦταν δουλειὰ τοῦ Θεοῦ. Ὅπως ὁ ἔνας ἔγινε δύο, χωρὶς νὰ καταργηθῇ ἡ παρθενία, ἔτσι ἡ μὲ μύριους παρόμοιους τρόπους ποὺ ξέρει ὁ πάντοφος Θεὸς οἱ δύο μπορούσαν νὰ γίνουν μύριοι. Στὸν παράδεισον οὔτε γάμος οὔτε ἄλλη κατάστασις ποὺ νὰ καταργῇ τὴν αἰώνια παρθενία ὑπῆρχε. Γι' αὐτὸ καὶ ἔταν ἦρθε ὁ Χριστὸς στὸν κόσμον καὶ ἔδωσε τὸν πνευματικὸν παράδεισον τῆς Ἐκκλησίας, κήρυξε ὅτι ὅποιος θέλει, ὅποιος εἶνε πιστὸς καὶ τολμηρὸς, μπορεῖ νὰ κάνῃ αὐτὸ τὸ τόλμημα, νὰ ἐκναλίσῃ παρθένος ὅπως οἱ πρωτόπλαστοι: στὸν παράδεισον πρὶν ἀπὸ τὴν πτώσι. Ἄς εἶνε εἰς τὰ ἄλλα ἀναμάρτητοι, ἄς εἶνε φθαρτοὶ ἢ πιστοὶ στὸ πρόσωπό του εἶνε ἡ αἰώνια ζωὴ, ἡ ζωὴ τοῦ πνεύματος ἡ δύναμις τοῦ αἵματος τοῦ δίνει δυνατότητα πέρα στοὺς τολμηροὺς ποὺ θὰ τολμήσουν νὰ τὰ ἐβάλουν μὲ τὴ φύσιν τους καὶ νὰ τὴν πατήσουν καὶ νὰ πηδῶν πάντω ἀπ' αὐτήν. Ἡ παρθενία εἶνε καὶ περιφρόνησι τοῦ θανάτου, ἀφοῦ ὁ θάνατος πρωτοεκδηλώθηκε σὰν σεξουαλικὴ λειτουργία, σὰν συναίσθησις τῆς νερόπης. Ὅποιος παρθενεύει, γράφει τὸ θάνατο σὰν κακούτεια του. Ὅποιος ἀσπάζεται τὸ γάμο, ὑπολογίζει τὸ θάνατο καὶ ἡττάται ἀπ' τὴν ὁρμὴ νὰ διακωνίσῃ τὴ φύσιν του στὸ πρόσωπο τοῦ τέκνου του. Τὸ πρῶτο εἶνε δύναμις τῆς παραδείσιας καταστάσεως, τὸ δεύτερο εἶνε ἀδυναμία τῆς μεταπτωτικῆς καταστάσεως. Τὸ πρῶτο εἶνε δυνατόν ἀπὸ τότε ποὺ ἐκναλίστηκε ὁ παράδεισος.

Ὁ γάμος εἶνε μυστήριον θεοσύστατο. Τὸν πρῶτο γάμο τὸν τέλεσε ὁ ἴδιος ὁ Θεός, ἐυλογώντας ἔτσι ὅλους τοὺς γάμους τῆς ἀνθρωπότητος ποὺ γίνονται μὲ τὸ ὄνομά του. Καμμιά ἀμαρτία στὸ γάμο μόνον ποὺ αὐτὸς ποὺ ἀσπάζεται τὸ γάμο χάνει: τὴν παραδείσια κατάστασις τῆς παρθενίας καὶ ὑποκύπτει σὲ μιὰ ἀδυναμία τῆς ἀμαρτωλῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Γι' αὐτὸ καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ποὺ γεννηθῆκαμε ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ μὲ τὸν τρόπο ποὺ γεννήθηκαν τὰ πρῶτα παιδιὰ του, ὅλοι κληρονομοῦμε ἀπὸ καὶ τὴν ἀμαρτία, τὴν προπατορικὴ, ὅπως λέμε, ἀμαρτία, ποὺ εἶνε ἀπ' τὴ μιὰ μεριὰ ροπή καὶ ἀδυναμία, ἀπ' τὴν ἄλλῃ ἐνοχὴ καὶ ἐγκλημα. Μόνον ἐκεῖνος ποὺ γεννήθηκε ἄλλῶς, δὲν κληρονόμησε τὴν προπατορικὴ ἀμαρτία τῆς μητέρας του, ὁ Ἰησοῦς.

Χριστός. Γι' αυτό και μόρτετε να μᾶς σώση ἀπ' αὐτήν. Τὸ ὁπίσιμα ἀφαιρεῖ τὴν προπατορική ἀμαρτία τὴν ἐνοχλή και τὴν ἐγκλημα. κάνει: ὁλόλευκο τὸ πονηρὸ μὴτρώο μας. Παρμένει: ὁμοῦς ἡ τάξι, ἡ ὁρμή, τὴν ὁποία καταπολεμοῦμε σ' ὅλη μας τὴ ζωὴ με τὸν ἁγῶνα μας και με τὴ χάρι τῶν μυστηρίων.

Σκοπὸς τοῦ γάμου ἡ τεκνογονία και ἡ τεκνοτροφία. Ὁ ἄντρας ἐργάζεται γιὰ τὴν οἰκογένεια, ὁ ἄντρας εἶνε ἡ ἀνωτάτη ἐξουσία τῆς οἰκογενείας και ὁ κυρίαρχος τῆς γυναίκας, τὴν ὁποία πρέπει νὰ ἀγαπᾷ. Ἡ γυναίκα ἔχει στὸ σπῆτι τὴ μέριμνα τῆς τεκνοτροφίας τὴν προέκτασι τοῦ πόνου τῆς τεκνογονίας. Αὐτὸ τῆς ἔδωκε ὁ Θεός, γιὰ νὰ τῆς δώσῃ τὴν εὐκαιρία νὰ δείξῃ, ὅτι εἶνε ἄξια ἐξελείωσης γιὰ τὴν πρωτοδουλία τῆς στὴν παράδοσι. Ἄν δὲν δέχεται νὰ τὸ κάνει αὐτό. Ἄν δὲν τεκνογονῇ και δὲν τεκνοτροφῇ, κάνει μιὰ δευτέρη ἐπανάστασι ἐναντίον τοῦ Θεοῦ και δείχνει: ὅτι εἶνε ἀνάξια ἐξελείωσης. Γι' αὐτὸ ὁ Παῦλος εἶπε: «Ἡ γυνὴ ἀπατηθεῖσα ἐν παραδόσει γέγονε: σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας» (Α' Τι. 2, 15). Καὶ καταφύγει και κηδεμόνα τῆς και προστάτη και κυρίαρχο θὰ ἔχῃ ἡ γυναίκα τὸν ἄντρα τῆς. Δὲν εἶνε δουλειὰ τῆς νὰ ἐργάζεται ἔξω ἐλευθέρως και ἀνεξάρτητα. οὔτε νὰ κυβερνᾷ τὴν οἰκογένεια. οὔτε νὰ ἔχῃ ἄλλον προστάτη ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἄντρα τῆς, ἀκόμη οὔτε και τὸν πατέρα τῆς ἢ τὸν ἀδελφὸ τῆς. Ὁ ἄντρας πού δὲν θέλει νὰ τρέφῃ τὸ σπῆτι τοῦ και δὲν ἀγαπᾷ τὴ γυναίκα τοῦ και ἡ γυναίκα πού δὲν θέλει νὰ τεκνογονῇ και δὲν ὑποτάσσεται στὸν ἄντρα τῆς παραδαίγουν τὴ δευτέρη αἰώνια ἐντολή τοῦ Θεοῦ, δείχνουν: ὅτι δὲν εἶνε Χριστιανοί. δὲν ἀνέχουν τοὺς ἀνθρώπους πού ἔχουν δικαίωμα νὰ ἐπιβλύνονται με τὸ αἷμα τοῦ Ἱεροῦ Χριστοῦ.

Ἡ ἐνδομυστία δὲν εἶνε ἀνακάλυψι τοῦ ἄν-

θρώπου. Τὴν ἔδωκε ὁ Θεός. Οὔτε γυμνοῦς οὔτε ἡμίγυμνοῦς με τὰ περιζώματα ἄφησε τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ γυμνότης εἶνε γιὰ τὸν παράδεισο: ὅπου δὲν ὑπάρχει ἀμαρτία. Ὅσο εἶμαστε στὴ ζωὴ αὐτὴ, ὁφείλουμε νὰ σκεπάζουμε τὴ γύμνια μας με ρούχα. Εἶνε κι αὐτὸ παντοτεινὸς νόμος. Ὅσο γιὰ τοὺς γυμνιστὰς ἢ τοὺς ἡμιγυμνιστὰς τῆς μόδας. Ἄν μποροῦν νὰ ζήσουν στὸ ὄρειο πᾶλο γυμνοί. Ἄν γυμνοῦν κι ἐδῶ γυμνοί. Ὅσο εἶνε τὸ ρούχο φυσικὴ ἀνάγκη, ἄλλο τόσο εἶνε και κοινωνικὴ ἀνάγκη. Ὅσο εἶνε ἀναγκαῖο νὰ μᾶς προφυλάξῃ ἀπὸ τὸ θάνατο τῆς ψυχῆς. ἄλλο τόσο εἶνε ἀναγκαῖο νὰ μᾶς προφυλάξῃ ἀπὸ τὴν ἀμαρτία. Ἀπὸ ὁ θάνατος εἶνε ἕνα με τὴν ἀμαρτία, και τὰ ρούχα δὲν εἶνε μόνο γιὰ προστασία ἀλλὰ και γιὰ σωφροσύνη.

Αὐτὴ εἶνε ἡ «περὶ οἷου θεωρία» τῆς ἀγίας Γραφῆς. Κι αὐτὰ μᾶς λέει γιὰ τὴν προέλευσι και γιὰ τὸν προορισμὸ τοῦ ἀνθρώπου. Ὅλα τὰ παραπανήσια εἶνε ἐκ τοῦ πονηροῦ. Καὶ τὸν ἀνθρώπου πού εἶμαστε, ὅμοιοι με τὸ Θεὸ και τοὺς ἀγγέλους στὸ νὰ ξεχωρίζουμε τὸ καλὸ και τὸ πονηρὸ, και τὸν Χριστιανὸ μάλιστα πού ἀπαλλαχτήκαμε ἀπὸ τὴν προπατορική ἀμαρτία τοῦ Ἀδάμ και τῆς γυναίκας, μποροῦμε νὰ προσέχουμε νὰ μὴ ξαναπατήσουμε τίς αἰώνιες ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ και ξαναχάσουμε μιὰ γιὰ πάντα τὸ δέντρο τῆς ζωῆς, πού μᾶς τὸ ὑπόσχεται φανερά πλέον ὁ Κύριος στὴν Ἀποκάλυψι λέγοντας: «Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς. ὁ ἔστιν ἐν τῇ παραδείσῳ τοῦ Θεοῦ μου» (Απ. 2, 7). Καὶ «μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. ἕνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, και τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν» (Απ. 22, 14).

Στέργιος Ν. Σάκκος

Παράδεισος και παρθενία

Ἦν ἀρχὴ και ἐκ προορίων τὰ τῆς παρθενίας ἀρχὴν ἐλάμβανεν' ἀλλ' ἐπειδὴ, ἐπειρήθη διὰ ραθυμίαν ἢ παρακοή και ἰσχυρὸν ἔσχε τὰ τῆς ἀμαρτίας, ἐκείνη μὲν ἀπέστη, ἅτε δὲ ἀναξίον τῶν πρωτοπλαστῶν γεννημένων τοῦ σοφούτου μεγέθους τῶν ἀγαθῶν, ἐπειρήθη δὲ λοιπὸν ὁ τῆς συνουσίας νόμος, ἐνόησάν μοι τοῖτον, ἀγαπήσθαι, ὅσον τῆς παρθενίας τὸ ἄξιωμα, ὅπως ὕψηλόν τι ἔστι και μέγα χόρημα και ὑπερκελεύον τὴν φύσιν τῆς ἀνθρωπίνης, και τῆς ἀνωθεν δοσμένου χειρός. ὅτι γὰρ ἐν σῶματι τὰ τῶν ζωμάτων ἐπιδεδυκέναι συνάμεινον οἱ τῆς παρθενίας προσθήμης ἐλόμενοι, ἄκουε τοῦ Χριστοῦ λέγοντος τοῖς σὺλδοκασίαις... Ἠλάνθησθαι μὴ εἰδότες τὰς Γραφάς, μὴδὲ τὴν δυνάμιν τοῦ Θεοῦ: ἐν γὰρ τῇ ἀνωτάσει οὔτε γυμνοῦσιν, οὔτε ἐκτριμύζονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἀγγέλων: εἶδες πῶς ἐν γῇ δουρίζοντες και σῶματι σκαπεπλεγεμένον τὴν ἀγγελικήν μιμνησται διακρογὴν οἱ τὸν τῆς παρθενίας κλήρον ἀνυπερέβαινον διὰ τὸν τοῦ Χριστοῦ πόνον;

Ἰωάννης Χρυσόστομος

Τὸ διήγημά μας

Τὸν ὠδήγησε στὸ χρέος του

Λίγο πρὶν ὁ ἥλιος γείρη πίσω ἀπ' τὸ ψηλὸ βουνό, πήρε ὁ γιατρός μερικά παλληκάρια τοῦ χωριοῦ κι ἀνηφόρισαν στὸ ξαγκλήσι τοῦ "Αἰ - Λιά. Μὲ τὴν καταδεκτικότητα καὶ τὴν ἐμφυτὴ καλωσύνη του κέρδισε τὶς ψυχὲς τῶν νέων αὐτῶν, ποὺ μὲ πολλὴ χαρὰ ἀποζητοῦσαν τὴν παρέα του καὶ δέχονταν ἀναντίρρητα τὶς ἰδέες του, ἰδέες πρωτόκουσπες γιὰ τὰ ἀγράμματα νέα παλληκάρια.

Καὶ τί δὲν ἄκουσαν ἀπ' τὸ στόμα του. Ὁ λόκληρο σύστημα ἐκλαϊκευμένων ἐπιστημονικῶν μαθημάτων, μὲ ἀφορμὴ τὸν πλούσιο κόσμον τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων, τῶν ἀνύχων ἀντικειμένων καὶ τῶν φυσικῶν φαινομένων, τοὺς παρουσίαζε μὲ τέχνη πολλὴ ἀνεβαίνοντας τὸν ἀνήφορο. Κι' ὅλα κατέληγαν στὸ συμπέρασμα, πῶς πίσω ἀπ' αὐτὰ κρύβεται τὸ δημιουργικὸ καὶ προνοητικὸ χέρι τοῦ δημιουργοῦ.

Μόλις φτάσανε στὴν κορυφὴ τοῦ λόφου φάνταξε μπροστά τους λουσμένη στὸ φῶς ἡ μικρὴ ἐκκληρίτσα. Μπήκανε μέσα, ἀναψάν τὰ καντήλια τῆς, ἀσπαστήκαν τὶς παλιές τῆς εἰκόνες καὶ ἄρχισαν τὰ τροπάρια τοῦ Ἑσπερινοῦ. Τί θαυμάσια ποὺ ἔμελνε ὁ γιατρός! Ἔτσι ποὺ τῶλεγε καὶ οἱ δύσκολες λέξεις τῶν τροπαρίων γίνονταν καταληπτές ἀπ' τοὺς ἀδαεῖς νέους.

Στὴ μέση τῆς ἀκολουθίας μπήκαν στὴν ἐκκληρίτσα ἕνας νέος καὶ μιὰ νέα. Ὅλοι ἄβελά τους γύρισαν πρὸς αὐτοὺς, ἀλλὰ ἡ τελετὴ τοῦ Ἑσπερινοῦ συνεχίστηκε. Ἡ κοπέλλα ἦταν μιὰ ψηλὴ ἀλόξανθη νέα μὲ ἕνα διαρκὲς χαμόγελο στὸ πρόσωπο. Ὁ νέος ἦταν ψηλὸς καὶ μελαχροινός. Ἀπόμειναν ἀκίνητοι, ἰδίως ἡ νέα, καὶ παρακολουθοῦσαν ἄφωνοι.

Ὅταν τελείωσε καὶ ὄγῃκαν ἔξω, ὁ γιατρός ἀντιλήφθηκε τὸν ξένο νάρχεται πρὸς αὐτὸν ἀνοίγοντας τὴν ἀγκαλιά του.

— Ἀνδρέα! Παλιὲ μου φίλε, νὰ ποὺ ξανασμίγουμε ὕστερα ἀπὸ τόσο καιρό.

— Ναί, ἀγαπητέ μου Μένιο. Δὲν ξέρεις πάσο χαίρομαι, ποὺ σὲ ξαναβλέπω.

— Ἔμαθα πῶς πήρες τὸ πτυχίό τῆς ἱατρικῆς καὶ πῶς ἀσκεῖς μάλιστα τὸ ἐπάγγελμα στὸ χωριό.

— Ἀκριβῶς. Καὶ σὺ πῶς πέρασες στὴ Γερμανία;

— Θαῦμα. Ἡ χώρα αὕτη εἶναι θαυμάσια. Μέσα σὲ λίγο καιρὸ ἔκανα ὀλάκληρη περιουσία. Θιμᾶσαι πόσο ἀπογοητευμένος ἦμουν τὸν τελευταῖο καιρὸ ποὺ δὲν μπόρεσα νὰ σπουδάσω; Τώρα μακαρίζω τὸν ἑαυτό μου, ποὺ ἀπέφυγα ὅλα τὰ θάσανα, ποὺ τράθηξες ἐσύ, γιὰ νάρθης τελικὰ νὰ ἐξοριστῇς σ' αὐτὸ τὸ ἀπόμερο χωριό. Ἐγὼ τώρα εἶμαι πολὺ εὐτυχὴς καὶ πλούσιος. Μὰ τί ἔπαθα; Τόση ὥρα μιλῶ ἀσταμάτητα καὶ δὲν σκέφθηκα νὰ σοῦ συστήσω τὴν καλὴ μου φίλη Χέλγκα.

— Χαίρω πολὺ, δεσποινίς. Καλῶς ἦλθατε στὸν τόπο μας, εἶπε εὐγενικὰ ὁ γιατρός γερμανικά.

— Ἀνδρέα, ξέυρεις λοιπὸν καλὰ γερμανικά; Δὲν ἔχασες καθόλου καιρὸ στὴν πόλι ποὺ σπούδαζες.

— Μένιο, εἶπε ἡ γερμανίδα, θὰ μαζέψω μερικά λουλούδια μέχρι νὰ τὰ πῆτε μὲ τὸν φίλο σου, καὶ χάθηκε πίσω ἀπὸ τοὺς θάμνους.

Ἐν τῷ μεταξύ καὶ τὰ ἄλλα παιδιὰ σκορπίστηκαν γύρω στὶς πλαγιὲς φωνάζοντας. Ἔτσι ἔμειναν μόνοι οἱ δύο φίλοι.

— Βλέπω γιατρέ πῶς συνεχίζεις μερικὲς καλὲς συνήθειες ποὺ πήρες ἀπὸ τὸ Κατηχητικὸ ψάλλεις ὁμορφα.

— Ναί μου ἀρέσει πολὺ.

— Ἔμαθα ὅμως πῶς κάνεις Κάτηχητικό.

— Ὅχι ἀκριβῶς. Σ' ἕνα μικρὸ κύκλο νέων λέω γιὰ τὸ πιστεύω μου. Νοιώθω πολλὴ ἱκανοποίησι μ' αὐτὴν τὴν προσφορά.

— Μὰ γιὰ πὲς μου, Ἀνδρέα. Σπούδασες τόσα χρόνια μιὰ τέτοια ἐπιστήμη κι' ἀκόμη μ' αὐτὲς τὶς κούφες ἰδέες ἀσχολεῖσαι;

— Μὴ μιλάς ἔτσι, Μένιο. Αὐτὲς οἱ ἰδέες εἶναι ἡ ζωὴ μου κι' ἡ τροφὴ τῆς ψυχῆς μου.

— Τί κρῖμα! Ἐγὼ στὴ Γερμανία ἔμαθα νὰ ζῶ.

— Καὶ νὰ κάνης τοὺς ἄλλους δυστυχισμένους; εἶπε ἀπότομα ὁ γιατρός.

— Τί ἐννοεῖς, εἶπε μὲ σκοτεινὰ μάτια ὁ ἄλλος.

— Πρίν φύγης για τή Γερμανία, είχες δε-
θή με μιὰ υπόσχεση. Τόσα χρόνια καθόταν
δεσμευμένη προσμένοντας τήν ἐπιστροφή σου
ή 'Αγνή καί τώρα ἤρθες καί τῆς γύρισες
τήν πλάτη. Καί σάν νά μὴ ἔφθανε αὐτὸ ἔφε-
ρες μιάν ἄλλη ξένη, γιὰ νὰ κάνῃ τὸν πόνο
τῆς ἀφόρητο. Μένιο! Πῶς ἐγίνες ἔτσι; Πῶς
ἄδειασε ἔτσι ἡ ψυχὴ σου ἀπὸ τὴν πίστη στὸ
Θεὸ καί τὴν ἀγάπη γιὰ τοὺς ἄλλους;

Στάθηκε γιὰ λίγο ἄφωνος ὁ ἄλλος παίρ-
νοντας μιὰ βαθειὰ ἀνάσα.

— 'Εμαθα νὰ ζῶ. Πῶς μπραστὰ καὶ δὲν
ξαναγυρίζω πίσω.

— Καὶ ἀδιαφορεῖς γιὰ τὸν πόνο τῶν ἄλ-
λων;

— Ναί.

— Τότε δὲν ἔχουμε νὰ ποῦμε τίποτε ἄλ-
λο οἱ δύο μας. Λυπούμαι πολὺ. Δὲν εἶσαι ὁ
παλιρὸς φίλος ποὺ εἶχα ἄλλοτε. Πρέπει καί
γὼ γιὰ σένα νάμαι ἀπλῶς «ἄλλος» ποὺ θὰ
ἀνεχθῆς κοντὰ σου ἂν σ' ἀρέσῃ ἢ σὲ συμ-
φέρῃ.

— 'Ε ὄχι κι' ἔτσι, γιατρέ μου. 'Εξακο-
λουθῶ νὰ σ' ἀγαπῶ ὅπως πρῶτα, εἶπε γε-
λῶντας ὁ Μένιος.

'Ενας νέος ἔτρεξε λαχανιασμένος καί
προσπαθοῦσε νὰ τοὺς δώσῃ νὰ καταλάβουν.

— 'Η ξένη... 'Επесе καὶ χτύπησε. Τρέξτε.

Κάτω ἀπὸ ἓνα ἀπότομο βρόχο βρίσκον-
ταν πεσμένη ἡ Γερμανίδα. Εὐτυχῶς ποὺ
πιάστηκε ἀπ' τὸ κλαδί ἐνὸς θάμνου καί στήν
πίωσή της ἔπесе ἀπαλά. 'Ὅστόσο ἔχασε τὶς
αἰσθήσεις της καί τὴν πῆγαν σηκωτῇ στὸ
χωριό.

'Ὁ γιατρὸς ἔκανε ὅ,τι ἔπρεπε τὶς ἐπόμενες
μέρες γιὰ νὰ τὴν θεραπεύσῃ πηγαίνοντας
κάθε μέρα στὸ σπίτι τοῦ Μένιου. Στὴ συζή-
τησή του μετὰ τὴν Γερμανίδα ἀνακάλυψε ἓναν
καλὸν ἄνθρωπο ποὺ δύσκολα περιμένει κα-
νεὶς νὰ βρῇ ἀπὸ ξένους μετέτοις συνθήκες.
Τὸν ἄκουε πρόθυμα καί συμφωνοῦσε σχεδὸν
μ' ὅλα ὅσα εἶλεγε. 'Ακόμη ἡ συζήτησί τους
ἐπεκτάθηκε καί σὲ ζητήματα θρησκευτικά.
'Αποδείχθηκε πῶς ἤξερε πολλὰ. 'Ὁ γιατρὸς
τῆς μίλησε γιὰ τὴν 'Ορθόδοξη πίστι κι' αὐτὴ
ἄρχισε νὰ δείχνῃ ζωηρὸ ἐνδιαφέρον.

Σὲ λίγες μέρες ἦταν ἐντελῶς καλά. Τὴν
τελευταία φορὰ ποὺ πῆγε ὁ γιατρὸς νὰ τὴν
ἐπισκεφθῇ, τοῦ ἀπεκάλυψε τὸ σχέδιό της.

— Τώρα ποὺ θὰ ἔλθῃ ὁ Μένιος, θὰ προ-
σπαθίσουμε νὰ τὸν πείσουμε νὰ τηρήσῃ τὴν

παλιὰ του ὑπόσχεσι.

— Συγχαρητήρια, ἀγαπητὴ μου Χέλγκα,
εἶσαι ὑπέροχη κοπέλλα, φώναξε ἐνθουσια-
σμένος ὁ γιατρὸς.

— Τί φωνάζετε ἔτσι ρώτησε μπαίνοντας
μέσα ὁ Μένιος. Ξερόβηξαν οἱ δύο τους κι' ὁ
γιατρὸς δῆλωσε.

— 'Η Χέλγκα ἔχει νὰ σοῦ ὑποβάλλῃ μιὰ
παράκλησι.

— Τὴν ἀκούω.

— Στὶς λίγες αὐτὲς ἡμέρες ποὺ ἔμεινα
ἐδῶ ἔμαθα πολλὰ. Θέλω νὰ σ' εὐχαριστήσω
γιὰ τὴν χαρὰ ποὺ μοῦ χάρισες νὰ με φέρῃς
μαζί σου. 'Ὁ φίλος σου εἶναι ἀξιόλογος ἄν-
θρωπος καί πολὺ θὰ ἤθελα νὰ τοῦ ἔμοιαζες.
'Εχῶ ὅμως κι' ἓνα παράπονο ἀπὸ σένα. Τό-
σο καιρὸ βρισκόμαστε ἐδῶ κι' ἀκόμη δὲν μοῦ
ἔδειξες τὴν μνηστὴ σου.

— Μά...

— Μὴ ἐκπλήττεσαι, ξέρω ὁλόκληρη τὴν
ιστορία. Θέλω λοιπὸν νὰ τὴν γνωρίσω. Μοῦ
ὑπόσχεσαι νὰ με πᾶς;

— Μὰ Χέλγκα δὲν εἶπαμε πῶς ἐσύ κι'
ἐγώ...

— 'Ελα τώρα, Μένιο, δὲν ὑπάρχει τίποτε
μεταξὺ μας. 'Εσύ ἀπλούστατα ἤθελες τὴν
κόρη τοῦ ἀφεντικοῦ σου, γιὰ νὰ πᾶς μπρο-
στὰ στὶς δουλειές σου, ἐγὼ ἤρθα μαζί σου
ἀπὸ μιὰ τάσι γιὰ περιπέτεια, ποὺ ἔχω ἔμφυ-
τη.

— Χέλγκα, τί εἶναι αὐτὰ ποὺ λές;

— Ναὶ Μένιο. Γιὰ κανένα λόγο δὲν θά-
παιρνα ἓναν ἄνδρα, ποὺ θὰ με ἤθελε γιὰ μέ-
σο στὶς φιλοδοξίες του. Σὲ ψυχολόγησα κα-
λὰ καί πήρα τὴν ἀπόφασί μου. Θὰ πάρῃς
τὴν 'Αγνή καί γὼ σοῦ ὑπόσχομαι ὄχι μόνο
νὰ μὴ στενοχωρηθῶ, ἀλλὰ νὰ σοῦ χαρί-
σω ἀμέριστη τὴν βοήθειά μου στὶς σχέσεις
σου μετὰ τὸν πατέρα μου. Τί λές, θὰ μοῦ κά-
νῃς τὴ χάρη νὰ ἐκτελέσῃς τὸ καθῆκον σου;
'Εγὼ θὰ σὰς στεφανώσω, ἀφοῦ βεβαίως ὁ
κατηχητὴς μου, ὁ γιατρὸς δηλαδή, γίνῃ καί
νουνός μου στὴν βάπτισί μου μετὰ τὸ ὀρθόδο-
ξο δόγμα.

'Ὅλοι μέινανε ἄφωνοι, καί συγκινημένοι.

— Ναὶ Χέλγκα, θὰ τὸ κάνω. Εὐχαριστῶ
γιὰ τὸ μάθημα.

Καὶ δώσανε κι' οἱ τρεῖς τὰ χέρια...

ΟΙ ΚΑΛΩΣ ΑΘΛΗΣΑΝΤΕΣ:

12 Μαΐου

Ὁ ἅγιος ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ ἐπίσκοπος Κύπρου.

ΤΟ ΚΥΡΟΣ ΤΗΣ ΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΜΠΕΛΩΝΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

**Ἡ δύναμις τῆς ἐπιστήμης
καὶ τῆς γνώσεως**

Ὅλοι γνωρίζομεν τοὺς ἀγῶνας τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν κατὰκτησιν τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως πρὸς ὕλικὴν καὶ πνευματικὴν εὐημερίαν του. Παρακολουθοῦμεν τὴν ἀγωνιώδη πάλην του εἰς τὰς συνεχῶς μεταβαλλομένας διαστάσεις τοῦ χώρου ἐντὸς τῶν κολοσσιῶν κοινωνικῶν σχημάτων καὶ αἰσθανόμεθα τὸ βάρος τῶν ἀντιφάσεων τοῦ καθὼς προσπαθεῖ νὰ διατηρηθῇ εἰς τὴν ζωὴν του. Μέσα εἰς αὐτὴν τὴν ταραχὴν ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος δοκιμάζεται διὰ τὰς ἰδέας του, τὰς ἐπιδιώξεις του καὶ διὰ τοὺς πνευματικοὺς σχηματισμούς του. Εἶναι ὄντως ἀξιοθρήνητος ἡ κατάστασις τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος μὲ τὰς διχογνωμίας του καὶ τὰς διχοστασίας του ἐναντὶ τῶν εὐαγγελικῶν παραγγελμάτων καὶ μὲ τὴν περιφρόνησιν τῆς θείας διδασκαλίας ἔχει διαρρήξει τὰς σχέσεις του μὲ τὴν ἀλήθειαν. Θὰ περιπλανᾶται εἰς τὰ σκότη τῆς ἀποστασίας δεδεμένος εἰς τὸ ἄρμα τοῦ διαβόλου. Ἡ κάποια αἰσιοδοξία ἀπὸ τὰς νέας κατακτήσεις εἰς τὸ διάστημα θὰ παρέλθῃ, χωρὶς νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ψυχικὴ ἡρεμία. Ἡ πνευματικὴ συγκρότησις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξασφαλισθῇ μὲ τὰς οἰασδήποτε τεχνικοπολιτικὰς ἐπιτεύξεις. Χρειάζεται νὰ κατακτηθῇ καὶ νὰ κατανοηθῇ ἡ βαθύτερα οὐσία τῆς ζωῆς.

Αἱ προσπάθειαι τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς μας συντείνουν εἰς τὴν δημιουργίαν πολιτιστικῶν σχημάτων ἐντὸς τῶν ὁποίων θὰ κυριαρχοῦν ἡ Ἀλήθεια καὶ ἡ Ἀρετὴ. Ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἀρετὴ καταλύουν τὴν ἀγωνίαν καὶ φωτίζουν τὸν νοῦν τοῦ ἀτόμου. Αὐτοὶ θὰ ἐλκύουν καὶ θὰ ἀδηγοῦν πάντοτε τὸν ἄνθρωπον καὶ θὰ συμβάλλουν εἰς τὴν πρόοδον καὶ εἰς τὴν συγκρότησίν του.

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ διδάσκει, ὅτι δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀδηγηθῇ εἰς τὴν Ἀλήθειαν καὶ εἰς τὴν Ἀρετὴν, ἐὰν θέσῃ ὡς

βάσιν τῶν ἀναζητήσεών του τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου. Ἰδιαιτέρως ὀφείλουν νὰ συνδεθοῦν μὲ τὴν Εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν, ὅσοι ποθοῦν νὰ γίνουιν ὁδηγοὶ τῶν συνανθρώπων των. Αὐτοὶ ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν πρέπει νὰ διαθέτουν καὶ ἐσωτερικὴν πνευματικὴν μόρφωσιν. Τότε τὸ ἔργον θὰ ἔχῃ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς πορείας τῶν ἀδελφῶν των. Ἀπὸ τὴν πλουσίαν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας ἀποσπῶμεν τὸν βίον καὶ τὴν πολιτείαν τοῦ ἐπισκόπου Κύπρου ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ, τοῦ ὁποίου τὴν μνήμην τιμᾷ ἡ Ἐκκλησία τὴν 12ην Μαΐου. Ἡ ἱστορία αὕτη διδάσκει ὅτι ὅταν ἡ ἐπιστήμη δὲν προσφέρεται διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, χάνει τὴν ἀξίαν της. Διότι πολῦτιμος εἶναι ἡ χρῆσις, ἡ ἐκμετάλλευσις τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ ὅχι ἡ ἐπιστήμη καθ' ἑαυτὴν.

Ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ μόρφωσις εἶναι ἀνώφελοι, ὅταν δὲν συμβάλλουν εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀκόμη περισσότερο ὅταν ἡ ἐπιστήμη χωρίζεται ἀπὸ τὴν ἀρετὴν γίνεται ὀλεθρος καὶ ἡ γνώσις δημιουργεῖ σκότος καὶ ἀφανισμόν.

Ἡ δύναμις τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς γνώσεως εἶναι τεραστία δι' αὐτὸ πρέπει νὰ χαλιναγωγηθῇ, νὰ τεθῇ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Ὅταν μάλιστα ὁ ἐπιστήμων ἀπὸ ὑστεραβουλίας, ἀπὸ ἀτομισμὸν ἢ καὶ ἀπὸ ἀδιαφορίαν ἀντιτάσσεται εἰς πᾶσαν πνευματικὴν καλλιέργειαν τοῦ ἀτόμου, τότε ἡ ζημία τὴν ὁποίαν προκαλεῖ εἰς τὸ κοινωνικὸν σύνολον εἶναι μεγίστη. Εἶναι ἐντυπωσιακὸν τὸ λεχθέν: «Πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη ἀρετῆς, πανουργία, οὐ σοφία, φαίνεται».

Ἡ ἱστορία τοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου διδάσκει σαφῶς τὴν συμβολὴν τοῦ μορφωμένου Χριστιανοῦ εἰς τὴν πνευματικὴν συγκρότησιν τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας. Ἀρκεῖ νὰ εἶναι συνεχῆς καὶ ἐπίμονος.

Ὁ Ἐπιφάνιος καταγόμενος ἐξ Ἰουδαϊκῆς οἰκογενείας ἐγεννήθη εἰς Παλαιστίνην περὶ τὸ 310 κατ' ἄλλους τὸ 315. Διεκρίνετο διὰ τὴν μεγάλην ἐπίδοσίν του εἰς τὴν μελέτην. Νέος ὁκόμῃ ἀπέκτησε κύρος μεταξὺ τῶν συνηθλίκων του καὶ ἐθαυμάζετο ἀπὸ πολλοὺς διὰ τὴν μόρφωσίν του. Οἱ Χριστιανοὶ ἀνέλαβον δραστηριότητα ἔντονον διὰ νὰ τὸν ὀδηγήσουν εἰς τὴν ἀλήθειαν. Ἰδιαιτέρως ἐργάσθησαν εἰς τὴν μεταστροφήν τοῦ Ἐπιφανίου οἱ ἀσκηταὶ Λουκιανὸς καὶ Ἰλαρίων. Τὴν φιλάνθρωπον δραστηριότητα τοῦ πρώτου καὶ τὴν πλουσιωπάτην μόρφωσιν τοῦ δευτέρου θαυμάζων ὁ Ἐπιφάνιος ἐπεθύμησε νὰ τέρου μίμησθῃ. Ἔτσι ἐδέχθη τὴν ἐπίδρασιν των καὶ ἤνωξαν οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐνώπιον τοῦ εὐαγγελικοῦ φωτὸς μετὰ τὸν θάνατον τῶν Ἰουδαίων γονέων του.

Ὅταν εὔρε τὴν ἀλήθειαν ὁ Ἐπιφάνιος κατέφυγεν εἰς τὰς ἐρήμους διὰ νὰ ὀλοκληρώσῃ τὴν πνευματικὴν του κατάρτισιν. Ἐκεῖ ἐγνώρισε μεγάλα πνευματικὰ ἀναστήματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἠντλήσε δύναμιν διὰ ἀνωτέρας πνευματικῆς πτήσεως. Ἰδρυσεν ἰδικὸν του ἀσκητήριον, φεύγων τὴν δόξαν τοῦ κόσμου, καὶ ὑποβάλλεται εἰς συνεχὴ πνευματικὴν ἀσκήσιν.

Ὁ Ἐπιφάνιος ἀγαπᾷ τοὺς πνευματικαὺς ἀγῶνας, προσδεύων οὕτω εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ ἐπιμένει εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν γνώσεών του καὶ οὕτω πλουτίζει τὰς θεολογικὰς καὶ φιλοσοφικὰς του γνώσεις. Ἐν τῷ προσώπῳ του εὐρίσκουν πεδῖον συνυπάρξεως ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἐπιστήμη. Φωτίζει ὁ Ἐπιφάνιος καὶ μετὰ τὴν ἀρετὴν του καὶ μετὰ τὴν μόρφωσίν του. Οἱ δύο αὐτοὶ ἀκτινοβόλοι προβαλεῖς τὸν ἀνέδειξαν ἐπίσκοπον Κωνσταντίας (Σαλαμῖνος) Κύπρου τῷ 367 καὶ συγχρόνως μητροπολίτην τῆς νήσου.

Τὸ πεδῖον δραστηριότητος τοῦ Ἐπιφανίου ἐπεξετάθη ἀναλαμβάνων μακρὰς ὁδοιπορίας πρὸς Ἀντιόχειον καὶ πρὸς Ρώμην. Τὸ ἐνδιαφέρον του στρέφεται εἰς τὸν καταρτισμὸν τῶν πνευματικῶν του τέκνων. Προσπαθεῖ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς ὅλους τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἀρετὴν. Δὲν παρέλειπεν εὐκαιρίας νὰ τὸνίσῃ ὅτι ὁ βαθὺς Χριστιανὸς περιβάλλει πάντας γνώσιν καὶ ἐπιστήμην μετὰ τὸ ἔνδυμα τῆς Χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἀληθείας.

Τὸ ὕψος τῆς πνευματικῆς μορφώσεως

Ὅταν ὁ ἐπιστήμων συνδυάζῃ ἀμφότερα καὶ τὴν γνώσιν καὶ τὴν ἀρετὴν τότε βαδίζει τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας. Ἔχει τὴν δυνατὸτητα νὰ περιλαμβάνῃ εἰς τοὺς κόλπους του ἅπαντας τοὺς τομεῖς τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως.

Ἀλλὰ διὰ νὰ φθάσῃ εἰς ἀνώτατον βαθμὸν πνευματικῆς μορφώσεως ὁ ἐπιστήμων ὀφείλει προηγουμένως νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀρετὴν καὶ νὰ τὴν ἐφαρμόσῃ ἐμπράκτως. Ἡ ἀρετὴ εἶναι προῖον διώσεως τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας. Αὐτὸ ἀποδεικνύει σαφέστατα ἡ πνευματικὴ μόρφωσις τοῦ ὁγίου Ἐπιφανίου.

Οὗτος ἀναγνωρίζει ὅτι ἐὰν ἡ μόρφωσις δὲν χρησιμοποιηθῇ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ λαοῦ, οὐδὲν ὠφελεῖ. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν προσπαθεῖ νὰ μεταδώσῃ τὸ ὕψος τῆς πνευματικῆς του μορφώσεως εἰς τοὺς ἀδελφούς του καὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ ποίμνιον τῆς Κωνσταντίας Κύπρου. Περιέρχεται τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία διδάσκων τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν. Νουθετεῖ, ἐπιλύει ἀπορίας, ἐνισχύει τοὺς νέους νὰ προχωρήσουν εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς τῶν ἐπιδιώξεις, διαφωτίζει τοὺς πεπλανημένους, ἐμπνέει τὴν διάθεσιν πρὸς τὴν μόρφωσιν ὅλων, ἀγωνίζεται ὥστε ὁλόκληρον τὸ ποίμνιόν του νὰ ὀδηγηθῇ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἐργάζεται δραστηριῶς πρὸς ἀνυμνάσιν τοῦ μοναχικοῦ βίου. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν συγγράφει σπουδαῖα θεολογικὰ καὶ ἀντιαιρετικά συγγράμματα φέροντα τοὺς τίτλους: Πανάριον ἢ κατὰ αἰρέσεων, Ἀγκυρωτόν, περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν, περὶ τῶν δώδεκα λίθων, λόγοι περὶ πίστεως, ἐπιστολὰς κ.τ.λ. Τὸ πλούσιον συγγραφικὸν του ἔργον εἶναι ἐνδεικτικὸν τῆς μεγάλῃς μορφώσεώς του, τοῦ ὕψους τοῦ θρησκευτικοῦ του ζήλου καὶ τῆς ἀκριθείας περὶ τὴν ἔκθεσιν τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως.

Ὁ ὁγιος Ἐπιφάνιος κατέστη ἀντικείμενον θαυμάτης τιμῆς καὶ μεγίστου σεβασμοῦ διὰ τὴν ἀπλότητα τοῦ βίου, τὴν ὑπέροχον μόρφωσίν του, τὴν καταδεδεικκυμένην πρὸς ὁλόκληρον τὸ ποίμνιόν του καὶ διὰ τὴν φιλάνθρωπικὴν καὶ θρησκευτικὴν δραστηριότητά του. Κατεπολέμησε δι' ὁλοκαταπληθῶν ἐπιχειρημάτων τοὺς αἰρετικούς ἐμμένων

(Συνέχεια εἰς τὴν σελίδα 80)

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΜΟΔΑ

«Ενδύσασθε...»

«... τὴν ταπεινοφροσύνην»
(Κολασ. 3, 12)

Η ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥΝΗ

Τὸ πρῶτο γόρφεμα, τὸ ὁποῖον σφισιὰ ἡ χριστιανικὴ μόδα εἶναι τὸ γόρφεμα τῆς ταπεινοφροσύνης. «Ενδύσασθε τὴν ταπεινοφροσύνην», παραγγέλλει πατρικῶς ὁ ἀλ. Παῦλος. Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι τὸ πρὸς ὑπέροχον γόρφεμα. Τίποτε δὲν κάνει πρὸς ὁμορφὴν ἡν-χικά τῇ χριστιανῇ γυναίκα ὅσο ἡ ταπεινοφροσύνη. Ἡ λάμψις τῆς ἀκτινοβολεῖ παν-ιοῦ. Ἡ ταπεινὴ γυναίκα εἶναι τὸ πρὸς ὁμορφῶς στολίδι μέσα στὴν κοινωνίαν. Ὅλοι οἱ σοβαροὶ καὶ ἀληθινὰ πολιτισμένοι ἄνθρωποι τὴν ἐκτιμοῦν ἀπεριόριστα.

Ἡ γυναίκα ἔχει τρεῖς βασικὰς ἀνταμύσεις.

Ἡ πρώτη:

Θέλει νὰ τὴν προσέχουν ὅλοι. Νὰ τὴν βλέπουν. Νὰ τὴν κοιτοῦν. Κι' αὕτῃ νὰ χαμωρόνῃ! Ἄν μιὰ κοσμικὴ κοπέλλα θυγὴ στὴ δόξα μὲ ἓνα καινούργιο τῆς γόρφεμα καὶ οὐμβὴ νὰ ἐπιστρέψῃ στὸ οὐτί τῆς δίχως νὰ τὴν προσέξῃ κανεὶς, θὰ ἀρρωστήσῃ. Τὸ θερμομέτερο θὰ δείξῃ ὑψηλὴ θερμοκρασίαν. Ἡ ἴδια ἀνταμύσις ὑπάρχει καὶ στὴ χριστιανῇ γυναίκα. Μιὰ διαφορὰ ὅμως. Δὲν θέλει τὸ βλέμμα τῶν ἀνθρώπων αὐτῇ. Δὲν θέλει τὴν προσοχὴ καὶ τὸ κοίταγμα τοῦ κόσμου. Ἄλλο βλέμμα ἀναζητᾷ. Τὸ βλέμμα τοῦ Θεοῦ. Κι' αὐτὸ τὸ ἐπιτυγχάνει μὲ τὸ γόρφεμα τῆς ταπεινοφροσύνης. Μὲ τὸ ἀγγελικὸ αὐτὸ γόρφεμα προσελκύει ἀπεριόριστα τὸ γεμάτο ἀγάπην καὶ σιοργὴν θεϊκὸ βλέμμα. Αὐτὸ διαβάζουμε στὴν ἀγία Γραφή: «Ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω ἄλλ' ἢ ἐπὶ τὸν ταπεινόν;» (Ψα. 68, 2). Παράδειγμα χαρακτηριστικὸ ἢ Παρθένος Μαρία, ἡ μητέρα τοῦ Κυρίου μας, διὰν ἀκόμα ἦταν κοπέλλα. Ταπεινὴ καὶ σιωπηλὴ ζοῦσε στὸ ὄρεινὸ χωριό, τὴ Ναζαρέτ. Ὁ κόσμος τὴν παρεβλέπε. Καμιὰ προσοχὴ. Ὁχι ὅμως καὶ ὁ Θεός. Ὁ Θεός «ε-πέβλεπεν ἐπὶ τὴν ταπεινότητα τῆς δούλης αὐτοῦ» (Λουκ. 1, 48). Ἐπέβλεπεν!

Ἡ δευτέρα:

Θέλει νὰ ἔχῃ μιὰ ἰδιαίτερον χάρι ἀνάμει-σα σὺν περιβάλλον, σὺν ὁποῖον ζῇ. Νὰ ξε-

χωρίζῃ. Ἡ κοσμικὴ καὶ μοντέρνα γυναίκα τὸ κατορθώνει μὲ τὰ πρὸς πανάκριβα καλλυν-τικά καὶ μὲ τὰ πρὸς ἀπίθανα καὶ χυπητὰ φο-ρέματα. Ἡ χριστιανὴ ὅμως γυναίκα τὸ ἐπιτυγχάνει μόνο μὲ τὸ γόρφεμα τῆς ταπεινοφροσύνης. Αὐτὸ καὶ μόνο τὴν κάνει, ὅχι ἀ-πλῶς χαριτωμένη ἀλλὰ «εχαριτωμένη». Ὁ Θεός «ταπεινοὺς δίδωσι χάριν» (Α' Πιτρ. 5, 5). Μόνο «ταπεινοὺς». Ἔτσι μὲ τὴν χάρι τοῦ Θεοῦ ἡ χριστιανὴ γυναίκα ἀποτελεῖ ἓνα σπάνιο πρᾶγμα μέσα στὸν κόσμον.

Ἡ τρίτη:

Θέλει τὸ ἴδιο ὥραϊο, ὅπως καὶ τὸν ἑαυτὸν τῆς, καὶ τὸ οἰκιακὸ περιβάλλον. Ἡ κοσμικὴ γυναίκα τὸ ἐπιδιώκει, ἐξωτερικῶς, μὲ τίς πρὸς φανταχτερὰς ἐνδυμασίες τοῦ πατέρα, τῆς μητέρας, τοῦ ἀδελφοῦ, τοῦ συζύγου, τῶν τέ-κνων καὶ μὲ τὸν πλοῦσιο διάκοσμο τῶν χώ-ρων. Ἡ χριστιανὴ ὅμως τὸ ἐπιδιώκει, ἐσω-τερικῶς, μὲ τὴν ἀγάπην τῆς καὶ μὲ τὴν εὐγέ-νεια, ἀρετὲς ποὺ εἶναι ἡ ἀκτινοβολία τῆς ταπεινοφροσύνης. Μὲ τὴν ταπεινοφροσύνη τῆς ἐπηρεάζει ὅλο τὸ περιβάλλον τῆς καὶ προλαμβάνει κάθε παρεξήγησι καὶ ἡνυχρότη-τα. Παραχωρεῖ τὴν θέσιν τῆς ποσόντα σὺν ἄλλους. «Ἐκεῖνον δεῖ ἀνδάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλατ-τοῦσθαι» (Ἰωάν. 3, 30). Καὶ ποτὲ δὲν προ-βάλλει τὸν ἑαυτὸν τῆς. Ποτὲ δὲν ζητᾷ τὴ δικήν τῆς δόξαν. Τίποτε γι' αὐτὴν. Ὅλα γιὰ τοὺς ἄλλους. Μιὰ νεαρὴ προγκίπισσα περπα-τοῦσε μονάχη τῆς σ' ἓνα κτήμα τοῦ πατέρα τῆς. Σὲ μιὰ στιγμή τὴν πλησίασε ἓνας νεο-γεωμένος ἐπιστάτης ποῦ δὲν τὴν ᾔξερε ἀ-κόμα καὶ τὴν ρώτησε: «Ποιά εἶσαι ἐσύ;» καὶ ἐκεῖνη μὲ ἀπλότητα καὶ γλυκύτητα, τοῦ ἀ-πήνησε: «Εγὼ δὲν εἶμαι τίποτα! Ὁ πατέ-ρας μου ὅμως εἶναι ὁ θυσιοκλῆς».

Ἡ ταπεινοφροσύνη τὰ ὁμορφαίνει ὅλα. Ὅσον σνγκατοικοῦν ταπεινὰς ψυχὰς ἐκεῖ εἶναι μεγαλεῖο. Ἡ σνγχορμὴ ταπεινῶν γυ-ναικῶν εἶναι ἓνα κομμάτι τοῦ παραδείσου.

Τὸ πολέτιστο γόρφεμα τῆς ταπεινοφροσύ-νης δὲν τὸ λνώνει ὁ χρόνος. Παραμένει ἄ-φθαρτο. Καὶ ἐξακολουθεῖ ἔτσι νὰ ὁμορφαί-

τη τὴ γυναῖκα οὐδὲ τὰ στάδια τῆς ζωῆς. Τὴν ὁμορφαίνει θίαν εἶναι μικρὴν, τὴν ὁμορφαίνει θίαν γίνεται κοπέλλα, τὴν ὁμορφαίνει θίαν γίνεται μνησιὴ καὶ οὐζυγος, τὴν ὁμορφαίνει καὶ θίαν ἀκόμη εἶναι γερόντισσα. Τὸ ταπεινὸ φρόνημα τῆς καρδιάς ἀποτελεῖ τὴν ἀληθινὴν ὁμορφιὰ τῆς γυναίκας.

Ἡ ταπεινὴ γυναῖκα εἶναι ἕνας ἄγγελος τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ ταπεινὴ γυναῖκα εἶναι περιζήτητη παντοῦ. Ἀλλὰ ἐκεῖ ποὺ εἶναι ἰδιαίτερα, θὰ ἔλεγε, κανεῖς, περιζήτητη εἶναι ὁ γάμος. Ταπεινὴ οὐζυγο ἀναζητεῖ ὁ σοβαρὸς νέος. Γιατὶ ὅσο δυστυχὴς εἶναι ὁ ἄνδρας ποὺ θὰ πάρῃ ὑπερήφανη γυναῖκα, τόσο εὐτυχὴς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ θὰ πάρῃ ταπεινὴ. Ταπεινὴ νύφη περιμένει στὸ σπίτι της ἢ πεθερά.

Ἡ ταπεινὴ γυναῖκα ἔχει θεοὶ παντοῦ. Ἀλλὰ ἐκεῖ ποὺ θὰ πάρῃ τὴν πιὸ μεγάλην θεοὶ εἶναι ὁ οὐρανός. Εἶναι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἡ θέσις τῆς ἐκεῖ εἶναι «ἐκ δεξιῶν» τοῦ Ἰησοῦ, ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ. «Παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου ἐν ἱματισμῷ διαχρύσω περιβεβλημένη, πεποι- κιλμένη» (Ψαλμ. 44, 10). Ἡ ταπεινὴ γυναῖκα εἶναι βασίλισσα στὴν ὁμορφιά. Βασίλισσα τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ταπεινοφροσύνη!

Τὸ πιὸ κοινὸ φόρεμα. Ἀγγελικὸ φόρεμα. Αὐτὸ νὰ ντυθοῦμε ὅλες. Καὶ ἕνα ἄλλο ἀκόμη. Ἀλλὰ γι' αὐτὸ τὸ ἄλλο θὰ κάνουμε λόγο στὸ ἐπόμενο φύλλο.

B. Αχ. Ψ.

ΤΟ ΚΥΡΟΣ ΤΗΣ ΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΜΦΕΛΩΝΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 78)

στερρῶς ὑπὲρ τῆς καθαρότητος τῆς ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ ἐξέφραζον τὸν θαυμασμόν των μὴ τολμήσαντες νὰ θίξουν τὸ ὅλον πνευματικόν καὶ μορφωτικόν του ἔργον.

Αἱ πολλαὶ ταλαιπωρίαι καὶ οἱ συνεχεῖς κόποι τοῦ ὑπὲρ τῆς διδασκαλίας τοῦ Εὐαγγελίου κατέβαλον τὸ σῶμά του καὶ ἐν ἔτει 403 μ.Χ. παρέδωκε τὸ πνεῦμά του εἰς χεῖρας Θεοῦ ζώντος προγευόμενος τὴν αἰώνιον δόξαν τοῦ οὐρανοῦ.

Ἀπὸ τὴν ἱστορίαν αὐτὴν ὁ φίλος ἀναγνώστης εὐκόλως δύναται νὰ συμπεράνῃ ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔπαυσε καὶ οὔτε θὰ παύσῃ νὰ θέτῃ σκοποὺς εἰς τὴν ἐπὶ γῆς ζωὴν του καὶ νὰ ἀγωνίζεται δι' αὐτούς. Παλαίει νὰ πραγματώσῃ τοὺς στόχους καὶ τὰ ἱδανικά του, νὰ δικαιώσῃ τὴν βαθυτέραν ἀνθρωπίνην οὐσίαν, τὴν ὅποιαν ἕκαστος κλείει ἐντός του. Καὶ ὁ ἀγὼν δὲν εἶναι εὐκόλος, διότι πρῶτι-

στως ὀφείλει νὰ νικήσῃ τὸν ἑαυτὸν του, τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰ πάθη. Ὀφείλει νὰ ἀγωνισθῇ πρὸς ἀπόκτησιν πνευματικῆς καὶ διανοητικῆς μορφώσεως. Διότι πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὅτι διὰ τοὺς ἐργαζομένους εἰς τὸν ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου ἡ μόρφωσις — πνευματικὴ καὶ διανοητικὴ — ἔχει κύρος ἀναμφισβήτητον. Ἡ γνώσις θὰ τὸν καταστήσῃ ἱκανὸν νὰ κατανοήσῃ ὅτι τὴν ὥραν τῆς πτώσεως κερδίζει τὴν πίκραν τῶν ἀδυναμιῶν καὶ τὴν ὥραν τῆς ἀνορθώσεως γεύεται τὴν χαρὰν τῆς λυτρώσεως. Θὰ κατανοήσῃ ὅτι ὅσον ἐντονώτερον σφυροκοπεῖται ἀπὸ τὰς δοκιμασίας, τόσον περισσότερον ἀπσπάλνεται καὶ προχωρεῖ. Θὰ μάθῃ νὰ πληρῶνῃ τὴν ἀμοιβὴν τῶν σφαλμάτων του, ὅσakis ἀναγνωρίζει ὅτι ὀφείλει νὰ ἀνορθοῦται. Ἡ γνώσις αὐτὴ ἔχει αἰώνιον κύρος. Ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἀρετὴν, εἰς τὴν νίκην. Πρὸς αὐτοὺς τοὺς στόχους καλεῖ τοὺς Χριστιανοὺς ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος. Θὰ εἶναι σωτήριος ἡ κλήσις αὐτὴ εἰς ὅσους τὴν δεχθῶν μὲ προθυμίαν καὶ τὴν διώσων διὰ τῆς γνώσεως τῆς πνευματικῆς καὶ διανοητικῆς.

Δημήτριος Β. Χαρίσης

«ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ» Μηνιαῖον θεολογικὸν χριστιανικὸν περιοδικόν.

Ἱδιοκτησία καὶ Ἐκδόσις Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Τηλ. 70-630 Θεσ/κη

Διευθυντὴς Συντάξιος: Σάββας Ν. Σανθόπουλος, Πέλοπος 9, Θεσ/νίκη

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Γεώργιος Τριανταφυλλίδης, Ὁδραιοπούλου 19, Θεσ/νίκη

Ἐτησίᾳ συνδρομὴ: Κατώτερον ὄριον ἰσχυτικῶν δεχ. 10 — Ἐξωτερικῶν δελλ. 1

Ἐπιστολαὶ - συνδρομαὶ εἰς Περιοδικὸν «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Θεσ/νίκη

ΤΥΠΟΙΣ: Α.Σ.Ε. — ΘΕΣ/ΝΙΚΗ

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

« Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγίασμός καὶ ἀπολύτρωσις » (Α' Κορ. 1, 30)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ' - ΕΤΟΣ ΚΣ'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
'Ιούnius 1971

'Αριθ. φύλλον 306

Ο ΗΓΕΤΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Διὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον θὰ ἦδύνατο κανεῖς νὰ γράψῃ βιβλία ὁλόκληρα, ἀφοῦ καὶ τὸ ἥμισυ τῆς Κ. Διαθήκης ἐγράφη ἀπ' αὐτὸν ἢ περὶ αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐδῶ θὰ ἴδωμεν ὀλίγα μόνον στοιχεῖα τοῦ Παύλου ὡς ἡγέτου. Ὅτι ὁ Παῦλος ἦτο ἡγέτης ὅλης τῆς ἐξ ἐθνῶν Ἐκκλησίας, καὶ πρόσωπον σεβαστὸν ἀπὸ τὸν Πέτρον καὶ τοὺς ἄλλους ἡγέτας τῆς ἐξ Ἰουδαίων Ἐκκλησίας, αὐτὸ τὸ γνωρίζομεν ὅλοι ὅσοι διαβάζομεν τὴν Γραφήν. Ἐδῶ θὰ ἐξετάσωμεν τὰς ἡγετικές του ἰκανότητας, ὅχι αὐτὰς πού ἔδειξε μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν ὡς Χριστιανός, ἀλλ' ἐκείνας πού ἔδειξε πρὶν γίνῃ Χριστιανὸς ἢ, ἀπ' ὅτου ἔγινε, εἰς τὰ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας κλίματα, εἰς περιβάλλοντα μὴ χριστιανικά. Καὶ δὲν εἶνε καθόλου ματαῖα μία τιοαυτὴ ἐξέτασις, ἀφοῦ καὶ ἡ Κ. Διαθήκη ἀφιερώνει μεγάλη τεμάχια εἰς τοῦτο. Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶχε τὸν σκοπὸν του. Ἰδιαιτέρως δὲ σήμερον εἶνε ἀναγκαῖα ἡ ἐξέτασις αὐτῇ, διότι ἐξεφύγαμεν ἀπὸ τὴν ὁρθὴν ἀντίληψιν περὶ τῶν προσόντων τῶν κληρικῶν καὶ τῶν πάσης φύσεως μικρῶν καὶ μεγάλων ἐκκλησιαστικῶν ἡγετῶν. Καὶ ἐπικρατεῖ ἡ ἀντίληψις ὅτι δύνανται πᾶς τις νὰ γίνῃ κληρικός, ἀρκεῖ νὰ μὴ εἶνε πόρονος· ἂς μὴ ἠδουκίμησε ὅπου ἄλλου ἡσχολήθῃ, ἂς εἶνε ὅπως λέγει ὁ λαὸς «ἀκαμάτης», ἂς εἶνε ἀνίκανος· μόνον νὰ εἶνε «τίμιος». Καὶ ἐφθάσαμεν ὑπὸ τὸ «ἄξιος» νὰ μὴ συνυπονοῶμεν καὶ τὸ «ἐκάνος».

Πρῶτα - πρῶτα γνωρίζομεν τὸν Παῦλον ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ ζωηρότερα μέλη τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, πού ἀντελήφθησαν ἐνωρίτατα «τὸν ἐκ τοῦ Χριστιανισμοῦ κίνδυνον» καὶ μάλιστα τὴν ἀξίαν τοῦ Στεφάνου, πού ἦτο τότε διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ὅ,τι ἦτο βραδυτέρον ὁ Παῦλος. Καὶ ἔγινεν ἓνας ἐκ τῶν διακτῶν τοῦ Στεφά-

νου καὶ τῶν ἀποστόλων. Πολὺ συντόμως τὸν βλέπομεν ἀρχηγὸν καταδιωκτικοῦ σώματος. Οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς μισοῦν τοὺς Χριστιανούς, ἀλλ' ἀρκοῦνται μόνον εἰς τοῦτο. Εἶνε ὅντοι· δὲν ἀντιλαμβάνονται ὅτι τὸ ἔδαφος κάτω ἀπὸ τοὺς θρόνους τῶν ὑποχωρεῖ καὶ θὰ εὐρεθοῦν μίαν ἡμέραν ποιμένες χωρὶς κοίμνιον. Ὁ Παῦλος τὰ διαβλέπει ὅλα. Βλέπει ἐπίσης ὅτι μετὰ τὸν διωγμὸν τοῦ Στεφάνου, οἱ Χριστιανοὶ μετέθεσαν τὰς φωλεὰς τῶν ἔξω τῆς Παλαιστίνης, εἰς τὴν Συρίαν, εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Οἱ ἡγέται ἂς κοιμῶνται· αὐτοὺς θὰ καταδιώξῃ «τὸ φίδι στὴν τρύπα του». Ἔτσι ἐνόμιζε βέβαια. Ἀλλ' ἡμᾶς δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει ἐδῶ ἂν ἐνόμιζε θεαρεστός· μᾶς ἐνδιαφέρει μόνον ὁ ζωντανός, ὁ ἱκανός, ὁ δραστήριος χαρακτήρ τοῦ Σαύλου. Πιάνει τοὺς κοιμωμένους ἡγέτας τοῦ Ἰσραὴλ· τοὺς βάξει νὰ τοῦ δώσουν ἐπιστολάς καὶ ἀπανταχοῦσας, μὲ τὰς ὁποίας τὸν διορίζουν ἀρχηγὸν τῆς καταδιώξεως τῶν εἰς τὸ ἐξωτερικόν Χριστιανῶν. Στρατολογεῖ καὶ συγκροτεῖ καταδιωκτικὸν σῶμα, καὶ κατ' εὐθείαν διὰ τὴν πρωτεύουσαν Λαμασκόν. Δὲν χάνει τὸν καιρὸν του καταδιώκοντας μεμονωμένους Χριστιανούς εἰς τὰ χωράφια. Θὰ στήσῃ τὸ ἀρχηγεῖον του εἰς τὴν Λαμασκόν, καὶ ἀπ' ἐκεῖ θὰ ἐξαπολύσῃ τὰ λαγωνικά του διὰ συλλήψεις. Αὐτὴν τὴν μέθοδον θὰ χρησιμοποιήσῃ καὶ ἔπειτα ὡς ἀπόστολος, ὡς κληγὸς ψυχῶν διὰ τὸν Χριστόν. Ἄξιε Παῦλε! Αὐτὰ εἶδε ὁ Χριστὸς καὶ σὲ ἐξήλεσε· διότι κάτω ἀπὸ τὸν ζῆλον σου ἔβλεπε καὶ τὴν ἀγνὴν σου πρόθεσιν. Καὶ κατέβη, καὶ σὲ ἀντεμετώπισε σὰν ἄξιος τὸν ἄξιον, καὶ σὲ συνέλαβε καὶ σὲ διώρισε ἀπόστολον τῶν ἐθνῶν διὰ λογαριασμὸν του.

Ἐπέρασαν χρόνια. Ὁ Παῦλος, ἀπόστολος

πλέον, εύρσκεται εἰς τὰς Ἀθήνας. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ νομίζουν ὅτι εἶνε οἱ εὐπατρίδαι τῆς σοφίας. Ἔχουν ἓνα φιλοσοφικὸ νταρλίκι, πὺν φυσοῦν ἀέρα ἀπὸ τὰ ρουθόνια των, ὅταν κανεῖς τολμήσῃ νὰ τοὺς διδάξῃ. Ὅποιοι-δήποτε ἄλλοι Ἀσιάτης εἰς τὴν θέσιν τοῦ Παύλου θὰ κατελαμβάνετο ἀπὸ συναίσθησιν μειονεξίας. Ἡ ἂν εἶχε πείσμα νὰ ἐκχριστιανίσῃ ἔστω δύο - τρεῖς, θὰ κατέφευγε εἰς τίποτε θρησκώληττα γυναικάρια. Ἀλλ' ὁ Παῦλος κάνει σὰν τὸν ἱπποδαστήν· στριφογυρίζει μὲ τρόπον γύρω ἀπὸ τὸν ἵππον, τὸν πλησιάζει θραδέως καὶ ἐπιφυλακτικῶς, καὶ μὲ ἓνα «σάλο» εύρσκεται εἰς τὴν ράχιν του καὶ τὸν χαλιναγωγεῖ. Πηδᾷ κατ' εὐθείαν εἰς τὸ ὑψηλότερον δῆμα τῆς πολιτικῆς καὶ φιλοσοφικῆς ζωῆς τῶν Ἀθηναίων. Καὶ ὑψώνοντας τὸν διδασκαλικὸν τὸν δάκτυλον, κάνει τοὺς φιλοσόφους μαθητοῦδια. Τοὺς δείχνει ὅτι κατέχει καὶ τοὺς φιλοσόφους των καὶ τοὺς ποιητάς των, ἀναφέροντας γνώμας ἀπὸ τὰ βιβλία των. Ἔχει τὸν σκοπὸν του. Θέλει νὰ εἰπῇ· Ἄν σὰς κηρύττω ἄλλην διδαχὴν, δὲν τὸ κάνω ἐπειδὴ ἀγνοῶ τοὺς σοφοὺς σας, ἀλλ' ἐπειδὴ βλέπω τὴν ἀνεπάρκειάν των. Καὶ τοὺς ἰδίους ἀκροατάς του ἐμμέσως καὶ μὲ λεπτότητα τοὺς κατηγορεῖ ἐπὶ ἀγνοίᾳ· ὅχι ἐπὶ διαφθορᾷ καὶ κακίᾳ. «Τοὺς χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ Θεός, τανὺν παραγγέλλει...» (Πρξ 17,30). Διὰ τὸ κάνει αὐτό; Ἄλλος εἰς τὴν θέσιν του θὰ τοὺς ἐφοβέριζε μὲ κολάσεις διὰ τὰ ἀκάθαρτα ἔργα των. Ὁ Παῦλος ὁμως γνωρίζει, ὅτι οἱ ἐγώισται ἄνθρωποι, ἂν τοὺς κατηγορήσῃς ἐπὶ διαφθορᾷ ἢ κακίᾳ, δὲν ταπεινώνονται, ἀλλὰ κατὰ βάθος καμαρώνουν· ταπεινώνονται ἂν τοὺς κατηγορήσῃς ἐπὶ ἀγνοίᾳ, ἂν ἀμφισβητήσῃς ἐκεῖνο διὰ τὸ ὅποῖον καυχῶνται. Καὶ τοὺς ταπεινώνει. Γνωρίζει καλῶς ὅτι ἐλάχιστοι θὰ πιστεῦσουν· ἀλλὰ πρέπει καὶ οἱ ἄλλοι νὰ μὴ μείνουν ἀνεπρόκλητοι· νὰ δοκιμάσουν τὸ βάρος τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἂν ὅχι ὡς πιστοὶ φορεῖς, τοὐλάχιστον ὡς ἀκούσιοι ἀχθοφόροι. Νὰ συντριβῇ τὸ αἶσθημα τῆς ὑπεροχῆς των. Καὶ ἂν ἔπειτα ἐσάρκασαν διὰ τὸν σπερμολόγον πὺν ἐκήρυξε τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν, οἱ γέλωτές των δὲν ἦσαν γέλωτες νικητῶν, ἀλλὰ σπασμαδικοὶ καὶ τεχνητοὶ γέλωτες τῶν μειονεκτούντων ἡττημένων· δὲν ἦσαν ἐκδήλωσις τῆς ὑπεροχῆς των, ἀλλ' ἔκφρασις τοῦ πόνου των.

Ἐπέρασαν καὶ ἄλλα πολλὰ χρόνια. Ὁ Παῦλος ἡλικιωμένος πλέον, ταξιδεύει ὡς μεταφερόμενος φυλακισμένος ἐπάνω εἰς ἓνα

πλοῖον ἀπὸ τὴν Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης πρὸς τὴν Ρώμην. Μαζί του ταξιδεύουν καὶ ἄλλοι φυλακισμένοι. Τοὺς φυλακισμένους αὐτοὺς τοὺς φρουρεῖ ἓνα στρατιωτικὸν ἄγλημα μὲ διοικητὴν τὸν ἐκατόνταρχον Ἰούλιον. Ἀκόμῃ δὲν εἶχον φθάσει ἀπὸ τὴν Καισάρειαν εἰς τὴν Σιδῶνα τῆς Συρίας, καὶ ὁ Παῦλος ἐκέρδησε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Ἰουλίου τόσον πολὺ, ὥστε ὁ ἐκατόνταρχος τοῦ ἐπέτρεψε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ πλοῖον καὶ νὰ φιλοξενηθῇ δι' ὀλίγον εἰς τὴν Σιδῶνα ἀπὸ τοὺς φίλους του Χριστιανούς. Ἦδη αὐτὸς ὁ φυλακισμένος ἐπεβλήθη ὡς πρόσωπον σπουδαῖον. Εἰς τὴν Κρήτην τοὺς ἔπιασε κακοκαιρία, διότι ἦτο χειμῶν. Ὁ καπετάνιος τοῦ φορτηγοῦ πλοίου, πὺν ἐναίλωσαν ἐκεῖ, καὶ ὅλοι οἱ ναυτικοὶ ἔλεγον νὰ κινηθῶν διὰ τὴν Ἰταλίαν. Ὁ Παῦλος ὥσάν νὰ μὴ ἦτο «φορτίον» τοῦ πλοίου ἀλλὰ πλωτάρχης, ἐπεμβαίνει καὶ ἐπιμένει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ κινηθῶν. Ὁ ἐκατόνταρχος ἐπέισθη εἰς τὸν καπετάνιον καὶ τοὺς ναυτικούς παρὰ εἰς τὸν Παῦλον. Προφανῶς ὅχι διότι τὸν περιεφρόνησεν, ἀλλὰ διότι ἐβασίσθη εἰς τὴν πείραν τῶν ναυτικῶν. Ἀλλὰ κατὰ τὸν πλοῦν μετενόησαν, πὺν δὲν ἐπέισθησαν εἰς τὸν Παῦλον, καὶ ὁ ἐκατόνταρχος καὶ οἱ θαλασσόλυκοι, πὺν ἔχασαν καὶ τὸ πλοῖον καὶ τὸ φορτωμένον ἐμπόρευμα. Δὲν θὰ τὰ ἔχαναν, ἂν ἐπέιθοντο εἰς τὸν Παῦλον. Ἡ ἐπαλήθευσις τῆς μὴ εἰσακουσθείσης γνώμης του, τὸν ἀνέδασε πολὺ ὑψηλὰ εἰς τὰς συνειδήσεις τῶν εἰδωλολατρῶν ἐκείνων καὶ κοσμικῶν ἀνθρώπων. Κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς τρικυμίας πὺν ἐπηκολούθησεν, ὁ μεταφερόμενος φυλακισμένος ἔγινεν οὐσιαστικῶς ὁ καπετάνιος τοῦ πλοίου καὶ ὁ διοικητὴς τοῦ στρατιωτικοῦ ἀγῆματος πὺν τὸν ἐφροῦρει! Διότι καὶ οἱ ναυτικοὶ καὶ οἱ στρατιωτικοὶ, καὶ ὁ ἐκατόνταρχος καὶ ὁ καπετάνιος, ἔχασαν τὸ ἠθικὸν των. Δὲν ἤξεραν τί νὰ κάνουν, δὲν ἔτρωγαν, τοὺς κατέλαβεν ἀπελπισία, ἐξέγραψαν τὴν ζωὴν των, παρέλυσαν. Ὁ μεταφερόμενος φυλακισμένος δὲν ἐκάθησεν εἰς μίαν γωνίαν «γιά νὰ κλάψῃ τὴ μοῖρα του». Ἐπῆγαινε νὰ δικασθῇ δίκην περὶ θανάτου. Ἐκινδύνευε πρὶν φθάσῃ εἰς τὴν δίκην νὰ πνιγῇ, ἀπὸ καὶ οἱ θαλασσόλυκοι τὸ παρεδέχοντο ὅτι πνίγονται. Οἱ στρατιῶται ἡτοιμάζοντο νὰ φονεύσουν κατὰ τὴν συνήθειαν ὅλους τοὺς φυλακισμένους εἰς περίπτωσιν ναυαγίου, διὰ νὰ μὴ διαφύγουν τὸν νόμον ἔστω καὶ διὰ κολυμβήσεως. Προσθέσατε εἰς αὐτὰ καὶ τὸν πανικὸν ἀπὸ τὰ κύματα, πὺν ἐσάρωναν τὸ κατὰστρωμα,

καὶ τὰ χάσματα πού ἀνοίγαν τὸ στόμα των νὰ καταπιοῦν τὸ σκάφος, καὶ τὸν ἀνεμον, καὶ τὴν ναυτιάν ἐνδεχομένως καὶ τὰ θρεγμένα ρούχα, καὶ τὸ ψῦχος, καὶ τὴν ἀπώλειαν τοῦ προσανατολισμοῦ, καὶ τὸ ὅτι ἔπесαν ἔξω ἀπὸ τὴν γραμμὴν πλεύσεως καὶ δὲν ἐγνώριζον πού εὐρίσκονται, καὶ τὸ ὅτι δὲν ἔβλεπον οὔτε γῆν οὔτε ἥλιον. Καὶ ὁμως ὁ Παῦλος δὲν «τάχασε». Χαρούμενος καὶ εὐδιάθετος ἐνεθάρρυνε τοὺς πάντας, τοὺς ἔβαλε διὰ τῆς βίας νὰ φάγουν καὶ μάλιστα τοὺς ναυτικούς, διότι ἔπρεπε νὰ δουλέψουν, ἀντελήφθη τὸ σχέδιον τῶν στρατιωτῶν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς καταστροφῆς, καὶ ἔπεισε τὸν ἐκατόνταρχον, σχεδὸν τοῦ ἔδωκεν ἐντολήν, νὰ ἀπαγορεύσῃ μίαν τοιαύτην ἐνέργειαν. Καὶ ἐπῆναι εἰς τὸ κορυφωμα τῆς ἐπιβολῆς του, τὴν ὥραν πού ἐκυβερνοῦσε τὸν μικρόκοσμον τοῦ πλοίου, τὴν ὥραν ἐκείνην τοὺς ἀνέφερε καὶ τὸν Θεόν του λέγων «Παρέστη μοι τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ οὗ εἰμι, ὃ καὶ λατρεύω» (Πρξ 27,23). Τοῦ Θεοῦ οὗ εἰμι! Δὲν ὑπάρχει ἐνδοξότερα παρουσίασις τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὸν τρόπον καὶ εἰς τὴν περίστασιν. Καὶ τὴν ὥραν ἐκείνην τοὺς εἶπε καὶ τὴν εἶδῃσιν τοῦ ἀγγέλου «Ἰδοὺ χαρισταὶ σοὶ ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ» (27,24). «Ἦτο ὡς νὰ τοὺς ἔλεγεν «Τὸ ἂν θὰ ζήσετε — τὸ ἀκούτε καὶ σεῖς στρατιῶται; — τὸ ἂν θὰ ζήσετε, αὐτὸ εἶνε χατήρι τοῦ Θεοῦ μου σὲ μένω». Καὶ προσέειπεν ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θὰ συναντήσουν νῆσον. Δὲν τοὺς εἶπε νὰ πιστεύσουν· ἀλλὰ τοὺς ἔδωκε νὰ ἐννοήσουν ὅτι θὰ εἶνε ἀνόητοι, ἂν δὲν πιστεύσουν εἰς τὸν Θεόν του, ὁ ὁποῖος τοὺς ἔσωσε τὴν ζωὴν των καὶ πρὶν νὰ τὸν πιστεύσουν.

Ὁ Παῦλος ἂν δὲν ἐγίνετο Χριστιανός, θὰ ἐγίνετο ἡ ἀρχιεραθδίνος εἰς τὴν θέσιν τοῦ διδασκάλου τοῦ Γαλιλαῖ ἡ ἀρχιερέως. Κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἰουδαϊκῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 66-70 μ.Χ., ἂν ἦτο μὲ τοὺς φαρισαίους, θὰ ἦτο ἀρχηγὸς τῆς ἐπαναστάσεως, ἂν ἦτο μὲ τοὺς Ῥωμαίους ὡς Ῥωμαῖος πολίτης θὰ ἦτο διάδοχος τοῦ Πιλάτου ἡ ἀνθύπατος τῆς Συρίας καὶ θὰ κατέπνιγε αὐτὸς τὴν ἐπανάστασιν ἀντὶ τοῦ Τίτου. Ἄν ἔπαιρνε πολὺ κακὸν δρόμον καὶ ἐγίνετο ληστής, θὰ ἦτο ἀρχηγὸς ληστοσυμμορίας. Ἄν ἔξη σήμερον καὶ ἐγίνετο χαμῖνι, θὰ ἦτο ὁ δερθέννας τῆς πιάτσας. Ἀλλὰ τὸν συνέλαβεν ἐγκαίρως αἰχμάλωτον ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ἔκανε ἀπόστολον τῶν ἐθνῶν. Ἐγινεν ἀπόστολος, ὅχι ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ εὐδοκιμήσῃ ὁποδῆποτε ἄλλου καὶ

νὰ ἀναδειχθῇ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπίστευε καὶ ἦτο καὶ ἄξιος.

Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ὑπηγόρευσε εἰς τὸν Λουκᾶν τὰς Πράξεις μὲ τέτοιον τρόπον, ὥστε νὰ φανῇ τί ἦτο ὁ Παῦλος καὶ πρὸ τῆς γνωριμίας του μὲ τὸν Χριστὸν καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς Ἐκκλησίας. Μᾶς ἀφῆκε νὰ ἴδωμεν καὶ τὴν ἔξωθεν μαρτυρίαν περὶ τοῦ ὅτι ὁ Παῦλος ἦτο ἄξιος νὰ γίνῃ ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἐξ ἐθνῶν Ἐκκλησίας. Μαρτυροῦν οἱ πεπωρωμένοι ἀρχιερεῖς, οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι ὁ Παῦλος κάνει διὰ ἀρχηγὸς ἀποστολῆς. Μαρτυροῦν μὲ τὰ μειονεκτικὰ τῶν χασκόμελα οἱ ἐπηρεζόμενοι φιλόσοφοι τῶν Ἀθηνῶν ὅτι κάνει διὰ διδάσκαλος τῶν ἐθνῶν. Μαρτυροῦν οἱ εἰδωλόλατραι καὶ διεφθαρμένοι θαλασσόλυκοι ὅτι εἶνε πλασμένος διὰ καπετάνιος. Καὶ ὁ Κύριος τὸν ἔλεε καὶ δὲν τὸν ἀφήνει ἐν ἀπῇ χαμένους, νὰ γίνῃ ἀρχιφαρισαῖος ἡ ἀρχιεπίσκοπος, ἀλλὰ τὸν σώζει διὰ τὴν ἀγνήν του πρόθεσιν καὶ τὸν προβάλλει ἐπίσκοπον τῶν ἐκκλησιῶν τῆς οἰκουμένης διὰ τὴν ἰκανότητά του. Βεβαίως ἡ Ἐκκλησία δὲν θὰ ζήτηση χαροσημασμένον πιστοποιητικὸν τῆς ἔξωθεν μαρτυρίας ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα τῶν Ἰουδαίων, οὔτε ἀπὸ τὸν Ἀρειὸν Πάγον τῶν Ἀθηνῶν, οὔτε ἀπὸ τὸν ἐκατόνταρχον Ἰούλιον, οὔτε ἀπὸ τὸν Κορητικὸν καπετάνιον. Ἐγνώριζεν ἡ Ἐκκλησία τότε νὰ ἐκμαιεῖ τὴν περὶ τοῦ Παύλου μαρτυρίαν ὅλων αὐτῶν, χωρὶς αὐτοὶ νὰ πάρουν εἰδήσιν. Αὐτὸ ἔλειπε καὶ νὰ τοὺς ἐρωτήσῃ!

Εἶνε γνωστὸν τὸ «τιμὴ μάρτυρος, μίμησις μάρτυρος». Ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι τιμὴ τοῦ ἀποστόλου Παύλου, οὗ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἰδιαίτερος, εἶνε νὰ τὸν λάβωμεν ὡς πρότυπον ἐκκλησιαστικοῦ ἡγέτου. Μᾶς χρειάζεται κληρικὸς ὅχι ἀπλῶς μὴ πόρνος, ἀλλὰ κληρικὸς ὁ ὁποῖος θὰ ἠδύνατο νὰ εὐδοκιμήσῃ καὶ νὰ ἐπιτελέσῃ εἰς οἰονδήποτε ἐπάγγελμα ἡ ἐπιστήμην, ἀλλὰ διὰ τὴν πίστιν ἦν ἔχει ἐπρότιμηση νὰ γίνῃ κληρικὸς. Αὐτὸς καὶ ἀγνός θὰ εἶνε καὶ γνώστης τῶν Γραφῶν ἔστω καὶ αὐτοδίδακτος. Ἄνθρωπος ὅχι μόνον καθαρὸς ἀλλὰ καὶ σθέλτος καὶ τετραπέρατος. Διότι ἂν εἰσῆλθον εἰς τὸν κλῆρον οἱ ἀκάθαρτοι, εἰσῆλθον κατὰ τὴν ὥραν πού ἐφύλαγαν τὴν Ἐκκλησίαν οἱ καθарοὶ κομισμένοι. Μᾶς χρειάζεται ἡγέται τύπου Παύλου.

ΕΚ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΓΕΝΕΣΙΣ

4. Κάιν και Ἀβελ — Ἡ γενεὰ τοῦ Κάιν (Γε κεφ. 4)

Ἀπὸ τῆ στιγμῇ πού ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ γυναίκα του ὄγῃσαν ἀπὸ τὸν παράδεισο, ἀρχίζει ἡ ἱστορία τῆς φθαρτῆς ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος. Ἰὸ πρῶτο γεγονός πού σημειώνει ἡ Γραφή εἶνε ὅτι ὁ Ἀδάμ συνουσιάστηκε μετὰ τῇ γυναίκα του Εὐα («Ἀδάμ δὲ ἔγνω Εὐαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ») καὶ ἡ Εὐα γέννησε τὸ πρῶτο τέκνο, τὸν Κάιν, καὶ εἶπε· «Ἀπέκτησα ἄνθρωπο μετὰ τὸ Θεό». Δὲν σημειώνει ἀσκοπα ἡ Γραφή τὴν πρώτη συνουσία τῶν ἀνθρώπων οὔτε τὰ λόγια τῆς Εὐας γιὰ τὴ γέννησι τοῦ πρώτου παιδιοῦ τῆς. Μετὰ τὸ πρῶτο πού σημειώνει ἡ Γραφή μᾶς κάνει σαφές ὅτι αἱ γενετήσιες σχέσεις τῶν δύο φύλων ἀρχισαν πᾶνω στὴν καταραμένη γῆ· στὸν παράδεισο ἦταν ἀγνωστες· ὁ ἄνθρωπος πλάστηκε γιὰ νὰ παρθενεύῃ. Μετὰ τὴν ἀπομνημόνευσι τῆς φράσεως τῆς γυναίκας «Ἀπέκτησα ἄνθρωπο μετὰ τὸ Θεό», μᾶς δείχνει τὸν πρῶτο καλὸ καρπὸ τῆς θείας τιμωρίας καὶ παιδαγωγίας. Ἡ Εὐα κάποτε θέλησε νὰ γίνῃ θεὸς χωρὶς τὸ Θεό, τῶρα λέει ὅτι ἀπέκτησε παιδί μετὰ τὸ Θεό. Δηλαδὴ συμμορφώθηκε, ἔβαλε μυαλό. Ἡ πικρὴ πείρα τῆς ἁμαρτίας τὴν δίδαξε. Ὡς τ' ἀκούουν αὐτὸ ὅσοι νομίζουν ὅτι αὐτοὶ ἔχουν τὴν ἐξουσία νὰ «προγραμματίσουν» τὴν τεκνογονία τους καὶ νὰ προκαθορίσουν τὸν ἀριθμὸ τῶν παιδιῶν τους. Γιὰ πρώτη φορὰ στὴν παράγραφο αὐτὴ τῆς Γραφῆς ἐρίσκουμε τὸ ὄνομα τῆς γυναίκας «Εὐα», ἃν καὶ στὸ ἑβραϊκὸ πρωτότυπο ἦταν ἡ δευτέρη φορὰ ἡ πρώτη ἦταν στὸ τέλος τοῦ προηγουμένου κεφαλαίου, ἐκεῖ πού ὁ Ἀδάμ τὴν ὀνόμασε Ζωή. Εὐα στὰ ἑβραϊκὰ σημαίνει Ζωή. Ὅταν πρόκειται γιὰ ἓνα σπουδαῖο κύριο ὄνομα, οἱ μεταφρασταὶ τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβραίων μεταφράζουν στὴν κυριολεξία του μία φορὰ, τὴν πὶδ χαρακτηριστική, γιὰ νὰ μᾶς δείξουν τὴ σημασία του, καὶ μετὰ τὸ ἀφήνουν ἀμετάφραστο ἢ τοῦ δίνουν μίαν συμβατική μεταφράσι. Τὸ ἴδιο περίπου ἔκαναν καὶ μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ στὴν Ἑξοδο (3, 14). Τὸ ὄνομα αὐτὸ στὰ ἑβραϊκὰ εἶνε Γιαχβέ· οἱ μεταφρασταὶ τὸ μετέφρασαν μόνο στὸ χωρίο ἐκεῖνο «ὡς Ὡν», δηλαδὴ ὁ ἀληθινός, ὁ πραγματικὰ ὑπάρχων· ἔπειτα χιλιάδες φορές τὸ

μετέφρασαν «Κύριος» ἢ «Κύριος ὁ Θεός». Δὲν τὸ ἀφήσαν ἀμετάφραστο, γιὰτὶ οἱ Ἑβραῖοι τότε δὲν τὸ πρόφεραν καθόλου στὴν ἑβραϊκὴ ἀπὸ σεβασμὸ. Λοιπὸν καὶ τὸ ὄνομα Εὐα τὸ μετέφρασαν μίαν φορὰ Ζωή καὶ μετὰ τὸ κράτησαν ἀμετάφραστο.

Μετὰ τὸν Κάιν ὁ Ἀδάμ μετὰ τὴν Εὐα γέννησαν τὸν Ἀβελ. Καὶ ὁ μὲν Ἀβελ ἔγινε βοσκὸς προβάτων, ὁ δὲ Κάιν γεωργός. Νὰ ποιᾷ εἶνε τὰ δύο ἀρχαιότερα ἐπαγγέλματα. Μία μέρα ὁ Κάιν προσέφερε θυσία στὸ Θεὸ μερικὸς ἀπ' τοὺς καρποὺς τῆς γῆς πού γεωργοῦσε, ὁ δὲ Ἀβελ προσέφερε καὶ αὐτὸς μερικὰ ἀπὸ τὰ πρωτότοκα τῶν προβάτων του. Ἡ Γραφή ἐννοεῖ, ὅτι ὁ Κάιν προσέφερε μερικὰ τυχαῖα προϊόντα του, ἐνῶ ὁ Ἀβελ τὰ πὶδ ἐκλεκτά. Ὁ Θεὸς εἶδε μετὰ καλὸ μάτι τὴν θυσία τοῦ Ἀβελ, ἐνῶ στὴ θυσία τοῦ Κάιν δὲν ἔδωκε σημασία. Πῶς τὸ κατάλαβαν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ πῶς μιλοῦσαν μετὰ τὸ Θεό, δὲν μᾶς λέει ἡ Γραφή. Ἀρκεῖται στὴν οὐσία τοῦ πράγματος, ὅτι κατὰ κάποιον τρόπο ἐπικοινωνοῦσαν μετὰ τὸ Θεὸ καὶ μάθαιναν τὴς διαθέσεις του. Ὅταν τὸ εἶδε αὐτὸ ὁ Κάιν, τσιμπήθηκε ἀπὸ φθόνον. Βυθίστηκε σὲ μελαγχολία καὶ τὸ πρόσωπό του μαράθηκε. Τοῦ λέει ὁ Θεός· «Γιὰτὶ εἶσαι λυπημένος καὶ γιὰτὶ μαράθηκε τὸ πρόσωπό σου; Δὲν ξέρεις ὅτι ἂν προσφέρῃς, ἀλλὰ δὲν διαλέξῃς τὰ καλύτερα, ἁμάρτησες; Ἡσυχάσε τώρα. Αὐτὸς ἐσένα θὰ ἔχῃ καταφύγιο καὶ σὺ θὰ τὸν κυβερνήσῃς». Ἐδωσε τὴν ἡγεμονία τῆς κοινῆς ζωῆς στὸν ἀνάξιο, γιὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ, σὲ περίπτωσι πού ἤθελε νὰ διορθωθῇ, καὶ γιὰ νὰ τὸν κἀνῃ διπλᾶ ἀναπολόγητο, σὲ περίπτωσι πού δὲν ἤθελε. Ἀργότερα ὁ Κάιν λέει στὸν ἀδελφὸ του· «Πᾶμε ἕναν περίπατο στὰ χωράφια». Κι ἐκεῖ πού περπατοῦσαν στὰ χωράφια, ὤρμησε ὁ Κάιν στὸν Ἀβελ καὶ τὸν σκότωσε. Μετὰ τὸ φόνον κρᾶζει ὁ Θεὸς τὸν Κάιν· «Ποῦ εἶνε ὁ Ἀβελ ὁ ἀδελφός σου;». «Δὲν ξέρω», ἀπαντᾷ ὁ Κάιν, «φύλακας τοῦ ἀδελφοῦ μου εἶμαι;».

Νὰ τὸ δεύτερο μεγάλο ἁμάρτημα τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ πρῶτο ἦταν ἡ ρίζα τῆς ἁμαρτίας, τὸ δεύτερο τὸ λουλοῦδι τῆς ἁμαρτίας. Μετὰ τὴν ἀποστασία ἀπὸ τὸ Θεὸ ἐρχεται ἡ διχοστα-

σία με τὸν ἀδελφόν. Μετὰ τὴν ἐξόδοιαι τοῦ Θεοῦ ὁ φόνος τοῦ συνανθρώπου. Ὁλοζώντανη εἶνε ἡ περιγραφὴ τοῦ φθονεροῦ καὶ τῶν ἐκδηλώσεών του. Μισοῖ τὸν ἀδελφόν του, ὅχι γιατί ἐκεῖνος τὸν ἐβλάψε, ἀλλὰ γιατί ἔχει κάτι καλόν· γιατί ἐπαινέθηκε ἀπὸ κείνον ποῦ αὐτὸς περιφρόνησε. Προτοῦ νὰ προβληθῇ ἡ καλὴ πράξις τοῦ ἀδελφοῦ του, αὐτὸς δὲν εἶχε καμμιὰ ὁρεξί νὰ δεῖξῃ τὴν ἀγάπην του στὸ Θεόν, εἶχε πρὸ πάνω τὴν ἰδιοτέλειάν του ὅταν ὁμως ὁ ἀδελφός του ἐπαινέθηκε, αὐτός, ἀντὶ νὰ κάνῃ τὸ ἴδιον γιὰ νὰ ἐπαινεθῇ, μίσησε τὸν ἀδελφόν του, ἐνῶ τοῦ ἔφταιγε ὁ ἑαυτός του. Λέει καὶ ὁ ἀδελφός του τὸν ἀνάγκασε νὰ δεῖξῃ στὸ Θεόν ἀγνωμοσύνην. Τὸν ἐλέγχει ὁ Θεός ἀπαλά, τοῦ λέει ὅτι τὸν διατηρεῖ στήν εὐνοίαν του, τὸν ἐξυψώνει πάνω ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του, ἀλλ' αὐτός δὲν ἡμερώνεται. Ὅπως δὲν ἐνδιαφερόταν ν' ἀγαπήσῃ τὸ Θεόν, ἔτσι δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸ ἂν ὁ Θεός τὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν τιμᾷ περισσότερο. Ἐκεῖνο ποῦ τὸν ἀπασχολεῖ εἶνε γιατί ὁ ἀδελφός του νὰ εἶνε καλύτερος. Ὁ Θεός τοῦ μιλάει πατρικά, κι αὐτός δὲν ἀπαντᾷ, μένει δουδός καὶ σκοτεινός. Ἀντὶ νὰ συνέλθῃ, δάξει σ' ἐνέργεια τὸ σχέδιόν του, παραπλανά τὸν ἀδελφόν του καὶ τὸν δολοφονεῖ. Κι ζῆπεται γεμάτος κουτοπονηριά καὶ αὐθάδεια λέει στὸ Θεόν· «Ἀπὸ μένα γυρεύεις τὸν ἀδελφόν μου; ποῦ νὰ ξέρω ποῦ εἶνε; γιὰ φύλακά του μὲ πέρασες;». Ὁ Θεός τὸν ἤθελε γιὰ κυδερνήτην τοῦ Ἄδελ, κι αὐτός ἤθελε σώνει καὶ καλὰ ὁ Θεός νὰ τὸν θέλῃ γιὰ φύλακα καὶ κλητῆρα τοῦ ἀδελφοῦ του, γιὰ νὰ μπορῇ νὰ φθονῇ καὶ νὰ αὐθαδιάξῃ. Καὶ τοποθετεῖ τὰ πράγματα ὅπως τὰ ἤθελε καὶ ὅχι ὅπως ἦταν.

Τότε κι ὁ Θεός σταματᾷ τὸν ἀπαλὸ τρόπο καὶ τοῦ μιλάει ἀνοιχτά. «Τί ἔκανες; Τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου μὲ φωνάζει ἀπὸ τὴ γῆ ὅπου χύθηκε. Εἶσαι καταραμένος ἀπὸ τὴ γῆ ποῦ ἄνοιξε τὸ στόμα της καὶ ἤπιε ἀπ' τὸ χέρι σου τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου. Ὅταν θὰ τὴ δουλεύης, θὰ σοῦ δίνη τὸν καρπὸ της ἀπρόθυμα· γιατί τὴ μύλυνες μὲ αἷμα ἀδελφικό. Γεμάτος θλίψις καὶ τρομάρα θὰ ζῇς πάνω σ' αὐτήν».

Ἀπαντᾷ ὁ Κάιν μὲ ἀμαρτωλὴ ἀπελπισία καὶ λέει· «Ἡ ἀμαρτία μου εἶνε μεγαλύτερη ἀπὸ τὴ συγχωρητικότητά σου. Ἄν μὲ διώξῃς ἀπ' αὐτὴ τὴ χώρα, θὰ κρύβωμαι σάν κυνηγημένος καὶ γεμάτος στεναγμὸ καὶ τρομάρα· κι ὅποιος μὲ ὀρῇ, θὰ μὲ σκοτώσῃ». Δὲν

μετανοεῖ γιὰ τὴν πράξιν του καὶ δὲν ζητεῖ συγχώρησιν· ἀλλ' ἐγωϊστικὰ λέει ὅτι ὁ Θεός, κι ἂν θέλῃ, δὲν μπορεῖ νὰ τὸν συγχωρήσῃ, ὅτι ἡ ἀμαρτία του εἶνε πρᾶγμα πρὸ βαρὺ καὶ μεγάλο ἀπὸ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ. Σκέπτεται ἰδιαιτέρως γιὰ τὸ σαρκίον του καὶ τὴ ζωὴν του· παραπονεῖται ὅτι δὲν ἔχει ἀσφάλεια, ὅτι οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ θὰ τὸν σκοτώσουν. Μὰ ὁ Θεός καὶ πάλι, ὅπως καὶ πρὶν ἀπὸ τὸ φόνον, τὸν ἀσφαλίξει· καὶ τὸν κάνει τελειῶς ἀναπολόγητον. Δίνει ἐντολή· «Κανείς δὲν θὰ τὸν πειράξῃ. Ὅποιος τὸν σκοτώσῃ, θὰ τιμωρηθῇ ἑπτὰ φορές περισσότερο ἀπ' αὐτόν». Καὶ τοῦ ἔδωκε ἓνα σχετικὸ σημάδι, γιὰ νὰ μὴ τὸν σκοτώσῃ κανεὶς. Ὁ δὲ Κάιν ἔφυγε μακριὰ ἀπὸ τὸ Θεόν, ἀπὸ τὴ χώρα δηλαδὴ ὅπου ὁ Θεός ἀναμειγνύετο στὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐγκαταστάθηκε στὴ χώρα Ναῖδ, ἀπέναντι ἀπὸ τὴν Ἑδέμ. Μὲ τὴ φράσιν «κατέναντι Ἑδέμ» ὁ Μωυσῆς ἐννοεῖ, ὅτι αὐτός μὲν, ὅταν γράφῃ, ὁρίσκει διτυκὰ ἀπὸ τὴ θέσιν ὅπου ἦταν ἡ Ἑδέμ, ὁ δὲ Κάιν ἐγκαταστάθηκε ἀνατολικά ἀπὸ τὴν Ἑδέμ. Ἐννοεῖται προφανῶς ἡ μέση ἢ ἀνατολικὴ Ἀσία.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Μωυσῆς μᾶς διηγεῖται μὲ πολὺ συντομία τὴν ἱστορίαν τῶν ἀπογόνων τοῦ Κάιν μέχρι τὴν ὀγδόην γενεάν. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν ὀνομάτων μᾶς δίνει καὶ μερικὰς ἀναγκαῖας πληροφορίες. Ὁ Κάιν μὲ τὴ γυναῖκα του γέννησε τὸν Ἐνώχ, ὁ Ἐνώχ τὸν Γαϊθάδ, ὁ Γαϊθάδ τὸν Μαλελεήλ, ὁ Μαλελεήλ τὸν Μαθουσάλα, ὁ Μαθουσάλα τὸν Λάμεχ, ὁ Λάμεχ μὲ τὴ μία γυναῖκα του γέννησε τὸν Ἰωβήλ καὶ τὸν Ἰουδάλ, καὶ μὲ τὴν ἄλλην τὸ Θόβελ καὶ τὴ Νοεμά. Ἀπ' τὸ ὅτι οἱ γυναῖκες ἀναφέρονται ἀπὸτομα καὶ ἀπὸ μερικοὺς ἄλλους ὕπαι:γμούς, ἐννοεῖται ὅτι ὅλοι αὐτοὶ γέννησαν ὅχι μόνο αὐτοὺς ποὺ ἀναφέρονται ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἄλλους γιοὺς καὶ θυγατέρας. Ὁ Κάιν ἔκτισε μιά πόλιν καὶ τῆς ἔδωκε τὸ ὄνομα τοῦ γιοῦ του Ἐνώχ. Πρέπει νὰ φανταστοῦμε ἕναν οἰκισμό, ἓνα χωριουδάκι, ὅπου κατοικοῦσαν μαζί περισσότερες ἀπὸ μία οἰκογένειες. Στὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ τὸ μικρότερον χωριὸν λεγόταν πόλις. ἐνῶ χωριὸν λεγόταν τὸ χωράφι· ἡ ἔπειτα ἡ καλύβη τοῦ ἀγορκτηνίου. Αὐτὴ πιθανότατα εἶνε ἡ ποῶτη πόλις τῆς ἀνθρωπότητος· ἐκεῖνο ὅπου τοὺς ἦν Γοαφὴ μὲ τὴν πληροφορίαν αὐτὴ εἶνε, ὅτι ὁ Κάιν τῆς ἔδωκε τὸ ὄνομα τοῦ γιοῦ του. Ὁ πορτελευταῖος τοῦ καταλόγου, ὁ Λάμεχ, πῆρε δύο γυναῖκες, τὴν Ἀδὰ καὶ τὴ Σελλά.

Ὁ ἕνας γιός του ὁ Ἰωθὴλ ἦταν γενάρχης αὐτῶν πού ἀσχολοῦνταν μὲ τὴν κτηνοτροφία καὶ κατοικοῦσαν σὲ σπηνές, δηλαδὴ τῶν σπηγιτῶν νομάδων. Ἐδῶ πρέπει νὰ χουμε ὑπὸ φιν μὰς ὅτι μὲ τὸν κατακλυσμὸ χάθηκε ὅλη ἡ φυλὴ τοῦ Κάιν. Ἄρα ὁ Μωϋσῆς σπηγιτες νομάδες ἐννοεῖ τοὺς πρὶν ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸ. Κι ἀφοῦ ὁ Ἰωθὴλ ἦταν γενάρχης ἐκείνων, ἄρα ὑπῆρξαν κι ἄλλες γενιές ἀπὸ τὸν Κάιν ἀνάμεσα στὸν Ἰωθὴλ καὶ στὸν κατακλυσμὸ, τίς ὁποῖες ὁ Μωϋσῆς δὲν ἀπαριθμεῖ, ἀλλὰ μόνο τίς ὁπαινίσσεται. Ὁ ἄλλος γιός τοῦ Λάμεχ, ὁ Ἰουβάλ, ἦταν ἐκεῖνος πού ἀνακάλυψε τὸ ψαλτῆριο καὶ τὴν κιθάρα, τὰ πρῶτα μουσικὰ ὄργανα. Ὁ τρίτος, ὁ Θόβελ, ἦταν ὁ πρῶτος σιδεράς καὶ χαλκέας, ὁ πρῶτος τεχνίτης τῶν μετάλλων.

Ὁ Λάμεχ διέπραξε κι αὐτὸς ἕνα φόνον σκότωσε ἕνα νεαρὸ ἄντρα. Κι ἀμέσως ὁμολόγησε στὶς δύο γυναῖκες του ὅτι καίεται στὶς τύψεις τῆς συνειδήσεως καὶ στὴν ἀνησυχία. Παραδέχτηκε ὅτι αὐτὸς ὁ φόνος ἦταν πληγὴ χειρότερη γι' αὐτὸν τὸν φονιά παρὰ γιὰ τὸ θῦμα. Γιατὶ ἂν ὁ Κάιν τιμωρήθηκε ἐφτά φορές, αὐτὸς θὰ τιμωρηθῇ ἐβδομήντα φορές ἀπὸ ἐφτά. Οἱ ἐκφράσεις «ἐπτάκις» καὶ «ἐβδομηκοντάκις ἐπτὰ» δὲν σημαίνουν ἀκριβῶς 7 ἢ 490 φορές, ἀλλ' ἀπλῶς «πολλές» καὶ «πάρα πολλές φορές». Ἡ ὁμολογία τοῦ Λάμεχ παραδόθηκε συντεταγμένη σὲ ποίημα. Αὐτὸ εἶνε τὸ πρῶτο ποίημα τῆς ἀνθρωπότητος, πού θὰ μπορούσε νὰ ἐπιγραφῇ «Ἡ τύψις τῆς ἁμαρτωλῆς συνειδήσεως».

*Ἄδὰ καὶ Σελλά, ἀκούσατέ μου τῆς φωνῆς,
γυναῖκες Λάμεχ, ἐνωτίσασθέ μου τοὺς λόγους
ὅτι ἄνδρα ἀπέκτεινα εἰς τραῦμα ἐμοί,
καὶ νεανίσκον εἰς μῶλωπα ἐμοί
ὅτι ἐπτάκις ἐκδεδίχηται ἐκ Κάιν,
ἐκ δὲ Λάμεχ ἐβδομηκοντάκις ἐπτά.*

Ἐδῶ ὁ Μωϋσῆς χρησιμοποιεῖ ἕνα τρίτο συγγραφικὸ τέχνασμα, σὰν τὰ δύο ἐκεῖνα πού ἐξηγήσαμε στὸ δεύτερο κεφάλαιο. Εἶνε ἡ διήγησι μὲ τὰ δύο σκέλη. Παίρνει πρῶτα τὸν ἕνα κλάδο τῆς ἀνθρωπότητος, τὸν κλάδο τοῦ Κάιν, καὶ γράφει τὴν ἱστορία του μέχρι τέλος. Ἐπειτα ἐπιστρέφει στὴν κοινὴ ἀρχὴ καὶ ξανακατεβαίνει γράφοντας τὴν ἱστορία τοῦ ἄλλου κλάδου. Γι' αὐτὸ μετὰ τὴν ἱστορία τοῦ Λάμεχ καὶ τῶν γιῶν του λέει, ὅτι ὁ Ἀδάμ γέννησε πάλι μὲ τὴν Εὔα ἕνα

γιό πού τὸν ὀνόμασαν Σήθ. Δὲν ἐννοεῖ ὅτι ὁ Ἀδάμ ζοῦσε καὶ γέννησε μετὰ τὸν Λάμεχ, ἀλλ' ὅτι γέννησε τὸ Σήθ λίγο μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἀβελ. Ὀνομάζοντας ἡ Εὔα τὸ γιό της Σήθ, εἶπε καὶ τὸ αἰτιολογικὸ τῆς ὀνομασίας· «Ὁ Θεὸς μου ἀνάστησε ἄλλο διαστάρι ἀντὶ γιὰ τὸν Ἀβελ πού σκότωσε ὁ Κάιν». Αὐτὸ σημαίνει ὅτι Σήθ θὰ πῇ «ἀνάστασι», «ξεφύτρωμα». Κι ὅταν πάλι ὁ Σήθ γέννησε γιό, τὸν ὀνόμασε Ἐνώς, ἕνα ὄνομα πού σήμαινε ὅτι αὐτὸς «ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ». Τί θὰ πῇ αὐτό; «Ἐλπίζω» ἐδῶ σημαίνει «κατέχομαι ἀπὸ ἕνα ὀρισμένο φρόνημα». Αὐτὸς λοιπὸν εἶχε τὸ φρόνημα ὅτι εἶνε «ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ», «παιδί τοῦ Θεοῦ», «θεοτικός». Ὅπως «Χριστιανοί» ὀνομάστηκαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ Χριστοῦ, ἔτσι «Ἐνώς» ὀνομάστηκε ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ. Καὶ σ' αὐτὸ συνετέλεσε καὶ ὁ πατέρας Σήθ πού τοῦ ἔβαλε τὸ ὄνομα καὶ τοῦ φύτεψε τὸ φρόνημα τοῦτο. Ἔτσι σχηματίστηκαν δύο κλάδοι τῆς ἀνθρωπότητος, οἱ γιοὶ τοῦ Κάιν καὶ οἱ γιοὶ τοῦ Σήθ, οἱ γιοὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ οἱ γιοὶ τοῦ Θεοῦ, οἱ κοσμικοὶ καὶ οἱ θεοτικοί. Ἐδῶ ὁ Μωϋσῆς σταματᾷ τὸ τέταρτο κεφάλαιο (4, 26). Ἐγγραφε τὴν ἱστορία τοῦ ἐνὸς σκέλους τῆς ἀνθρωπότητος, δῆλωσε ἀπλῶς ὅτι ὑπάρχει καὶ δεύτερο σκέλος, καὶ ἐπειδὴ μ' αὐτὸ τὸ δεύτερο θ' ἀσχοληθῇ σ' ὅλο τὸ βιβλίον του, σταματᾷ. γιὰ νὰ κἀνῃ μιὰ σύντομη ἀναδρομὴ στὴν ἀρχὴ τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπου, κι ἀπὸ τὸν Ἀδάμ νὰ τραβήξῃ κατ' εὐθείαν γιὰ τὸ Νῶε, περνώντας τὴ γραμμὴ τῆς φυλῆς τῶν ἀνθρώπων πού κατοικοῦν τὴ γῆ μέχρι σήμερα, χωρὶς νὰ ἀποκλίνει ξανά πρὸς τὴν πάροδο τῆς φυλῆς τοῦ Κάιν, ἀπ' τὴν ὁποία δὲν ἐμεινε ρίζα.

Στέργιος Ν. Σάνκος

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

- Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Μιχαήλ (+)
«Ὁ ἱερεὺς» σελ. 160, Γ' ἐκδ., Ἀθήναι.
- Πρωτοσυγκέλλου Νικοδήμου Ε.
Ἀναγνώστου «Ἡ ἀποκάλυψις»
σελ. 550, Μυτιλήνη 1971.
- Ἀρχιμ. Φιλοθέου Ζερβάκου
«Ἡ ταπεινὸς» σελ. 72, Θεσ/νίκη.
- Γεωργίου Χ. Λιλλῆ «Τὰ τέσσαρα ἁμαρτήματα τῶν ἐσχάτων ἡμερῶν»
σελίδες 40, Κόρινθος 1970.

Κηρύγματα διαρκείας 10'

ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΣΩΠΟΝ:

«**Ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς.**»
(Πράξ. 1, 8).

Ἔχουν παρέλθει, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ἔχουν παρέλθει σαράντα ἡμέρες ἀπ' τῆς σιγμῆς πού ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἔθραυσε τὶς πλάκες τοῦ τάφου καὶ παρουσιάσθηκε ἀναστημένος στοὺς Ἀποστόλους του. Καὶ τώρα βρίσκεται μαζί τους σιὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. Ἦλθε ἡ ὥρα τοῦ μεγάλου ἀποχωρισμοῦ. Ἐφθάσε ἡ σιγμὴ τῆς Ἀναλήψεώς του. Πρέπει λοιπὸν νὰ τοὺς δώσῃ κάτι μεγάλο, νὰ τοὺς ὑποσχεθῇ κάτι ἱσχυρό, γιὰ νὰ μπορέσουν ν' ἀντιέξουν τὴν σωματικὴ του ἀπουσία. Καὶ τι πῶς ὑπέροχο θὰ ἦταν ἀπ' τὴν ὑπόσχεση γιὰ τὴν κἀθοδο ἐνὸς ἄλλου Βασιλέως, ἐνὸς ἄλλου Παράκλητου; «Ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς» (Πράξ. 1, 8). Ναι, θὰ πάρετε δύναμη, διὰ νὰ ἔλθῃ ἐπάνω σας τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Αὐτὸς εἶναι ὁ ἄλλος παράκλητος. Αὐτὸς εἶναι ὁ ἄλλος βασιλεὺς.

Τώρα θυμοῦνται καλὰ οἱ μαθηταὶ πὼς καὶ σ' ἄλλες περιπτώσεις τοὺς μίλησε ὁ Διδάσκαλος γι' αὐτὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Ἰδιαιτέρως τὴ νύχτα πού ἐμελλε νὰ παραδοθῇ στοὺς Ἰουδαίους προεῖπε πὼς θὰ στείλῃ σ' αὐτοὺς ἄλλον παράκλητον, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, γιὰ νὰ μείνῃ μαζί των παντοτεινὰ καὶ νὰ τοὺς ὁδηγῇ σιὸ δρόμο τῆς ἀληθείας. «Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μείνῃ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἶωνα, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας» (Ἰωάν. 14, 16).

Καὶ ἡ γλυκυτάτη αὐτὴ ὑπόσχεση τοῦ Κυρίου πραγματοποιήθηκε τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς. Ἐνῶ οἱ Ἀπόστολοι βρίσκονται σιὸ ὑπερῶ «ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἡχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς διαίας». Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁ θεοσαυρὸς τῶν ἀγαθῶν, κατέρχεται σὺν φωτὶά πάνω σιὰ κεφάλια τῶν μαθητῶν. «Καὶ ᾤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὥσει πυρὸς, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου». Ἀπ' τὴν ἡμέρα ἐκείνη ἀρχίζει τὸ μεγάλο θαῦμα. Τὸ θαῦμα τῆς Ἐκκλησίας σιὸν

παρόντα κόσμον.

—*—

Νομίζω πὼς θάβιαν πολὺ ἐπικαιρο τὸ κήρυγμά μας, ἐὰν ὁ λόγος ἐστιερέται ἀκριβῶς γύρω ἀπ' αὐτὸ τὸ βασικὸ δόγμα τῆς Ὁρθοδόξου πίστεώς μας.

1. Μία ὑποτίμησις: Συχνὰ πολλοὶ ὁμιλοῦν καὶ γράφουν τόσο πολὺ γιὰ τὶς θεῖες ἐνέργειες τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού ξεχνᾶνε νὰ τοιόσουν ὅσο πρέπει τὴν προσωπικότητά του καὶ τὴν θεοότητά του. Πολὺ φοβοῦμαι δι' αὐτοὺς μας, χωρὶς ἴσως νὰ τὸ συναισθανόμαστε παρουσιάζουμε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα μονάχα σὺν μιᾷ ἀπλῇ θεῖα δύναμει. Καὶ πέφτουμε ἔτσι σ' ἕνα ἀκούσιο σφάλμα. Γιατὶ ἡ Γραφὴ καὶ ἡ Ἱερὰ Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας ἄλλα ἐκθέτουν καὶ ἄλλα διδάσκουν περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

2. Εἶναι πρόσωπον: Ὁ Κύριος εἶπε θὰ σὰς στείλω ἄλλον παράκλητον. Ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ ἄλλος παράκλητος; θὰ πρέπει νὰναι ἀσφαλῶς κάποιο ἀξιοσέβαστο πρόσωπο, καὶ ὄχι μιᾷ ἀπλῇ ἐπίδραση, μιᾷ ἀπλῇ ἐπιρροῇ μιᾶς ἀπρόσωπτης τυφλῆς καὶ ἀναίσθητης δυνάμεως γιὰτὶ ἄλλοιῶς πὼς θὰ μπορούσε νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν θέση τοῦ Ἱησοῦ;

Εἶπε κάποιος, ἀγαπητοί μου, πὼς πρόσωπο λέγεται ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο διὰ ὁμιλεῖ λέγει «Εγώ», διὰ ἀπενθύνονται πρὸς αὐτὸ λένε «Σὺ», καὶ διὰ μιλάνε περὶ αὐτοῦ λένε «ἐκεῖνος».

Καὶ ἡ Βίβλος εἶναι κατάνηκτη ἀπὸ χωρία πού βεβαιώνουν τὴν ἀλήθεια δι' τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι προσωπικὸς παράγων θείας δυνάμεως.

Πρῶτα - πρῶτα ἐν σχέσει μετ' τὸ Ἅγιον Πνεῦμα χρησιμοποιοῦνται ἀπ' τὴν Γραφὴ πάντοτε προσωπικὲς ἀντωνυμίες. «Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρὸς, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκείνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ» (Ἰωάν. 15, 26).

Ἀκόμα σιὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀπ' τοὺς ἑ-

ρους συγγραφείς, αποδίδονται προσωπικές ιδιότητες. «Όπως είναι ἡ γνώση, ἡ ἀγάπη, ἡ θέληση. «Τὸ γὰρ Πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ» (Α΄ Κορ. 2, 10). Τὸ Πνεῦμα τὰ ἐρευνᾷ ὅλα, ἀκόμα καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ, λέγει ὁ Παῦλος στοὺς Κορινθίους. Τὸν Ρωμαίους δὲ ὁ ἴδιος ἀποστόλος θὰ τοὺς παρακαλέσῃ, διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, ν' ἀγωνισθοῦν μαζὺ του σὲ προσευχὰς σὺν Θεῷ. «Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Πνεύματος συναγωνίσασθαι μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς...» (Ρωμ. 15, 30). Ἔχει καὶ βούλησιν, θέλωσιν δηλαδὴ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Αὐτὸ τονίζεται πάλι ἀπ' τὸν Παῦλο, διὰ τὴν ὁμιλὴν στοὺς Κορινθίους γιὰ τὶς διαιρέσεις τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων. «Όλα τὰ χαρίσματα τὰ ἐνεργεῖ τὸ ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, τὸ ὁποῖο τὰ διανέμει σὺν καθένα ἰδιαιτέρως βίως αὐτὸ θέλει. «Πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διακρίνων ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βούλεται» (Α΄ Κορ. 12, 11).

Ἐπίσης σὺν Ἅγιο Πνεῦμα αποδίδονται προσωπικὲς πράξεις.

Ὁμιλεῖ στοὺς ἀνθρώπους. Ἐὰν ἀνοίξουμε τὶς πράξεις τῶν Ἀποστόλων σὺν Ἰσὸν κεφάλαιο θὰ δοῦμε νὰ λήν πὼς κάτω ἐκεῖ σὺν Ἀντιόχεια, ὁ Βαρνάβας, ὁ Συμεὼν ὁ λεγόμενος Νίγερ, ὁ Λούκιος ἀπ' τὴν Κερύρη, ὁ Μαναὴν καὶ ὁ Σαῦλος πληροῦσαν τὸν Κύριο καὶ ἐνῆσταν. «Λειτουργοῦντων δὲ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ καὶ νησιευόντων εἶπε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἀφορροῦσαί μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς». (Πράξ 13, 2). Ὁμιλεῖ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Καὶ διέταξε τὴν Ἐκκλησίαν.

Καὶ πρὸς ἐσένα ὁμιλεῖ τὸ Ἅγιον Πνεῦ-

μα, Χριστιανέ. «Όταν μελετᾷς τὴν Βίβλο. Όταν προσεύχεσαι. Όταν ἀκοῦς τοὺς ἐργάτες τοῦ Εὐαγγελίου νὰ σὲ προσκαλοῦν σὴ μετάνοια. Καὶ πρὸς ἐσένα ὁμιλεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Ὁδηγεῖ τοὺς ἀνθρώπους. Ἐπεμβαίνει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ σὴν προσωπικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁδηγεῖ τὰ διαβήματά του ὅπου ὑπάρχει ἡ ὁδὸς τῆς ψυχικῆς σωτηρίας. «Τὸ Πνεῦμα σου τὸ ἀγαθὸν ὁδηγήσει με ἐν γῇ ἐδδείξαι, θὰ πῇ ἡ θρησκείουσα ψυχὴ. Καὶ ἡ πείρα τῶν πρώτων Χριστιανῶν καὶ Ἀποστόλων βεβαιώνει: «Διελθόντες δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν Γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἐλθόντες κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον κατὰ τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ Πνεῦμα» (Πράξ. 16, 6).

Ὁ Χριστιανέ μου, ἔχε ὑπ' ὄφθαλμον πὼς ἂν καμμιὰ φορὰ ἐπιθυμῇς κάμει, καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι ὠφέλιμο γιὰ τὸν πνευματικὸν σου καταρτισμὸν, τὸ πνεῦμα τὸ Ἅγιον σοῦ φέρνει χίλια ἐμπόδια. Μὴν ἀγανακτῇς τότε. Μὴν ἀντιστέκεσαι σὴ θέληση τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Ἐκεῖνο φροντίζει γιὰ τὸ καλὸ καὶ τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς σου καὶ διὰν ἀκόμα ἀρνήται νὰ συνεργασθῇ μαζὺ σου γιὰ τὴν ἐκπλήρωση πόθου ποὺ θὰ φέρουν σὲ κίνδυνον τὴν ψυχὴ σου.

—☆—

Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, μὲ τὴν χειραγωγίαν τῆς Βίβλου ὅπως τὴν ἐρμηνεύουν οἱ πατέρες, ἀπὸψε πληροῖσαμε τὴν διδασκαλίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας περὶ τοῦ ἰστίου προσώπου τῆς Ἀγίας Τριάδος. Τὸ θέμα εἶναι ἀπέραντο. Καὶ σὲ μὴ δεκάλεπτη ὁμιλίᾳ δὲν ἐξαντιλεῖται. Γι' αὐτὸ θὰ τοῦ ἐπιτρέψω νὰ συνεχίσουν...

Μιχαὴλ Κ. Εὐθυμίου

Ἡ πίστις μας εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα

Ὅμοιως πιστευόμεν καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα ἅγιον, τὸ Κύριον, καὶ ζωοποιόν τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, καὶ ἐν Υἱῷ ἀναπαυόμενον τὸ τῷ Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, ὡς ὁμοούσιον τε καὶ συναριθμὸν τὸ ἐκ Θεοῦ Πνεῦμα, τὸ ἐδθές, τὸ ἡγεμονικόν, τὴν πηγὴν τῆς σοφίας, καὶ ζωῆς, καὶ τοῦ ἀγιασμοῦ Θεὸν σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ ὑπάρχον καὶ προσαγορευόμενον ἁκτιστον, πλήρες, δημιουργόν, παντοκράτορικόν, παντουργόν, παντοδύναμον, ἀπειροδύναμον, δεσποζόν πάσης κτίσεως, σὺ δεσποζόμενον, Θεὸν, σὺ θεοῦμενον πληροῦν, σὺ πληροῦμενον μετεχόμενον, σὺ μετέχον ἀγιάζον, σὺ ἀγιάζόμενον παράκλητον, ὃς τὰς τῶν ὅλων παρακλήσεις δεχόμενον παρὰ πάντα ὅμοιον τῷ Πατρὶ καὶ Υἱῷ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, καὶ δι' Ἐκείνου μεταδιδόμενον, καὶ μεταλαμβάνόμενον ὅτι πάσης κτίσεως, καὶ δι' ἑαυτοῦ κτίζον, καὶ ὁδοῦν τὰ σὺμ-παντα, καὶ ἀγιάζον, καὶ συνέχον... καὶ ἀνεκφωτητὸν Πατρός καὶ Που, καὶ πάντα ἔχον ὅσα ἔχει ὁ Πατήρ καὶ ὁ Πῶς, πλήρην ἀγεννησίας καὶ τῆς γεννήσεως.

Ἰωάννης Δαμασκηνός

Τὸ διήγημά μας

“Ένα παιδί άνεπιθύμητο

Κουρασμένος καὶ ἰδρωμένος γύρισε ὁ Ζήσης στὸ σπίτι του ἐκείνη τὴν ἡμέρα. Ξεπέζεψε καὶ φρόντισε νὰ ξεκουραστῇ τὸ ἄλογο, νὰ φάῃ καὶ νὰ πιῇ. “Υότερα μπήκε στὸ σπίτι. Καθὼς ἔμπαινε γρήγορα κατόλαβε ὅτι κάτι δὲν πῆγαινε καλά. “Ένα βουβὸ κλάμα συνταιριασμένο ἀπὸ τὰ δύο παιδιὰ του ἔφτασε στ’ αὐτιά του. Σὲ λίγο τὰ βρῆκε στὴν κρεββατοκάμαρα κοντὰ στὴν ξαπλωμένη μητέρα τους.

— Τί συμβαίνει, Ζωή; ρώτησε ἀνήσυχος.

— Δὲν βλέπετε; εἶμαι ἀνέμπορη, ἀπάντησε μὲ σθησμένη φωνή.

— Μά ὅταν ἔφυγα τὸ πρωῒ ἦσαν ἐντελῶς καλά.

— Ξαφνικά τὸ μεσημέρι ἔνοιωσα ζάλη καὶ ἄρχισαν οἱ ἔμετοί. Τί νάναι ἄραγε;

— Εἰδοποιήθηκε ὁ γιατρός;

— Πῆγε ἡ κυρὰ - “Άννα, ἡ γειτόνισσα. “Όπου νάναι πρέπει νὰ φανῇ.

“Έβαλε τὸ κεφάλι του ἀνάμεσα στὰ χέρια του ὁ Ζήσης.

— Θεέ μου, μουρμούρισε, γιατί τόσο πολλὰ χτυπήματα μαζί; Πρῶτα ἡ καταστροφή τῆς παραγωγῆς, τώρα ἡ ἀρρώστεια. Γιατί, Θεέ μου, γιατί τὰ στέλνεις ὅλα τούτα εἰδικὰ σὲ μένα;

Στὴν πόρτα φάνηκε ὁ γιατρός μαζί μὲ τὴν κ. “Άννα. “Ό Ζήσης πετάχτηκε ἐπάνω ἀνήσυχος.

— Γιατρέ, σὲ παρακαλῶ, πές μου τί συμβαίνει μὲ τὴν γυναῖκά μου. “Αρρώστησε ξαφνικά καί...

— Καλὰ - καλὰ κ. Ζήση. Μὴν κάνεις ἔτσι, θὰ δοῦμε. “Υπομονή, σὲ λίγο θὰ ξέρουμε.

— Σὲ παρακαλῶ κυρὰ - “Άννα πάρε γιὰ λίγο τὰ παιδιὰ στὸ σπίτι σου μέχρι νὰ τελειώσῃ ὁ γιατρός τὴν ἐξέτασι.

Μὲ κόκκινα τὰ μάτια καὶ μὲ ἀρκετὴ δυσκολία τὰ παιδιὰ ἀποσπᾶσθηκαν ἀπ’ τὴ μητέρα τους.

“Ό νεαρὸς γιατρός ἔκανε πολὺ εὐσυνείδητα τὴ δουλειά του. Στὸ τέλος δήλωσε χαμογελώντας.

— Δὲν πρόκειται γιὰ ἀρρώστεια. Εἶναι

ἐντελῶς καλά.

— Μά γιατρέ, πῶς ἐξηγεῖται ἡ κατάσταση τῆς;

— “Απλούστατα, ἔχουμε συμπτώματα ἐγκυμοσύνης, δήλωσε ὁ γιατρός διορθώνοντας τὰ ἱατρικά του ἐργαλεῖα στὴν μικρὴ τσαντούλα.

— Πῶ, πῶ συμφορὰ μου! “Ακουσες, Ζωή, τί εἶπε ὁ γιατρός; Καὶ τρίτο παιδί, φώναξε ἔξαλλος ὁ Ζήσης.

— Αὐτὸ μᾶς ἔλειπε, τώρα στὴν κατάστασι πού βρισκόμαστε.

“Αρχισε νὰ κλαίῃ ἀσταμάτητα καὶ σὲ λίγο ξανάκανε ἑμετό.

— “Ελάτε τώρα, μὴν κάνετε ἔτσι. “Εχετε δύο παιδικία, θὰ κάνετε καὶ τρίτο. Μὴν διαμαρτύρεσθε ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἔστειλε τὴν εὐλογία Του, εἶπε μὲ καλωσύνη ὁ γιατρός. Τὸ γεγονός εἶναι χαρμόσυνο καὶ σεῖς τὸ κάνετε πένθιμο.

— Χαρμόσυνο τὸ λέτε, γιατρέ, ἐσεῖς γιατί δὲν ξέρετε τὴν κατάστασί μας. Εἴμαστε καταχρεωμένοι, εἶπε ὁ Ζήσης μὲ ἀπελπισία.

— “Όλα τακτοποιοῦνται μὲ ὑπομονὴ καὶ ἀγῶνα. “Εχει ὁ Θεός. Κάτι θὰ γίνῃ καὶ μὲ σᾶς, ἂν ἔχετε ἐμπιστοσύνη σ’ Αὐτόν.

Τοὺς χαϊρέτησε εὐγενικά καὶ ἔφυγε. Στὸ δρόμο περπατοῦσε σκεπτικός. Διαπίστωσε πῶς ὁ τεχνικὸς πολιτισμὸς μας, ἐνῶ κατὰ βάσιν ἔθετε τὸ σύνθημα «τὰ πάντα γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου» κατέληξε στὸ τέλος νὰ ἐμπνέη στοὺς ἀνθρώπους τὸ μῖσος γιὰ τὴν δημιουργία καινούργιας ζωῆς, μὲ τὴν δικαιολογία ὅτι θὰ δημιουργηθῇ πρόβλημα διατηρήσεώς της. Βάλλθηκε νὰ φαντάζεται ἂν τὸ σύνθημα «ὄχι παραπάνω ἀπὸ δύο παιδιὰ» τὸ ἐφήρμοζαν ὅλοι, τί θὰ συνέβαινε μετὰ ἀπὸ μερικὲς γενεές. “Εφριξε στὴν ἰδέα ὅτι ἡ εὐλογία τῆς τεκνογονίας, ὅπως τὴν θεωροῦσαν ἄλλοτε, ἔγινε στὶς μέρες μας μαύρη κατάρρα. Τί διαστροφή, Θεέ μου. Καὶ ἐκεῖνα πού τὸν τρόμαξε, μόνον πού τὸ σκέφτηκε ἦταν ἡ ἀπαίσια πράξι τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τὸ ἀνεπιθύμητο ἔμβρυο μὲ τὴ βοήθεια τῆς ἐπιστήμης.

Πέρασαν οἱ μέρες καὶ ἡ Ζωὴ σηκώθηκε ἀπ’ τὸ κρεβάτι σηκώνοντας τὸ ἀσκήκτο γι’

αυτήν φορτιό. "Όσο περνούσαν οι μέρες ή νευρικότητά της μεγάλωνε. Στή σκέψι της κυριάρχησε ή ιδέα τής απαλλαγής. Μά ό φόβος του Θεού νικούσε τελικώς. Μιά μέρα μιλώντας στον Ζήση του έρριξε τή σκέψι με άπώτερο σκοπό νά έπωφεληθής άν οι περιστάσεις βοηθήσουν.

— Ξέρεις τί λέω Ζήση;

— Τί;

— Νά πάμε στην πόλι σέ κανένα γιατρό. Νά δούμε τί θα μάς πη καί κείνος.

Ό Ζήσης μετά από λίγη σκέψι συμφώνησε.

— Τί νά κάνουμε; Μου φαίνεται σαν νάχης δίκαιο.

Συμφώνησαν με τήν κρυφή έπιθυμία νά βρουν λύση στο δράμα τους με τήν βοήθεια τής έπιστήμης.

Τήν άλλη μέρα βρέθηκαν στην πόλι. Ό γιατρός, ένας μεσήλικας, τούς ψυχολόγησε άμέσως καί τούς απάντησε κατά τά κέφια τους.

— Με μία μικρή δαπάνη τώρα θα απαλλαγείτε άπ' τις φοβαιρίες καί τις διαρκείς δαπάνες, που θα σάς δημιουργήση ή παρουσία καί τρίτου παιδιού.

— Φοβάμαι, γιατρέ.

— Μή φοβάσαι τίποτε κυρά μου. Τό πράγμα είναι άπλό. Δέν θα καταλάβετε τίποτε.

— Άφήστε νά τό σκεφτούμε λίγο καί θα ξαναφθάμε.

— Πάντως όσο άργείτε είναι εις βάρος σας. Καί δυσκολίες θα παρουσιάση καί θα στοιχίση περισσότερο.

— Τώρα πόσο θα στοιχίση γιατρέ;

— Πέντε χιλιάδες, γιά σας. Άλλά πρós Θεού κανείς δέν θα μάθη τίποτε, γιατί ό άνόητος ό νόμος τό απαγορεύει αύστηρά.

— Ζωή, κάθησε έδώ λίγο. Θα πάω στην πόλι νά βρώ τά χρήματα, είπε δύσθυμα ό Ζήσης.

Βγήκε με τό κεφάλι ζαλισμένο. Με τά χρήματα αυτά όλα τακτοποιούνται, σκεφτότανε. Άλλά που νά τά βρή τά χρήματα. Σκέφτηκε νά πάη στην Άγροτική Τράπεζα γιά δάνειο. Τώδερε, δέν θα του δίνανε. Ήταν φορτωμένος ό λογαριασμός του. Άποφάσισε νά πάη σέ κάποιον έμπορο κουμπάρο του. Ένώ σκεφτότανε έπεσε πάνω σ' ένα διαβάτη. Μπροστά του βρισκότανε ό νεαρός γιατρός του χωριού του.

— Ζήση, είπε πρόσχαρα ό γιατρός. Πώς

έτσι κατέθηκες στην πόλι;

Μάσηρε τά λόγια του ό άλλος.

— Νά έχω μεγάλη ανάγκη. Χρειάζομαι πέντε χιλιάδες.

— Καί τί θα τις κάνεις Ζήση;

— Δέν μπορώ νά σάς πώ, γιατρέ. Νά ή Ζωή...

— Μήπως τήν έφερες έδώ σέ κανένα γιατρό; ρώτησε ύποπτα ό γιατρός.

— Ναί. Είναι άδύνατο νά βαστάξουμε τό βάρος τρίτου παιδιού.

— Έλα μαζί μου. Σε ποιόν πήγατε;

Τόν τράβηξε κυριολεκτικά μαζί του. Σε λίγο οι δυό γιατροί συζητούσαν.

— Κύριε Χορήγη, χαίρω πολύ που σας γνωρίζω. Έχω άκούσει γιά σας τά καλύτερα λόγια καί θέλω πολύ νά συνεργασθούμε. Είναι κρίμα, μία άξια σαν καί σας νά θάβεται σ' ένα μικρό χωριουδάκι. Έδώ θα λύνατε τό οικονομικό σας πρόβλημα καί θα ίκανοποιούσατε όλες σας τις έπιθυμίες.

— Καί τί είδους συνεργασία θα κάναμε, γιατρέ;

— Συνεταιρισμό. Κουρασθήκα μόνος. Έβγαλα άλλως τε άρκετά ως τώρα. Μά ή δουλειά αύξάνει καί γώ δέν άπαρκώ.

— Κουρασθήκατε λοιπόν; Σωματικώς ή ψυχικώς; ρώτησε ειρωνικά ό νεαρός γιατρός.

— Ψυχικώς, γιατί;

— Άπό τις τόσες άθώες υπάρξεις, που έξοντώνετε, πρίν δούν τό φώς του ήλιου.

— Είστε άνόητος. Δέν έχουμε νά πούμε τίποτε πιά.

— Όχι, έχουμε. Πείσατε αύτούς τούς φτωχούς νά πέσουν θύματά σας. Τούς είπατε τήν αλήθεια; Θα τήν πήτε λοιπόν μπροστά μου.

Τούς φώναξε μέσα.

— Γιατρέ, είπατε τί κίνδυνο διατρέχει μία γυναίκα που σκοτώνει τό παιδί της;

— Μά...

— Είπατε γιά τήν εύθύνη της άπέναντι στο Θεό καί στο Νόμο τής Πολιτείας; Είπατε γιά τόν κίνδυνο τής υγείας, που διατρέχει μετά τήν έπέμβασι; Όχι. Λοιπόν πήτε τους τήν αλήθεια καί μή τούς έκμεταλλεύεσθε. Άγαπητοί μου, γιά όνομα του Θεού κανείς δέν έχει τό δικαίωμα νά άφαιρέση τή ζωή, που έδωκε ό Θεός. Άνακαλέστε τήν άπόφασί σας καί όλα θα πάνε καλά. Θα βοηθήσω καί γώ γι' αυτό. Έγώ θα τό βαφτίσω καί θα τό προστατέψω τό νεογέννητο. Μη

ΟΙ ΚΑΛΩΣ ΑΘΛΗΣΑΝΤΕΣ:

15 'Ιουνίου

Ὁ προφήτης ΑΜΩΣ

«...ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑΝ ΟΥΚ ΕΚΡΥΨΑ...»

Ἰδοὺ ἐγὼ εἶμαι ἑτοιμος...

Μερικοὶ Χριστιανοὶ δυσφοροῦν δασάκις εὐρίσκονται εἰς περιβάλλον διου κήρυκες τοῦ θεοῦ λόγου ἐλέγχουν ἀδυναμίας τῶν ἐκπροσωποῦντων ἐκκλησιαστικὰ πράγματα ἢ καὶ ἀταξίας τοῦ καθημερινοῦ βίου τῶν συνανθρώπων των. Ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ ἐποχὴ μας ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ ἡρεμίας, ἐνῶ ὁ ἐλεγχος ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἢ κοινωνικοῦ χώρου ἐπιφέρει ἀναστάτῳσιν εἰς τὰς τεταραγμένας συνειδήσεις ἐκ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων προβλημάτων τῶν ἀτόμων.

Τὸ ὅτι ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος εὐρίσκεται εἰς ἀναστάτῳσιν οὐδεὶς ἀντιλέγει. Γοητευμένος ἀπὸ τὴν πρόοδον τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ ἐκδηλώνει τάσεις ἀποδεσμεύσεώς του ἐκ τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν. Δεδομένου ὅτι ἡ ὕλική εὐημερία οὐδέποτε ἱκανοποιεῖ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὅσονδήποτε καὶ ἂν αὐξηθῇ αὕτη, εἶναι εὐκόλῳ νὰ ἀντιληφθῶμεν τὸ μέγεθος τῆς ἀναστατώσεως τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου. Ἐδῶ ἀκριβῶς εὐρίσκεται τὸ εὐαίσθητον σημεῖον, τὸ ὁποῖον θὰ διαδραματίσῃ τὸν ἀποφασιστικὸν ρόλον διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ ἀγωνιώντος ἀνθρώπου ἀπὸ τὸ ἄγχος καὶ τὴν δραματικότητα τῆς ζωῆς.

Τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὅσα πονοῦν καὶ ἀγαποῦν τὸν συνάνθρωπόν τους δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μείνουν ἄδρανῇ πρὸ τῆς τοιαύτης ἀναστατώσεως. Ἡ ἀναζήτησις τοῦ καταλληλοτέρου μέσου βοήθειας εἶναι τὸ πρῶτιστον κα-

σκοπώμετε τὸ παιδί σας μὲ τὰ ἴδια σας τὰ χέρια.

Ἔβαλε τὸ κεφάλι κάτω ὁ Ζήσης, καὶ ἡ Ζωὴ ἔσπασε σ' ἓνα βουβὸ κλάμα.

— Πάμε, Ζωή, ἔχει δίκαιον ὁ γιὰτρός. Μὰς γλύτωσε μάλιστα τὴν τελευταία στιγμή ἀπὸ ἓνα μεγάλο κρῖμα.

Ἐπίασαν τὴν Ζωὴ ὁ ἑνας ἀπὸ τῆ μιᾶς κι' ὁ ἄλλος ἀπ' τὴν ἄλλῃ μεριὰ καὶ τὴν βοήθησαν νὰ φύγῃ ἀπ' τὸ λατρεῖο - σφαγεῖο.

Σάββας Ν. Σανθόπουλος

θήκον. Ἄλλα διὰ τῆς γραφίδος, ἄλλα διὰ τοῦ προφορικοῦ λόγου, ἄλλα διὰ τῶν δακτύλων καὶ τῶν προσευχῶν καὶ ἄλλα διὰ τοῦ σκληροῦ ἐλέγχου εἶναι ἀναγκασιότατον ὅλα νὰ δραστηριοποιήσουν τὴν πίστιν των ὅτι ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος πρέπει νὰ ὀδηγηθῇ εἰς τὴν ἀληθινὴν πορείαν διὰ τὴν αἰωνιότητα. Τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ἡ ἐποχὴ μας δὲν ἀντέχει εἰς ἐλεγκτικούς λόγους δὲν γίνεται ἀποδεκτόν, διότι ἐκαστὴ ἐποχὴ ἔχει τὰ ἑαυτῆς ἰδιαιτέρα γνωρίσματα κινούμενα ὁμῶς ἐντὸς τῶν γενικῶν πλαισίων, τὰ ὁποῖα εἶναι κοινὰ δι' ὅλας τὰς ἐποχάς, ἔστω καὶ ἂν ταῦτα ἐμφανίζωνται ὑπὸ διαφορετικὰ σχήματα.

Εἰς τὸ παρὸν ἄρθρον θὰ ἀναφερθῶμεν εἰς μίαν παρωχημένην ἐποχὴν, τὴν ἐποχὴν τοῦ προφήτου ΑΜΩΣ, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ γνωστοὶ τότε λαοὶ εὐρίσκοντο ἐν ἀναστατώσει διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῶν συνόρων των καὶ ὁ Ἰουδαϊκὸς λαός, ὁ περιούσιος αὐτὸς λαός, ὑπέστη κατὰπτώσιν θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν. Οἱ ἰσχυροὶ κατεδυνάστευον τοὺς ἀδυνάτους, οἱ ἄρχοντες ἐκαλλιέργουν τὴν ἀδικίαν, οἱ θρησκευτικοὶ ἡγέται περιεφρόνουν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, ὁ λαὸς μετήρχετο τὰς πάσης φύσεως παρεκτροπὰς. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ ἐλυποῦντο διὰ τὸ κατάντημα τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἡ καρδιά των ἐφλέγετο ἀπὸ τὸν πόθον νὰ βοηθήσουν εἰς τὴν ἐπάνοδον τῶν ἁμαρτωλῶν. Προσηύχοντο, παρεκάλουν τὸν Θεὸν νὰ τοὺς φωτίσῃ καὶ νὰ τοὺς ὑποδείξῃ τρόπους δραστηριότητος. Καὶ ὁ Θεὸς ὑπεδέεικνε. Τοὺς ἐκάλεε καὶ τοὺς ἀνέθετε τὸ προφητικὸν ἔργον. Τοὺς ἀπέστειλε νὰ κηρύξουν ὅχι μὲ κολασευντικούς λόγους, ἀλλὰ μὲ ἐλεγκτικούς λόγους. Εἰς ἑξ' αὐτῶν τῶν ἀπεσταλμένων τοῦ Θεοῦ ἦτο καὶ ὁ προφήτης Ἀμώς, τοῦ ὁποίου τὴν μνήμην τιμᾷ ἡ Ἐκκλησία μας τὴν 15ην Ἰουνίου. Ἰδιαίτερος εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἡ μνήμη τοῦ προφήτου Ἀμώς εἶναι ἓνα κέντρισμα πρὸς τοὺς ἐργάτας τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τοὺς θαλάμους εἰς τὰς ἐπάλξεις, διότι ἡ ἁμαρτία ἐπεξέτεινε τοὺς πλοκάμους τῆς εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς

ζωῆς τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου. Τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ διέρχονται δεινὴν κρίσιν ἡθικὴν, θρησκευτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν. Ἐπ' αὐτοῦ νομίζομεν ὅτι δὲν θά ὑπάρξῃ ἀντίλογος, δεδομένου ὅτι ἀκούονται μὲν κηρύγματα πολλὰ, ἀλλὰ δὲν συγκινοῦν καρδίας. Καὶ τὸ ἐρώτημα τίθεται εὐθέως: διατί δὲν συγκινεῖται ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος; Μήπως τὰ γλυκὴν καὶ κηρύγματα τὸν ἀποκοιμίζουν; Μήπως ἐπιβάλλεται νὰ ἀκουσθῇ τὸ προφητικὸν κήρυγμα; Ἄλλ' ἄς ἴδωμεν ὀλίγα διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον τοῦ προφήτου Ἀμώς.

Ὁ προφήτης Ἀμώς ἤρμασε περὶ τὸ 750 π.Χ. Ἐγεννήθη εἰς Θεκοιὰ πλησίον τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἦσχολεῖτο μὲ τὴν βοσκὴν προβάτων καὶ τὴν καλλιέργειαν συκομορεῶν, ὅταν ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ ἀναλάβῃ τὸ προφητικὸν ἔργον. Εἶναι ὁ ἀρχαιότερος τῶν προφητῶν, οἱ ὅποιοι ἄρῃσαν γραπτὰς προφητείας. Διήλθε τὰ νεανικά του ἔτη ὁ Ἀμώς εἰς τὸ ὑπαιθρον μακρὰν τῶν δολιοτήτων τῶν πόλεων ἀφωσιωμένος εἰς τὸ ἔργον του. Πλημμυρισμένος ἀπὸ ἀγνὰς σκέψεις καὶ διαθέσεις ὑπακούει εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Κυρίου. Τὴν ἀγνότητα αὐτὴν ἀγωνίζεται ἔπειτα νὰ τὴν κάμῃ γνωστὴν καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι εἶχον δεθῇ μὲ τὴν ὕλην καὶ τὴν διαφθοράν.

Ὁ Ἀμώς ζῇ εἰς μίαν ἐποχὴν, καθ' ἣν «ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ θεοσέβεια εἶχον ὑποστῇ σοβαρὰν μείωσιν, τὰ ἥθη κατέπιπτον καὶ οἱ Ἰσραηλίται τετυφλωμένοι ἐκ τῶν ὕλικῶν ἀπολαύσεων ἔβαινον ἀσυναισθήτως πρὸς τὴν ἄβυσσον». Τὴν λαμπρότητα, τὴν ὁποίαν εἶχον δημιουργήσῃ αἱ μακραὶ βασιλεῖαι τοῦ Ὁσίου ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ τοῦ Ἱεροδοάμ Β' ἐν τῷ Ἰσραὴλ, εἶχε μείωσῃ ἡ πολιτικὴ ἰσχὺς τῶν ἰσχυρῶν κρατῶν τῆς Συρίας καὶ Βαβυλωνίας καὶ ἡ ἐμπορικὴ δραστηριότης, δι' ἣν ἐπεκράτησεν ἡ εὐμάρεια καὶ ἡ ὕλοφροσύνη εἰς ὅλα τὰ τότε ἔθνη.

Ὁ λαὸς ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ ζῇ εἰς τὴν παρανομίαν. Τότε καλεῖται ὁ Ἀμώς νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἔργον τῆς στηλιτεύσεως τῆς κακίας τῶν ἀνθρώπων. Περιέρχεται τὰς πόλεις καὶ μὲ τὸ γεμάτον θεοσέβειαν κήρυγμα ἐλέγχει πλουσίους, ἰσχυροὺς, ἀξιωματοὺς, οἱ ὅποιοι ἐφρόντιζον μόνον διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν παθῶν των καὶ ἡδιαφύρουν διὰ τὸν λαόν των. Ἐλέγχει μὲ σκληρότητα ὅλους ἐκείνους οἱ ὅποιοι παρημέλουν τὰς ὑπόχρεώσεις των διὰ τὴν ἡθικοποίησιν τῶν συνανθρώπων των ἐπιδιδόμενοι εἰς ἀσελγείας

καὶ διεστραμμένας πράξεις.

Ἡ παρρησία καὶ τὸ θάρρος τοῦ Ἀμώς, δι' ὃν ἤλεγξε τοὺς πάντας, προκαλοῦν συγκίνησιν εἰς τοὺς ἐργάτας τοῦ Εὐαγγελίου. Συγχρόνως ὅμως δύναται νὰ προβληθῇ ὡς ὁδηγὸς εἰς ὅλους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἀναλαμβάνουν ἀγῶνας ἐλεγκτικούς καὶ τοὺς διεξαγὰγον μετ' ἀποφασιστικότητος.

Εἰς τὸ προφητικὸν κήρυγμα τοῦ Ἀμώς σαφῶς τονίζεται, ὅτι εὐάρεστος εἰς τὸν Θεὸν λατρεία εἶναι ἡ ἐντιμότης τοῦ βίου, ἡ ἀγαθότης, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη. Ἡ πρὸς τὴν τελειότητα ἐνατένσις τοῦ πιστοῦ πρέπει νὰ εἶναι τὸ πρῶτιστον καὶ μοναδικόν καθήκον. Πιστὸς θεωρεῖται κατὰ τὸν Ἀμώς ἐκεῖνος ὁ ὅποιος ἐκφράζει τὴ θρησκευτικότητά του διὰ τῆς ἡθικῆς του μετὰ τοῦ Κυρίου. Οἱ ἱπὲρ τοῦ ἰδίου τοῦ ἀγωνιστοῦ περιποιήσεις πρέπει νὰ εἶναι ἄγνωστοι.

Διότι δὲν αἰσχύνομαι τὸ Εὐαγγέλιον

Ὅσοι ἐβάδισαν τὴν ὁδὸν τοῦ ἐλεγκτικοῦ κηρύγματος γνωρίζουν καλῶς τὰς δυσκολίας. ἔχουν τὴν πείραν ὅτι τὰ ἐμπόδια εἶναι πολλὰ προβαλλόμενα ἀπὸ ὅλους ἐκείνους οἱ ὅποιοι θεωροῦν τὸν ἑαυτὸν τοὺς θιγόμενον. Οἱ ἐλεγχόμενοι μετέρχονται τότε πολλὰ καὶ ποικίλα μέσα διὰ τὸν ἀφανισμόν τοῦ ἐργάτου τῆς ἀληθείας. Τὸ συναντῶμεν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ προφήτου Ἀμώς. Ὅλοι οἱ ἐλεγχθέντες διὰ τὸν ἐγωϊσμόν καὶ τὸν διεσθαρμένον βίον των ἐξηγέρθησαν ἐναντίον τοῦ προφήτου καὶ ἠξίωσαν ἀπὸ τὸν ἀρχιερεὰ τῆς Βασιλῆας νὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ τὸν λόγον καὶ νὰ τὸν ἐκδιώξῃ ἐκτὸς τῶν ὁρίων τοῦ βασιλείου. Ὁ ἀρχιερεὺς Ἀμεσίας διὰ νὰ διατηρηθῇ ἐν τῇ θέσει του ἐκακοποίησε τὸν Προφήτην, ὁ δὲ υἱὸς του τὸν ἐκτίπησεν εἰς τινα συγκέντρωσιν θανάσιμος εἰς τὸν κρόταφον διὰ ροπαλοῦ καὶ μετὰ διήμερον παρέδωκεν ὁ προφήτης τοῦ Θεοῦ τὸ πνεῦμα του χαίρων, διότι ἤξιώθη νὰ κηρύξῃ ἐπὶ μίαν πεντηκονταετίαν καλῶν εἰς μετάνοιαν τὸν λαόν τοῦ Θεοῦ καὶ παρέχων τὴν θεβαιότητα τῆς σωτηρίας.

Οἱ καταδυναστευόμενοι ἄνθρωποι τῶν χρόνων τοῦ Ἀμώς εὗρον τὸν ὑποστηρικτὴν των καὶ τὸν ἀκαταπύρνον παρήγορον εἰς στιγμὰς ἡθικῆς πτώσεως καὶ ἠκολούθησαν πολλοὶ τὰ παραγγέλματά του. Καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς ἀναζητοῦν τοὺς ἀποφασιστικούς ἐργάτας, οἱ ὅποιοι θά κηρύξουν τὴν ἀ-

Κοινωνικά θέματα

ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ

1. Τὰ ἀποθέματα τοῦ Ἔθνους.

Τὰ ἀποθέματα τοῦ Ἔθνους εἶναι ἡ νεολαία του. Εἶναι τὰ παιδιά ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα, σάν νεόφυτα καλλικάρπου ἐλαίας θὰ δώσουν αὐριον, ὅταν ἀνδρωθοῦν, τὸ συγκινητικὸν «παρῶν», ὅταν κληθοῦν ὡς σιραιῶται φρουροὶ τῶν ἱερῶν καὶ δοίων τῆς ἀθανάτου φυλῆς μας, ὅταν κατὰ τὴν κλίσιν των καὶ τὰς καλλιεργημένας δεξιότητάς των εἰδικευθοῦν ὡς ἐπιστήμονες, ὅταν καὶ ὡς ἅπλοι χειρωνακτεῖς σταθοῦν ἐπὶ τῆς γραμμῆς τοῦ καθήκοντος. Διότι κάθε ἐργασία πνευματικῇ ἢ χειρωνακτικῇ, ἀρεξαστήτως τοῦ εἶδους τῶν ἀπασχολήσεων, φέρει, ἢ πρέπει νὰ φέ-

ρη, τὴν σφραγίδα αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος ποὺ εἶναι ἐπιταγὴ τῆς ἡθικῆς συνειδήσεως. Οἷα-δήποτε ἐργασία ἢ καὶ κατὰ παρώθησιν ἀποστολῇ, χωρὶς τὴν ἱερὰν σφραγίδα τοῦ καθήκοντος καὶ πλημμελῶς διεξάγεται καὶ καταπονεῖ, ἐφ' ὅσον δὲν εὐχαριστεῖ ἢ ἔχει κίνητρον ἀλλῶς τὸ εἰκὸν συμφέρον.

Ἄν καὶ ἡ συνειδητοποίησις τῆς μεγάλης αὐτῆς ἀληθείας ἐρχεται μὲ τὴν ὠρίμανσιν τοῦ νέου ἢ τῆς νέας, εἶναι ὅμως εἰς τὸν αἰῶνα μας ἐπιβεβλημένη ἡ ἀφύπνισις καὶ τὸ ὁδηγητικὸν φῶς, ποὺ μὲ τὸν προπολεὰ τῶν πνευματικῶν ταγῶν καὶ τὴν σιορρικὴν μέ-

λήθειαν γυμνὴν διὰ νὰ προφυλαχθοῦν ἐκ τῶν παγίδων τοῦ διαβόλου ὅσοι πιστεύσουν εὐλικρινῶς. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι σαφὴς καὶ παραγγέλλει: «ὅς γὰρ ἐάν ἐπαισχυθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἀμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων» (Μαρκ. 8, 38). Ὅταν φοβῆται ὁ Χριστιανὸς νὰ διακηρύξῃ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀληθείας, γίνεται ἀρνητὴς τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐχθρὸς τῆς ἀρετῆς.

Εἰς ἓνα ψαλμὸν τοῦ Δαβὶδ ὁ χριστιανὸς ἀναγινώσκει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ διακηρύττῃ τὴν ἀλήθειαν πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν καὶ εἰς πᾶσαν ἐποχὴν: «Τὴν δικαιοσύνην σου οὐκ ἔκρυπα ἐν τῇ καρδίᾳ μου, τὴν ἀληθειάν σου καὶ τὸ σωτήριόν σου εἶπα, οὐκ ἔκρυπα τὸ ἔλεός σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἀπὸ συναγωγῆς πολλῆς» (Ψαλ. 40, 10).

Ἀσφαλῶς εἰς κάθε καλὸν καὶ φιλειργονικὸν ἄνθρωπον πρέπει νὰ εἶναι μισητὸν τὸ νὰ δυσαρεστῇ τὸν συνάνθρωπόν του. Ἄλλ' ὅταν ὅμως παρατηρῇ ὅτι οἱ συνάνθρωποι του χλευάζουν τὴν ἀλήθειαν καὶ καταπατοῦν τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ τότε ὀφείλει νὰ λάβῃ τὴν σάλπιγγα καὶ νὰ σαλπίσῃ ἐνα ὀδυνηρὸν ἢ θυρυβώδη ἤχον. Τότε εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ζητήσῃ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ τὴν ἰσχυρὰν φιλίαν τοῦ Κυρίου, τὴν

γενναϊόφρονα ἀγάπην Του, τὴν ἀμέτρητον ὠραιότητα καὶ τὴν ἀκατάβλητον ἰσχύιν Του διὰ νὰ θριαμβεύσῃ εἰς ἓνα ὠραῖον ἀγῶνα πρὸς καθυπόταξιν τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων τοῦ ἀντικειμένου καὶ συντριβὴν τοῦ κακοῦ.

Εἰς τοὺς ἐλεγκτικὸς ἀγῶνας ὡς ἀμοιβή, τροφή καὶ στέγη προσφέρονται ἡ πείνα, ἡ δίψα, ἡ πορεία, ὁ κίνδυνος. Ὅστις ἀγαπᾷ τὴν ἀλήθειαν εὐλικρινῶς ὡς ἀκολουθήσῃ τὸν δρόμον τὸν ὁποῖον ἐβάδισεν ὁ προφήτης Ἀμώς. Εἰς τὸν γενναῖον ἀθλητὴν τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀληθείας θὰ ἀπευθύνωνται πάντοτε τὰ κάτωθι λόγια: «Δούλε τοῦ Θεοῦ, καλῶς ἔκαμες, καλῶς ἐπολέμησες τὸν καλὸν ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον μόνος ἠγωνίσθης ἐναντίον ἐπαναστατημένων ἐκ τῶν παθῶν ἀτόμων. Τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἀληθείας ὑπηρετήσες ἄνευ ὑστεροβουλίων. Διὰ τὴν ἀλήθειαν ὑπέφερες καὶ δι' αὐτὴν ἐφρόντισες καθ' ὅλην τὴν ἐπὶ γῆς ζωὴν σου. Ὁ κόσμος σὲ ἔκρινε μὲ ἐχθρότητα καὶ μὲ τὰ μέτρα τῶν ἰδικῶν του ἀξιώσεων. Σὺ ὅμως ἠρνήθης τὴν φιλίαν τοῦ κόσμου διὰ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ. Ἀφωσιώθης ἄνευ ὑπολογισμῶν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀρετῆς. Σοὺ ἀξίζει ὁ οὐρανός...».

Καὶ ὁ Δίκαιος Κυριῆς θὰ ἐπισφραγίσῃ: «Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ!.. Εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου».

Δημήτριος Β. Χαρίσης

ριμναν τοῦ Κράτους θὰ διδάξῃ καὶ συγχρό-
νως θὰ δείξῃ εἰς τὴν νεολαίαν μας πὺς
δὲν καλεῖται ὡς ἕνας ἀριθμὸς πρὸς κατὰ-
ληψιν κάποιας κενωθείσης θέσεως, ἀλλ' ὡς
πρόσωπον δημιουργοῦ δηνάμεως εἰς τὸν
ὅλον μηχανισμόν τῆς Πολιτείας, τῆς Κοι-
νωνίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως καὶ τῆς
οἰκογενείας. Εὐνόητον δι' χειραγωγουμένην
ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς τῆς παιδαγωγοῦς καὶ
πνευματικοὺς πατέρας καὶ ἀσφαλιζομένην κα-
τὰ τὴν πορείαν τῆς ἀναπτύξεώς της, ἵνα μὴ
ὑποστῇ ψυχικὴν φθοράν, θὰ δικαιώσῃ τὰς
ἐλπίδας καὶ θὰ φανῇ ἀνταξία τῶν μεγάλων
μας προσδοκιῶν.

Ἄς μὴ διαφεύγῃ τὸ γεγονὸς δι' καὶ ἡ
νεολαία μας εἶναι ἕνας ζωντανὸς ὁργανι-
σμός, πού, ὡς τόκος ἄλλου παρομοίου ὁργα-
νισμοῦ, ἐπίσης δηλαδὴ ζωντανοῦ, ἐκληρο-
νόμησε φόβον ῥοπῶν, τάσεων, ἐπιθυμιῶν,
πὺς ψυχοσωματικὰ μορφοποιοῦν τὸν ἐν ἀνε-
λίξει χαρακτῆρα, ἀπὸ τὸν ὅποιον θὰ ἐξαρ-
τηθῇ καὶ τοῦ παιδιοῦ ἡ εὐτυχία ἢ δυστυχία,
ἀλλὰ καὶ θὰ δικαιωθῇ, εἴπομεν, ἢ θὰ δια-
ψευθῇ ἡ προσδοκία μας. Ἐπὶ τοῦτου, πὺς
ὡς κληρονομικὴ καταβολὴ ἀνεξάρτητος τῆς
βουλήσεως τοῦ παιδιοῦ, ὑφίσταται ὡς φόβ-
τος καὶ μάλιστα ἀνεπιθύμητος καὶ ἐπιζήμιος,
ἔχομεν καὶ τὸ ἄμεσον οἰκογενειακὸν περιβά-
λλον, τὸ ὅποιον, κατὰ τὴν περίοδον τῆς θρε-
φικῆς, νηπιακῆς καὶ ἐφηβικῆς ἡλικίας ἐ-
πιδρᾷ σπουδαίως ἴσως καὶ ἀποφασιστικῶς
ἐπὶ τοῦ ἀναναπτύκτου χαρακτῆρος τῆς ἀνι-
σχύρου βουλήσεως καὶ ἐπισηφαλοῦς κρίσεως
τοῦ παιδιοῦ καὶ διὰ τοῦτο κλεῖσθαι τὰ δεκαο-
κτὼ του χρόνια, εἴτε εἶναι ἄρρεν εἴτε εἶναι
θῆλυ. Εἶναι μὲν τὸ ἄμεσον περιβάλλον παρὰ
τῶν ἐξωτερικῶς, ὅμως προβάλλεται ὡς κη-
δεμονεύουσα καὶ δεσπύζουσα ἀρχὴ τοῦ ἐξηρ-
τημένου παιδιοῦ. Ἡ ἐξάρτησις σημαίνει ὅλο-
κληρωτικὴν παράδοσιν καὶ τοῦ ὥριμον ἀ-
κόμη ἀνθρώπου, πολλῶν μᾶλλον τοῦ νηπίου,
τοῦ μειραλίου, τοῦ ἐφήβου, μὲ ἀνύπαρκτον
ἢ καὶ μειωμένην ἀντίστασιν. Τὸ παιδί εἰσδέ-
χεται χωρὶς κριτικὴν. Καὶ εἰσδέχεται δι' αὐ-
τὴν ἅμεσον τὸ εὐχαριστεῖ, τὸ ἱκανοποιεῖ, τὸ ἐντυ-
πωσιάζει. Αὐτὰ διδάσκει ἡ ψυχολογία τοῦ
παιδιοῦ καὶ ἡ πείρα μας.

Ἐπεὶ τὸ ἔμμεσον περιβάλλον. Οἱ συγ-
γενεῖς, οἱ φίλοι, ἡ γειτονία, τὸ σχολεῖον τοῦ
ἀνολέγον ἕνα νέον κόσμο μὲ ἀλληλοσυγκρου-
όμενας ἰδέας, γνώμας, ἀντιλήψεις περὶ τῆς
ζωῆς καὶ τὰ τοιαῦτα, ὅποτε τὰ πολλὰ σιόμα-

τα μὲ τὰ πολλὰ τοὺς ἀξιώματα «πιπιλίζουν»
στ' αὐτὰ τοῦ παιδιοῦ καὶ τοῦ χαράσσουσαν κανό-
νας βίου καὶ συμπεριφορᾶς πρὶν ἢ ἀκόμη οχη-
ματισθῇ καὶ ἀριωθῇ εἰς πρόσωπον ἐλευθε-
ρον, ἀποδεσμευμένον ἀπὸ ὑποχρεώσεις πὺς
τοῦ ἀχρηστεύουν τὴν καλῶς νοουμένην ἐ-
λευθερίαν. Καὶ τοῦτο ἐπόμενον ἐφ' ὅσον τὰ
ἀκροάματα καὶ τὰ θεάματα εἶναι πολλάκις,
ἢ μᾶλλον, κατὰ κανόνα, ἀντιφατικὰ καὶ ἀ-
ναιρετικὰ ἀλλήλων. Τὸ κληρονομικῶς θε-
βαρημένον παιδί κατὰ φυσικὸν βιολογικὸν
νόμον, καὶ δεδομένου δι' ἡ ἡθικὴ κρίσις νη-
πιάζει, θὰ κλῖνῃ μᾶλλον πρὸς δι' αὐτὴν
τὸ εὐχαριστεῖ καὶ δὲν ἀπαιτεῖ καταπόνησιν.
Θὰ προτιμῇ ἀναλόγως τῆς ἡλικίας του, δι' τι
τὸ ἐνοικτιον καὶ αἱ ὀρμαὶ τοῦ ἀπαιτοῦν. Εἴ-
ναι ἄλλως τε γνωσταὶ αἱ ἀντιδράσεις του,
διὰν ἀκούσῃ τὰ ἀρνητικὰ «μὴ» «ὄχι» κλπ. πὺς
προσπορεύουν εἰς τὰς προτιμήσεις του. Ἀπὸ
τὴν σύγκρουσιν τὴν ὁποῖαν προκαλοῦν εἰς τὸ
μυαλό του αἱ λόγῳ ἢ ἔργῳ διδασκαλίαι τοῦ
ἄμεσου καὶ τοῦ ἐμμέσου περιβάλλοντος, δὲν
γεννᾶται ὁλοκληρωμένος πνευματικὸς ἄν-
θρωπος, ὥστε ἀνδρούμενος νὰ αὐτοκυδεργᾷ-
ται σοφῶς.

Ὅταν τὸ παιδί καὶ τῶν δύο φύλων εἰσερ-
χεται εἰς τὸ στάδιον τῆς ἡβῆς καὶ μαζὶ μὲ τὰς
ψυχοβιολογικὰς τὸν ἀσπασιαιώσεις τοῦ προσ-
τίθεται καὶ τὸ ἀνεργάτιστον τοῦ ἄμεσου καὶ
ἐμμέσου περιβάλλοντος, ἀσφαλῶς θὰ καταφύ-
γῃ εἰς τὸ περιοδικόν, εἰς τὸ βιβλίον, εἰς τὸ
δέπτερον, εἰς τὸν κινηματογράφον, εἰς δι' τι
προσφέρει γνώσεις καὶ ψυχαγωγεῖ, εἰς δι' τι
διερεθίζει καὶ ἐξάπτει, εἰς δι' τι ἡδονικὰ τοῦ
καλλιέργει τὴν ἐξωστρέφειαν καὶ δυναμώ-
νει τὰ φτερά τῆς φαντασίας του, ὅποτε με-
ταβάλλεται εἰς ἕνα καλὸν ἢ κακὸν δυναμι-
κὸν παράγοντα μέσα εἰς τὸ σπῆι, τὸ σχο-
λεῖον, τὴν κοινωνίαν.

Ἄλλ' ἐπιβάλλεται νὰ συνεχίσωμεν.

Ἄρχμ. Χριστ. Καλύδας

ΠΑΡΑΚΛΗΣΙΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἀγαπητοὶ μας συν-
δρομηταί, ὅσοι δὲν ἐστεῖλαν τὴν συν-
δρομήν τους, ὅπως ἀποστείλουν αὐτὴν
εἰς τὴν διεύθυνσιν Ὑποδιοκὸν «ΑΠΟ-
ΛΥΤΩΣΕΙΣ - Πέλοπος 7 - Θεσσαλονίκη.

Ὁτι ἐνδύσασθε τὴν πραότητα τοῦ κυρίου

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΜΟΔΑ

“Ἐνδύσασθε...”

...τὴν πραότητα» (Κολ. 3, 12)

2. Η ΠΡΑΟΤΗΣ

Ἡ πραότης. Αὐτὸ εἶναι τὸ φόρεμα ποὺ ὑποδεικνύουμε στὴ συνέχεια. Εἶναι τὸ φόρεμα ποὺ ἔρχεται δεύτερο σὲ ποιότητα καὶ σὲ ἀξία ὕστερα ἀπὸ τὸ λαμπρὸ φόρεμα τῆς ταπεινοφροσύνης. Φοριέται πάντοτε. Σ' ἐδὲς τὶς ἐποχὲς τοῦ ἔτους. Ἀνοίξει, καλοκαίρι, φθινόπωρο καὶ χειμῶνα. Ἡ πραότης μὲ τὴν ταπεινοφροσύνη παρουσιάζουν μιὰ σπάνια οὐνδεσι ποὺ κάνει ἀφάνταστα ὥραια τὴ γυναῖκα. Δίδει μιὰ ἰδιαίτερη χάρι. Ἐνα γούστο γιὰ νὰ χρησιμοποιήσουμε τὸ λεξιλόγιό τῆς κομμικῆς καὶ μοντέρνας μόδας. Καὶ καὶ περιοσότερο.

Πρῶτος θὰ πῇ ἡμερος, ἡνυχος, ἡπιος, ἀόργητος, εἰρηνικός, ἐπιεικής, γλυκὺς ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων. Ποιὲ ὅμως ἀπέναντι τῆς κακίας. Ὑπάρχει, λοιπόν, καλύτερη ψυχικὴ ὁμορφιά ἀπὸ τὴν πραότητα αὐτήν;

Γιὰ νὰ ἐκτιμήσουμε καλύτερα τὴν ἀξία τῆς πραότητος πρέπει νὰ σκεφθῶμε τὸ ἀντίθετό της. Νὰ σκεφθῶμε, ἰὸν θυμὸ, τὴν ὀργή, τὴν ταραχή, τὶς φωνές, τὶς ἔδρες ποὺ κυριολεκτικὰ κάνουν κουρέλι τὴ γυναῖκα. Καὶ μὴπως ὅλες αὐτὲς οἱ ἐκδηλώσεις τῆς ὀργίλης γυναικὸς δὲν εἶναι πραγματικὸ κουρέλι μπροστὰ στὴν λαμπρότητα τῆς πραότητος; Κουρέλι ὁ θυμὸς. Μετάξι ἡ πραότης.

Ἡ προσοτιομένη γυναῖκα ἀπολαμβάνει εἰρήνη καὶ ψυχικὴ ἡρεμία πάντοτε. Ἔτσι διατηρεῖ καὶ τὴν ὑγεία της ἀκμαία. Γιατὶ τίποτε περιοσότερον δὲν ὑποσκάπτει τὴν ὑγεία μας ὅσο τὴν ὑποσκάπτει ὁ θυμὸς καὶ ἡ ὀργή. Κλονίζει δολόκληρο τὸ νευρικὸ σύστημα καὶ ὁδηγεῖ στὴν μελαγχολία.

Ἡ γυναῖκα μὲ τὴν πραότητα ἔχει τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ, ἔχει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον γιατί ἡ πραότης εἶναι καρπὸς τοῦ ἁγίου Πνεύματος. «Ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματός ἐστιν... πραότης...» (Γαλ. 5, 23).

Ἡ γυναῖκα ἡ πραεῖα εἶναι ἡ προσοτατευμένη τοῦ Θεοῦ. Ὁ Κύριος ἀναλαμβάνει ἐπὶ τὴν προσοτασία του τοὺς πραεῖς. «Ἀναλαμβάνει πραεῖς ὁ Κύριος» (Ψαλμ. 146, 6). Αὐτὸ τονίζει ὁ ψαλμοδός.

Ἡ στολισμένη γυναῖκα μὲ τὸ φόρεμα τῆς πραότητος εἶναι ἀγαπητὴ σὲ ὅλους καὶ πάντοτε. Εἶναι ὁ ἄγγελος τῆς εἰρήνης καὶ τῆς γαλήνης. Ὅπου σταθῇ καὶ ὅπου εὐρεθῇ ἐκεῖ γαληνεύουν τὰ πάντα. Ἀντιμετωπίζει μὲ ὑπομονὴ καὶ ἡρεμία ὅλες τὶς προκλήσεις, τὶς εἰρωνεῖες καὶ τὰ σχόλια. Ἀλλὰ καὶ διαντὴν ἐπιπλήτουν καὶ τὴν ὑβρίζουν ἔσιω καὶ ἄδικα ἀκόμη καὶ τότε μένει ἡ ἴδια. Ἡρεμὴ καὶ γαλήνια. Καὶ ἂν χρειασθῇ νὰ ἀπαντήσῃ, θὰ ἀπαντήσῃ μὲ λόγια καταπραῖντικά καὶ γλυκά. Μπροστὰ σὶδ ψυχικὸ αὐτὸ μεγαλεῖο ποῖος ἢ ποιά μπορεῖ νὰ μὴ σιωπήσῃ; Ὑπάρχουν φοβὲς ποὺ καθέννας ἔχει μιὰ σινοχωρία ἢ εἶναι ἐκνευρισμένος ἀπὸ μιὰ κάποια αἰτία καὶ θέλει νὰ ξεσπάσῃ κάπου, νὰ φωνάξῃ γιὰ νὰ ἡρεμησῇ. Μοιάζει σὰν τὸ κύμα τὸ ὀρητικὸ καὶ ἀφροισμένο ποὺ πάει νὰ χτυπήσῃ σὶδ βράχο γιὰ νὰ σπάσῃ. Βράχος ἐδῶ εἶναι ὁ πρῶτος. Καὶ εἶναι ὥραια νὰ εἰσοι τέτοιος βράχος στὶς περιπτώσεις αὐτὲς γιὰ νὰ ἡρεμῶν οἱ ἄνθρωποι. Εἶναι μιὰ μεγάλη προσφορά αὐτή. Εἶναι ἱεροποστολή. Σωστὰ εἶπε κάποιος: «Ἡ πραότης μετέτρεψε περιοσότερους ἁμαρτωλοὺς παρὰ ὁ ζῆλος, ἡ εὐγλωτία καὶ ἡ μὀρφωσις». Ἀληθινὴ εὐλογία τοῦ οὐρανοῦ ἡ προσοτοιομένη γυναῖκα πάνω σὲ τούτη τὴ γῇ. Ὅπου τέτοια ὁμορφὴ γυναῖκα, ἐκεῖ δὲν ὑπάρχουν ἐριδες, φωνές καὶ διαπληκτισμοί. Ἐκεῖ βασιλεύει ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ.

Σὰν χροισιανές, λοιπόν, σὰν παιδιὰ τῆς ἐπίγειας βασιλείας τοῦ Ἰησοῦ, πρέπει νὰ ντυθῶμε ὅλες τὴν πραότητα. Τὸ παραγγέλλει ὁ ἀπ. Παῦλος: «Ἐνδύσασθε τὴν πραότητα» (Κολ. 3, 12). Τὸ παραγγέλλει τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ: «Τέκνον, ἐν πραότητι τὰ ἔργα σου διεξάγαγε» (Σοφ. Σειρ. 3, 17). Ἀλλὰ ἡ πὶδ ὥραια προοτροπή, θὰ ἔλεγα, εἶναι ἐκείνη τοῦ Ἰησοῦ, διὰν ἔλεγε κάποια ἡμέρα σὲ ἐκείνους ποὺ τὸν πρόσεχαν: «Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, διὲ πρῶς εἶμι» (Ματθ. 11, 19). Καὶ ἤθελε μὲ αὐτὸ νὰ τοὺς πῇ διὲ πρέπει καὶ αὐτοὶ νὰ γίνωνν τέτοιοι. Μέσα σὶδ βασιλείῳ τοῦ

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Εὐλογημένη συνάντησις

Τὴν 8ην Ἰουνίου τ. ἔ. ἐπραγματοποιήθη εἰς τὴν αἰθουσαν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως συνέλευσις τῶν στελεχῶν ὅλων τῶν χριστιανικῶν ἀδελφοτήτων. Ἐλαβον μέρος τὰ μέλη τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων «Ζωῆς», «Σωτήρος», «Ἀπολυτρώσεως» κ.ἄ., οἱ διδάσκαλοι αὐτῶν, κυκλάρχαι καὶ κυκλάρχισσαι καὶ ὅλοι ὅσοι ἐργάζονται εἰς τὸν ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου μετ' ἐραποστολικὸν ζῆλον. Ὅλοι οἱ συνεργοὶ τοῦ Θεοῦ, ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν εἰς τὴν θέσιν τοῦ ζῶντος καὶ ἀοράτου Κυρίου, ὁ δρατὸς καὶ ζωντανὸς ποιμέναρχης. Ἦτο μία εὐλογημένη συνάντησις. Ἡ χαρὰ καὶ ἡ συγκίνησις ἦτο ὁλοφάνερη εἰς τὸν π. Λεωνίδα, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν προσφώνησίν του ἐτόνισε μὲ πολλὴν δύναμιν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐνότητος ὅλων τῶν πνευματικῶν δυνάμεων τῆς ἐπισκοπῆς του, τὴν συνεργασίαν ὅλων ἐκείνων ποὺ ἐργάζονται διὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

Θεῖος πόθος

Ἐνας ἀπὸ τοὺς βασικοὺς σκοποὺς τοῦ ποιμέναρχου μας π. Λεωνίδα εἶναι νὰ συνεργασθῶν ὑπὸ τὴν σκέπην του ὅλα τὰ πνευματικὰ στοιχεῖα, ὅλοι οἱ ποθοῦντες τὴν ἐπικράτησιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, σύλλογοι καὶ ἀδελφότητες. Διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ ἔθεσεν ἀδαμαντinas ἀρχάς. Ἀγάπη πρὸς ὅλους τοὺς τιμίους ἐργάτας τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὰς χριστιανικὰς ὁργανώσεις. Ἐλευθερία εἰς ὅλους τοὺς ἀγωνιζομένους εἰλικρινῶς διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς κοινωνίας ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Βοήθεια καὶ προστασία πρὸς τὰ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἐπιστράτευσις καὶ ἀξιοποιήσις ὅλων ὅσοι δύνανται νὰ διακονήσουν εἰς τοὺς ποικίλους τομεῖς τῆς ἐκκλησιαστικῆς δράσεως. Δὲν ἀναπαύεται μόνον εἰς τὴν ἐργασίαν. Ἐπιθυμεῖ τὴν συνεργασίαν, τὴν ἔνωσιν ὅλων, χωρὶς νὰ θέλῃ τὴν δέσμευσιν κανενὸς καὶ τὴν διάλυσιν χριστιανικῶν σωματείων. Δὲν καταπολεμεῖ τὰς χριστιανικὰς ὁργανώσεις, ἀλλὰ τὰς προστατεύει. Οὔτε κἀννεὶ διακρίσεις. Ἐπάνω ἀπ' ὅλα ἔχει τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν.

Ἰησοῦ, ἓνα βασίλειο ὑπέροχης πνευματικῆς ὁμορφίας θέσι ἔχουν μόνον οἱ πρᾶοι. Καὶ αὐτοὶ θὰ ἀπολαύσουν τὴν μεγαλύτερη τιμὴ σιτὸν οὐρανόν, γιατί θὰ εἶναι πλησίον τοῦ πρᾶου Ἰησοῦ. «Μακάριοι οἱ πραεῖς, διὸ αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν» (Ματθ. 5, 5). Κι' διὰ τὴν λέγῃ γῆ ἐννοεῖ τὴν νέα γῆ, τὸν οὐρανόν, τὴν οὐράνια βασίλεια.

Ἀλήθεια. Εἶναι κανεὶς νὰ ζηλεύῃ τὸ φῶρμα τῆς πραότητος. Αὐτὸ ἔκανε μιὰ γυναῖκα ποὺ κάθε φορὰ φιλονικοῦσε μὲ τὸν σύζυγόν της. Τὴ ζήλεψε καὶ νὰ τὴν ἔκανε νὰ τὴν ἀποκήσῃ. Κάθε φορὰ ποὺ καταλάβαινε διὸ θὰ θύμωνε καὶ θὰ ἀρχίζε τὸν καυγᾶ μὲ τὸν ἄνδρα της, ποὺ διακρινόταν γιὰ τὴν ἀκαταστασίαν του, πρόφτανε καὶ ἔπαιρνε μιὰ

γυναιὰ νερὸ καὶ τὸ κρατοῦσε σιτὸ σιόμα ἓνα λεπτό, ὅσο χρειάζετο νὰ ἡρεμήσῃ. Ἐπειτα τὸ κατάπινε. Ἔτσι σὲ λίγο καιρὸ ἡ δεξιόθυμη γυναῖκα βρῆκε τὴν θεραπείαν της. Ἐγινε πραεῖα.

Γυναικες καὶ κοπέλλες,

Μὲ αὐτὸ τὸ φῶρμα νὰ στολιζώμασθε. Μὲ τὴν πραότητα. «Ἐπιδεικνύμενοι πραότητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους» (Τιτ. 3, 2) καὶ μὲ τὸ ἄλλο ποὺ εἴπαμε τὴν περασμένη φορὰ. Τὴν ταπεινοφροσύνην. «Μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος» (Ἐφεσ. 4, 2). Εἶναι ὅμως καὶ ἓνα ἄλλο. Ἀλλὰ γι' αὐτὸ τὸ ἄλλο θὰ μιλήσουμε σιτὸ ἄλλο μας φύλλο.

Β. Αχ. Ψ.

«ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ» Μηνιαῖον δροδόξον χριστιανικὸν περιοδικόν.

Ἱδιοκτησία καὶ Ἐκδόσις Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Τηλ. 70-630 Θεσ/κη

Διευθυντής Συντάξας: Σάββας Ν. Σανθόπουλος, Πέλοπος 9, Θεσ/νίκη

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Γεώργιος Τριανταφυλλίδης, Ὁραιοπούλου 19, Θεσ/νίκη

Ἔτησίαν συνδρομή: Κατώτερον ὅριον ἐσωτερικοῦ δρχ. 10 — Ἐξωτερικοῦ δολλ. 1

Ἐπιστολαὶ - συνδρομαὶ εἰς Περιοδικὸν «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Θεσ/νίκη

ΤΥΠΟΙΣ: Α.Σ.Ε. — ΘΕΣ/ΝΙΚΗ

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

« Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγενήθη ἡμῖν σαφὴ ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ὁγισμὸς καὶ ὁπολύτρωσις » (Α' Κορ. 1, 30)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ' - ΕΤΟΣ ΚΥ'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
'Ιούλιος - Αύγουστος 1971

'Αριθ. φύλλου 307 - 308

ΠΙΣΤΟΣ Ἡ ΚΑΛΟΣ;

Τί ἄνθρωπος εἶνε ὁ ἀληθινὸς Χριστιανός, ὁ Χριστιανὸς ποῦ φέρει τὸ ὄνομα αὐτὸ ἐπαξίως; Καλὸς ἄνθρωπος. Αὐτὴ εἶνε ἡ ἀπάντησις τῆς κοινῆς γνώμης, ποῦ θεωρεῖται μάλιστα καὶ πολὺ εὐκόλη. Δὲν εἶνε ὅμως ἀληθινὴ. Ἡ ἀντίληψις ὅτι ὁ Χριστιανὸς εἶνε καλὸς ἄνθρωπος, ἢ ὅτι ὁ καλὸς ἄνθρωπος εἶνε Χριστιανός, ἐπεκράτησεν εἰς χρόνους παρακμῆς, κατὰ τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀμβλυνοθῆ ἡ διάκρισις μεταξὺ πιστοῦ ἀνθρώπου καὶ καλοῦ. Ὁ Χριστὸς ἐξήγησε νὰ πιστεύουν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸ πρόσωπόν του. Καὶ οἱ ἀπόστολοι ἐν συνεχείᾳ ἐκήρυξαν πίστιν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἐδίδαξαν ὅτι πρῶτον καὶ κύριον γινώρισμα τοῦ Χριστιανοῦ εἶνε ἡ πίστις. Καὶ ὠνόμασαν τὸν Χριστιανισμόν «πίστιν». Ἔτσι ὑπέδειξαν ὅτι Χριστιανὸς εἶνε ὁ πιστός. Ὁ πιστός εἶνε καὶ καλός· ἄλλ' εἶνε καλός, ἐπειδὴ εἶνε πιστός. Ὁ καλὸς ἄνθρωπος, ὅπως ἀντιλαμβάνεται τὴν καλωσύνην ἢ σημερινὴ κοινὴ γνώμη, γεννᾶται καλός, εἶνε φυσικὸς ἄνθρωπος. Ὁ πιστός ἀντιθέτως γίνε-ται καλός, εἶνε πνευματικὸς ἄνθρωπος. Ἀλλὰ τί λογῆς εἶνε ὁ καλός καὶ τί λογῆς ὁ πιστός; Τί διαφέρουν;

Ὁ καλὸς ἄνθρωπος εἶνε ἥσυχος· δὲν ἀδικοῖ κανένα· δηλαδὴ διὰ νὰ εἶμαι ἀκριβέστερος, δὲν ἐπιτίθεται εἰς κανένα διὰ νὰ τοῦ κά-νη ἄμεσον καὶ ἰδιόχειρον κακόν, δὲν ἐπιβουλεύεται ἄνθρωπον. Εἶνε εὐγενικός· δὲν δίγει ποτὲ κανένα. Δὲν θυμῶναι ποτὲ του. «Πονό-ψυχος»· κάθε φοράν ποῦ θὰ πληρωθῇ ἐλεεῖ καὶ τοὺς πτωχοὺς. Εἰς τὰς κρίσεις του πάν-ποτε ἐκλέγει τὴν μέσιν δόξιν, τὴν μέσιν λύ-σιν. Προγραμματισμένος εἰς τὴν ζωὴν του. Εἰς τὴν ὥραν του ἐπιστρέφει εἰς τὴν οἰκίαν του, εἰς τὴν ὥραν του τρώγει, εἰς τὴν ὥραν

του πραγματοποιεῖ ὅλας τὰς συναντήσεις του. Εἰς τὴν ἐργασίαν του καὶ εἰς ὅλας τὰς κοινο-νικὰς σχέσεις του τυπικὸς καὶ ὑποδειγματικὸς. Πολλοὶ τοῦ χρεωστοῦν, εἰς κανένα δὲν χρεω-στεῖ, πολλοὶ εἶνε ὑποχρεωμένοι εἰς αὐτόν, εἰς κανένα δὲν εἶνε ὑποχρεωμένος. Εἶνε προκο-μένος νοικοκύρης. Οὐδέποτε εἶνε φανατικὸς, οὐδέποτε ἄκρος. Πᾶν μέτρον ἄριστον. Ἄν εἶνε ἀπλοῦχος, μηρυγκῶ δὲν σκοτῶναι ἂν εἶνε μορφωμένος, προσφωνεῖ τοὺς πάντας εἰς τὸν πληθυντικόν. «Ὁ αὐτός μισεῖ, ἐτέρῳ οὐ ποιεῖ». Διὰ τὸν ἄνθρωπον αὐτόν δὲν ἐχρειάζετο νὰ ἔλθῃ ὁ Χριστὸς εἰς τὸν κόσμον καὶ νὰ ὑποφέ-ρῃ τόσα. Καὶ νὰ μὴ ἤρχετο ὁ Χριστός, αὐτός θὰ ἦτο πάλιν τόσον καλός. Εἰς τὴν ἐσωτερι-κὴν ζωὴν του συναισθάνεται αὐτάρκειαν καὶ αὐτοτέλειαν· δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ κανένα. Καὶ ὅμως εἶνε καλὸς πρὸς ὅλους. Καὶ ἀφοῦ δὲν ἔχει πάθη, δὲν μετανοεῖ ποτέ. Ἀφοῦ δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ Χριστὸν λυτρωτήν, δὲν βλέ-πει διὰ ποῖον λόγον πρέπει νὰ φλέγεται διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Χριστοῦ. Δὲν δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἄκραν ἀφοσίωσιν, τὴν ἀκρότη-τα τῆς ἀφιερώσεως, τὸν ἐξτρεμισμὸν τῆς θνι-σίας, «τίς τρέλλες τῆς πίστεως». Ὅσον διὰ τὴν ἐν Πνεύματι δογὴν καὶ ἄλλα παρόμοια, τοῦ εἶνε ἀπαράδεκτα· αὐτὸς ἂν ἦτο σύγχρο-νος καὶ φίλος τοῦ Χριστοῦ, θὰ τὸν ἐσυγκρη-τοῦσε καὶ δὲν θὰ τὸν ἄφηνε νὰ φθάσῃ μέχρι φραγγελίου. Καὶ ἂν ὁ Χριστὸς τὸν ἄκουε, δὲν θὰ ἐκαταντοῦσε εἰς τὸν σταυρόν, ἀλλὰ «θὰ ζοῦσε μιὰ ζωὴ εὐτυχομένην! Αὐτὸς ὁ ἄνθρω-πος δὲν εἶνε Χριστιανός, ὅχι δι' ἄλλο τίποτε, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τὸν Χρι-στόν.

Ὁ πιστός ἄνθρωπος, οἰοσδήποτε χαρακτήρ

καὶ ἂν εἶνε, πρὶν γνωρίσῃ καὶ πιστεύσῃ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ, οὐδέποτε συναισθάνεται αὐτάρκειαν καὶ αὐτοτέλειαν. Αἰσθάνεται ὡς ἀντικείμενον πού ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ κάπου νὰ κρεμασθῇ. Αἰσθάνεται ὅτι τοῦ λείπει κάτι ἀναγκαῖον, πού δύναται νὰ τοῦ τὸ συμπληρώσῃ ἕνα ἄλλο πρόσωπον ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του καὶ ἰσχυρότερον. Αἰσθάνεται ὅτι δὲν εἶνε ὁλοκληρωμένος, ἀλλ' εἰς τὴν ὑπαρξίν του βλέπει μίαν κενὴν ὑποδοχὴν, ἡ ὁποία τοῦ μαρτυρεῖ ὅτι κάποιος πρέπει νὰ πατήσῃ ἐδῶ, διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν προορισμὸν του καὶ νὰ ὁλοκληρωθῇ. Καὶ ἀντιλαμβάνεται ὅτι τίποτε δὲν τὸν πληροῖ, τίποτε δὲν εἶνε τόσο ἰσχυρὸν καὶ ἀσφαλές, ὥστε νὰ κρεμασθῇ ἀπ' αὐτό. "Οταν γνωρίσῃ καὶ πιστεύσῃ εἰς τὸν Χριστόν, ἀμέσως συναισθάνεται, ὅτι «τώρα ἐτακτοποιήθη» καὶ ὅτι «ἐδῶ μόνον εἶνε καλά». Καὶ ἂν μὲν, πρὶν πιστεύσῃ, ἦτο ἁμαρτωλὸς καὶ κακός, μετανοεῖ, καὶ ἐκφράζει τὴν μετάνοιάν του μὲ χαράν· διότι αἰσθάνεται τὴν ἀσφάλειαν, καὶ τὴν χαράν διὰ τὴν νέαν γνωριμίαν του μὲ τὸν Χριστόν, αἰσθάνεται τοσὶν εὐγνωμοσύνην καὶ ἀγάπην, πού δὲν τοῦ φαίνεται ἄξιον νὰ ξαναθυμηθῇ τὸ πικρὸν καὶ ἄτιμον παρελθόν του, πολὺ δὲ μᾶλλον νὰ θρηνησῇ δι' αὐτό. Αὐτὸς «ἐγλύτωσε» πλέον, ἔζησε· δὲν ἔχει καιρὸν νὰ κλαύσῃ διὰ τὸν κρημνὸν τῆς ἀπωλείας, ὅπου «ἐὰν ἐπιπτε». "Αν δὲ πρὶν πιστεύσῃ, ἦτο σχετικῶς καλὸς καὶ ἀγνός· πάλιν μετανοεῖ καὶ κλαίει πικρῶς, διότι βλέπει ὅτι ὅλη του ἡ ἀγνότης καὶ ἡ καλωσύνη χωρὶς τὴν πίστιν ἦτο μία ἀκαθαροσία. Αἰσθάνεται τρομαγμένος, διότι μόλις «ἐγλύτωσε» ἀπὸ ἕνα ἀφανὴ καὶ ὑποῦλον κίνδυνον, ἀπὸ τὸν θανάσιμον κίνδυνον νὰ μὴ γνωρίσῃ τὸν Χριστόν· καὶ βλέποντας ὅτι τὸν κίνδυνον αὐτὸν τὸν ἐσκέπαζεν ἡ πρῶην φυσικὴ καλωσύνη του, βλέπει τὴν καλωσύνην αὐτὴν ὥσαν πονηρὸν πρᾶγμα, παραπλανητικὴν κατάστασιν καὶ ἐμπόδιον διὰ τὴν εἰς Χριστόν πίστιν. Καὶ εἴτε οὕτως εἴτε ἄλλως πιστεύσῃ, εἴτε προῆλθεν ἀπὸ τὸν βόρβορον τῆς ἁμαρτίας εἴτε ἀπὸ τὸν λήθαργον τῆς φυσικῆς καλωσύνης, διὰ τὸν πιστὸν ἄξιαν ἔχει πλέον τὸ ὅτι πιστεύει εἰς τὸν Χριστόν, τὸ δὲ παρελθόν του εἶνε ἀνάξιον ἀκόμη καὶ μνείας. "Ο πιστὸς αἰσθάνεται πλέον ἀνάγκη ἀπὸ τὸν Χριστόν περισσοτέραν καὶ ἀπὸ τὸν ἀέρα πού ἀναπνέει. "Εχει ἐπίγνωσιν ὅτι χωρὶς τὸν Χριστόν εἶνε «χαμένος». Αἰσθάνεται τὴν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν Χριστόν, καὶ εἶνε τόσο

«τρελλὰ ἐρωτευμένος» μὲ τὸν Χριστόν, πού θέτει ὡς προορισμὸν του νὰ ζῇ διὰ τὸν Χριστόν. "Αφ' οὗ ἄλλιῶς ἦτο «χαμένος». Θεωρία του εἶνε «ὅ,τι εἶπε ὁ Χριστός». "Ηθικὴ του εἶνε «ὅ,τι θέλει ὁ Χριστός». Κατατρῶγει τὴν ἀγίαν Γραφήν, διὰ νὰ μάθῃ τί εἶπε καὶ τί θέλει ὁ Χριστός. Καὶ εἰς τὸ τέλος, ἀπὸ τὴν μελέτην τοῦ ἀγαπητοῦ του προσώπου ἐντὸς τῆς Γραφῆς, ἀποκτᾷ διαίσθησιν πού μόνον μὲ τὴν μητρικὴν ἢ μὲ τὴν ἐρωτικὴν διαίσθησιν δύναται νὰ ἐξεικονισθῇ, διαίσθησιν τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ καὶ διάκρισιν περὶ τοῦ τί πρέπει νὰ πράξῃ τόσο ὀξείαν, ὥστε πράττει ὑπερεκπερισσὸν ὅχι μόνον διὰ τὰ «σωστά» τοῦ καλοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ πολλὰ παράδοξα καὶ ἀνεξήγητα πράγματα, ὅλα χάριν τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς εἶνε Χριστιανός, διότι ὅ,τι κάνει τὸ κάνει διὰ τὸν Χριστόν.

"Ο Χριστὸς δὲν ἤλθε νὰ κἀνῃ «καλοὺς ἀνθρώπους». "Ηλθε νὰ στήσῃ βασίλειον καὶ στρατολογεῖ ἐθελοντάς, καλεῖ πιστοὺς καὶ ἀφωσιωμένους. Οἱ πιστοὶ του εἶνε ἀσφαλῶς καλοὶ, ἐπειδὴ τοῦ μοιάζουν· ἐπειδὴ ἀπὸ τότε πού τὸν ἠκολούθησαν ἀπὸ τὴν πολλὴν πίστιν καὶ ἀγάπην τὸν μιμῶνται. Εἶνε καλοὶ ὅχι διότι ἐκληρονόμησαν φυσικὴν καλωσύνην ἀπὸ τοὺς γονεῖς των, ἀλλὰ διότι διηρθάνθησαν ὅτι «ἐταί θέλει ὁ Χριστός». "Ο «καλὸς ἄνθρωπος» κατὰ τὴν κοινὴν ἀντίληψιν εἶνε ἡ ἀνθρωπάκι ἢ κρῦα φύσις· εἶνε ἐκ γενετῆς σχεδὸν ἀνάπηρος, ὅπως εἶνε ὁ κωφάλαλος. "Οπως ἕνας δὲν φρασελῶναι ποτέ του ἐπειδὴ ἐγεννήθη χωρὶς χέρια, ἔτσι καὶ ὁ καλὸς αὐτὸς δὲν θυμῶναι ἐπειδὴ ἐγεννήθη μὲ μαλακὸν νεῦρον. Καὶ ἂν ποτέ παρὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ μαλακὸν αὐτοῦ νεῦρον ἐρεθισθῇ καὶ δὲν ὑπάρχῃ ἡ πίστις πού θὰ τὸ συγκρατήσῃ, ὁ «καλὸς ἄνθρωπος» εἶνε δυνατόν νὰ διαπράξῃ τὰ πῶς πολλὰ καὶ πῶς φορικᾶ ἐγκλήματα. Πλὴν εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν εἶνε ἕνας καλὸς ἄνθρωπος. "Ο πιστὸς ἀντιθέτως εἶνε ὑπαρξὶς ζέουσα. "Οπως ἐκόχλαζε τὸ κακὸν ἐντὸς του πρὸ τῆς μετανοίας, ἔτσι ζέει ἡ πίστις καὶ ἡ ζωντάνια του μετὰ τὴν μετάνοιαν. Καὶ κατὰ τὴν ζωὴν τῆς πίστεως ἐνδεχομένως ἔχει πάθη. "Αλλὰ δεκάκις τῆς ἡμέρας ἂν ἐπαναστατήσῃ τὰ διάφορα πάθη, δεκάκις θὰ τὰ καταστείλῃ καὶ θὰ τὰ σθῇ, ὑψώνων τὴν καρδίαν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν πού πιστεύει. Μυριάκις ἂν ἐπαναστατήσῃ ἐντὸς του ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος, μυριάκις θὰ τὸν σφαγίσῃ χάριν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ

ΕΚ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΓΕΝΕΣΙΣ

4. Κάιν και Ἀβελ — Ἡ γενεὰ τοῦ Κάιν (Γε κεφ. 4)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου)

Μεγάλες ἀλήθειες καὶ θεμελιώδεις ιστορικές πληροφορίες κρύβει τὸ τέταρτο κεφάλαιο τῆς Γενέσεως, πού ἐξετάσαμε στὸ προηγούμενο ἄρθρο. Μέσα σ' αὐτὸ παρακολουθεῖ κανεὶς μὲ ἐκπληξί τί εἶνε ἡ ἀνθρώπινη φύσι. Μέσα σ' αὐτὸ ἡ φύσι τοῦ ἀνθρώπου παρουσιάζεται σὰν ἓνα βλαστάρι, πού μὲ τὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ ἀναπτύσσεται καὶ δείχνει τὰ ὁμορφα φύλλα του καὶ τὰ περικαλῆ λουλούδια του καὶ τοὺς θαυμάσιους καρπούς του. Ἀναπτύσσεται ὁ ἀνθρώπος καὶ δείχνει τὰ ἔκτακτα προσόντα μὲ τὰ ὁποῖα τὸν προίκισε ὁ Θεός.

Καὶ νὰ φαντασθῇ κανεὶς ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ παρουσιάζει ὁ ἀνθρώπος σὲ καιρὸ πού εἶνε ἓνα ραγισμένο σκεῦος, μίᾱ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ κακοποιημένη καὶ μισοκατεστραμμένη. Ὅλα τὰ μεγάλα πού κρύβει μέσα του τὰ παρουσιάζει συμωμένα μὲ τὴν ἁμαρτία. Καὶ ἀμέσως ὁ μελετητὴς τῆς Γραφῆς σκέφτεται: «Τί θὰ παρουσιάξῃ ὁ ἀνθρώπος, ἂν δὲν ἁμάρτανε!» Σὲ τρεῖς κατηγορίες θὰ μπορούσαμε νὰ ξεχωρίσουμε αὐτὰ πού ἐμφανίζει ἡ ἀνθρώπινη φύσι καθὼς ἀναπτύσσεται. Ἐμφανίζει λουλούδια πού θυμίζουν τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, τὴν πρῶ-

μυριάκις ἄλλοτε θὰ πράξῃ ἔργα πίστεως καὶ ἀκρότητας ἀφοσιώσεως καὶ καλωσύνης, τὰ ὁποῖα ὁ καλὸς ἀνθρώπος οὔτε διανοεῖται, ἀλλὰ τὰ θεωρεῖ παραφροσύνην.

Ἐξ αἰτίας τῆς συγχύσεως πιστοῦ καὶ καλοῦ ἀνθρώπου, παρεξέφερσεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ μίᾱ ἠθικὴ κατὰ τὸ κοινὸν αἶσθημα. «Πρᾶττε τὸ ἀγαθόν, διότι εἶνε τὸ καθήκον σου» πρᾶττε τὸ καθήκον σου, διότι εἶνε ἀγαθόν» καὶ ἄλλα παρόμοια καρκινώδη ἀραβουργήματα. Καὶ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ κατάντημα νὰ συζητῶμεν τί εἶνε ἀγαθόν καὶ καλόν, καὶ ὅτι ἡ πορνεία δὲν εἶνε κακόν, ἐφ' ὅσον κατ' αὐτὴν οὐδεὶς ἐκ τῶν δύο «ποιεῖ τῷ ἐτέρῳ δ' αὐτοῦ μισεῖ», καὶ ἡ προγαμία σαρκική σέξς τῶν μελλόντων συζύγων εἶνε ἀγαθόν ἐφ' ὅσον ἀμφότεροι χαίρουνται, καὶ ἄλλας παρομοίας ἀηδίας. Καὶ ἄλλος μὲν θέτων ὡς κμέτρον πάντων χρημάτων» τὴν ὑψηλὴν συνείδησίν του, πρᾶττει τὰς ὁδολογώτερας πράξεις ἐνεργῶν «κατὰ συνείδησιν», ἄλλος δὲ στοχάζεται μήπως αὐτὸ τὸ ὁποῖον λέγομεν ἀγαθόν εἶνε κακόν καὶ τὸ λεγόμενον κακόν εἶνε ἀγαθόν. Καὶ ὅλοι ἐνεργοῦν κατὰ τὰς ὁρέξεις των διατηροῦντες «τὴν συνείδησιν ἀγαθὴν» καὶ τὰ νεῦρα των ἥσυχα. Διὰ τὸν πιστὸν δὲν ὑπάρχει ἠθική· ὑπάρχει Χριστὸς μὲ θέλημα. Ἡθικὴ εἶνε ὅ,τι θέλει ὁ Χριστός. Καὶ ὅ,τι θέλει ὁ Χριστὸς ὑπάρχει γραμμένον εἰς τὸ Εὐαγγέλιον. Ἡθικὴ μὲ γνώμονα μόνιμον, μὲ γνώμονα πού ὑφίσταται εἴτε τὸν κρίνουν ὁρθὸν οἱ

ἀνθρώποι εἴτε ὄχι. Ἡ εκκλησιαστικὴ ἠθικὴ» παρεξέφερσεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τότε πού οἱ φυσικῶς καλοὶ ἀνθρώποι» ἐκκυκλοφόρησαν μεταξὺ τῶν πιστῶν ὡς κίβδηλα νομίσματα, νομίσματα πού ἔχουν τὴν ἄψιν καὶ τὸ βάρος τοῦ Χριστιανοῦ, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀπὸ τὸ μέταλλον πού εἶνε οἱ γνήσιοι Χριστιανοί. Τὸ μέταλλον τοῦ γνησίου Χριστιανοῦ εἶνε ὁ πιστός.

Ἡ διάκρισις πιστοῦ καὶ καλοῦ εἶνε ἀναγκαία, διότι κλονίζεται ἡ ἀξία τοῦ Χριστιανοῦ ὄχι ἀσφαλῶς διὰ τὸν καρδιογνώστην Θεόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἰδίους τοὺς Χριστιανούς καὶ δι' ὅσους ἔχουν πρόθεσιν νὰ πιστεύσουν εἰς τὸν Χριστόν. Ἄλλο πρᾶγμα οἱ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς ἐγκατεσπαρμένοι καλοὶ ἀνθρώποι, καὶ ἄλλο πρᾶγμα οἱ πιστοὶ πού ἐνσυνειδήτως ἐποικοδομοῦνται ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ὅπως οἱ λίθοι ἐνὸς κτηρίου ἢ τὰ κύτταρα ἐνὸς οργανισμοῦ, καὶ συναποτελοῦν τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐφ' ὅσον ὁ Χριστὸς ἐκάλεσεν ὑπὸ τὸ πρόσταγμα τοῦ πιστοῦ, ἐφ' ὅσον ἐστρατολόγησε πιστοὺς καὶ συνεκρότησε τὴν στρατιάν του καὶ τὴν βασιλείαν του ἀπὸ πιστοῦς, Χριστιανοὶ εἶνε οἱ πιστοί. Τὸ ἂν εἶνε καὶ καλοί, αὐτὸ εἶνε μίᾱ λεπτομέρεια τῆς κατὰ Χριστὸν ζωῆς των» καὶ ἡ ἐκ πίστεως καλωσύνη των δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ἐκ φύσεως καλωσύνην. Ὁ πιστὸς Χριστιανὸς ὅ,τι εἶνε, εἶνε ἐκ πίστεως.

Στέργιος Ν. Σάκκος

τη αγία κατάστασί του. Έμφανίζει ἀγκάθια πού εἶνε 100% ἁμαρτωλά, πρόσθετα στήν πρώτη του φύσι. Έμφανίζει καί πράγματα πού εἶνε καί στοιχεῖα τῆς πρώτης του καταστάσεως τῆς ἀγγελικῆς καί μιάσματα τῆς λάσπης στήν ὁποία κυλίστηκε, εἶνε κάτι σάν σκυληκοφαγωμένοι καρποὶ πού μωσχομυρίζουν κάπως μὰ εἶνε καί ὅλο φαριμάκι.

Σφάζει ὁ Κάιν τὸν Ἄδελ. Οἱ πρωτόπλαστοι προτοῦ νὰ πιοῦν τὸ ποτήρι τοῦ θανάτου μέχρι τὸ κατακάθι, παρακολουθοῦν τὴν κατάληξί του σὲ ἄλλον ἄνθρωπο, στὸ ἀγαπημένο ἀσφαλῶς παιδί τους τὸν Ἄδελ. Νὰ πῶς τιμωροῦνται, νὰ πῶς ξεματίζονται, γιὰ νὰ δάλουν μωαλό. Βλέπουν τὸ ἕνα παιδί τους κρῦο καί νεκρό, ὁσφραίνονται τὴν κακὴ μυρουδιά τοῦ πτώματος, τὸ βλέπουν νὰ σπικίξῃ, ἀναγκάζονται νὰ τὸ χύσουν κάτω ἀπὸ τὸ χῶμα· ὁ Ἀδάμ τώρα καταλαβαίνει τὸ νόημα τῆς πρώτης ἐντολῆς καλύπτεται, τώρα θυμιάται καλὰ τί θὰ πῇ «χῶμα εἶσαι καί στὸ χῶμα θὰ γυρίσῃς». Βλέπουν καί τὸ ἄλλο παιδί τους φοινὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, αἰτία τῆς θλίψεως των καί τῆς δικῆς του ἰσθμίας ταραχῆς. Βλέπουν τὰ δύο παιδιὰ, πού εἶνε προέκτασι τῆς σάρκας των, νὰ ἀλληλοσκοτώνονται, καί κατανοοῦν ὅτι στὸ δάθος εἶναι σάν οἱ ἴδιοι νὰ ἔχωσαν τὸ μαχαίρι στήν καρδιά τους τὴν ὥρα πού ἔφαγαν τὸν ἀπαγορευμένο καρπὸ. Αἰώνιο αὐτὸ τὸ σχῆμα τῆς τιμωρίας· οἱ γονεῖς τιμωροῦνται στὸ πρόσωπο τῶν παιδιῶν τους, πού εἶνε προέκτασι τῆς χαϊδεμένης σάρκας των, γιὰ νὰ πονέσουν περισσότερο. Ὅταν δὲν ζοῦν σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὰ παιδιὰ τους παίζουν τὸ ρόλο τῆς προσωποποιημένης ἁμαρτίας τους πού τοὺς δηλητηριάζει τὴ ζωὴ τους· γίνονται οἱ γύπες τῆς τιμωρίας πού κατατρώγουν τὰ ἁμαρτωλά σηκώτια τους. Καί στήν περίπτωσι αὐτῇ τῶν προπατόρων, πού πλήρωσε πρῶτος τὸ τίμημα τοῦ θανάτου ὁ πιὸ ἁθῶς ἀπ' τοὺς τέσσερες, γιὰ νὰ ἱκανοποιηθῇ ὁ πιὸ ἁμαρτωλὸς ἀπ' τοὺς τέσσερες, ὁ πόνος ἦταν στήν πιὸ φαριμακερὴ μορφή του.

Πρώτη θρησκευτικὴ πράξι πού ἀναφέρεται στὴ Γραφή εἶνε ἡ θυσία τοῦ Κάιν. Καί πρώτη πράξι πίστεως εἶνε ἡ θυσία τοῦ Ἄδελ. Νὰ ἡ θρησκεία. Κανείς δὲν πίεσε τὸν Κάιν νὰ θρησκειύσῃ, κι ὅμως θρῆσκειυσε· κι ὅς ἦταν καὶ κακούργα φυγή. Ἡ θρησκευτικότης εἶνε φυσικὴ ὁρμή τοῦ ἀνθρώπου· ἡ ἐσωτερικὴ κατσκευὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶνε τέτοια, ὥστε ὁ ἄνθρωπος νὰ θρησκειύσῃ. Ὅπως δὲν εἶνε δυνατόν

ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴν ἀναπνεύσῃ ἢ νὰ μὴν ἁμαρτήσῃ, ἔτσι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μὴ θρησκειύσῃ. Μόνο ἀπὸ δικαιοσύνη ἢ μᾶλλον ἀπὸ ὑποκρισία ὁ ἄνθρωπος ἀρνείται νὰ θρησκειύσῃ. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς καί ἡ θρησκευτικότης δὲν εἶνε πρᾶγμα ἀξιέπαινο, ἀφοῦ τὸ ἔχουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, θέλουν δὲν θέλουν. Οὐτὰ ὁ Θεὸς συγκινεῖται ἀπὸ τὴ θρησκευτικότητα τοῦ ἀνθρώπου, γιατί αὐτὸς τὸν ἔκανε ἔτσι. Ἐκεῖνο πού εἶνε ὑψηλὸ καί ἀξιέπαινο εἶνε ἡ πίστι. Γι' αὐτὸ ἡ Γραφή τὴ μὲν φυσικὴ θρησκευτικότητα μᾶς τὴ δείχνει γιὰ πρώτη φορὰ στὸ πρόσωπο τοῦ ἀδελφοκτόνου Κάιν, τὴ δὲ πίστι στὸ πρόσωπο τοῦ ἀγίου Ἄδελ. Ἡ προσφορὰ τοῦ Κάιν ἦταν ἔργο θρησκείας, εἶχε γιὰ ἐλατήριο μιὰ φυσικὴ ὁρμή τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ προσφορὰ τοῦ Ἄδελ ἦταν ἔργο πίστεως, εἶχε ἐλατήριο τὴν ἀγάπην καί τὴν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸ Θεό. Αὐτὴ τὴ διάκρισι τὴν κάνει ἐν Πνεύματι ἀγίῳ ὁ ἀπόστολος Παῦλος λέγοντας ὅτι «Πίστει πλείονα θυσίαν Ἄδελ παρὰ Κάιν προσήνεγκε τῷ Θεῷ, δι' ἧς ἁμαρτηρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς ὤμοις αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, καί δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται» (Ἐβ 11, 4). Στὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴ καί μάλιστα στὸ κεφάλαιο αὐτὸ ὁ Παῦλος θέλει νὰ δείξῃ, ὅτι διαφέρουν τὰ ἔργα τῆς θρησκείας (ἢ τοῦ νόμου) ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς πίστεως, ὅτι μόνον τὰ δευτέρα δικαιώνουν τὸν ἄνθρωπον καί τὸν κάνουν μέτοχον τοῦ ἰλασμοῦ, καί ὅτι μὲ ἔργα πίστεως αποκλειστικῶς, καί ὄχι θρησκείας, σώθηκαν ὄχι μόνον οἱ Χριστιανοὶ ἀλλὰ καί ὅλοι οἱ μεγάλοι ἄντρες τῆς Π. Διαθήκης ἀπὸ τὸν Ἄδελ μέχρι τὸν ἔσχατο προφήτη. Παρακολουθοῦμε τὰ ἐκδηλώματα τοῦ θρησκευτικοῦ ἀνθρώπου στὸ πρόσωπο τοῦ Κάιν. Προσφέρει, γιατί τὸ αἰσθάνεται σάν φυσικὴ ὁρμή, ἀλλὰ προσφέρει πράγματα τυχαῖα καί ὄχι πολύτιμα, γιατί δὲν ἀγαπᾷ τὸ Θεὸ στὸν ὅποιον προσφέρει. Νομίζει ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε μικρόμυαλη ὑπαρξί· σάν αὐτόν, καί προσπαθεῖ νὰ τὸν ξεγελάσῃ λέγοντάς του φέμιματα, ὅτι δὲν ξέρεי πού εἶνε ὁ ἀδελφός του· φροντίζεται τὸ Θεὸ ἐκδικητικὴ σάν αὐτόν, ὅπως ὁ σημερινὸς δεισιδαίμων ταρασσεται ὅταν ἀσπάσθῃ μὲν 40 εἰκόνες ἀλλὰ ξέχασε τὴν εἰκόνα τοῦ ἀγίου Μοδέστου πού ἦταν σὲ μιὰ γωνία, καί οὐνεύρεται νὰ τὸν ἀπειλῇ ὁ ἅγιος μὲ τὸ μαχαίρι γιὰ τὴν ἀδικίαν. Στὸν ἀδελφὸ καμμία ἀγάπη· ὁ φόνος τοῦ εἶνε εὐκολός· ἡ πίστι καί ἡ πνευματικὴ προκοπὴ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ εἶνε ἐνοχλητικὴ. Γι' αὐτὸ καί ὁ

θηρσκαυτικὸς κατάντησε καταραμένους καὶ παράδειγμα φαυλότητος καὶ κατάρας στοὺς αἰῶνες. Ἀντιθέτως ὁ πιστὸς Ἄβελ πῆρε τὸ ἔπαθλο νὰ εἶνε ὁ πρῶτος παρθένος τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ὁ πρῶτος μάρτυς τοῦ Θεοῦ. Χωρὶς νὰ ζήσῃ στὸν παράδεισο κέρδισε κατὰ παραδείσιο πού ἔχασαν οἱ γονεῖς του οἱ ὁποῖοι ἔζησαν στὸν παράδεισο. Εἶνε ὁ πρῶτος δικαίος, ὁ πρῶτος πιστὸς, ὁ πρῶτος τύπος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς πρὸς τὸ θάνατο.

Κτίζει ὁ Κάιν τὴν πρώτη πόλι· τῆς γῆς καὶ τῆς θάξαι· τὸ ὄνομα τοῦ γιοῦ του Ἐνώχ. Μὴ ἀπεγνωσμένη καὶ ἄστοχη προσπάθεια νὰ διατηρήσῃ κανεὶς τὴ θνητὴ ὑπαρξί· του στὴν αἰωνιότητα. Πρώτη τέτοια προσπάθεια, πού ἱκανοποιεῖ τὴν ἴδια τάσι τοῦ ἀνθρώπου, εἶνε ἡ σεξουαλικὴ ὁρμή καὶ πράξι· τοῦ ἀνθρώπου, καθὼς εἴπαμε στὸ τρίτο κεφάλαιο, μὲ τὴν ὁποία ὁ θνητὸς θέλει νὰ διακωνίσῃ τὸν ἐκυτὸ του στὸ πρόσωπο τοῦ γιοῦ του καὶ τῆς γενιᾶς του, πού ἐνδόμυχα τὰ βλέπει· σὰν προέκτασι τῆς σάρκας του. Δεύτερη προσπάθεια· ἡ μέριμνα ν' ἀφήσῃ τὸ ὄνομά του ἢ τὸ ὄνομα τῆς προεκτάσεώς του στὴν ἱστορία· γράφει τὸ ὄνομά του στὰ ῥάχια, σὲ μνημεῖα τέχνης· ἀφήνει μνημεῖα τέχνης καὶ ἐπιστήμης μὲ τὸ ὄνομά του, συγγράμματα μὲ τὸ ὄνομά του, καὶ κυρίως κτίζει καὶ γράφει μὲ τὰ κτίσματά του τὸ ὄνομά του. "Ὅλα αὐτὰ εἶναι μὴ διάστροφη καὶ ἀποτυχημένη, καταδικωζ· τῆς ἀθανασίας, μὴ τάσι πού μαρτυρεῖ πόθο ἀθανασίας, ἐμφυτο σὲ κάθε ἀνθρώπο, ἀλλὰ ἔλλειψι πίστεως. Καὶ ὁ Κάιν εἶνε πάλι τὸ καταλληλότερο πρόσωπο γιὰ νὰ εἶνε ὁ τύπος αὐτοῦ τοῦ ἐκδηλώματος.

Ἀντίθετα ὁ Σήθ, ὁ ἀντικαταστάτης τοῦ Ἄβελ, ὀνομάζει τὸ γιό του Ἐνῶς μὲ ἓνα ὄνομα πού δείχνει τὴν πίστι του· ἢ ὀνομασία αὐτὴ εἶνε ἔργο πίστεως. Τὰ ἔργα τῆς πίστεως δὲν εἶνε πάντοτε δαπανηρὰ ὅπως τὰ ἔργα τῆς θηρσκαίας. Ὅταν εἶνε δαπανηρὰ, εἶνε δαπανηρότερα ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς θηρσκαίας. Πολλὲς φορές εἶνε τελείως ἀδόπανα. Εἶνε κατὰ ἐυχολώματα ἐκδηλώματα πού δὲν ἐκτιμῶνται μὲ χρήμα, τὰ ὁποῖα διως ὁ θηρσκαυτικὸς δὲν μπορεῖ νὰ τὰ κάνῃ οὔτε καὶ νὰ τὰ διανοηθῇ. Ὁ Σήθ ὀνόμασε τὸ γιό του Ἐνῶς «ἐπ' ἐλπίδι», κινούμενος ἀπὸ πίστι. Ἔργο πίστεως ἦταν ὅχι μόνον ἡ θυσία τοῦ Ἰσαάκ, ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι ὁ Ἰσαάκ εὐλόγησε ἰδιαίτερώς τὰ παιδιὰ τοῦ Ἰωσήφ (Ἔβ 11. 21). Τὰ ἔργα τῆς πίστεως δὲν ζυγίζονται μπηχάλικα ὅπως τὰ

ἔργα τῆς θηρσκαίας.

Μέσα στὴν πνευματικὴ ἱστορία τῶν προπατόρων τῆς ἀνθρωπότητος μποροῦμε νὰ γράψουμε δύο γραμμές. Ἡ μία δείχνει τὴν πνευματικὴν καλυτέρευσι καὶ ἡ ἄλλη τὴ χειροτέρευσι. Ἡ Εὐα θέλησε νὰ γίνῃ θεὸς χωρὶς τὸ Θεό· ἔπειτα ὁμολογεῖ ὅτι γέννησε παιδί μὲ τὸ Θεό. Ἐπειτα πάλι ὁμολογεῖ ὅτι ὁ Θεὸς τῆς ἔδωσε τὸ Σήθ σὲ ἀντικατάστασι τοῦ Ἄβελ καὶ μάλιστα διαβλέπει ὅτι πρὸς τὸ κλωνάρι τοῦ Σήθ θὰ φουντώσῃ ἡ ρίζα τῆς καὶ ὅχι πρὸς τὸ κλωνάρι τοῦ Κάιν, τὸ ὁποῖο πραγματικὰ ἐξαφανίστηκε. Γι' αὐτὸ λέει «ἐξανεστησέ μοι σπέρμα» ὁ Θεὸς μὲ τὸ Σήθ πού μοῦ ἔδωσε. Κι ὁ Σήθ μὲ τὴ σειρά του ὀνομάζει τὸν Ἐνῶς ὅπως τὸν ὀνομάζει. Ὅλα αὐτὰ εἶνε σημάδια καλυτερεύσεως. Στὴν ἄλλη γραμμὴ ἔχουμε τὰ σημάδια τῆς χειροτερεύσεως. Ὁ Κάιν φονεύει· ἐλέγχεται καὶ ἀντὶ νὰ μετανοήσῃ, ἐκφράζει μόνον τίς τύψεις του καὶ τὴν ἀπελπισία του· δείχνει τὴν ἀπιστία του καὶ μὲ τὴν ὀνομασία τῆς πόλεως Ἐνώχ καὶ μὲ τὴν ἀπομάκρυνσί του στὴ χώρα Ναϊθ. Ὁ ἀπὸγονός του Ἀάμεχ φονεύει· κι αὐτὸς δείχνει μόνον τὴν ὀδύνη τῶν τύψεων του καὶ τὸ φόβο τῆς τιμωρίας, ἀλλ' ὅχι μετάνοια. Ὁ Ἰδιὸς ὁ Ἀάμεχ εἶνε ὁ πρῶτος πού ἀναφέρεται ὅτι εἶχε δύο γυναῖκες. Γιὰ πρώτη φορὰ ἐμφανίζεται τὸ φρούτο τῆς πολυγαμίας. Δηλαδή ἡ ἀνθρωπότης πρὸς τὸν κλάδο τοῦ Σήθ βελτιώνεται, ἂν ὅχι στὴ ζωὴ τοῦλάχιστο στὴν πίστι καὶ στὴν ἐλπίδα, ἐνῶ πρὸς τὸν κλάδο τοῦ Κάιν ὁλο καὶ κατρακυλάει στὴν ἀπιστία καὶ στὴ διαφθορά.

Ὅτι οἱ πρώτοι ἄνθρωποι εἶχαν γλῶσσα σὰν μέσο συνεννοήσεως ἀπ' τὸν παράδεισο κιόλας, φαίνεται ἀπὸ τὴν ὀνομασία τῶν ζώων, πρὶν νὰ δημιουργηθῇ ἡ γυναίκα, ἀπὸ τὴν ὀνομασία καὶ τὸ χαρακτηρισμὸ τῆς γυναίκας, ἀπὸ τὴ συνομιλία Ἀδάμ καὶ γυναίκας. Βέβαια δὲν θὰ ἦταν γλῶσσα ἀνεπτυγμένη σὰν τίς σημερινές. Ἄν πάρῃ ἓνας ἓνα λεξικό καὶ στήσῃ ὅλες τίς λέξεις πού δὲν ἦταν δυνατόν νὰ ἔχουν οἱ πρωτόπλαστοι (π.χ. στοατοὶ, ἀνάτορες, κλέβω, ξάδαλφος, κλπ.). Θὰ δῇ ὅτι δὲν θὰ μείνουν παρὰ ἐλάχιστες λέξεις. Ἄρα γλῶσσα δὲν εἶνε τὸ περιεχόμενο ἐνός λεξικοῦ, ἀλλὰ ἡ φυσικὴ ἱκανότητα τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐκφράζῃ τὴ σκέψι του μὲ φωνές. Ἐπὶ Κάιν ἔχουμε καὶ τὴν πρώτη μνηεῖα γραμμάτων. Εἶνε τὸ σημεῖο πού ἔβαλε ὁ Θεὸς στὸν Κάιν, γιὰ νὰ μὴ τὸν σκοτώνῃ κανεὶς. Ἡ βαθύτερη ἐν-

νοια του γράμματος εἶνε τὸ σιωπηρὸ σημάδι πού μεταδίδει ἕνα νόημα χωρὶς φωνή. Ὅπως καὶ ἡ γλῶσσα ἔτσι καὶ τὰ γράμματα στὴν ἀρχὴ δὲν ἦταν δυνατόν νὰ εἶνε ὅπως σήμερα. Στὴν ἀρχὴ ἦταν ἕνα σημάδι, μιὰ ζωγραφιά, σκηνὴ ζωγραφισμένη. Ἐπειτα οἱ ζωγραφικὲς τυποποιήθηκαν, λιγότεφαν, καὶ ἔγιναν ἀντιπροσωπευτικὲς. Ἐπειτα ἔγιναν σύμβολα δρισμένων λέξεων ἢ συλλαβῶν. Στὸ τέλος ἔγιναν εὐκολόγραπτα σύμβολα φθόγγων. Ὡστε καὶ τὰ γράμματα ὅπως καὶ ἡ γλῶσσα εἶνε σπέρμα ξεφυτὸ στὸν ἄνθρωπο· καὶ πρῶτος τὰ χρησιμοποίησε ὁ Θεὸς γιὰ νὰ γράφῃ μιὰ ἐντολή. Δὲν εἶνε ἀσχετο μ' αὐτὸ ὅτι καὶ τὸ ἀρχαιότερο βιβλίο τῆς ἀνθρωπότητος εἶνε αὐτὸ πού ἐξηγοῦμε τώρα, ἡ Γένεσις.

Τὸ ὅτι ὁ Κάιν δόνησε τὴν πόλι πού ἔκτισε μὲ τὸ ὄνομα τοῦ γιοῦ του, τὸ ὅτι ὁ Λάμεχ μετὰ ἑξὶ γενιῆς γινώριζε τὴν ἱστορίαν τοῦ Κάιν, τὸ ὅτι τὰ λόγια τοῦ Λάμεχ ἔγιναν ποίημα καὶ τραγούδι γιὰ νὰ εἶνε εὐκολομνημόνευτα στοὺς μεταγενεστέρους, τὸ ὅτι γενικὰ μᾶς παραδίδονται τὰ ὀνόματα τῆς περιόδου ἐκείνης, ὅλα δείχνουν ὅτι ἀνέκαθεν ὁ ἄνθρωπος εἶχε τὴ συνείδησι ὅτι γράφει ἱστορίαν. Ἡ ἀπομνημόνευσι τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, δηλαδὴ ἡ ἱστορία, εἶνε ἀπὸ τὰ πράγματα πού δείχνουν τὴν ὑπεροχὴ τοῦ ἀνθρώπου σὲ σύγκρισιν μὲ τὰ κτῆνη καὶ τὰ φυτὰ. Δὲν ἔχει σημασία ἂν οἱ τάσεις πού δείχνουν τὴν ἱστορικὴ συνείδησι τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἄλλοτε ἀμαρτωλὲς καὶ ἄλλοτε καλές· σημασία ἔχει ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε καὶ πνεῦμα, πρᾶγμα πού φαίνεται ἀπὸ τὴν ἀνέκαθεν ὑπάρχουσα συνείδησί του ὅτι γράφει ἱστορίαν.

Ὁ ἑμιετρος λόγος τοῦ Λάμεχ δείχνει ὅτι τὸ ἀργότερον στίς μέρες του ὤπῃρχε καὶ ποίησι, λογοτεχνία. Δείχνει καὶ τοῦτο πῶς ἀναπτύσσονται τὰ σπέρματα πού ἔβαλε ὁ Θεὸς στὴν ἀνθρώπινη φύσι.

Καὶ ἡ τεχνικὴ ἐξέλιξι ἔχει τὴν ἴδια ἡλικία μὲ τὸν ἄνθρωπο. Ὁ Θεὸς ὑποδεικνύει ἀρχικὰ στὸν Ἀδὰμ τὴ γεωργίαν. Αὐτὴ τὴν ἐργασία κληρονομεῖ καὶ ὁ πρῶτος γιὸς ὁ Κάιν. Ὁ δεῦτερος γίνεται κτηνοτρόφος· μιὰ ἐργασία πού δείχνει, ὡς ποῦμε ἔτσι, μεγαλύτερη διπλωματίαν τοῦ ἀνθρώπου ἀπέναντι στὴν ἀφυγὴ φύσι. Στὴν ἐποχὴ τοῦ γιοῦ τοῦ Κάιν κτίζεται πόλι. Νὰ καὶ ἡ οἰκοδομικὴ τέχνη. Γιὰ ἑξὶ γενιῆς οἱ ἄνθρωποι παράμεινουν σ' αὐτὲς τρεῖς τέχνες, γεωργία, κτηνοτροφία, οἰκοδομική. Στὴν ὀγδόη γενιᾷ, τῇ γενιᾷ τῶν γιῶν

τοῦ Λάμεχ, παρατηρεῖται μιὰ ἀλματώδης τεχνικὴ πρόοδος.

Ἡ ὕφαντικὴ καὶ ἡ κατασκευὴ σκηνῶν τίθεται στὴν ὑπηρεσίαν τῶν κτηνοτρόφων, ἐπιννοεῖται ἡ κατεργασία τῶν μετάλλων χαλκοῦ καὶ σιδήρου, κατασκευάζονται τὰ δύο πρῶτα μουσικὰ ὄργανα καὶ ἀσφαλῶς, γιὰ νὰ παίξουν, τίθενται οἱ βάσεις τῆς θεωρητικῆς μουσικῆς, ἀκόμη καὶ ἂν ἡ μουσικὴ δὲν εἶνε ἀκόμη γραπτὴ. Καὶ μόνο τὸ ὅτι τώρα ὁ μουσικὸς διαλέγει τὴ μιὰ χορδὴ καὶ τώρα τὴν ἄλλη εἶνε θεωρητικὴ μουσικὴ. Τὸ ὅτι οἱ τρεῖς ἐφευρέτες ἀνέχουν στὴν ἴδια γενιᾷ δὲν εἶνε τυχαῖο. Σημαίνει ὅτι μετὰ ἀπὸ μακροχρόνιον καὶ βραδείαν πρόοδο, ἤρθε μιὰ ἐποχὴ πού ἡ τεχνικὴ ἔκανε ἄλματα. Πόσοι αἰῶνες πέρασαν ἀπὸ τὸ ἀσάμάρτωτο ἄλογο μέχρι τὸ κάρνο; Πάρα πολλοί! Ἀπὸ τὸ αὐτοκίνητο ἕως, πού ἤρθε μετὰ τὸ κάρνο, μέχρι τὸ διαστημόπλοιο δὲν πέρασε οὔτε ἕνας αἰῶνας. Ἔτσι πρόδευσε ἡ ἀνθρωπότης καὶ τότε.

Πάνω ἀπ' ὅλα αὐτὰ βλέπουμε τὴν ἐπέμβασι τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ τότε πού ἀποστάτησε ὁ σατανᾶς, ὁ Θεὸς δὲν ἀναμίχθηκε στὰ ἐσωτερικά του. Δὲν συνέβη τὸ ἴδιον καὶ μὲ τὸν ἄνθρωπο. Ὁ Θεὸς δὲν ἔπαψε ποτὲ νὰ ἀναμιγνύεται στὴ ζωὴ του καὶ μετὰ τὴν ἀποστασίαν. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος διατηρεῖ ἀκόμη, καὶ πάντα διατηρεῖ, στοιχεῖα ἀγαθὰ στὴν ὑπαρξί του· δείχνει δὲ καὶ κάτι ἄλλο ἀνώτερον· δείχνει ὅτι ὁ Θεὸς μὲ ὅσα κάνει κάποιο σκοπὸ ἔχει, «κάπου τὸ πάει». Ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ βλέπουμε νὰ παιδαγωγῇ συνεχῶς τὸν ἄνθρωπο. Κάπου ἀποβλέπει. Ἀπὸ τὴν ἄλλην τὸν βλέπουμε κατὰ καιροὺς νὰ κόβῃ κομμάτια δολοκλήρα τῆς ἀνθρωπότητος καὶ νὰ τὰ πετᾷ πέρα, ἐνῶ γιὰ τὸ ὑπόλοιπον μέρος νὰ ἐντείνει τὴ μέριμνά του.

Πετάει τὸν Κάιν, πετάει ἔπειτα καὶ ὅλη τὴ ράτσα του. Ἀντιθέτως ἀντικαθίστᾷ τὸν Ἀδὰμ μερικῶς γιὰ τὴ γενιᾷ τοῦ Σὴθ. Ἀργότερα θὰ δοῦμε σαφέστερα τίς διπλῆς του ἐνέργειες. Καὶ πὺ καθαρὰ θὰ δοῦμε ὅτι «κάπου τὸ πάει» αὐτὸς ὁ Θεός. Πού τὸ πάει; Γιατὶ αὕτῃ ἡ ἐπέμβασι στὰ ἀνθρώπινα; Γιατὶ αὕτῃ ἡ ἐπιλογὴ; Γιατὶ ἡ προτίμησι τῶν μὲν καὶ τὸ πέταξι τῶν ἄλλων; Γιατὶ ἡ μέριμνα γι' αὐτοὺς πού ποιοῦν; Ἀσφαλῶς γιὰ τὴ συντήρησι ἐνὸς ζωτικοῦ κομματιοῦ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ γιὰ τὴ βελτίωσί του, μέχρι νὰ γεννηθῇ ὁ Χριστός.

Ἄλλ' αὐτὸ κανεῖς δὲν τὸ ἀντιλήφθηκε,

ΤΟ ΦΩΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

«Ο λαός δ' καθήμενος ἐν σκότει εἶδε
φῶς μέγα καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χό-
ρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν
αὐτοῖς» (Ματθ. 4, 16)

Στὴ βιβλική μας περικοπή ὁ Ἰησοῦς ἀποκαλεῖται φῶς καὶ μάλιστα «φῶς μέγα». Καὶ δὲν εἶναι ἡ μοναδική περικοπή, στὴν ὁποία ὁ Κύριος ἀποκαλεῖται φῶς. Στὸ βιβλίο τῶν Ἀριθμῶν εἶναι γραμμένο: «Ἀνατελεῖ ἄστρρον ἐξ Ἰακώβ» (Ἀριθ. 24, 17). Στὸν προφήτη Ζαχαρία διαβάζουμε: «Ἰδοὺ ἄνθρωπος, ἀνατολὴ ὄνομα αὐτοῦ» (Ζαχαρ. 6, 12). Στὸν προφήτη Μαλαχία καλεῖται «ἥλιος δικαιοσύνης» (Μαλ. 4, 2). Ἀλλὰ καὶ ὁ πατὴρ τοῦ προσφ. Προδρόμου ἀποκαλεῖ, καὶ αὐτός, τὸ Χριστό: «Ἀνατολὴν ἐξ ὕψους» (Λουκ. 1, 78). Φῶς ἀποκαλεῖ τὸν ἐαυτὸν του καὶ ὁ Ἰδιος ὁ Ἰησοῦς: «Πάλιν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε λέγων· ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου» (Ἰωάν. 8, 12). «Ἔτοι τὸν ψάλλει καὶ ἡ Ἐκκλησία μας οἰοὺς ὕμνους τῆς: «Ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἐξ ὕψους ὁ Σωτὴρ ἡμῶν. Ἀνατολὴ ἀνατολῶν καὶ οἱ ἐν σκότει καὶ σκιᾷ εὐρωμεν τὴν ἀληθειαν» καὶ γὰρ ἐκ τῆς παρθένου ἐτέχθη ὁ Κύριος».

Φῶς, λοιπόν, εἶναι ὁ Χριστός. Φῶς πνευματικόν. Τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Τὸ «φῶς τὸ τῆς γνώσεως». Φῶς ποὺ ἀποστολή ἔχει νὰ διαλύσῃ τὸ πνευματικὸ σκότος τῆς εἰδωλολατρικῆς πλάνης καὶ τὸ ἄλλο πυκνὸ σκό-

ποτοῦ νὰ τελειώσῃ· οὔτε ὁ ἔξυπνος σαταναῖς. Ἀπὸ ἦταν τὸ μυστήριον τὸ σεσιγημένον καὶ ἀποκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων. Πάντως καὶ ἀν' ἀπόμνη ἀπὸ τὴν Π. Διαθήκη ἀφαιρέσουμε ὅλες τὶς προφητείες, καὶ ὅλους τοὺς τύπους ποὺ βουδὰ προεικονίζουσιν τὸ μέλλον, καὶ ὅλα ὅσα εἶνε προρρήσεις ἢ ὑπαινιγμοὶ τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ Χριστοῦ, πάλι καὶ μόνο ἡ ἐπέμβασις τοῦ Θεοῦ στὰ ἀνθρώπινα, καὶ μόνο ἡ ἐπιλογὴ προσώπων καὶ φυλῶν καὶ μόνο ἡ παιδαγωγία του καὶ οἱ τιμωρίαι του, φωνάζουσιν ὅτι ὁ Θεὸς κάτι ἐτοιμάζει.

Στέργιος Ν. Σάκκος

ιὸς τῆς ἁμαρτίας.

Ὁ κόσμος ζοῦσε, αἰῶνες, μέσα στὴν πλάνη τῆς εἰδωλολατρίας. Δὲν ἐγνώριζε ποιὸς εἶναι ὁ ἀληθινὸς Θεός. Ἀγνοία. Σκότος πνευματικόν. Ἐλάτρευε γιὰ θεὸ τὰ εἰδῶλα. Ἀκόμα καὶ ἄνθρωποι ποὺ διακρινόταν γιὰ τὴ γνώσι καὶ τὴ σοφία ἐγονάτιζαν μπροστὰ σὲ δρειχάλικα καὶ μαρμαρίνα ἀγάλματα. Γεμάτος ὁ κόσμος ἀπὸ εἰδῶλα. Πολὺ παραστατικὰ περιγράφει τὴν κατὰπτωσι αὐτῆς ὁ Δαβίδ: «Τὰ εἰδῶλα τῶν ἐθνῶν ἀργύριον καὶ χρυσίον, ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων· σιῶμα ἔχουσι καὶ οὐ καλῆσουσιν, ὀφθαλμοὺς ἔχουσι καὶ οὐκ ὁρῶνται, ὠτα ἔχουσι καὶ οὐκ ἐνωτισθήσονται, οὐδὲ γὰρ ἔστι πνεῦμα ἐν τῷ σιῶματι αὐτῶν· ὅμοιοι αὐτοῖς γένονται οἱ ποιοῦντες αὐτὰ καὶ πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς» (Ψαλμ. 134, 15). Πολλοὶ λαοὶ ἐλάτρευαν γιὰ θεὸ τὴ γάτα, τὰ σκυλιά, τὰ βόδια. Ἀκόμα καὶ τὸ σκόρδο, καὶ τὸ κρεμμύδι! Ἄλλοι πάλι ἐλάτρευαν γιὰ θεὸ τὸν ἥλιο καὶ τὰ ἄστρα. Οἱ Ρωμαῖοι εἶχαν θεοποίησι τοὺς αὐτοκράτορες. Ὁ Καλλιγούλας συνήθιζε νὰ λέγῃ: «Οἱ βασίλεις εἶναι θεοί, οἱ δὲ λαοὶ ἀγέλαι κτηνῶν». Οἱ θεοὶ τῶν Ἑλλήνων ἦσαν δοῦλοι σὲ ὅλα τὰ πάθη. Ἦσαν φθονεροί, διεφθαρμένοι καὶ ἐγκληματίες. Σκότος καὶ πλάνη παντοῦ. Σκότος καὶ σύγχυσις. Λέγε γιὰ τὸν Πλάτωνα δι εἶπε τὸ ἐξῆς: «Δὲν γνωρίζω πότεν ἐρχομαι, δὲν γνωρίζω ποῖος εἰμαι, δὲν γνωρίζω ποῦ πηγαίνω, ἀγνωστε Θεέ, σπλαγχνίσου με». Ὅλα τὰ μεγάλα πνεύματα τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἀναζητοῦσαν λίγο φῶς μέσα στὸ σκότος σὲ ὁποῖον ζοῦσαν. Καὶ τὸ φῶς αὐτὸ τὸ ἐπερίμεναν ἀπὸ τὸν οὐρανόν. Ὁ μέγας φιλόσοφος Σωκράτης, στὴν ἀπολογία του ἐνώπιον τῶν δικαστῶν, εἶπε πολὺ χαρακτηριστικὰ: «ὦ Ἀθηναῖοι! θὰ κοιμάσθε τὸν πνευματικὸν ὕπνον μέχρις οὔτου ὁ Θεὸς σᾶς λυπηθῇ καὶ

στείλη τὸν μέγαν ἀρτυλιστὴν. «Καθεύδοντες διατελοῖτε ἄν, εἰ μὴ τινα ἄλλον ὑμῖν ὁ Θεὸς ἐπιπέμψει, κηδόμενος ὑμῶν».

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὸ πνευματικὸ σκότος τῆς εἰδωλολατρίας ἦταν καὶ τὸ ἄλλο σκότος, μέσα σὲ ὅποιον ἦταν «καθήμενος ὁ λαός». Εἶναι ἡ ἁμαρτία, τὰ πάθη. Ὁ ἄνθρωπος ἔπεσε πολὺ χαμηλὰ ἡθικὰ. Ἐγινε δοῦλος τῶν παθῶν. «Παρασυεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιωθῇ αὐτοῖς» (Ψαλμ. 48, 13) Τὴν ἡθικὴν αὐτὴν κατὰπτωσιν τῶν ἀνθρώπων περιγράφει ζωηρὰ καὶ ὁ ἀπ. Παῦλος σὲ πρῶτο κεφάλαιο τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς: «...πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ, μετοῖς φθόνου, φόβου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας, ψιθυριστῶν, καταλάλους, θεοσυγχεῖς, ἐβρισιῶν, ὑπερηφάνων, ἀλλοτρίων, ἐφευρετῶν κακῶν...» (Ρωμ. 1, 24 - 32) Ἐφθάσαν σὲ σημεῖο οἱ καθήμενοι «ἐν χώρᾳ καὶ οὐκ ὀφθαλμοῦ» νὰ θεοποιήσουν τὴν ἀνηθικότητα σὲ πρόσωπο τῆς Ἀφροδίτης. Θεοποιήσας τῶν παθῶν! Τρομερὴ φθορὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας. Ἡ γυναῖκα εἶχε καταστήσει πρῶγμα χωρὶς καμμιὰ ἀξία. Ἡ οἰκογένεια ἦταν ἀνέπαρκτη. Τὰ παιδιά ἐργάζοντο, ὅσα ἀπὸ αὐτὰ ἦσαν ἀδύνατα, σὲ θάλασσαν τοῦ Ταγγέτου. Οἱ ἄνθρωποι ἐπωλοῦντο σὰν δοῦλοι. Εἶχαν καταστήσει ζῶα. Κάθε πόλις εἶχε καὶ ἓνα σηματικὸ ἀοιδιὸν τέτοιων ἐπαρξέων. Ἡ Ἀθήνα εἶχε 365.000 δούλους. Ἡ Κόρινθος 470.000. Οἱ αὐτοκράτορες τῆς Ρώμης γιὰ νὰ διασκεδάσουν ἐθνολογίασαν χιλιάδες δούλους. Πολλοὶ ἐρωτεύοντο ἰδιαιτέρως εὐχαρίστησιν νὰ πλύνουν τὰ χέρια τους μὲ ἀνθρώπινο αἷμα. Παντοῦ «οὐκ ὀφθαλμοῦ».

Ὅταν γεννήθηκε ὁ Ἰησοῦς ἦταν νύχτα. Σκότος φυσικὸ ἐκάλυπτε τὴ Βηθλεὲμ. Σύμβολο τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἡθικοῦ σκοτίου. Γιατὶ σκότος εἶχαν καὶ τὰ μυαλὰ καὶ οἱ καρδιὰς τῶν ἀνθρώπων. Σκότος ἀγνοίας, πλάνης καὶ ἀσεβείας. Καὶ ἐκεῖ ποὺ γεννήθηκε ὁ Χριστὸς ἦταν σταῖλος. Σύμβολο καὶ αὐτό. Σύμβολο τῆς ἡθικῆς ἀκαθαρσίας. Ἐνας ἀπέραντος σταῖλος ἡθικῆς ἀκαθαρσίας εἶχε καταστήσει καὶ ὁ κόσμος. Κάτω ἀπὸ τὴς συνθήκης αὐτῆς ἀγορπεύοντο ὁ ἄνθρωπος ψυχικὰ καὶ σωματικὰ.

Ἀκριβῶς σὲ λαὸ αὐτόν, τὸν καθήμενον «ἐν χώρᾳ καὶ οὐκ ὀφθαλμοῦ» ἀ-

νέτειλε ὁ Χριστὸς σὰν φῶς μέγα. Ἦλθε σὰν φῶς γιὰ νὰ διαλύσῃ τὰ σκότη αὐτὰ ποὺ σκέπαζαν τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ τὰ διέλυσε. Οἱ ἀκτῖνες τοῦ θείου φωτὸς ἐδημιουργοῦσαν μιὰ «ἡμέραν» λαμπρὴν. Μιὰ «καινὴν κτίσιν». Οἱ ἀκτῖνες πολλές: Ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη, ἡ «καινὴ ἐντολή». Ἡ δικαιοσύνη. Ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἀγνότης. Ἡ ἰσότης μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀδελφοὶ καὶ παιδιά τοῦ Θεοῦ. Δὲν ὑπάρχει καμμιὰ διαφορὰ μεταξὺ τους. «Οὐκ ἔστι δοῦλος, οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔστι ἄρσεν καὶ θῆλυ» πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἓστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. 3, 28). Κατηργήθη ἡ δουλεία. Ὁ δοῦλος δὲν διαφέρει ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα. Ἡ γυναῖκα θῆκε τὴ θέσιν τῆς. Τὰ εἰδῶλα ἐπεσαν. Οἱ ἄνθρωποι ξεχώρισαν τὰ δημιουργήματα ἀπὸ τὸν Δημιουργό τους. Ἐμαθάν ἓνα μόνο Θεὸ νὰ λατρεύουν, τὸν ἀληθινὸ Θεό. Δὲν εἶναι μόνον ἡ ὕλη. Εἶναι καὶ τὸ πνεῦμα. Ἡ ψυχὴ πρῶτα καὶ ὕστερα ἡ σὰρκα. «Τί ὀφελήσει ἄνθρωπον ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον» ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; (Μάρκ. 8, 36 - 37). Ἀκτῖνα θείου φωτὸς δὲν εἶναι καὶ ἡ συγγνώμη, ἡ ἄφεσις, ἡ συγχώρησις; Ἀκτῖνα φωτὸς καὶ ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ εὐσπλαγχνία. Παντοῦ φῶς. Παντοῦ φῶς. Τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ὁ Χριστὸς, ἐφώτισε τὸν κόσμον ὅλον. Καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ φωτίζει τὸν κόσμον.

Παρὰ ταῦτα ὅμως ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ μισοῦν τὸ φῶς. Τὸ ἀποφεύγουν. Κρύβονται. Προτιμοῦν νὰ μένουν σὲ σκότος. Ἡ αἰτία; «Πᾶς γὰρ ὁ φάῦλα πράσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ» (Ἰωάν. 3, 20). Τὸ φῶς ὑπάρχει. Ἀλλὰ αὐτοὶ δὲν τὸ θέλουν. Ἀρέσκονται σὲ σκότος τῆς ἁμαρτίας. Καὶ δυστυχῶς εἶναι πολλοὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ σκότους καὶ σήμερον. Τί κρῖμα! Πολλοὶ βλασημένοι τὸ Θεό. Φαντασθεῖτε παραφροσύνη! Σκότος σὲ μυαλὸ καὶ στὴν καρδίαν. Κλέβουν, ἀδικοῦν, ἀτιμάζουν καὶ ἀτιμάζονται, ψεύδονται καὶ συκοφαντοῦν, αἰσχρολογοῦν, φθοροῦν, μισοῦν. Δὲν πιστεύουν σὲ γάμο. Δὲν θέλουν παιδιά. Ἀσεβοῦν. Περιφρονοῦν. Ἀδιαφοροῦν γιὰ τὴν ψυχὴ. Εἰργαζοῦνται κάθε πιστὸ καὶ εὐλαβῆ. Μεθοῦν, παραφρονοῦν καὶ δὲν διατάζουν νὰ φθάσουν καὶ σὲ φόνο. Σκότος καὶ πάλι σκότος. Καὶ

Τὸ διήγημά μας

Μιά ειδικὴ θεραπεία

Στοὺς πρόποδες ἐνὸς μεγάλου βουνοῦ, σὲ μαγευτικὴ τοποθεσία λουσμένο στὸ πρᾶσινο ἦταν τὸ μικρὸ χωριό. Κι' ὅπως ἦταν φυσικὸ κάθε χρόνο συγκέντρωνε πολλοὺς ἐπισκέπτες ἀπὸ τὴν πόλι, πού ἤθελαν νὰ περάσουν τὶς διακοπές τους μὲ ἡσυχία, μακριὰ ἀπ' τοὺς θορύβους τῶν μηχανῶν πού κατακλύζουν τὶς πόλεις καὶ ἀναπνέοντας τὸν καθαρὸ ἀέρα τοῦ βουνοῦ.

Αὐτὸ σήμαινε γιὰ τὸ νεαρὸ γιὰτρὸ τῆς Κοινότητος μεγαλύτερη ἀπασχόλησι καὶ πρὸ παντὸς διακοπῇ τοῦ προγράμματός ζωῆς, πού εἶχε στρώσει στὸ χωριό. Ἔτσι τὶς ὥρες

πάλι ἡ «οὐκίᾳ τοῦ θανάτου». Αὐτὸ εἶναι τὸ παράπονον τοῦ Ἰησοῦ: «Τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότιος ἢ τὸ φῶς» (Ἰωάν. 3, 19).

Ἀλλὰ ὑπάρχουν φορὲς πού σκοτίζονται καὶ αὐτοί, οἱ φωτισμένοι ἀπὸ τὸ Θεὸ ἄνθρωποι. Εἶναι τότε πού ἐξάπιονται ὑπερβολικά, πού θυμώνουν ἄσχημα καὶ δὲν βλέπουν τὴν κάκον. Εἶναι τότε πού ἀφήνουν ἐλεύθερα τοὺς αἰσχροὺς λογισμοὺς νὰ τοὺς μολύνουν. Καὶ κάθε ἄλλη φορὰ πού ἀφήνονται νὰ παρασύρωνται, ἔστω πρὸς σιγμὴν, ἀπὸ ὁποιοδήποτε ἁμαρτήμα. Σκότιος εἶναι καὶ ἡ κατάρσις. Σκότιος καὶ ἡ ζήλεια. Σκότιος κάθε εἶδους ἁμαρτία. Ἀκόμα καὶ ἡ φλυαρία. «Πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως» (Ματθ. 12, 36).

Ἀγαπήτοι ἀναγνώσται,

Ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ φῶς τοῦ κόσμου, «ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον». Τὸ φῶς ἦλθε. Γιατὶ νὰ μένουμε ἄλλο σιὸ σκότιος τῆς ἁμαρτίας; Ἄς τρέξουμε βλοῖ σιὸ θεῖο αὐτὸ φῶς. Τώρα πού ἔχουμε καιρὸ. «Ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους» (Ρωμ. 13, 12). Καὶ νὰ γίνουμε «νιὸι φωτός καὶ νιὸι ἡμέρας» (Α' Θεσ. 5, 5). Τὸ δὲ σύνθημα πού πρέπει νὰ γίνη προῶς καὶ βίωμά μας καὶ νὰ γεμίξη τῇ ζωῇ μας νὰ εἶναι ἡ προτροπὴ τοῦ ἀπ. Παύλου: «Ὡς τέκνα φωτός περιπατεῖτε» (Ἐφεσ. 5, 8).

Ἀρχιμ. Γεωργίου Ἱ. Ραλιόπουλος

πού οἱ ξένοι μαζεύονται στὰ καφενεῖα καὶ τὰ ἐξοχικά τοῦ χωριοῦ, αὐτὸς ἐπαιρνε τοὺς δρόμους γιὰ τὴν ἐξοχὴ καὶ τὸ βουνό, ἄλλοτε μόνος, ἄλλοτε μὲ τὴ μικρὴ πνευματικὴ συντροφιά τῶν νέων τοῦ χωριοῦ, πού εἶχε δημιουργήσει.

Ἀνάμεσα στοὺς ξένους ἔμαθε πὼς ἦταν κι' ἓνα γιὰτρὸς μεγάλης φήμης, γιὰ τὸν ὁποῖο εἶχε ἀκούσει πολλὰ καλὰ λόγια γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ του κατάρτισι. Τελευταῖα μάλιστα ἔμαθε πὼς ἐξέδωκε ἓνα πολὺ ἐνδιαφέρον ἱατρικὸ βιβλίο. Ἦθελε λοιπὸν πολὺ νὰ τὸν γνωρίσει. Ἐνὰ βράδυ τὸν βρῆκε νὰ κάθεται μαζί μὲ τὴν γυναῖκα του σ' ἓνα ἐξοχικό. Τοὺς πλησίασε καὶ συστήθηκε ἀπλά.

— Χορήγη, ὁ Κοινοτικὸς ἱατρός. Χαρά μας, κ. Φερίνη πού φιλοξενοῦμε στὸ χωριό μας ἓναν διάσημο γιὰτρὸ σὰν καὶ σὰς, εἶπε μὲ εὐγένεια.

— Ἀγαπητέ μου κ. Χορήγη, εἶχα μεγάλη ἐπιθυμία νὰ σὰς γνωρίσω, γιατί ἔχω ἀκούσει πολλὰ καλὰ λόγια γιὰ σὰς. Ὅλοι εἶναι ἐνθουσιασμένοι μαζί σας. Θὰ σὰς παρακαλοῦσα, ἀν ἡ παρέα μας δὲν εἶναι ἀποκρουστικὴ, νὰ κάνουμε συντροφιά τὶς μέρες τῶν διακοπῶν μας. Ἄν καί... φαίνεται, πὼς δὲν μπορεῖτε νὰ διαθέσετε πολὺ χρόνο γι' αὐτό, γιατί δὲν σὰς βλέπω νὰ κάνετε στοιχειώδη ἔστω κοσμικὴ ζωὴ. Μήπως ἐδῶ στὴν ἐρημιά ἐπωφελεῖσθε ἀπ' τὴν γαλήνη της καὶ ἀσχολεῖσθε μὲ μελέτες;

— Ἔ, κατὰ καταλάβετε, κ. Φερίνη. Κατ' ἀρχὴν διαβάξω. Δὲν νομίζετε πὼς ἓνας νεαρὸς γιὰτρὸς ἔχει ἀνάγκη ἐνημερώσεως τῆς ἐπιστημονικῆς προόδου; Θάθελα μάλιστα νὰ ἐπαιρνα καὶ τὸ τελευταῖο σας βιβλίο, πού διδάσκει εὐμενεῖς κριτικὲς σ' ἓνα ἱατρικὸ περιόδικό.

— Εὐχαριστῶ γιὰ τὰ καλὰ σας λόγια. Θὰ σὰς χαρίσω ἓνα ἀντίτυπο μὲ μεγάλη μου εὐχαρίστησι.

— Εὐχαριστῶ. Σὰς ὑπὲρ εὐχαριστῶ. Δὲν ξέρετε πόση χαρὰ μοῦ δίνει ἡ ἐπαφὴ μου μαζί σας. Εἶνε ὅ,τι ὀνειρευόμουν γιὰ τὸν ἑαυτὸ μου.

— Ἀσχολεῖσθε μὲ πειράματα καὶ διερευνήσεις ἐπιστημονικὲς λοιπόν; Τί ἀποκά-

λυψις νεαρέ μου!

— Ήταν τὸ μυστικὸ τῆς ζωῆς μου καὶ τὸ ἀπακαλύψατε. Ναί, ἔχω στὸ σπίτι ἕνα μικρὸ ἐργαστήριον.

— Γιατί λοιπὸν δὲν κατεβαίνετε στὴν πόλιν;

— Θὰ γίνῃ κι' αὐτὸ ὅταν ἔρθῃ ἡ ὥρα. Πρὸς τὸ παρὸν καλὰ εἶμαι ἀκόμῃ ἐδῶ. Συγκεντρώνω τὶς δυνάμεις μου.

Μία κοπέλλα ποὺ φάνηκε στὸ βάθος τοῦ κήπου, ἔγινε αἰτία νὰ διακοπῇ ἡ συζήτησις.

— Λίζα! Λίζα! Ἐλα ἐδῶ, φώναξε ὁ πατέρας τῆς. Εἶναι ἡ κόρη μου, γύρισε καὶ εἶπε, Ἔλα παιδί μου γιὰ λίγο.

Κι' ἡ μητέρα τῆς ἔκανε τὴν ἴδια κίνησι προσκλήσεως, ἀλλὰ ἡ κοπέλλα ἔκανε μιὰ κίνησι ἀποδοκιμασίας καὶ χάθηκε ἀπὸ τὰ μάτια τους.

— Τρελλοκόριτσο! μωρμούρισε ὁ γιατρός, καὶ ξανακάθισε. Μὲ τὰ σημερινὰ νεῖατα δὲν τὰ θγάζεις πέρα.

— Ἔ, ὄχι καὶ μὲ ὅλα τὰ νεῖατα. Ὑπάρχουν καὶ σήμερα νέοι μὲ πολὺ καλὰς ἀρχές, δήλωσε ὁ νεαρὸς γιατρός χαμογελώντας.

— Παράδειγμα ἡ ἀφεντιά σου κ. Χαρήγη.

— Ἔ, ὄχι, οἱ παρόντες ἐξαιροῦνται.

Τὶς ἐπόμενες ἡμέρες δόθηκε ἡ εὐκαιρία στοὺς δύο γιατροὺς νὰ κάνουν πολὺ ἐνδιαφέρουσες συζητήσεις τόσο πού δὲν μπορούσαν νὰ κρύβουν τὸν ἐνθουσιασμό τους γιὰ τὴν γνωριμία τους. Ἡ κ. Φερίνη παρακολουθοῦσε χωρὶς ἐνδιαφέρον τὶς συζητήσεις τους ἀφοῦ δὲν καταλάβαινε τίποτε. Αὐτὴν ἕνα πράγμα τὴν ἀνησυχούσε. Τὸ θέμα τῆς μοναχοκόρης τους. Ὅταν τῆς δόθηκε ἡ εὐκαιρία, λοιπόν, εἶπε τὸν καημὸ τῆς, ἐνῶ ὁ γιατρός ἔμενε ἀμίλητος.

— Τί νὰ σὰς πῶ, γιατρέ μου, αὐτὸ τὸ κορίτσι πολὺ μᾶς στενοχωρεῖ. Καταλαβαίνει καὶ ἐκμεταλλεύεται τὴν ἀδυναμία μας καὶ ζητᾷ πράγματα παράλογα. Ἰδιαίτερα ὁ πατέρας τῆς δὲν τῆς χάλασε ποτὲ χατήρι. Δυστυχῶς κατήντησε μιὰ κοπέλλα χωρὶς σοβαρὰ ἐνδιαφέροντα, χωρὶς ὄνειρα καὶ χωρὶς ἰδανικά. Ἴσως φταίμε καὶ μεῖς, ἀλλὰ περισσότερο φταίει ἡ τρελλοπαρέα, ποὺ ἔμπλεξε. Τελευταία γοητεύτηκε ἀπὸ κάποιο νεαρὸ, ἕνα στοιχειῖο τυχοδιωκτικὸ. Εἶχε σκοπὸ νὰ μᾶς ἐγκαταλείψῃ γιὰ χάρι του, γι' αὐτὸ καὶ γιὰ νὰ τὴν χωρίσουμε ἀπ' τὴν παρέα τῆς τὴν

φέραμε ἐδῶ στὴν ἀπομόνωσι. Ἀλλὰ συμπεριφέρεται σὺν ἑνα ἀγρίμῳ, ποὺ τὸ ἐκλείσαν στὸ κλουβί. Πολὺ μᾶς κουράζει ἡ συμπεριφορὰ τῆς. Αὐτὴ δὲν τὸ ξέρει, ὅτι ὁ πατέρας τῆς πῆγε καὶ βρῆκε τὸν νεαρὸ φίλο τῆς, ποὺ δέχθηκε νὰ πάρῃ χρήματα, γιὰ νὰ ἐξαφανιστῇ ἀπ' τὴ ζωὴ τῆς. Ἔτσι εἶναι φυσικὸ νὰ μὴ φανῇ ἀπ' ἐδῶ ἐκεῖνος, ἐνῶ ἡ Λίζα φαίνεται νὰ τὸν περιμένῃ κάθε μέρα καὶ πῶς πολὺ αὐξάνοντας τὶς ἰδιοτροπίες τῆς.

Τὰ μάτια τῆς ὑγράθηκαν ἀπ' τὴν συγκίνησιν ἐνῶ ὁ κ. Φερίνης ἔμεινε ἀμίλητος γιὰ πολλὴ ὥρα.

— Παρ' ὅλο πού τὸ προσπαθήσατε καὶ σεῖς, δὲν μπορέσαμε ἀκόμῃ νὰ συζητήσουμε μαζί. Ὅταν εἶμαι μαζί σας πάντα ἀποφεύγει νὰ ἔλθῃ κοντά μας, εἶπε ὁ νέος.

— Ὁ πατέρας τῆς τῆς ἔκαμε αὐστηρὴ παρατήρησι γιὰ τὴν στάσι τῆς αὐτῆς, ἀλλὰ ἔμεινε ἀνένδοτος.

— Θὰ προσπαθῶ νὰ τὴν πλησιάσω μὲ τὴν ὁδίαί σας, γιὰ νὰ κουβεντιάσω μαζί τῆς. Ἴσως κατορθώσω νὰ τὴν βοηθήσω, παρ' ὅλο πού, ὁμολογῶ, εἶμαι ἀπειρος σὲ παρόμοια ζητήματα.

— Θὰ σὰς εἶμαστε εὐγνώμονες, ἂν ἔστω καὶ λίγο, τὴν καθησυχάσετε, εἶπαν κι' οἱ δύο μὲ φανερὴ συγκίνησιν.

Δὲν χρειάστηκε νὰ κάνῃ κοιμιὰ ἐνέργεια γιὰ νὰ τὴν συναντήσῃ. Τὰ πράγματα ἤρθαν ἀπὸ μίανὰ τους μ' ἕνα τρόπο τραγικόν. Ἡ νύχτα εἶχε προχωρήσει ἀρκετά, ὅταν ὁ νεαρὸς γιατρός στὴν ἡσυχία τῆς νύχτας καθὼς μελετοῦσε, ἄκουσε ἀσυνήθιστους κρότους ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα. Ὅταν ἀνοίξε τὴν πόρτα ἔπεσε μπροστά του ἀναισθητὴ ἐκεῖνη.

— Σώστε με, μωρμούρισε, ἔκανα μιὰ τρέλλα. Δὲν θέλω νὰ πεθάνω. Δηλητηριάστηκεν πᾶν ὅσον τὴν ἀπελπισία μου.

Ἐκανε ἀμέσως τὴν κλασσικὴ ἐνέργεια σὲ παρόμοιες περιπτώσεις. Τῆς χορήγησε τὰ ἀπαραίτητα φάρμακα καὶ κατάρθωσε τελικὰ νὰ τὴν σώσῃ ἀπὸ τὸ θάνατο.

— Γιατί τὸ κάνατε αὐτὸ δεσποινίς; ρώτησε.

— Γιὰ κείνον πού μ' ἐγκατέλειψε καὶ δὲν φάνηκε τόσες μέρες.

— Ήταν φυσικὸ νὰ μὴν ἔρθῃ.

— Γιατί τὸ λέτε αὐτό; πού τὸ ξέρετε;

— Γιατί πληρώθηκε καλά, γιὰ νὰ τὸ κάνῃ.

Κοινωνικά θέματα

ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ

2. - Κληρονομική καταβολή

Ἐλέχθη, καὶ εἶναι ἐπισημονικῶς θεβαιωμένον, διὲν ἡ κληρονομικὴ καταβολὴ πρὸς σωματοικὴν σύνθεσιν τοῦ παιδιοῦ ἀσχετῇ ἐπίσης ἀποφασιστικὸν ῥόλον εἰς τὴν ἐπ' ἀγαθῶ ἐξέλιξιν του, ἂν ἡ ἀγωγή δὲν μειώσῃ διὰ τῆς ἐπεμβάσεώς της τὴν δύναμιν τῆς ἐμφανιζομένης κακίας πὸν ἀποκαλύπτει ἀνώμαλον ἐξέλιξιν τοῦ χαρακίτου. Εἶναι δέ βαια δυοῦνχημα, διότι δὲν ἐφαρμόζονται οἱ κανόνες τῆς εὐγονικῆς καὶ ἔχομεν διαστειρώσεις μεμολυμένων εἴτε ἐκ προγονικῆς ἢ ἐξ ἀμέσου ὑπαιτιότητος τῶν ἐρχομένων εἰς γάμον κοινωνίαν προσώπων. Καὶ ναὶ μὲν ἐσχάτως ἀπαιτεῖται λατρικὸν πιστοποιητικὸν πρὸς παροχὴν ἀδείας γάμον, ἀλλὰ τοῦτο εὐχερέστατα ἐκδίδεται, ἐκτὸς καὶ ἂν εὐσυνείδητος λατρὸς ὁμοιάζει ἀδεκάστου δικαστοῦ,

— Πληρώθηκε;

— Ἦταν τυχοδιώκτης. Δὲν τὸν καταλάβατε δεσποινίς;

Ἔσκιψε τὸ κεφάλι καὶ δὲν μίλησε πιά. Ἐνα βουβὸ κλάμα τάραζε τὸ κορμί της διαρκῶς. Ὅταν ἤρέμισε ἄρχισαν μιὰ πολὺ ἀξιόλογη συνομιλία. Ἡ Λίτσα ἀνοικάλυπτε στὸ πρόσωπο τοῦ νεαροῦ γιαιτροῦ τὸν ἰδανικὸ ὄντρα, μὲ ὠριμες καὶ μεστωμένες ἰδέες. Γιὰ πρώτη φορὰ μὲ τὴν βοήθειά του εἶδε τὰ πράγματα ἀπ' τῇ σωστή τους σκοπιά. Καὶ πρὸ παντὸς ξύπνησε μέσα της ἡ πίστις στὴς αἰώνιες καὶ ἀμετάθετες ἀξίες. Μέσα στὴν ψυχὴ της σταγόνα - σταγόνα πέφτανε οἱ σκέψεις τοῦ νεαροῦ γιαιτροῦ καὶ καθάριζαν τὴς δικῆς της σκέψεις.

— Θὰ ἤθελα νὰ σὰς ἀκούω γιὰ μέρες ἐλάκληρες, γιαιτρέ. Γιὰ μένα εἰσαάστε μιὰ ἀποκάλυψιν στὴν ζωὴ μου.

— Ναὶ μὰ πέρασε ἡ ὥρα καὶ οἱ γονεῖς σας θὰ ἀνησυχοῦνε. Θὰ σὰς συνοδεύσω μέχρι ἐκεῖ καὶ σεῖς θὰ προσπαθήσετε νὰ περάσετε ἀπαρατήρητη μέσα καὶ νὰ πέσετε στὸ κρεβάτι σας. Ἔτσι καὶ ἐγίνε.

Τὴν ἄλλη μέρα οἱ γονεῖς της ἔμαθαν ὅλα τὰ καθέκαστα καὶ περίμεναν ἀνυπόμονα τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ νεαροῦ γιαιτροῦ. Ἡ Λίτσα ἦταν γεμάτη χαρά. Οἱ γονεῖς της δὲν πίστευαν στὰ μάτια τους βλέποντας τὴν ἀπρροσδόκητη ἀλλαγὴ. Ὅταν μπήκε μέσα, ὅλοι τὸν ὑπο-

δοῖς προτιμᾷ νὰ ἔλθῃ εἰς σύγκρουσιν μὲ τὸν ἐγκληματίαν παρὰ μὲ τὴν ἀλήθειαν. Εἶναι ὅμως τοῦτο γενικευμένη ἀρχὴ ὥστε νὰ ἀποκλείονται οἱ κληρονομικῶς θεβαρημένοι γονεῖς τοῦ γάμου πρὸς ἀποφυγὴν γεννήσεως ἀνωμάτων παιδιῶν; Διότι ἀνώματα δὲν εἶναι τὰ παιδιὰ πάροχον ἐξ ἰδιαιτίας ἢ σωματικῶς ἀνάπηρα, ἀλλὰ καὶ κυρίως τὰ 95 τοῖς ἑκατὸν πὸν καλοῦνται νὰ ἀποτελέσουν μέλη τῆς οἰκογενείας, νὰ φοιτήσουν εἰς τὰ σχολεῖα, νὰ συναναστραφοῦν μὲ ἄλλους ἀνθρώπους, νὰ δημιουργήσουν μιὰν ἀμοσφαίραν ἡρέμου διαβιώσεως μὲ χαρούμενον τόπον μέσα εἰς τὴν οἰκογένειαν, τὴν κοινωνίαν, τὸ σχολεῖον. Ἀλλ' ἐλθισαί νὰ ὀνοματίζονται ὡς ἀνώματα τὰ παιδιὰ πὸν παρουσάζουν ἐκδηλὸν τὴν πνευματικὴν ἢ σωματι-

κάθησαν χαρούμενοι.

— Ἀγαπητέ μου, εἰσθε ἕνας πραγματικὸς σωτήρας, σὰς εὐχαριστῶ εἶπε μὲ συγκίνησιν ὁ κ. Φερίνης.

— Γιαιτρέ, μὲ θεραπεύσατε ἀπὸ μιὰ πολὺ ἐπικίνδυνη ἀρρώστεια. Φοβοῦμαι ὅμως, πὼς τώρα ἀρχίζει μιὰ καινούργια καὶ ἡ αἰτία θὰ εἶνε τώρα ἐσεῖς.

Κατάλαβε ὁ νέος τὸν ὑπαινιγμό. Οὔτε οἱ γονεῖς της θὰ εἶχαν ἀντίρρηση νὰ τὸν κάνουν γαιμβρό τους.

— Πρὸς Θεοῦ. Μὴ τὸ σκέπτεσθε καθόλου. Πρέπει νὰ κτυπήσουμε τὸ κακὸ ἐν τῇ γενέσει του. Δὲν ὑπάρχει περίπτωσις ἱκανοποιήσεως. Γιὰ μένα ὁ γάμος εἶναι ἀπὸ τὴς σοβαρώτερες ὑποθέσεις καὶ χρειάζονται πολὺς προϋποθέσεις γιὰ νὰ καταλήξω κάπου. Χωρὶς νὰ θέλω νὰ σὰς ἀπογοητεύσω ἢ ἀποφασίς μου θ' ἀργήσῃ πολὺ καὶ θὰ βγῇ ὕστερα ἀπὸ πολλὰς σκέψεις. Δὲν πρέπει νὰ σὰς τὸ κρύψω, τὸ ζήτημα αὐτὸ εἶναι κάτι πὸν τῶχω ἀφήσει καὶ στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνος θὰ μὲ φωτίσῃ στὸ νὰ καταλήξω στὴν πρὸ σωστὴ ἀπόφασιν.

— Λυποῦμαι, εἶπε ἡ Λίτσα. Ἀπὸ σήμερον θ' ἀρχίσω καὶ γὼ νὰ προσεύχωμαι σ' Αὐτόν. Καὶ σ' αὐτὸ θέλω νὰ σὰς ἀκολουθήσω. Θὰ κάνω ἀπὸ τώρα στὴ ζωὴ μου ὅ,τι πῇ Ἐκεῖνος.

Σάββας Ν. Ξανθόπουλος

κὴν ἀναπηρίαν καὶ ὀδηγοῦνται εἰς τὰ εἰδικὰ δουλα. Ὅμως ἡ ἀνωμαλία ἔχει μίαν κλιμάκωσιν ἀπὸ τῆς ἀπλῆς ἀντιστάσεως καὶ τῆς ἀρνησεως κατὰ τὴν ὁρεφικὴν ἢ ρηπιακὴν ἡλικίαν μέχρι τῶν θανατώσων ξεοπασμάτων τοῦ ἐφῆδου μετὰ πληττομένους τοὺς γονεῖς τῆς διδασκαλίας τῶν. Ἡ ἀρνησις καὶ ἡ ἀπώθησις, ἡ νευρικότης, ἡ ὁργίλη διάθεσις κατὰ τῶν γονέων καὶ παιδαγωγῶν τῶν παιδιῶν, τὸ πνεῦμα τοῦ «ἐπιθετικισμοῦ» ἡ ἀμφοσθέντοις τοῦ δικαίωματος τῆς κηδεμονίας, ἡ τάσις πρὸς ἀνεξαρτητοποίησιν, καὶ ἐλευθεριότητα, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ φαινόμενα ψυχροσωματικῆς ἀνωμαλίας, διὰ τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι καὶ ἀμέσως ὑπεύθυνα τὰ παιδιά.

Τὰ παιδιά εἶναι, ὥς σῶμα, ὥς ὕλη, μιὰ σύντηξις δυὸ κυτταρικῶν καταβολῶν, τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρός. Ἐὰν ἡ πρώτη καταβολὴ αὐτῇ, εἶναι δηλητηριωμένη μετὰ τὴν διεισόδου τῆς προγονικῆς κατάρτας, τοῦ ἀλκοόλ, φέο' εἰπεῖν, τῶν ποικίλων ἀπολαυτικῶν ναρκοτικῶν, τῶν γαλλικῶν παθῶν, ποὺ κατὰ τὰς ἡμέρας μας παρουσιάζουν ποιάνα ἵνα ἔξαρσιν, καὶ εἰς τὴν ὑπαιθρον ἀκόμη χώραν, ἀσφαλῶς, ἢ κατὰ μέγιστον ποσοστὸν τοῦλάχιστον, τὸ ἀνένοχον παιδί θὰ φέρῃ τὸν φόρον μετ' ἐαυτοῦ τῆς προσωπικῆς του δυστυχίας, ἀλλὰ καὶ τῆς δυστυχίας τῶν ἄλλων ποὺ πρέπει νὰ τὸ ἀντιμετωπίσουν ὥς ἀρρωστον, τῶν ἰδίων γονέων καὶ μάλιστα τῶν διδασκάλων, οἱ ὁποῖοι θὰ κληθῶν οὐχὶ νὰ σπεύρουν εἰς ἀγαθὴν γῆν, ἀλλ' εἰς γῆν μετὰ σπέρους ἀκανθῶν.

Βεβαίως δὲν ἐμβολιάζεται ἀμέσως τὸ πνεῦμα, ἡ ψυχὴ. Ὅταν ὅμως ὁ ὕλικός φορεὺς τοῦ πνεύματος εἶναι βεβλαμμένος, ἀδυνατεῖ τοῦτο νὰ ἐνεργήσῃ, νὰ ὁμιλήσῃ, νὰ δημιουργήσῃ, νὰ ἐλέγξῃ, νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐπειδὴ ἐφόβησε τὸν χιτῶνα τῆς κατάρτας τῶν προγόνων του. Ἐὰν τὰ ἐγκεφαλικά κύτταρα, ἢ φατὰ οὐσία τοῦ εὐγενεστεροῦ κέντρου τοῦ ἀνθρώπου ἔχῃ διαποτισθῇ ἀπὸ ὑγρὰς οὐσίας ἢ εἶναι κατὰσπαρτον ἀπὸ τὰ μικρόδια μιᾶς ἀμαρτωλῆς ζωῆς τῶν γεννητόρων, καὶ ἡ καρδιά, ἡ ἔδρα τῶν συναισθημάτων ἔχῃ ἀχρηστευθῇ διὰ τὴν θούλησιν καὶ τὴν συνείδησιν, τότε πῶς τὸ πνεῦμα θὰ δώσῃ τὰ ἰδικὰ του λαλήματα; Καὶ οἱ μεγαλύτεροι τῶν μουσουργῶν ἀπαιτοῦν νὰ ἔχουν ἄριστον ὄργανον ἐκφράσεως τοῦ μέλους. Αἱ ἰδέαι, ὡς ἰδέαι, ἐπέρεκνιται τῆς ὕλης. Ὅμως τοῦ-

το ἰσχύει θίαν κανεὶς ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸ νῦμα του. Ἐφ' ὅσον τὸ σῶμα εἶναι φορεὺς, αὐτὸς ὁ φορεὺς πρέπει νὰ ὑγιαίῃ, καὶ κατὰ τὴν ῥῆσιν τῶν προγόνων μας, δίδωι τοὺς ὕγιες ὑπάρχει διπλὴ ὑπάρχει καὶ σῶμα ὕγιες καὶ δὲν ἔχει προσδληθῇ ἀπὸ τὰ μικρόδια. Ἄλλο πρᾶγμα λεπτοφύες σῶμα καὶ ἄλλο προσβεβλημένον ἀπὸ τὰ μικρόδια ἢ δηλητηριασμένον καὶ ἀχρηστευμένον. Ὅταν ἡ ζύμη εἶναι χαλασμένη ὁλόκληρον τὸ φύραμα δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ δεχθῇ μετὰ τὴν ζύμωσιν τὰς συνεπείας. Ὅ,τι τις σπείρει τοῦτο καὶ θεοῖσι. Ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει εἰς τὰ Ἡθικά του διτὰ προκειμένου οἱ γονεῖς νὰ ἐκτελέσουν τὰ συζυγικά των καθήκοντα πρὸς παιδοποιεῖαν πρέπει νὰ εἶναι ξεμέθυτοι, δίδωι ἀφίλοισιν καὶ μεθυστικοῖς γίνεσθαι φιλοῦσιν, ὧν ἂν τὴν ἀρχὴν τῆς οὐραίας οἱ πατέρες ἐν μέθῃ ποιησάμενοι τύχωσιν ἢ καὶ Διογένης μειράκιον ἐκστατικὸν ἰδὼν καὶ παραφρονοῦν, νεανίσκος, ἔφησεν, ὁ πατήρ σε μεθύων ἐσπείρειν.

Εἶναι τοῦλάχιστον φαινομενικῶς παρατηρημένον διτὸ γονεῖς σωματικῶς ὕγιεις ἐφεραν εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας παιδιὰ σωματικῶς καὶ πνευματικῶς ἀνάπηρα. Ἀλλὰ ποῖός μᾶς διαβεβαίωσι διτὴ αὐτῇ ἢ προγονικῇ κατάρτα δὲν ὑπέβουκε καὶ δὲν ἐξηπάτα διὰ νὰ θαυμάσῃ τὴν ἀμέσως ἐρχομένην γενεάν, ἀφοῦ τὸ κακὸν ὁρᾷ καὶ μέχρι τῆς τειρατικῆς γενεᾶς καὶ κατὰ τὴν ἁγίαν Γραφήν. Τὸ ζητούμενον εἶναι ὅχι τὸ διατὶ πληρώσῃ ὁ ἀνένοχος. Αὐτὸ εἶναι ἄλλο θέμα. Ἀλλ' ἂν τὸ παιδί εἶναι σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς τῶν γονέων του, ποὺ ἀσφαλῶς εἶναι, καὶ θίαν τοῦτο εἶναι, πολλῶν μᾶλλον, νόθον, ἐξώγαμον. Καὶ τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν τῶν ἀνωμάτων παιδιῶν εὐρίσκεται μετὰ τῶν νόθων. Τὸ διατὶ; Εἰς αὐτὸ τὸ ἐρώτημα ἀπαντοῦν οἱ ἀρμόδιοι ποὺ ἀσχολοῦνται μετὰ τὴν ψυχολογικὰ φαινόμενα καὶ πρὸ παντὸς οἱ βιολόγοι, οἱ νευροφυσιολόγοι καὶ οἱ κοινωνιολόγοι μετὰ τῶν ἐγκληματολόγων. Οἱ παιδαγωγοὶ καλοῦνται μόνον τότε ποὺ θὰ πρέπῃ νὰ ἀνορθώσουν τὴν γκρεμισμένην οἰκοδομήν μετὰ τὰ σάπια ὀλικά της. Πάντως ἐπιβάλλεται πιστοποιητικὸν ὑγείας τῶν μελλονύμφων ἀπὸ μέρους τῶν ἱατρῶν ποὺ ἔχουν ἀνεπτυγμένον τὸ αἶσθημα τῆς εὐθύνης των, διὰ νὰ μὴ βλασημῇται ὁ Θεὸς ὡς αἴτιος αὐτοῦ τοῦ κακοῦ κατὰ τὸν νεῖον Ἰάκωβον, 1, 13 κ.ε.

Ἀρχιμ. Χριστοφόρος Καλύδας

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΜΟΔΑ

“ΕΥΔΥΣΑΘΕ...”

...σπλάγχνα οίκτιρμών» (Κολ. 3, 12)

3. ΣΠΛΑΓΧΝΑ ΟΙΚΤΙΡΜΩΝ

“Ένα άλλο φόρεμα έχει να μᾶς υποδείξει ἡ Χριστιανικὴ Μόδα σὺν σημερινό μας φύλλο. “Ένα φόρεμα πὺν προσοδίδει σιὴν κάθε κοπέλλα καὶ γυναίκα μιὰ ἰδιαίτερη χάρι καὶ ὁμορφιά. Τὸ φόρεμα αὐτὸ τὸ λένε: «σπλάγχνα οίκτιρμών». Δηλαδή καρδιά γεμάτη συμπάθεια καὶ ἀγάπη σὲ κάθε ἄνθρωπο πὺν πάσχει καὶ ἐποφέρει σωματικά καὶ πνευματικά.

οὐρανοῦ. Καὶ ἐκεῖνος δὲν τοὺς παρέβλεπε. Δὲν ἔμενε ἀδιάφορος μπροστὰ σιὸν πόνο τους. «Ἐσπλαγχνίσθη ἐπ’ αὐτοῖς» (Ματθ. 14, 14) καὶ τοὺς ἐθεράπευε. Δὲν εἶναι ἓνα καὶ δυὸ τὰ θαύματα τοῦ Ἰησοῦ σὲ ἀρρώστους. Εἶναι πολλὰ. Ἀναρίθμητα. Σὲ κάθε τὸν βῆμα καὶ ἓνα θαῦμα. Παντοῦ συμπόνια. Παντοῦ «σπλάγχνα οίκτιρμών».

Ἀγάπησε τοὺς πονεμένους. Πονεμένος εἶναι ὁ πεναιομένος. Πονεμένος εἶναι ὁ ἀρρωστος. Ἀλλὰ πολὺ περισσότερο πονεμένος εἶναι ὁποιος θλίβεται γιὰ τὸν θάνατο συγγενικοῦ τὸν προσώπου. Μιὰ τέτοια ἰδιαίτερα πονεμένη ψυχὴ ἦταν ἡ χήρα τῆς Ναὶν. Ὁ ἄνδρας τῆς εἶχε πεθάνει. Ἡ μόνη παρηγοριά τῆς καὶ χαρὰ ἦταν τὸ παιδί τῆς, τὸ ἓνα καὶ μοναδικὸ παιδί τῆς. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ πέθανε. “Ἐτοι ἔμεινε μόνη τῆς σιὸν κόσμο. Μπορεῖ νὰ φαντασθῇ κανεὶς τί πόνο ἔδοκιμαζε ἡ μητέρα αὐτῆς, διὰν προσέπεμπε σιὸν νεκροταφεῖο τοῦ χωριοῦ τὸ νεκρὸ παιδί τῆς; Μεγάλος πόνος. Ἀδάσπατος πόνος. Τὴν συμπάθησαν πολλοί. Ἀλλὰ περισσότερο ὁ Ἰησοῦς πὺν ἔτυχε ἐκεῖνη τῇ σιγιμῇ νὰ ἐρχεται σιτὴ κόμη τῆς Ναὶν. “Οἶαν εἶδε τὴν νεκρικὴ πομπὴ καὶ τὴν μητέρα νὰ ὀδύρεται καὶ νὰ θρηνῇ τὴν εὐσπλαγχνίσθηκε. Ὁ Λουκάς σημειώνει μὲ ἰδιαίτερο ἴθνη τὴν εὐσπλαγχνία αὐτῆ τοῦ Χριστοῦ. «Καὶ ἰδὼν αὐτὴν ἔσπλαγχνίσθη ἐπ’ αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ: μὴ κλαῖε» (Λουκ. 7, 13). Καὶ ἔπαυσε νὰ κλαίη, γιὰτὶ παρενθὺς ὁ Ἰησοῦς ἀνέστησε τὸ νεκρὸ παιδί τῆς.

Ἀγάπησε τοὺς παρημελημένους πνευματικά ἄνθρώπους. “Ολοι ἐκεῖνοι οἱ ὄχλοι πὺν ἀκολουθοῦσαν τὸν Ἰησοῦ γιὰ νὰ ἀκούσουν τὴν ὑπέροχη διδασκαλία τὸν ἦσαν «ἐκλελυμένοι καὶ ἐρριμένοι ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα» (Ματθ. 9, 36). Ἐκεῖνοι πὺν ἐτάχθησαν νὰ εἶναι ποιμένες καὶ νὰ φροντίζουν

Τέτοια σπλάγχνα εἶχε ὁ Ἰησοῦς. Αὐτὸ μαρτυροῦν οἱ Εὐαγγελιστὰι πὺν ἔγραψαν τὴ ζωὴ τὸν καὶ τὴ διδασκαλία τὸν. Μὲ «σπλάγχνα οίκτιρμών» ἀγάπησε ὁ Κύριος ὅλο τὸν κόσμο, ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ χωρὶς καμμιὰ διάκρισι.

Μὲ σπλάγχνα οίκτιρμών:

Ἀγάπησε τοὺς πεναιομένους. Ὁ ἄνθρωπος ἐφ’ ὅσον ἔχει σῶμα ἔχει ἀνάγκη τροφῆς. Ὑπῆρχαν φορὲς πὺν πολλὲς λαὸς ἀκολουθοῦσε τὸ Χριστὸ καὶ μέσα σὲ ἔρημους τόπους. Ἐκεῖ δὲν ὑπῆρχαν τροφές, δὲν ὑπῆρχε τίποτε. Τὰ λίγα τρόφιμα πὺν πέρνανε οἱ ἄνθρωποι μαζί τους ἐτελείωναν. Ἀλλὰ παρὰ ταῦτα καὶ νηστικά παρέμεναν κοντὰ σιὸν θεῖο Ραββί. Μιὰ φορὰ τρεῖς ἡμέρες ἔμειναν κοντὰ τὸν. Τὰ τρόφιμα εἶχαν τελειώσει καὶ ἄρχισαν νὰ πεινοῦν. Ποιὸς θὰ τοὺς εὐσπλαγχνίσθαι νὰ τοὺς δώσῃ ψωμί; Ἀλλὰ ποιὸς ἄλλος ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Χριστό; «Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον» εἶπε σιὸς μαθητὰς τὸν «ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένοναί μοι καὶ σὺ ἔχονσι τί φάγωσι». (Μάρκ. 8, 2). Καὶ βροῆκε τὸν τρόπο νὰ χορτάσῃ ἓνα ὀλόκληρο λαὸ μὲ πέντε ψωμιὰ καὶ δυὸ ψάγια.

Ἀγάπησε τοὺς ἀρρώστους. Πάντα ὑπάρχουν ἀρρωστοὶ ἄνθρωποι. Καὶ αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι πὺν ἐπίμονα ἐζητοῦσαν τὸν Ἰησοῦ. Χωλοὶ, τυφλοὶ, λεπροὶ ὅλοι ἐζητοῦσαν ἱκενικά τὴν θεραπεία ἀπὸ τὸ μεγάλο γιαιτροῦ τοῦ

για τις πνευματικές του ανάγκες τους παρημέλησαν και τους εγκατέλειψαν. "Ετσι οι ὄχλοι αὐτοὶ σιῇ προσπάθειά τους νὰ ἀκούσουν δυὸ ὠφέλιμα λόγια εἶχαν ἀποκάμει. Διψοῦσαν μιὰ διδασκαλία. Διψοῦσαν τὸν ἀληθινὸ ποιμένα νὰ τοὺς συμπονήσῃ, νὰ τοὺς εὐσπλαγχτιοῦν καὶ νὰ τοὺς θρέψῃ πνευματικά. "Ἦσαν ὄχλοι συμπαιδευτικοί, ὄχλοι πονεμένοι. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος «ιδὼν τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχτίσθη περὶ αὐτῶν» (Ματθ. 9, 36).

Τέτοια σπλάγγνα εἶχαν καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ. Ὁ Τωβίτ συμπονοῦσε ἀφάνταστα τοὺς πεινασμένους καὶ τοὺς γυμνοὺς. «Τοὺς ἄρτους μου ἐδίδουν τοῖς πεινῶσι καὶ ἱμάτια τοῖς γυμνοῖς» (Τωβ. 1, 17). Καὶ αὐτὸ τὸ ἴδιο συμβούλευε νὰ πράξῃ στὴ ζωῇ του καὶ ὁ γυῖός του Τωβίας. Συμβούλευε: «Ἐκ τοῦ ἄρτου σου δίδου πεινῶντι καὶ ἐκ τῶν ἱματίων σου γυμνοῖς» (Τωβ. 4, 16). Τὰ ἴδια σπλάγγνα οἰκτιρῶν βλέπουμε καὶ στὴν καρδιά τοῦ Ἰωβ. Στὸ βιβλίο του διαβάζουμε: «Ἐγὼ δὲ ἐπὶ παντὶ ἀδυνάτω ἔκλαυσα, ἐστέναξα ἰδὼν ἄνδρα ἐν ἀνάγκῃ» (Ἰωβ 30, 25). Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀπ. Παῦλος εἶχε τὰ ἴδια σπλάγγνα οἰκτιρῶν στὴν καρδιά του. Μὲ τέτοια σπλάγγνα ἀγαποῦσε ὅλους. "Όταν κάποτε χρειάσθηκε νὰ πείσῃ τὸν Φιλήμονα νὰ δεχθῇ κοντὰ του τὸν Ὀνήσιμο ἔγραψε στὸ Φιλήμονα γιὰ τὸν Ὀνήσιμο τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικὰ λόγια: «οὐ δὲ αὐτόν, τοῦτ' ἐστὶ τὰ ἐμὰ σπλάγγνα, προσλαβοῦ» (Φιλ. 12).

Μὲ σπλάγγνα οἰκτιρῶν, «ἐν σπλάγγνοις Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Φιλιπ. 1, 8), πρέπει νὰ ἀγαπήσουμε καὶ ἐμεῖς τὸν κόσμον. "Όλο τὸν κόσμον. "Όλους τοὺς ἀνθρώπους. Χωρὶς διάκρισι. Νὰ ἀγαπήσουμε τοὺς πεινασμένους, τοὺς ἀρρώστους, τοὺς πονεμένους καὶ πιδ πολὺ τοὺς ἁμαρτωλοὺς. "Όσοι βροσκοῦνται στὴν ἀγνοία καὶ στὴν πλάνῃ. "Όσοι ζοῦν μακριὰ ἀπὸ τὸ Χριστὸ «ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα».

«Σπλάγγνα οἰκτιρῶν»! Ποιὸς μπορεῖ νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν ὁμορφιὰ ποὺ παρουσιάζει τὸ φῶμα αὐτὸ τῆς Χριστιανικῆς Μόδας. Κοπέλλες καὶ γυναῖκες ποὺ ντύνονται μὲ τὸ φῶμα τῶν «σπλάγγνων οἰκτιρῶν» ἐπισύρουν τὴν προσοχὴ ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Ἀκόμη καὶ αὐτῶν τῶν ψυχρῶν καὶ ἀδιαφόρων. Γι' αὐτὲς τὶς ψυχὲς κάθε τόσο γράφουν ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ πράξεις εὐσπλαγ-

χνίας καὶ οἰκτιρῶν. Δὲν πάει πολὺς καιρὸς ποὺ ἐλεγκτὴς λεωφορείων ἔγραψε σὲ ἐφημερίδα γιὰ μιὰ κοπέλλα, ἡ ὁποία ντυμένη μὲ «σπλάγγνα οἰκτιρῶν», κατέπληξε καὶ συνεκίνησε ὅλους τοὺς ἐπιβάτας τοῦ λεωφορείου. Ἀλλὰ ὡς ἀφήσουμε τὸν ἴδιο τὸν ἐλεγκτὴ νὰ μᾶς περιγράψῃ τὴν ὁμορφιὰ αὐτῆς τῆς κοπέλλας: «Όταν τὸ λεωφορεῖο μας, εἰς ἕνα πρόσφατον δρομολόγιον εἶχε φθάσει εἰς τὸν αὐχένα τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Κοζάνης, μᾶς ἐσταμάτησεν ἐν ταραχῇ ἕνας χωροφύλαξ ἀπὸ τὸ τοπικὸν φυλάκιον λέγων: Τρέξατε, ἐδῶ παρακάτω ἕνα τρακτέρ ἀντιρῶν καὶ ἐπλάκωσε τὸν ἄνθρωπον ποὺ ἐπέβαινε! Ἐτρέξαμε καὶ μετὰ δυσχερειῶν πολλῶν ἀνεσῆραμεν τὸν νεαρὸν τραυματίαν καὶ τὸν ἐποθετήσαμεν εἰς ἕνα κλινοσκεπάσμα. Τὸν ἐπιβιβάσαμε εἰς ἕνα ἄλλο λεωφορεῖον ποὺ περνοῦσε γιὰ τὴν Κοζάνη καὶ ἐγὼ τὸν πῆρα στὰ χέρια μου καὶ τὸν κρατοῦσα πλαιγιασθόν. Εἰς κάποιαν στιγμήν ἀντιελήφθην δι' εἰς τὴν μασχάλην εἶχε μιὰ μεγάλη τρύπα καὶ τὸ πνευμόνι του φύσκωνε καὶ ξεφύσκωνε μὲ τὴν εἰσπνοὴ καὶ τὴν ἐκπνοή. Ἐρώτησα τοὺς ἐπιβάτας ἐν ἀγωνίᾳ ἂν ὑπάρχῃ κανένα καθαρὸ πανί. Καὶ τότε μὲ συγκίνησι εἶδα μιὰ κοπέλλα ποὺ ταξίδευε κ' αὐτὴ σὺ λεωφορεῖο νὰ θγάξῃ ἀπὸ τὸν ταξιδιωτικὸν σάκκον της ἕνα καινούργιον κατακάθαρο φουστάνι της καὶ νὰ τὸ σχίξῃ ἀδίστακτα, γιὰ νὰ χρησιμοποιηθῇ γιὰ ἐπίδεσμος. Μετὰ λίγα λεπτὰ ἀντιελήφθην ἀπὸ ἕνα ἄλλο δογγητὸ τοῦ τραυματίου δι' εἶχε καὶ ἄλλην πληγὴν. Τότε ἡ ἴδια ἢ κοπέλλα θγάξει καὶ ἄλλο φῶμα καὶ τὸ σχίζει καὶ αὐτὸ. Ἐτσι σταμάτησε ἡ αἰμορραγία τοῦ ἀντυχτοῦ νεαροῦ. Εἶπα κατασπινόμενος εἰς τὴν ὑπέροχην αὐτὴ νέα: Ὁ Θεὸς νὰ σοὺ χάρισῃ κάθε εὐτυχία. Εἶσαι ὑπέροχος ἄνθρωπος. Αἰνχῶς ἀπὸ τὴν συγκίνησιν δὲν θυμήθηκα νὰ τῆς ρωτήσω τὸ ὄνομα. Δὲν ἔχει ὅμως σημασία. Τὸ ὑπέροχον παράδειγμα της, ἔστω καὶ ἀγωνήμως, εἶναι ἕνας φρονητισμὸς καὶ μιὰ ἀπόδειξις δι' ὑπάρχον ἀκμὴ ἀνθρώποι εἰς τὴν ἐποχὴν μας. Ἀς εἶναι ὑπερήφανοι οἱ γονεῖς ποὺ γεννοῦν τέτοια παιδιὰ σὰν αὐτή».

Κοπέλλες καὶ γυναῖκες,

Ντυθῆτε «σπλάγγνα οἰκτιρῶν» καὶ θὰ εἰσθε πολὺ ὠραῖες. Ὤραῖες στὸ Χριστὸ, τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺν κόσμον.

Β. Αχ. Ψ.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ἡ παραμόρφωσις

Ὑπερήφανος ὅσον ποτέ, καλπάζει ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος εἰς τὸ διάστημα καὶ προχωρεῖ θριαμβευτῆς ἀπὸ κατακτήσεως εἰς κατάντησιν. Μαθυσμένος ἀπὸ τὰ ἐπιτεύγματά του τρικλύει ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀηδιασμένος ἀπὸ τὴν ἀφθονίαν τῶν ἀγαθῶν του ψάχνει νὰ εὕρῃ πηγὴν χαρᾶς. Κατάκοπος θέλει νὰ τοῦ φεύγῃ ἡ ζωὴ χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ ἀντισταθῇ ἢ ἀπελπισμένος θέτει μόνος του τέρμα εἰς τὴν ζωὴν του. Τὰ φαινόμενα τῆς ἐξαλλοσύνης, πού πολλαπλασιάζονται συνεχῶς μὲ τὴν μόδαν, τὸν τεκτυμποισμὸν, τὸν χιππισμὸν, τὸν τουρισμὸν καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς καὶ θεὰς τῆς συγχρόνου εἰδωλοκρατίας, κραυγάζουν δυνατὰ καὶ φανερώουν τὸ δράμα τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου. Τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν μεγάλην μόρφωσιν καὶ τὴν τραγικὴν παραμόρφωσιν, μὲ τὸ πολὺ μυαλὸ καὶ τὴν μικρὰν σκέψιν, μὲ τὴν καταπληκτικὴν δύναμιν καὶ τὰς φοβεράς ἰσχυρίας, μὲ τὰ ἐπιδέξια χέρια καὶ τὴν πτωχὴν καρδίαν, μὲ τὰ τόσα μέσα ζωῆς καὶ τὰς τρομακτικὰς ἀνησυχίας, μὲ τὰ τόσα φάρμακα καὶ τὰς τόσας ἀνιάτους ἀσθενείας, μὲ τὰς τόσας ἀνέσεις καὶ ἀπολαύσεις καὶ μὲ τὰ τόσα ἐγκλήματα καὶ αὐτοκτονίας. *Οἷα αὐτὰ ἀποτελοῦν τὴν μορφή τῆς ἀνισορροπίας τοῦ συγχρόνου κόσμου. Καὶ ἡ ἀνισορροπία αὕτη, ὀλοφάνερρον σημάδι τῆς ἐποχῆς μας, ἀπαγγέλλει ἐναντίον μας δριμύτατον «κατηγορῶν» διὰ τὴν ἀνταρσίαν μας κατὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ παραστράτημα ἀπὸ τὸν δρόμον πού Ἐκεῖνος μᾶς ἀπεκάλυψεν.

Ἡ μεταμόρφωσις

Εἰς αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν κόσμον χύνεται τὸ φῶς τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ οὐρανίου πατρὸς. «Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα» αὐτοῦ ἀκούετε». *Ὅπως ὅλον τὸ εὐαγγέλιον ἔτσι καὶ τὸ μήνυμα αὐτὸ ἀποκαλύπτει εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὰ μέσα τῆς μεταμορφώσεώς της: Πίστις εἰς τὴν Θεότητα τοῦ Χριστοῦ· αὐτός ἐστὶν ὁ ἀγαπητός Υἱός τοῦ Πατρὸς. Ὑπακοὴ εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ· νὰ ὁ τρόπος τῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Πίστις καὶ ζωὴ, δόγμα καὶ ἠθικὴ, Ὁρθοδο-

ξία καὶ Ὁρθοπραξία εἶναι ἐκεῖνα πού μεταμορφώνουν καὶ ἀγιάζουν τὸν ἄνθρωπον. Δὲν φθάνει νὰ παραδεχθῇς ὅτι ὑπῆρξεν Χριστός· ἢ νὰ ὁμολογήσῃς ὅτι ἦτο ἡ μεγίστη ἠθικὴ προσηπικότης, ὅπως λέγουν πολλοί, ἢ ἕνας ἀπεσταλμένος τοῦ Θεοῦ, ὅπως κηρύττουν αἱρετικοί. Ἡ θεία ἀποκάλυψις λέγει· «Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα» αὐτοῦ ἀκούετε». Πιστεύσαμεν εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, πού ἔγινεν ἄνθρωπος, ἀπέθανεν, ἀνέστη, ζῇ καὶ θὰ ἔλθῃ καὶ πάλιν νὰ κρίνῃ τὸν κόσμον; τὸ δεύτερον: Ὑπακούσαμεν εἰς τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ; Ἐὰν ἡ ἀπάντησίς μας εἶναι «ναί» καὶ εἰς τὰ δύο ἐρωτήματα, τότε εὐρισκόμεθα μαζί μὲ τὸν Χριστὸν εἰς τὸ ὅρος Θεωρίας, φωτιζόμεθα καὶ ἀγιαζόμεθα ἀπὸ τὸ θεῖκόν του φῶς καὶ μεταμορφωμένοι κράζομεν: «Καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι».

Ἔως πότε;

Μὲ πολλὴν ἀγωνίαν περιμένει ὁ πιστὸς λαὸς τοῦ Θεοῦ νὰ ἀκούσῃ τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱ. Συνόδου διὰ τὸ θέμα τῶν φρικτῶν βλασφημιῶν καὶ ἀσεβειῶν πού ἔγραψεν ἡ βασιλομήτωρ Φρειδερίκη. Δὲν ὑπάρχει κανεὶς φανατισμὸς καὶ κανένα πάθος. Ὑπάρχει φόβος Θεοῦ, ἀγωνία πίστεως καὶ κρίσις συνευδήσεως. Μνημονεύεται ἡ βασιλομήτωρ ὡς εὐσεβεστάτη; Ἐγραψεν ὅτι δὲν ὑπάρχει σατανὰς καὶ κόλασις; Ὑποστηρίζει τὴν μετεμψύχωσιν; Ὑποτιμᾷ τὰ δόγματα τῆς πίστεως; Εἶναι αὐτὰ βλασφημίας; Διὰ τί λοιπὸν σιωπᾷ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος; Καὶ ἔως πότε θὰ σιωπᾷ; Ποιὸν φοβεῖται; Τοὺς δημοσιογράφους, πού ξεσηκώθηκαν ὅλοι ἐναντίον της, ὅταν ἐτόλμησεν εἰς τὴν προσευχὴν της νὰ πῇ μίαν ἀλήθειαν, νὰ ἐκφράσῃ ἕνα ἐκγώνιον αἰτήμα πρὸς τὸν Θεὸν δι' ἕνα ἀπὸ τοὺς τόσους κινδύνους πού διέρχεται ἡ πίστις καὶ ἡ ζωὴ τῶν πιστῶν;

Τὸ θέμα δὲν σκεπάζεται, μακαριώτατε καὶ ἀγιοσυνοδικοί. Θὰ τὸ ξεσκεπάσουν μίαν ἡμέραν οἱ ἱστορικοὶ τοῦ μέλλοντος. Καὶ ὅχι μόνον οἱ ἱστορικοὶ ἀλλὰ καὶ πολλοὶ συγγραφεῖς καὶ λογοτέχναι, διὰ νὰ γράβουν δράματα, κωμωδίας, ἐπιθεωρήσεις μὲ κεντρικὴν πλοκὴν καὶ μὲ θέατρον τὴν διοικοῦσαν Ἐκκλησίαν, πού μπροστὰ εἰς τὸν Θεὸν ἀποκαλεῖ εὐσεβεστάτην μίαν γυναῖκα, πού ἔχει τὸ

θάρρος μπροστά εἰς τὴν Ἐκκλησίαν νὰ γράψῃ βλασφημίας.

Ἑλεημοσύνη

Εἰς τὴν ἁγίαν Γραφὴν καὶ τοὺς πατέρας τῆς Ἐκκλησίας μας παρουσιάζεται ἡ ἐλεημοσύνη ὡς περιχαλῆς θυγατέρα τῆς ἀγάπης καὶ ἐκλεκτὴ ἀδελφὴ τῆς δικαιοσύνης. Ἡ ἐλεημοσύνη τότε ἔχει: ἀξίαν, ὅταν γίνεται μεθυσίαν εἴτε ἐκ τοῦ περισσεύματος εἴτε ἐκ τοῦ ὑστερήματος, ὅποτε καὶ ἔχει μεγαλυτέραν ἀξίαν. Φιλανθρωπία μετ' ἀδικίαν, σχῆμα ὀξύμορον, εἶνε ὁδύλευμα ἐνώπιον Κυρίου· προσφορὰν μὲ γογγυσμὸν καὶ ἀνευ ἡλαρότητας δὲν ἀγαπᾷ ὁ Θεός· ἐλεημοσύνη πρὸς τὸ θεαθῆναι δὲν λαμβάνει τὸν Θεὸν ἔλεον.

Προϋπὸθεσις τῆς ἐλεημοσύνης εἶναι ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν πατέρα καὶ τοὺς ἀνθρώπους, τὰ παιδιὰ τοῦ Θεοῦ, τὰ ἀδελφία μας. Συμβαίνει πολὺ συχνά «φιλάνθρωποι» νὰ προσφέρουν εἰς τοὺς πτωχοὺς ἔκτενα πού ἔχουν «γιά πέταμα». Ἐσχάτως μάλιστα ἐδημοσιεύθη καὶ ἀγγελία ἐνὸς Συνδέσμου πρὸς συλλογὴν ἀχρήστων παιδιῶν διὰ πτωχὰ παιδιὰ. Ἡ πράξις αὕτη θὰ ἑπιπᾷ τὰ πλουσιόπαιδα καὶ θὰ πληγώσῃ τὰ πτωχόπαιδα. Ἀχρήστα πράγματα, κουρελιασμένα ρούχα, βρώμικα καὶ χαλασμένα τρόφιμα προσφέρονται εἰς τοὺς πτωχοὺς. Ἔτσι οἱ πτωχοὶ ἀδελφοὶ ἐκτὸς τῆς δυστυχίας τῶν ἔχουν καὶ τὴν καταφρόνιαν νὰ θεωροῦνται λάκκοι ἀπορριμμάτων καὶ σκουπιδιστενεκές. Ἡ πράξις αὕτη δχι μόνον εἶναι σκληρὰ καὶ ἀπλάχνος, ἀλλ' ἀποτελεῖ καὶ πρὸκλησιν. Ὁ πτωχὸς Λάζαρος ἔτρωγε δεξιῶς τὰ ψίχουλα ἀπὸ τὸ τραπέζι τοῦ πλουτοῦ, ἀλλ' αὐτὸ ἠδύνησε τὴν καταδίκην τοῦ ἀπλάχνου. Ἡ Γραφὴ μᾶς παρουσιάζει τὴν κλίμακα τῆς ἐλεημοσύνης. Ὁ Μωσαϊκὸς νόμος γράφει: Τὸ ἓν δέκατον, Ὁ Ἰωάννης: Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότεν τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιεῖτω. Ὁ Κύριος: «πάντα ἔσα ἔχεις πώλησον καὶ διάδος πτωχοῖς». Καὶ μαζί μετ' ὁ Κύριος ὁ Παῦλος «ταῖς χρεαίαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες».

Ὅχι λοιπὸν ἐλεημοσύνη μετ' σκουπίδια καὶ φιλανθρωπία μετ' ἀχρήστα πράγματα. Ἐλεημοσύνη μετ' ἀγάπην, μετ' ὁυσίαν, πού ἀποπνέει τὸ ἄρωμα τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀντανάλλῃ τὴν λάμψιν τῆς αἰωνιότητος.

Φωνὴ ἐκ Γερμανίας

Ἔνας ἐργάτης ἀπὸ τὴν Δ. Γερμανίαν ἔγραψε συγκινητικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Μητροπολίτην τῆς Θεσσαλονίκης π. Λεωνίδα καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ στείλῃ εἰς τὴν Γερμανίαν δύο θεολόγους καὶ ἓνα πνευματικὸν διὰ νὰ κηρύξουν κατὰ τοῦ χιλιασμοῦ καὶ νὰ ἐξομολογηθοῦν οἱ ἁμαρτωλοὶ πού μετενόησαν καὶ ἄλλαξαν ζωὴν, ἀλλὰ δὲν ἐξομολογήθηκαν. Ἔνας δὲ ἀπὸ τοὺς μετανόησαντες ἁμαρτωλοὺς εἶναι καὶ ὁ ἐπιστολογράφος. Καὶ ἡ μετάνοιά του ἔχει γνησίους καρπούς. Καρπὸς εἶναι ὁ ζήλος, μετ' ὃν ὁποῖον μελετᾷ τὴν Ἀγ. Γραφὴν, ὁ ἀγώνας του κατὰ τῶν αἰρετικῶν, ὁ πόθος του νὰ ἐξομολογηθῇ καὶ ἡ δόλωσίς του ὅτι ἀναλαμβάνει, προσφέρων τὰς οἰκονομίας του, τὰ ἔξοδα κινήσεως, διατροφῆς καὶ διαμονῆς τῶν δύο θεολόγων καὶ τοῦ πνευματικοῦ. Καὶ δὲν εἶναι μοναδικὴ ἡ φωνὴ αὕτη τοῦ ἐργάτου. Πολλοὶ κραυγάζει καὶ σήματα κινδύνου ἔρχονται ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς μας πού ἐργάζονται εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ζητοῦν βοήθειαν. Βοήθειαν πνευματικὴν. Ἐν μέσῳ πολλῶν κινδύνων πίστεως καὶ ἡθικῆς ἐξαποστέλλουν τὸ σήμα κινδύνου. S.O.S. Ποῦ εἶναι λοιπὸν τὰ ναυαγιστικά τῆς Ἐκκλησίας; Ποῦ αἱ εὐκίνητοι καὶ ἐτοιμοκίνητοι θυνάμεις νὰ ἀποσταλοῦν εἰς τὴν γραμμὴν τῆς μάχης; Ἡ Ὁρδοδόξια εἰς τὴν διασποράν δὲν ἔχει φύλακας, στερεῖται μαχητῶν. Ζητεῖ βοήθειαν.

Δωρεὰ

Οἱ ἀδελφοὶ Σεραφεῖμ καὶ Ἰορδάνης Σεραφεϊμίδης προσέφερον εἰς τὸ τμήμα φιλανθρωπίας τῆς Ἀδελφότητος δρ. χιλίας εἰς μνήμην τῶν γονέων τῶν Ἀναστασίου καὶ Ἀθηνᾶς.

«ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ» Μηνιαῖον ὁρθόδοξον χριστιανικὸν περιοδικόν.

Ἰδιοκτησία καὶ Ἐκδόσις Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Τηλ. 70-630 Θεσ/κη

Διευθυντὴς Συντάξεως: Σάββας Ν. Σανθόπουλος, Πέλοπος 9, Θεσ/νίκη

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Γεώργιος Τριανταφυλλίδης, Ὁραιοπούλου 19, Θεσ/νίκη

Ἐτησίᾳ συνδρομὴ: Κατώτερον ὅριον ἐσωτερικοῦ δρχ. 10 — Ἐξωτερικοῦ δολλ. 1

Ἐπιστολαὶ συνδρομαὶ εἰς Περιοδικὸν «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Θεσ/νίκη

ΤΥΠΟΙΣ: Α.Σ.Ε. — ΘΕΣ/ΝΙΚΗ

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΟΝΥΜΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

« Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγίασμός καὶ ἀπολύτρωσις » (Α' Κορ. 1, 30)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ' - ΕΤΟΣ ΚΥ'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Σεπτέμβριος 1971

Ἀριθ. φύλλου 309

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ

Τί εἶνε Χριστιανός; Ἡ καλύτερα ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ὀνόματος Χριστιανὸς καθὼς καὶ τῶν ἄλλων ὀνομάτων, μετὰ τὰ ὁποῖα ὀνομάσθησαν οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ, προτοῦ νὰ ὀνομασθοῦν Χριστιανοί. Ἀκόμη καὶ τὰ δυσφημιστικὰ ὀνόματα, ποὺ τοὺς ἔδωσαν οἱ ἐχθροὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως, μᾶς ἐξηγοῦν τί εἶνε οἱ Χριστιανοί. Εἶδομεν εἰς τὰ προηγούμενα, ὅτι ὁ Χριστιανὸς εἶνε κατ' ἐξοχὴν πιστός, πιστὸς τοῦ Χριστοῦ. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὄνομα «πιστοί» οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὴν Κ. Διαθήκην ὀνομάζονται ἐκλεκτοί, κλητοί, ἅγιοι, κλητοὶ ἅγιοι, ἀδελφοί, οἱ τῆς ὁδοῦ, μαθηταί, οἱ τοῦ Χριστοῦ. Τελευταῖα ὀνομάσθησαν Χριστιανοί, χωρὶς βέβαια νὰ καταργηθοῦν τὰ ἄλλα ὀνόματα. Οἱ δὲ ἐχθροὶ των τοὺς ὀνόμαζαν Ναζωραίους καὶ Γαλιλαίους, χωρὶς νὰ ἀντιλαμβάνονται ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ὄχι μόνον δὲν πειράζονται ἀπ' αὐτὸ ἀλλὰ καὶ καμαρώνουν.

Ἐκλεκτοὶ λέγονται, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς τοὺς ἐξελέξε καὶ τοὺς ἐξεχώρισεν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου καὶ τοὺς κατέσχευεν, ὅταν ἦλθεν ἡ ὥρα, διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Δὲν εὗρον οἱ ἴδιοι τὸν Θεόν, ἀλλ' εὐρέθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Αὐτοὶ μόνον τὸν ἀνεζήτησαν, καὶ ὁ Θεὸς ἐφανερώθη εἰς αὐτούς. Δὲν ὑπάρχει τὸ μειονέκτημα ὅτι αὐτοὶ ἐπλάσαν τὸν Θεόν, ὅπως οἱ εἰδωλόλατραι. Διὰ τοῦτο λέγονται καὶ κλητοί. Ὁ Θεὸς τοὺς ἐκάλεσεν, ὅπως καλεῖ ὁ στρατηλάτης τοὺς στρατευσίμους του ὑπὸ τὰ ὅπλα ἢ ὁ πλούσιος τοὺς φίλους του εἰς τὸν δείπνον. Ἡ κλήσις τοῦ Θεοῦ εἶνε εὐθύνη δι' ἐκείνους ποὺ καλοῦνται, καταδίκη ἐκείνων ποὺ τὴν ἀπικροῦνται, καὶ προνόμιον ἐκείνων ποὺ τὴν ἀποδέχονται. Ὅποια τιμὴ, ὅταν εἰσαι κεκλη-

μένος εἰς ἐπιστήμους γάμους ἢ εἰς τράπεζαν ἡγεμονικὴν, ὅπου μόνον ὀρισμένοι ἐπίσημοι ὑψηλοὶ προνομιοῦχοι συμμετέχουν!

Διὰ τὸ πλῆθος αἱ θύραι εἶνε κλεισταὶ καὶ ἀπροσπέλαστοι· ἐνῷ ὁ κλητὸς πλήρως ἀπὸ τὸ αἶσθημα τῆς τιμῆς καὶ τῆς δόξης ἐπιδεικνύει τὴν κλήσιν, διανοίγει κάθε φραγμόν, τιμᾶται ἀντὶ νὰ ἐμποδίζεταί ἀπὸ τὴν φρουράν, εισέρχεται εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ ὑψηλοῦ χώρου. Ὁ Χριστιανὸς εἶνε ὁ ἀξιώσιμος κλητὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ κλητὸς εἰς τὸν αἰῶνα. Προνομιοῦχος καὶ μακάριος ὅσον κανεὶς ἐκ τῶν ἀνθρώπων. Ποίαν ἄλλην βασιλικὴν δόξαν καὶ ποῖον ἄλλο ὑψηλότερον προνόμιον θὰ ἐξήλευεν ὁ κεκλημένος τοῦ Θεοῦ;

Τὸ ὄνομα ἅγιοι ἢ ἡγιασμένοι σημαίνει «ἀφιερωμένοι», «δοσμένοι». Ἄγιον εἰς τὴν παλαιὰν διαθήκην εἶνε αὐτὸ ποὺ χωρίζεται ἀπὸ τὰ ἄλλα, σταμπáρεται μετὰ τὴν σφραγίδα τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ Θεοῦ, καὶ προσφέρεται εἰς τὸν ναόν ἢ εἰς τὸ θυσιαστήριον. Βλέπομεν ἐκεῖ ἅγια ἕφα διὰ τὸ θυσιαστήριον, ἅγια νομίσματα ἀνήκοντα εἰς τὸν ναόν, ἁγίους καρποὺς προσφερομένους εἰς τὸν Θεόν, ἁγίους ἀνθρώπους ἀνήκοντας εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν καὶ ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ἐκεῖνα ἦσαν τύποι τῶν ἁγίων τῆς καινῆς διαθήκης. Εἰς τὴν καινὴν διαθήκην ἅγιοι εἶνε οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἁγιαζονται εἰς τὸν Κύριον, προσφέρονται δηλαδὴ εἰς τὸν Κύριον ὡς ἀφιερώματα. Καὶ ὅπως τὰ ἀφιερώματα, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἀφιερώνονται, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ τὰ λάβῃ πάλιν ὡς ἰδικὰ του ὁ ἀφιερῶσας, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον θεωρεῖται θεβήλωσις καὶ βλασφημία, ὅπως ὁ ἀφιερωμένος δὲν εἶνε δυνατόν ἔπειτα νὰ ἀποσύρῃ τὸν ἑαυτὸν του ἐκ τῆς ἀφιερώσεως, διότι ἐμπαίζει τὸν Θεόν, ἔτσι καὶ

κάθε ἅγιος, δηλαδή κάθε Χριστιανός, ἁγιασθεὶς εἰς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ βαπτίσματος καὶ τῆς σφραγίδος τοῦ Πνεύματος, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀποσύρῃ οὔτε δι' ὀλίγον τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τὸν κόσμον. Φωτεινότερα ἐξήγησε τὴν οὐσίαν τῆς ἁγιότητος ὁ Παῦλος εἰς τοὺς Κορινθίους, ὅταν τοὺς εἶπεν· «Οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν» (Α' Κο 6, 20). Δὲν ἀνήκετε πλέον εἰς τὸν ἑαυτὸν σας. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Χριστὸς τοὺς ἁγίους τοῦ τοῦ θέλει καὶ τοὺς διατηρεῖ καθαρούς καὶ ὁσίους, κατήντησε σήμερον ἅγιος νὰ σημαίνῃ μόνον καθαρὸς καὶ ὁσίος. Εἶνε ὁ ἅγιος ὁσίος· ἀλλὰ τὸ «ἅγιος» κατ' ἐξοχὴν σημαίνει, ὅτι ἀφιερῶθη καὶ ἀνήκει εἰς τὸν Χριστόν. Οἱ ἅγιοι δὲν εἶνε δεδαίως ἀπολύτως ἀπαθεῖς καὶ ἀναμάρτητοι. Ἐχουν τὰς ἀτελείας των καὶ τὰ σφάλματά των· ἀλλὰ δὲν ἀμαρτάνουν πρὸς θάνατον. Καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν προϋπόθεσιν Χριστιανοὶ εἶνε μόνον οἱ ἅγιοι καὶ οὐδεὶς μὴ ἅγιος εἶνε Χριστιανός. «Ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ εἶνε ἅγιοι» ὅσοι δὲν εἶνε ἅγιοι, δὲν εἶνε καὶ Χριστιανοί. Σήμερον, ἂν ἕνα «Χριστιανόν» τὸν ἀποκαλέσῃς ἅγιον, ἢ θὰ τὸ θεωρήσῃ ὡς βέβηλον ὑπερβολήν, ἢ θὰ πειραχθῇ ὡς ἐμπαιζόμενος. Χριστιανὸς ὅμως θέλει νὰ λέγεται καὶ ἂν τοῦ ἀρνηθῇς τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Χριστιανοῦ, θίγεται καὶ ἐξοργίζεται καὶ θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὡς ἀδικούμενον. Αὐτὸ εἶνε ἕνα χαρακτηριστικὸν καὶ θλιβερόν δείγμα, πού δεικνύει πόσον ἔχομεν ἐκτραπῇ ἀπὸ τὴν ὁρθὴν ἀντίληψιν περὶ τῆς ἰδιότητος τοῦ Χριστιανοῦ.

«Κλητοὺς ἁγίους» συνηθίζει νὰ δνομάζῃ τοὺς Χριστιανούς ὁ Παῦλος εἰς τὰς ἐπιστολάς του. Ἐχει σπουδαίαν σημασίαν αὐτό. Ἄλλο εἶνε τὸ ἅγιον πού ἀφιερῶθη ἀπὸ τρίτους, τὸ ἅγιον δηλαδή σφάγιον, τὸ ἅγιον χρῆμα, ὁ ἅγιος τόπος, καὶ ἄλλο ὁ ἅγιος ὁ ἁγιάσας μόνος τὸν ἑαυτὸν τοῦ εἰς τὸν Κύριον, ὅταν ἐκλήθῃ προσωπικῶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ὁ συνδυασμὸς κλήσεως καὶ ἁγιασμοῦ χαρακτηρίζει τὴν ἁγιότητα τῆς καινῆς διαθήκης, ἐνῶ ὁ ἄλογος καὶ ἀκούσιος καὶ κληρονομικὸς καὶ ἀνελεύθερος ἁγιασμὸς τῆς παλαιᾶς διαθήκης δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν χριστιανικὴν ἁγιότητα παρὰ μόνον τυπικήν. Ἐκεῖνος ὁ ἁγιασμὸς εἶνε μόνον μακέττα τοῦ ἐν Χριστῷ ἁγιασμοῦ, πού ὁ ἁγιαζόμενος καλεῖται καὶ ἁγιαζεται· προσέρχεται ἐλευθέρως εἰς τὸν ἁγιασμόν μὲ τὴν κλήσιν τοῦ Χριστοῦ. Ἄγιος

δηλαδή εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην εἶνε ὁ «βακουφίος», ἐνῶ ὁ Χριστιανὸς εἶνε «κλητὸς ἅγιος».

Ἀδελφοὶ ὠνομάσθησαν οἱ Χριστιανοί, ἐπειδὴ ἀνεγεννήθησαν ἐν τῷ ἐνὶ Χριστῷ, ἐγιναν μέτοχοι τῆς αὐτῆς υἱοθεσίας υἱοθετηθέντες ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Πατρὸς, καὶ ἀγαποῦν ἀλλήλους ὡς ἀδελφούς. «Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τῆς γῆς εἶνε καὶ ἐξ αἵματος ἀδελφοί, ἀπὸ κατὰγονται ἀπὸ ἑνα ζεῦγος. Ἀλλ' οἱ Χριστιανοὶ πέραν τῆς φυσικῆς ἀδελφότητος ἔχουν καὶ τὴν πνευματικὴν τὴν ἐν Χριστῷ ἀδελφότητα. Εἰς τὴν καινὴν κτίσιν, τὴν νέαν οἰκογένειαν τοῦ νέου Ἀδάμ Χριστοῦ, ἔχουν ἀδελφοὺς τοὺς Χριστιανούς. Ἐχει δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο «ἀδελφοί» καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ μέλους τῆς αὐτῆς ἀδελφότητος, ὅπως οἱ ὅροι αὐτοὶ ἀκούονται σήμερον. Διότι ὁ Χριστιανισμὸς κατ' ἀρχὴν ἐνεφανίσθη ὡς μία ἀδελφότης καὶ ἡ Ἐκκλησία εἶνε πάντα μία ἀδελφότης. Αἱ σήμερον λεγόμεναι χριστιανικαὶ ἀδελφότητες ἔχουν τὴν ἔννοιαν τῶν τοπικῶν ἐκκλησιῶν, πού συναποτελοῦν τὴν μίαν Ἐκκλησίαν, καὶ εἶνε σχήματα προσωρινὰ διακονοῦντα τὴν ἐνεστώσαν ἀνάγκην. Ἄν μία ἀδελφότης νομίζῃ, ὅτι αὐτὴ εἶνε «ἡ ἀδελφότης» καὶ ὅτι ἰδρύθη εἰς τὸ διηνεκές, αὐτὴ δὲν καταργεῖ τὴν μίαν ἀδελφότητα Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καταργεῖ τὸν ἑαυτὸν της, δηλαδή εὐρίσκειται ἐκτὸς Ἐκκλησίας. Ἀδελφοὶ λοιπὸν οἱ Χριστιανοὶ καὶ πάντες μέλη τῆς αὐτῆς χριστιανικῆς ἀδελφότητος. Ἐὰν δὲ ἕνας Χριστιανὸς δὲν θεωρῇ τὸν ἄλλον ὡς «ἡμέτερον» καὶ δὲν τὸν ἀγαπᾷ ὡς ἀδελφόν, τότε, ἂν ὄχι καὶ οἱ δύο, τοῦλάχιστον ὁ ἕνας ἐξ αὐτῶν δὲν εἶνε Χριστιανός.

Ἐπέμνησα εἰς προηγούμενον ἄρθρον, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς εἶνε καὶ ὠνομάσθη ὁδός. Καὶ οἱ πρῶτοι Χριστιανοί, ὅταν ἔλεγον «ἡ ὁδός», ἐννοοῦσαν τὴν πίστιν των. Ἀντιστοιχῶς καὶ οἱ Χριστιανοὶ ὠνομάσθησαν «οἱ τῆς ὁδοῦ». Ἄν ἡ Ἐκκλησία λέγεται «ἡ ὁδός», ἐπειδὴ εἶνε «ὁ Ἀ τρόπος ζωῆς», καὶ οἱ Χριστιανοὶ λέγονται «οἱ τῆς ὁδοῦ», ἐπειδὴ εἶνε «οἱ τοῦ Ἀ τρόπου ζωῆς ἄνθρωποι». Δὲν ὑπάρχει δηλαδὴ περίπτωσης νὰ εἶνε κανεὶς Χριστιανός, ὅταν δὲν ζῇ τὴν χριστιανικὴν ζωὴν, ὅπως ἐκτίθεται εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, ὅπως δὲν ὑπάρχει περίπτωσης νὰ εἶνε «ὁδοὶ» τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ, ὅταν δὲν βαδίζῃ ἐπὶ τῆς Ἐγνατίας. Χριστιανὸς εἶνε ἐκεῖνος

πὸν συμπορεύεται με τοὺς ἄλλους τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ συναγωνίζεται εἰς τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς Ἐκκλησίας.

Μαθηταὶ λεγόταν οἱ Χριστιανοὶ ὡς μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ συμμαθηταὶ τῶν πρώτων δώδεκα ἀποστόλων. Ἄλλως τε ἡ χριστιανικὴ ζωὴ εἶνε μία ἰσοβίος μαθητεία, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Χριστιανὸς διδάσκεται τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, σπουδάζει τὰς Γραφάς, καὶ μελετᾷ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. Ὁ τόπος τοῦ ἐκκλησιασμοῦ εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν σχολεῖον, προοριζόμενον διὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν ἐρμηνείαν τῶν Γραφῶν. Ἡ ἀδιάλειπτος παρακολουθήσις καὶ ἡ ἐπίδοσις εἰς τὴν μάθησιν ἐξυπακούεται. Ἄλλως δὲν εἶνε κανεὶς μαθητὴς, καὶ ἀσφαλῶς οὐτε Χριστιανός.

Οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ εἰδωολάτραι, ἐφ' ὅσον δὲν παρεδέχοντο τὴν Θεότητα τοῦ Χριστοῦ, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὀνομάσουν τοὺς εἰς αὐτὸν ἀφιερωθέντας ἀγίους ἢ κλητοὺς ἢ ἀδελφούς. Ἐφ' ὅσον δὲν παρεδέχοντο ὅτι ἡ χριστιανικὴ πίστις εἶνε μάθημα ἀληθείας, δὲν ἔλεγον τοὺς Χριστιανούς μαθητάς. Ἐπειδὴ ὅμως ἐγνώριζον, ὅτι ἐπέρασεν ἐκ τῆς Ἰουδαίας ἓνας ἄνθρωπος Ἰησοῦς ἀπὸ τὴν Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ Χριστιανοὶ καὶ μετὰ θάνατον εἶνε ἀφωσιωμένοι, τοὺς ἔλεγον σκαπτικῶς Ναζωραίους καὶ Γαλιλαίους. Ἀλλ' οἱ Χριστιανοὶ τὸ ἐδέχοντο εὐχαρίστως, διότι ἡ ὑψίστη τιμὴ δι' αὐτοὺς ἦτο νὰ ἔχουν τὸ ἴδιον «παρατσούκλι» μετ' ὃν Χριστὸν καὶ νὰ ὀνειδίζωνται ὡς «ἄνθρωποι τοῦ Χριστοῦ». Πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπινόησιν τῶν σκαπτικῶν αὐτῶν ὀνομάτων, οἱ Χριστιανοὶ λέγονται ἀπὸ τὸν Παῦλον εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας ἐπιστολὴν «οἱ τοῦ Χριστοῦ» (5, 24).

Αὐτὸ τὸ περιφραστικὸν ὄνομα πρὸ πολλοῦ ὁ Παῦλος, ὅταν ἐδίδασκεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, τὸ ἔκανε καὶ μονολεκτικόν: «Χριστιανοί». Δηλαδή «οἱ τοῦ Χριστοῦ», «οἱ ἄνθρωποι τοῦ Χριστοῦ». Διότι ἔβλεπεν ὁ Παῦλος, ὅτι τὰ ἄλλα ὀνόματα τῶν πιστῶν μόνον ὑπονοοῦν καὶ ὄχι πάντοτε ὑποχρεωτικῶς τὴν πίστιν εἰς τὸν Χριστὸν ὑποχρεωτικῶς σημαίνουν μόνον τὴν θεοσέβειαν, τὴν ἀγάπην, τὴν καθαρότητα τοῦ βίου τῶν Χριστιανῶν. Ἐβλέπεν ὁ χριστοκεντρικὸς ἀπόστολος, ὅτι ἡ οὐσία τῆς νέας πίστεως καὶ ἡ κυρία διαφορὰ τῶν ὁπαδῶν τῆς ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους εἶνε ἡ εἰς Χριστὸν πίστις. Καὶ ἡ μὲν γραπτὴ μορφή τῶν ὀνομάτων ἐκείνων, καθὼς προέβλεπε, θὰ ἔμε-

νεν ἡ περὶ αὐτὰ ὁμως ἱερὰ παράδοσις, δι' ἣν ὁρθὴ εἰς τὰς γενεὰς ἀναμετάδοσ τῆς σημασίας τῶν, ἦτο δυνατόν νὰ ἁλλοιωθῇ νὰ λησμονηθῇ, νὰ χαθῇ. Ἐσκέφθη ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ καὶ σαφῶς τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν ὀνομασίαν τῶν πιστῶν τοῦ ὁνόματος τοῦ ἰδιοκτήτου εἰς τὸ δέσμα τῶν ἰσχυρῶν τοῦ καὶ τῶν βῶν του, ἢ ὅπως ἡ οὐλ τῆς περιτομῆς εἰς τὸ σῶμα τῶν Ἑβραίων.

Καὶ ὅπως οἱ ἄνθρωποι ἀναλόγως τῆς κατογωγῆς καὶ τῆς διαίτης τῶν, μετ' ἡμᾶς τὸν τότε συνήθη κατάληξιν «-ανοί», ὀνομάζοντο Ἀσιανοί, Ἀραβιανοί, κλπ., ἔτσι καὶ τοὺς τοῦ Χριστοῦ τοὺς ὀνόμασε Χριστιανούς. Καὶ τὸ ὄνομα τὸ ἐνεστερνίσθησαν ἀμέσως οἱ μαθηταὶ του, καὶ ταχέως ἐξηπλώθη εἰς ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἔγινε δεκτὸν ἀπ' ὅλους τοὺς ἀποστόλους καὶ ὅλους τοὺς πιστοὺς τοῦ Χριστοῦ. Τὸ ὄνομα Χριστιανός εἶνε τὸ θεμέλιον τῆς χριστιανικῆς θεολογίας. Κατὰ τὴν ἀφήγησιν τοῦ Λουκᾶ «Ἐξῆλθεν εἰς Ταρσὸν Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον, καὶ εὗρών αὐτὸν ἤγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν, ἐγένετο δὲ αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὅχλον ἱκανόν, χρηματίζειν τε πρώτοι ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητάς Χριστιανούς» (Πρξ 11, 25 - 26). Αὕτη εἶνε ἡ πρώτη διὰ τοῦ Παύλου ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν. Μετ' ὀλίγα ἔτη τὸ ὄνομα «Χριστιανοί» τὸ γνωρίζουν ὄχι μόνον ὅλοι οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ οἱ ξένοι, ἀκόμη καὶ ὁ Ἡρώδης, πού εἶπεν εἰς τὸν Παῦλον «Ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν γενέσθαι» (Πρξ 26, 29).

Ὅτι δὲ καὶ οἱ ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανοὶ τὸ ἐδέχθησαν, τὸ μαρτυρεῖ ὁ κορυφαῖος τῆς εἰς τὴν περιτομὴν ἀποστολῆς Πέτρος, λέγων ὅτι ὅσον ἄτιμον εἶνε νὰ τιμωρῆται κανεὶς ὡς κλέπτης ἢ φονεὺς, τόσον ἔντιμον εἶνε νὰ πάσχῃ ὡς Χριστιανός» (Α' Πε 4, 15 - 16).

Χριστιανὸς λοιπὸν δὲν εἶνε ἀπλῶς ὁ θεοσεβὴς ἢ ὁ δίκαιος ἢ ὁ ἀγνός ἢ ὁ ἀγαπῶν τοὺς συνανθρώπους, ἀν καὶ οἱ Χριστιανοὶ εἶνε θεοσεβέστεροι πάντων τῶν ἀνθρώπων καὶ δικαιοτέροι καὶ ἀγνότεροι καὶ ἀγαπῶντες ὑπὲρ πάντας. Χριστιανοὶ εἶνε οἱ προσωπολάτραι τοῦ Χριστοῦ, τῶν ὁποίων ὑπέρτατος νόμος εἶνε «ὅ,τι εἶπε καὶ ὅ,τι θέλει ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός».

ΕΚ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΓΕΝΕΣΙΣ

5. Ἡ γενιά τοῦ Σὴθ πρὶν ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸ (Γε, κεφ. 5)

Ἀφοῦ ὁ Μωϋσῆς μᾶς ἐξιστόρισε τὴ γενιά τοῦ Κάιν μέχρι τὸν κατακλυσμὸ, γύρισε, καθὼς εἶδαμε, πίσω καὶ μᾶς ἀνέφερε, πῶς γεννήθηκε ὁ τρίτος γιὸς τοῦ Ἀδάμ, ὁ Σὴθ, καὶ ὁ γιὸς τοῦ Σὴθ ὁ Ἐνὼς. Ἡ γενιά τοῦ Κάιν, καθὼς εἶπαμε, καταστράφηκε δολοκλήρῃ στὸν κατακλυσμὸ. Τὸ αἷμα τῆς γενιᾶς ἐκείνης δὲν ὑπάρχει καθόλου στὴ σημερινὴ ἀνθρωπότητα.

Ὅλη ἡ μετὰ τὸν κατακλυσμὸ ἀνθρωπότης κατάγεται ἀπὸ τὸ Σὴθ, γι' αὐτὸ, ὅταν τὸν γέννησε ἡ Εὐὰ, εἶχε πῇ· «Ἐξανέστησέ μοι ὁ Θεὸς σπέρμα ἑτερον ἀντὶ Ἀβελ» (4, 25).

Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ σημερινὴ ἀνθρωπότης κατάγεται ἀπὸ τὸ Σὴθ, γι' αὐτὸ καὶ ὁ Μωϋσῆς, μόλις ἀναφέρει καὶ τὸ πῶς ἄρχισε νὰ βλαστάνῃ ἡ γενιά τοῦ Σὴθ, σταματᾷ, γυρίζει στὴν ἀρχή, καὶ κάνει μιὰ μονοκόμματῃ καὶ ἀδιάκοπῃ διήγησι ἀπὸ τὴν πλάσι τοῦ ἀνθρώπου μέχρι τὸν κατακλυσμὸ, παραλείποντας ἢ συνοψίζοντας ὅσα διηγήθηκε προηγουμένως γιὰ τὰ χαρίσματα καὶ γιὰ τὴν πτώσι τῶν πρωτοπλάστων, γιὰ τοὺς ἀδελφούς Κάιν καὶ Ἀβελ, καὶ γιὰ τὴ γενιά τοῦ Κάιν. Σ' αὐτὴ λοιπὸν τὴ σύντομῃ καὶ μονοκόμματῃ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος, ποὺ ἐπέζησε μέχρι σήμερα, ὁ Μωϋσῆς ἱστορεῖ τὰ ἑξῆς.

Ὁ Θεὸς ἐπλασε τὸν ἄνθρωπο «κατ' εἰκόνα» του καὶ σὲ δύο φύλα, ἄντρα καὶ γυναῖκα. Ὅταν τὸν πρωτοέπλασε, τὸν ὀνόμασε Ἀδάμ. Ὁ Ἀδάμ γέννησε τὸ Σὴθ «κατὰ τὴν ἰδέαν αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ» (5, 3). Αὐτὸ θὰ πῇ ὅτι ὁ Σὴθ στὴν καμωσιὰ ἦταν ἴδιος μὲ τὸν πατέρα του. Πιὸ βαθιά, ἐννοεῖ, ὅτι καὶ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Σὴθ καὶ ἐμεῖς σήμερα ὅαν ἄνθρωποι καὶ σὰ φυσικὰ ὄντα εἴμαστε ἴδιοι μὲ τὸν Ἀδάμ, ἢ ὅτι ὁ πρωτόπλαστος ἄνθρωπος ἦταν ἄνθρωπος ὅαν ἐμᾶς. Ἐξαίρεται δέξια ἡ ἀναμάρτητῃ καὶ ἀφθαρτῇ κατὰ, στὴν ὁποία ζοῦσε ὁ Ἀδάμ πρὶν παραθεῖ τὴν ἐντολή τοῦ Θεοῦ. Κι αὐτὸ τὸ ἔγραψε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιο, γιὰ νὰ μὴ νομίσουμε, ὅπως πολλοὶ εἰδωλολάτρες τῆς ἀρχαιότητος ἢ πολλοὶ φευτοεπιστήμονες τῆς ἐποχῆς μας, ὅτι οἱ ἄνθρωποι στὴν ἀρχὴ ἦταν ἀλλιώτικοι ἢ τεράστιοι σὲ διαστάσεις, ἢ ὅτι προερχόμαστε

ἀπὸ τέρατα μὲ παράδοξες μορφές ἢ ἀνύπαρκτα κτῆνη. Βλέποντας ἕνα σημερινὸ ἄνθρωπο, βλέπουμε πῶς ἀκριβῶς ἦταν ὁ Ἀδάμ. Τὰ ἄλλα, εἴτε μυθολογικὲς ἀφηγήσεις τῶν ἀρχαίων λαῶν εἴτε δῆθεν συμπεράσματα σημερινῶν «ἐρευνητῶν», εἶνε παραμύθια σύμφωνα μὲ τίς ὁρέξεις τῶν ἀνθρώπων. Μᾶς πληροφορεῖ ἐπίσης ὁ Μωϋσῆς, ὅτι ὁ Ἀδάμ ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς τρεῖς γιούς του, Κάιν, Ἀβελ, Σὴθ, γέννησε καὶ ἄλλους γιούς καὶ θυγατέρες.

Στὴ συνέχεια μᾶς ἀναφέρει τοὺς δέκα πρώτους γενάρχες τῆς ἀνθρωπότητος, τοὺς πρὶν ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸ, ἀναγράφοντας γιὰ τὸν καθένα πότε γέννησε τὸν ἐπόμενον γενάρχη, πόσα χρόνια ἔζησε μετὰ τὴ γέννησι τοῦ διαδόχου του, καὶ πόσα χρόνια ἔζησε συνολικά. Ὁ κατάλογος αὐτὸς ἔχει ὡς ἑξῆς.

Ὄνομα	γέννησε	διάδοχο	ἐξῆς	ἀκόμη	ἐξῆς	συνολικά
Ἀδάμ	230	+	700	=		930
Σὴθ	205	+	707	=		912
Ἐνὼς	190	+	715	=		905
Καϊνάν	170	+	740	=		910
Μαλελεήλ	165	+	730	=		895
Ἰάρεδ	162	+	800	=		962
Ἐνώχ	165	+	200	=		365
Μαθουσάλα	167	+	802	=		969
Λάμεχ	188	+	565	=		753
Νῶε	500	+	450	=		950

Τὸ κεφάλαιο αὐτὸ τῆς θείας ἱστορίας σταματᾷ ἐκεῖ ποῦ ὁ Νῶε εἶνε 500 ἐτῶν καὶ γεννᾷ τοὺς γιούς του. Τοὺς δύο ἄλλους ἀριθμούς τοὺς συμπληρώνουμε ἀπὸ τὰ παρακάτω. Γιὰ τοὺς τέσσερες ἀπὸ τοὺς δέκα αὐτοὺς γενάρχες ἡ Γραφὴ προσθέτει μόνο ὅτι γέννησαν αὐτοὺς καὶ θυγατέρας, ἐνῷ γιὰ τοὺς ἄλλους ἐξ, Ἀδάμ, Σὴθ, Ἐνὼς, Ἐνώχ, Λάμεχ, Νῶε, σημειώνει καὶ ἡ διαίτερες πληροφορίες. Γιὰ τὸν Ἀδάμ τὸ Σὴθ καὶ τὸν Ἐνὼς εἶδαμε τί λέει στὰ προηγούμενα κεφάλαια.

Κηρύγματα διαρκείας 10'

ΕΙΝΑΙ ΘΕΟΣ;

« Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ
καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία
τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν ».
(Β' Κορινθ. 13, 13)

Στὴν προηγούμενη ὁμιλία μας, ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί, στὴν προηγούμενη ὁμιλία μας ἀρχίσαμε νὰ ἐκθέτουμε στὴν ἀγάπη σας τὴ διδασκαλία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὑποσχέθηκαν δὲ νὰ συνεχίσουμε τὸ θέμα. Τότε μιλήσαμε, καθὼς θὰ θυμᾶστε, γιὰ τὴν προσωπικότητα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐκθέσαμε σαφεῖς ῥήσεις τῆς Βίβλου ποὺ παρουσιάζουν τὸ Πανάγιο Πνεῦμα νὰ ἔχη προσωπικὲς ιδιότητες, ὅπως εἶναι ἡ γνώση, ἡ ἀγάπη, ἡ βούληση. Ἀκόμα νὰ ἔχη προσωπικὲς πράξεις. Νὰ ὁμιλῇ στοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ καθοδηγῇ αὐτοὺς.

Ἀπὸψε θέλω νὰ ἐπιμείνουμε στὸ θέμα μας καὶ νὰ ρωτήσουμε πάλι τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ νὰ μᾶς πῇ τί διδάσκει περὶ τῆς θεότητος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ χρειάζεται καὶ ἰδίαιτο. Γιατὶ πρέπει οἱ Χριστιανοὶ μᾶς ν' ἀποκτήσουν τὶς καθαρὲς, τὶς κοινάλλινες, τὶς ἀδαμάντινες δόσεις τῆς Ὁρθοδόξου πίστεώς μας. Μοῦ φαίνεται μάλιστα πὼς οἱς μέρες μας ἀναβιώνει ἡ παλὴ ἀίρεση ἐκείνου τοῦ Μακεδονίου, ὁ ὁποῖος δὲν παρεδέχετο πὼς τὸ Πανάγιον Πνεῦμα εἶναι προσωπικὸς παράγων θείας δυνάμεως καὶ ὑποστατικὴ πηγὴ θείας ζωῆς καὶ ὑπερφῶν χαρίτων.

Γιὰ τὸν Ἐνὼχ λέει: «ἐδηρέστησε τῷ Θεῷ», δηλαδὴ ἔζησε μιὰ πολὺ θεάρεστη ζωὴ, κι ἔκανε τὸ Θεὸ νὰ τὸν ἀγαπήσῃ ἰδιαίτερα. Γι' αὐτὸ ὁ Θεὸς τὸν πῆρε ἀπὸ τῆ γῆ ζωντανό, ὅπως χιλιάδες χρόνια ἔπειτα πῆρε τὸν προφήτη Ἠλῖα. Γιὰ τὸ Λάμεχ λέει: «ὅταν γέννησε τὸ γιό του, τοῦ ἔδωσε τὸ ὄνομα Νῶε, ποὺ στὴ γλῶσσα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης σήμαινε «ἀνάπαυσις», κι ἐξήγγησε ὁ ἴδιος προφητικὰ τὴν ὀνομασία αὐτὴ λέγοντας: «Ὁὗτος διακαταύξει ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἔργων ἡμῶν καὶ ἀπὸ τῶν λυπῶν τῶν χειρῶν ἡμῶν καὶ ἀπὸ τῆς γῆς ἧς κατηράσατο Κύριος ὁ Θεός» (5, 29). «Αὐτός», λέει, «θὰ θέσῃ τέρμα στ' ἀμαρτωλά μας ἔργα καὶ στὰ βάσανά μας ποὺ προσέρχονται ἀπὸ τὶς ἀμαρτίες μας καὶ θὰ μεταφέρῃ τὴν ἀνθρώπινη φύτρα ἀπὸ τὴν καταραμένη αὐτὴ περιοχὴ σὲ μιὰ ἄλλη περιοχὴ». Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ Λάμεχ, ὁ προτελευταῖος τῆς γενιᾶς τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ, εἶδε μιὰ πολὺ κακὴ κατάντια τῆς γενιᾶς ἐκείνης, καὶ φωτισμένος ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιο προφήτευσε, ὅτι ὁ Νῶε θὰ χρησιμοποιηθῇ ἀπὸ τὸ Θεὸ γιὰ τὸ πρεσβύτεριον τῆς ἀνθρωπότητος καὶ γιὰ τὴ διατήρησι τῆς ἀνθρώπινης φύτρας ἀπ' τὴν καταστροφὴ τοῦ κατακλυσμοῦ. Καὶ εἶπε τοῦτο τύπος τῆς ἀνακαινίσεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Ὡστε στὸ βάθος τῆς προφητείας τοῦ Λάμεχ προαναγ-

γέλλεται ὁ ἐρχομὸς τοῦ Κυρίου. Ποιὰ ἦταν ἡ κακὴ κατάντια τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ στὰ χρόνια τοῦ Λάμεχ, θὰ τὸ δοῦμε παρακάτω, ὅπου θὰ δοῦμε ἐπίσης καὶ τὰ πολλὰ ποὺ ἱστορεῖ ἡ Γραφὴ ἰδιαίτερα γιὰ τὸ Νῶε.

Μὲ τὶς δύο πληροφορίες ποὺ μᾶς δίνει ἡ Γραφὴ γιὰ τὸν Ἐνὼχ καὶ γιὰ τὸ Λάμεχ, μᾶς ἀφήνει νὰ ἐννοήσουμε μερικὰ βαθύτερα νοήματα. Πρῶτα πρῶτα θέλει νὰ πῇ, ὅτι ὁ Ἐνὼχ μὲ τὴ θεάρεστη διαγωγή του ἠλεγχε τοὺς συγχρόνους του καὶ χωρὶς νὰ τοὺς πῇ κουβέντα. Ἐπειτα ὁ Θεός, παίρνοντάς τον, ἔδειξε πὼς θέλει νὰ εἶνε οἱ ἄνθρωποι του. Ἡ ἀνάληψις αὐτὴ ἦταν ἐπιδουκιμασία τῆς ζωῆς τοῦ δικαίου Ἐνὼχ. Ἀλλὰ πὶὸ πολὺ μὲ τὴν ἀνάληψις αὐτὴ ἔδειξε στοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ἐξακολουθεῖ νὰ τοὺς προορῇ γιὰ μιὰ ζωὴ ἀνώτερη ἀπ' αὐτὴ τὴ φυσικὴ ζωὴ, ὅτι δὲν τοὺς πέταξε μετὰ τὴν πῶσι καὶ δὲν ἔπαυε ποτὲ νὰ ἐνδιαφέρεται γι' αὐτοὺς πατρικά. Τοὺς ἔκανε ἕναν ὑπακιγνῖδ τῆς αἰωνιότητος καὶ τοὺς ἔδωσε νὰ καταλάβουν ὅτι αὐτὴ διαρρίζεται σὰ βραβεῖο στοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἀκολουθοῦν τὴ γραμμὴ τοῦ Ἐνὼχ. Μὲ τὴν προφητεία ἐπίσης τοῦ Λάμεχ ὁ Θεὸς ἔδειξε, ὅτι ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸ μέλλον τῶν πεπτωκότων ἀνθρώπων, ὅτι μελετᾷ κάποια βελτίωσί τους.

Στέργιος Ν. Σάκκος

“Οποῖος διαβάζει τὴν Ἁγία Γραφή, ὅπως τὴν ἐρμηνεύει αὐθεντικῶς ἡ Ἐκκλησία μας, πληροφορεῖται πῶς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἔχει:

1. Θεῖες ἰδιότητες: Δηλαδή, κατηγορήματα πού ἀποδίδονται ἀπ’ τοὺς ἱεροὺς συγγραφεῖς σὶν Θεὸ Πατέρα καὶ σὶν μονογενῇ Υἱὸ ἀποδίδονται καὶ σὶν Πανάγιον Πνεῦμα.

α. Αἰωνιότης: Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διμυλῇ γιὰ τὴν αἰωνιότητα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Λέγει πῶς ἂν τὸ αἷμα τῶν ἁγίων καὶ τῶν ἁγίων μετὰ τὸ σάχη ἀπὸ δαμάλλι ἀγιάζει τοὺς μολυσμένους, ὅσον ἀφορεῖ τὴν ἐξωτερικὴ καθαρότητα, πόσο περισσοτέρω τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦ *Αἰωνίου* Πνεύματος προσέφερε τὸν δῶρον τὸν θυσία ἁμωμῆ σὶν Θεῷ. «Πόσω μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὅς διὰ Πνεύματος αἰωνίου ἐαυτὸν προσήνεγκεν ἁμωμον τῷ Θεῷ». (Ἐβρ. 9, 14). Καὶ ὅχι μόνον ἔχει αἰωνιότητα τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀλλὰ ἔχει καὶ

β. Παγγνωσία: Τὸ βεβαιώνει ὁ Ἰησοῦς στοὺς μαθητὰς του διὰ τοὺς ἔλεγε: «Ὁ δὲ παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον δὲ πέμψει ὁ Πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὁ μᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ὅσα ἐγὼ εἶπον ὑμῖν» (Ἰωάν. 14, 26). Καὶ ὁ ἄλλο σημεῖο τοῦ ἰδίου λόγου του ὁ Κύριος πάλι ἔλεγε: «Ἐγὼ πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ’ οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πάντα τὴν ἀλήθειαν» (Ἰωάν. 16, 12). Κι ὁ Παῦλος σὶν Κορινθίους θὰ πῇ πῶς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὅλα τὰ ἐρευνᾷ, ἀκόμα καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ. «Τὸ γὰρ Πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ» (Α΄ Κορινθ. 2, 10).

Κι ἄλλῃ μιὰ θεῖα ἰδιότητα ἀποδίδεται σὶν Ἅγιον Πνεῦμα. Ὁ προφητὰς Δαβὶδ μιλά γιὰ

γ. Πανταχοῦ παρουσία: Ποιὸς δὲν θυμᾶται τὸν ἀριστουργηματικὸ ἐκεῖνο ψαλμὸ; «Ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ Πνεύματός σου καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου πού φύγω; Ἐὰν ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανόν, σὺ ἐκεῖ εἶ, ἔὰν καταβῶ εἰς τὸν ἅδην, πάρεῖ ἔὰν ἀναλάβωμι τὰς πέτρους σου καὶ ὅρθω καὶ κατασκευάσω εἰς τὰ ἔσχατα τῆς θαλάσσης, καὶ γὰρ ἐκεῖ ἡ χεὶρ σου ὁδηγήσει με, καὶ καθέξει με ἡ δεξιὰ σου» (Ψαλμ. 138, 7-10).

Χριστιανέ μου, πού νὰ πᾶς καὶ νὰ μὴ ὁρῇς

τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ; Νὰ σὲ ὁδηγῇ, νὰ σὲ παραστήκῃ, νὰ σὲ προστατεύῃ, νὰ σὲ παρηγορῇ. Ὅλα τὰ πληροῖ. Εἶναι πανταχοῦ παρόν.

Αἰωνιότης λοιπόν, παγγνωσία, πανταχοῦ παρουσία. Θεῖες ἰδιότητες πού ἀποδίδονται σὶν Πανάγιον Πνεῦμα. Ἀν σιματαιᾶμε ὅπως μέχρις ἐδῶ. Οἱ διακηρύξεις τῆς Βίβλου περὶ τῆς θεότητος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος συνεχίζονται. Εἰς τὸ τρίτον πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος ἀποδίδονται καὶ

2. Θεῖα ἔργα: Ἔργα καὶ πράξεις μεγαλειώδεις πού μόνον Θεὸς θὰ μπορούσῃ νὰ πράξῃ καὶ νὰ φέρῃ εἰς πέρας. Ὅπως εἶναι

α. Ἡ δημιουργία. Ναί, ἡ δημιουργία καὶ ἡ χορήγησις ζωῆς. Πόσο ὁμορφα τὸνίζεται αὐτὴ ἡ ἀλήθεια σὶν διδασκαλίᾳ τοῦ Ἰωάν. Ἐκεῖ διαβάσκουμε: «Πνεῦμα θεῖον τὸ ποιῶν με, πνοὴ δὲ παντοκράτορος ἡ διδάσκουσα με» (Ἰωάν. 33, 4). Καὶ σὶν ὑπέρτοχο καὶ μεγαλειώδη προοιμιᾷ ψαλμὸ ἀκούμε τὸν Δαβὶδ νὰ τραγουδᾷ: «Ἐξαποστείλεις τὸ Πνεῦμα Σου, καὶ κτισθήσονται, καὶ ἀνακαινίσεις τὸ πρόσωπον τῆς γῆς». (Ψαλμὸς 103, 30). Δημιουργία λοιπόν καὶ χορήγησις ζωῆς, θεῖα ἔργα, ἀπὸ τοῦ Πανάγιον Πνεύμα. «Τὸ Πνεῦμα ἐστὶ τὸ ζωοποιόν» (Ἰωάν. 6, 63).

Ἀλλὰ καὶ ὁ ἕνα ἄλλον κόσμον ἔλαβε ἐνεργὸν μέρος τὸ Πανάγιον Πνεῦμα. Πρόκειται γιὰ τὸν κόσμο τῆς προφητείας.

β. Προφητεία. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐφώτισε τοὺς ἄνδρας ἐκεῖνους πού ἐξήγγειλαν μὲ μεγαλθυροῖαν καὶ σθένος πολλὸ τὰ δικαιώματα τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνο ἐφώτισε καὶ φωτίζει καὶ καθοδηγεῖ τὴν Ἐκκλησίαν «εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν». Γι’ αὐτὸ καὶ σὶν σύμβολον τῆς Πίστεώς μας ὁμολογοῦμε «Τὸ λαλήσαν διὰ τῶν προφητῶν». Καὶ τὰ τελευταῖα λόγια πού ὁ γῆκαν ἀπ’ τὰ ἱερὰ μένα χεῖλη τοῦ γέροντος Δαβὶδ ἦσαν: «Πνεῦμα Κυρίου ἐλάλησεν ἐν ἐμοί, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ ἐπὶ γλώσσῃ μου». (Β΄ Βασιλ. 23, 2). Καὶ μένει κλασσικὸ τὸ χωρίο τῆς Β΄ Καθολικῆς Ἐπιστολῆς τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, τὸ ὁποῖο φανερώσει πῶς δὲν ἔγινε ποτε προφητεία διὰ θελήματος ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κινούμενοι μίλησαν ἅγιοι ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ. «Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτε προφητεία, ἀλλ’ ἐπὶ Πνεύματος Ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἅγιοι Θεοῦ ἄνθρωποι» (Β΄ Πέτρου 1, 21).

Τὸ διήγημά μας

Ὁ ψευτογιατρός

Σὺν μπήκε ὁ Σεπτέμβρης, μαζί μὲ τὴν ἀλλαγὴ στὴ χλωρίδα τῶν γύρω λόφων καὶ τοῦ ψηλοῦ βουνοῦ, ἄλλαξε μορφή καὶ τὸ μικρὸ χωριό. Σὺν τὰ ἀποδημητικὰ πτηνὰ οἱ ἄνθρωποι τῶν πόλεων ἐγκατέλειψαν τὸ καταπράσινο θέρετρο καὶ γύρισαν στὰ σπίτια τους. Ὅλα ἔγιναν ὅπως καὶ πρῶτα. Ἡσυχία καὶ ἔρημιά, ἐνῶ ὁ οὐρανὸς ἄρχισε νὰ παίρνῃ τὸ γκριζόμαυρο χρῶμα τῶν φθινοπωρινῶν ἡμερῶν, ἀπειλώντας ν' ἀρχίσῃ τὰ πρωτοβρόχια του.

Ἀρχισε πάλι ἡ ρουτίνα τοῦ νεαροῦ γιατροῦ. Ἐπισκέψεις στὰ σπίτια τῶν λιγοστῶν ἀρρώστων τοῦ χωριοῦ καὶ δύο ἄλλων γειτονικῶν χωριῶν, περίπατοι στὴν ἔρημιά τοῦ βουνοῦ καὶ διάβασμα, πολὺ διάβασμα, μὲ τὰ πειράματα στὸ πρόχειρο ἐργαστήριον, ποὺ εἶχε ἐγκαταστήσει στὸ πατρικὸ του σπίτι.

Ἦσυχια περνοῦσαν οἱ μέρες ἐκεῖ πάνω κι' ἀργότερα, ὅταν, φτασμένοι πιά γιατροί, θὰ ζῇ στὴν πόλιν, μὲ συγκίνησι θὰ ἀπλώνῃ τὶς ἀναμνήσεις του μπροστὰ του, ἀναπαλῶντας τὴν ἀνέμελιν τούτῃ ζωὴ στὸ χωριό.

Ἡ μάνα ἀπ' τὴ μιὰ μεριά κοιμάρωνε γιὰ τὸν φτασμένο κανακάρη της κι' ἀπ' τὴν ἄλλη ἀνησυχούσε γιὰ τὸ μέλλον του.

— Τὰ χρόνια περνοῦνε, γιέ μου, καὶ σὺ οὔτε λέξι γιὰ παντρειά. Οὔτε ποὺ ἔδωσες σημασία στὴν πρότασι ἐκείνῃ τοῦ Φερίνη, τοῦ πλούσιου γιατροῦ, ποὺ ἔκανε πῶς καὶ πῶς νὰ σὲ κάνῃ γαμπρό του, τοῦλεγε δειλά.

Τοῦ ἀποδίδονται λοιπὸν θεῖες ιδιότητες. Τοῦ ἀποδίδονται θεῖα ἔργα. Ἀκόμα ὅμως ἀπ' τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα *δογματίζεται, ὅπως καὶ ὁ Πατήρ,*

3. Θεὸς καὶ Κύριος: Ὁ Παῦλος σιὸς Κορινθίους λέγει πῶς ὁποῖος διαβάξει τὸν Μωϋσῆ στὴ διάνοιά του ἔχει ἓνα κάλυμμα. Μόλις ὅμως ἐπιστρέφει πρὸς τὸν Κύριον, ἀφαιρεῖται τὸ κάλυμμα. «*Ἦνίκα δ' ἂν ἐπιστρέφῃ πρὸς Κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. Ὁ δὲ Κύριος τὸ Πνεῦμα ἐστίν*». (Β' Κορ. 3, 17).

Ποῦ εἶναι ἰώρα ὅλοι οἱ ἀφρениκοί, οἱ Πνευματομάχοι, οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά, οἱ Ἀντιπαραδιστοί, ὅσοι εἶναι κλονισμένοι περὶ τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν καὶ ἀρνοῦνται τὴν θεότη-

— Μὴ διάζεσαι, μάνα. Ὅλα θὰ γίνουν μὲ τὴ σειρά τους. Καὶ στὸ ζήτημα αὐτὸ θὰ γίνῃ ὅ,τι πῇ ὁ Θεός. Φαίνεται πῶς εἶναι νεαροὶ ἀκόμη καὶ νὰ τὸ σκεφτάμαστε.

Τὴν ἀνέφελη ζωὴ του ἓνα μόνο σύννεφο ἄρχισε νὰ σκεπάζῃ τὸν τελευταῖο καιρὸ. Στὸ διπλὰνὸ χωριό, ποὺ ἀνῆκε στὴν δική του ἀρμοδιότητα, ἐγκαταστάθηκε τὸν τελευταῖο καιρὸ ἓνας αὐτόκλητος θεραπευτής, ποὺ μὲ δισημεῖα διέθεσι καὶ θρησκευτικὰς πράξεις θέραιπε πολλοὺς ἀπὸ τοὺς εὐπιστοὺς πελάτες του, στὴν πραγματικότητα μὲ τὴν μέθοδον τῆς ὑποβολῆς, φαινομενικὰ δὲ μὲ τὴν «θεϊκὴ δύναμι» ποὺ ἦταν προικισμένος. Ἦταν ἓνας ἀκούρευτος πενηντάρης ἀνδρας ὁ «ἁγιος» αὐτὸς θεραπευτής, ποὺ ἀντιλοῦσε τὴ δύναμίν του ἀπ' τὶς εἰκόνες, τὴ στιγμή ποὺ γονατιστὸς παρακαλοῦσε ἀνάμεσα σὲ κεριά, κανδήλες καὶ καμμένο λιβάνι γιὰ τὴν θεραπεία τῶν δύστυχων ἀρρώστων.

Ἀπὸ μιὰ πλευρὰ ὠφέλησε τὸ νεαρὸ μας γιατρόν ἡ ἐμφάνισις αὐτοῦ τοῦ κομπογιαννίτη, γιὰτὶ πολλοὶ τρέχανε σ' αὐτόν ἀπαλλάσσοντας τὸν γιατρόν νὰ ὑποβληθῇ στὸν κόπο νὰ τοὺς θεραπεύσῃ. Ἀπ' τὴν ἄλλη ὅμως μεριά τὸ γεγονὸς ἔθετε ὑπὸ ἀμφισβήτησιν τὴν ἱκανότητά του ὡς γιατροῦ. Ὅταν τοῦ ἀνέφεραν τὴν περίπτωσιν ἔλεγε χαμογελῶντας.

— Ἀπ' τὴν ἐπιστήμην μιὰ φορὰ κι' ἀπ' τὸ κράτος ὁδεῖα δὲν ἔχει γιὰ ἐξάσκησιν τοῦ ἱατρικοῦ ἐπαγγέλματος. Τώρα ἂν ἔχῃ τὴν ὁδεῖα ἀπ' τὸ Θεὸ νὰ ὑπηρετῇ τὸν ἄνθρωπον,

καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος; Ἀς ἔλθουν νὰ δοῦν τὴν ἀλήθειαν τῆς Βίβλου καὶ ἂν εἶναι τίμιοι μὲ τὸν θαντὸν τους, μὲ τὸν Θεόν καὶ μὲ τὴν Ὁρθόδοξον ὡς ψάλουν μαζί μας κι αὐτοὶ τὸ ὠραῖο ἰδιόμοιο τῆς Ἐκκλησίας μας.

«Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον φῶς καὶ ζωὴ καὶ ζωὴ πηγὴ νοερά»

Πνεῦμα σοφίας, Πνεῦμα οὐνέσεως, ἀγαθόν, εὐδές, νοερόν, ἡγεμονεῖον, καθαῖρον τὰ παλαιοματὰ

Θεὸς καὶ θεοποιεῖν, πῦρ ἐκ πυρὸς προῖόν, λαλοῦν, ενεργοῦν, διαιροῦν τὰ χαρίσματα δι' οὗ προφητῆται ἅπαντες καὶ Θεοῦ ἀπόστολοι μετὰ μαρτύρων ἐστέφθησαν. Ἐνόν ἀκουσμα, ἔνόν θέαμα, πῦρ διαιρούμενον εἰς νομάς χαρισμάτων». **Μιχαὴλ Κ. Εὐθυμίου**

θά τὸ δείξει ὁ χρόνος.

Μιά μέρα συνάντησε στὸ δρόμο τυχαῖα ἓναν χωρικό πάνω στὸ κάρο του.

— Πούθε ἔρχεσαι, κύρ - 'Ανέστη; τί κουβανάς; ρώτησε μὲ καλωσύνη.

Ὁ ἄλλος σταμάτησε καὶ ἔμεινε γιὰ λίγο σὰν ἀποσβολωμένος.

— Νά, ἔρχομαι ἀπ' τῆ Σκοτοῦσα καί...

— Καὶ τί ἔχεις ἐσύ μ' αὐτὸ τὸ χωριό, πῶς ἔτσι;

— Νά... ἀρρώστησε τὸ παιδί καὶ πήγα...

— Ἀρρώστησε τὸ παιδί, κυρ - 'Ανέστη, καὶ ποῦ πήγες; Μὰ ὁ γιατρός δὲν εἶναι διὸ δῆματα ἀπ' τὸ σπίτι σου;

— Συμπάθα με, γιατρέ μου, νόμισα πῶς ἐκείνος θὰ τοῦ θεραπεύει καὶ τὴν ἄλλη, τὴν δαιμονική του ἀρρώστεια γι' αὐτὸ πήγα, δῆλωσε δειλά.

— Καὶ τί ἔγινε λοιπόν;

— Τίποτας. Δὲν ἔγινε τίποτας. Μάταιος ὁ κόπος.

— Γιὰ νὰ δῶ τὸ παιδί.

Ἄνοιξε τὸ σκέπασμα καὶ μπροστά του παρουσιάστηκε ἓνα φρικτὸ θέαμα. Τὸ παιδί ψιγόταν στὸν πυρετό. Καὶ σὰν νὰ μὴν ἔφτανε αὐτό, τὸ ἔπιασε καὶ ἡ κακία του ἀρρώστεια καὶ σπαραττοῦσε σὰν τὸ ψάρι, βγάζοντας ἀφροὺς ἀπ' τὸ στόμα του.

— Πάμε γρήγορα στὸ ἱατρεῖο, φώναξε ὁ γιατρός καὶ πήδηξε πάνω στὸ κάρο.

Σὲ λίγο τὸ παιδί κοιμόταν ἤρεμο στὸ σπίτι του, ἐνῶ ἀρχίζε μιά θεραπευτικὴ ἀγωγή μὲ ἀντιβιοτικά.

Τὸ γεγονός ἔβαλε τὸ γιατρὸ σὲ σκέψεις. Αὐτὸς ὁ ψευτογιατρός ἀσχίζει νὰ γίνεταί δημοσιος κίνδυνος. Κάτι ἔπρεπε νὰ γίνη. Δὲν πρῶλαβε ὅμως τίποτε νὰ κάνη, γιατί πρὶν ἀπ' αὐτὸν ἐνήργησε κάποιος ἄλλος.

Σουρούπιανε, ἐνῶ εἶχε ἀρχίσει ἓνα φιλόδοχο, ὅταν χτύπησε ἡ πόρτα τοῦ γιατροῦ. Ἕνας γιγάντιος ἄντρας μὲ μουστάκι καὶ γενειάδα φάνηκε στὸ ἀνοιγμα τῆς πόρτας.

— Παρακαλῶ, τί θέλετε;

— Γιατρέ, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔρθετε στὴν Σκοτοῦσα. Ἕνας ἄνθρωπος πεθαίνει ἀπὸ τὸν πόνο.

— Δὲν μίλησε καθόλου, πήρε τὴν τσάντα του, φόρεσε τὸ ἀδιάβροχό του καὶ τὶς μπότες του καὶ τὸν ἀκολούθησε.

— Ποιὸς εἶναι ὁ ἀρρώστος;

— Δὲν τὸν ξέρετε εἶναι ξένος.

Ὁ συνοδοιπόρος του δὲν εἶχε ὄρεξι γιὰ

συζήτησι, γι' αὐτὸ ἀμίλητοι ἔφτασαν στὸ χωριὸ καὶ πήγαν ἀπ' τὸν κοντύτερο δρόμο στὸ σπίτι τοῦ ἀρρώστου. Ἐκεῖ τὸν περίμενε μιά μεγάλῃ ἐκπληξι. Ὁ ἀρρώστος, ποῦ ζητοῦσε τὴ βοήθειά του, ἦταν ὁ ψευτογιατρός. Σὰν ψάρι σπαραττοῦσε πάνω στὸ κρεβάτι του ἀπὸ τὸν πόνο.

— Γιατρέ, ψέλλισε μόλις τὸν εἶδε. Δὲν τὸ ξανακάνω. Μὲ τιμωρεῖ ὁ Θεὸς γιὰ τὸ θράσος μου. Σῶσε με... πεθαίνω ἀπὸ τὸν πόνο.

Ὅλοι τὸν κοίταζαν μὲ τρόμο. Αὐτός, ποῦ στὰ μάτια τοὺς φάνταζε σὰν δεῦτερος Θεός, ἦταν ἐκείνη τῇ στιγμῇ ὁ πιδὸ ἀδύναμος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου.

Ἀτάραχος ὁ γιατρός ἔκαμε τὴν ἐξέτασί του, κούνησε τὸ κεφάλι του χαμογελῶντας καὶ μετὰ ἔκαμε στὸν ἀρρώστο μιά ἔνεσι. Σὲ λίγο ὁ ἀρρώστος ἡσυχάσε καὶ κοιμήθηκε.

— Τί ἔχει γιατρέ; ρώτησε ἀνήσυχη ἡ γυναῖκα του.

— Τίποτε τὸ ἰδιαιτέρο. Ἕνας ἀπλὸς κωλικός, ποῦ πρέπει νὰ ἐρευνηθῇ ἐργαστηριακῶς, γιὰ νὰ δοῦμε ἀπὸ ποῦ προήλθε. Αὔριο μὲ τὸ καλὸ θὰ τὸν μεταφέρετε στὴν πόλι.

Ὅταν συνήλθε ὁ ἀρρώστος, κοίταζε γεμάτος εὐγνωμοσύνη τὸν γιατρό.

— Εὐχαριστῶ τὸ Θεὸ καὶ σᾶς, γιατρέ. Πῆρα ἓνα καλὸ μάθημα. Νόμιζα πῶς ἦμουν προικισμένος μὲ ὑπερφυσικὲς δυνάμεις. Σχεδὸν κόντευα νὰ τὸ πιστέψω. Ἀλλὰ νὰ ὁ μπάτσος τοῦ Θεοῦ, ποῦ μὲ συνέφερε.

— Στὰ ζητήματα ποῦ μόνος του μπορεῖ νὰ καταφέρῃ ὁ ἄνθρωπος, δὲν ἐπεμβαίνει ὁ Θεός, ἀγαπητέ μου. Κάνουμε μεγάλο σφάλμα, ἂν νομιζοῦμε, πῶς ἡ πίστις στὴν ὑπαρξὶ καὶ τὴ δύναμι τοῦ Θεοῦ, μᾶς χρειάζεται, γιὰ νὰ λύσουμε τὰ προβλήματα τῶν γηίνων ὑποθέσεων μας. Ὅχι πῶς κι' αὐτὰ δὲν τὰ λύνει ἡ θεία δύναμις σὲ ἐξαιρετικὲς περιπτώσεις, μὰ ὁ κυριώτερος λόγος τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς καθόδου του στὴ γῆ, εἶναι νὰ ἰδρύσῃ τὴν Ἐκκλησίαν του, ποῦ σὰν ἄλλη κιβωτὸς ἀνάμεσα στὴν πλημμύρα τῆς ἁμαρτίας θὰ οδηγήσῃ τὶς ψυχὲς στὶς κορφές τοῦ Ἀραράτ τῆς σωτηρίας.

— Τί νὰ κάνουμε λοιπόν, γιατρέ;

— Νὰ γνωρίσουμε τὸν Ἀρχηγὸ μας, τὸ κήρυγμά Του καὶ νὰ γίνουμε ἄξιοι πολῖτες τῆς Βασιλείας Του. Ὅλα τὰ ἄλλα θὰ προστεθοῦν κατὰ τὸν καλύτερο τρόπο.

Σάββας Ν. Σανθόπουλος

ΑΝΗΣΥΧΕΣ ΨΥΧΕΣ

«Ὁν ἔγραψε Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφήται, εὐερέκαμεν, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ»
(Ἰωάν. 1, 46).

Στὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Ἰωάννου διαβάζουμε μὲ πολλὴ συμπάθεια γιὰ τοὺς ἀνήσυχες ψυχές. Τὸ ὄνόματά τους: Φίλιππος καὶ Ναθαναήλ. Ἀνήσυχες ψυχές καὶ οἱ δύο. Δὲν τοὺς ἱκανοποιῦσε ὁ κόσμος καὶ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου. Φτωχὸς ὁ κόσμος νὰ γεμίσει τὸ κενὸ ποὺ ἔνοιωθαν μέσα τους.

Αὐτὴ ἡ ἀνησυχία τοὺς ὠδήγησε στὴ μελέτη. Προσφιλές τους ἀνάγνωσμα ὁ Μωϋσῆς καὶ οἱ Προφῆται. Ἐνὰ ἀνάγνωσμα, τὸ ὁποῖον τοὺς χάρισε μιὰ γλυκεῖα προσδοκία: Τὴν προσδοκίαν τοῦ Μεσσία. Διάβαζαν καὶ ξαναδιάβαζαν μὲ πόθο καὶ λαχτάρα τὸ στίχο τοῦ Μωϋσῆ ποὺ ἔλεγε: «Ἔως ἂν ἔλθῃ τὰ ἀποκείμενα ἀπὸ τοῦ, καὶ αὐτὸς προσδοκίαν ἔθνων» (Γενεσ. 49, 10) «Ἔως ἂν ἔλθῃ» Ἐκεῖνος, ὁ Μεσσίας, σὰ χέρια τοῦ ὁποῖου ἀπόκεινται οἱ ἐξουσίες, ἡ ἐλπίδα καὶ ἡ προσδοκία τῶν λαῶν. «Ἔως ἂν ἔλθῃ»!

Τὴν ἴδια δημοφῆ προσδοκίαν γεννοῦσε στὶς καρδιές τους καὶ ὁ προφήτης Ἠσαΐας μὲ τὶς δικές του προφητείες. Προφητείες ποὺ ὁμιλοῦσαν ὁλοκάθαρα γιὰ τὸν γλυκύτατο Μεσσία. Διάβαζαν, λοιπόν: «Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἑμμανουήλ». (Ἠσ. 7, 14) Παρθένος θὰ ἦταν ἡ γυναῖκα ποὺ θὰ ἔφερον τὸν μεγάλο Ἀναμενόμενο σὺν κόσμῳ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἑμμανουήλ ποὺ σημαίνει «μετ' ἡμῶν ὁ Θεός». Κι' αὐτὸς ὁ Ἑμμανουήλ θὰ ἦταν «Θεὸς ἰσχυρός, ἐξουσιαστής, ἄρχων εἰρήνης, πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος» (Ἠσ. 9, 6).

Καὶ ἡ προσδοκία τους αὐτὴ μεγάλωνε πρὸς πολὺ, ζωνιάνευε περισσότερο, κάθε φορὰ ποὺ διάβαζαν τὸν προφήτη Ἰερεμία νὰ λέγῃ ἔντονα γιὰ τὸν Μεσσία: «Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει ὁ Κύριος, καὶ ἀναστήσω τῷ Δαυὶδ ἀνατολήν δικαίαν» (Ἰερεμ. 23, 5). «Ἐρχονται,

πλησιάζουν, οἱ ἡμέρες ποὺ θὰ βασιλεύσῃ σὺν κόσμῳ ἄνθρωπος μὲ σύνεσι καὶ ποὺ θὰ φέρῃ τὴ δικαιοσύνη στὴ γῆ.

Μὲ αὐτὴ τὴν προσδοκίαν, σὴν καρδίαν τους, κυλοῦσαν τὰ χρόνια μέχρις οὗ κάποια ἡμέρα, μιὰ γλυκεῖα φωνή, μιὰ φωνὴ οὐράνια, ὑπερκόσμια, μιὰ θεϊκὴ φωνή, ἀντήχησε στ' αὐτὰ τοῦ Φίλιππου, ποὺ ἔλεγε: «Ἀκολουθεῖ μοι». Ποιὸς ἦταν; Γύρισε ὁ Φίλιππος καὶ εἶδε. Τὸν ἀνεγνώρισε. Ἦταν Ἐκεῖνος! Ἦταν «ὃν ἔγραψε Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται». Ἦταν ὁ Μεσσίας, ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ἦταν ἡ ὥρα ἐκεῖνη μεγάλῃ γιὰ τὸν Φίλιππο. Ἦταν ἡ ὥρα, ἡ στιγμή, ποὺ πῆρε τέλος ἡ δημοφῆ προσδοκία του. Τώρα πιά ἦταν μαζί του. Περιπατοῦσε πλάι του. Τὸν εἶλεπε καὶ τὸν ἄκουε. Τί ἄλλο νὰ θέλῃ πιά;

Ἀλλὰ τί ἔγινε ὁ Ναθαναήλ;

Ἐκεῖνος «κάτω ἀπὸ τὴν φιλόξενη φυλλοισία μιᾶς συκῆς κάθεται στανροπῶδι καὶ σκυμένος πάνω στὴ Βίβλο ἐρευνᾷ καὶ μονολογεῖ:

— Πότε δὲν γε θάρθῃς, Κύριε, πότε; Αἰῶνες τώρα σὲ περιμένει ὁ πιστός σου Ἰσραὴλ ἐναγώνια. Καὶ ἰδὲ, ποὺ θρονηλογοῦσε ἐξόριστος τὰ παθήματά του «ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος», καὶ τώρα, ποὺ συνεχίζεται τὸ μαρτύριό του κάτω ἀπὸ τὰ χιτυπήματα τῆς Ρώμης καὶ τοὺς βανδαλισμοὺς τῶν τειραρχῶν της. Αἰῶνες τὸ δράμα τοῦ Μεσσία φεγγοδολαίει μπροστὰ σὰ μάτια τῆς ψυχῆς μας. Πότε θὰ μᾶς ἐρθῇς, Κύριε, πότε;»

Βυθισμένος ὁ Βηθσαϊδίτης Ναθαναήλ σιτοὺς λογισμοὺς του αὐτοῦς, ἀκούει ξαφνικὰ τὴ φωνὴ τοῦ Φίλιππου νὰ τοῦ λέγῃ δυνατὰ χαρούμενα: — Ναθαναήλ! «ὃν ἔγραψε ὁ Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὐερέκαμεν, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ». Πέταξε ἀπὸ τὴ χαρὰ ὁ Βηθσαϊδίτης, ἀλλὰ ἐκεῖνη ἡ λέξι «Ναζαρέτ» τὸν ἐ-

βαλε σὲ σκέψεις. Τοῦ ἐδημιούργησε ἓνα διαταγμὴ. Σκέφτηκε: Μπορεῖ ὁ Μεσσίας νὰ προέρχεται ἀπὸ τὴν πιδ καθόφρημη πόλι, τὴν Ναζαρέτ; «Ἐκ Ναζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι;» Ὁ Φίλιππος πὸν μάντεψε τοὺς λογισμοὺς αὐτοὺς καλεῖ ἐκ δευτέρου τὸν Ναθαναὴλ καὶ τοῦ λέγει: «Ἐρχου καὶ ἴδε». Ἔλα νὰ δῇς. Αὐτὸ καὶ ἔγινε. Μαζεύει τὰ ελλητάρια τῆς Βίβλου του καὶ οἰωπηλὸς ἀκολουθεῖ τὸν παιδικὸ του φίλο.

Ὅταν τὸν εἶδε ὁ Ἰησοῦς εἶπε στὴ συνοδεία του, σὶν Ἀνδρέα, τὸν Πέτρο, τὸν Ἰάκωβο καὶ Ἰωάννη: «Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλῆτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. Νὰ ἕνας Ἰσραηλῆτης πὸν δὲν ἔχει δόλο στὴν καρδιά του. Ἀπόρησε ὁ Ναθαναὴλ πὸν μύθους ν' ἀκούσῃ τὴ οὐσίτασι αὐτῇ. Πῶς ἦταν βέβαιος γι' αὐτὸ πὸν ἔλεγε ὁ Μεσσίας; Καὶ τοιμὰ νὰ ἐρωτήσῃ: Ἀπὸ ποῦ με ξέρεις, Κύριε; «Πόθεν με γινώσκεις;» Ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησε: «Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὅτα ὑπὸ τὴν σукηὴν εἶδόν σε.» Προτοῦ ἀκόμη σὲ φωνάξῃ ὁ Φίλιππος, διὰ ἥσουν κάτω ἀπὸ τὴ σукηὴ, ἐγὼ σὲ εἶδα. Ἡ ἀπάντησις αὐτῇ τοῦ Ἰησοῦ ἔδωξε πλέον κάθε ἀμφιβολία ἀπὸ τὴν καρδιά τοῦ Ναθαναὴλ. Πίστιψε με δλη του τὴν καρδιά καὶ ἀνεπιφύλακτα ὡμολόγησε: «Ραββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ». Στὴ συνέχεια ὁ Ἰησοῦς εἶπε καὶ πὸν ἀφοροῦσε καὶ δλη του τὴ συνοδεία: — Ἀπὸ τώρα καὶ σὶν ἐξῆς θὰ βλέπετε ἀνοιχτοὺς τοὺς οὐρανοὺς καὶ τοὺς ἀγγέλους ν' ἀνεβαίνουν καὶ νὰ κατεβαίνουν γιὰ νὰ συνοδεύουν καὶ νὰ διακονοῦν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνη στὴν δημοφῆ συνοδεία τοῦ Ἰησοῦ προστίθεται μαζί με τὸν Φίλιππο καὶ ὁ Ναθαναὴλ. Καὶ δὲν ἔφυγαν ποτε ἀπὸ κονιά του. Καὶ ἦσαν ἀπέραντα εὐτυχημένοι, καὶ ἦσαν γεμάτη ἡ ζωὴ τους, γιὰτὶ μαζί τους ἦταν Ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον νοσταλγοῦσαν τόσα χρόνια. Ἦταν ὁ μέγας Ἀναμενόμενος, ὁ ποθητὸς καὶ γλυκὺς Ἰησοῦς.

Ἀνήσυχτοι καὶ οἱ δύο τους. Καὶ ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Ναθαναὴλ. Ἀνήσυχτοι ψυχικά. Ἀνήσυχτοι, ὅπου ἐγνώρισαν τὸν Μεσσία, τὸν Ἰησοῦ. Ἐκτίσσε καμμιὰ ἀνησυχία. Μιὰ γλυκειὰ ἡρεμία, μιὰ θεϊκὴ γαλήνη γεμίζει τὶς ψυχὰς τους.

Μιὰ τέτοια ἀνησυχία παρατηρεῖται σὲ πολ-

λὲς ψυχὰς καὶ σήμερα. Ἔχουν λεφτά. Ἔχουν οἰκία καὶ οἰκόπεδα. Ἔχουν δλες τὶς οικονομικὰς ἀνάσεις. Κι' ὅμως εἶναι ἀνήσυχτοι. Δίδουν τὰ χρήματα σὶν ἀνθρωποφωμί καὶ ποιὰ. Δίδουν φορέματα καὶ καλλυντικά. Δίδουν αὐτοκίνητα καὶ καράβια. Δίδουν, δίδουν... Ἀλλὰ στὴ ψυχὴ δὲν δίδουν τίποτε. Σωσιὰ εἶπε κάποιος: «Μὲ τὸ χρήμα δλα τὰ ἀγοράσεις, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν εὐτυχία». Ἔχουν, λοιπόν, λεφτά καὶ ἔχουν πλοῦτη, ἀλλὰ εἶναι ἀνήσυχτοι. Ἔχουν ἀξιώματα μεγάλα. Τοὺς χαίρειται ὁ κόσμος, τοὺς θαυμάζει, τοὺς καμαρώνει. Τὶ ὅμως μ' αὐτοὺς; Αὐτοὺς εἶναι καὶ μέσα σὶν ἀξιώματα ἀνήσυχτοι. Ἔχουν γνώσεις. Γνωρίζουν ξένες γλώσσες. Κατέχουν γνώσεις ἀρκετές. Ἐγκυκλοπαίδεια εἶναι τὸ μυαλό τους. Κι' ὅμως εἶναι ἀνήσυχτοι! Ἔχουν δημοφιλία, ἔχουν γοητεία. Κι' ὅμως καὶ μέσα σὶν δημοφιλία αἰσθάνονται ἀνήσυχτοι. Ὅταν ρώτησαν μιὰ μεγάλη καλλονή, τὴν Ἀμερικανίδα Μονρόε, ἂν στὴ ζωὴ της ἦταν εἰρηκὴ καὶ εὐτυχημένη, ἀπήντησε: «Ὅτε μιὰ ἡμέρα στὴ ζωὴ μου γνώρισα τὴν εὐτυχία». Κι' ὅμως ἦταν ἐκείνη πὸν εἶχαν ἀποθεώσει οἱ θεαταὶ σὶν κινηματογράφου.

Σὲ δλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου ὁ ἀνθρώπος εἶναι ἀνήσυχτος. Κάτι σπουδαῖο καὶ μεγάλο τοῦ λείπει. Τὶ ὅμως τοῦ λείπει; Ὅτι ἔλλειπε, σὶν ἀρχή, ἀπὸ τὸν Φίλιππο καὶ τὸν Ναθαναὴλ. Ὁ μέγας Ἀναμενόμενος, ὁ Μεσσίας, ὁ Ἰησοῦς. Ὅρθα φιλοσοφεῖ πάνω σ' αὐτὸ ὁ Τζοβάννι Παπλνι, διὰν γράφῃ: «Ὁ πενιασμένος νομίζει πὸς θέλει ψωμί, ἐνῶ θέλει Ἑσένα. Ὁ διπασμένος θαρρεῖ πὸς ζητᾷ νερό, ἐνῶ ζητᾷ Ἑσένα. Ὁ ἄρρωστος ἔχει τὴν ιδέα πὸς αὐτὸ πὸν τοῦ λείπει εἶναι ἡ ὑγεία, ἐνῶ σὶν πραγματικότητα Ἑσὸν τοῦ λείπεις».

Τὴ θαθεῖα, λοιπόν, ἀνησυχία πὸν αἰσθάνεται ὁ ἀνθρώπος δὲν τὴν θεραπεύει κανένα πρᾶγμα τοῦ κόσμου οὔτε. Ὅτε τὰ λεφτά, ὅτε τὰ ἀξιώματα, ὅτε οἱ γνώσεις, ὅτε τὸ κάλλος, ὅτε τὸ ποιοτὸ, ὅτε τὸ χαρτί, ὅτε ὁ ἔρωτας, ὅτε τίποτε. Ἐνας μόνον τὴν θεραπεύει: Ὁ Ἰησοῦς. Αὐτὸ διεκέρυξε κάποια μεγάλη ἀνήσυχτη ψυχὴ, ὁ ἱερὸς Ἀγιοστίτος: «Ἡ ἀνθρώπινη καρδιά δὲν εὐρίσκει τὴν γαλήνην μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν κατορθώνει νὰ ἀναπαυθῇ εἰς Σέ, ὦ Θεέ».

Ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ πᾶν γιὰ τὸν ἀνθρώπο. Αὐτὸς εἶναι, ὅπως σημειώνει ὁ ἅγιος Ἀμβρό-

ΟΙ ΚΑΛΩΣ ΑΘΛΗΣΑΝΤΕΣ:

9 Σεπτεμβρίου

Ὁ Ἅγιος Μάρτυς ΤΡΟΦΙΜΟΣ**Ἡ ΔΙΑ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ ΣΥΝΔΕΣΙΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΘΕΟΝ****ΟΙ ΑΚΟΥΟΝΤΕΣ
τὴν μυστικὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ**

Ὑπῆρξαν καὶ πρὸ Χριστοῦ ἄνθρωποι οἱ ὅποιοι ἀνεζήτησαν τὸν Θεὸν καὶ διεισέπυσαν διαφόρους διδασκαλίας ὡς πρὸς τὸν κόσμον. Ἦσαν οἱ φιλόσοφοι. Ἀλλὰ κανεὶς τῶν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀποφύγῃ ἀποτελεσματικὰ τὴν ἀπαισιοδοξίαν, οὔτε καὶ τὰ φιλοσοφικά τινος συστήματα κατάρθωσαν, νὰ ὁδηγήσουν τοὺς ἀπαθούς τινος εἰς τὴν πραγματικὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας. Αἱ ποικίλαι τραγωδίαι τῆς ζωῆς καὶ ἰδίαι τὸ τέλος αὐτῆς ὠδήγουν εἰς διάφορα συμπεράσματα ἀνίκανα νὰ ἱκανοποιήσουν τὸν ἄνθρωπον πλήρως. Τὸ πλῆθος τῶν ἀλληλοσυγκρουμένων θεωριῶν περὶ τῶν φάσεων τῆς ζωῆς εἶναι ἡ μαρτυρία τῆς τραγικότητος τῆς θέσεως τοῦ ἀρχαίου κόσμου.

Μὲ τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ δίδεται ἡ ἀπάντησις εἰς ὅλας τὰς ἀπορίας τοῦ ἀνθρώπου. Δι' ὅτι μὲ τὸν Χριστὸν καὶ μόνον μὲ Αὐτὸν καὶ μὲ ὅσους μαρτυροῦν νὰ ζοῦν δι' Αὐτοῦ ἐπιτυγχάνεται ἡ ἔνωσις τῆς καθαρωτέρας αἰσθήσεως ὅλου τοῦ μυστηριώδους θάους, μήκους, πλάτους καὶ ὕψους τῆς ἀνθρωπίνης θλίψεως, τῶν δεινῶν καὶ τῶν παρεκτρο-

πῶν. Τὸ νὰ στροβιλίζεται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν δίνην τῶν δοκιμασιῶν δεχόμενος ταύτας ὡς ἐρεθίσματα πρὸς πνευματικὴν ἀνύψωσιν εἶναι μία πρώτη ποιότητος μορφή δράσεως, μία φάσις ἀναρρώσεως τῆς ψυχῆς ἐκ τῶν τραυμάτων τῆς ἁμαρτίας καὶ μία ἀφετηρία πρὸς ἀνοδικὴν διὰ τὸν οὐρανὸν πορείαν. Εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξέλθῃ νικητὴς ὁ ἀγωνιζόμενος, ἐὰν δὲν ἔχη τὴν δύναμιν νὰ ὑποφέρῃ μεγάλως καὶ ἐὰν τὰ αἰτία τοῦ δὲν ἔχουν τεντωθῇ τόσο, οὕτως ὥστε νὰ ἀκούῃ τὴν μυστικὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ νὰ τοῦ λέγῃ: «ἀγωνίσου τὸν καλὸν ἀγῶνα μὲ δὴν τὴν δύναμιν σου· ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ἰσχύς σου· ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ δίκαιόν σου· κρατήσου εἰς τὴν ζωὴν καὶ θὰ εἶναι ἡ ἀγαλλίασίς σου καὶ ὁ στέφανος εἰς τὴν αἰωνιότητα».

Μέτρον ἀξιολογήσεως αὐτῆς τῆς ἀγωνιστικότητος εἶναι ἡ πίστις εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ πεποίθησις ὅτι οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι ὡς ἐνθαρρυνόμενοι ἀπὸ τὴν θείαν παρουσίαν δοκιμάζονται πολὺ ἀπὸ τὰς πλέον ἀδυνάμεις τραγωδίας.

Ὁ πιστὸς ἄνθρωπος γνωρίζει σαφῶς ὅτι τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου χαρακτηρίζει τὴν γνησιότητα τῶν ἀπαθῶν τοῦ Θεοῦ. Γνωρίζει ὅτι ὁ πιστεύων εἰς τὴν ἀλήθειαν πρέπει νὰ μείνῃ σταθερὸς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν μέχρι τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος, ἔστω καὶ ἐν τὰς κτυπήματι τὰ ὅποια δέχεται φέρουν σπινθήρας φωτιᾶς εἰς τὰ μάτια τοῦ καὶ κάμουν τὸ αἷμα νὰ ρεῖ ἀπὸ τὸ πρόσωπόν του.

Εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχουν πολυάριθμοι μαρτυρία χαρακτηρίζουσαι τὴν πίστιν ὡς τὴν προϋπόθεσιν συμφιλώσεως τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ἐξ αὐτῶν ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ πίστις εἶναι συνδεδεμένη μετὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, προηγείται πάσης γνώσεως — δεδομένου ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι σύντομος καὶ ἀδυνατεῖ οὕτως νὰ ἐλέγξῃ διὰ τῆς γνώσεως τὰ ἐν τῷ κόσμῳ συμβαίνοντα —, ἔχει ὡς σκοπὸν νὰ συνδέσῃ τὸν ἄνθρωπον μετὰ τὸν Θεόν. Συνεπῶς ἡ πίστις εἶναι ἡ βάσις τῆς πνευματικῆς ζωῆς

οἶος, ἡ ἀνάπαυσις. Αὐτὸς ἡ συγχώρησις. Αὐτὸς ἡ δύναμις. Αὐτὸς ἡ ζωὴ. Αὐτὸς ἡ ὁδός. Αὐτὸς τὸ φῶς. Αὐτὸς ὁ ἄγιος τῆς ζωῆς. Αὐτὸς τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν. Γι' αὐτὸ δικαιολογημένα ἀνέκραξε ὁ Φίλιππος σὺν Ναθαναὴλ: *Ὡς ὁ ῥήκα μεν, Ἰησοῦν*».

—☆—

Ἀγαπητὴ ἀναγνώστα,

Ἀνέουχε Φίλιππε καὶ Ναθαναὴλ: Θὰ βρῆς τὴ γαλήνην ποὺ ζητᾷς, θὰ βρῆς τὴ γλυκειὰ ἀνάπαυσι ποὺ νοσταλγεῖς, ἀρκεῖ νὰ βρῆς τὸ Χριστό, ὅπως τὸν βρῆκε ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Ναθαναὴλ τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ καὶ ἀκούη: Νὰ τὸν πιστέψης, νὰ τὸν ἀγαπήσῃς καὶ νὰ μείνης κοντὰ του σὲ ὅλη σου τὴ ζωὴ. Ὡς τὸ θάνατο.

Ἀρχιμ. Γεβασίος Ἱ. Ραπτόπουλος

κάθε ατόμου.

Ἐδῶ μᾶς ἐνδιαφέρει ἡ μία πίστις. Ἡ ἀληθινή πίστις. Διότι ὑπάρχουν καὶ ἄλλου εἴδους πίστεις. Πίστεις εἰς πράγματα τοῦ κόσμου. Ἀλλ' αὐταὶ εἶναι αἱ μάταιαι, αἱ κίβδηλοι πίστεις. Ἐὰν ἡ πίστις δὲν ἔχη τὰ γνωρίσματα ὡς τὰ περιγράφει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ (Ἑβρ. ΙΑ) εἶναι ἄνευ περιεχομένου.

Ἡ πίστις δίδει θάρρος καὶ δύναμιν εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τὴν κατισχύη πάσης ἄλλης κοσμικῆς ἐξουσίας. Τὸ συναξάριον τῆς Ἐκκλησίας ἔχει νὰ μᾶς παρουσιάσῃ τὴν ἀναρίθμητον χορείαν τῶν ὁθλητῶν τῆς πίστεως. Ὁ ἑορτασμός κατὰ τὴν 19ην Σεπτεμβρίου τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου μάρτυρος ΤΡΟΦΙΜΟΥ εἶναι μία ἐρώτησις εἰς κάθε Χριστιανόν: Ποία εἶναι ἡ πίστις σου;

Ὁ ἅγιος Τρόφιμος ἀνέτραφη εἰς χριστιανικὸν περιβάλλον. Ἐδιδάχθη τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐπίστευσεν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Παρακολούθησας τοὺς ἀγῶνας τῶν μαρτύρων τῆς Ἐκκλησίας ἐνδυναμώθη ἐν τῇ πίστει. Στόχος του ἦτο ἡ ἐνωσις του μετὰ τὸν Θεόν. Ὅλοι αἱ προσπάθειαί του εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἀπέβλεπον. Πῶς θὰ φανερώσῃ τὴν πίστιν του ἑμπράκτως. Ἡ στιγμή δὲν ἐβράδυνε νὰ δώσῃ τὴν μαρτυρίαν ὅτι πιστεύει εἰς τὸν Τριαδικὸν Θεόν.

Εἰς τὴν Δάφνην τῆς Ἀντιοχείας ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ρωμαίου διοικητοῦ Πρόβου (276 - 282 μ.Χ.) ἐτελοῦντο τὰ γενέθλια τοῦ Θεοῦ Ἀπολλωνος. Οἱ εἰδωλολάτραι κατὰ τὰς ἑορτὰς αὐτὰς ἐτέλουν ὀργιώδεις τελετὰς καὶ ἐθυσίαζον ἀκόμη καὶ ἀνθρώπους. Περιέπιπτον εἰς κατὰστασιν ἀγρίων καὶ αἱ πράξεις των ἦσαν βραχυμερεῖς.

Ὁ ἅγιος Τρόφιμος βλέπων τὴν κατὰστασιν αὐτὴν ἠγωνάκησε καὶ ἀνέλαθεν ἐνεργὸν δράσιν. Ἐστάθη εἰς τὸ μέσον τῶν ἑορταζόντων καὶ διεκήρυξεν ὅτι αἱ ἑορταὶ τῶν εἰδωλολατρῶν ἦσαν πράξεις ἀκολασίας. Ἐκάλεσε τοὺς εἰδωλολάτραις νὰ προσέλθουν εἰς τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν ἐγκαταλείποντες τὴν πλάνην τῆς εἰδωλολατρείας.

Ἡ διακήρυξις αὕτη κατεθουρήθη τοὺς ἀρχοντας τῶν εἰδωλολατρῶν, οἱ ὅποιοι διέταξαν τὴν σύλληψιν καὶ τὸν βασανισμόν τοῦ Τροφίμου καὶ τῶν λοιπῶν συνεργατῶν του.

Ὁ αὐτακράτωρ πρὸς τὸν ὁποῖον ὠδηγήθη ἐπεχείρησε κατ' ἀρχὰς διὰ βιαίων μέσων νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Χριστιανικήν πίστιν.

Τὸ μέσον τοῦτο ἀπέτυχε διότι προσέκρουσεν εἰς τὴν σταθερότητα τῆς πίστεως τοῦ μάρτυρος Τροφίμου.

Ἠκολούθησε φυλάκισις καὶ ἐν συνεχείᾳ ὑπόσχσεις ἀξιώματων καὶ τιμῶν. Καὶ ταῦτα ἀπεδοκιμάσθησαν ἀπὸ τὸν ἅγιον Τρόφιμον, διότι οὗτος κατενόησε πλήρως τὴν ἐπὶ γῆς ἀποστολὴν του. Τέλος ἀπεστάλη εἰς τὸν Περίνιον ἡγεμόνα τῆς Φρυγίας φημιζόμενον διὰ τὴν σκληρότητα κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Ἀνεκρίθη παρ' αὐτοῦ καὶ ὁ Τρόφιμος διεκήρυξε μετὰ θάρρους τὴν Χριστιανικὴν του πίστιν. Ὁ Περίνιος ὠργίσθη σφόδρα καὶ διέταξε νὰ τὸν βασανίσουν σκληρῶς.

Ἐδάρη μὲ δερμάτινα λωρία, ἀποκόπτονται μέλη τοῦ σώματός του, δένεται ἐπὶ ξύλου καὶ κατακαίονται αἱ πληγαὶ του. Ὅλα τὰ ὑπομένει μὲ γενναιότητα καὶ καρτερίαν. Ἀντλεῖ δύναμιν ἀπὸ τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ Θεὸς θὰ τὸν κατατάξῃ εἰς τὴν χορείαν τῶν ἐκλεκτῶν του. Καὶ τὸ θαῦμα γίνεται ἐνώπιον τῶν εἰδωλολατρῶν, ὅταν εἰς τὸν ἱππόδρομον ἔφερν τὰ θηρία νὰ τὸν κατασπαράξουν. Ἐκπληκτοὶ οἱ εἰδωλολάτραι παρηκολούθησαν τὰ πεινασμένα θηρία νὰ μὴν ἐγγίξουν τὸν μάρτυρα. Τότε ὁ ἡγεμὼν προσβελβημένος διέταξε τοὺς δημίους νὰ ἀποκεφαλίσουν τὸν Τρόφιμον. Αὐτὸ ἦτο τὸ τέλος τοῦ πιστοῦ ὁπαδοῦ τοῦ Ναζωραίου.

Ἡ τροφή τῆς ψυχῆς

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ ἐξωτερίκευσις τῆς ἐσωτερικῆς ἀνάγκης τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ ἡ ἐκδήλωσις τῶν πρὸς τὸν Θεὸν τάσεων αὐτῆς ἀποτελοῦν τὴν θρησκευτικότητα τοῦ ἀτόμου θεμελιωμένην ἐπὶ τῆς πίστεως εἰς Θεὸν Δημιουργὸν καὶ Σωτῆρα. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἀποκαλύπτει ὅτι ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου ἐξαρτάται ἀπὸ τὴν ἑμπρακτον ἔκφρασιν τῆς πίστεώς του. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ τοῦ Χριστιανοῦ πρέπει νὰ ἐκφράζεται μὲ ζώσαν πίστιν εἰς τὸν Θεόν. Μὲ ἀπλά λόγια ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ διδάσκει ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν πρέπει νὰ ἀρκοῦνται εἰς μίαν ἀπλὴν θρησκευτικότητα, ἀλλὰ νὰ ἔχουν ἐντὸς των τὸν Χριστὸν καὶ νὰ πιστεύουν εἰς αὐτὸν ὡς Κύριον καὶ Σωτῆρα των. Ἡ ζωὴ τῶν ἐργατῶν τῆς Ἐκκλησίας διδάσκει αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἐφήρμοσαν τὴν μετὰ πίστεως θρησκευτικότητα.

Ὁ Χριστὸς δὲν ἦλθε νὰ ἰδρύσῃ θρησκείαν,

Κοινωνικά θέματα

ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ

3. 'Εμβρυϊκή ζωή

Ἡ κληρονομικότης εἶναι μιὰ πραγματικότης, ἐφ' ὅσον τὸ ἕνα ζωντανὸν σῶμα προέρχεται ἀπὸ τὸ ἄλλο. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν διαρκεία τῆς κυοφορίας αἱ συνθήκαι ὑπὸ τὰς ὁποίας ζῇ ἡ μητέρα, τὸ περιβάλλον, ἡ τροφή τὴν ὁποίαν προσλαμβάνει παίζουν σημαίνοντα ρόλον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ παιδιοῦ κατὰ τὴν ἐμβρυϊκὴν ἡλικίαν. Ἡ ἀρρυθμία τῆς ζωῆς τῆς, ἡ ψυχικὴ τῆς διάθεσις, ὁ καλὸς ἢ κακὸς σὺνυγὸς τῆς μὲ τὴν συμπεριφορὰν του, τὰ οἰκονομικὰ μέσα ποὺ διατίθενται πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ συντήρησιν τῆς οἰκογενείας, τὸ πνεῦμα ποὺ δεσπόζει ἐκεῖ εἶναι δρῶντες παράγοντες μέ, ἔστω καὶ ἕμμεσον, ἐπηρεασμὸν τῆς φυσιολογικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἐμβρύου μέχρι τῆς ὁλοκληρώσεώς του διὰ τὸν τοκετόν. Ἐάν, ἐπομένως, συμβαίῃ τὸ μὲν ἢ πρῶτη καταβολὴ νὰ φέρῃ κάποιον κακὸν κληρονομικὸν φόρτον, τὸ δὲ κατὰ τὴν ἀνά-

πτυξιν τοῦ ἐμβρύου νὰ ὑφίσταται ἡ ἑγγυὸς Μητέρα θανατοῦς μεταχειρίσεις, εὐνόητον διὰ θὰ ἔχωμεν μίαν, ἂν ὄχι τερατογονίαν, πάντως ὅμως ἕνα ἔκγονον ταλαιπωρημένον ἐκ σπονδυλικῆς στήλης τῶν γονέων καὶ ἐκ κοιλίας μητρὸς, ὅσονδήποτε καὶ ἂν ὁ προσιτατευτικὸς πλακοῦς ἀγωνίζεται νὰ κρατήσῃ διῶλιστικῶς τὰ δηλητήρια μακρὰν, ὅπως τὸ φίληρον.

Ἐκτὸς τοῦτου καὶ κατὰ σειρὰν ἕτερος παράγων τῆς μορφοποιήσεως τοῦ χαρακτῆρος τοῦ παιδιοῦ, εἶναι καὶ τὸ ἄμεσον, τὸ οἰκογενειακὸν περιβάλλον. Ὅταν οὗτο εἶναι δυσμενές, προστιθέμενον εἰς τοὺς προαναφερθέντας παράγοντας ἀποτελεῖ φοβερὸν πλῆγμα κατὰ τῆς πνευματικῆς καὶ ἡθικῆς ἀναπτύξεώς του. Ἡ φτώχεια, ἡ πενιχρότης, τὰ ῥάκη, οἱ διαπληκτισμοὶ μεταξὺ τῶν γονέων, αἱ νευρικότητες καὶ ὕβρεις, ἡ ἀπιστία, ἡ ἀπουσία πάσης ἡθικῆς ἀρχῆς, ἡ λόγῳ καὶ ἔργῳ κακὴ, ἀσύμφορος ἀγωγή τοῦ παιδιοῦ καὶ ἄλλα παρόμοια, συμμαχοῦν εἰς τὸ νὰ ἐξελιχθῇ τὸ παιδί εἰς ἄδρησκον, ἀντιπνευματικὸν καὶ ἀντικοινωνικὸν μέλος τῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ συνόλου.

Θὰ ἦτο δυνατόν, ἐφ' ὅσον οὕτως ἢ ἄλλως τὸ παιδί ἔλαβεν ὡς σῶμα τὸ ντῦμα του ἀπὸ τοὺς γονεῖς του, νὰ μειωθῇ τὸ κακὸν μὲ τὴν καλὴν συμπεριφορὰν τῶν γονέων ἰδίᾳ μὲ τὴν προᾶξιν, μὲ τὸ παράδειγμα. Ἡ προᾶξις εἶναι ἐπίθασις θεωρίας κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον. Ἀντὶ νὰ ἐκδηλωθῇ τὸ πολύμορφον κακὸν ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ἀθλιότητι καὶ τῇ καταστροφικῇ του μανίᾳ μέσῳ τῶν ἐνοτήτων, ἐπειδὴ ἀκριβῶς δὲν θὰ ἐτροφοδοεῖτο, θὰ ἐστερεῖτο δυνάμειος πολλῆς. Ἐάν μάλιστα ἐξ ἀντιθέτου πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ συμφύτου ἐκείνου κακοῦ, οἱ γονεῖς μετὰ τοῦ παραδείγματος τῶν προσέφεραν καὶ τὴν ἀνθοδόσμη τῶν ὥραων, εὐαγγελικῶν συμβουλῶν, θὰ ἐπολλαπλασιάζοντο αἱ πιθανότητες τῆς ὁμαλωτέρας ἐξελέξεως καὶ τῆς ἡμερώσεως τοῦ παιδιοῦ. Εὐκόλος εἶναι ἡ διέξοδος κατὰ τὴν σχολικὴν ζωὴν, καὶ ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἀπαλ-

ἀλλὰ νὰ ὀδηγήσῃ πλησίον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ τὸν ἀμαρτωλὸν ἄνθρωπον. Δι' αὐτὸ ἡ πίστις ἔχει ὡς κέντρον τὸν Χριστὸν καὶ δίδει ζωντανὴν τὴν ἐλπίδα σωτηρίας εἰς ὅσους τὴν ἐκφράζουν δι' ἔργων εἰλικρινείας καὶ ἀγάπης.

Ἡ ζωὴ καὶ ἡ καρτερικότης εἰς τὰ βασανιστήρια τοῦ ἁγίου μάρτυρος Τροφίμου διδάσκουν ὅτι ὅσοι πιστεύουν εἰς τὸν Χριστὸν δύνανται νὰ ἀντλοῦν δύναμιν ἀπὸ τὸν Χριστόν. Καὶ ὅτι οἱ ἀληθῶς θρησκεύοντες ἔχουν πίστιν εἰλικρινῇ καὶ γνησίαν.

Θὰ διαπιστώσῃ ὁ Χριστιανὸς ὅτι σχεδὸν κάθε βῆμα πρὸς τὰ ἐμπρὸς εἰς τὴν πρόδον τῆς ζωῆς δύναται νὰ διατυπωθῇ ὡς μία πράξις πίστεως καὶ ὅτι οὐδέποτε στεφανοῦται μὲ τὴν ἀθανασίαν ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος φοβεῖται νὰ ἀκολουθήσῃ ἐκεῖ ὅπου ἐναέριοι φωναὶ ὀδηγοῦν. Οἱ γνήσιοι ὁπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ θὰ γνωρίζουν ὅτι ἡ πίστις εἶναι ἡ τροφή τῆς ψυχῆς.

Δημήτριος Β. Χαρίσης

...τὴν μακροθυμίαν» (Κολ. 3, 12)

4. Η ΜΑΚΡΟΘΥΜΙΑ

Ἄλλο φόρεμα, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐποδεικνύει ἡ Χριστιανικὴ Μόδα εἶναι αὐτὸ ποὺ φέρει τὸ ὄνομα: **Μακροθυμία**. Εἶναι φόρεμα ὥραιο καὶ καλὸ. Φόρεμα ποὺ ὁμορφαίνει καταπληκτικὰ κάθε κοπέλλα καὶ γυναῖκα ποὺ τὸ φορᾷ. Καὶ εἶναι τόσο ὥραιο καὶ τόσο κα-

λὸ γιατί σχεδιασθῆς του εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Κύριος.

Μακροθύμος εἶναι αὐτὸς ποὺ ἀργεῖ τὰ θυμῶν. Ὁ μακροθύμος εἶναι ἀνεξίκακος, πρῶτος, εὐγενής. Εἶναι μεγάλοκαρδος καὶ ἀνέχεται κάθε ψυχὴ μὲ ὅσα ἐλαττώματα κι

λάσονται τῶν ὁγλήσεων τῶν παιδιῶν των οἱ γονεῖς, ἀλλὰ δὲν λύεται τὸ πρόβλημα. Μειοδοπίζεται τὸ θάρος τῶν εὐθύνων εἰς τοὺς διδασκάλους οἱ ὁποῖοι δὲν ἐποφύδασαν νευρολόγοι - ψυχίατροι, ἀλλὰ διδασκαλοὶ, καθηγηταί, ἐπιστήμονες τὰ διαπλάσσουν θέβαια καὶ τὴν ψυχὴν τῶν παιδιῶν μὲ τὰ ἀνθρωπιστικὰ καὶ φρονηματιστικὰ μαθήματα, ἀλλὰ τὰ δώσουν καὶ τὰς κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας ἀναγκαίουσας γνώσεις πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων τῆς ζωῆς των καὶ πρὸ παντὸς τῆς ὕλικης ζωῆς των. Ὅταν ὅμως ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων εἶναι ἡγαγκασμένοι τὰ ἀντιμετωπίζουν νωθρότητα, νευρικότητα, σαρκασμοὺς πολλάκις εἰς θάρος των καὶ πολλὸς χρόνος δαπανᾷται διὰ τὴν τᾶξιν καὶ τὴν ἐπιβαλλομένην προσοχὴν τῶν μαθητῶν των, πότε θὰ μελετᾷ καὶ τὸν κάμουν καὶ ἡθικοδιδασκαλίας μὲ ἄνεσιν, σοβαρότητα καὶ γαλήνην ψυχῆς; Μὲ τὸ τὰ κρίνεται ὁλόκληρον τὸ θάρος τῆς εὐθύνης εἰς τοὺς διδασκάλους διὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ «σακατεμένου» ἀπὸ τὴν κοιλίαν τῆς μάνας του παιδιοῦ, εἶναι τὸ ὀλιγώτερον, ἄδικον. Δὲν παραδίδεται εἰς τὸ Σχολεῖον ἀγαθὴ γῆ ὥστε τὰ πέση καὶ τὰ καρποφορήσῃ ἡ πνευματικὴ σπορὰ τοῦ γεωργοῦ. Ἐπειτα ὁ διδάσκαλος ἔχει δεσμευθῇ ἀπὸ τὰς νέας παιδαγωγικὰς μεθόδους κατὰ τὰς ὁποίας ἀπαγορεύεται διμονάχα τὸ «ἐξέλι» ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπλὴ ἐπίπληξις, μήπως τὸ παιδί πάθῃ νευρικὸν κλονισμόν. Εἶναι, δηλαδή, προτιμότερον τὰ χαϊδεύονται τὰ ἀνισόρροπα παιδιὰ καὶ τὰ

τρολλαίνεται ὁ διδασκαλὸς των, παρὰ τὰ δέχονται μὲ τὴν πατροπαράδοτον θέργαν τὰς δυσσεβέτους ἐπαφὰς τῆς πρὸς σωφρονισμόν. Ἡμεῖς οἱ παλαιότεροι οὕτε νευρικόν κλονισμόν ὑπέστημεν καὶ γράμματα ἐμάθαμεν καὶ ἀνθρώποι μὲ κεφαλαῖον Α ἐγίναμεν, ὅπως καὶ χρήσιμοι εἰς τοὺς γονεῖς μας, εἰς τὴν Κοινωνίαν καὶ τὸ Ἔθνος. Ἀπαξ καὶ παραδίδεται εἰς τὸ Σχολεῖον τὸ παιδί θεδαρημένον κληρονομικῶς ἢ κακοανατεθραμμένον, δὲν θὰ ἐπάθαινε τίποτε τὸ χειρότερον ἐὰν ὁ διδασκαλὸς του, ἐξανιλῶν κάθε μέσον παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης, ἐχρησιμοποιοῖ καὶ τὴν ῥάβδον, διότι κατὰ τὴν Γραφήν «ὁ φειδόμενος ῥάβδου μισεῖ τὸν ἑαυτοῦ υἱόν» εἰς περιπτώσεις καὶ κατόπιν ὀρθῆς κρίσεως. Ἡ ἀγάπη χρησιμοποιοῖ καὶ οὐπικτικὰ μέσα κατασταλτικὰ τοῦ ἀφηνιασμένου κακοῦ. Διότι, ἂν εἰς τὴν ἐποχὴν μας τὰ παιδιὰ εἶναι εὐαίσθητότερα, φρονούμεν πὼς καὶ οἱ διδασκαλοὶ τοὺς δὲν εἶναι κνυκοὶ φιλόσοφοι, ἀλλ' ἀνθρώποι μὲ λεπτότερα αἰσθήματα ἀπὸ τὰ ἄτακτα παιδιὰ μας καὶ οἱ πλείστοι μάλιστα οἰκογενειάρχαι μὲ πολλαπλὰς ἐπιπροσθέτους εὐθύναις. Ἀλλὰ περὶ αὐτῶν, ἄλλοτε. Τώρα πρέπει τὰ γίνῃ ἀπὸ τοὺς γονεῖς κατανοητόν, διὸ δέφειλουν πρῶτοι τὰ ἀνησυχῶν διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῶν παιδιῶν τοὺς διότι, ἄλλως τε, αὐτοὶ μὲν τὰ ἐγέννησαν ὅμως εἶναι κεφάλαια ποὺ ἀνέκουν εἰς τὸ Ἔθνος μας καὶ ἔλοι μας θὰ πρέπει τὰ τὰ χαϊρώμεθα καὶ τὰ ὠφελοῦμεθα. Εἶναι ἡ αὐριανὴ ἐλπίδα ὧλων μας τὰ παιδιὰ.

Ἄρχιμ. Χριστοφόρος Καλίδας

ἂν παρουσιάζεται. Ἀντίθετα, ὅποιος δὲν εἶναι μακροθύμιος εἶναι ὀξύθυμος, ἀπότομος, νευρικός. "Εἶτοι, λοιπόν, οἱ πιδ ὠραῖες κοπέλλες καὶ γυναῖκες εἶναι οἱ μακροθύμιες καὶ οἱ πιδ ἄσχημες καὶ ἀπαίσιες εἶναι οἱ ὀξύθυμες, οἱ ἀπότοιμες, οἱ νευρικές. Αὐτὲς ποὺ μὲ τὸ παραμικρὸ παραφέρονται καὶ γίνονται ἐκτός ἑαυτοῦ.

Οἱ μακροθύμιες ψυχὲς εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα ποὺ ἔχει τὰ παρουσιάση ἢ γῆ σὶν Ὀυρανόν. "Ὅπου βρεθοῦν οἱ ἐκλεκτὲς αὐτὲς ψυχὲς δημιουργοῦν ἕνα δικό τους κόσμον, ἕνα δικό τους βασίλειον, ἕνα βασίλειον τοῦ Θεοῦ, μέσα σὶν ὁποῖο λάμπει ἡ ὠραιότης τῆς μακροθυμίας καὶ τῆς καλωσύνης.

Οἱ γυναῖκες μὲ τὴν μακροθυμίαν ἀκτινοβολοῦν καὶ ἀπὸ τὸ ἄφθαστον κάλλος καὶ τὴν ὁμορφίαν τοῦ Κυρίου γιατί (οἰκτιρῶν καὶ ἐλεήμων ὁ Κύριος, μακροθύμιος καὶ πολυέλεος). (Ψαλμ. 102, 8).

Εἶναι μακροθύμιος ὁ Κύριος:

Στοὺς κλέφτες. Εἶναι ρητὴ ἢ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ. «Ὅθ' κλέψεις» ("Εξοδ. 20, 14). Κι' ὅμως εἶναι πολλοὶ αὐτοὶ ποὺ οὐσιωματικὰ κλέβουν τὸν φτωχὸ καὶ τὸν ἀδύνατον. Μὲ τὰ κλεμμένα φτιάχνουν βίλλες καὶ πολυκατοικίες καὶ καλοπερνοῦν, ἐνῶ οἱ ἀδικημένοι κατοικοῦν σὲ τρωγλές καὶ σὲ ἀντίσκηνα καὶ κακοπερνοῦν. Καμμιά συμπόνεια γιὰ τὸ φτωχόν. Κανένας οἰκτιρῶν. Πολλοὶ ἀγανακτοῦν καὶ ἀπευδύνονται σὶν Θεὸν τὰ τοὺς κἀν. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς δὲν διάζειται νὰ τὸ κἀν αὐτό. Μακροθυμεῖ ἴσως μεταμεληθὼν γιὰ νὰ σωθῶν. Μὲ τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ σώθηκε ὁ κλέφτης Ζακχαῖος. "Εκλεψε πολλά. Ἀλλὰ διὰ τὴν γνώριον τὸ Χριστὸν ἐπέστρεψε διὰ τὰ κλεμμένα. "Εγινε ἄλλος ἄνθρωπος. Σώθηκε. Κι' αὐτὴ τὴν σωτηρίαν τὴν ἐβεβαίωσε ὁ ἴδιος ὁ Σωτήρας, διὰν εἶπε σὶν Ζακχαῖο: «σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς νύς Ἀβραάμ ἐστιν. Ἦλθε γάρ ὁ νύς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολλόμενον» (Λουκ. 19, 9 - 10).

Στοὺς φονιάδες. Ποιὸς ἀγνοεῖ διὰ τὸ φόβος εἶναι κακὸ πρᾶγμα, εἶναι ἁμαρτία; Κι' ὅμως γιὰ τὸ τίποτε, γιὰ τὸ παραμικρὸ ζήτημα πολλοὶ ἀφαιροῦν τὴ ζωὴ τοῦ ἄλλου. Κάθε ἡμέρα καὶ περισσότεροι φόνοι. Φόνοι γυναικῶν, φόνοι ἀνδρῶν, φόνοι παιδιῶν. Ὅπλα τὰ μαχαίρια, τὰ τοσεκούρια, τὰ παράθεια καὶ τὰ βιτριόλια. Γυναῖκες χηρεύουν, παι-

διὰ ὀρφανεύουν, σπίτια κλείνουν. Παρὰ ταῦτα καμμιά συγκίνησις δὲν νοιώθουν οἱ φονιάδες. Ὅτε προσέχουν τὴ φωνὴν τοῦ Θεοῦ ποὺ ἀπαγορεύει τὸ φόνο. Δὲν λογαριάζουν κανένα. Δὲν φοβοῦνται τίποτε. Θὰ μπορούσες ὁ Θεὸς νὰ ἐξολοθρεύσῃ τοὺς φονιάδες τὴν Ἰδιαν στιγμήν ποὺ διαπράττουν τὸ φόνο. Δὲν τὸ κάνει ὅμως. Ὁ λόγος ὁ ἴδιος κι' ἐδῶ. Μακροθυμεῖ μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ σωθῶν. Μὲ τὴ μακροθυμίαν του ἔσωσε τὸ μεγάλο φονιά, τὸ ληστὴ ἐπάνω σὶν σταυρόν, διὰν σὶν μετάνοιαν ἐκείνου, εἶπε ὁ Χριστὸς τὰ λόγια: «Ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ» (Λουκ. 23, 43).

Στοὺς βλασφήμους. Βαρειὰ ἁμαρτία ἡ βλασφημία. Θὰ μπορούσες ὁ Κύριος νὰ τιμωρήσῃ κάθε βλάσφημον ποὺ ἀνοίγει τὸ στόμα του νὰ βλασφημήσῃ. Θὰ μπορούσες νὰ τὸν κεραινώσῃ. Νὰ τὸν ἀφήσῃ νεκρόν. Δὲν τὸ κάνει ὅμως αὐτό. Ἀνέχεται καὶ μακροθυμεῖ μήπως καὶ συναισθανθῇ τὸ ἁμαρτηματὶν ὁ βλάσφημος, μετανοήσῃ καὶ σωθῇ. Γιατὶ ὁ Ἰησοῦς «πάντας θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α' Τιμοθ. 2, 4).

Στοὺς διώκτας του. Κανείς δὲν ἐδιώχθη ὅσο ὁ Κύριος. Τὸ δὲ τέλος τοῦ διωγμοῦ ἦταν ὁ σταυρός. Ἡ σταύρωσίς του ἐπάνω σὶν Γολγοθᾶ. Ποιὸς πόνησε ὅσο ὁ Χριστὸς; Ποιὸς ὑπέφερε ἴσα ὅσα ἔκείνος; Καὶ ὅμως μακροθύμησε σὶν διώκτας καὶ σὶν σταυρωτάς του. Μιὰ μακροθυμία ποὺ ἔκανε τὸν ὁμιωδὸν νὰ ἀναφωνήσῃ: «Δόξα τῇ μακροθυμίᾳ σου, Κύριε». Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ ἐφώνασαν τὸ «ἄρον ἄρον» μετενόησαν τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς καὶ ἐσώθησαν.

Μακροθύμιος ὁ Κύριος. Μακροθυμεῖ σὲ κάθε ἁμαρτωλό. Σὲ ὅλους μας. «Μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς, μὴ βουλόμενος τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι» (Β' Πειρ. 3, 9). Ἀλλὰ ὅπως μακροθύμιος εἶναι ὁ Κύριος, ἔτοι μακροθύμιες πρέπει νὰ εἴμαστε καὶ ἡμεῖς οἱ γυναῖκες. Καὶ πάντοτε.

Μακροθύμιες:

Ὡς κοπέλλες. Εἶναι ἀδύνατον σὶν κύκλῳ ποὺ ζοῦμε νὰ μὴ εὐρεθῶν ἄνθρωποι ποὺ νὰ μὴ μᾶς εἰρωνευθοῦν, νὰ μὴ μᾶς πειράξουν, νὰ μὴ μᾶς θίξουν σὲ κάτι εἴτε δίκαια, εἴτε ἀδίκαια. Εἶναι δυνατόν ἀκόμη καὶ νὰ μᾶς παραφερθῶν. Νὰ μᾶς ποῦν λόγια πικρὰ καὶ ἄσχημα. Νὰ μᾶς ταπεινώσουν. Τὶ

πρέπει, τότε, να κάνουμε; Να αντιμιλήσουμε με τὸν ἴδιο τρόπο; Ποιό, τότε, θὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα; Καὶ θὰ τὸ ἤθελε αὐτὸ ὁ Κύριος; Ἀσφαλῶς ὄχι. Μιὰ ἀνοχή, μιὰ μακροθυμία στὴν περίπτωσι αὐτὴ θὰ ἦταν ἐκεῖνο ποὺ θὰ μᾶς συνιστοῦσε μὲ ἀγάπη ὁ Ἰησοῦς μετὰ τὸν Ἀπ. Παῦλο: «Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας» (Α' Θεο. 5, 14) Μακροθυμία πρὸς ὅλους.

Ὡς νύφες. Ἄν θέλουν οἱ νύφες «να φᾶν γλυκὸ ψωμί» μετὰ τὶς πεθερὲς πρέπει νὰ εἶναι μακρόθυμες. Μακρόθυμες σὲ κάθε παράλογη ἀπαίτησι καὶ ὑπόδειξι τῆς πεθερᾶς. Μακρόθυμες σὲ κάθε παρατήρησι καὶ ἐπίπληξι. Ἡ μακροθυμία τῆς νύφης, θὰ κἀν καλὴ ἐντύπωσι στὴν πεθερὰ μετὰ ἀποτέλεσμα νὰ τὴν ἀγαπήσῃ. Ἄν αὐτὸ συμβῇ τότε ὅλα θὰ πᾶνε καλὰ στὴ ζωὴ τους. Τὸ σπῖτι θὰ γίνῃ ἓνα παλάτι τοῦ οὐρανοῦ. Σὲ ὅποιον σπῖτι κατοικοῦν μακρόθυμες νύφες ἐκεῖ δὲν λείπει ποτε ἡ χαρὰ καὶ ἡ εἰρήνη. Καὶ τὸ σπουδαιότερο. Δὲν λείπει ποτε ὁ Θεός.

Ὡς σύζυγοι. Ὅσοι καλοὶ καὶ ἄν εἶναι οἱ ἄνδρες ὑπάρχουν φορὲς ποὺ παραφέρονται στὶς γυναῖκες τους. Ἀλλοίμονο στὴ σύζυγο ποὺ θὰ συνερίζεται τὸ σύζυγό της. Ὁ καυγᾶς θὰ εἶναι ἀναπόφευκτος καὶ ἡ ζωὴ τους θὰ κυλᾷ ἀσχημη καὶ μετὰ θλίβερες συνέπειες. Τὰ περισσότερα διαζύγια ὀφείλονται στοὺς καυγάδες τῶν συζύγων. Ἄν ὅμως οἱ γυναῖκες εἶναι μακρόθυμες τότε ὅλα ἀποφεύγονται. Καὶ οἱ φιλονικίες. Καὶ οἱ πικρὲς κουβέντες. Καὶ κάθε θλίβερὴ συνέπεια. Ἡ μακρόθυμη σύζυγος φτιάχνει τὸ πῶς καλὸ σπῖτι, τὴν πῶς καλὴ οἰκογένεια. Μετὰ τὴν μακροθυμία της διώχνει κάθε δυσάρεστο καὶ φέρει στὸ σπῖτι τὴν εὐτυχία τοῦ Θεοῦ. Καλότυχοι οἱ ἄνδρες ποὺ ἔχουν μακρόθυμες γυναῖκες.

Ὡς πεθερὲς. Ὅσο καλὴ καὶ ἄν εἶναι μιὰ νύφη ὅπως ὅποιε θὰ ἔχη τὰ ἐλαττώματά της, τὶς ἀπροσεξίες της. Τέλειος δὲν εἶναι κανεὶς σὶν κόσμῳ αὐτοῦ. Αὐτὸ πρέπει

νὰ ἔχη ὑπ' ὄφιν τῆς κάθε πεθερᾶ στὴν συμπεριφορὰ τῆς ἐναντι τῆς νύφης. Θὰ δὴ σφάλματα στὴν νύφη. Θὰ δὴ λάθη. Θὰ δὴ ἐλλείψεις. Ἄς μακροθυμῇ. Ἄλλωστε καὶ αὐτὴ δὲν εἶναι τέλεια. Μετὰ τὴν μακροθυμία της ἡ πεθερὰ σὶν τυχόν λάθη τῆς νύφης συμβάλλει ἀφάνιστα στὴν εἰρηνικὴ ζωὴ τοῦ σπιτιοῦ. Μακάριες οἱ νύφες ποὺ ἔχουν πεθερὲς μακρόθυμες. Τὸ γέλιο δὲν θὰ λείψῃ ποτε ἀπὸ τὰ χεῖλη τους. Ποιέ.

Ἀναγκαῖα ἡ μακροθυμία στὶς κοπέλλες, ἀναγκαῖα στὶς νύφες, ἀναγκαῖα στὶς συζύγους, ἀναγκαῖα στὶς πεθερὲς. Ἀλλὰ περισσότερο, ἴσως, ἀναγκαῖα εἶναι στὶς ψυχὰς ἐκείνες ποὺ σὰν ἀποστολὴ τους διάλεξαν νὰ ἀπηρετοῦν σὲ ὅλη τους τὴ ζωὴ τὸν Ἰησοῦ σὶν πόσωπα ἰὼν φτωχῶν, ἰὼν ἀρρώστων, ἰὼν γερόντων καὶ ἰὼν ὁρφανῶν. Κι' αὐτὸ γιὰ τὴν μακροθυμία θὰ μποροῦν νὰ ἀντιμετωπίζουν μετὰ καλωσύνη κάθε, τυχόν, ἀχαριστία αὐτῶν ποὺ θὰ ἀπηρετοῦν.

Κοπέλλες καὶ Γυναῖκες,

Ἄν θέλετε νὰ φανώσατε πραγματικὰ ὡραῖες καὶ ὁμορφες κι' ἄν, τὸ σπουδαιότερο, θέλουμε μιὰ ζωὴ ἡρεμῇ, γλυκεῖα καὶ ὡραία, τότε ἐπιβάλλεται νὰ νινθῶμε τὴ μακροθυμία ποὺ μᾶς συνιστᾷ ὁ Ἀπ. Παῦλος. Τὴ μακροθυμία ἰὼν ἁγίων καὶ μαρτύρων τῆς πίστεώς μας. Τὴ μακροθυμία τοῦ Χριστοῦ μας.

B. Αχ. Ψ.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἑλάθμεν τὰ κάτωθι διβλία:

ΑΝΔΡΕΟΤ Μοναχοῦ: «Τὸ Ἅγιον Ὅρος» Σελίδες 296 μετὰ πολλῶν εἰκόνων ἐκτὸς κειμένου, Θεσ/νίκη.

Π. Π. ΦΩΤΟΠΟΤΛΟΤ: «Οἱ χρυσοὶ στέφανοι» Σελίδες 280, Ἀθῆναι 1971.

Γ. Χ. ΛΙΑΝ: «Ἡ μεγάλη θλίψις» Σελίδες 80, Κόρινθος 1971.

«ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ» Μηνιαῖον δροδόξον χριστιανικὸν περιοδικόν.

Ἱδιοκτησία καὶ Ἐκδόσις Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Τηλ. 70-630 Θεσ/κη

Διευθυντὴς Συντάξιος: Σάββας Ν. Ξανθόπουλος, Πέλοπος 9, Θεσ/νίκη

Προϊστάμενος Τυπογραφείων: Γεώργιος Τριανταφυλλίδης, Ὁρασιπούλου 19, Θεσ/νίκη

Ἐτησία συνδρομὴ: Κατώτερον ὄριον ἐσωτερικοῦ δεχ. 10 — Ἐξωτερικοῦ δολλ. 1

Ἐπιστολαὶ - συνδρομαὶ εἰς Περιοδικὸν «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Θεσ/νίκη

ΤΥΠΟΙΣ: Α.Σ.Ε. — ΘΕΣ/ΝΙΚΗ

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

« Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγενήθη ἡμῖν σωφίᾳ ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγισμὸς καὶ ἀπολύτρωσις » (Α' Κορ. 1, 30)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ' - ΕΤΟΣ ΚΣ'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
'Οκτώβριος 1971

'Αριθ. φύλλου 310

ΑΝΤΙΧΡΙΣΤΟΙ

Ὅταν οἱ ἀπόστολοι ἐκήρυξαν τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ κατέγραφαν εἰς τὰ Εὐαγγέλια καὶ τὰς Ἐπιστολάς των, προειδοποίησαν τοὺς νεοφωτιστοὺς ἁγίους Χριστιανούς, ὅτι πρόκειται νὰ ἔλθῃ καὶ ὁ ἀντίχριστος. Σαφέστερα μάλιστα τῶν ἄλλων προείπαν τὴν ἔλευσιν τοῦ ἀντιχρίστου ὁ Παῦλος καὶ ὁ Ἰωάννης. Καὶ οἱ δύο ὁμιλοῦν θέβαια διὰ τὸν κατ' ἐξοχὴν ἀντίχριστον, τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο ποῦ «κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ» θὰ ἀποπειραθῇ νὰ καταλύσῃ τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ὁ Χριστὸς ἦλθε νὰ καταλύσῃ τὰ ἔργα τοῦ σατανᾶ καὶ τὰ κατέλυσε (Β' Θε 2, 3 - 11· Α' Ἰω 2, 18 - 19· Ἀπ 13, 1 - 18). Ἄλλ' ἐννοοῦν ὅτι πρὸ τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἀντιχρίστου θὰ ἐμφανισθοῦν καὶ ἄλλοι ἀντίχριστοι, πρόδρομοι ἐκείνου, ὅργανα ὅπως ἐκεῖνος τοῦ σατανᾶ, ἐχθροὶ ἐπικίνδυνοι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Καὶ πότε μὲν θὰ ἔλθῃ ὁ ἀντίχριστος, καὶ ποῖος εἶνε, καὶ πόθεν θὰ ἐμφανισθῇ, εἶνε ἓνα μυστήριον τοῦ μέλλοντος. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐπείγει νὰ διακρίνωμεν ποῖοι εἶνε οἱ πολλοὶ ἀντίχριστοι τῆς τρεχούσης ὥρας καὶ πόθεν ἐξέρχονται καὶ τί σκοποὺς ἔχουν.

Περὶ αὐτῶν ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἔγραψε πρὸς ὅλας τὰς ἐκκλησίας: «Παιδιά, ἐσχάτη ὥρα ἐστὶ, καὶ καθὼς ἤκούσατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγονόσιν· ὅθεν γινώσκωμεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν». Ἀμέσως δὲ ἀποκαλύπτων καὶ τὴν φωλεάν τῶν ἀντιχρίστων, ὁπόθεν ἐξέρχονται, συνεχίζει: «Ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμνήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶ πάντες ἐξ ἡμῶν» (Α' Ἰω 2, 18 - 19). Οἱ ἀντίχριστοι λοιπὸν ἐξ-

ἦλθον μέσα ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν ἦσαν τυχαῖοι ἁμαρτωλοὶ καὶ εἰδωλολάτραι. Ἦσαν «τέως Χριστιανοί». Ἄλλ' ἂν ἠδύνατο κανεὶς νὰ ἐρευνήσῃ τὰ βάθη τῆς καρδίας των, ὅπως τοὺς τὰ ἠρεύνησε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ λαλοῦν διὰ τοῦ Ἰωάννου, θὰ ἐβλέπεν ὅτι αὐτοὶ οἱ ἀντίχριστοι ἄνθρωποι οὐσιαστικῶς καὶ κατὰ βάθος δὲν ἦσαν ποτὲ Χριστιανοί, δὲν εἶχον τὰς προθέσεις τῶν ἄλλων Χριστιανῶν, προήρχοντο ἐκ τοῦ διαβόλου. Ἦσαν πρόσωπα ποῦ ἐστρατολόγησεν ἐξ ἀρχῆς ὁ σατανᾶς καὶ τὰ ἔστειλε νὰ ἐκπαιδεύθουν λάθρα μέσα εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς Ἐκκλησίας, διὰ νὰ ἐξέλθουν κάποτε ἐξ αὐτῆς, καὶ μετὰ τὴν μεγάλην εἰδίκευσίν των εἰς τὰ πράγματα τῆς χριστιανικῆς πίστεως νὰ δυνηθοῦν νὰ πλήξουν τὴν πίστιν πρὸς καίρια, πρὸς θανάσιμα. Ἦσαν πρόσωπα ποῦ ἔστειλεν ὁ σατανᾶς νὰ διεισδύσουν εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ Χριστιανισμοῦ, νὰ «μαρξάρουν» τὰ ἐκλεκτότερα μέλη τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ τὰ ἀποπλανήσουν, νὰ τὰ δηλητηριάσουν, νὰ ὑπονομεύσουν τὰ ζωτικώτερα ὄχυρά τῆς πίστεως, νὰ προδώσουν τὰ ἅγια.

Ἐνθυμηθεῖτε πῶς κλιμακώνεται ἡ κατὰ τοῦ Χριστοῦ ἀντίδρασις μέσα εἰς τὴν Κ. Διαθήκην. Ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ὁ αὐτοκράτωρ Τιβέριος, ὁ ἀκάθαρτος αὐτὸς εἰδωλολάτρης. Ἀλλὰ τίποτε τὸ συγκεκριμένον δὲν ἔπραξε κατὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας του. Χειρότερος καὶ συγκεκριμένως ἀντίχριστος ὁ Πιλάτος ὁ τοπικὸς Ρωμαῖος διοικητὴς τῆς Παλαιστίνης, ὁ ὁποῖος εἶδε τὸν Χριστόν, διεπίστωσε τὴν ἀθωότητά του, εἶχε τὴν ἐξουσίαν νὰ τὸν σώσῃ, ἀλλὰ διὰ τὰ συμφέροντά του ἐπροτίμησε νὰ τὸν σφραγίσῃ. Πολὺ πρὸ ἀντιχρίστου ὁ βασιλεὺς Ἡρῶ-

δης ὁ ὁμόθητος τῶν Ἰουδαίων, ὁ ὁποῖος ἐγνώριζε καὶ τὸν μωσαϊκὸν νόμον καὶ εἶχεν ὑποχρέωσιν ὄχι μόνον νομικὴν ἀλλὰ καὶ πνευματικὴν νὰ σώσῃ τὸν Χριστὸν· ἀλλ' ὄχι μόνον δὲν τὸν ἔσωσεν, ἀλλὰ καὶ ἀπεπειράθη νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν κυνισμόν του εἰρωνευόμενος τὸν μελλοθάνατον Χριστόν. Ἀσυγκρίτως περισσότερον ἀντίχριστοι τοῦ κοσμικοῦ Ἡρώδου οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, οἱ ὁποῖοι κατεῖχον καλῶς τὰς Γραφάς, καὶ ἦσαν οἱ θρησκευτικώτεροι ἄνθρωποι τοῦ Ἰσραὴλ, οἱ πνευματικοὶ ἡγέται, τὰ «ἅγια» πρόσωπα, οἱ ζηλωταί, οἱ καθαροί, οἱ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅσον εὐσεβέστεροι τοῦ Ἡρώδου ἐφαίνοντο, τόσον μανιωδέστερον ἐπεδίωξαν τὴν θανάτωσιν καὶ μάλιστα τὴν σαδιστικὴν θανάτωσιν τοῦ Χριστοῦ. Ἄλλ' ὁ κορυφαῖος ἀντίχριστος τῶν ἡμερῶν ἐκείνων δὲν ἦτο οὕτε ἐκ τῶν φαρισαίων. Ἦτο ὁ μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ Ἰούδας ὁ Ἰσακαριώτης, προῆλθεν ἀπὸ τὴν πλεον ἐκλεκτὴν ὁμάδα τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τὴν ἐγγυτάτην δωδεκάδα. Αὐτὸς ἐκ τῶν μαθητῶν ἐξῆλθεν, ἀλλ' οὐκ ἦν ἐκ τῶν μαθητῶν. Καὶ ἦτο ὁ καταλληλότερος διὰ τὸν σατανᾶν πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Χριστοῦ. Εἶχον καὶ οἱ φαρισαῖοι μίσος κατὰ τοῦ Χριστοῦ, κατέστρωναν καὶ ἐκεῖνοι σχέδια νὰ τὸν σπλάγγνουν. Ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο νὰ τὰ καταφέρουν. Δὲν ἤξεραν πὺν μπορούν νὰ εὔρουν τὸν Χριστὸν ἀπομονωμένον ἀπὸ τὸν λαόν. Αὐτὸ τὸ ἔφερε μόνον ὁ Ἰούδας. Αὐτὸς ἐγνώριζε τὰ οἰκογενειακὰ μυστικά της δωδεκάδος καὶ τὰς ἰδιωτικὰς συνηθείας τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς ἐγνώριζε πὺν διανυκτερεύει ὁ Χριστός, πὺν συνηθίζει νὰ προσεύχεται με τοὺς μαθητάς του, ποῖαν ὥραν, ὑπὸ ποίας συνθήκας. Ἦτο τὸ καταλληλότερον πρόσωπον διὰ νὰ πατάξῃ τὸν Χριστὸν καὶ νὰ διαλύσῃ τὴν δωδεκάδα.

Αὐτὸ εἶνε τὸ σχῆμα καὶ ὁ τύπος τῆς ἀντιχρίστου ἐνεργείας καὶ τῶν ἀντιχρίστων προσώπων. Σήμερον ἂν θέλετε νὰ ἐπισημάνετε τοὺς ἀντιχρίστους, διὰ νὰ φυλαχθῆτε, ἐρευνήσατε προσεκτικώτερον ἐγγὺς τῆς Ἐκκλησίας. Ἀντίχριστοι εἶνε καὶ οἱ μεγάλοι αἱρεσιάρχαι καὶ οἱ πεπλανημένοι ποικιλοτρόπως καὶ τὰ ἀντιχριστιανικά συστήματα πὺν καταπολεμοῦν τὴν Ἐκκλησίαν εἴτε θεωρητικῶς εἴτε με διωγμούς. Ἄλλ' αὐτοὶ ὅλοι κυρίως εἶνε μαστιγές, πὺν ἀνέχεται ὁ Θεός, διὰ νὰ σαρώσῃ τὰ σκοιπῖδια τῆς Ἐκκλησίας. Εἶνε ἐντυπωσιακαὶ παραστάσεις τοῦ

σατανᾶ, διὰ νὰ ἐπισύρουν τὴν προσοχὴν τῶν Χριστιανῶν μακρὰν ἀπὸ τὸ ἐπίκεντρον τῆς κυρίας προσπάθειας του. Αὐτοὶ ἐκλεκτὰ πρόσωπα οὐδέποτε παρέσυραν. Ἀπλῶς ἐκέρδησαν τοὺς ἥδη πεπτωκότας. Στρέψατε τὴν προσοχὴν σας περισσότερον εἰς τὰ ἐνδον. Ἐκεῖθεν ἐξέρχονται οἱ πλεον ἐπικίνδυνοι ἀντίχριστοι. Ποῖα εἶνε σήμερον τὰ ἐπίλεκτα τῆς πίστεως καὶ τὰ ὀχυρὰ τῆς Ἐκκλησίας; Οἱ κληρικοί; Τὸ σῶμα τῶν ἀρχιερέων; Αἱ θεολογικαὶ καὶ ἱερατικαὶ σχολαί; Τὰ μοναστήρια; Αἱ χριστιανικαὶ ἀδελφότητες; Αἱ πνευματικαὶ συνοδία; Ἐκεῖ ὅπου ἐδράζουν τὰ ἐπίλεκτα καὶ τὰ ἅγια τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἐκεῖθεν ἐξέρχονται καὶ οἱ ἀντίχριστοι.

Πρόσωπα πὺν συμμετέσχον εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν, πὺν ἔμαθον τὰς Γραφάς καὶ τὸ δόγμα, πὺν ἐξεπαιδεύθησαν εἰς τὴν τακτικὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀγῶνος, πὺν προσῆλθον, πὺν εἰσῆλθον, πὺν κυριολεκτικῶς ἐνεσφηνώθησαν εἰς τὰ σπλάγγνα τῶν ζωτικωτέρων χριστιανικῶν ὁμάδων, καὶ ἔπειτα ἐξῆλθον καὶ ἐξέπεσαν, καὶ ἐστράφησαν κατὰ τῶν σπλάγγνων τῆς Ἐκκλησίας. Διεισέδυσαν, ἔμαθον ἐτὰ οἰκογενειακὰ μυστικά της Ἐκκλησίας, ἐψηλάφησαν τὸ ἔθος τῆς Ἐκκλησίας, κατώπτευσαν τὰ ἀσθενῆ μέλη της, καὶ ἔεβρον πολὺ καλῶς πὺν πρέπει νὰ κτυπήσουν, πὺν πανεὶ περισσότερον ἢ Ἐκκλησία, ποῖα πρόσωπα καὶ πῶς θὰ παρασύρουν εὐκολότερα εἰς τὴν ἰδικὴν των ἀπώλειαν.

Ἐπολέμησαν πολὺ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ὁ Νέρων καὶ ὁ Διοκλητιανὸς καὶ ἄλλοι διώκται. Ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὴν βλάψουν. Πιστὸν Χριστιανὸν δὲν παρέσυραν εἰς τὴν ἀπώλειαν. Τοῦναντίον ἀκουσίως προσέφεραν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὠφέλιμον ἐκκαθαριστικὴν ὑπηρεσίαν. Οἱ νικολαῖται ὁμοῦ ἐγνώριζον καλύτερον πῶς διαλύεται ἡ Ἐκκλησία. Δὲν ἐδίωξαν, δὲν ἐπίεσαν τὰ θύματα των. Εἰσῆλθον, ἐπλεύρισαν τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ, ὑπέβαλαν τὰς ἀδυναμίας των, «ἐπέτρεψαν» τοῦτο καὶ ἐκεῖνο, παρ' ὀλίγον νὰ καταπνίξουν τὴν χριστιανικὴν πίστιν εἰς τὰ σπλάγγνα της. Νὰ ποῖοι εἶνε οἱ ἀντίχριστοι ὅλων τῶν καιρῶν.

Ποῖος σήμερον ἐπλησίασε μίαν πνευματικὴν ψυχὴν, ἕνα εὐπλαστον πιστὸν νέον, δύο ἀπλοϊκοὺς καλοπροαιρέτους Χριστιανούς, καὶ ἔρριψεν εἰς τὰς καρδίας των τὴν εὐκολον διδαχὴν του, καὶ ἀπὸ δύο καὶ τρεῖς εὐγενεῖς

ΕΚ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΓΕΝΕΣΙΣ

6. Ὁ ἐκφυλισμὸς τῆς γενιᾶς τοῦ Σὴθ — Ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε (Γε 6)

Μέχρι τὸν κατακλυσμὸν, καθὼς εἶδαμε, ζοῦσαν πάνω στὴ γῆ δύο γενιές ἀνθρώπων, δύο φυλές· ἡ φυλὴ τοῦ Κάιν καὶ ἡ φυλὴ τοῦ Σὴθ. Ἡ φυλὴ τοῦ Κάιν ἦταν ἀπὸ τῆ ρίζα τῆς ἀσεβείας καὶ ἐκφυλῆ. Ἡ φυλὴ τοῦ Σὴθ ἦταν εὐσεβὴς καὶ καθαρὴ. Γι' αὐτὸ ἡ φυλὴ τοῦ Κάιν λεγόταν ἀπλῶς «ἄνθρωποι», ἐνῷ ἡ φυλὴ τοῦ Σὴθ λεγόταν «παιδιὰ τοῦ Θεοῦ», «υἱοὶ τοῦ Θεοῦ». Ἀπὸ τότε ποὺ ὁ Κάιν μετὰ τὸ ἐγκλημὰ του ἀπομακρύνθηκε στὴ χώρα Ναϊδ, οἱ δύο φυλές ζοῦσαν σὲ ξεχωριστές περιοχές. Ὁ Θεὸς ἐνδιαφερόταν γιὰ τοὺς «υἱοὺς του», γιὰ τὴ φυλὴ τοῦ Σὴθ ποὺ τοῦ ἔμενε πιστὴ. Μέσα σ' αὐτὴ προσπαθοῦσε νὰ διατηρήσῃ μιὰ ρίζα καθαρὴ, γιὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ σχέδιό του. Αὐτὴ ἡ φυλὴ ἦταν ὁ προκατακλυσμαῖος περιούσιος λαὸς του. Ἀπ' τὴ φυλὴ τοῦ Κάιν πῆρε τὰ μάτια του, ὅπως τὰ πῆρε στὴν ἀρχὴ ἀπὸ τὴν πονηρὴ θυσία τοῦ πατέρα τους τοῦ Κάιν. Ἀλλὰ βέβαια καὶ οἱ δύο γειτονικὲς φυλές αὐξάνονταν. Ἐπιμύζια ἀνάμεσά τους δὲν ὑπῆρχε. Ὁ Θεὸς ἤθελε νὰ διατηρῇ καθαρὸ τὸ λαὸ του.

Κάποτε ὅμως τὰ ἦθῃ χαλάρωσαν καὶ στὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ. Οἱ «υἱοὶ τοῦ Θεοῦ» πρόσεξαν καὶ ἐπιθυμήσαν τίς ἑσχατὲς γυναῖκες τῆς ἄλλης φυλῆς, τῶν «ἀνθρώπων», καὶ διάλεξαν καὶ πῆραν ἀπ' αὐτὲς ὅσες ἤθελαν. Αὐτὸ ἐξόργισε τὸ Θεό, ὁ ὁποῖος ἀποφάσισε καὶ εἶπε· «Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι εἶνε πιά σάρκες· γι' αὐτὸ δὲν πρόκειται νὰ μείνῃ πάνω τους τὸ ζωόγνο πνεῦμα τῆς ζωῆς ποὺ τοὺς ἔδωσα· τοὺς

ἀφῆναι νὰ ζήσουν ἀκόμη 120 χρόνια». Ἀποφάσισε δηλαδὴ νὰ τοὺς καταστρέψῃ, γιὰτὶ μόλυναν τὴ ράτσα τους καὶ ἦταν πιά ἀχρηστοὶ γιὰ τὸ Θεό. Βρέθηκαν ἀνάμεσα στὸ καλὸ καὶ στὸ κακὸ, καὶ διάλεξαν τὸ κακὸ. Καλὸ ἦταν ἡ καθαρότητά τους· κακὸ ἡ ἀκαθαρσία τῆς ἄλλης φυλῆς. Γιὰ τοὺς ἄλλους βέβαια, τοῦ Κάιν, οὔτε λόγος γινόταν· ὁ Θεὸς δὲν ἐνδιαφερόταν ἀν ὑπῆρχαν σὰ φυλὴ ἢ ὄχι. Μόνον ἐξ αἰτίας τοῦ λαοῦ του κρατοῦσε στὴ ζωὴ τὴν ἀνθρωπότητα. Τώρα ποὺ καὶ αὐτοὺς μολύνθηκε ἀπὸ τὸ μικρόβιο τοῦ ἐκφυλισμοῦ, δὲν ἔδλεπε ὁ Θεὸς τί χρειάζεται νὰ ζῇ ἀκόμη ἡ ἀνθρωπότης. Καὶ ἀποφάσισε νὰ τοὺς ἐξαφανίσῃ ὅλους μαζί.

Στὰ χρόνια αὐτὰ ἐπίσης παρουσιάστηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἀνθρωπότητα κι ἓνα ἄλλο μεγάλο κακὸ, ποὺ ἔμελλε νὰ γίνῃ ἡ ἰσόβια μάστιγά της· ὁ πόλεμος. Λέει ἡ Γραφὴ ὅτι ἡ γενιὰ ποὺ προήλθε ἀπὸ τὴν ἐπιμύζια τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ μὲ τίς θυγατέρες τῆς φυλῆς τοῦ Κάιν ἦταν «οἱ γίγαντες οἱ ἀπ' αἰῶνος, οἱ ἄνθρωποι οἱ ὀνομαστοί» (6, 4). Πολλοὶ ἐρμηνεύονται ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι νόμισαν, ὅτι γίγαντες ἡ Γραφὴ λέει τίποτε γιγαντιαίους καὶ κολοσσιαίους ἀνθρώπους. Ἀλλὰ δὲν εἶνε αὐτό. Στὰ χρόνια ποὺ ἡ Π. Διαθήκη μεταφράστηκε στὰ ἀρχαῖα ἐλληνικά, ἡ λέξις γίγας σήμαινε ἓνα ἀπὸ τὰ ὅπλα τοῦ στρατοῦ. Ὅπως δηλαδὴ ὁ στρατὸς μας σήμερα ἔχει πέντε ὅπλα, πεζικό, τεθωρακισμένα, πυροβολικό, μηχανικό, διαβιβάσεις, ἔτσι καὶ στὰ παλιὰ χρό-

υπάρξεις ἐπαρουσίασε μετὰ ἀπὸ ὀρισμένον καιρὸν δύο τρεῖς σαρκαστὰς τῶν ἱερῶν καὶ τῶν ὁσίων· Ποῖος εἰσῆλθεν εἰς μίαν πνευματικὴν ὁμάδα ὡς κατηχούμενος, ὡς συνεργάτης, ὡς «ὁ πνευματικὸς» καὶ τὴν ἡλλοίωσεν ἢ τὴν διέλυσε· Ποῖος εἰς τὴν εὐαγγελικὴν διδασκίαν ρίπτει καὶ ὀλίγην ἄλλην διδασκίαν καὶ τὴν νοθεύει, χωρὶς νὰ φαίνεται καθόλου αἰρετικός· Ποῖος ἐντελῶς ἀφανῶς ἐμποδίζει ἢ στραγγαλίζει ἐν τῇ γενέσει τῶν μεγάλα καὶ ἀποστολικά ἔργα, ἐμφανίζων μάλιστα τὸ πρᾶγμα τοῦτο ὡς ἐπέμβασιν σωτήριον διὰ τὴν

Ἐκκλησίαν ἐκπηγάζουσιν ἐκ τοῦ εὐγενοῦς ζήλου του ὑπὲρ αὐτῆς· Αὐτοὶ εἶνε οἱ ἀντίχριστοι. Ἀναζητήσατε τοὺς ἀντιχρίστους πολὺ ἐγγὺς τῶν τοῦ Χριστοῦ, πολὺ ἐντός, πολὺ ὑψηλά, πολὺ βαθιά. Εἶνε τόσον ἀπαιτηλὸν τὸ μυστήριον τῶν ἀντιχρίστων, ὥστε κάθε ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου καὶ κάθε πνευματικὸς ἄνθρωπος καλὰ θὰ κἀνῃ νὰ θλέπῃ πολὺ συχνὰ μὲ τρόπον τὴν καρδίαν του καὶ νὰ διερωτᾷται διὰ τὸν ἑαυτὸν του· «Μήπως;». «Μήτι ἐγὼ εἰμι, Κύριε;».

Στέργιος Ν. Σάκκος

να υπήρχαν δούλοι (παξικό), τοξότες, πελ-
τασταί, ιππικό, κλπ. Οί δούλοι, δηλαδή αυ-
τοί που είχαν κράνος θώρακα περικνημίδες
ἀσπίδα δόρυ ξίφος ἀκόντιο, λεγόταν στά ἀ-
λεξανδρινά χρόνια και γίναντες, χωρίς ή
λέξι να έχη την έννοια του μεγαλοσώμου άν-
θρώπου. Έπειδή όμως στα χρόνια τὰ πριν
ἀπ' τόν κατακλυσμό, όταν πρωτοεμφανίστη-
καν ένοπλοι, ασφαλώς δέν θα υπήρχε ή διά-
κρισι σέ πολλά είδη όπλων, στην περικοπή
μας ή λέξι γίγας σημαίνει απλούστερα πο-
λεμιστής, ή ακόμη πιό απλά ένοπλος άνθρω-
πος. Τότε λοιπόν που αναμίχθηκαν οί δυό
φυλές, τότε εμφανίστηκαν και οί πρώτοι έ-
νοπλοι άνθρωποι, οί όποιοι άντι να κάνουν ό-
ποιαδήποτε δουλειά, γεωργία κτηνοτροφία οί-
κοδομική μεταλλουργία, ασχολούνταν μέ τό να
επιβάλλουν τή θέλησί τους στους άλλους μέ
τή χρῆσι τών όπλων και να τους έκμεταλλεύ-
ονται. Και ασφαλώς έγιναν έπικεντρα συσ-
πειρώσεως φατριών, άρχηγοί κρατών, άς τό
πούμε έτσι. Γι' αυτό ήταν οί άνθρωποι οί
δυναμικοί, κι όχι έπειδή ήταν γιγαντόσωμοι.
Στό άνάστημα δέν διέφεραν από τους άλλους.

Τὰ 120 χρόνια ζωής που άφησε ακόμη
ό Θεός στους ανθρώπους ήταν προθεσμία
μετανοίας. Και δέν τους τὰ άφησε έτσι σάν
μιά προθεσμία μυστική, που να τήν ξέρη μό-
νο αυτός, κι εκείνοι να μήν ξέρουν τί τους
γίνεται, αλλά τους φανέρωσε τίς προθέσεις
του. Και να πως. Ανάμεσα στο διαφθαρμένο
έκείνο κόσμο ζούσε μέ τήν οικογένειά του
και ένας «άνθρωπος δίκαιος» και «τέλειος»,
ένας που «ευρέστηκε τῷ Θεῷ» όπως και
ό προπάππος του Ένώχ. Ήταν ό Νῶε ό
τελευταίος από τους δέκα πρώτους γενάρχες
τής ανθρωπότητας. Και γιά τή θεάρεστη ζωή
του «εὔρε χάριν έναντίον (= ένώπιον) Κυρί-
ου του Θεού». Δέν τόν πήρε από τή γῆ όπως
τόν Ένώχ, πράγμα που του άξιζε εξ ίσου,
αλλά τόν χρησιμοποίησε γιά ένα άλλο σχέ-
διο. Τού άναγκάωσε πρώτα τήν άπόφασι του
να έξοντώσῃ μέ κατακλυσμό τήν έκφυλη άν-
θρωπότητα, γιατί δέν υπάρχει πιό λόγος να
ζῇ. Και τού έδωσε έντολή να κατασκευάσῃ
μιά κιβωτό, γιά να σωθῇ μαζί μέ τήν οικογέ-
νειά του και μέ ένα ζεύγος από κάθε είδος
ζώων και πτηνών. Τού έδωσε καιρό 100 χρό-
νια, γιά να κάνῃ τήν κιβωτό. Στά 100 αυτά
χρόνια όλες εκείνες ό κόσμος είδε τό Νῶε
να κατασκευάζῃ ένα πελώριο σκάφος σκεπα-

στό, και ασφαλώς όλοι τόν ρωτούσαν τί κάνει
και γιατί. Και ό Νῶε τους έξηγοῦσε. Αὐτή
όλη ή υπόθεσι ήταν ένα κήρυγμα μετανοίας
που τό κήρυττε ό Νῶε 100 δλόκληρα χρόνια.
Γιά πρώτη φορά έδω βλέπουμε τόν τύπο
έκείνου του προφητικοῦ κηρύγματος που χρη-
σιμοποίησαν άργότερα πολύ οί μεγάλοι προ-
φήτες του Ίσραήλ. Σύμφωνα μέ τόν τύπο αὐ-
τό του κηρύγματος, ό προφήτης κάνει μιá
παράξενη χειρονομία ή ένέργεια, και όταν
οί άνθρωποι τόν ρωτοῦν «Γιατί», ή τόν βλέ-
πουν έκπληκτοι, τους έξηγεί και τους κηρύτ-
τει. Αὐτή ή ένέργεια εἶνε και γιά να επισύ-
ρῃ τήν προσοχή του αδιάφορου λαοῦ, αλλά
και γιά να τόν πείσῃ. Διότι συνήθως εἶνε μιá
ένέργεια που κοστίζει πολύ στόν προφήτη,
εἶνε ένέργεια που δέν μπορεί κανείς να τήν
κάνῃ σι' άστειά. Και οί μυαλωμένοι άνθρω-
ποι, βλέποντας ότι ένας σοδαρός άνθρωπος κά-
νει κάτι πολύ δύσκολο και παράξενο μόνο
ἀπό πίστι, έννοούν ότι αὐτό που κηρύττει εἶνε
άληθινό και πολύ σοδαρό. Όταν μιá μεγάλη
προσωπικότης του έθνους δοχάινε στο δρόμο
γυμνή και αλυσοδεμένη, ή όταν ένας πλα-
γιάζῃ 40 μέρες μόνο στο ένα πλευρό μέχρι
που τό πλευρό του θγάξει, πληγές και σα-
πίζει, αὐτά σημαίνουν ότι ό άνθρωπος έχει να
πῇ κάτι πολύ σοδαρό και θέλει να σπάσῃ
τήν παχυδερμία τών ανθρώπων, ότι δέν ά-
σταιεύεται, ούτε λέει ψέμματα. Έτσι κι ό Νῶε
100 χρόνια άφησε όλες τίς δουλιές κι άφοσιώ-
θηκε στην κατασκευή τῆς κιβωτοῦ και ίσως
δαπάνησε τήν περιουσία του στο έργο αὐτό.
Ήταν κάτι που έπρεπε να συνταράξῃ τους
άνθρώπους τῆς εποχῆς του, όταν συγχρόνως
άκουγαν, ότι ό Θεός πρόκειται να τους έξον-
τώσῃ γιά τήν ασέθειά τους. Τό ότι δέν μετα-
νόησαν, αλλ' άπίστησαν και γέλασαν και
κορόιδεψαν, απέδειξε ότι ήταν άξιοι να έξον-
τωθῶν μέ τόν κατακλυσμό.

Είχε τότε ό Νῶε όχταμελῆ οικογένεια· αὐ-
τός και ή γυναίκα του, οί τρεῖς γιοί του Σήθ
Χάμ και Ίάφεθ και οί γυναίκες τους. Όλη
αὐτή ή οικογένεια ήταν πιστή στόν πατέρα.
Αντιθέτως ό υπόλοιπος κόσμος όχι μόνο δέν
μετανόησαν, αλλ' έγιναν πιό άσεβεῖς, πιό
άδικοι, πιό άκάθαρτοι. Ή καρδιά τους κόλ-
λησε άγιάτρευτα στο πονηρό, και ένδεχόμενο
καλυτερεύσεως δέν υπήρχε. Τόσο ξεχείλισε ή
κακία τους, και τόσο έρέθισε τό Θεό, ώστε ή
Γραφή ανθρωποπαθώς παρουσιάζει τό Θεό

Κηρύγματα διαρκείας 10'

ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ ΠΟΥ ΣΩΖΕΙ.....

«Καὶ ἀπήγγειλε τῷ Δαυὶδ Μελχόλ ἡ
 ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα. Ἐὰν μὴ σὺ σώσῃς
 τὴν ψυχὴν σου τοῦ τὴν νύχτα ταύτην,
 αὐτοὶ θανατωθήσονται»

(Α' Βασιλειῶν 19, 11)

Τὸ θέμα τῆς ἀποφινῆς μας ὁμιλίας, ἀγαπῆτοι ἀδελφοί, θὰ τὸ πάρουμε ἀπ' τὴν Παλαιὰ Διαθήκη. Καὶ συγκεκριμένα ἀπ' τὴς περιπέτειες τοῦ προφητιάνாகτος Δαυὶδ. Ἔχουμε πολλὰ νὰ διδαχθοῦμε, ἀρκετὰ νὰ μάθουμε. Ἀνοίγουμε λοιπὸν τὸ πρῶτο διβλίο τῶν Βασιλειῶν. Φθάνουμε σὶδ δέκατο ἕνατο κεφάλαιο. Ἐκεῖ βλέπουμε τὸν βασιλέα Σαούλ νὰ μοῖσῃ ἀφάνταστα τὸν γενναῖο πολεμιστὴ Δαυὶδ. Τί κι ἂν ἐπενέβη ὁ γυὸς τοῦ Ἰωνάθαν ὑπὲρ τοῦ φίλου του; Προσωρινὰ μονάχα καταπραυνήθηκε ἡ φουρτουνιασμένη καρδιά ἀπ' τὸ φθόνο καὶ τὴν ζήλεια. Ὅταν ὁ Δαυὶδ θ' ἀνδραγαθήσῃ πάλι σὶδν καινούργιο πόλεμο ἐναντίον τῶν Φιλισταίων ὁ Σαούλ θὰ νοιώσῃ νὰ ξυπνᾷ μέσα του τὸ παλὸ ἐκείνο βαθυταῖο μίσος γιὰ τὸν νεαρὸ ἥρωα. Τόσο μίσος φώλιαζε μέσα του ποὺ κάποια μέρα, ἐνῶ ὀρίσκονται σὶδ παλάτι καὶ ὁ Δαυὶδ ἀνύποπιος κρατοῦσε τὴν ἄσπρὰ του καὶ ἐφαλλε τὰ θεοπείσια τραγούδια του, ὁ Σαούλ τοῦ παιᾶ ὑπουλά τὸ ἀκόντιό του γιὰ νὰ τὸν τραπήσῃ. Δὲν μπόρεσε ὁ δυστυχὴς νὰ συγκρατη-

θῇ. «Καὶ αὐτοὺς ἐν οἴκῳ καθεύδον, καὶ δόρον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ Δαυὶδ ἐφαλλε ταῖς χερσὶν αὐτοῦ καὶ ἐξήτει Σαούλ πατάξαι τὸ δόρον εἰς Δαυὶδ». Εὐτυχῶς ποὺ μ' ἓνα γογγόρο σάλτο ὁ νεαρὸς κιθαρωδὸς θὰ πεταχθῇ πέρα καὶ θὰ σωθῇ. «Καὶ ἀπέστη Δαυὶδ ἐκ προσώπου Σαούλ, καὶ ἐπάταξε τὸ δόρον εἰς τὸν τοῖχον, καὶ Δαυὶδ ἀνεχώρησε καὶ διεσώθη». (Α' Βασιλ. 19, 10).

Καθὼς ἀντιλαμβάνεσθε δὲν μποροῦσε πιά νὰ μείνῃ κοιτὰ σ' ἐκείνον τὸν μαριακὸ βασιλιά. Ἐπρεπε νὰ φύγῃ. Χωρὶς νὰ πῇ σὲ κανέναν ἴσποτε τραβᾷ γιὰ τὸ σπίτι του. Ὁ-τε καὶ ἐκεῖ θυμὸς μπόρεσε ὁ Δαυὶδ νὰ βοῇ ἡσυχία καὶ ἀσφάλεια. Τὸ μίσος τοῦ Σαούλ τὸν καταδιώκει. Μέσα σὶδ βαθεῖα μεοάνυχια θὰ ἔλθουν σκοτεινοὶ ἀπεσταλμένοι με δολοφονικὲς διαθέσεις νὰ τὸν πιάσουν σὶδν ὕπνο. Εὐτυχῶς θυμὸς ποὺ ἀρροπαῖσσε ἡ γυναίκα του, ἡ Μελχόλ. Αὐτὴ ἀντελήφθηκε ὅποτιες κινήσεις ἔξω ἀπὸ τὰ παράθυρά της. Κατάλαβε πὼς ὁ καλὸς της σέβυρος κινδυνεύει. Τὸν ξυπνᾷ λοιπὸν αὐτοστιγμὴ καὶ με-

σὸν ἕναν ἄνθρωπο ποὺ μετάνιωσε φοδερὰ γιὰ κάτι ποὺ ἔκανε: «Μετάνιωσα ποὺ ἔκανα τοὺς ἀνθρώπους», εἶπε. Καὶ σὶδ Νῶε, ὅταν φανέρωσε τὴν ἀπόφασί του νὰ τοὺς ἐξοντώσῃ, εἶπε: «Καὶ στήσω τὴν διαθήκην μου μετὰ σοῦ» (6, 18). Δηλαδή «Θὰ κάνω τὴ σύμβασί μου μόνο με σένα», «Θὰ συνεργασθῶ με σένα», «Θὰ ξαναρχίσω τὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος με σένα», «Θὰ ἐπαναλάβω τρόπον τι νὰ τὴ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου με τὸ προσωπὸ σου καὶ τὴν οἰκογένειά σου».

Οἱ λεπτομέρειες γιὰ τὴν κιθωτὸ, καθὼς τὴς εἶπε ὁ Θεὸς καὶ τὴς ἐπέλεσε ὁ Νῶε, εἶνε ὡς ἔξῃς. Ἦταν καμωμένη ἀπὸ τετράπλευρα σανίδια. Μήκος 300 πήχεις, πλάτος 50 πήχεις, ὕψος 30 πήχεις στὴ βάση καὶ 1 πήχυς στὴν ὀροφή. Ἦταν δηλαδή ἓνα μακρόστενο πρίσμα ποὺ εἶχε ἐλαφρὰ κολοβωμένη τὴ μιὰ

ἀκμή του, τὴν ἀπὸ πάνω. Ἐνα σκάφος ποὺ ποτὲ δὲν μπορεῖ νὰ ἀντραπῇ. Τὴ μονάδα μήκους ἦταν ὁ πήχυς ἐκεῖνος δὲν ξέρομε. Ξέρομε λοιπὸν τὴς ἀναλογίες τῆς κιθωτοῦ, ἀλλὰ δὲν ξέρομε τὸ μέγεθος. Μέσζ κι ἔξω ἦταν ἀλειμμένη με πίσσα. γιὰ νὰ εἶνε ἀδιάβροχη. Χωριζόταν σὲ πολλὰ μικρὰ διαμερίσματα, ἀσφαλῶς γιὰ νὰ μὴ μετακινῆται τὸ φορτίο μιὰ τεχνικὴ ἀρχὴ ποὺ ἐραπομέζεται σήμερα σὶδ πετρελαιοφόρα πλοία ἢ αὐτοκίνητα. Ἀλλοῦ χωριζόταν σὲ δύο κι ἄλλοῦ σὲ τρεῖς ὀρόφους. Ἡ μοναδικὴ πόρτα ἦταν σὶδ πλάι καὶ ἔκλεινε ἀπ' ἔξω ποὺ τὰ μέσα, ὥστε με τὴν πίεσι τοῦ νεροῦ νὰ ἦν ἀνοιγμένη, ἀλλὰ νὰ κλείνῃ σφικτότερα. Γιὰ τὰ ὀκτώ μέλζ τῆς οἰκογενείας καὶ γιὰ τὰ ὅσα ποὺ ἀπῆκαν, δοῖσε ὁ Θεός, καὶ μπήκαν. Καὶ πῆσαν καὶ θανάλογα τρόφιμα.

Στέργιος Ν. Σάκκος

δάκρυα σιὰ μάτια τὸν ἐξορκίζει νὰ φύγῃ γιὰ νὰ σωθῇ. Εὐτυχῶς ποὺ ὁ Δαυτὶδ τὴν ἀκουσε. Κι' εἶτοι κρυφὰ ἀπ' ἓνα παράθυρο τὸν κατεβάζει στὴν πίσω αὐλὴ καὶ χάνεται μέσα σιὰ μαῦρα κρέπια τῆς νύχτας. «Καὶ κατὰγει ἡ Μελχόλ τὸν Δαυτὶδ διὰ τῆς θυρίδος, καὶ ἀπῆλθε καὶ ἔφυγε καὶ σῶζεται». (Α' Βασιλ. 19, 12).

Καὶ ἔμεινε ἐκεῖνη μόνη στὸ σπίτι. Ὁ ἄνδρας τῆς σὰν τὸ κυνηγημένο πουλὶ κάπου πῆγε μακριὰ νὰ κουρνιάσῃ σὲ μέρος ἀσφαλές...

Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί! Σήμερα θὰ σιματήσουμε τὴν ἱερὰ διήγησιν οὗ αὐτοῦ τοῦ σημείου. Κάποιο σωτήριο μάθημα ἔχουμε νὰ πάρουμε. Ὅλοι μας βέβαια, ἀλλ' ἰδιαίτερος αἱ σύζυγοι. Πρὸς αὐτὲς θὰ σκιαφῇ ἀπὸψε ὁ λόγος.

Πολλοὶ νομίζουν πὼς ἡ οἰκογενειακὴ ἀγάπη ἐξαντλεῖται σὺς ἀπαιλλαγές δώρων, σὺς ἰδιαίτερες τρυφερότητες καὶ σὺς ποικίλα σαλιαρίσματα. Αἴθετος ὅμως μεγάλο κάνουν. Γιὰ μιὰ χριστιανὴ σύζυγον ἡ ἀγάπη δὲν εἶναι μονάχα γιὰ τὶς ὥρες ποὺ ἡ χαρὰ χαμογελά καὶ ὁ οἰκογενειακὸς οὐρανὸς εἶναι αἶθετος καὶ δλα συνθέτουν τὴ μελωδίαν τῆς εὐτυχίας. Ὁχι. Στὴν οἰκογενειακὴ ζωὴ ὑπάρχουν καὶ ὥρες δύσκολες, πικρές, φαρμακερές πολὺ. Αὐτὲς τὶς ὥρες πρέπει ν' ἀντιέξῃ ἡ ἀληθινὴ ἀγάπη. Τότε ἰδιαίτερος αἱ χριστιαναὶ σύζυγοι πρέπει νὰ ἀποδεικνύουν διὲ εἶναι πράγματι «φίλοι» (Τίτον 2, 4), ὅπως τὶς θέλει καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Καὶ πὼς εἶναι γιὰ τὸν ἄνδρα «ὅτι ὁ ἕνός γιὰ τὸ σῶμα», ὅπως εἶπε χαρακτηριστικὰ ὁ Σαίξπηρ.

Μὰς τὸ ἔδειξε μάλιστα σήμερον ἡ Μελχόλ. Ὅταν κατὰλαβε πὼς κινδυνεύει ὁ ἄνδρας τῆς δὲν ἄρχισε νὰ τραβᾷ τὰ μαλλιά τῆς, νὰ ξεριζώνῃ τὶς τριχὰς ἀπ' τὴν ἀπογνώσῃ, αὐτὴ σκόρπισε τὸν πανικό, οὐτὲ ἔχασε τὴν ψυχραμίαν τῆς. Μὲ τὴν γυναικείαν τῆς διασῶσιν ἀντιελήφθηκε πὼς ὁ Δαυτὶδ αὐτὴν τὴν ἴδιαν τὴ στιγμὴ ἔπρεπε νὰ φύγῃ. Καὶ τὸν ἐκέλευσε, τὸν ἐξώρκεισε, τὸν ἔπεισε. «Καὶ κατὰγει ἡ Μελχόλ τὸν Δαυτὶδ διὰ τῆς θυρίδος, καὶ ἀπῆλθε καὶ ἔφυγε καὶ σῶζεται». (Α' Βασιλ. 19, 12).

Καὶ σεῖς μητέρες μου καὶ ἀδελφές μου, σὺς δύσκολες στιγμὰς ποὺ περνοῦν οἱ σύζυγοί σας μὴν ἀδιαφορῆτε, μὴν τοὺς ἐγκαταλείπετε. Τότε ἰδιαίτερος δεῖξτε τὴν συμπαράστασίν σας. Καὶ

1. Στὶς ποικίλες βιοτικές τῶν δυσκολίες.

Οἱ ἄνδρες μέσα στὴν σύγχρονη κοινωνίαν μέρα νύχτα χτυποῦνται. Ἀγωνίζονται νὰ φέρουν τὴν μιὰ ἄκρη κοντὰ στὴν ἄλλη. Ὁ μισθός, τὸ μεροκάματο μικρό, περιορισμένες οἱ δυνατότητες. Τί νὰ σοῦ κάνουν οἱ δυστυχεῖς. Ἔχετε χρέος, γυναικες, νὰ σταθῇτε δίπλα τῶν. Πρέπει νὰ γίνετε οἰκονόμες. Καμμιὰ σπατάλη μέσα στὸ σπιτικό. Νὰ διαγραφοῦν τὰ περιττὰ ἐξοδα ἀπ' τὸν προϋπολογισμό σας. Τὸ παλιὸ ρουχαλάκι μπορεῖ νὰ μανταριωθῇ, νὰ μεταποιηθῇ καὶ νὰ ξαναφορεθῇ ἀφοῦ δὲν φθάνουν ἐφέτος τὰ λεφτὰ γιὰ ἀνανέωση τῆς γκαρνταρόμπας. Μὴν ἀδιαφορῆτε γιὰ τὶς οικονομικὰς στενοχώριες τοῦ πατέρα τοῦ σπιτιοῦ. Μὴν πῆτε αὐτὸ ποὺ λένε οἱ ἄφρονες γυναῖκες: «Καὶ τί μὲ νοιάζει ἐμένα ποὺ αὐτὸς δὲν τὰ βγάζει πέρα». Ἀς κόψῃ τὸ λαιμὸ του. Ἐγὼ θέλω τοῦτο... θέλω ἐκεῖνο...». Ἐσεῖς, σὰν χριστιανές ἀγαπήτε τὴν μεγάλη ἀρετὴ τῆς αὐταρκειας. «Ἐστὶ δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκειας» (Α' Τιμόθ. 6, 6).

Μιὰ χριστιανὴ ἔγραφε κάποτε σὺς σύζυγό τῆς: «Γιὰτί θὰ μὲ ἔκανε ἡ φτώχεια νὰ σκυνθρωπάσω, ἀφοῦ τὴν συμμερίζομαι μαζί σου, ἀγαπημένε μου; Θὰ μοῦ ἦταν πολὺ εὐκολο νὰ σηκώσω τὴν ἀδιαφορίαν τοῦ κόσμου, καὶ τὴν ἐγωϊστικὴν του καταφρόνησιν, ἀρκεῖ ἐσὺ νὰ μὴ μὲ ἀπαρνηθῇς, καὶ νὰ μοῦ μένης πιστός... Ἄν σὺ σπῇς μὲς δὲν θὰ σερβίρουν τὰ ἄφθονα φαγητὰ μας ὀλόκληρη σειρά ἀπὸ ὑπηρέτες, ἐγὼ, μὲ πρόθυμο χέρι, θὰ εἰσιμᾶζω τὸ λιτὸ δεῖπνο ποὺ θὰ μοιραζώμαστε, καὶ θὰ χαίρωμαι ὅταν οἱ συζυγικὰς μου φροντίδες δὲν θὰ εἶναι μάταιες. Καὶ θὰ ὑπάρχουν πάντοτε σὺς σπῇς μὲς τρυφερὰ λόγια, γιὰ νὰ φαιδρύνουν τὴν καρδίαν σου, δταν θὰ σοῦ λείπῃ ἡ χαρὰ ποὺ δίνει ἡ κοινωνικὴ συναναστροφή. Καὶ οἱ οἰκογενειακὰς μας διασκεδάσεις, τὰ τραγούδια μου, οἱ ὕμνοι δὲν θὰ ἀφήνουν νὰ χύνης κάποιο πικρὸ δάκρυ».

Ἀκόμα δεῖξτε συμπαράστασιν

2. Στις δυσκολίες του χαρακτήρος του: Τὸ ξέρω, πολλοὶ σύζυγοι ἔχουν ἐλαττώματα. Καμιὰ φορὰ μεγάλα. Δὲν εἶναι ἄγγελοι, οὔτε τέλειοι. Αὐτὸς εἶναι, γυναῖκες, ὁ στανός σας. Μὴν τὸν πειάξετε. Γυροῦτε ἀπ' τὸν Θεὸν τὴν μεγάλη ὑπομονή. Ὅπλισθητε μὲ καρτερικότητα καὶ ἀνεβαίνειτε τὸν Γολγοθᾶ σας.

Θὰ πάρω ἓνα κομμάτι ἀπ' τὴν βιβλιογραφίαν τοῦ William Hutton πολὺ διδακτικὸ. «Αναφέρεται δι' μία χωρική γυναῖκα τὸν ἐκάλεσε κάποια μέρα καὶ τοῦ διηγήθη δι' ὃ σύζυγός της τῆς ἐφάρετο μὲ ἀνάρμοστον τρόπον, ἐπεδίωκε ξένους συναναστροφάς καὶ ἐπεροῦσε συχνὰ τὰ θρόαυα τοῦ ἔξω τῆς οἰκογενείας του, πρᾶγμα ποὺ τὴν ἔκανε πολὺ δυστυχῆ» διηγήθη ὅλα αὐτὰ εἰς τὸν Hutton διότι ἐγνώριζεν δι' εἶναι σώφρων ἄνθρωπος καὶ θὰ ἠδύνατο νὰ τῆς ὑποδείξῃ πῶς νὰ διορθώσῃ τὸν σύζυγόν της. Καὶ αὐτὸς τῆς εἶπε: «Ὁ τρόπος εἶναι πολὺ ἄπλοῦς ἀλλ' οὐδέποτε ἡσιόχησε» νὰ ὑποδέχεσθαι τὸν σύζυγόν σου πάντοτε μὲ ἓνα χαμόγελο».

Ἡ γυναῖκα αὐτὴ τὸν ὑποχάριστος καὶ ἀνεχώρησε. Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγους μῆνας ἐπανῆλθε κρατοῦσα ἓνα ζεύγος ὄρνιθες τίς ὁποῖες τὸν παρεκάλεσε νὰ δεχθῇ, λέγουσα μὲ δάκρυα εὐγνωμοσύνης καὶ χαρᾶς δι' ἡκολούθησε τὴν ὁδηγίαν του καὶ ὁ σύζυγός της δὲν ἐπεδίωξε πλέον ἄλλας συναναστροφάς καὶ τὴν μετεχειρίζετο μὲ ἀγάπην καὶ καλωσύνην».

Ἀκόμα, γυναῖκες, δεῖξετε συμπαράσταση

3. Στις ὥρες τοῦ πειρασμοῦ:

Ἡ ἐργασία φέρνει τὸν σύζυγόν σας κάθε στιγμή σ' ἐπαφὴ μὲ ποικίλα πρόσωπα. Μὲ ἀσεβεῖς, μὲ χυδαίους, μὲ ψεύτες, μὲ ὑπουλούς καὶ διεφθαρμένους τύπους. Καὶ πρέπει νὰ μείνῃ ἀλώβητος. Νὰ περάσῃ μέσα ἀπ' ὅλη αὐτὴ τὴν κοινωνικὴ θρωμὴ καὶ νὰ μὴν λερώσῃ τὴν ψυχὴ του. Ἐσεῖς θὰ τὸν προσυλλάξετε, ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἡθικοὺς κινδύνους. Μὲ τὴν θερμὴ σας προσευχὴ θὰ τὸν θωρακίσετε. Μὲ τὴν τρυφερὴ στοργὴ σας θὰ τὸν στηρίξετε. Μὲ τὴν σιωπηλὴ σας ἀφοσίωση θὰ τὸν κρατήσετε μακριὰ ἀπὸ γύναια ἁμαρτωλά, ἀπὸ παγίδες θανάτου.

Ἀκόμα, γυναῖκες, ὁδηγήστε τὸν σύζυγό σας

4. Στὸ ἀσφαλὲς καταφύγιο:

Μὲ τὸ ἅγιο παράδειγμά σας θὰ τὸν φέρει κοντὰ στὸν Ἰησοῦ. Ἐσεῖς γνωρίζετε τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. Πρέπει ὅμως νὰ τὸ γνωρίσῃ καὶ ἐκεῖνος. Διότι μόνον ὁ Ναζωραῖος εἶναι τὸ μόνο ἀσφαλὲς καταφύγιο ἀπ' τοὺς γύρω μας κινδύνους. «Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ σὺδενί ἡ σωτηρία» οὐδὲ γάρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς» (Πράξ. 4, 12).

Μιλήσατε λοιπὸν γιὰ τὸν Χριστὸ στους συζύγους σας. «Ὅχι μὲ στομφώδεις ρητορίες ἀλλὰ μὲ ταπεινὸ, σεμνὸ καὶ διακριτικὸ λόγο. Ἡ ἴδια ἡ ζωὴ σας προπαντὸς ὥς εἶναι μία «σιωπῶσα παραίνεσις». Ὁ ἀπόστολος Παῦλος γιὰ σὰς μιλά, γυναῖκες. Καὶ λέγει: «Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις;» (Α' Κορινθ. 7, 16).

Θὰ ἔχετε ἀκουσιὰ τὸν Ντιοραέλι. Ὑπῆρξε κυβερνήτης τοῦ Βρετανικοῦ κράτους. Ὀνομαστὸς πολιτικός. Κάποτε λοιπὸν πῆγαινε στὴ Βουλὴ γιὰ νὰ ἐκφωνήσῃ ἓνα σπουδαῖο πολιτικὸ λόγο. Λένε πῶς ὁ σύζυγός του τὸν συνώδευε μέσα στὴν ἄμαξα. Ὅταν ὅμως ἔκλεισαν τὴν πόρτα τῆς ἄμαξας, μαγκώθηκαν τὰ δάχτυλά της ἀπ' αὐτήν. Γιὰ νὰ μὴ ταράξῃ καὶ γιὰ νὰ μὴ ἐνοχλήσῃ τὸν σύζυγόν της προτίμησε νὰ ὑποφέρῃ μὲ ἡρεμία τὸν φοιχτὸ πόνον μέχρις ποῦ ἀνοίξε καὶ πάλι ἡ πόρτα. Ὑπέφερε καὶ διαν θρισκώτιαν σὺ θεωρεῖο. Μὰ δὲν τὸ ἔδειξε σὲ κανέναν. Χαμογελοῦσε καὶ ἐνεθάρρυνε τὸν μεγάλο Ντιοραέλι καὶ κατόπινε τοὺς πόνους της. Ἀληθινὴ χριστιανὴ σύζυγος.

Μητέρες μου καὶ ἀδελφές μου! Πρὸς ἐσὰς ἐστράφη ἀπὸψε ὁ λόγος. Τὴν ἀφορμὴ μᾶς τὴν ἔδωσε ἡ Μελεχόλ, ἡ σύζυγος τοῦ Λαυτὸ. Αὐτὴ μᾶς ἐδίδαξε σήμερα. Μᾶς ὑπέδειξε τὸ μεγάλο καθῆκον τῶν γυναικῶν νὰ παρασιέκωνται τοὺς συζύγους των σιὸς μεγάλους καὶ μικροὺς κινδύνους. Στις ποικίλες βιοτικὰς των δυσκολίες, σὲς δυσκολίες τοῦ χαρακίτηρος των, σὲς ὥρες τῶν πειρασμῶν...

Μιχαὴλ Κ. Εὐθυμίου

Ο ΤΕΛΕΙΟΣ ΝΟΜΟΣ

«Καθώς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως».
(Λουκ. 6, 31)

Ἀπὸ τὰ παλαιὰ χρόνια ὥς τὰ σήμερα οἱ ἄνθρωποι θεσπίζουν διαρκῶς νόμους. Χιλιάδες νομοθέται ψηφίζουν κάθε τόσο καὶ νέους νόμους γιὰ νὰ ἐπιτύχουν μὲ αὐτοὺς νὰ δημιουργήσουν κοινωνίες μὲ τάξι, ἀγάπη καὶ εἰρήνη. Χιλιάδες νομοθέται, χιλιάδες νόμοι. Ἀλλὰ παρὰ ταῦτα δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ἐπιτύχουν μία καλὴ καὶ ἐξαίρετη συμβίωσι τῶν ἀνθρώπων. Παντοῦ ὑπάρχει ἡ ἀναρχία, ἡ ἀδικία, ἡ κλοπὴ, τὸ φέμμα καὶ ἡ ἐκμετάλλευσις. Κανένα κράτος δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἱσχυρισθῇ ὅτι ἐπέτυχε νὰ θεσπίσῃ τέλειους νόμους καὶ νὰ δημιουργήσῃ ἱδανικὴ κοινωνία.

Ἀλλὰ ἂν οἱ νομοθέται τοῦ κόσμου τούτου δὲν ἐπέτυχαν νὰ θεσπίσουν τέλειους νόμους, αὐτὸ τὸ ἐπέτυχε ὁ Μέγας καὶ Θεῖος Νομοθέτης, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ἰδοὺ ὁ νόμος του: «Καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως». Ὅπως θέλετε νὰ εἶς συμπεριφέρονται οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι ἔτσι ἀκριδῶς νὰ συμπεριφερθεῖς καὶ σεῖς σ' αὐτούς. Νόμος ἀπλός, σύντομος, πρακτικὸς, καταληπτός ἀπὸ ὅλους. Τέλειος κανὼν συμπεριφορᾶς: «χρυσὸς κανὼν», ὅπως ὁρθῶς ὠνομάσθηκε. Ὁ εἰδωλόατρης Ρωμαῖος αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος Σευήρος τόσο πολὺ ἐξετίμησε τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν ἀναγκαιότητα τοῦ νόμου τούτου, ὥστε εἰδωλόατρης αὐτὸς δὲν ἐδίστασε νὰ διατάξῃ νὰ ἀναρτηθῇ στὰ κεντρικώτερα σημεῖα καὶ στὰ δημόσια γραφεῖα τῆς πρωτεύουσας τοῦ κράτους του. Καὶ τὸ ἔκαμε αὐτὸ γιατί ἤθελε διακαῶς νὰ δημιουργήσῃ μὴ κοινωνικὴ εὐδαιμονία. Ἀλλὰ καὶ ποῦς εἶναι: ἐκείνος πού ἐδίδασκε τὸν νόμον αὐτὸν καὶ δὲν τὸν ἐθαύμασε καὶ δὲν παραδέχθηκε τὴν ἀναγκαιότητά του; Ἀλλὰ αὐτὸ μόνον δὲν ἀρκεῖ. Χρεάζεται καὶ νὰ τὸν ἐφαρμόσουμε στὴ ζωὴ μας. Νὰ τὸν ἔχουμε πάντα στὴ σκέψι μας καὶ ἀνάλογα νὰ ρυθμίζουμε τὴς πράξεις μας καὶ τὴν συμπεριφορὰ μας ἀπέναντι τῶν συνανθρώπων μας.

Ὁ νόμος ἔχει δυὸ ὄψεις. Ὡς τὶς δοῦμε μὲ δυὸ λόγια. Ἡ πρώτη ὄψις: «καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι». Πῶς θέλουμε νὰ μᾶς φέρωνται, νὰ μᾶς συμπεριφέρονται, νὰ πολιτεύωνται ἀπέναντί μας οἱ συνάνθρωποι.

Θέλουμε:

Πρῶτον. Νὰ σέδωνται: τὴ ζωὴ μας. Νὰ μὴ ἐπιβουλεύονται τὴν ὑπαρξί μας. Ὅχι μόνον νὰ μὴ μᾶς φονεύσουν ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ μᾶς δέρνουν. Νὰ μὴ μᾶς βασανίζουν ἀπάνθρωπα καὶ σαδιστικά. Νὰ μὴ μᾶς ἀπειλοῦν. Γιατὶ ὅλοι μας θέλουμε νὰ ζήσουμε. Καὶ νὰ ζήσουμε χωρὶς φόβο καὶ τρόμο καὶ αγωνία. Νὰ ζήσουμε μὲ εἰρήνη, ἀγάπη καὶ ἀσφάλεια.

Δεύτερον. Νὰ ὑπολογίζον τὴν τιμὴ μας, τὴν ἀξιοπρέπειά μας, τὸ ὄνομά μας. Νὰ μὴ προφέρουν οὔτε λέξι εἰς θάρος τῆς τιμῆς μας καὶ τῆς ἀκεραιότητός μας. Γιατὶ εἶναι βαρὺ τὸ στίγμα τῆς ἀτιμίας. Θέλουμε νὰ ζοῦμε μὲ τὸ μέτωπο καθαρὸ.

Τρίτον. Νὰ μὴ μᾶς πειράξουν τὴν περιουσία μας, τὴν ὁποῖαν μὲ κόπο καὶ μόχθο πολὺ ἀποκτήσαμε. Νὰ μὴ μᾶς κλέβουν τίποτε ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά μας. Νὰ μὴ μᾶς προξενήσουν οὔτε τὴν παρχμικρὰ ζημίᾳ. Νὰ μὴ μᾶς ἀδικήσουν μὲ κανένα τρόπο. Θέλουμε ὅτι ἔχουμε νὰ εἶναι δικό μας.

Τέταρτον. Νὰ μᾶς βοηθοῦν κάθε φορὰ πού τυχαίνει νὰ ἔχουμε κάποια ἀνάγκη. Ἄν ποτὲ συμβῇ νὰ πεινάσουμε νὰ φροντίσουν γιὰ τὸ ψωμί μας. Ἄν διψᾶσουμε νὰ μᾶς δώσουν νερό. Ἄν μᾶς λείβουν τὰ ρούχα νὰ φροντίσουν γιὰ τὴν ἐνδυμασίᾳ μας. Ἄν ἀρρωστήσουμε νὰ μεριμνήσουν γιὰ γίαιτρο καὶ φάρμακα. Ἄν πονέσουμε νὰ μᾶς παρηγορήσουν. Ἄν πενήσουμε νὰ μᾶς συμπαρυσταθοῦν. Θέλουμε σὲ κάθε μας ἀνάγκη τὴν συμβολὴ καὶ συμβουλὴ τῶν συνανθρώπων μας.

Πέμπτον. Νὰ μᾶς τιμοῦν καὶ νὰ μᾶς σέδωνται. Νὰ μᾶς μιλοῦν μὲ λεπτότητα καὶ μὲ

εὐγένεια. Νὰ μᾶς ὑπολογίζουν. Νὰ μὴ μᾶς πικραίνουν καὶ μᾶς πληγώνουν μὲ ἀπρεπες λέξεις καὶ φράσεις. Νὰ μὴ μᾶς εἰρωνεύονται καὶ νὰ μᾶς περιγελοῦν. Νὰ μὴ διασκεδάζουν εἰς δῶρος μας.

Ἔκτον. Νὰ εἶναι εἰλικρινεῖς ἀπέναντι μας. Νὰ μὴ μᾶς λέγουν ψέματα. Καὶ πολὺ περισσότερο νὰ μὴ καταθέτουν ψευδῶς ἂν ποτὲ συμβῇ νὰ ὁδηγηθοῦμε γιὰ ὁποιοδήποτε λόγο στὸ δικαστήριον. Θέλουμε τὴν ἀλήθειαν.

Ἑβδομον. Ὅταν σὺν ἄνθρωποι ἀδύνατοι διαπράξουμε ἕνα σφάλμα νὰ μᾶς συγχωρήσουν. Νὰ εἶναι ἀπέναντί μας ἐπεικεῖς, μακρόθυμοι, ἀνεκτικοί.

Ὅγδον, ἑνατον, δέκατον...

Αὕτῃ εἶναι ἡ πρώτη ὅψις τοῦ νόμου.

Ἀς δοῦμε τώρα καὶ τὴν δευτέρην ὅψιν του. «Καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοὺς ὁμοίους». Καὶ σεῖς νὰ κάνετε τὸ ἴδιον σ' αὐτούς. Καὶ ἡμεῖς νὰ συμπεριφερόμεθα καὶ νὰ πολιτευώμεθα μὲ τὸν ἴδιον τρόπο, μὲ τὰ ἴδια ἐλαττήρια, ἀπέναντί τους.

Πρέπει:

Πρῶτον. Νὰ σεβώμεθα τὴ ζωὴ τῶν ἄλλων. Νὰ μὴ ἀφαιροῦμε τὸ πολῦτιμον αὐτῷ ἀγαθῷ πού λέγεται ζωὴ. Κάτι πού τὸ ἔδωκε ὁ Θεὸς ἡμεῖς δὲν ἔχουμε δικαίωμα, δὲν πρέπει νὰ τὸ ἀφαιρέσουμε. Μακρυὰ ἀπὸ τὰ χέρια μας, τὰ φονικά ὄργανα, ὅπλα καὶ μαχαίρια. Μακρυὰ τὰ δηλητήρια καὶ ὁποιοδήποτε ἄλλο πού προξενεῖ καὶ ἐπιφέρει τὸν θάνατον. Ἀντίθετα, ὅταν βλέπουμε νὰ κινδυνεύῃ ἡ ζωὴ τοῦ ἄλλου ἀπὸ κάποιον φονιὰ νὰ σπεύδουμε νὰ διασώσουμε τὴ ζωὴ του μὲ κάθε τρόπο. Αὐτὸ προστάζει ὁ νόμος τοῦ Χριστοῦ. Καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ πράττουμε.

Δεύτερον. Νὰ μὴ προσβάλλουμε τὴν τιμὴ τῶν συνανθρώπων μας. Οὔτε μὲ λόγια ἀπρεπῆ καὶ ἄσχημα, ἀλλὰ οὔτε καὶ μὲ πράξεις ἀνήθικες καὶ βρωμερές. Ὁ Θεὸς θέλει, ὅχι μόνον τὴν καθαρότητα τῆς καρδιάς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀγνότητα καὶ καθαρότητα τοῦ σώματος. Ἡ μεγαλυτέρα λύπη πού προξενοῦμε σὺν συνανθρώπῳ μας εἶναι ἡ προσβολὴ τῆς τιμῆς του. Φθάνει ἡ τιμὴ νὰ παίρνῃ θέσι πᾶνω καὶ ἀπὸ αὐτὴ τῇ ζωῇ μας. Ἔτσι, λοιπόν, ἐπιβάλλεται νὰ μὴ θίξουμε οὔτε κατὰ τὸ ἐλάχιστον τὴν τιμὴν τοῦ ἄλλου. Καὶ ὅχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν περιφρουροῦμε παντοιοτρόπως.

Τρίτον. Νὰ μὴ θίγουμε τὴν παρουσίαν τοῦ ἄλλου. Ὅ,τι ἐκεῖνος ἀπέκτησε μὲ ἰδρωτὰ

δὲν εἶναι δικαίον νὰ τοῦ τὸ ἀφαιροῦμε ἡμεῖς. Δὲν ἔχουμε δικαίωμα νὰ τοῦ κλέψουμε οὔτε μία δελόνα. Ὅ,τι δὲν τὸ ἀποκτήσαμε μὲ τὴν ἐργασία μας, ὅ,τι δὲν εἶναι δικό μας δὲν ἔχει θέσι στὸ σπίτι μας, στὴν τσέπη μας. Μακρυὰ τὸ ξένο πρᾶγμα ἀπὸ ἡμᾶς.

Τέταρτον. Νὰ τρέχουμε εἰς βοήθειαν τοῦ πλησίον μας ἀνὰ πάσαν στιγμὴν, ὅταν θὰ ἔχῃ ἀνάγκη αὐτοῦ. Ἡ θέσι μας εἶναι κοντὰ στὸν φτωχόν, στὸν ἀδικούμενον, στὸν ἀδύνατον, στὸν ἄρρωστο, στὸ ὁρφανόν, στὸν ἄστεγον. Αὐτὸ δὲν ζητοῦμε καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ὅταν ἔχουμε μιὰ οἰκονομικὴν ἀνάγκη; Ἐ, αὐτό, λοιπόν, πρέπει νὰ κάνουμε καὶ ἡμεῖς. Καὶ νὰ τὸ κάνουμε αὐθόρμητα, μὲ τὴν καρδιά μας.

Πέμπτον. Νὰ εἴμεθα εὐγενεῖς στὶς σχέσεις μας μὲ τὸ κάθε συνάνθρωπὸν μας. Νὰ προσέχουμε τὰ λόγια μας. Νὰ σκεπτόμαστε πρῶτα καὶ ὕστερα νὰ ὁμιλοῦμε. Ἐνας ἄσχετος λόγος μας μπορεῖ νὰ θίξῃ καὶ νὰ πληγώσῃ τὸν συνομιλητὴν μας. Νὰ μὴ υποτιμοῦμε κανένα διότι κάθε ἄνθρωπος ἔχει καὶ κάποια ἀξία. Ἄν ὕστερὰ στὸ ἕνα, ὑπερτερεῖ στὸ ἄλλο. Δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος πού νὰ μὴ ἔχῃ ἔστω ἕνα τάλαντον ἀπὸ τὸ Θεόν. Ὑστερὰ ἔφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος εἶναι πλάσμα καὶ δημιουργημα τοῦ Θεοῦ ὀφείλουμε νὰ ἐπιδεικνύουμε τὸν ἀνάλογον σεβασμόν.

Ἑκτον. Ζητοῦμε εἰλικρίνεια ἀπὸ τοὺς ἄλλους στὰ λόγια τους. Καὶ ὀρθὰ πράττουμε. Ὅφείλουμε ὅμως νὰ κάνουμε καὶ ἡμεῖς τὸ ἴδιον. Ὅχι τὸ ψεῖμα στὰ χεῖλη μας, ὅχι ἡ ἀπάτη, ὅχι ὁ δόλος, ὅχι ἡ ὑστεροβουλία. Εἰλικρίνεια μόνον καὶ ἀλήθεια.

Ἑβδομον. Ἀναπόφευκτα θὰ συναντήσουμε ἀνθρώπους μὲ σφάλματα. Μπορεῖ νὰ διαπράξουν σφάλματα καὶ εἰς δῶρος μας. Ἀς εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ τοὺς συγχωρήσουμε. Αὐτὸ δὲν κάνει καὶ ὁ Κύριος; Μὲ τὴν μεγάλην μας καρδιά, μὲ τὴν συγχώρησιν θὰ τοὺς πάρουμε τὴν καρδιά, θὰ τοὺς συγκινήσουμε καὶ θὰ τοὺς κάνουμε νὰ μὴ θελήσουν ποτὲ στὴ ζωὴ τους νὰ διαπράξουν ἕνα ὁποιοδήποτε σφάλμα.

Ὅγδον, ἑνατον, δέκατον...

«Καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίους».

Ὁ εὐαγγελικὸς αὐτὸς νόμος ἀφορᾷ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Τὸν ἄνδρα, τὴ γυναῖκα, τὸν νέον, τὴν νέαν, τὸν μαθητὴ, τὸν καθηγητὴ, τὸν ἐργάτη, τὸν ἐργαζόμενον, τὸν προϊστάμενον, τὸν

Το διήγημά μας

'Ο ψευτοπατέρας

Μέσα σ' ένα φτωχόσπιτο, απ' τὰ πιό φτωχικά τού χωριού, καθισμένη κοντά στον ἀργαλειό της δουλεύει ἡ κ. Δέσποινα. Ἐνανταλαμβανόμενος κρότος ἀκούεται διαρκῶς μέσα στο σπίτι, καθὼς τὸ ὕφασμα κλωστή - κλωστή παίρνει πάνω του καὶ περισσεύει. Κι' αὐτὸ τὸ ἀργογένητο προϊόν πού κάποτε θὰ τελειώσῃ θὰ γίνῃ ἕνα ρουχαλάκι γιὰ τὰ παιδιὰ της ἢ θὰ τὸ πουλήσῃ ἡ κ. Δέσποινα καὶ θὰ πάρῃ κάτι ἀπ' τὰ πολλὰ πῶχει ἀνάγκη τὸ φτωχικὸ της.

Κι' εἶχε τόσες ἀνάγκες ἡ καμένη. Ὁ ἄντρας, ἕνα ἀνήμερο θηρίο, τὴν ἄφησε ὁλομόναχη μὲ πέντε παιδιὰ καὶ τὴ γριά πεθερά της κι' ἔφυγε στὴν μεγάλη πολιτεία γιὰ νὰ κἀνῃ τὴ ζωὴ του, ὅπως εἶπε. Ἦταν μιὰ ἀνάληπτη ψυχὴ, πού σπάνια συναντᾷ κανεῖς.

Ἡ ἄδεια καρδιά του, τροφοδοτημένη ἀπὸ ἐπιθυμίες καὶ πάθη, θέρειψε σὲ μιὰ στιγμή ὑπερβολικῆς φτώχειας καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ μιὰ μέρα τὰ θρόνιζε δλα καὶ ἐξαφανίστηκε ἀπ' τὸ χωριό. Μερικοὶ χωριανοὶ του τὸν συνάντησαν μερικὲς φορές καὶ τοῦ μύησαν τὸ φρικτὸ δράμα, πού περνοῦσε ἡ οἰκογένειά του, χωρὶς τὸν προστάτη της. Μὰ ἐκεῖνος μὲ βλέμμα ἀπλανές καὶ ἀνέκφραστο, ἀμίλητος τοὺς γύριζε τὴν πλάτη. Ἡ μάννα του ἀπροστάτητη κι' αὐτὴ ἄλλο ἀπὸ κατάρες δὲν ἦταν σὲ θέσι νὰ ἐκαστομίξῃ. Κι' ἡ δόλια ἡ κ. Δέσποινα ἦταν ἡ προσωποποίησις τῆς ὑπομονῆς, ἐνῶ τὰ παιδιὰ της μαρά-

ζωναν μέσα στὴ φτώχεια.

Μὰ ἡ ὑπομονὴ δοκιμάστηκε σκληρά, ὅταν κάποια μέρα τῆς φέρανε τὸ δεκάχρονο ἀγόρι τῆς ἀναίσθητο ἀπ' τὸ σχολεῖο. Μέσα σὲ τέσσερα καρίτσια αὐτὸς ἦταν ὁ κανακάρης της, αὐτός, ὁ κιτριλιάρης Ἀναστάσης της καὶ τώρα κοίτανταν οἱ ἐλπίδες τῆς ἀναίσθητες μπροστά της.

— Ἀναστάση μου, ἀγόρι μου ἀκριβό, τί ἔπαθες, ἔλεγε σπαρακτικὰ ἡ δόλια ἡ μάννα. Τρέξτε, παρακαλῶ σας, τὸ γιατρό, ἕνας τὸ γατρό.

— Δὲ θ' ἀργήσῃ, τὸν εἰδοποιήσαμε πρόφτασε ἕνας πονόψυχος γείτονας. Μοῦ φαίνεται, μάλιστα, πὼς ἔρχεται.

Ὁ νεαρὸς γιατρὸς φάνταζε στὰ μάτια τῆς πονεμένης μάννας σὰν ἄγγελος ἀπ' τὸν οὐρανό. Τῶνίωσε ὁ καλλιεργημένος αὐτὸς ἀνθρώπος τὸ βλέμμα της, τὸ γεμάτο ἱκεσία καὶ λαχτάρα.

— Γιατρέ, τὸ παιδί μου, νὰ σὲ χαρῇ ἡ μάννα σου πού σ' ἔχει κι' αὐτὴ μοναχοπαίδι. Σῶσε τὸ παιδί μου. Ἀλλοίμονο! τί ἔχει ὁ Ἀναστάσης μου;

— Ἡσυχάσε κ. Δέσποινα, ἀπάντησε ὁ γιατρὸς θγάζοντας τ' ἀκουστικά του καὶ τ' ἄλλα ἐργαλεῖα. Ὑπομονή, μὴ φωνάζεις καὶ τρομάζει τὸ παιδί. Θὰ δοῦμε τί ἔχει. Βγῆτε δλοὶ τώρα ἔξω.

Ἔσκιψε πάνω στοῦ ἀκίνητο παιδί μὲ τ' ἀκουστικά στ' αὐτιά καὶ τ' ἀκροάστηκε. Ὁ σφίγμός του ἦταν ἀδύνατος κι' ἀργός, ἐνῶ σὸ πρόσωπό του εἶχε ἀπλωθῇ μιὰ νεκρικὴ χλωμάδα. Τοῦκανε μετὰ μιὰ ἐνδοιτυχητικὴ καὶ τοῦδωσε ἕνα φάρμακο ἀπ' τὸ στόμα. Ὅταν ἡ μάννα ξαναμπήκε ὁ γιὸς της εἶχε ἀρχίσει νὰ συνέχεται.

Πέταξε στὰ οὐράνια ἡ καρδιά της. Εἶχε βάλει τὸ χειρότερο μὲ τὸ μυαλό της καί, βλέποντάς το ζωντανό, δὲν μπορούσε νὰ κρύψῃ τὴ χαρὰ της.

— κ. Δέσποινα, εἶπε σοβαρὰ ὁ γιατρὸς, χρειάζεται ἐργαστηριακὲς ἐξετάσεις, γιὰ νὰ δοῦμε πὼς προήλθε ἡ λιποθυμία. Μέχρι νὰ βγοῦν τ' ἀποτελέσματα χρειάζεται ξεκούρασι καὶ καλὴ τροφή, γιὰτὶ ὁ ὁργανισμός του εἶναι πολὺ ἐξαντλημένος.

ὕψιςτάμενο, τὸν ἀγράμματο, τὸν ἐγγράμματο, τὸν φτωχό, τὸν πλούσιο. Ὅλους. Ὅλα τὰ ἄτομα. Τὴν οἰκογένεια, τὴν κοινωνία, τὸ κράτος.

Ἀς θελήσουμε νὰ ἐνστερνισθοῦμε δολόψυχα, δολοκληρωτικά καὶ ἔλοι μας τὸν χρυσὸν κανόνα τοῦ Κυρίου, τὸν τέλειον αὐτὸν νόμον. Ἀς θελήσουμε σύμφωνα μὲ αὐτὸν σὸ ἐξῆς νὰ πολιτευώμαστε. Ἔτσι ὅπως τὰ εἶπαμε. Καὶ τότε ὅπωδὴποτε θὰ δημιουργήσουμε μιὰ νέα κοινωνία, χριστιανική, πού θὰ εἶναι ἡ ἐπὶ γῆς βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Ἀρχιμ. Γερβάσιος Ἱ. Ραπτόπουλος

— Πώς να μὴν εἶναι, μουρμούρισε ἡ μάνα, ἀφοῦ ὁ μπακάλης μὰς ἔκοψε τὴν πίστωσι;

Ξαφνικὰ πετάχτηκε ἐπάνω.

— Καὶ τώρα, οἱ ἐξετάσεις πρέπει νὰ γίνουμε στὴν πόλη; Πού θὰ βρῶ τὰ λεφτά γιὰ νὰ κάνω ἐκεῖνο πού πρέπει; ρώτησε ἀνήσυχος.

Κοινωνικὰ ἔτσι ἔπρεπε νὰ γίνη, μὰ τὸ φτωχὸ χωριὸ εἶχε τὴν χάρι νὰ ἔχη σὰν γιστρὸ τοῦ ἑνὸς πραγματικὸ ἐπιστήμονα.

— Θὰ κάνω ἐγὼ τίς ἐξετάσεις στὸ δικό μου ἐργαστήριον, δήλωσε ἀπλά, μὴν ἀνησυχήσῃς.

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ γαστρὸς ἤξευρε τὴν τρομερὴ ἀλήθεια. Τὸ παιδί εἶχε ἐνδείξεις μιᾶς φοβερῆς ἀρρώστειας. Χρειαζότανε ἐπειγόντως μετάγγισι αἵματος. Ἐπρεπε νὰ πάη κάτω στὴν πόλη σὲ Νοσοκομεῖο. Ἀλλὰ τὸ χειρότερο ἦταν, ὅτι ἀνῆκε στὴν πιὸ σπάνια ομάδα αἵματος.

Ἀρχισε λοιπὸν ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴν εὕρεσι αἱμοδότου. Κανείς στὸ χωριὸ δὲν εἶχε τὸ κατάλληλον αἷμα. Ἡ μόνη ἐλπίδα ἦταν ὁ φευγάτος πατέρας. Ἦταν σίγουρο ὅτι ταίριαζε τὸ αἷμα του. Πού νὰ τὸν βροῦν όμως; Ὅπως κι' ἂν ἔχη τὸ πράγμα ἔπρεπε νὰ πάη κάτω στὸ Νοσοκομεῖο. Ὁ γαστρὸς πήρε τὸ ζήτημα σὰν προσωπικὴ του ὑπόθεσι. Συνώθευσε ὁ ἴδιος τὸ παιδί καὶ διασταύρωσε στὸ Νοσοκομεῖο τὴν δική του διόγνωσι. Ἦταν ἀκριβῶς ὅπως τὸ εἶχε διαγνώσει. Ἦταν ἀνάγκη μεταγγίσεως αἵματος. Ἐγίναν ἀκκλήσεις ἀπὸ τίς ἐφημερίδες καὶ τὸ ραδιόφωνο. Ζητήθηκε ἀπ' τὸ κοινὸν νὰ ἀναφέρουν πληροφορίες γιὰ τὴν τύχη τοῦ πατέρα.

Τὴν τρίτη μέρα ἐμφανίστηκε στὸ Νοσοκομεῖο μιὰ νεαρὴ γυναῖκα καὶ ζήτησε τὸ γαστρὸ.

— Μήπως ξέρετε τίποτε σχετικὸ μὲ τὴν ἀναζήτησι τοῦ πατέρα;

— Ἀκριβῶς. Δυστυχῶς κάποια εὐθύνη γιὰ τὸ δράμα τῆς οἰκογενείας ἔχω κι' ἐγώ. Ἀλλὰ δὲν ἤξευρα, πιστεύετε με, δὲν ἤξευρα πὼς ἦταν παντρεμένη. Μόλις τὸ ἔμαθα ἔκανα αὐτὸ πού ἔπρεπε, τὸν ἐγκατέλειψα.

— Πού εἶναι τώρα μπορεῖτε νὰ τὸν βρῆτε; Τὸ παιδί του κινδυνεύει. Εἴμαστε σίγουροι πὼς εἶναι ὁ σπάνιος αἱμοδότης πού ζητοῦμε. Βρήκαμε τὸ στρατιωτικὸ του βιβλιάριον, πού γράφει σὲ ποιά ομάδα αἵματος ἀνήκει.

Τοῦ ἔδωσε μιὰ διεύθυνσι καὶ ἔφυγε μὲ σκυμμένον κεφάλι. Ἀμέσως ὁ γαστρὸς ἀρχισε τὴν ἀναζήτησι. Πῆγε πρῶτα στὸ σπίτι, ἔπειτα στὴ δουλειά του καὶ τέλος στὸ κέντρο πού σύχναζε. Τὸν βρῆκε τελικὰ τύφλα στὸ μεθύσι. Μὲ προσπάθεια πολλή τὸν ὠδήγησε στὸ σπίτι του καὶ περίμενε νὰ ξεμεθύσῃ. Ἐκεῖνη τῇ νύχτᾳ ξημέρωσε μισοκοιμισμένος σὲ μιὰ καρέκλα.

Ὅταν ξύπνησε βρῆκε τὸν ἄλλον καθισμένον στὸ κρεβάτι του πού τὸν ἔβλεπε παράξενος.

— Ποιὸς εἰσθε σεῖς; ρώτησε περίεργα κι' ἀπότομα.

— Ὁ γαστρὸς τοῦ χωριοῦ σου. Χορήγησ.

— Ἄ, ναί, θυμάμαι. Πὼς δὲν σὲ γνώρισα; Ἔχω χρόνια νὰ σέ δῶ, ἀπὸ τότε πού παιδιὰ παίζαμε στὰ γύρω ὑψώματα! Ἀργότερα, ὅταν σπούδαζες, δὲν ἤθελα νὰ σέ δῶ στὰ μάτια μου, γιατί ἦσουν ὁ προκομένος, πού δὲν μπορούσα νὰ φτάσω ἐγώ. Ὅταν σ' ἔβλεπα ἀλλάζα δρόμο, σὲ μισοῦσα χωρὶς νὰ μοῦχης κάνει κανένα κακὸ.

Μιλοῦσε μὲ βλέμμα ἀπλανές. Ὑστερα, σὰν συνήλθε, ρώτησε.

— Τί συμβαίνει; Πὼς βρέθηκες ἐδῶ;

— Σὲ ψάχνω τρεῖς μέρες τώρα.

— Συμβαίνει τίποτα; Ἡ ἡθες νὰ μοῦ κάνης κήρυγμα; Πάντα ἦσουν θεοφοβούμενος.

— Τὸ παιδί σου κινδυνεύει καὶ μόνο ἐσύ μπορεῖς νὰ τὸ σώσης.

Ἐμεινε ἄταλος κι' ἀκίνητος.

— Τὸ παιδί μου, μουρμούρισε, ἄ, ναί, ἔχω καὶ παιδιὰ καὶ γυναῖκα καὶ μάννα καὶ σπίτι καὶ χωριό. Πόσο ἤθελα ὅλα τούτα νὰ τὰ ξεχάσω. Μὰ ἔσπασα τὰ μούτρα μου. Μὲ πῆραν εἶδησι. Τίποτε δὲν μᾶνει κρυφόν. Μ' ἐγκατέλειψε αὐτὴ πού εἶχα ξεγελάσει, κι' ἡ ἀπογοήτευσί μ' ἔφερε στὸ κέντρο καὶ τὸ πιότό.

— Μήπως εἶσαι ἀλκοολικός;

— Ὅχι δά, μόνο μερικὲς μέρες, τώρα τελευταῖα ἔπινον γιὰ νὰ ξεχνῶ.

— Εὐτυχῶς.

— Γιατὶ εὐτυχῶς;

— Γιατὶ θὰ σοῦ δοθῇ μιὰ εὐκαιρία νὰ κάνης ἐπὶ τέλους κάτι καλὸ γιὰ τὸ παιδί σου.

— Διπλοῦ;

— Θὰ δώσης τὸ αἷμα σου. Ὁ γιός σου πάσχει ἀπὸ βαρὴ ἀρρώστεια καὶ χρειάζεταιαι μετάγγισι. Μόνο ἐσύ ἔχεις τὸ ἴδιο αἷμα.

Κοινωνικά θέματα

ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ

4. "Άμεσον περιβάλλον

Ἄλλα καὶ τὸ ἄμεσον περιβάλλον ὁπωσδήποτε ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ παιδιοῦ μέχρις οὗ ἐνηλικιωθῇ· ἐννοοῦμεν τὸ ἐξωοικογενειακόν. Ἐὰν τὸ παιδί ἀναπτύσσεται ἐν μέσῳ ἀγροικῆς ἢ ἀστικῆς κοινωνίας, ἐκτὸς τῶν ἐκ προδιαθέσεως βασικῶν καὶ κοινῶν ἐλατιωμάτων του, αἱ ἀσχολαὶ τῶν κατοίκων, ὁ τρόπος τῆς ζωῆς των, τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμά των, τὰ διαφέροντά των, αἱ μεταξὺ των συζητήσεις, τὰ ὄνειρά των, τὰ μέσα τῆς ψυχαγωγίας τῆς πόλεως καὶ τῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ ὅλα αὐτὰ ἀναλόγως ἐπιδροῦν ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος του. Φυσικά, κατὰ βάσιν, ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὁ ἴδιος, συντεθειμένος καὶ γεννημένος ἀπὸ ἀνθρώπινον κορμὶ καὶ αἱ προδιαθέσεις εἶναι ἔμφυτοι, ὅπως εἴπομεν. Ὅμως δὲν ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ ἀγνῇ τὴν ἰδίαν ἐν τῇ περιόδῳ τῆς ἐξελίξεώς του μέντι ἀνεπηρέαστον τὸ παιδί. Ἐνοστικὰ πού προσώρως ἀφυπνίζονται εἰς τὰ παιδιὰ τῶν πόλεων, μένουν ὑπνώτιοντα εἰς τὰ παιδιὰ τῆς ἀγρῆς ἡλικίας εἰς τὰ χωρία, καὶ μάλιστα τὰ ἀπομεμακρυνόμενα τῶν ἀστικῶν κέντρων. Μολοντί τὸ κακὸν κατὰ τὸν ἐγκληματολόγον Φέρι ἐκδηλοῦται ἀνα-

λόγως τοῦ περιβάλλοντος, τῆς μορφώσεως, τῶν ἀσχολιῶν καὶ ἄλλων παραγόντων, ὅμως εἶναι δυνατόν ἀρεταὶ νὰ ἐνεργοποιηθῶν καὶ κακίαι νὰ ἀδρανήσουν μέσα εἰς μίαν γενικωτέραν ἀτμόσφαιραν, καὶ λανθάνουσαι πνευματικαὶ δυνάμεις νὰ δράσουν ἐπιζημίως ἢ καὶ ἐπωφελῶς ἐπὶ τοῦ ἐξελισσομένου ψυχολογικῶς παιδιοῦ, τοῦ ὁποῦν ἡ βούλησις δὲν ἔχει οχηματισθῇ ὥστε νὰ ἔχωμεν στερεότητα χαρακτῆρος.

Ἐπειτα διαφέρει καὶ ἡ ἐποχή. Ἄλλοτε, καὶ μάλιστα κατὰ τὰς ἡμέρας ἡμῶν τῶν παλαιότερων, τὸ παιδί ἔζη καὶ ἀνεπτύσσετο μέσα εἰς ἓνα κλειστὸν χώρον, ὅπου δὲν διεισέδουν ξενικαὶ ἀντιλήψεις περὶ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐμφανίσεως, τῆς συμπεριφορᾶς, τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῶν παιδιῶν πρὸς τοὺς γονεῖς, τοὺς διδασκάλους, τοὺς ἐυεργέτας. Αὐταὶ αἱ ξενικαὶ ἀντιλήψεις ἐπηρέασαν κατὰ πολὺ τὴν ψυχὴν τῶν παιδιῶν, ἀρρένων καὶ θηλέων, εἴτε ζοῦν εἰς τὰς πόλεις, εἴτε ζοῦν εἰς τὰ χωρία. Τὸ γενικώτερον αὐτὸ κοσμοπολιτικὸν κλίμα ἐν συνδυασμῷ μὲ τοὺς προαναφερθέντας παράγοντας ἀλλάζει τὸ πλαίσιον πού θὰ ἔπρεπε νὰ μείνῃ εἰκόνα τῶν παιδιῶν, ὅπως καὶ τὸ φόντιο, καὶ τὰ παρουσιάζει διαφορετικά, ἔστω καὶ ἂν εἶναι τὰ ἴδια. Τὰ παιδιὰ καθρεπίζονται μέσα εἰς τὸν μεγάλον αὐτὸν καθρέπτην τῆς νέας, ὅπως ἐμφανίζεται, ζωῆς καὶ ἀσφυκτιοῦν, διὰν οἱ γονεῖς ἢ οἱ διδασκαλοὶ των τὰ πειθαναγκάζουν νὰ μὴ ἀποσιοῦν τῶν οἰκογενειακῶν καὶ ἐθνικῶν των παραδόσεων, διότι δὲν συμφέρει. Ἐνα εἶδος ψυχικοῦ θρασμοῦ καὶ μία ἐπαναστατικὴ διάθεσις ἀπαγκιστριώσεως ἀπὸ τὰ παραδεδομένα διακρίνει τὰ παιδιὰ καὶ εἶναι κατάδηλος ἡ νευρικήσις των.

Οὕτω ἀναπτύσσεται πνεῦμα ἐξωστρεφείας ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ γενικωτέρου κλίματος τοῦ ἐποχιακοῦ πολιτισμοῦ, ὅστις διεισδύει καὶ εἰς τὰ ἀκροτάτα χωρία τοῦ ἐλλαδικοῦ μας χώρου. Αἱ ἀποστάσεις δὲν ἐκμηδύνονται τώρα μὲ τὴν φαντασίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν μηχανικῶν μέσων, οἱ δὲ ὄνειρώδεις

"Ἐλαμψαν τὰ μάτια του.

— Πῶς ἔρχονται τὰ πράγματα!.. Στὴν ἀπογοήτευσή μου κατέφυγα βέβαια στὸ πιστό, μὰ μὴ δύναιμι μέσα μου ἔμπρωχνε πάντα τὴ σκέψι μου στὸ Θεό. Ὅμως ὁμαθος ὅπως ἤμουν, οὔτε νὰ προσευχηθῶ δὲν ἤξερα.

— Φαίνεται ὅμως πῶς προσευχήθηκες καὶ νὰ τὸ ἀποτέλεσμα. Ὁ Θεὸς σοῦ δίνει μοναδικὴ εὐκαιρία νὰ γίνῃς ἄλλος ἄνθρωπος.

— Ναί, ἔχεις δίκαιον ἀπόλυτα. Ναί, πρέπει νὰ γίνω καινούργιος ἄνθρωπος καὶ θὰ γίνω. Μὴ μὲ ἀφήσης σὲ παιδαγωγῶ, βοήθησέ με. Ἐίκανες μὴ καλὴ ἀοχή φέρε την σὲ πέρας. Σὲ σένα καὶ στὸ Θεὸ ἀφήνω τὸν ἑαυτό μου. Ἀπὸ τώρα, θὰ κάνω ὅ,τι μοῦ πῆς, θὰ κάνω αὐτὸ πού πρέπει...

Σάββας Ν. Σανθόπουλος

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΜΟΔΑ

“Ενδύσασθε...”

... χρησιότητα (Κολ. 3,12)

5. Η ΧΡΗΣΤΟΤΗΣ

Ἡ Χριστιανικὴ Μόδα στὴ συνέχεια συνιστᾷ νέο φάρμακον γιὰ τὶς χριστιανὲς γυναῖκες. Ἡ ὀνομασία του εἶναι: «Χρησιότης». Ἡ γυναίκα μὲ τὴν χρησιότητα εἶναι καλὴ, ἀγαθὴ, ὠφέλιμη καὶ εὐεργετικὴ σὲ ὅλους, εἶναι καλοδιάθετη καὶ γεμάτη καλωσύνη. Ἡ χρησιὴ γυναίκα εἶναι καλὴ καὶ δημοφιλὴς γυναίκα. Ἡ δημοφιλία τῆς ἐγγίζει τὰ δρεῖα τῆς δημοφιλίας τοῦ Κυρίου, ὁ ὅποιος ὑπῆρξε πάντοτε κατ' ἐξοχὴν χρησιός. “Ἄν σήμερον ὑπάρχομε καὶ ἔχομε, διὲ ἔχομε τοῦτο ὀφείλεται βασικὰ στὴ χρησιότητα τοῦ Κυρίου. Ὅρθα παραιτῶνται εἰς τὸν ἑκατοστὸ τρίτο ψαλμὸ του ὁ Δαβὶδ γιὰ τὴν χρησιότητα τοῦ Κυρίου, διὰν σημειώσῃ «Ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα τὰ σύμπαντα πληροῦσονται

χρησιότητος» (Ψαλμ. 103, 28).

Ἡ χρησιότης τοῦ Κυρίου εἶναι κάτι ποὺ ὑπέβηξε τὴν προσοχὴ ὅλων τῶν ἀπλῶν καὶ καλῶν ψυχῶν. Καὶ κάθε μιὰ ψυχὴ μὲ τὸ δικό της ὑπόκο ἐκῆρξε τὴν χρησιότητά του αὐτῇ. Ἀλλὰ ἐκεῖνος ὁ ὅποιος ἰδιαίτερα ἐγίνε κήρυξ τοῦ μεγαλείου τῆς χρησιότητος τοῦ Κυρίου εἶναι ὁ βασιλεὺς Δαβὶδ. Στιὸς περικοπόμενους ἀπὸ τοὺς ψαλμοὺς του θὰ συνηθίσουμε καὶ μιὰ στροφὴ ποὺ θὰ εἶναι ἕνας ὕμνος πρὸς τὴν χρησιότητα τοῦ Θεοῦ. “Ὡς θαυμάσουμε μερικὲς ἀπὸ τὶς στροφὰς αὐτῆς: «Ἐξομολογεῖσθε αὐτῷ, αἰνεῖτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διὲ χρησιὸς Κύριος...» (Ψαλμ. 99, 5). «Ὡς πολὺ, τὸ πλῆθος τῆς χρησιότητός σου, Κύριε» (Ψαλμ. 30, 20). «Χρησιὸς

κόσμοι καὶ ἡ ζωὴ εἰς τὸ μυαλὸ τῶν νέων καὶ τῶν νεανίδων μας, ἔξω τοῦ χώρου ἐν ᾧ ζοῦν καὶ κινεῖνται προβάλλονται ὡς πραγματικοὶ καὶ ἐφ' ὅσον εἶναι ἄγνωστοι, φαντάζοντες ὠραϊότεροι, καὶ εἰς προσφορὰς πλουσιώτεροι εἰς τὰ κρανία των. Προσιθιμένης μάλιστα τῆς ἀνωριμότητος καὶ τῆς ἀπειρίας των, ἀφήνουν νὰ τοὺς «δουλεύῃ» τὸ φανταστικὸν «εἶναι» τὸ ὅποιον καὶ ἀσχετὴ τυραννικὴν ἐπιβολὴν ἐπὶ τῶν νέων. Τοῦτο μάλιστα καταφαίνεται, διὰν ἐπιβάλλεται ἀπὸ τοὺς ὑπευθύνους κηδεμόνας των ἡ παιδαγωγία εἰς τὴν χαραχθεῖσαν γραμμὴν τῆς ὀκογενείας. Ὑπὸ ποικίλλας προσπάσεις οἱ νέοι μας ἀναπτύσσον ὀρητορικὴν δημοσθένειον δεξιότητα, νὰ πείσουν τοὺς γονεῖς των ὅτι εἰς χώραν μακρὰν ἀποδημοῦντες οὐ μόνον θὰ ἀναδειχθῶν ἀλλὰ καὶ θὰ πλουτίσουν, πρᾶγμα ποὺ εἶναι καὶ ὀκοπὸς καὶ ὀ σόχος τῶν ἐπιδιώξεων εἴτε τοῦ νέου ὡς ἐργάτου μακρὰν τῆς πατρίδος του, εἴτε καὶ ὡς σπουδαστοῦ. Φυσικὰ ἡ πραγματικότης δὲν δικαιώνει πάντοτε αὐτὸ τὸ πνεῦμα τοῦ νέου ἢ τῆς νέας, διότι ὁ νέος ὀπουδῆποτε καὶ ἂν εὐρεθῇ πρέπει ὡς σπουδαστῆς νὰ ἀπορροφηθῇ ἀπὸ τὴν μελέτην του καὶ ὁ ἐργάτης νὰ

ὑπομένῃ κάτω ἀπὸ τὸ βλοσυρὸν βλέμμα τοῦ ξένου ἐργοδότου, καὶ διὰν ἀκόμη ἡ παροπαρόδοτος ἐλληνικὴ ἀρετὴ τῆς φιλοτιμίας κρατηθῇ.

Εἶναι, λοιπὸν, ἐξ Ἰσου ὑπολογισμὸς ὁ παρὰ τῶν πολιτιστικῶν ρευμάτων καὶ τῶν ξένων πρὸς τὴν ἐλληνικὴν καὶ χριστιανικὴν πίστιν ἀντιλήψεων περὶ τοῦ ὑποκο τῆς ζωῆς καὶ προστίθεται εἰς τοὺς προηγουμένους. Δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀγνοηθῇ, ἐφ' ὅσον δὲν μᾶς ἀγνοεῖ. Εἶναι ἕνας παρεῖσακος, ὅστις θεωρεῖ ἑαυτὸν δικαιούχον τῆς περιουσίας μας, ποὺ εἶναι τὸ παιδί μας, ἡ κόρη μας, τὰ ὀπλάγγνα μας, ἡ ψυχικὴ μας προδοχή. Καὶ ὅμως! παρὰ τὸ παρεῖσακτον, ἐν τούτοις ἔχει τὴν ἔλξιν τοῦ ἀγνώστου καὶ ἡ ἔλξις του αὐτῇ μηδενίζει πολλάκις τὴν δύναμιν τῆς πειθοῦς ἐπὶ τῶν παιδιῶν μας τὰ ὀποῖα καὶ ἐπαναστατοῦν καὶ μᾶς φέρουν εἰς δύσκολον θέον ὡς πρὸς τὸν ὑπόκο καὶ τὰ μέσα τῆς ἀντιμετωπίσεως μιᾶς ἐπικινδύνου διὰ τὸ μέλλον των ἐξωστρεφείας, ἢ ὀποῖα μὲ τὶς «πλάτες» τῆς ὀρωχρεῖ τὴν θύραν τῆς ἀσφαλείας τῶν παιδιῶν. Νέα ψυχολογία, νέα παιδαγωγικὴ λοιπὸν...

Ἀρχιμ. Χριστοφόρος Α. Καλύδας

καὶ εὐθὺς ὁ Κύριος» (Ψαλμ. 24, 8). «Ὅτι σὺ, Κύριε, χρησιὸς καὶ ἐπιεικὴς καὶ πολυέλεος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις σε» (Ψαλμ. 85, 5). «Γεύσασθε καὶ ἴδετε ὅτι χρησιὸς ὁ Κύριος» (Ψαλμ. 33, 9).

Εἶναι χρησιὸς ὁ Κύριος. Σκορπᾶ οὐδὲ λόγους μας πλοῦσια τὰ δῶρα του καὶ τὶς εὐλογίες του. Μᾶς δίδει τὸν ἥλιο, ποὺ μᾶς φωτίζει καὶ μᾶς ζωογονεῖ. Μᾶς δίδει τὸν ἀέρα ποὺ ἀναπνέουμε διαρκῶς. «Σὺ πρὸς ἀναπνοὰς τὸν ἀέρα ἐξέχεας». Μᾶς δίδει τὴν βροχὴν ποὺ ποτίζει τὴ γῆ, τὰ ζῶα καὶ τὸν ἄνθρωπο. Ἀλλὰ τὸ πῶς μεγάλο ἀγαθὸ ποὺ ὀφείλεται στὴ χρησιότητά του εἶναι ἡ ἐπὶ γῆς παρουσία του, ἡ ἐνοσάρκωσις γιὰ τὴ σωτηρία μας. «Ὅτι οἱ δὲ ἡ χρησιότης καὶ ἡ φιλάνθρωπι ἀπεφάνη τοῦ σωτήρος ἡμῶν Θεοῦ» (Τιτ. 3, 4). Χρησιότης τοῦ Κυρίου εἶναι κάθε εὐεργεσία του πρὸς τὸν ἄνθρωπο.

Ἀλλὰ χρησιὸς πρέπει νὰ γίνουμε καὶ ἐμεῖς. Αὕτῃ εἶναι ἄλλωστε καὶ ἡ προτροπὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «Γίνεσθε εἰς ἄλλήλους χρησιόι...» (Ἐφεσ. 4, 32). Νὰ γίνουμε ἡ μιὰ σιὴν ἄλλη καὶ οὐδὲ λόγους ὠφέλιμες καὶ εὐεργετικῆς. Νὰ σκορποῦμε πλοῦσια τὴν ἀγάπην μας καὶ κάθε καλὸ ποὺ μπορούμε νὰ κάνουμε. Νὰ εἴμαστε γεμάτοι ἀγαθότητα καὶ καλωσύνη.

Χρησιὸς οἱ τοὺς γονεῖς μας. Σ' αὐτούς, μετὰ τὸ Θεό, ὀφείλουμε τὸ ζῆν. Αὐτοὶ μᾶς ἔφεραν στὴ ζωὴ. Αὐτοὶ ἐκοίλασαν καὶ μόχθησαν γιὰ τὴν ἀνατροφή μας. Αὐτοὶ πόρεσαν σὶν πόνο μας. Αὐτοὶ ἔκλαψαν στὴ θλίβῃ μας. Αὐτοὶ ἀγρύπνησαν σὶς ἀρρώστειες μας. Αὐτοὶ συμμετεῖχαν μὲ χαρὰ σὶς ἐπιτυχίες μας καὶ μὲ λύπη σὶς ἀποτυχίες μας. Αὐτοὶ προσεύχονται γιὰ τὴν προκοπὴ μας καὶ τὴν εὐτυχία. Αὐτοὶ μᾶς φροντίζουν ὡς τὰ γηραιά τους. Γιατὶ αὐτοὶ μᾶς ἀγαποῦν ἐλίκρινά. Σειρὰ μας τώρα ποὺ τὰ χρόνια τους περνοῦν νὰ ἀποδώσουμε ὅτι αὐτοὶ μᾶς ἔδωσαν διὰν εἴμασιν μικρῆς. Καθῆκον μας νὰ γίνουμε σὶν γηραιά τους ἡ θακτηρία πάνω σιὴν ὅποια νὰ στηρίζονται καὶ νὰ ξεκουράζονται. Τὸ χρέος μας τοῦτο πρὸς τοὺς γονεῖς τὸ διαβάσουμε σιὴν Ἀγία Γραφή: «Ἐν δὴ καρδίᾳ δόξασον τὸν πατέρα σου καὶ μητέρα ὡδίνας μὴ ἐπιλάθῃ. Μνήσθητι ὅτι δι' αὐτῶν ἐγεννήθης καὶ τί ἀνταποδώσεις αὐτοῖς καθὼς αὐτοὶ σοι;» (Σοφ. Σειρ. 7, 27 - 28). Αὕτῃ τὴν

ἴδια χρησιότητα πρὸς τοὺς γεννήτοράς μας μᾶς συνιστᾷ καὶ ὁ Ἰησοῦς μὲ ἐκεῖνο ποὺ εἶπε σὶν Ἰωάννη πάνω ἀπὸ τὸ σταυρὸ «Ἴδου ἡ μήτηρ σου» (Ἰωάν. 19, 25).

Χρησιὸς οἱ τοὺς διδασκάλους μας. Ἀν σιὸς γονεῖς μας ὀφείλουμε τὸ ζῆν, σιὸς διδασκάλους μας ὀφείλουμε τὸ εὖ ζῆν, ὅπως εἶπε χαρακτηριστικὰ ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος γιὰ τὸν διδάσκαλό του, τὸν Ἀριστοτέλη. Αὐτοὶ μᾶς ἔμαθαν νὰ διαβάζουμε, νὰ γράφουμε, νὰ μειροῦμε, νὰ σκεπτόμαστε σωσιὰ, νὰ κάνουμε τὸ καλὸ. Αὐτοὶ μᾶς φύτεψαν μέσα σιὴν καρδίᾳ μας τὴν ἀγάπην σὶν Θεό, σιὴν Πατρίδα καὶ σιὸς γονεῖς μας. Ὡς πόσα δὲν ὀφείλουμε σιὸς καλοὺς διδασκάλους μας! Γι' αὐτὸ εἶναι δικαιολογημένη πέρα ὡς πέρα ἡ ἀγάπην μας καὶ ὁ σεβασμός μας πρὸς αὐτούς. Ἀν αὐτοὶ ἐφάνησαν ἀπέναντι μας ὠφέλιμοι καὶ καλοὶ ὀφείλουμε νὰ κάνουμε καὶ ἡμεῖς τὸ ἴδιο. Καὶ οὐδὲ ὅλην μας τὴν ζωὴν.

Χρησιὸς οἱ τοὺς πνευματικούς μας πατέρες. Σ' αὐτούς ὀφείλουμε τὸ κατὰ Χριστὸν ζῆν. Αὐτοὶ μᾶς συνέδεσαν μὲ τὸ χρησιὸν Κύριο. Αὐτοὶ μᾶς ἀναγέννησαν πνευματικὰ. Αὐτοὶ μὲ τὴ χάριν τοῦ Κυρίου μᾶς ἔκαμαν «καινὴν κτίσιν». Αὐτοὶ μᾶς ἐφάνερωσαν τὰ μυστικὰ τῆς πραγματικῆς χαρᾶς καὶ εὐτυχίας. Αὐτοὶ μᾶς ἔδειξαν τὸν οὐρανόν. Αὐτοὶ μᾶς φύτεψαν μέσα σιὴν ψυχὴν μας τὸν πόθο τῆς ἀγιότητος. Αὐτοὶ μᾶς ὑπέδειξαν τὸ δρόμο τῆς σωτηρίας. Καὶ σ' αὐτούς, λοιπόν, ὀφείλουμε νὰ δεῖξουμε τὴν καλωσύνην μας. Καὶ σ' αὐτοὺς νὰ φανοῦμε εὐεργετικῆς καὶ ὠφέλιμες... Ἰδιαίτερα θὰ ἔλεγα σ' αὐτούς. Χρησιὸς οἱ τοὺς πνευματικούς μας πατέρες, ὅπως καὶ αὐτοὶ, ἄλλωστε, ἐφάνησαν χρησιὸς οὐδὲ μᾶς. Καμμιὰ λύπη σ' αὐτούς. Καμμιὰ πικρία, καμμιὰ ἀνπακοὴ καὶ ἀχαριστία. Ἀγάπην μόνον ἀξίζει σ' αὐτούς. Ἀγάπην καὶ σεβασμόν.

Χρησιὸς οἱ φίλες μας. Χρήσιμες καὶ σ' αὐτῆς. Ὡφέλιμες καὶ ἐδῶ. Γιατὶ καὶ αὐτῆς εἶναι τὸ ἴδιο χρήσιμες καὶ ὠφέλιμες οὐδὲ μᾶς. Αὕτῃ εἶναι ἡ προτροπὴ τοῦ Ἀπ. Παύλου. Τὴν ἐπαναλαμβάνουμε: «Γίνεσθε εἰς ἄλλήλους χρησιόι».

Χρησιὸς ὁμως καὶ σ' αὐτῆς ποὺ μᾶς ἐχθρεύονται. Χρησιὸς καὶ σιὸς ἀχαρίστους καὶ κακοὺς. Καὶ σ' αὐτοὺς ὠφέλιμες καὶ εὐεργετικῆς. Γιατὶ καὶ ὁ Κύριος «χρησιὸς εἶσιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς» (Λουκ. 6, 35).

Χρησιὸς ἀκόμη σιὸς ἁμαρτωλοὺς. Ἐδῶ

ΜΗ ΑΝΑΒΟΛΗΣ

Είναι αλήθεια πώς εμείς οι Έλληνες έχουμε πολλά προτερήματα, πολλά προσόντα και ικανότητες, που μας κάνουν αξιοζήλευτους, όταν τα αξιοποιούμε. 'Αλλά όπως έχουμε πολλά προτερήματα, έχουμε και πολλά ελαττώματα, που μας βλάπτουν σαν άτομα, αλλά και σαν σύνολον μας ζημιώνουν.

Ένα από τα ελαττώματά μας αυτά είναι και το της αναβολής, που έχει δυσάρεστες συνέπειες στη ζωή μας, όχι μόνο από πλευράς υλικής, αλλά και στον πνευματικό μας αγώνα έχει δυσάρεστα αποτελέσματα και απ' αυτής της πλευράς έχει σημασία για μας.

Ο σκοπός της ζωής μας και της υπάρξεώς μας είναι η θέασίς μας, η ομοίωσίς μας προς τὸν Θεό. Στην επίτευξί του σκοπού αυτού παίζει σπουδαιότατο ρόλο ο πνευματικός μας αγώνας.

Γιὰ νὰ διεξάγεται όμως αὐτός ο ἀγώνας, ἐκτός τοῦ θείου παράγοντος, που ὁ ρόλος του είναι σημαντικός, οἱ ἄνθρωποι, οἱ Χριστιανοί, παίρνουν ἀποφάσεις καὶ πολλές φορές ἡρωϊκές, θὰ ἔλεγε κανεῖς, ἀποφύσεις, που πρέπει νὰ γίνουν ἔργα.

πρέπει νὰ δείξουμε ὅλη μας τὴν εὐγένεια, ὅλη μας τὴν καλωσύνη. Τὶς παρουρούμενες στὴν ἁμαρτία ψυχὲς πρέπει ἰδιαίτερα νὰ ἐδρεγέθουν με πικιλοτρόπως καὶ νὰ φανοῦμε ἐξαιρητικά ὠφέλιμες. Ἡ καλωσύνη μας ο' αὐτές, τὸ εἰλικρινές μας ἐνδιαφέρον νὰ κάνουμε διὰ καλὸ μπορούμε, μπορεί νὰ τὶς δηγῆσθαι στὴ μετάνοια καὶ στὴ σωτηρία. Ἡ χρησιότης μας σὲς ψυχὲς αὐτὲς εἶναι ἱεραποστολή. Καὶ ὅπως αὐτὸ χρησιὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιαν ἄγειν (Ρωμ. 2, 4) εἶσι καὶ τὸ ἰδικὸ μας χρησιόν, με τὴν χάριν τοῦ Κυρίου, ὁδηγεῖ οὐ σκέψεις μετανόας.

Χρησιὸς, χρήσιμος πρὸς ὅλους ἀνεξαιρέτως. Στὸν κάθε συνάνθρωπό μας. Σὲ ὅλη τὴν κοινωνία. Κοινωνοφελὲς. "Εἶσι, ὅπως μᾶς εὐχόταν σὰ παιδικὰ μας χρόνια οἱ γονεῖς μας καὶ οἱ διδάσκαλοι μας. Χρησιὲς καὶ ὅχι ἀχρησιὲς.

Ο χρησιὸς ἄνθρωπος ἀπολαμβάνει πλοῦσις τὶς εὐλογίαις τοῦ Θεοῦ. "Όταν ὁ βαλμωδὸς Δαβὶδ προτρέπει καὶ λέγει «πολεῖ χρησιότητα» σημειώνει εὐθὺς ἀμέσως καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ που παρέχεται σὺν ἄνθρωπο τὸν χρησιό: «καὶ κατασκήνου τὴν

Ἔδω όμως, ἀκριβῶς στὴν περίπτωσι τῆς μεταβολῆς τῶν ἀποφάσεων σὲ ἔργα, χρησιμοποιεῖ ὁ Σατανᾶς τὴν ἀναβολή, που εἶναι βέβαια ἐλαττωμά μας καὶ στὴν προκειμένη περίπτωση γίνεται θαυμάσιο ὅπλο στὰ χέρια του.

Πολλὲς φορές θὰ ἔχουμε διαπιστώσει ὅτι μιὰ ἀναβολὴ δὲν ἀργεῖ νὰ γίνῃ ματαιώσις. Καὶ ὅταν ἀναφέρεται αὐτὴ σὲ πράγματα, που δὲν ἔχουν σχέση με τὴν αἰωνιότητα, τὸ κακὸ δὲν εἶναι μεγάλο, ἀν ὅμως σχετίζεται με τὴν σωτηρία τῆς ψυχῆς μας, με τὴν σωτηρία μας, τότε, ἀλήθεια, τί κακό!

Πόσοι εὐσεβεῖς σήμερα, ἀσεβεῖς όμως κατὰ τὸ παρελθόν κατηγοροῦν καὶ ταλανίζουν τὸν ἑαυτό τους, διότι δὲν ἐγνώρισαν ἐνωρίτερα τὸν Χριστό. Μήπως δὲν εἶχαν παρουσιάσθῃ σ' αὐτοὺς εὐκαιρίες γιὰ νὰ βρεθοῦν κοντὰ σὺν Χριστῷ; Ἀσφαλῶς πολλὰς θὰ ἦσαν οἱ εὐκαιρίες, μὰ ἦταν καὶ ἡ ἀναβολὴ στὴν μέση.

Περισσότερο μπορεί νὰ ἀντιληφθῇ κανεῖς τὸν ὀλέθριον ρόλο τῆς ἀναβολῆς στὴν ἐξομολόγησι. Ἄνθρωποι που παίρνουν τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐξομολογηθοῦν, δὲν πραγματοποιοῦν

γῆν καὶ ποιμανθῆσθαι ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτῆς» (Ψαλμ. 36, 3). Ἐργάζου τὸ ἀγαθὸν σὲ ὅλους καὶ τότε θὰ κατοικήσῃς στὴν εὐλογημένη γῇ τῆς ἐπαγγελίας καὶ ὁ Κύριος θὰ σὲ ποιμάνῃ καὶ θὰ σὲ διαθρέψῃ με τὸν πλοῦτον τῆς. Κάτι παρόμοιο σημειώνει καὶ ὁ σοφὸς Σολομὼν σὲς παροιμίας του. «Χρησιμοὶ ἔσονται οἰκήτορες γῆς» (Παρ. 2, 21). Οἱ χρησιμοὶ θὰ μακροημερεύσουν στὴ γῇ τῆς ἐπαγγελίας. Ἀλλὰ ἀν στὴν Π. Διαθήκῃ εὐλογία ἦταν ἡ γῇ τῆς ἐπαγγελίας καὶ ἡ μακροήμερευσις, στὴν Κ. Διαθήκῃ εὐλογία που θὰ δοθῇ σὲς χριστιανούς εἶναι ὁ οὐρανός, ἡ αἰώνια ζωὴ, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἐκεῖ θὰ εἶναι ἡ θέσις τῶν χρησιῶν. Ἐκεῖ πλάι σὲς ταπεινούς, σὲς πρᾶνους, σὲς μακροθύμους.

Κοπέλλες καὶ γυναῖκες,

Ἡ χρησιότητα εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ἐξαιρέτα ἐνδύματα που διὰ τὴν ἀποκτήσουμε θὰ ἀκτινοβολοῦμε ἀπὸ ὁμορφιά. Τίποτε ἄλλο νὰ μὴ ζητήσουμε στὴ προσευχὴ μας ἀπὸ τὸ Θεὸ παρὰ χρησιότητα. «Κύριε, χρησιότητα δίδαξόν με» (Ψαλμ. 118, 66).

Β. Α. Ψ.

τὴν ἀπόφασί τους, διότι ἀρχίζει τὸ ἔργο του ὁ διάβολος μὲ τὴν ἀναβολή, καί, ὁ Χριστιανός, ὁ χλιαρὸς δέβαια Χριστιανός, μένει μακριὰ ἀπὸ τὸν Πνευματικὸ, μακριὰ ἀπὸ τὴν συγχώρησι καὶ ταλαιπωρεῖται ἀπὸ τὸ βαρὺ φορτίο τῶν τύψεων τῆς συνειδήσεως.

Οἱ στιγμὲς καὶ οἱ ὥρες ἔρχονται καὶ φεύγουν, φεύγουν καὶ δὲν ξαναγυρίζουν καὶ παρὰσούρουν μαζί τους ὅλες τὶς εὐκαιρίες, πού ἔχουν δοθῇ γιὰ τὸ πνευματικὸ ἀνέβασμα τοῦ Χριστιανοῦ.

Οἱ ἄνθρωποι πού εἶναι συνηθισμένοι στίς ἀναβολές, πρέπει νὰ παραδεχθῶμε, ὅτι σὲ ἓνα μεγάλο ποσοστὸ εἶναι χλιαροί, ἄνθρωποι χωρὶς θέλησι, χωρὶς χαρακτῆρα καὶ γι' αὐτὸ καθυστερημένοι σ' ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς τους, ἐπομένως καὶ στὴν πνευματικότητά τους. Ἡ χλιαρότης ὅμως εἶναι κάτι πού δὲν συμβιδάζεται μὲ τὴν χριστιανικὴ μας ἰδιότητα. Ἄς ἔχουμε ὑπ' ὄψιν τὸ τῆς Ἀποκαλύψεως «οἰδᾷ σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός· ὄφελον ψυχρὸς ἢ ἢ ζεστός. Οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ζεστός οὔτε ψυχρὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου» (Ἀποκ. 3, 15 - 16).

Τὸ ἔργο τοῦ πνευματικοῦ καταρτισμοῦ καὶ τῆς καλλιέργειας τοῦ Χριστιανοῦ εἶναι ἔργο οὐράνιον καὶ δὲν δικαιολογεῖ τὴν ὑπαρξὶ χλιαρότητας, ἀλλὰ ἀπαιτεῖ προθυμία καὶ ζήλο καὶ δραστηριότητα μεγάλη γιὰ τὴν πραγματοποίησίν του. Ἡμέρα καὶ νύκτα πρέπει νὰ ἐργάζεσαι μὲ ὄρεξι, ἀλλὰ καὶ μὲ προσοχή ὁ Χριστιανός, χωρὶς νὰ χαλαρώῃ τὴν φροντίδα του γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ του, δηλαδὴ τὴν σωτηρία τῆς ψυχῆς του.

Ὁ ἄνθρωπος ὅμως πού πάσχει ἀπὸ τὴν ἀρρώστια τῆς ἀναβολῆς, δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτύχῃ διότι μὲ τὴν ἀναβολή θὰ εἶναι συνδεδεμένη ἡ χαλαρότης, ἡ ἀπροθυμία, γιατί ὄχι καὶ ἡ ἀδιαφορία.

Ὁ Θεὸς θέλει τὴν σωτηρία μας, ἔστειλε τὸν Υἱὸ του γιὰ τὴν σωτηρία μας, μᾶς δίδει

τὶς εὐκαιρίες, μᾶς δημιουργεῖ τὶς κατάλληλες συνθήκες, πού πρέπει νὰ ἐκμεταλλευθῶμε γιὰ νὰ ἐπιτύχουμε αὐτό, πού μᾶς προσφέρει ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ.

Ὅταν ἐμεῖς ἀδιαφορήσωμε, ὅταν φανοῦμε χαλαροί, ἐπόμενο εἶναι νὰ μὴν κάνωμε ἐκεῖνο, πού πρέπει στὴ κατάλληλη ὥρα καὶ νὰ ψάχνουμε ἄλλες εὐκαιρίες, ὅποτε γινόμεθα θύματα τῆς ἀναβολῆς χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουμε.

Οὔτε πάλι νὰ σταματοῦμε σὲ ὥραϊες σχέψεις, σ' εὐγενεῖς πόθους, σὲ καλὲς ἀποφάσεις, ἀλλὰ ἂν θέλουμε τὸ καλὸ μας νὰ προχωρήσωμε μὲ σταθερότητα καὶ ἀμέσως στὴν πραγματοποίησίν τους.

Ἡ ἀρετὴ δὲν εἶναι θεωρία καὶ γνώσις οὕτε καλὲς ἀποφάσεις, ἀλλὰ πρὸ πάντων ζωὴ καὶ πρᾶξις καὶ ἀγώνας. Ἔτσι πρέπει νὰ τὴν βλέπῃ τὴν ἀρετὴ ὁ Χριστιανός καὶ ἀνάλογα νὰ κάνῃ τὸν ἀγῶνα του γιὰ τὸν καταρτισμὸ του καὶ τὸ πνευματικὸ του ἀνέβασμα.

Ἐδῶ μπορούμε νὰ θυμηθῶμε τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, πού γράφει στὴν Β' ἐπιστολή του «Ἀδελφοί, σπουδάσατε δεβαίαν ὑμῶν τὴν κλήσιν καὶ ἐκλογὴν ποιῆσθαι ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε» (Β' Πέτρ. 1, 10), τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι πρέπει νὰ καταβάλετε, ἀδελφοί μου, κάθε φροντίδα γιὰ νὰ ἀποκτήσετε τὶς ἀρετές, γιὰ νὰ καταστήσετε ἀσφαλῶς θεβαία καὶ πραγματικὴ τὴν κλήσιν καὶ τὴν ἐκλογή, πού σᾶς ἔκαμε ὁ Θεός.

Δὲν εἶναι ὅμως τὸ μοναδικὸ χωρίο τῆς Ἀγ. Γραφῆς πού κάνει τέτοιες συστάσεις. Ὅλη ἡ Ἀγ. Γραφή εἶναι γεμάτη ἀπὸ προτροπὲς καὶ συμβουλὲς αὐτοῦ τοῦ εἵδους.

Συμφέρον μας εἶναι νὰ πειθαρχήσωμε σ' αὐτὲς καὶ νὰ ἀξιοποιήσωμε τὸν χρόνον γιὰ τὴν σωτηρία μας.

Ὁ κακὸς δαίμονας τῆς ἀναβολῆς πρέπει νὰ καταπολεμηθῇ. Τὸ θέλει ὁ Θεός, ἀλλὰ καὶ μᾶς συμφέρει.

Α. Α. Χατζηεβραμίδης

«ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ» Μηνιαῖον ὁρθόδοξον χριστιανικὸν περιοδικόν.

Ἰδιοκτησία καὶ Ἐκδόσις Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Τηλ. 70-630 Θεσ/κη

Διευθυντὴς Συντάξσεως: Σάββας Ν. Σανθόπουλος, Πέλοπος 9, Θεσ/νίκη

Προϊστάμενος Τυπογραφείων: Γεώργιος Τριανταφυλλίδης, Ὁραιοπούλου 19, Θεσ/νίκη

Ἐφησίᾳ συνδρομή: Κατώτερον ὄριον ἑξαετηρικοῦ δρχ. 10 — Ἐξωτερικοῦ δολλ. 1

Ἐπιστολαὶ - συνδρομαὶ εἰς Περιοδικὸν «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Θεσ/νίκη

ΤΥΠΟΙΣ: Α.Σ.Ε. — ΘΕΣ/ΝΙΚΗ

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

« Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγέννηθ' ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγισμὸς καὶ ἀπολύτρωσις » (Α' Κορ. 1, 30)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ' - ΕΤΟΣ ΚΥ'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Νοέμβριος 1971

Ἀριθ. φύλλου 311

ΑΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ

Μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν ποὺ εἶνε μειονό-
της καὶ τῶν ἀντιχριστῶν ποὺ εἶνε ἐπίσης μει-
νότης ὑπάρχουν οἱ ἀχρίστιανοι, οἱ ὅποιοι ἀπο-
τελοῦν τὸ μεγαλύτερον πλῆθος αὐτῶν ποὺ ὀνο-
μάζονται Χριστιανοί. Τὸ ὄνομα «ἀχρίστιανοί»
εἶνε γνωστὸν τοῦλάχιστον ἀπὸ τὸν ἕκτον αἰῶ-
να, διότι τὸ χρησιμοποιοῖ ὁ Γρηγόριος. Ἦδη
ἀπὸ τότε ποὺ τὸ νὰ εἶνε κανεὶς Χριστιανὸς ἔ-
παυσε νὰ εἶνε ἐπικίνδυνον, καὶ μάλιστα ἀπὸ τό-
τε ποὺ ἡ χριστιανικὴ ιδιότης συνεπάγεται καὶ
μερικὰ βασικὰ προνόμια ἐναντὶ τῆς πολιτείας,
οἱ Χριστιανοὶ ἐσημείωσαν ἀλματώδη αὐξησιν.
Βεβαίως ὁ Κύριος, ὅταν προεῖπε μὲ ἐκκληξιν
«Τί στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ
ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐ-
ρίσκοντες αὐτήν!» (Μθ 7, 14), δὲν ἔπεσεν ἔ-
ξω εἰς τὰς προβλέψεις του. Δὲν ἦτο δυνατόν.
Οἱ Χριστιανοί, παρ' ὅλον ὅτι σήμερον ἀποτε-
λοῦν τὸ τρίτον περίπου τῆς ἀνθρωπότητος, δὲν
ἠγιάσθησαν ὄντως ὅλοι εἰς τὸν Χριστόν. Οὐ-
τε Χριστιανοὶ εἶνε οὔτε ἀντίχριστοι, ἀλλὰ
ἀχρίστιανοι.

Τί εἶνε οἱ ἀχρίστιανοι, δίδει τὸν ὅρισμόν ὁ
Γρηγόριος: «Πάντες μὲν Χριστιανοὶ ὀνομά-
ζονται, ἀλλ' οἱ φυλάσσοντες τὰ τῶν Χριστιανῶν
παραγγέλματα οὗτοι μόνοι Χριστιανοὶ
εἰσιν· οἱ δὲ μὴ φυλάσσοντες ἀχρίστιανοί». Καὶ
πῶς εἶνε δυνατόν νὰ εἶνε Χριστιανοὶ οἱ μὴ φυ-
λάσσοντες τὰς ἐντολάς τοῦ Χριστοῦ; Ὁ Χρι-
στὸς ἦλθε διὰ νὰ συνάγῃ μίαν διαθήκην· μὲ
τὸ κήρυγμά του μᾶς ἔδωκε τὸ περιεχόμενον
τῆς διαθήκης, μὲ τὸ αἷμα του καὶ τὴν ἀνάστα-
σίν του τὴν ὑπέγραψε καὶ τὴν ἐσφράγισεν. Ἡ
συνθήκη λέγει, ὅτι ὅποιοι τηρεῖ τοὺς ὅρους
τῆς, εἶνε Χριστιανὸς καὶ ἔχει ὅλα τὰ πνευμα-
τικὰ προνόμια τοῦ Χριστιανοῦ. Πῶς λοιπὸν
εἶνε δυνατόν νὰ εἶνε Χριστιανὸς ὅποιος δὲν τη-

ρεῖ τοὺς ὅρους τῆς συνθήκης αὐτῆς;

Διὰ νὰ εἶνε λοιπὸν κανεὶς Χριστιανός, ἐκ-
πληροῖ ὀρισμένους ὅρους, χωρὶς τοὺς ὁποίους
δὲν εἶνε δυνατόν νὰ εἶνε μέλος τῆς διαθήκης
τοῦ Χριστοῦ, μέλος τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν θέλω
νὰ κατέλθω εἰς λεπτομερείας, ἀλλ' ἀναφέρω
τὰ θεμελιώδη. Πρῶτα - πρῶτα γνωρίζει ἐκ
προσωπικῆς μελέτης ἢ ἐξ ἀκοῆς, ἂν εἶνε ἀ-
γαμέματος, τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ, τὸ πε-
ριεχόμενον τῆς διαθήκης του, τὴν ὁποίαν ὑπο-
γράφει διὰ νὰ γίνῃ μέλος τῆς Ἐκκλησίας. Ἐ-
πειτα πιστεύει ὅχι μόνον εἰς τὴν ὑπαρξίν Θεοῦ
καὶ μάλιστα προσωπικοῦ καὶ τριαδικοῦ, ἀλλὰ
πιστεύει συγκεκριμένως εἰς τὸν Ἰησοῦν Χρι-
στὸν ὡς Κύριον καὶ Θεόν, εἰς τὴν λυτρωτικὴν
δύναμιν τοῦ θανάτου του καὶ εἰς τὴν ἀνάστα-
σίν του. Τρίτον δέχεται τὸν Χριστόν ὡς ἀλά-
θητον διδάσκαλον τῆς ἀληθείας, τὰς ἐντολάς
τῆς Καινῆς Διαθήκης ὡς ἀλάθτους, καὶ τη-
ρεῖ αὐτὰς ὅχι ἀπλῶς ἀναισθητῶς, ἀλλ' εὐχα-
ρίστως. Ὑψιστοὶ δὲ ἐντολαὶ εἶνε ἡ ἀγάπη
πρὸς τὸν πλησίον, ἡ ἀγνότης τοῦ βίου, ὁ σύν-
δεσμος μὲ τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τῆς συμμετο-
χῆς εἰς τὰ μυστήρια καὶ τῆς κοινῆς προσευχῆς
καὶ τῆς κοινῆς ἀκροάσεως τοῦ θείου λόγου.
Ἀμαρτήματα ὅπως εἶνε ὁ φόβος, ἡ ἀδίστακτος
ἐκμετάλλευσίς τοῦ πλησίον καὶ ἡ πορνεία, ἡ
ἀσέβεια ὅπως εἶνε ἡ ἄρνησις τῆς Θεότητος,
τῆς ἀθθεντίας καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χρι-
στοῦ καὶ τῆς μελλούσης κοινῆς ἀναστάσεως, ἢ
ἡ ἀποχὴ ἀπὸ τὰ μυστήρια καὶ τὸν ἐκκλησια-
σμόν, εἶνε πράγματα τελείως ἀσυμβίβαστα μὲ
τὴν ιδιότητα τοῦ Χριστιανοῦ. Δὲν ἐννοῶ ὅτι
καὶ μὲ τὴν καταπάτησιν ἄλλων ὁρων καὶ ἐντο-
λῶν δὲν τίθεται ἐν κινδύνῳ ἡ χριστιανικὴ ιδιό-
της ἐνὸς ἀνθρώπου, ἀλλ' ἀρκοῦμαι εἰς τὰ ἁ-
κρῶς ἀσυμβίβαστα κρούσματα. Περιορίζο-

μαι εἰς τὸν χονδροειδέστατον γνῶμονα, διὰ τὰ μὴ χωροῦν ἀντιρρήσεις. Καὶ μὲ τὸν γνῶμονα αὐτὸν δεῦτε καὶ ἐξετάσωμεν τὸ σημερινὸν χριστεπώνυμον πλήθος, διὰ τὰ ἴδωμεν κατὰ πόσον εἶνε Χριστιανοί, κατὰ πόσον τηροῦν τοὺς στοιχειώδεις καὶ θεμελιώδεις ὁρους τῆς διαθήκης τοῦ Χριστοῦ.

Ἀφαιρέσατε ἐκ τῶν Χριστιανῶν ὅλους τοὺς χριστεπώνυμους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐφόνευσαν ἢ εἶνε ἔτοιμοι νὰ φονεύσουν καὶ δὲν αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην νὰ μετανοήσουν. Ἀφαιρέσατε ὅλους ἐκείνους οἱ ὅποιοι εἶνε ἄρπαγες καὶ ἐκμεταλλεύονται τὸν συνάνθρωπον τόσο, ὥστε νὰ τὸν ὑποχρεώσουν νὰ πωλῇ τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο θόδια μετὰ τὰ ὅποια ὀργώνει, διὰ τὰ τοῦ δώσουν ἐργασίαν ἐνὸς λεπτοῦ ἢ μίαν ἀδάπανον καὶ ἀνεύθυνον ὑπογραφὴν. Ἀφαιρέσατε ὅλους ὅσοι εἶνε πόρνοι, χωρὶς νὰ αἰσθάνωνται καὶ τὴν επιθυμίαν νὰ μετανοήσουν ἀλλὰ καὶ καν-χῶνται δι' αὐτὸ καὶ πειθοῦν καὶ ἄλλους νὰ τοὺς μιμηθοῦν. Δὲν ἐννοῶ τοὺς μετανοοῦντας, οἱ ὅποιοι πολλάκις εἶνε ἀγιώτεροι καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνέκαθεν ἀγνοοῦς. Ἐννοῶ τοὺς ἀμετανοήτους, τοὺς σαρκαστὰς τῆς ἀγνότητος, τοὺς ἔλκοντας καὶ ἄλλους εἰς τὴν ζωὴν των. Ἀφαιρέσατε ἐκ τῶν Χριστιανῶν ὅλους ὅσοι θεωρητικῶς καὶ ἐπισημῶς ἀναροῦν καὶ μυκτηρίζουν τὰς εὐαγγελικὰς ἀρχὰς καὶ τὴν ἐν Χριστῷ ἀποκάλυψιν. Ἀφαιρέσατε ὅλους ὅσοι δὲν ἐκκλησιάζονται, καὶ εἶνε, νομίζω, ἐν Ἑλλάδι τὸ 90% κατὰ τὰς στατιστικὰς. Ἀφαιρέσατε ὅλους ὅσοι ἐπιδίδονται ἀφρόδως καὶ κατ' ἐξακολούθησιν εἰς τὴν παθοκτονίαν, ἐμβρυοκτονίαν, καὶ πρόληψιν τῆς τεκνογονίας, προπαγανδίζοντες μάλιστα τὴν μέθοδόν των καὶ εἰς τοὺς ἄλλους. Ἀφαιρέσατε ὅλους ὅσοι βλασφημοῦν τὸν Χριστόν, τὸν Κύριον τῆς πίστεως καὶ τῆς διαθήκης. Τί μένει;

Θὰ ἦμασταν λίαν ἐνθουσιώδεις καὶ ἐκτὸς

πραγματικότητος ὀνειροπόλοι, ἂν ἐλέγαμεν ὅτι μένει τὸ 10%. Διότι, ὅπως ἐννοεῖ πολὺ εὐκόλως ὁ καθείς, δὲν μένει οὔτε τὸ 1%. Λοιπὸν, αὐτοὶ ποὺ μένουν μετὰ τὰς προηγουμένας ἀναγκαστικὰς ἀφαιρέσεις, παρ' ὅλας τὰς ἀτελείας των καὶ ἀδυναμίας των, παρ' ὅλην τὴν ὀλιγοπιστίαν των καὶ τὴν ἀξιοθρήνητον κατάστασιν των, ἡ ὁποία δὲν συγκρίνεται καὶ μὲ τὴν ὑπεροχὴν των πρώτων Χριστιανῶν, δυστυχῶς αὐτοὶ οἱ ὀλίγοι καὶ συντετριμμένοι κάλαμοι, αὐτοὶ εἶνε, ἔστω, οἱ Χριστιανοί. Οἱ λοιποὶ 90%; Αὐτοὶ εἶνε οἱ ἀχρίστιανοι.

Δὲν πρέπει νὰ προχωρήσωμεν εἰς αὐστηροτέρας ἀφαιρέσεις, π.χ. νὰ ἀφαιρέσωμεν ὅσους οὐδὲ ἅπασι εἰς τὴν ζωὴν των ἐδιάβασαν τὴν διαθήκην τοῦ Χριστοῦ, τὴν ἐποίαν ὑποτίθεται ὅτι τηροῦν, ὅσους κοινωνοῦν τῶν ἀχράντων μυστηρίων ἀνὰ πενταετίαν, ὅσους ἐξομολογοῦνται ἀνὰ δεκαετίαν... Διότι ἀφ' ἐνὸς πρέπει νὰ εἰμεθα ἄκρως ἐπιεικεῖς, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὑπάρχει φόβος νὰ περιέλθωμεν εἰς ἀπελπισίαν.

Τόσῃν πίσειν ἀσκεῖ τὸ βάρος τοῦ πλήθους τῶν ἀχρίστιανων Χριστιανῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὥστε καὶ ἡ Ἐκκλησία εἰς πολλὰ κατηναγκάσθη νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν κατάστασιν. Ἀναφέρω ἓνα παράδειγμα μόνον. Οἱ 10% ἐκκλησιάζονται, καὶ οἱ ναοὶ σχεδὸν γεμίζουν. Ἄν ἐκκλησιασθοῦν 12% ἢ 15% ὑπερπληροῦνται. Φαντασθῆτε τί θὰ γίνῃ, ἂν μίαν εὐλογημένην ἡμέραν ἀπαξάπαντες οἱ Χριστιανοὶ μετανοήσουν, καὶ ἀποφασίσουν νὰ ἐκκλησιασθοῦν. Ἡ ἴδια ἡ Ἐκκλησία θὰ ἀναγκασθῇ νὰ εἰπῇ εἰς τοὺς 80%. «Μὲ συγχωρεῖτε ἀλλὰ δὲν ἔχω χωρὸν νὰ σᾶς βάλω ἔστω καὶ ὀρθίους». Τί σημαίνει αὐτό; Σημαίνει ὅτι καὶ αὕτη ἡ Ἐκκλησία παραδέχεται σιωπηρῶς, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ἐπὶ αἰῶνα τώρα ἀπέχουν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶνε ἀχρίστιανοι.

Στέργιος Ν. Σάκκος

ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΝ ΑΞΙΩΜΑ

«Μή, παρακαλῶ, μὴ οὕτω ραθύμως περὶ τῆς ἑαυτῶν βουλευέσθε σωτηρίας. Ἐννοεῖ σου τὴν ἀξίαν καὶ αἰδέσθητι· εἰ γὰρ ἐπὶ ἀνθρωπίνῳ τις ἀξιώματι μέγα φρονεῖ καὶ πολλάκις παρατείνεται τι διαπραξάσθαι ἵνα μὴ ὕβριν τῷ ἀξιώματι προστερίψῃται, αὐτὸ τοσοῦτον ἀξίωμα μέλλον κτᾶσθαι οὐκ ὀφείλεις ἤδη σαυτὸν αἰδέσιμον καταστήσαι; Τὸ γὰρ ἀξίωμα σου τοιοῦτόν ἐστιν ὥς καὶ τῷ παρόντι αἰῶνι συναρκετεῖσθαι καὶ εἰς τὴν μέλλουσάν σοι συναποδῆμειν ζωὴν. Τί δὲ τοῦτό ἐστι; Χριστιανὸς ἀκούεις λοιπὸν διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν καὶ πιστός. Ἰδοὺ οὐκ ἐν ἀξίωμα ἀλλὰ δύο· τὸν Χριστὸν μέλλεις μετ' οὐ πολὺ ἐνδύεσθαι καὶ προσήκει σε ὥς ἐκείνου σοι πανταχοῦ συμπαρόντος οὕτω καὶ πράττειν ἅπαντα καὶ βουλευέσθαι».

(Ἰωάννου Χρυσοστόμου· Λόγοι Κατηχητικοί, SC 50B, σελ. 131)

ΕΚ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΓΕΝΕΣΙΣ

7. Ὁ κατακλυσμὸς (Γε 7-8)

Μετὰ τὴν κατασκευὴ τῆς κιβωτοῦ, δταν πᾶς ὅλα ἦταν ἔτοιμα, ὁ Θεὸς διέταξε τὸ Νῶε νὰ θάλλῃ μέσα σ' αὐτὴ ὅλα τὰ ζῶα καὶ τὰ τρόφιμα, καὶ νὰ μπῇ κι αὐτὸς μετὰ τὴν οἰκογένειά του. Τὸν προειδοποίησε δὲ ὅτι ὁ κατακλυσμὸς θ' ἀρχίσῃ σὲ ἑπτὰ μέρες καὶ θὰ διαρκέσῃ σαράντα μερόνυχτα, καὶ τοῦ δικαιολόγησε γιὰ ἄλλη μιὰ φορά, γιὰτί φροντίζει νὰ τὸν σώσῃ. «Γιὰτί ἐσένα ἐρῆκα εὐσεβῆ καὶ δίκαιο ἀπέναντί μου μέσα σ' αὐτὴ τὴ γενιά», τοῦ εἶπε. Πράγματι ὁ Νῶε ἔβαλε μέσα τίς τροφάς καὶ ἀπὸ ἕνα ζεῦγος ἀπ' ὅλα τὰ ζῶα τῆς γῆς, τὰ ὅποια ἀργότερα ὁ μωσαϊκὸς νόμος διέκρινε σὲ καθάρὰ καὶ ἀκάθαρτα, μπῆκε δὲ μέσα κι αὐτὸς μετὰ τὴ γυναῖκα του κι οἱ τρεῖς γιοῖ του, Σὴμ Χάμ καὶ Ἰάφεθ, μετὰ τίς γυναῖκές τους, συνολικῶς ὀχτὼ ἄνθρωποι, τέσσερες ἄνδρες καὶ τέσσερες γυναῖκες. Μπῆκαν λοιπὸν μέσα ὅλοι, κι ὁ Θεὸς ἀπ' ἔξω τοὺς ἔκλεισε καλὰ τὴν πόρτα.

Σ' ἑπτὰ μέρες, ὅπως προεῖπε ὁ Θεός, ἄρχισε νὰ βρέχῃ ραγδαίᾳ. Τότε ἀκριβῶς ὁ Νῶε ἦταν 600 ἐτῶν. Ἡ Γραφή μᾶς δίνει καὶ τὴν ἡμερομηνία πού ἄρχισε ὁ κατακλυσμὸς. Ἀρχισε στίς 27 τοῦ δευτέρου μηνὸς τοῦ ἑξακοσιοστοῦ ἔτους τῆς ζωῆς τοῦ Νῶε. Ἀφετηρία τῆς χρονολογίας τότε ἦταν, ὅπως βλέπουμε, ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου, μετροῦσαν δὲ τὰ χρόνια «ἀπὸ κτίσεως κόσμου», ὅπως σήμερα «ἀπὸ γεννήσεως Χριστοῦ», καὶ καθόριζαν τὰ ἔτη μετὰ τίς ἡλικίες τῶν πατριαρχῶν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ χρονολογία πού δίνει ἡ Γραφή εἶνε· «Ὁ δέκατος γενάρχης Νῶε, τὸ 600ον ἔτος τῆς ζωῆς του». Σὰ νὰ λέγαμε σήμερα· «Ὁ 20ος αἰὼνας ἀπὸ τὴ γέννησι τοῦ Χριστοῦ, τὸ 71ον ἔτος τοῦ αἰῶνος αὐτοῦ». Ἀφετηρία τοῦ μηνολογίου, δηλαδὴ πρωτοχρονιά, δὲν ξέρουμε ποιά ἦταν πρὶν ἀπὸ τὸ Νῶε, δὲν μᾶς τὸ λέει ἡ Γραφή. Πάντως ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸ καὶ πέρα ὁ Θεὸς ὁρίζει σὰν πρώτη τοῦ ἔτους τὴν ἡμέρα πού γεννήθηκε ὁ Νῶε. Ποιά ἦταν ἡ μέρα ἐκείνη καὶ ποῖος ὁ μῆνας, δὲν ξέρουμε τώρα. Μετὰ τὸ σημερινὸ δηλαδὴ τύπο ἡμερομηνίας θὰ μπορούσαμε νὰ γράφουμε, ὅτι ὁ κατακλυσμὸς ἄρχισε «τὴν 27 -

2 - 600 τοῦ Νῶε». Ἐχεῖ μεγάλη σημασία ἡ σημειῶσι αὐτὴ τῆς Γραφῆς. Δείχνει ὅτι οἱ ἄνθρωποι, ἂν ὄχι ὅλοι, πάντως μιὰ ἀδιάκοπη μερίδα τῆς ἀνθρωπότητος, εἶχαν συνείδησι τῆς ἱστορίας, τῆς χρονολογίας, τῆς διαδοχῆς τῶν γεγονότων· ὅτι σημειῶναι τὰ μεγάλα γεγονότα μετὰ ἱστορικὰ καὶ χρονολογικὰ στοιχεῖα. Ἀκόμη σαφέστερα, ὅτι αὐτὸ πού οἱ ἐπιστήμονες σήμερα λένε «προϊστορία τοῦ ἀνθρώπου», δὲν ἱσχύει γιὰ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα· ὑπῆρχε μιὰ μερίδα τῆς ἀνθρωπότητος, οἱ ἄνθρωποι οἱ πιστοὶ στὸ Θεό, οἱ ὅποιοι εἶχαν ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἀδιάκοπη ἐνσυνείδητη ἱστορία. Ἐπὶ πλέον αὐτὴ ἡ ἡμερομηνία φανερώνει, ὅτι ἡ ἱστορία πού ἔγραψε ὁ Μωϋσῆς βασίζεται καὶ σὲ ἱστορικὰς πηγές.

Στίς 27 - 2 - 600 τοῦ Νῶε λοιπὸν «ἐρράγησαν πάντα αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου, καὶ οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ ἤνευσθησαν». Ἀρχισε ὁ κατακλυσμὸς καὶ δάσταξε σαράντα μερόνυχτα. Τὸ νερὸ ὑψώθηκε καὶ σήκωσε ψηλὰ τὴν κιβωτόν. Ἡ κιβωτὸς ἄρχισε νὰ πλέῃ, σὰν ἄριστο πλοῖο πού ἦταν, καὶ περιφερόταν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Τὴν τεσσαρακοστὴ μέρα ἡ ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ σκέπασε ὅλα τὰ δουνὰ τῆς γῆς καὶ ἀνέβηκε 15 πῆχεις πρὸς πάνω ἀπὸ τὴν ψηλότερη κορυφή. Ζῶα, πτηνὰ, ἐρπετὰ, καὶ ἄνθρωποι, δ.τι. ζοῦσε πάνω στὴ γῆ, πνίχτηκαν ὅλα μέσα στὰ νερά. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τῆς κιβωτοῦ δὲν ἔμεινε πάνω στὴ γῆ οὔτε ἕνος ζωῆς· ἐκτὸς ἀπὸ τὰ φυτὰ βέβαια. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα πού ἄρχισε ὁ κατακλυσμὸς μέχρι τὴν ἡμέρα πού ἡ κιβωτὸς γιὰ πρώτη φορά κατακάθισε πάνω σὲ μιὰ ξηρά, πέρασαν 150 μέρες, δηλαδὴ πέντε μῆνες.

Ἦδη τὴν τεσσαρακοστὴ μέρα ὁ Θεὸς θυμήθηκε, λέει ἡ Γραφή, τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ζῶα πού ἦταν στὴν κιβωτόν. Θέλει νὰ πῇ μ' αὐτὴ τὴν ἔκφρασι, ὅτι ὁ Θεὸς ἔβαλε σ' ἐνέργεια τὸ σχέδιον τῆς ἀποκαταστάσεώς τους πάνω στὴ γῆ. Ἐκανε νὰ πνεύσῃ ἄνεμος, ὁ ὅποιος σταμάτησε τὴ βροχή, συμμαζεύσε τὰ σύννεφα, ἄνοιξε τὸν οὐρανόν, ἀπέσυρε τὸ σκοτάδι. Οἱ ἔνοικοι τῆς κιβωτοῦ ἐπὶ ἄλλες 110 μέρες δὲν ἔβλεπαν γῆ. Ἐβλεπαν τὴ γῆ

σά μιά απέραντη θάλασσα χωρίς νησί, χωρίς πλοίο, παρά μόνο με την κιβωτό επιπλέουσα. μιά κιβωτό που περιείχε τὸ σπέρμα κάθε ζωῆς πού κινεῖται σήμερα πάνω στὴ γῆ. Μὲ τὸ συνεχὲς ἄνεμο τὸ νερὸ λιγόστευε καὶ υποχωροῦσε, ἡ στάθμη τοῦ κατέβαινε, ὥσπου στὴς 27 τοῦ ἐβδόμου μηνὸς ἡ κιβωτὸς κάθισε πάνω σὲ ξηρά. Ἦταν οἱ κορυφές τοῦς ὄρους Ἀραράτ. Ἐπὶ ἄλλους τέσσερες μῆνες τὸ νερὸ συνεχῶς υποχωροῦσε. Τὴν πρώτη τοῦ δεκάτου μηνὸς φάνηκαν οἱ κορυφές ἄλλων βουνῶν. Μετὰ ἀπὸ ἄλλες 40 μέρες ὁ Νῶε ἀνοιξε γιὰ πρώτη φορὰ τὴ θυρίδα τῆς κιβωτοῦ κι ἔστειλε τὸν κόρακα, γιὰ νὰ δῇ ἂν υποχώρησε ἀρκετὰ τὸ νερὸ. Ὁ κόρακας ὅμως δὲν ξαναγύρισε. Μετὰ τὸν κόρακα ἔστειλε τὸ περιστέρι, γιὰ τὸν ἴδιον σκοπὸ, ἀλλὰ τὸ περιστέρι δὲν ἔβρισκε πού νὰ πατήσῃ καὶ γύρισε ἀμέσως· τὸ νερὸ σκέπαζε ἀκόμη τὴ γῆ. Κι ὁ Νῶε ἄπλωσε τὸ χέρι καὶ πῆρε τὸ περιστέρι μέσα. Μετὰ ἑπτὰ μέρες τὸ ξαναέστειλε· τὸ περιστέρι γύριζε ἔλα τὴν ἡμέρα ἔξω καὶ τὸ βραδύκι ἐπέστρεψε κρατώντας ἕνα κλωνράκι ἐλιάς στὸ στόμα. Ἀπ' αὐτὸ κατάλαβε ὁ Νῶε, ὅτι τὸ νερὸ υποχώρησε ἀρκετὰ καὶ φάνηκαν τὰ δέντρα. Μετὰ ἀπὸ ἄλλες ἑπτὰ μέρες ἔστειλε γιὰ τρίτη φορὰ τὸ περιστέρι ἔξω, ἀλλ' αὐτὸ δὲν ξαναγύρισε. Ἦταν ἡ πρώτη τοῦ μηνὸς τοῦ 601 ἐτους τῆς ζωῆς τοῦ Νῶε. Ἡ μέρα τῆς γεννήσεως τοῦ Νῶε πού ὁ Θεὸς εἶχε ὀρίσει τὴν πρώτη τοῦ ἐτους. Τότε ὁ Νῶε ἄνοιξε τὴ στέγη τῆς κιβωτοῦ καὶ εἶδε ὅτι τὰ νερά υποχώρησαν τελείως. Εἶχαν περάσει δέκα μῆνες καὶ περισσότερο ἔμεινε ὅμως μέσα ἄλλους δύο περίπου μῆνες, μέχρι πού ἡ γῆ ξηράθηκε. Στὴς 27 - 2 - 601 τῆς ζωῆς του, δηλαδὴ ἀκριβῶς ἕνα χρόνον ἀπὸ τὴν ἡμέρα πού μπῆκε στὴν κιβωτὸ καὶ ὁ κατακλυσμὸς ἄρχισε, ἡ γῆ εἶχε ξηραθῇ καλά. Μπερδεύαν ὅλοι νὰ δοῦν ἔξω.

Τότε ὁ Θεὸς ἔδωσε ἐντολὴ καὶ ἔβγαλαν. Καὶ εὐλόγησε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ζῶα λέγοντας: «Ἀὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε ἐπὶ τῆς γῆς». Τὸ ἀνθρώπινο γένος ἔπρεπε νὰ ξανακυριεύσῃ τὴ γῆ, καὶ τὰ ζῶα τὰ τόσο ἀπαράτητα γιὰ τὴ διατροφή, τὴν ἐνδυμασίαν καὶ τὴν ἐργασία τοῦ ἀνθρώπου ἔπρεπε νὰ τὴν ξαναγεμίσουν. Πρῶτη ἐνέργεια τοῦ Νῶε μετὰ τὴν

ἔξοδο ἀπὸ τὴν κιβωτὸ ἦταν νὰ λατρεύσῃ τὸν Κύριόν του. Οἰκοδόμησε ἕνα θυσιαστήριον καὶ θυσίασε πάνω σ' αὐτὸ ζῶα καὶ πτηνὰ ἀπὸ πολλὰ εἶδη, τὰ ὅποια δέδωκε καθ' ὅλο τὸ ἔτος τοῦ κατακλυσμοῦ θὰ εἶχαν κάπως πολλαπλασιασθῇ. Αὐτὰ τὰ ζῶα καὶ τὰ πτηνὰ, τὰ ὅποια εἶχαν θυσιασθῇ τότε κατ' ἐκλογὴν τοῦ Νῶε, ἀποτελέσαν ἀργότερα τὰ καθαρὰ ζῶα τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου, τὰ ὅποια τρώγονταν καὶ προσφέρονταν. Ἀπ' αὐτὸ φαίνεται ὅτι ὁ Θεός, χωρίς νὰ τὸ πῇ ἀκόμη, αὐτὰ εὗρισκε κατάλληλα γιὰ τροφή τοῦ ἀνθρώπου. αὐτὰ εὐλογοῦσε ἰδιαίτερα μέσα στὴν κιβωτὸ, γιὰ νὰ πολλαπλασιάζονται, καὶ αὐτὰ χαρακτηρίζε ἀργότερα καθαρὰ καὶ εὐπρόσδεκτα σὲ θυσία. Εὐχαριστήθηκε ὁ Θεὸς ἀπὸ τὴ θυσία τοῦ Νῶε: «ὠσφράνθη Κύριος ὁ Θεὸς ὁσμὴν εὐωδίας». Ἡ ἀνθρωποπαθὲς αὐτὴ ἔκφρασι σημαίνει, ὅτι ὁ Θεὸς χάριξε γιὰ τὴν εὐγνωμονα καρδίαν τοῦ Νῶε. Καὶ τρόπον τινὰ ἐξελισσόμενος ἀπὸ τὴν ἀφοσίωσι καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Νῶε εἶπε: «Ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου εἶνε πιά ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ζωῆς του προσκολλημένος στὸ πονηρό. Γι' αὐτὸ δὲν θὰ καταρασθῶ ἄλλη φορὰ τὴ γῆ ἐξ αἰτίας τῶν ἔργων τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν θὰ τοὺς ξανατιμωρήσω, δὲν θὰ πατάξω στὸ ἔξῃς τὴ ζωὴ πού κινεῖται πάνω στὴ γῆ, ὅπως τὴν πάταξα μὲ τὸν κατακλυσμὸ. Στὸ ἔξῃς ὁ ἐτήσιος κύκλος τῶν καιρικῶν συνθηκῶν θὰ εἶνε ὁμαλὸς ἀδιατάραχτος καὶ προγραμματισμένος· σπορίως καὶ θερισμός, ψυχρὸς καὶ θερμὸς, καλοκαίρι καὶ χειμῶνας. Αὐτὴ θὰ εἶνε ἡ ἐναλλαγὴ τῶν καιρῶν μέρα νύχτα. Δὲν πρόκειται νὰ ξανασυμβῇ ἡ ἐκτακτὴ αὐτὴ θεομηνία τοῦ κατακλυσμοῦ. πού διήρκεσε ἕνα ἔτος καὶ ἀνέτρεψε καὶ κατήργησε κάθε ἔθνοια ἐτήσιας ἐποχῆς». Ὁ Θεὸς δηλαδὴ διεπίστωσε τὸ ἀνίστο τῆς ἀνθρωπίνης διαφθορᾶς καὶ τοὺς λυπήθηκε, καὶ ἔδωσε τὸ λόγο του, ὅτι δὲν θ' ἀποφασίσῃ ἄλλη φορὰ τὴν ἐξόντωσί τους. Συναχῶς τὸν βλέπουμε νὰ μεριμνᾷ γιὰ τὴν ἀνθρωπίνην ρίζαν, τὸν συλλαμβάνουμε νὰ ἔχῃ κάποιον κρυφὸ καλὸ σχέδιον γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, νὰ διατηρῇ κάποιαν ἐλπίδα, ἢ μᾶλλον νὰ ἔχῃ κάποιαν πρόβλεψιν, γιὰ τὴν ἀποκατάστασί τους.

Στέργιος Ν. Σάκκος

Βιβλικά μηνύματα

ΚΑΛΟΣ Ὁ ΚΑΚΟΣ ΓΕΩΡΓΟΣ:

«Ἄνθρωπός τις ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπέλωνα... ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς καὶ ἀπεδήμησεν».

(Ματθ. 21, 33 - 42)

Μιὰ ἀπὸ τὶς πρὸ διδακτικὲς παραβολὲς τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι καὶ ἡ παραβολὴ τῶν κακῶν γεωργῶν. Ζωντανή, παραστατικὴ ἱσαῖα τὴν προσοχὴ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον κάθε ἀναγνώστου. Διδάσκαλος τῆς παραβολῆς εἶναι ὁ Κύριος. Ἀκροαταὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ.

Ἡ παραβολή.

Κάποιος ἄνθρωπος οἰκοδεσπότης ἐφύτευσε ἀμπέλι. Τὸ ἀσφάλισε μὲ φράχτη, κατασκεύασε ἀληνόν, παιτήρι, γιὰ νὰ πατοῦνται τὰ σταφύλια, ἀνήγειρε πύργον νὰ μένουν οἱ καλλιεργηταὶ καὶ οἱ φύλακες καὶ ἀροῦ ἔκανε διὰ αὐτὰ τὸ ἐνεπιτεύθη σὲ μισθωτοὺς γεωργοὺς καὶ αὐτὸς ἔφυγε σὲ ἄλλῃ χώρα. Ὅταν ἐληθόσε ὁ ἱρῦρος, ὁ οἰκοδεσπότης ἔστειλε τοὺς δούλους του νὰ πάρουν τὴν ἐσοδεία. Ἀλλὰ οἱ γεωργοὶ δὲν ἐφρόνησαν καλὰ τοὺς δούλους. Ἀπεδείχθησαν κακοὶ ἄνθρωποι, κακοὶ γεωργοί. Κάνανε τὸ ἐξῆς φοβερό: Ἐπίασαν τοὺς δούλους τοῦ οἰκοδεσπότη καὶ ἄλλον μὲν ἔδειραν, ἄλλον δὲ ἐλιθοβόλησαν καὶ ἄλλον ἐφόνευσαν. Ἀπηθήκε ὁ οἰκοδεσπότης γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση αὐτῆς τῶν γεωργῶν. Παρὰ ταῦτα ὅμως ἔστειλε γιὰ δευτέρη φορὰ δούλους, περισσοτέρους ἀπὸ πρῶτη φορὰ. Ἀποτυχῶς ὅμως οἱ γεωργοὶ ἔκαναν τὸ ἴδιο καὶ σ' αὐτοὺς. Πάλι ἔδειραν, πάλι ἐλιθοβόλησαν, πάλι ἐφόνευσαν! Τὴν τελευταία φορὰ ὁ οἰκοδεσπότης ἔστειλε τὸν υἱόν του. Εἶπε μάλιστα: Θὰ νιοπαῶν τὸν υἱόν μου καὶ θὰ τὸν φοβηθῶν μὲ σεβασμό. Ἀλλὰ οἱ γεωργοὶ ἔγιναν περισσότερο κακοί. Ἐπίασαν τὸν υἱόν τοῦ οἰκοδεσπότη, τὸν ἔβγαλαν ἔξω ἀπὸ τὸ ἀμπέλι καὶ τὸν ἐφόνευσαν, σίγουροι πλέον ὅτι εἶναι θὰ πάρουν σὰν κληρονομία αὐτοὶ τὸ ἀμπέλι.

Τελειώνοντας τὴν παραβολὴν ὁ Κύριος ρώτησε τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ: Ὅταν ὁ οἰκοδεσπότης ἐπιστρέφῃ πρὸ ἀμπέλι τὸν πῶς πρέπει νὰ φερόῃ τοὺς γεωργούς; Καὶ ἐκεῖνοι δίχως πολλὴ σκέψη

ἀπήντησαν: Θὰ τοὺς ἐξολοθρεύσῃ μὲ τὸν πρὸ χειρότερο ἱρόπο καὶ τὸ ἀμπέλι θὰ τὸ ἐμπιστευθῇ σὲ ἄλλους, καλοὺς γεωργοὺς ποὺ θὰ δίδουν κάθε φορὰ τοὺς καρπούς. «Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτοὺς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσι αὐτῷ τοὺς καρπούς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν». Τότε ὁ Ἰησοῦς, γιὰ νὰ καταλάβουν οἱ ἀκροαταὶ τὸν διὰ γι' αὐτοὺς εἶπε τὴν παραβολή, τοὺς ἀνέφερε τὴν προφητεία τοῦ Λαβίδ: Δίδον ποὺ τὸν περιεφρόνησαν οἱ οἰκοδόμοι σὰν ἀκατάλληλο, ἔγινε ὁ ἀκατανοήσιμος, ὁ θεμέλιος λίθος τῆς ὅλης οἰκοδομῆς.

Αὐτὴ εἶναι ἡ παραβολή. Ἰδοὺ τώρα καὶ ἡ ἐρμηνεία τῆς: Οἰκοδεσπότης εἶναι ὁ Θεός. Ἀμπέλι ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαός. Φράχτης ὁ νόμος τοῦ Μωϋσέως μὲ τὸν ὁποῖο ὁ Θεός περιώριζε τὸ λαὸν ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρους καὶ ἀπὸ τὴν ἀνομία. Αἱνῆς τὸ θνησιπτήριο ἐπάνω σὲ ὁποῖο ἐρίνεται ἡ θυσία τῶν ζώων. Πύργος ὁ Ναός. Γεωργοὶ οἱ ἀρχιερεῖς, οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ τοὺς ὁποῖους ὁ Θεός ἐνεπιτεύθη τὸν περισσὸν λαὸν γιὰ νὰ τὸν καλλιεργοῦν πνευματικά. Δούλοι οἱ προφῆτες, τοὺς ὁποῖους ὁ Θεός ἔστειλε κάθε τόσο σὲ τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαόν. Υἱός, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ἀπὸ διὰ τὰ σημεῖα τῆς παραβολῆς ὧς συγκεκριώσουμε περισσότερο τὴ σκέψη μας καὶ τὴν προσοχὴ τοὺς γεωργοὺς. Εἶπαμε ποιοὶ εἶναι αὐτοί. Εἶναι οἱ πρεσβύτεροι καὶ ἀρχιερεῖς, οἱ νομικοί, οἱ γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι. Σ' αὐτοὺς ὁ Θεός ἐνεπιτεύθη τὸ ἐκλεκτὸν τοῦ ἀμπέλι, τὸν περισσὸν Ἰσραηλιτικὸν λαόν. Ἀλλὰ αὐτοὶ ἐφάνησαν ἀνάξιοι, κακοὶ γεωργοί. Καὶ καὶ περισσότερο ἀπὸ κακοί. Κακοὶ γεωργοί, φονιάδες. Δὲν εἶναι μόνο ποὺ ἀδιαφρόνησαν γιὰ τὴν πνευματικὴ καλλιέργεια καὶ καρποφορία τοῦ λαοῦ. Δὲν εἶναι μόνο ποὺ ἐκακοποίησαν τοὺς ἀπεσταλ-

μένους τοῦ Θεοῦ, τοὺς προφήτας. Γιατὶ αὐτοὶ παρεκίνησαν τὸ λαὸ νὰ λιθοβολήσῃ τὸν προφήτη Ζαχαρία. Αὐτοὶ ἔγιναν αἰτία νὰ ριφθῇ σὲ λάκκο ἀκαθαρσιῶν ὁ προφήτης Ἰερεμίας. Αὐτοὶ συνέβαλαν σιὸν προιονισμό τοῦ προφήτου Ἑσαία. Καὶ αὐτοὶ πάλι ἦσαν οἱ ἡθικοὶ ἀντιπαραβολοὶ τοῦ ἀποκεφαλισμοῦ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Αὐτοὶ ἐκαλλιέργησαν τὸ μῖσος, τὴν περιφρόνησι καὶ τὰς ὕβρεις ἐναντίον τῶν δούλων τοῦ οἰκοδεσπότη. Αὐτοὶ οἱ κακοὶ γεωργοί. Καὶ οὖν νὰ μὴ ἐφθάναν ὅλα αὐτὰ διέπραξαν καὶ τὸ μεγαλύτερον ἔγκλημα. Συνέλαβαν τὸν μονογενῆ Υἱὸν τοῦ οἰκοδεσπότη, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ἔβγαλαν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, ἔξω ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ τὸν ἐσταύρωσαν σιὸν Γολγοθᾶ ἀνάμεσα σὲ δυὸ ληστιάς. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ οἰκοδεσπότης, ὁ Θεός, τοὺς ἐτιμώρησε σκληρὰ. «Κακοὺς κακῶς ἀπόλεσεν αὐτούς». Δὲν πέθαναν πολλὰ χρόνια καὶ ἦσαν οἱ ρωμαϊκὲς λεγεῶνες γιὰ νὰ σφάξουν, νὰ κρεμάσουν, νὰ σταυρώσουν, νὰ κάρουν αὐτοὺς καὶ τὰ τέκνα τους καὶ νὰ μὴ ἀφήσουν ἵσποτε ὄσθιο.

Ἀλλὰ ἂν οἱ γεωργοὶ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ ἀπεδείχθησαν κακοὶ γεωργοί, δὲν συνέβη τὸ ἴδιο καὶ μὲ τοὺς νέους γεωργούς, τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς «ἐξέδοτο τὸν ἀμπελῶνα», ποὺ τὸν ἀπετέλεσαν ὅσοι ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους καὶ ἐθνικοὺς πίστευαν σιὸν Χριστό. Οἱ νέοι γεωργοί, οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ Πατέρες, ἐφάνησαν καλοὶ γεωργοί. Ἀγάπησαν τὸ ἀμπέλι τους, τὴν Ἐκκλησίαν. Ἀγάπησαν τοὺς Χριστιανούς καὶ ἐπραξαν τὸ πᾶν γιὰ τὴν πνευματικὴν τους καλλιέργεια. Καλλιέργησαν τὴν πίστι, τὴν ἀγάπην, τὴν εὐσέβεια καὶ κάθε ἄλλη ἀρετὴ. Ἡ καρποφορία ἦταν πλούσια. Ἀπόδειξις καὶ τὰ μαρτύρια τῶν Χριστιανῶν. Γιὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ ὑπέστησαν τὰ πρὸς φόβερὰ μαρτύρια σιὰ πρῶτα Χριστιανικὰ χρόνια. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἴδιοι οἱ γεωργοὶ ἀφοῦ ἔδωσαν τὸ πᾶν σιὸν πολινίό τους, σιὸν τέλος ἔδωσαν καὶ τὴν ἴδιαν τὴν ζωὴν τους. Ἔτσι εἶναι. «Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων». (Ἰωάν. 10. 11).

Οἱ γεωργοὶ αὐτοὶ ἐπάρχουν μέχρι καὶ σήμερον. Εἶναι οἱ Ἐπίσκοποι καὶ οἱ ἱερεῖς. Γεωργοὶ οἱ Ἐπίσκοποι σιὸν ἀμπέλι τους, τὴν ἐπισκοπὴν καὶ οἱ ἱερεῖς σιὸν δικὸν τους ἀμπέλι, τὴν ἐκκλησίαν. Δὲν εἶναι κορυφὸν διὰ μερικοὺς

ἀπὸ τοὺς γεωργούς αὐτοὺς ἐφάνησαν κακοὶ γεωργοί, ἀλλὰ οἱ περισσότεροι ἀπεδείχθησαν καλοὶ. Μερικὰ τοὺς ἡ πνευματικὴ καλλιέργεια καὶ ἡ καρποφορία τῶν ποιμενομένων. Μὲ τὸ κήρυγμα, εἰς νοσητεῖες, τὴν ἐξομολόγησι συνέβαλαν καὶ συμβάλλουν πάντοτε σιὴν πνευματικὴν προκοπὴν τῶν Χριστιανῶν. Ἀπὸ τὸ ἀμπέλι αὐτῶν τῶν φιλοτίμων γεωργῶν ὁ Θεὸς τρυφᾷ πλουσίους καρπούς. Εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη, ἡ μακροθυμία, ἡ ἀνεξικακία, ἡ πραότης, ἡ εὐγένεια, ἡ φιλαλήθεια, ἡ ἀγνότης, ἡ σωφροσύνη, ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἀγάπη καὶ ἄλλες πολλὰς ἀρετές. «Ὅλες αὐτὲς οἱ ἀρετὲς εἶναι οἱ καρποὶ ποὺ καρποφορεῖ τὸ ἀμπέλι τοῦ Θεοῦ, ἡ Ἐκκλησία, μὲ τοὺς πιστοὺς καὶ ἐργατικούς γεωργούς.

Εἰδικώτερα γεωργοὶ θὰ μπορούσαν νὰ χαρακτηρισθοῦν καὶ οἱ ἐξῆς:

Οἱ γονεῖς. Γεωργοὶ σιὸν μικρὸν τοὺς ἀμπέλι, τὴν οἰκογένειαν. Δὲν εἶναι μικρὴ ἡ ἐδύνη τοῦ πατέρα καὶ τῆς μητέρας. Εἶναι σωσιὸν αὐτὸ ποὺ εἶπαν γιὰ τὴν μητέρα: «Ἡ μητέρα ποὺ κουνάει τὴν κούνια, κουνάει τὴν τύχην τῆς ἀνθρωπότητος». Ἀπὸ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα ἐξαρτᾶται θασινὰ ἡ καλὴ ἡ κακὴ ἐξέλιξις τῶν παιδιῶν. «Ἀν σιὴν ἱστορίαν ἔχουμε ἕνα Χρονόστομον εἶναι γιὰ τὴν πρῶτην ἔχουμε μιὰ Ἀνθοῦσα. Τὶ καρπούς, λοιπόν, θὰ πάρῃ ὁ Θεὸς ἀπὸ ἕνα ἀμπέλι, ἀπὸ μιὰ οἰκογένειαν ποὺ οἱ γονεῖς εἶναι ἀδιάφοροι, ὀκνηροὶ καὶ τὸ χειρότερον ἀσεβεῖς καὶ κακοί;

Οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ καθηγηταί. Καὶ αὐτοὶ εἶναι γεωργοί. Ἀμπέλι τους οἱ μαθηταὶ καὶ οἱ μαθήτριες. Δὲν εἶναι μόνον ἡ γνώσις γιὰ τὴν ὁποία πρέπει νὰ ἐνδιαφέρονται. Εἶναι καὶ τὸ ἥθος. Πρῶτα τὸ ἥθος. Γνώσεις εἶχε καὶ ὁ Χίτλερ. Γνώσεις εἶχε καὶ ὁ Στάλιν. Τὶ καλὸν θυμὸν εἶδε ἀπὸ αὐτοὺς ὁ κόσμος; Ποιὰ ἦταν ἡ καρποφορία τους; Ἀν θέλουμε νὰ ἔχουμε μαθητὰς καλοὺς, πρῶτα πρέπει νὰ ἔχουμε διδασκάλους καὶ καθηγητὰς καλοὺς. Ἀν θέλουμε νὰ ἔχουμε νέους μεγάλους Ἀλέξανδρους, πρέπει νὰ φροντίσουμε νὰ ἀποκτησομε σιὸν ἀμπέλι τῶν Σχολείων γεωργὸς σάν τὸν Ἀριστοτέλην.

Οἱ κατηχηταί. Γεωργοὶ εἶναι καὶ οἱ κατηχηταὶ καὶ οἱ κατηχήτριες. Γεωργοὶ σιὸν ἀμπέλι τους, τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον. Ὁ Θεὸς τοὺς ἀναθέτει τὴν ἀποστολὴν τους ἀ-

Τὸ διήγημά μας

Ὁ χαρένος ποῦ βρέθηκε

Κουρασμένοι καὶ γεμάτοι ἀνησυχία γύρισαν οἱ τρεῖς ξένοι ὀρειβάτες στὸ χωριὸ χωρὶς τὸν τέταρτο τῆς παρέας τους. Κι' ἡ ἀνησυχία τους μεγάλωσε ὅταν ἔμαθαν πὼς δὲν φάνηκε στὸ χωριό. Τί εἶχε συμβῆ ἀραγε; Γιά μιὰ στιγμή ξέκοψε ἀπὸ κοντά τους κι' ὅταν προσπάθησαν νὰ τὸν βροῦν, μάταια προσπάθησαν. Εἶχε γίνει ἀφαντος.

Κάσμος πολὺς μαζεύτηκε στὴν πλατεῖα τοῦ χωριοῦ, ὅταν μαθεύτηκε τὸ νέο. Οἱ ὀρειβάτες μὲ προθυμία ἀπαντοῦσαν στὶς ἐρωτήσεις τῶν χωρικῶν, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ἐντοπίσουν τὸν πιθανὸ χῶρο, ὅπου ἴσως ἦταν ὁ φίλος τους. Περαιστικὸς ἀπὸ κεῖ μπήκε στὴ

συζήτησι κι' ὁ γιατρός. Τοὺς ἔκαμε μερικές ἐρωτήσεις καί, ἀφ' οὗ κατατοπίστηκε, κοίταξε πρὸς τὸ βουνὸ κι' εἶπε:

— "Ἐπείσε πυκνὴ ὁμίχλη καὶ τὸ σούρουπο πάνω στὸ βουνό. Ὅποιος πάη θὰ θρασυδιαστῇ ἐκεῖ καὶ θὰ δυσκολευτῇ νὰ γυρίσῃ. Ἄν ὅμως ὁ ἄερος ποῦ χάθηκε μείνῃ μόνος ἐκεῖ πάνω καὶ ἴσως καὶ χτυπημένος, δὲν γλυτώνει μέχρι τὸ πρωί. Ποῖ οἱ θέλουν νὰρθουν μαζί μου;

— "Εμεῖς, εἶπαν, δυὸ παλληκάρια.

— "Ἐμπρὸς ντυθῆτε καλά, πάρετε κι' ὅ,τι χρειάζεται, καὶ ὁ Θεὸς βοηθός.

Πήγαν στὰ σπίτια τους καὶ γύρισαν σὲ

τῇ. Αὐτοὺς τοὺς ἐμπιστεύεται γιὰ νὰ τὸ καλλιεργήσουν ουστηματικά μὲ σκοπὸ νὰ καρποφορήσῃ πλούσια. Γιατὶ ἀπὸ τὸ ἀμπέλι τους αὐτὸ ὁ οἰκοδεσπότης τῆς παραβολῆς θὰ ζητήσῃ καρποὺς ὀρειῶν. Ἀλλοίμονο σὸν κατηχητὴ καὶ κατηχήτρια ποὺ τὰ κατηχητόπαιδα δὲν ἔχουν νὰ παρουσιάσουν καμμιὰ ὀρειή. Θὰ χαρακτηρισθοῦν γεωργοὶ κακοὶ καὶ ὄχι καλοὶ.

Οἱ ἀξιώματικοί. Ἀνθ' αὐτῶν ἦσαν ἔξω ἀπὸ τὸ θέμα ἂν θὰ λέγαμε ὅτι καὶ οἱ ἀξιώματικοὶ εἶναι γεωργοί. Γεωργοὶ στὸ ἀμπέλι τους, τοὺς σιρατιώτας. Ὁ λοχαγὸς στὸ λόχο του. Ὁ ταγματάρχης στὸ τάγμα του. Ὁ συνταγματάρχης στὸ σύνταγμα του. Ὁ μέραρχος στὴ μεραρχία του. Εἶναι πολλοὶ οἱ σιρατιῶτες ποὺ ἐπέστρεψαν σὲ οἴκια τους ἄλλοι ἄνθρωποι. Καλοὶ καὶ φρόνιμοι. Κι' αὐτὸ ὀφείλεται σὲ ἀξιώματικούς εὐσεβεῖς καὶ καλοὺς. Γεωργὸς καλὸς μέσα στὸ σιρατὶ ὑπῆρξε καὶ ὁ ἅγιος Δημήτριος. Γεωργὸς ποὺ δὲν ἄφηνε νὰ περᾶσῃ ἡμέρα χωρὶς νὰ δδηγῇ ἕνα σιρατιῶτη στὸ Χριστό. Τέτοιοι γεωργοὶ πρέπει νὰ γίνωνν ὅλοι οἱ ἀξιώματικοὶ μας. Γεωργοὶ καλοὶ. Γιατὶ καὶ ἀπὸ αὐτοὺς θὰ ζητήσῃ ὁ οἰκοδεσπότης τῆς παραβολῆς τοὺς καρποὺς. Καὶ ἀλλοίμονο καὶ σ' αὐτοὺς ἂν δὲν ἔχουν νὰ παρουσιάσουν τίποτε.

Γεωργός, τέλος, εἶναι καὶ ὁ καθένας μας στὸ ἀμπέλι του ποὺ λέγεται ψυχὴ. Μιὰ ψυχὴ ποὺ πρέπει νὰ τὴν προσέξουμε περισσό-

τερο ἀπὸ τὸ σῶμα, περισσότερο ἀπὸ τὰ φροῦματα, τοὺς καλλωπισμοὺς καὶ τὰ φαγητά. Πρῶτα τὴν ψυχὴ κι' ὕστερα τὸ σῶμα. Πρῶτα τὴν ψυχὴ κι' ὕστερα ἄλλα κέρδη. «Τί ὠφελήσει ἄνθρωπον ἂν κερδίσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ»; (Μάρκ. 8,36). Τὴν ψυχὴ μας σὰν τὰ μάτια μας. Νὰ τὴν καλλιεργήσουμε, ὅπως τὸ θέλει ὁ Θεός, γιὰ νὰ ἀποδειχθοῦμε γεωργοὶ καλοὶ καὶ ὄχι κακοί.

Ἀγαπητὴ ἀναγνώστα,

Εἶσαι καὶ σὺ ἕνας γεωργός. Ἄν εἶσαι πατέρας ἢ μητέρα εἶσαι γεωργός σὲ παιδιὰ σου. Ἄν εἶσαι διδάσκαλος ἢ καθηγητὴς εἶσαι γεωργός στοὺς μαθητὰς σου. Ἄν εἶσαι κατηχητὴς ἢ κατηχήτρια εἶσαι γεωργός σὲ κατηχητόπουλά σου. Ἄν εἶσαι ἀξιώματικός εἶσαι γεωργός στοὺς σιρατιῶτας σου. Κι' ἂν δὲν εἶσαι τίποτε ἀπὸ τὰ παραπάνω πάλι εἶσαι γεωργός. Γεωργός σὲ τὴν ψυχὴ σου. Εἶσαι, λοιπόν, γεωργός. Ἀλλὰ τί γεωργός εἶσαι; Καλὸς ἢ κακός; Ἄν καλὸς χαρὰ σὲ σένα. Ὅταν θὰ ἔρθῃ ὁ Κύριος τοῦ νᾶμπελῶνος κατὰ τὴν δευτέρα του παρουσία θὰ σὲ πάρῃ μαζί του σὲ τὴν αἰῶνα βασιλεία του. Ἄν ὅμως εἶσαι κακὸς γεωργός τότε ἀλλοίμονον. Τὸ τέλος σου θὰ εἶναι τὸ ἴδιο μὲ τὸ τέλος τῶν γεωργῶν τῆς παραβολῆς. Ἀλλὰ ἐγὼ δὲν σοῦ εὐχομαι τὸ δεύτερο. Τὸ πρῶτο σοῦ εὐχομαι. Καὶ σοῦ τὸ εὐχομαι μὲ δλῆ μου τὴν καρδιά.

Ἀρχιμ. Γεράσιος Ἱ. Ραπτόπουλος

λίγο μ' ὅλα τὰ ἀπαραιτήτητα.

— Θὰ θέλαμε καὶ ἐμεῖς νὰ ρθούμε, ἀλλὰ εἴμαστε κατὰκαipoι, δῆλωσαν συγκινημένοι οἱ τρεῖς ξένοι ὀρειβάτες.

— Ἐσεῖς ξεκουραστήτε τώρα. Ἄλλως τε εἴστε ξένοι καὶ δὲν ξέρετε τὰ κατοπτότια.

Ἐκείνων τὸ σταυρὸ τους καὶ ξεκίνησαν. Οἱ τρεῖς ξένοι θαύμασαν τὸ θάρρος τους καὶ πρὸ παντὸς τοῦ γιαιτροῦ. Τὸ σκοτάδι ἄρχισε νὰ πέφτῃ ἐπικίνδυνα κι' οἱ τρεῖς ἥρωες χάθηκαν μέσα στὸ ἀφιλόξενο βουνό. Παρ' ὅλη τὴν ἐμπειρία τους στὴν ὀρειβάσῃ καὶ τὴν γνώση τους στὰ περάσιμα, διέτρεχαν μεγάλο κίνδυνο.

— Ἄπ' ὅ,τι κατάλαβα, πρέπει νὰ τραβήξουμε κατὰ τὸ Σταυρό. Δὲν θὰ εἶναι μακριὰ ἀπ' τὸ σημεῖο, ποὺ τὸν ἔχασαν οἱ σύντροφοί του.

Περπατοῦσαν σχεδὸν μὲ κλειστὰ μάτια, ἀφοῦ ἡ ὁμίχλη ἦταν ἀδισιπέραστη καὶ μόνο ἀπὸ γνωστὰ σημάδια καταλάβαιναν ποὺ πηγαιναν. Ὅταν ἔφτασαν στὸ σημεῖο ποὺ πίστευαν ὅτι θὰ τὸν εὕρισκαν ἄρχισαν νὰ φωνάζουν. Τίποτε, καμμιὰ ἀπάντησι. Ἀφοῦ περιπλανήθηκαν ἐπὶ ἄρκετὸ διάστημα, εἶπε ὁ γιαιτρός.

— Ἐδῶ κοντὰ εἶναι τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Πάμε γιὰ λίγο νὰ ξαποστάσουμε.

Δὲν ἄργησαν νὰ τὸ βροῦνε. Μὲ ἐκπληξί τους διεπίστωσαν, πὼς ἓνα ἄχνὸ φῶς ἔδγαίνε ἀπ' τὰ μικρά του παράθυρα.

— Περίεργο! Ποιὸς νὰ ἔδγαψε τὰ καντήλια ἐκεῖ μέσα; ἀναιρωπήθηκαν.

Ταυτόχρονα ἓνα φῶς ἐλπίδας ἔδγαψε στὴν καρδίαν τους. Μήπως ἔτσι γρήγορα καὶ μ' ἐπιτυχία θὰ ἔλγῃ ἡ ἀπαστολή τους; Πλησίασαν καὶ ἀνοῖξαν σιγὰ τὴν μικρὴ πορτοῦλα. Ἐῖνα βογγητὸ τούς ὑποδέχθηκε. Ἀναψαν τὰ δυνατὰ φακὸ τους κι' ἓνα σῶμα ἀνθρώπινο φάνηκε στὸ κυκλικὸ φῶς του. Ἐτρεξαν καὶ τὸν ἀναισθήσαν.

— Εὐχαριστῶ, ψιθύρισε, ἐνῶ ὁ πόνος ἦταν ζωγραφισμένος στὸ πρόσωπό του. Ἐῖχα χάσει κάθε ἐλπίδα. Δὲν θάντεχα ὡς τὸ πρῶτ'. Ἐῖχα σε πολὺ αἶμα ἀπ' τὴν πληγὴ μου.

Δὲν ἄργησε ὁ γιαιτρός νὰ τὸν τακτοποιήσῃ, ὅπως ἔπρεπε. Καυτηρίασε τὴν πληγὴν, ἀφοῦ τὴν καθάρισε, ἔδγαλε αἰμοστατικὸ καὶ τὴν ἔδγασε μὲ ἐπιδέσμοις. Ὑστερα ἀπλώσαν

σὲ μιὰ γωνιὰ τὰ πανωφόρια τους καὶ τὸν ξάπλωσαν. Δὲν ἄργησε νὰ κοιμηθῇ καθὼς ἦταν ταλαιπωρημένος ἀπ' τὸ πῆσιμό του καὶ τὴν κούρασι τῆς ἡμέρας.

— Εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸν κουβαλήσουμε μὲ ἀσφάλεια αὐτὴ τὴν ὥρα. Τὸ πρῶτ' ἂν κάνομε ἓνα αὐτοσχέδιο φορεῖο καὶ θὰ τὸν πάμε κάτω. Εἶναι μεσάνυχτα περίπου ἔ; Ὑπνος καθὼς καταλαβαίνετε δὲν γίνεται μῆσ' στὸ κρῦο καὶ χωρὶς σκεπάσιματα. Ἀς ἐκμεταλλευθούμε λοιπὸν τὴν εὐκαιρία, ποὺ μᾶς δίνεται νὰ ἀγρυπνήσουμε μὲ προσευχή, εἶπε ὁ γιαιτρός.

Οἱ ἄλλοι συμφώνησαν. Ὁ γιαιτρός ἀνακάλυψε πὼς τὸ ἐκκλησάκι διέθετε μερικὰ λειτουργικὰ βιβλία. Καὶ κάτω στὸ λιγοστὸ φῶς τῆς καθήλας ἄρχισε μιὰ κατασκευτικὴ προσευχὴ μέχρι τὸ πρῶτ'.

Σὰν ξύπνησε ὁ πληγωμένος ἄκουσε τὴν ἀπαλὴ μελωδίαν. Νόμισε πὼς ὄνειρεύονταν, μὰ ὁ πόνος τῆς ραχοκοκκαλίας του ποὺ χτυπήθηκε ἀπ' τὴν πτώσι του τὸν θύεισε, πὼς ἦταν πραγματικότητα. Τοῦ ἦταν ἀδύνατο νὰ προσδιορίσῃ τὸ μέγεθος τῆς εὐχαριστήσεως, ποὺ ἔνοιωθε λαμβάνοντας μέρος ἔστω καὶ παθητικὰ σ' αὐτὴ τὴν πρωτοφανή γι' αὐτὸν λατρευτικὴ πανδαισία. Ἡ φωνὴ τοῦ γιαιτροῦ μόλις ποὺ ἀκούγονταν, καθαρὴ ὅμως καὶ τὰ λόγια ξεκάθαρα σὰν δροσιστικαὶς μπαίνανε στὴν ψυχὴ του.

Τὸ ὀρθρινὸ φῶς τοὺς βρῆκε ἀγρυπνοὺς καὶ προσευχομένους. Ἦταν ὅμως ὥρα πιά γιὰ ἀναχώρησι.

— Παιδιά, εἶπε πρόσχαρα ὁ γιαιτρός, κόψτε μερικὰ κλαδιά γιὰ φορεῖο. Σὲ λίγο φεύγουμε. Τὸ φῶς τῆς αὐγῆς εἶναι ἄρκετὸ γιὰ νὰ κινηθούμε μέσα στὴν ὁμίχλη.

Χαιροῦντο στὸν ξαπλωμένο τραυματία καὶ τὸν πλησίασε.

— Κοιμήθηκες καθόλου, ἀδελφέ μου; ρώτησε μὲ ἐνδιαφέρον. Πὼς νοιώθεις τώρα;

— Καλύτερα... Εὐχαριστῶ, γιαιτρέ, εἶστε πραγματικὰ ὁ σωτήρας μου.

— Αὐτὸ τὸ φτωχὸ ἐκκλησάκι σὲ ἔσωσε. Ἦ εὐλάβεια μερικῶν ἀνθρώπων ποὺ τῶχτισαν ἀθελά τους τὸ κατέστησε καταφύγιο ἐνὸς χαμένου ὀρειβάτου.

— Εἶναι πραγματικὰ ἓνα θαῦμα ἡ σωτηρία μου, ψιθύρισε ὁ νέος.

— Φαίνεται πὼς ὁ Θεὸς σὲ ἀγαπάει, δῆ-

ΟΙ ΚΑΛΩΣ ΑΘΛΗΣΑΝΤΕΣ

Η ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΛΗ ΦΩΤΟΣ ΚΑΙ ΣΚΟΤΟΥΣ

Ἡ κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μας νίκη

Ὅσον πλησιάζει τις τοὺς συνανθρώπους του, τόσο διαπιστώνει τὴν χλιαρότητα πῶν πνευματικῶν διαφορόντων των. Εἶναι δύσκολον νὰ θυθομετρήσωμεν τὴν πνευματικότητα τοῦ πλησίον, διότι ὁ ἑσωτερικὸς κόσμος εἶναι ἀφανής. Ὡς τόσο ὅμως δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν τοὺς ἀνθρώπους βασιζόμενοι εἰς τὰς ἐκδηλώσεις των, αἱ ὁποῖαι ἀποκαλύπτουν τὸ ὕψος τῆς διώσεως τῶν ἀληθειῶν.

Εἶναι μέγα ἐπίτευγμα τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν κατορθώῃ νὰ ὑποτάσῃ τὰς ἀδυναμίας του εἰς τὴν δύναμιν τῆς ἀρετῆς καὶ ὅταν τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἐπιδιώξεις του τὰς φωτίζουν

λωσῃ ὁ γιατρός.

— Ἐμένα; Γιατὶ νὰ μ' ἀγαπήσῃ; Ἐγὼ ποτέ μου, δὲν τὸν ἔδωσα σημασίαν. Ἀντίθετα μὲ κάθε τῆρι, μὲ τὰ λόγια μου, τὸ φέροσμά μου, τὰ ρούχα μου καὶ τὴν ἐξωτερικὴν μου ἐμφάνισιν προκαλοῦσα τὸ Θεὸ καὶ τοὺς ἀνθρώπους του.

— Φαίνεται ὅμως πῶς ὥς τώρα δὲν σοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ ἐκτιμήσῃς σωστὰ τὰ πράγματα.

— Ναί, εἶναι ἀλήθεια αὐτὸ ποὺ λέτε. Ἀλλὰ σεῖς πῶς μπορέσατε νὰ ὁλοκληρωθῇτε σὲ τόσο μικρῇ ἡλικίᾳ καὶ μάλιστα ὄντας ἐπιστήμονας;

— Ὁ Θεὸς μᾶς δίνει πολλές εὐκαιρίες. Μιὰ ἀπ' αὐτὰς ἐκμεταλλεύθηκα κι' ἐγώ.

— Καὶ τί κερδίζετε ἀπ' αὐτὴ πῇ ζωῇ ποὺ κάνετε;

— Πῶς νὰ σοῦ ἐξηγήσω; Χρειάζεται χρόνος καὶ κατάλληλη διέθεσις ἀπὸ μέρους σου.

— Ποτέ δὲν ἦμουν πρὸ διατεθειμένος νὰ ἀκούσω γιὰ τὸ Θεό.

— Πιστεύεις λοιπὸν σ' Αὐτόν ὁλόψυχα;

— Πιστεύω. Σήμερα μοῦ ἀποκαλύφθηκε ἐδῶ μέσα στὸ μικρὸ ἐκκλησάκι.

— Τότε τὰ πράγματα εἶναι εὐκόλα. Ὑπάρχει ἡ βάσις ἀπ' τὴν ὁποία θὰ ξεκινήσῃς. Κοίταξε βαθειὰ μέσα σου, κάνε αὐτοκριτικὴν, ἐξαγόρευσε αὐτὰ ποὺ δὲν πρέπει νὰ παραμείνουν στὴν ψυχὴ σου, ποὺ σὺν βαρύδιαν σὲ

αἱ ἀκτίνες τοῦ ἀνεσπέρου φωτός. Ἡ ὑπόταγὴ αὐτῇ θεωρεῖται ἡ πρώτη καὶ ἀρίστη νίκη, διότι εἶναι μία νίκη τοῦ ἑαυτοῦ μας.

Τὸ ἐρώτημα τὸ ὁποῖον θέτει ἐνώπιόν του ὁ ἄνθρωπος εἶναι πάντοτε, καὶ δι' ὅλους, τὸ αὐτό. Πῶς δηλαδὴ θὰ ἐπιτύχῃ νὰ νικήσῃ τὸν ἑαυτόν του. Ὡς πρῶτον στάδιον ἀπαντήσεως εἶναι ἡ ὑποδοχὴ τῶν πνευματικῶν μηνυμάτων τῶν ἀποστελλομένων ἀπὸ τὸν Θεόν καὶ ἡ ἀποδοχὴ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἱστορία μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ἔγινεν εὐπρόσδεκτος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ αἱ διαπιστώσεις ὁδηγοῦν, εἰς τὴν βεβαιότητα ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν ἀφήνουν τὸ εὐαγγελικὸν φῶς νὰ ἐπηρεάσῃ τὰς καρδίας καὶ νὰ τὰς μεταβάλῃ εἰς γόνιμον ἔδαφος

κρατοῦν δεμένον μὲ τὴ γῇ καὶ καθαρὸς, μὲ πίστι καὶ ἀγνὴ διάθεσιν, δάλε τὸ Θεὸ μέσα σου.

— Αὐτὸ θὰ τὸ κάνω. Μετὰ;

— Δώσε αὐτὴ σ' αὐτὰ ποὺ θὰ πῇ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ μπές στὴν παράταξι τῶν πιστῶν τοῦ Χριστοῦ. Τότε θὰ νοιώσῃς τὴ νοιώθω κι' ἐγὼ καὶ θὰ μὲ δικαιώσῃς.

— Θὰ τὸ κάνω, γιατρέ, δὴλῶσε κατηγορηματικά.

Σὲ λίγο οἱ ἀχθοφόροι τῆς ἀγάπης κουβαλοῦσαν τὸν γεμειοφόρο καὶ μακρυμύλλη νέο στὸ χωριό. Τοὺς ὑποδέχθησαν ὅλοι στὸ χωριὸ καὶ πρὸ παντὸς οἱ πρεῖς φίλοι του μαζί μὲ τὸν πατέρα του, ποὺ κατέφθασε μὲ μιὰ πολυτελὴ λιμουζίνα στὸ χωριό, ἀνήσυχος γιὰ τὸ γιό του.

Τὸν ἔβαλαν στὸ πίσω κάθισμα ξαπλωμένο, ἐνῶ μὲ συγκίνησι ἀποχαιρετοῦσε τοὺς σωτήρες του.

— Γιατρέ, βρίσκομαι στὸ μεγαλύτερο σταθμὸ τῆς ζωῆς μου. Δὲν θὰ σὲ ξεχάσω ποτέ. Μόλις γίνω καλὰ θάμαι πάλι κοντὰ σου. Ἐσὺ θὰ γίνῃς ὁ πνευματικὸς ὁδηγός μου.

— Τί ὠραῖο πράγμα νὰ σὲ ἀνακαλύπτουν οἱ ἄνθρωποι, Θεέ μου, προσευχήθηκε ὁ γιατρός, καθὼς ἔβλεπε τὴν κούρσα νὰ φεύγῃ.

Σάββας Ν. Σανθόπουλος

πρὸς καρποφορίαν.

Ἐνας ἱεροκήρυξ εἰς ὁμιλίαν τοῦ ἐχαράκτῃρισε τοὺς συγχρόνους Χριστιανούς ὡς μίαν «έτικέτταν με στεγνωμένην κόλλαν» χωρὶς νὰ ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ ἐπιδράσουν εἰς τοὺς συνανθρώπους των. Δὲν ἔχει ἄδικον. Διότι ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει δεχθῇ ἐντὸς τοῦ ὁλοκληρωτικὰ τὸν Χριστὸν καὶ δὲν ἐνεργεῖ, οὔτε σκέπτεται ὅπως θέλῃ ὁ Χριστὸς, εἶναι ἀδύνατον νὰ παρουσιάσῃ πνευματικὴν καρποφορίαν. Πέραν αὐτῆς τῆς καρποφορίας πρέπει νὰ ἀκτινοβολῇ ἡ πεποίθησις ὅτι ἀναμένει τὸν ἀπαδὸν τοῦ Χριστοῦ ἢ αἰώνιος ζωὴ εἰς μίαν ἀέσπερον δόξαν.

Ἔτσι ἀντιμετώπισαν τὸ θέμα τῆς ἐν Χριστῷ καρποφορίας οἱ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ. Ἄν παρακολουθήσωμεν τὰ δῆματά τους θὰ βεβαιωθῶμεν ὅτι ἡ ὑποταγὴ τοῦ ἀνθρώπινου θελήματος εἰς τὸ θεῖον θέλημα εἶναι ἡ μοναδικὴ προϋπόθεσις νίκης, θριάμβου, καρποφορίας πνευματικῆς, χαρὰς καὶ ψυχικῆς γαλήνης.

Ἐνας ἀθλητὴς τῆς πίστεως, ὁ ὁποῖος ἠγωνίσθη νὰ νικήσῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ νὰ ζήσῃ ὅπως ὁ Χριστὸς διδάσκει, εἶναι ὁ τιμώμενος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τὴν 25ην. Νοεμβρίου ἅγιος Μεγαλομάρτυς ΜΕΡΚΟΥΡΙΟΣ.

Ἡ περίοδος τῆς δράσεως τοῦ ἁγίου Μερκούριου χαρακτηρίζεται ὡς ἐποχὴ ἡρωϊκῶν ἀγῶνων τῶν Χριστιανῶν κατὰ τῆς εἰδωλολατρίας. Εἶναι ἡ ἐποχὴ τῶν διωγμῶν τοὺς ὁποίους διέταξαν οἱ Ρωμαῖοι αὐτοκράτορες Δέκιος καὶ Οὐαλεριανὸς (249 - 259). Κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ὁ νεαρὸς Μερκούριος δέχεται τὴν χριστιανικὴν ἐπίδρασιν. Ἐνθουσιάζεται ἀπὸ τὰς εἰλικρινεῖς δραστηριότητας τῶν Χριστιανῶν μαρτύρων καὶ ἀπὸ τὴν ἀνωτερότητα τοῦ ἡθους τῶν Χριστιανῶν στρατιωτῶν, διότι ὁ Μερκούριος ὑπηρετεῖ ὡς στρατιωτικὸς εἰς τὸν στρατὸν τῶν Μαρτησίων. Κατὰ τοὺς συναξαριστάς ὁ Μερκούριος ἦτο ὥρατος, ὑψηλὸς καὶ εὐφυής. Ἐτιμᾶτο ἀπὸ ὅλους τοὺς συναδέλφους του. Διεκρίθη διὰ τὰς πολλὰς ἀνδραγαθίας του κατὰ τὰς διαφόρους στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις ἀναγορευθεὶς ἀρχιστράτηγος. Ὁ λαὸς τὸν ἐπεφῆμι εἰς πᾶσαν ἐμφάνισίν του. Ἰδιαιτέρως ἐτίμων τὸν Μερκούριον οἱ Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι προσεπάθον νὰ τὸν διατηρήσουν ἐν

τῇ πίστει.

Ὁ Μερκούριος εἰργάζετο μετὰ ζήλου πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις. Πτωχοί, ἀδύναμοι εὑρίσκαν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀρχιστρατήγου τὸν συνετὸν φίλον καὶ εἰλικρινῆ προστάτην. Ἀπετέλει τὸν ἐνσαρκωτὴν τῶν ἰδανικῶν τῆς ἐποχῆς του. Πολλοὶ νέοι ἐπεθύμουν νὰ τὸν μιμηθοῦν. Ὁ γενναῖος στρατιώτης ἐζήτει εὐκαιρίας νὰ δείξῃ τὴν ἀφοσίωσίν του εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν.

Ὅταν ὁ βασιλεὺς ἐκάλεσεν εἰς συμβούλιον τοὺς ἀξιωματοὺς τοῦ Μερκούριου δὲν παρουσιάσθη εἰς αὐτό. Τὴν ἐπαμένειν ὁ βασιλεὺς τὸν ἐκάλεσε νὰ μεταβῇ εἰς τὸν εἰδωλολατρικὸν ναὸν διὰ νὰ θυσιάσῃ εἰς τὴν θεὸν Ἄρτεμιν, διότι ἐχθρὸς τοῦ Μερκούριου κατήγγειλεν ὅτι οὗτος ἦτο ὁπαδὸς τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ βασιλεὺς προσεπρόσθεσε κατ' ἀρχὰς νὰ τοῦ ἀλλάξῃ πεποιθήσεις, ἀλλ' εἰς μάτην ἐκαπίασεν. Ὁ Μερκούριος ἔμεινε σταθερὸς εἰς τὴν πίστιν. Τοῦ ἐπέβαλε φρικτὰ βασανιστήρια, ἀλλὰ πάντα τὰ ἐδέχθη χαίρων, διότι ὑπέφερεν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ. Ἀπαντᾷ θαρραλέως πρὸς τὰς ἐπιτιμήσεις τοῦ αὐτοκράτορος. Ἡ σταθερότης αὐτῆ αὐξάνει τὴν ἀγάπην τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ καὶ ἐνισχύει τὸν ἀγῶνα τῶν Χριστιανῶν ἐναντίον τῆς εἰδωλολατρίας.

Ἐλπίζων ὁ βασιλεὺς μεταβολὴν τινὰ ἐνέκλεισεν εἰς φυλακὴν τὸν Μερκούριον. Ἐκεῖ ὁλοκλιτῶς προσηύχετο εἰς τὸν Κύριον. Τότε διατάσσει νὰ τὸν μαστιγώσουν καὶ νὰ τοῦ προξενήσουν πληγὰς εἰς τὸ σῶμα. Καὶ πάλιν διεφεύσθησαν αἱ προσδοκίαι του, διότι ὁ Μερκούριος περισσότερον ἀφωσώθη εἰς τὸν Θεόν, ἔμεινε ἀλύγιστος καὶ ἀκλόνητος εἰς τὰς πεποιθήσεις του. Εἶναι γεγονός ὅτι ὅταν ὁ πιστὸς διώκεται διὰ τὴν ἀληθινὴν πίστιν, τότε θερμαίνεται περισσότερον ὁ ζήλος, διὰ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν. Ἄλλως τε ὅλοι τὸ ἔχομεν διαπιστώσει ὅτι μένομεν ἀδρανεῖς, διότι δὲν ἀντιμεταπίζομεν ἐμπόδια εἰς τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν, δὲ εἰς οὐδεμίαν θυσίαν καλούμεθα νὰ ὑποβληθῶμεν.

Ἡ δύναμις τῶν ἀγωνιστῶν τῆς πίστεως

Οἱ πιστοὶ ὀφείλουν νὰ γνωρίζουν ὅτι οἵαδήποτε καὶ ἂν εἶναι τὰ προβλήματα τῶν, οἱ

Κοινωνικά θέματα

ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ

5. Τὸ κακὸν ἔντυπον

Εἶναι γνωστὸν διὰ τὰ παιδιά μας καὶ εἰς ἀνώριμον ἡλικίαν ἔχουν παραφορτωθῇ μὲ ποικίλα μαθήματα ὑπὸ τὴν παρώθησιν τοῦ ἄγγελου πρὸς αὐθιανὴν ἀντιμετώπισιν τῆς ζωῆς, ἢ ἐξ ἀπομιμήσεως. Ἐκτὸς τῶν γνώσεων τὰς ὁποίας διὰ τοῦ προγράμματος τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἑθνικῆς Παιδείας καλεῖται νὰ προσλάβῃ ὁ μαθητὴς ἢ ἡ μαθήτρια καὶ νὰ φανῇ συνεπὴς πρὸς τὰς ἀμέσους ὑποχρεώσεις του, προστίθενται καὶ ξέναι γλώσσαι, μουσικὴ, ρυθμικὴ, μπαλέτο, φροντιστήρια, καθιερωμένα κοσμικὰ «πάρτιν» νεολαίας ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Καὶ ταῦτα μὲν ἀδιάβλητα ὄντα, ἀπλῶς καταπονοῦν τὸ μυαλὸ τοῦ παιδιοῦ, ἐνταχθέντα εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν συγχρόνων ἀπαιτήσεων, διὰ νὰ πολλαπλασιάζονται αἱ νευρολογικαὶ κλινικαί. Ἡ ἀναγκαστικὴ ὅμως καταπόνησις τοῦ

παιδιοῦ ἔγινεν ἐκμεταλλεύσιμος εὐκαιρία τῶν ἐμπόρων τῆς πέντας διὰ τὰ ψυχαγωγήσασιν μὲ τὰς προσφορὰς των. Οὕτω τίθενται εἰς κυκλοφορίαν ἔντυπα μὲ περιεχόμενον ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τῶν παιδιῶν, φαντασιόπληκτον, ψευδές, παραδοξολόγον, παράλογον, ἀνόητον, ἀφ' ἑνός· ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ τὸ σπουδαιότερον, σκανδαλοθηρικόν, σκανδαλώδες, διεγερτικὸν τῶν αἰσθησιακῶν ἐπιθυμιῶν τὰς ὁποίας προώρως ἀφυπνίζουσιν, ἡδονικὸν διὰ τὰς αἰσθήσεις τῶν ἀναπαύσιμων παιδιῶν καὶ τῶν ἀκρίτων ἐφήδων μὲ συνέπειαν τὴν ἀποθλάκωσιν των ἢ τὴν πτώσιν των εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν πονηρῶν «ἐξυπνάκηδων». Ἐπόμενον διὰ κατέρχεται καὶ ἡ σιάνη τῆς σοβαρᾶς ἐπιδόσεως τῶν μαθητῶν, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀνάγκην φροντιστηριακῶν ἐνέσεων καὶ ἐπιπροσθέτου δαπ-

πόνοι των καὶ αἱ θλίψεις των εὐρίσκουν τὴν λύσιν των εἰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ὁ Χριστὸς ἔδειξε τὴν ἀγάπην του πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα διὰ τῆς θεραπείας ἀσθενῶν, τῆς ἀνοσιστάσεως νεκρῶν, τῆς συγχωρήσεως τῶν ἀμαρτιῶν, τοῦ ἐλέγχου τῶν πονηρῶν σκέψεων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς σταυρικῆς Του θυσίας. Ἐλάβεν εἰς τὴν ἀγκαλίαν Του τὰ παιδιά διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὴν τρυφερότητα πρὸς τὰ τέκνα Του. Ἐκάλεσεν ὅλους νὰ σηκώσουν τὸν ζυγὸν καὶ νὰ Τὸν ἀκολουθήσουν ἐὰν θέλουν νὰ γίνουν μέτοχοι τῆς οὐρανίου βασιλείας Του. Ὑπεσχέθη ὅτι θὰ δίδῃ δύναμιν εἰς ὅσους ἀγωνίζονται μὲ ἀποφασιστικότητα καὶ πίστιν διὰ νὰ θριαμβεύσουν καὶ ἐπὶ γῆς καὶ εἰς τὸν οὐρανόν.

Ὁ ἅγιος Μερκούριος πιστεύει, ἐλπίζει καὶ ἀγωνίζεται. Καὶ εἰς τὴν φυλακὴν ἀκόμη ἐργάζεται διὰ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν. Προσεύχεται. Ἐνθαρρύνει τοὺς Χριστιανούς, μικροὺς καὶ μεγάλους μὲ ὅσα τοὺς διδάσκει κατὰ τὰς ἐπισκέψεις των. Ὁ Θεὸς κάμνει σαφὴ τὴν παρουσίαν Του ἐνισχύων τὸν Μερκούριον καὶ τοὺς πόνους νὰ ὑπομείνῃ καὶ

τοὺς Χριστιανούς νὰ ἐνθαρρύνῃ δὲ τῶν διδασκῶν του πρὸς αὐτοὺς, ὡλλὰ κυρίως νὰ διδάξῃ μὲ τὸν τρόπον ἀντιμετωπίσεως τὸ μαρτύριον.

Ὁ αὐτοκράτωρ ὀργίζεται καὶ διατάσσει τὴν ἀποκεφάλισιν διὰ τοῦ ξίφους εἰς Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας. Ἔτσι ὁ ἐργάτης τῆς πίστεως παρέδωκε τὸ πνεῦμά του εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος, μὴ διστάσας μέχρι τῆς τελευταίας του ἀναπνοῆς νὰ διακηρύξῃ τὴν χριστιανικὴν του πίστιν καὶ νὰ ἐργασθῇ ἀφ' οὗτου ἐγνώρισε τὴν ἀλήθειαν ὑπὲρ τῶν ἰσχυρῶν.

Ἡ ζωὴ καὶ τὸ μαρτύριον τοῦ ἁγίου Μερκούριου δίδουν εὐκαιρίαν νὰ μάθουν ὅσοι ἀγαποῦν τὸν Θεὸν καὶ θέλουν νὰ εἶναι εἰλικρινεῖς Χριστιανοὶ ὅτι ὁ καλύτερος τρόπος διὰ νὰ βαδίσῃ κανεὶς ἀσφαλὴς τὸν δρόμον τῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἀφοσίωσις εἰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπακοὴ εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ θεβαιότης εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ. Ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ ἀντιτάσσεται εἰς τὰς ἐνεργείας τοῦ πονηροῦ.

Δημήτριος Χαρίσης

νης τῶν γονέων.

Φιλολογικά κείμενα προσριζόμενα διὰ τὴν ἐν ἐξελίξει ἡλικίαν μέχρι τῆς ἡβῆς, καὶ διὰν ἀκόμη δὲν εἶναι ἀμέσως διαβλητά, ὅμως φέρουν τὸ παιδί εἰς ἐξωπραγματικὰς χώρας καὶ μὲ τὴν ζωηροτάτην περιγραφὴν φανταστικῶν γεγονότων τὸ προδιαθέτουν εἰς μελλοντικὴν ἐπιδίωξιν περιπεισιῶν. Ἐκτὸς τούτου, αἱ ἡθοεραὶ ἐντυπώσεις ἀφήνουν ἀνεξάλειπτα ἔγγραφα καὶ διὰν τὸ παιδί ἐνηλικιωθῇ καὶ ἡ κοίσις του μεταγενεστέρως τὰ θεωρήσῃ καταγέλαστα. Ὅμως τὰ ἀπορροφᾷ κυριολεκτικῶς καὶ τοῦτο ἐκμεταλλευθέντες οἱ ἔμποροι τῆς πέννας εἰσὶν ἄγαν ἰά... «κλασικά» καὶ κλασικῶς εἰσπράττουν πάριον εἰσόδημα χωρὶς νὰ ὠφελήσουν. Ἐπειτα εἰσάγεται δι' αὐτῶν ἓνα εἶδος ψυχικῆς ἀρρώστειας ποὺ λέγεται «ἐπιπολαιότης». Καὶ τοῦτο εἰς βάρος τῆς σοβαρᾶς σκέψεως καὶ ἀπασχολήσεως τοῦ παιδιοῦ, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει τὴν ὕδαριν νὰ ἀσχοληθῇ μὲ σοβαρὰς ἐπιστημονικὰς καὶ φιλοσοφικὰς μελέτας. Ἡ αὖν ἐξ ἀνάγκης ἀσχοληθῇ, πάντως θὰ αἰσθάνεται καταπύρην, θὰ χωρῇ βραδέως πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ἐπαγγελματικοῦ του πυλίου. Θὰ εἶναι ἀβαθὴς «χάχα» ἐπισιτήμων, διότι ἀπὸ παιδικῆς καὶ ἐφηβικῆς ἡλικίας εἶχεν ἀνοήτους πνευματικοὺς τροφοδότας. Τὴν φαντασιόπληκτον φιλολογίαν καὶ τὴν ψευδῇ φιλοσοφίαν τῆς ζωῆς. Πῶς τότε θὰ κρατηθῇ μὴ παρὰδοσις προσβολῆς ἐπιστημονικῶν διαφερόντων καὶ ποιοδὶς θὰ καλλιεργήσῃ τὴν ἀγέλαστον ἐπισιτήμην; Ἀσφαλῶς τὰ προνομιούχα πνεύματα, οἱ ἀσκηταὶ ἐπισιτήμονες, οἵτινες κλείνονται εἰς τὰ ἐργαστήριά των χάριν τῶν πολλῶν, τῆς ἐπισιτήμης, καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἀλλά, ἂν περιορίζετο ἐδῶ ἡ ἀρνητικὴ προσφορά τῶν κυκλοφορούντων ἐντύπων μεταξὺ τῆς νεολαίας μας, τὸ πρᾶγμα θὰ ἦταν κάπως ἀνεκτόν. Διότι, ἐπὶ τέλους, θὰ ἐμπνεύσῃ τὸν σεβασμὸν καὶ θὰ ἐδραιωθῇ εἰς τὴν κοινὴν συνείδησιν ἐκεῖνος ὅστις καὶ ἐπιστημονικὸν κατάρτισμόν καὶ σοβαρότητα καὶ ἀξιοπρόσπεϊαν καὶ τιμιότητα καὶ εὐδαιμονίαν

δηοῖαν καὶ ἡθὸς θὰ ἐπιδείξῃ μετὰ τῶν ἄλλων, ὅσοι καὶ ἂν εἰς τὴν ἐποχὴν μας καλοπερνοῦν οἱ «ισαρολατᾶροι». Ἐδῶ δὲν πρόκειται περὶ καλοπεράσεως ἀλλὰ περὶ προσφοράς εἰς τὸ σύνολον. Καὶ προσφορά δὲν δίδεται ἀπὸ τὸν μὴ ἔχοντα οὔτε, πολλῶν μᾶλλον, ἐκ μέρους ἐκείνου τοῦ μωροῦ ὅστις ἐθεώρησε παίγνιον εἶναι τὴν ζωὴν καὶ τὸν βίον ἐπικερδῇ κατὰ τὸν σοφὸν μας. Προσφορά σημαίνει πλοῦτον, διάθεσιν, ἀνιδιοτελεῖαν ἐκδαπάνησιν. Ὅταν τὰ κυκλοφοροῦντα ἔντυπα εἶναι συνθέματα νοσηρῶν ἐγκεφάλων, καὶ ἀποδίδουν εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ σωματικὴν ἐκπαρθένευσιν τῆς νεολαίας; Ὅταν δι' αὐτῶν κλονίζεται ἄφ' ἐνὸς ἡ πίστις πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ταπεινοῦνται χλευαζόμεναι αἱ παραδεδεγμέναι ἀξίαι; Ὅταν ἀποκινηνοῦται ἡ γενετήσιος ὁρμή. ὠρατίζεται ἡ διαστροφή καὶ ὁμοφροσύνη; Ὅταν ἡρωποιῇται τὸ ἔγκλημα καὶ ἔχουμεν καταπληκτικὰς ἀντιδράσεις τοῦ παιδιοῦ ἐναντίον τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἐννόμου τάξεως; Ἡ τοιαύτη ποίησις τῶν νοσηρῶν συνθεμάτων ὀφείλεται πολλάκις, σημειώνει ὁ ἐγκληματολόγος Γαρδίκας, εἰς τὴν νοσηρὰν κατάστασιν καὶ τὰ ἴδια προσωπικὰ βιώματα τῶν λεγομένων «καλλιτεχνῶν» τοῦ λόγου. «Πολύκις, γράφει, ἡ τοιαύτη ἐνέσργεια τῶν καλλιτεχνῶν ὀφείλεται εἰς τὴν ἐγκληματικὴν αὐτῶν προδιάθεσιν, ἥτις ἱκανοποιεῖται διὰ τῆς δημιουργίας ἐγκληματικῶν πράξεων ἐν τῇ φαντασίᾳ καὶ διὰ τῆς ἀφηγήσεως αὐτῶν ἐπὶ τοῦ χάριτον». Ταπεινοῦνται παρὰ τῇ μεγάλῃ μάζῃ τῆς κοινωνίας αἱ ἡθικαὶ σκέψεις καὶ συναισθήματα ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς νοσηρᾶς καὶ ἀσέμνου φιλολογίας. Πῶς θ' ἀνθέξῃ τὸ παιδί ὅπου, λόγῳ τῆς ἡλικίας του, τῆς ἀκρισίας του, τοῦ κοχλάζοντος αἰσθησιασμοῦ του, ἀδυνατεῖ νὰ ἀντιδράσῃ καὶ ἀντιδρῶν νὰ περιφρουρήσῃ ἑαυτὸ ἀπὸ τῆς λυμαινόμενης τὴν ψυχὴν του νοσηρᾶς φιλολογίας; Ἰδοὺ, λοιπόν, καὶ ἕτερος ἀρνητικὸς παράγων τῆς διαμορφώσεως τοῦ χαρακτῆρος τῶν παιδιῶν μας.

Ἀρχιμ. Χριστοφόρος Καλύδας

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΜΟΔΑ

"Ενδύσασθε..."

...τὴν ἀγάπην* (Κολ. 3, 4)

6. Η ΑΓΑΠΗ

Α'

Ἡ ἀγάπη εἶναι τὸ φόρεμα ποὺ ξεπερνᾷ στὴν ὁμορφιά του ὅλα τὰ ἄλλα φορέματα. Ἀκτινοβολεῖ ἡ λάμψις του. Καταπλήττει ἡ γραμμὴ του. Ὅποια κοπέλλα καὶ γυναῖκα φορεῖ τὸ φόρεμα αὐτὸ τῆς χριστιανικῆς μόδας, αὐτὴ ξεχωρίζει ἀνάμεσα σὲ ὅλες. Μὲ τὸ φόρεμα τῆς ἀγάπης γίνεται ἐξαιρετικὰ συμπαθητικὴ καὶ ἐλκυστικὴ. Κυριαρχεῖ παντοῦ. Γίνεται μιὰ ἀληθινὴ βασιλίσσα. Γιατὶ καὶ ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ βασιλίσσα τῶν ἀρετῶν. Γιὰ τὴν ἀγάπην εἶπαν πὼς εἶναι φωτεινὴ σὰν τὴν αὐγὴ καὶ σιωπηλὴ σὰν τὸν ἴαφο.

Ὅταν ὅμως λέμε ἀγάπην εἶναι φανερὸν ὅτι δὲν ἐννοοῦμε τὴν ἐμπορικὴ ἀγάπην ἢ τὴν συμφεροντολογικὴ, οὔτε τὴν σαρκικὴ ἢ τὴν ἐρωτικὴ. Ἡ ἀγάπη αὐτὴ καὶ μάλιστα ὁ ἔρωτας εἶναι μιὰ παθολογικὴ κατάστασις, ἢ ὁποία μὲ τὸν καιρὸ σβῆναι καὶ χάνεται. Δὲν ἔχει διάρκεια ἡ ἀγάπη αὐτὴ. Διαρκεῖ πολὺ λίγο. Ὑποεὖτε γίνεται ἀδιαφορία καὶ πολὺ συχνὰ ἀποστροφή καὶ μῖσος. Ὅταν ὁμιλοῦμε γιὰ ἀγάπην ἐδῶ ἐννοοῦμε τὴ χριστιανικὴ ἀγάπην, τὴν ἀδολὴν, τὴν ἀγνὴν ἀγάπην.

Ἐμπνευστὴς τῆς ἀγάπης αὐτῆς εἶναι ὁ Ἰησοῦς. Αὐτὸς πρῶτος τὴν ἐδίδαξε. Καὶ αὐτὸς πάλι πρῶτος τὴν ἔζησε. Ἄς ἀφήσουμε τὴν Καινὴ Διαθήκην νὰ μᾶς ὁμιλήσῃ γιὰ τὴν ἀγάπην του αὐτοῦ. «Κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς» (Ἰωάν. 15, 9). «Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς» (Β' Θεο. 2, 16). «Αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς» (Α' Ἰωάν. 4, 19). «Ὁν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς» (Ἰωάν. 15, 23). «Ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον» (Ἰωάν. 11, 5). «Μεῖζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ» (Ἰωάν. 15, 13). «Ἐν ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε» (Ρωμ. 5, 8).

Μᾶς ἀγάπησε ὁ Κύριος. Καὶ μᾶς ἀγάπησε πολὺ. «Εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτοὺς» (Ἰ-

ωάν. 13, 1). Μάρτυρες τῆς ἀγάπης αὐτῆς ἡ θεραπεία τῶν τυφλῶν, τῶν χωλῶν, τῶν ξηρῶν, τῶν λεπρῶν, ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν, ὁ χορτασμός τῶν πεντασιχιλίων μὲ τὰ πέντε ψωμιὰ καὶ τὰ δνὸ ψάρια. Καὶ πάνω ἀπ' ὅλα αὐτὰ ἡ μεγαλύτερη μαρτυρία: Ὁ Γολγοθᾶς. Ἡ θυσία του διὰ μᾶς. Ποιὸς ἄλλος μᾶς ἀγάπησε τόσο, ὅσο ὁ Ἰησοῦς; Ποιὸς ἄλλος ἀνέθηκε σὺν σταυρῷ; Ποιὸς; Κανείς. Μόνον ὁ Ἰησοῦς.

Αὐτὴ ὅμως ἡ ἀγάπη του δημιουργεῖ μιὰ ὑποχρέωσι εἰς ἡμᾶς. Ἡ ὑποχρέωσις μας: Νὰ ἀγαπήσουμε δυνατὰ, ὑποεὖτε ἀπὸ τὸν Κύριο, τὸν πλησίον μας, τὸν συνάνθρωπό μας. «Εἰ οὕτως ὁ Θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν» (Α' Ἰωάν. 4, 11). Ὀφείλομεν. Αὐτὸ μᾶς ιονίζει καὶ ὁ ἴδιος ὁ Κύριος: «Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους» (Ἰωάν. 13, 34). Νὰ ἀγαποῦμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. Ἡ μία τὴν ἄλλη. Χωρὶς καμμιὰ διάκρισι. Κι' ὥς εἶναι αὐτὸς ὁ ἄλλος ἢ αὐτὴ ἢ ἄλλη ἀκόμα καὶ ὁ ἐχθρὸς μας. «Εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποῖα ὑμῖν χάρις ἐστί;... Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν» (Λουκ. 6, 32 - 35).

Νὰ ἀγαποῦμε, λοιπόν, ὅλους. Πόσο; Ὅσο ἀγαποῦμε τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ μας. «Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν» (Ματθ. 22, 39). Ἡ ἀγάπη αὐτὴ θὰ μᾶς κἀνὴ νὰ ξεχωρίζουμε μέσα στὸν κόσμο τοῦ μίσους καὶ τῆς κακίας. Αὐτὴ πρέπει νὰ εἶναι τὸ σῆμα μας, ἡ κοινὰρδία μας. Αὐτὴ θὰ μαρτυρῇ ὅτι εἴμαστε πραγματικοὶ Χριστιανοί, ἀφωσιωμένοι μαθηταὶ καὶ μαθητρίαις τοῦ Κυρίου μας. «Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστέ, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις» (Ἰωάν. 13, 35).

Γιὰ τὸν Ἀπόστολο καὶ Εὐαγγελιστὴ Ἰωάννη λέγε ὅτι, διὰν ἐπληρώσεις ἡ ὥρα τοῦ θανάτου του, οἱ μαθηταὶ του ἐζήτησαν νὰ τοὺς πῇ μιὰ τελευταία συμβουλὴ. Καὶ ἐκεῖνος τοὺς ἀπήντησε ἀργὰ καὶ σιωθερά: — Ἀ-

γαπητοί, αγαπῶμεν ἀλλήλους. Οἱ μαθηταὶ του θ'ως ἤθελαν καί πιδ καινούργιο ἀπὸ αὐτό, ἀλλὰ ἐκεῖνος ἐπανελάθε πάλι τὸ ἴδιο: — Ἐντολὴ νέα σὰς δίδω, νὰ ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Καὶ διὰν ἔνας ἀπὸ τοὺς μαθητὰς του ἐπέμεινε γιὰ καί νεώτερο ὁ Ἀπόστολος τῆς ἀγάπης ἀπήντησε μὲ σθενομένη τῇ φωνῇ — Δὲν σὰς λέγω ἐντολὴ νέα, ἀλλὰ ἐντολὴ παλαιά, τὴν ὁποίαν εἶχατε ἀπὸ τὴν ἀρχή, νὰ ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καί, ὅσοι, ἐκλείσῃ τὰ μάτια του.

«Νὰ ἀγαπᾶτε ἀλλήλους». Αὕτῃ ἦσαν ἡ πολιτισμένη κληρονομία πὺν ἤρθε σι τοὺς μαθητὰς του ὁ Ἀπόστολος τῆς ἀγάπης. Ἡ ἱδία πὺν ἤρθε εἰς δλους μας ὁ Διδάσκαλος τῆς ἀγάπης, ὁ Ἰησοῦς. Νὰ ἀγαποῦμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. Ἀν ὑπάρχη καί πὺν πρῶτα καὶ βασικὰ ζητᾷ ὁ ἄνθρωπος σι τὸν κόσμον αὐτό, αὐτὸ τὸ καί εἶναι ἡ ἀγάπη. Πρῶτα ἡ ἀγάπη καὶ ὅσοι, νερὸ, ροῦχα καὶ δ,ι ἄλλο. Χωρὶς τὴν ἀγάπη δὲν ἔχουν καμμιὰ ἀξία τὰ λεφτὰ, τὰ οἰκόπεδα, τὰ σπῖτια, τὰ ἀξιώματα. Δίχως τὴν ἀγάπη δὲν ἔχει κανένα νόημα ἡ ζωὴ. Πρῶτα ἡ ἀγάπη. Κανένας πλοῦτος δὲν φθάνει τὸν πλοῦτο τῆς ἀγάπης. Ἀγάπη ζητᾷ ἡ μάνα καὶ ὁ πατέρας ἀπὸ τὰ παιδιὰ τους. Ἀγάπη ζητοῦν καὶ ἐκεῖνα ἀπὸ τοὺς γονεῖς τους. Ἀγάπη ζητᾷ ὁ ἀδελφὸς ἀπὸ τὴν ἀδελφή, καὶ ἀγάπη πάλι ἡ ἀδελφή ἀπὸ τὸν ἀδελφόν. Ἀγάπη περιμένει ὁ σύζυγος ἀπὸ τὴ γυναῖκα του, ἀγάπη περιμένει καὶ ἐκεῖνη ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς. Ἀγάπη θέλει ἡ πεθερὰ ἀπὸ τὴν νύφη, ἀλλὰ τὸ ἴδιο καὶ ἡ νύφη ἀπὸ τὴν πεθερὰ τῆς. Τὴν ἀγάπη ἀποζητᾷ καὶ ὁ πιδ πιωχὸς καὶ ὁ πιδ πλούσιος. Καὶ ὁ πιδ ἀργαμματος καὶ ὁ πιδ ἐργαμματος. Ἀγάπη ζητοῦμε ὅλοι μας ἀνεξαιρέτως. Χωρὶς τὴν ἀγάπη δὲν νοιώθει καμμιὰ ἀπολύτως χαρὰ ὁ ἄνθρωπος. Χωρὶς αὐτὴν εἶναι ἕνας δυστυχής.

«Ὅπου ὑπάρχει ἀγάπη ἐκεῖ εἶναι ἀγνωσιὴ ἡ φιλονικία καὶ οἱ ὕβρεις. Ἀκούστε ἕνα χαριτωμένο διάλογο ἀγάπης. Συνέβη κάποτε ἕνας καλὸς καὶ σεμνὸς κληρικὸς νὰ μεταστρέψῃ τὴν γυναῖκα ἐνὸς πλουτοῦ Ἑβραίου. Γερμῆτος ὁργὴ γι' αὐτὸ ὁ Ἑβραῖος παρουσιάζεται σι τὸν ἱερέα καὶ τοῦ λέγει: — Μοῦ κατέστρεψες τὴν εἰρήνῃ σι σπῖτι, γι' αὐτὸ θὰ σοῦ θγάλλω τὸ ἕνα μάτι. — Ποῖδ ἀπὸ τὰ δυό; τὸν ἐρώτησε ἀτάραχος ὁ κληρικὸς. — Τὸ δεξιόν. — Ὡραῖα, ἀπήντησε ὁ ἱερεὺς,

θὰ μοῦ μείνῃ τὸ ἀριστερόν γιὰ νὰ σὲ βλέπω καὶ νὰ σὲ ἀγαπῶ. — Κι' ἂν σοῦ θγάλλω καὶ τὰ δυό; ἐρώτησε ὁ Ἑβραῖος. — Θὰ μοῦ μείνῃ ἡ καρδιὰ γιὰ νὰ σὲ βλέπω καὶ νὰ σὲ ἀγαπῶ, πρόσθεσε ὁ ἱερεὺς. Ἐπειτα ἀπὸ λίγο, ὁ Ἑβραῖος ἔφυγε μειοιστραμμένος καὶ μετανοημένος.

Ἡ ἀγάπη κάνει τὴ ζωὴ μας ἀφάνταστα ὠραία καὶ καλή. Ὅλη τὴν δυσμορφίαν τὴν συγκεντρώνει ἡ ἀρετὴ αὐτὴ. Εἶπαμε εἶναι ἡ βασίλισσα τῶν ἀρετῶν. Μὲ τὴν ἀγάπη ὁ ἄνθρωπος εἶναι πραγματικὰ χαρούμενος καὶ εὐτυχισμένος. Χαρὰ ὁ ἐκείνους πὺν σις καρδιές τους ἔχουν τὴν ἀγάπη. Χαρὰ σιὰ σπῖτια πὺν βασίλευει ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη. Τὰ σπῖτια αὐτὰ χωρὶς ἀμφιβολία ἀποτελοῦν ἕνα κομμάτι τοῦ παραδείσου.

Ὡ! αὕτῃ ἡ ἀγάπη! Ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη! Φθάνει μέχρι τὴ θυσία. Διαβάστε τὴν παρακάτω ἱστορίαν καὶ θὰ δῆτε αὐτό. Τὴν παραθέτουμε, ὅπως ἀκριβῶς τὴν διαβάσαμε: Ἦσαν ἀδελφία, παρ' ὅλο πὺν δὲν ἔμοιαζαν διόλου μεταξὺ τους. Ὁ ἕνας, ὁ πιδ μεγάλος, ἦταν ἕνα παιδὶ πὺν σεβόταν τὸν Θεὸ καὶ ὑπάκουε σι τοὺς γονεῖς του, ἐνῶ ὁ δευτέρος, ὁ πιδ μικρός, ἦταν ἕνα τρελλόπαιδο, ἀνυπάκουο, πὺν προτιμοῦσε τὴν Κυριακὴ νὰ πηγαῖν σι τὸ ψάρεμα παρὰ ν' ἀκούῃ τὸ Λόγο τοῦ Θεοῦ. Ὅτε γονεῖς οὔτε δάσκαλοι μπόρεσαν νὰ δόγησουν τὸν Πᾶνον σι τὸν ἴδιον δρόμο. Ἐτοι δὲ καὶ μεγάλωσαν τὰ δυὸ παιδιὰ.

Μάταια ὁ Ἀλέκος, ὁ πιδ μεγάλος, συμβούλευε τὸν ἀδελφόν του. Μάταια τοῦ μιλοῦσε γιὰ τοὺς κινδύνους πὺν διέτρεχε. Ὅμως ὁ Πᾶνος, ὁ μικρότερος ἀδελφός, πῆγαινε κάθε μέρα ἀπὸ τὸ κακὸ σι τὸ χειρότερο. Ὅσοι πὺν μεγάλο κακὸ ἔγινε μιὰ μέρα.

Ἦσαν βραδάκι καὶ ὁ Ἀλέκος σι τὸ σπῖτι καθισμένος σι τὸ γραφεῖο του, διάβαζε τὴν Ἀγίαν Γραφή. Ἐάφρον ἡ πόρτα ἀνοίγει καὶ σὸν σίφουνας μπαίνει μέσα ὡχρός, τρομαγμένος, λαχανιάζοντας ὁ Πᾶνος. Σι τὸ πρόσωπὸν του ἦταν ὡς γραφισμένος ὁ τρόμος. Σιὰ ροῦχα του ὑπῆρχαν χοιρινὰ κόκκινες πιτσιλιές ἀπὸ αἷμα.

— Κρῦψε με, κρῦψε με, μὲ κυνηγοῦν... Σκότωσα... ἐξωμολογήθηκε σι τὸν ἀδελφόν του, τρομαγμένος.

Ὁ Ἀλέκος τὸν ἀγκάλιασε μὲ πόνο γιὰ τὸ κατάντημά του. Πὺν ἀλήθεια τὸν εἶχε ὁδηγήσει ἡ ἀμαρτία! Τί νὰ τοῦ ἔκανε; Πῶς

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ἐπιτυχὴς Ἐκλογὴ πανεπιστημιακοῦ Καθηγητοῦ

Τὸ περιοδικὸν διεκμηνηεὺς τὰ αἰσθήματα χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ τῶν συνεργατῶν, τῶν μελῶν τῆς Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ» τῶν ἀναγνωστῶν, τῶν ἀκροατῶν τῶν κηρυγμάτων καὶ ὄλων τῶν φίλων του διὰ τὴν ἐπιτυχὴ ἐκλογὴν ὡς πανεπιστημιακοῦ Καθηγητοῦ εἰς τὴν ἔδραν τῆς ἐκρηγείας τῆς Κατὰ τῆς Διαθήκης τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεολογικῆς τοῦ ἐκλεκτοῦ συνεργάτου καὶ δραστηριοῦ κήρυκος τοῦ Ἐδαγγελίου ἀδελφοῦ κ. Στεφ. Ἰού Σάκκου ἐκφράζει πρὸς τὸν λαμπρὸν αὐτὸν ἐπιστήμονα τὰ ὀλόθερμα συγκαταστήρια καὶ τοῦ εὐχεται ἐπιτυχίαν εἰς τὰ καθηγητικὰ καθήκοντα. Αἱ προσδοκίαι ὄλων σιγέφονται πρὸς αὐτὸν διὰ τὰ ἐμπνεύσει εἰς τοὺς θεολόγους φοιτητὰς τὴν πίστιν πρὸς τὸν Μόνον Διδάσκαλον τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰ-

νὰ τὸν βοηθοῦσε; Καὶ τότε μιὰ σκέψις τοῦ ἦρθε.

— Γρηγόρα, εἶπε σὺν ἀδελφῷ του, θγάλε τὰ ρούχα σου καὶ φόρεσε τὰ δικά μου. Ἐοὺ δὲν εἶσαι ἕτοιμος νὰ πεθάνῃς. Ἐγὼ μὲ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ εἰμαι. Ἐλα, μὴν ἀργῆς. Ἀκούω δῆματα σὺς σκέψεις. Καὶ διαν, καλέ μου Πᾶνο, δὲν θὰ ὑπάρχω πιά σ' αὐτὴ τὴ ζωῇ, νὰ θυμᾶσαι ὅτι δυὸ ἀπέθαναν γιὰ σένα· ὁ ἀδελφός σου γιὰ νὰ σώσῃ τὴ ζωὴ σου καὶ ὁ Χριστὸς γιὰ νὰ σώσῃ τὴν ψυχὴ σου.

Ὅταν οἱ ἀσυννοητοὶ χτύπησαν τὴν πόρτα, ὁ Ἀλέκος φορώντας τὰ ματωμένα ρούχα τοῦ ἀδελφοῦ του, τοὺς ἄνοιξε. Ἀμέσως τὸν συνέλαβαν. Τὸ δικαστήριον χωρὶς δυσκολία, ἀφοῦ εἶχε τὴν ἀπόδειξιν τῶν ματωμένων ρούχων, τὸν καταδίκασε. Καὶ σὲ λίγες μέρες ὁ καλὸς ἀδελφός, βουδὰ καὶ ἀδιαμαρτύρητα, θυσιάσθηκε σὴν θέσιν τοῦ ἔνοχου ἀδελφοῦ. Εἶχε πεθάνει γι' αὐτόν.

Κοπέλλες καὶ Γυναῖκες,

Φορέσιε τὴν ἀγάπην. Καὶ θὰ εἶσθε καλὰς καὶ ὡραίας, ὅπως τόσο πολλὸ θέλετε. Ἀλλὰ αὐτὴ τὴν ἀγάπην ποὺ εἶπαμε. Τὴ χριστιανικὴ ἀγάπην.

Β. Α. Ψ.

ησοῦν Χριστὸν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς μελέτην καὶ ἐμβάθυνσιν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Αἱ μεταθέσεις τῶν μητέρων καθηγητριῶν

Εἶναι ἀδιανόητος ἡ ἐμμονὴ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας ἐγγίζουσα τὰ ὅρια τῆς σκληροδότητος εἰς τὴν πραγματοποιήσασιν τῶν μεταθέσεων τῶν μητέρων καθηγητριῶν εἰς σχολεῖα ἀπέχοντα πλέον τῶν 3 ὥρων ἐκ Θεοφύκης εἰς ἡμέρας καθ' ἃς ὅφ' ὄλων ὁμολογεῖται ὅτι ἡ οἰκογένεια διέρχεται κρίσιμον καμπήν. Ἐπικροτοῦμεν τὰς μέχρι τοῦδε ἐνεργείας ὄλων τῶν ἀντικειμενικῶς ἀντιμετωπιζόντων τὸ πρόβλημα τῆς διαλύσεως τῶν οἰκογενειῶν ἐκ τοῦ ληφθέντος μέτρου μετακινήσεως τῶν μητέρων καθηγητριῶν, δεδομένου ὅτι εἶναι ἄνευ οὐσίας καὶ ἐμφανίζει ἀντινομίαν ἢ ἐξαγγελία συγκροτήσεως ἐπιτροπῶν ἐπιλύσεως τοῦ δημογραφικοῦ προβλήματος ἀπ' ἐνὸς καὶ ἀπ' ἑτέρου ἡ ἐπίσημος διάλυσις τῆς οἰκογενείας διὰ τῶν μεταθέσεων. Θὰ ἐξη βεβαίως καὶ τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας τὰ ἐπιχειρήματα ὅτι καὶ αἱ μητέρες καθηγήτριαι εἶναι ἐπάλληλοι καὶ ὡς ὑπαλλήλους τὰς μεταχειρίζεται καὶ ὅτι αἱ ἀνάγκαι ἐπιβάλλουν τὴν μετακίνησιν των. Δὲν μᾶς εὐρίσκει συμφωνοῦν τὸ ἐπιχείρημα αὐτό, διότι πιστεύομεν ὅτι διαπαιδαγωγοῦν ἄλλων παιδιῶν, εἰς ὥρας καθ' ἃς τὰ τέκνα των μένουσιν ἄνευ ἐποπτείας, ἐκ μέρους τῶν μητέρων καθηγητριῶν εἶναι ἐξ ἀντικειμένου ἀδύνατον. Τὸ ἄγχος δὲ τὸ ἰδικόν των θὰ μεταδίδεται καὶ πρὸς τὰ παιδιά καὶ πρὸς τοὺς γονεῖς. Ἐποὶ θὰ ἀναθεματίζουσιν τὴν ὥραν καὶ τὴν στιγμήν, καθ' ἣν εἰργάσθησαν εὐνοειδῆτως διὰ νὰ ἀμειψθῶν μὲ τὴν διάλυσιν τῆς οἰκογενείας των. Τὸ πρόβλημα τὸ ὅποιον ἴσως ἀντιμετωπιοθῇ εἶναι ἡ ἀναστολὴ δραστηριοτήτων τόσον ἐκ μέρους τῶν μετακινουμένων, ὅσον καὶ ἐκείνων οἱ ὅποιοι παραμένουσιν εἰς τὰς μεγάλας πόλεις ἐν ὧν τῆς μετακινήσεώς των. Ἡ ἄλλοτε μετακινήσεις τῶν Α/θμίων καθηγητῶν δὲν προεκάλει τοιαύτην ἀντίδρασιν διότι ἐγένετο εἰς τὸ μέσον τῆς πληροσσιακῆς των καταστάσεως καὶ ἐπῆρχον καὶ ἀντοχὴ καὶ ὀλιγώτεροι οἰκογενεακαὶ ἀνάγκαι.

Ἀγωνισταὶ ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας

Ἐπαινετὴ ἡ ἀπόφασις τῆς Ὁρθοδόξου Ἱεραποστολικῆς Ἀδελφότητος «Σταυρὸς» (Ζωοδόχου Πηγῆς 44, Ἀθήναι) νὰ ἀφιερῶσιν εἰς τὸν Ἅγιον Θεόδωρον Στουδίτην τὸν ἀγωνιστὴν τῆς Ὁρθοδοξίας τὸ ἡμερολόγιον τοῦ ἐρχομένου ἔτους 1972. Ἰδιαιτέρως εἰς τὰς ἡμέρας μας, καθ' ὧς ἡ Ὁρθοδοξία βάλλεται πανταχόθεν, ἡ ἀνάμνησις τῶν ἀγωνιστῶν τῆς ὀρθοδοξίας θὰ συντελέσῃ εἰς ἀρπύνοιον. Πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυναν στρέφεται καὶ ὁ Σταυρὸς μὲ τὸ ἡμερολόγιον τοῦ 1972. Θέλει νὰ γνωρίσῃ ὁ ἀπλοῦς λαὸς ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία κατὰ τὴν πορείαν τῆς διήλθεν ἡμέρας κρισίμων καὶ διειρηθήναι χάρις εἰς τὴν ἀποφασιστικότητα τῶν γνησίων Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν. Εἶναι χαρκατηριστικὰ τὰ ὅσα γράφονται εἰς τὴν ἀφιέρωσιν τοῦ ἡμερολογίου: «Οὐδέποτε τόσος λόγος καὶ οὐδέποτε τόση σιωπὴ εἰς θάρος τῆς Ὁρθοδοξίας! Δαλλίστατοι οἰκουμένισταί καὶ οἱ συγκρητισταί, οἱ τὰ πάντα ἀναμειγνύοντες καὶ ἰσοπεδώνοντες ἐν ὁνόματι δῆθεν τῆς ἀγάπης. Ἀφωνότεροι ἰχθύων οἱ συντηρητικοί, τὰ πάντα ἀνεχόμενοι ἐξ αἰτίας τῆς δειλίας καὶ τῆς ἀθλίας σκοπιμότητος».

Μὲ τὴν οὐσίαν τῆς προμηθείας τοῦ ἡμερολογίου 1972 πρὸς τοὺς ἀγαπητοὺς ἀναγνώστους παροτρύνουμεν ὅλους τοὺς ποιοῦντας τὴν Ὁρθοδοξίαν νὰ ἀγωνίζωνται ὥστε ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ νὰ κυριαρχήσῃ εἰς ὁλόκληρον τὴν οἰκουμένην.

Τρόποι καλῆς συμπεριφορᾶς ἐντὸς τοῦ ναοῦ

Χριστιανὸς δι' ἐπιστολῆς τοῦ πρὸς θρησκευτικὸν περιοδικὸν Ἀθηνῶν θίγει ἓνα πολὺ ἀπλοῦν θέμα: Τὸ τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς ἐντὸς τοῦ ναοῦ. Δὲν ἔχει ἄδικον ὁ καλὸς αὐτὸς Χριστιανὸς, διότι ἐντὸς τοῦ ναοῦ μεταφέρονται συνήθως συνήθειαι καὶ τῶροι μὴ ἀρμοζόντες εἰς Χριστιανούς.

Εἶναι ἀναγκαῖον νὰ συνειδητοποιήσουν οἱ

ἐκκλησιαζόμενοι ὅτι ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἡ συμπεριφορὰ τῶν πρέπει νὰ εἶναι ὅπως ἀρμόζει εἰς ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ. Νὰ εἰσέρχωνται ἀθορύβως, νὰ προχωροῦν πρὸς τὸ εσωτερικὸν τοῦ ναοῦ, νὰ ἀποφεύγουν τὰς συζητήσεις καὶ ἄλλας κινήσεις, νὰ κάμνουν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ προσεκτικὰ καὶ ἀκριβῶς, νὰ παίρνουν τὸ ἀντίδωρον καὶ νὰ ἐξέρχωνται ἀθορύβως. Τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ γίνεται καὶ κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν διαφόρων μυστηρίων καὶ λοιπῶν ἱεροπραξιῶν.

Τὸ θέμα ὅμως ἐπιβάλλεται νὰ ἀντιμετωπισθῇ καὶ ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς καὶ λοιπὰ πρόσωπα τοῦ ναοῦ. Εὐχαριστοῦνται οἱ πιστοὶ διὰν ἐκκλησιάζωνται εἰς ναοὺς, ὅπου ἐπικρατεῖ τάξις. Ὡς τὸ ἀντιμετωπίζουν ἀποφασιστικῶς ἅπαντες αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἀρχαί, ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ πιστοὶ νὰ ἀναπτύξουν δραστηριότητα κατατοπισμοῦ ἐκείνων οἱ ὅποιοι δὲν ἐπιδεικνύουν καλοὺς τρόπους ἐντὸς τοῦ ναοῦ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Ἡ ἀδελφότης μας ἐκδίδουσα τὸ περιοδικὸν «Ἀπολύτρωσις» ἀπὸ 26/ετίας ἐπιθυμεῖ νὰ γνωρίσῃ εἰς τοὺς ἀγαπητοὺς ἀναγνώστους καὶ συνδρομητὰς αὐτοῦ ὅτι ἀπὸ τοῦ νέου ἔτους 1972 ἀπεφάσισε νὰ αὐξήσῃ τὴν συνδρομὴν εἰς δραχμὰς 20 ἐτησίως.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐπὶ 18 ἔτη τὸ περιοδικὸν ἔχει ὡς κατώτερον ὄριον συνδρομῆς τὰς δραχμὰς 10. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴν δὲ τοῦ τρέχοντος ἔτους ἡύξησε τὰς σελίδας τοῦ ἐκδιδόμενου εἰς νέον σχῆμα μὲ τὴν αὐτὴν συνδρομὴν. Ἐπίσης ἡ τιμὴ τοῦ δημοσιογραφικοῦ χάρτου καὶ τῶν ἐκδοτικῶν δαπανῶν ἡύξηθησαν σημαντικῶς. Διὰ τοῦτο ἀπὸ τοῦ 1972 ἡ συνδρομὴ γίνεται 20 δραχμὰς ἐτησίως, ἀλλὰ παραμένει ὡς κατώτερον ὄριον τὸ ποσὸν τῶν 10 δραχμ. μόνον διὰ τοὺς μὴ δυναμένους νὰ ἀνταποκριθῶν εἰς τὴν αὐξήσιν αὐτήν.

«ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ» Μηνιαῖον θεολογικὸν χριστιανικὸν περιοδικόν.

Ἱδιοκτησία καὶ Ἐκδόσις Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Τηλ. 70-630 Θεσ/κη

Διευθυντῆς Συντάξεως: Σάββας Ν. Σανθόπουλος, Πέλοπος 9, Θεσ/νίκη

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Γεώργιος Τριανταφυλλίδης, Ὁραιοπούλου 19, Θεσ/νίκη

Ἐτησίαν συνδρομὴ: Ἐσωτερικοῦ δραχ. 20 — Ἐξωτερικοῦ δολλ. 2

Ἐπιστολαὶ - συνδρομαὶ εἰς Περιοδικὸν «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Θεσ/νίκη

ΤΥΠΟΙΣ: Α.Σ.Ε. — ΘΕΣ/ΝΙΚΗ

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

« Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγίασμός καὶ ἀπολύτρωσις » (Α' Κορ. 1, 30)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ' - ΕΤΟΣ ΚΥ'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Δεκέμβριος 1971

Ἀριθ. φύλλου 312

ΣΧΟΛΕΙΟΝ

Ἄν ἐπηγαίνατε εἰς μίαν χώραν, καὶ ἐβλέπατε ὅτι ὅλοι οἱ κάτοικοι εἶνε ἀναλφάβητοι μὲ ὅλα τὰ μειονεκτήματα τῶν ἀναλφάβητων, καὶ σὰς ἐρωτοῦσαν, τί χρειάζεται νὰ γίνῃ, διὰ νὰ μάθουν οἱ ἄνθρωποι νὰ διαβάσουν, τί θὰ ἀπαντούσατε; Ἀσφαλῶς ἡ ἀπάντησίς σας θὰ ἦτο· «Σχολεῖον». Διὰ τοῦτο, ὅταν ἐδρυσκώμεθα ἐνώπιον τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῶν Χριστιανῶν, δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν ἀνεκδοκίμως, ὅτι αὐτὸ πὺν κυρίως μᾶς χρειάζεται εἶνε τὸ σχολεῖον. Οἱ Χριστιανοί, διὰ νὰ καταρτισθοῦν, χρειάζονται πρῶτα ἀπ' ὅλα σχολεῖον. Ἐφ' ὅσον ὁ Χριστός, ὁ ἀρχηγὸς τῆς χριστιανικῆς πίστεως, εἶνε «Διδάσκαλος», ἔφ' ὅσον τὸ πρῶτον ὄνομα τῶν Χριστιανῶν εἶνε «μαθηταί», ἔφ' ὅσον τὸ κύριον ἀντικείμενον τῶν Χριστιανῶν εἶνε μία «Γραφή», ἓνα βιβλίον, εἶνε εὐνόητον ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς εἶνε καὶ σχολεῖον. Ἄν εἰς ἓνα κτήριον, τὸ ὁποῖον λέγεται ὅτι εἶνε σχολεῖον, ὑπάρχουν καὶ διδάσκαλος καὶ μαθηταί, ἀλλ' οὔτε ὁ διδάσκαλος διδάσκει ποτέ, οὔτε οἱ μαθηταὶ διδάσκονται, οὔτε τὸ βιβλίον ἀνοίγεται, ἀλλ' ἀσχολοῦνται μὲ τὸ ἐμπόριον ἢ παίζουν ποδόσφαιρον, τότε βεβαίως καταργεῖται πᾶσα ἔννοια σχολείου. Ἄν λοιπὸν καὶ οἱ Χριστιανοὶ οὔτε διδάσκονται ἀπὸ τὸν Χριστὸν καὶ τοὺς ἐκπροσώπους του, οὔτε διαβάσουν ποτὲ τὸ βιβλίον τῆς πίστεως, τὴν ἁγίαν Γραφήν, δὲν πρέπει νὰ ἀπορωῖμεν διὰ τί οἱ Χριστιανοὶ εἶνε ἀχρίστiani, ὅπως δὲν ἀποροῦμεν διὰ τί εἶνε ἀγράμματος ἓνας ἄνθρωπος πὺν δὲν ἐμαθήτευσεν ποτὲ εἰς σχολεῖον, οὔτε ἀνοίξε βιβλίον. Καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀναζητῶμεν ἄλλοῦ τὸ αἷτιον τῆς καταπτώσεως τῶν Χριστιανῶν, ὅπως δὲν ἀναζητοῦμεν ἄλλοῦ καὶ τὸ αἷτιον τῆς ἀγγραμματοσύνης τῶν ἀναλφάβητων.

Δὲν ἐδιάβασες ἢ δὲν ἀκροάσθηκες τὴν ἁ-

γίαν Γραφήν; Δὲν γνωρίζεις τί εἶπεν ὁ Χριστὸς ἐδῶ πὺν ἦλθε. Δὲν γνωρίζεις ποῖον εἶνε τὸ περιεχόμενον τῆς πίστεως. Δὲν πιστεύεις, διότι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ πιστεύῃς καὶ τί ποῖ οὔτε ἀκουσες οὔτε ἐδιάβασες οὔτε ἐγνώρισες. Ἄν φαίνεσαι ὅτι πιστεύεις, πιστεύεις ὅτι διήποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν πίστιν. Οἱ Χριστιανοὶ σήμερον ἔχουν τὰ χάλια πὺν ἔχουν, κυρίως διὰ τὴν ἀγνοοῦν τὴν Γραφήν. Μέγα τὸ μυστήριον τῆς θείας κοινωνίας. Ἄλλ' εἶνε προσφορά τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν πιστόν, ὅχι τοῦ πιστοῦ πρὸς τὸν Θεόν. Μέγα ἡ πίστις εἰς τὴν ἀνάστασιν, ἀλλ' ὅταν δὲν γνωρίζῃς, διὰ τί ἀπέθανεν ὁ Χριστὸς τόσον νέος μάλιστα, καὶ διὰ τί ἀνεστήθη ἀφοῦ μετὰ 40 ἡμέρας ἔφυγε πάλιν, εἶνε ἐξ ἴσου ἀνώφελος ἡ πίστις σου μὲ τὸ νὰ μὴ πιστεύῃς. Μέγα τὸ μυστήριον τῆς ἐξομολογήσεως, ἀλλ' ὅταν δὲν γνωρίζῃς τί εἶνε τὸ ἀρεστὸν εἰς τὸν Χριστόν, τὸν ἀρχηγὸν τῆς πίστεώς σου, καὶ τί εἶνε ἁμαρτία διὰ νὰ τὸ ἐξομολογήθῃς, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ εἶσαι Χριστιανός. Μέγα πρᾶγμα ἡ δογματικὴ ἀκρίβεια· ἀλλ' ὅταν ἀγνοῇς τί διδάσκει ἡ Γραφή, τότε δὲν διαφέρεις ἀπὸ ἓνα φανατικὸν κράτην ὁ ὁποῖος, ὅταν περάσῃ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐνὸς πολιτικοῦ κόμματος, φωνάζει «Ζήτω», καὶ ὅταν περάσῃ ὁ ἄλλος ὁ ἀντίπαλος τοῦ πρώτου, φωνάζει πάλιν «Ζήτω»· ὅχι ἐπειδὴ πιστεῖν εἰς τὴν ἀρχὰς τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου, ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦ ἀρέσει νὰ φωνάξῃ. Ἄν ὁμως μελετᾷς τὴν Γραφήν καὶ μαθητεύῃς εἰς τὸν Διδάσκαλον, τότε καὶ ἡ πίστις σου εἰς τὴν ἀνάστασιν, καὶ ἡ ἐξομολογήσίς σου, καὶ ἡ κοινωνία σου, καὶ ἡ δογματικὴ σου ἀκρίβεια ἔχουν ἀξίαν, τὴν ἀξίαν τῆς αἰωνίου ζωῆς.

Λέγουν μερικοὶ. Ὁ Θεὸς ἀγγραμμάτους ἐχρησιμοποίησε, διὰ νὰ κηρύξῃ τὸ εὐαγγέλιόν

του. Καί καμαρώνουν ἀντί νά ἐντρέπονται, πού δὲν ἐδιάβασαν τὴν Γραφήν· καὶ μνητερίζουν αὐτοὶ οἱ σοῦπερ - ὀρθόδοξοι τοὺς «γροαμματεῖς» θεολόγους. Ἀάθος· ἁμαρτωλὸν λάθος. Οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ ἦσαν ψαράδες ἀγροάμματοι ἀπὸ ἐπιστήμης, ὄχι ἀπὸ Γραφὴν. Τὸ νὰ γνωρίζῃς τὴν Γραφὴν καλὰ, δὲν εἶνε γράμματα, δηλαδὴ ἐπιστήμη. Εἶνε ἀνάγκη, πρὸ μεγάλης ἀνάγκης καὶ ἀπὸ τὴν πείναν. Ἀγροάμματος ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἀνδρέας, ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Ναθαναὴλ καὶ ὁ Φίλιππος; Εἰδατε ὅμως πόσον καλὰ διαβασμένοι ἦσαν εἰς τὴν Π. Διαθήκην; Ὅταν πρωτοεῖδαν τὸν Χριστὸν ἀνέτρεξεν ὁμέσως ἡ μνήμη των εἰς τὰς προφητείας ὧν τῶν προφητῶν, εἰς τὴν Πεντάτευχον τοῦ Μωϋσέως· καὶ ἀπὸ τὸν συνδυασμὸν ὧν ἐδιάβασαν μὲ ὅσα ἔβλεπαν, μόνον, χωρὶς νὰ τοὺς εἰπῇ τίποτε ὁ Χριστός, ἀντελήφθησαν καὶ ἀνεκάλυψαν, ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ Χριστός. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι οἱ ἀγροάμματοι ἐκεῖνοι ἐπαιζαν εἰς τὰ δάκτυλα τὴν Γραφήν. Εἶδατε τὴν σεμνὴν παρθένον τῆς Ναζαρέτ; Κορίτσι 15 - 20 ἐτῶν ἦτο, ἀγροάμματος καὶ ἐργαζομένη ἦτο. Διαβάσατε ὅμως τὴν περικοπὴν τοῦ εὐαγγελισμοῦ καὶ τῆς ἐπισκέψεως τῆς εἰς τὴν Ἑλισάβετ, νὰ ἰδῇτε πόσον καλὰ κατεῖχε τὴν ἁγίαν Γραφήν, καὶ πῶς ἀπήντησε καὶ πῶς ἐνήργησε σὰν ἄνθρωπος πού κατέφαγε τὰς σελίδας τῆς Π. Διαθήκης. Καὶ ὁ Θεὸς δὲν τὴν ἐδίωκε μόνον διὰ τὴν ἀσύγκριτον ἀγνότητά της, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐνσυνείδητον πίστιν της, καὶ διὰ τὸν ζῆλον της εἰς τὴν μελέτην τῆς Γραφῆς, διὰ τὴν γνῶσιν τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ προσορισμοῦ καὶ τῆς προσδοκίας τοῦ Ἰσραὴλ.

Συνήντησα πλῆθος Χριστιανῶν, πού ὄχι δὲν ἐδιάβασαν οὔτε μίαν φορὰν τὴν ἁγίαν Γραφήν, ἀλλ' οὔτε ἐγνώριζον τί εἶνε. Δὲν ἐγνώριζον ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον εἶνε ἡ ἁγία Γραφή. Ἐνομίζον ὅτι Π. Διαθήκη, καὶ Κ. Διαθήκη, καὶ Γραφή, καὶ Εὐαγγέλιον, εἶνε τέσσαρα διάφορα βιβλία! Δὲν ἐγνώριζον τὴν ἐπιγραφὴν οὔτε μὴς Ἐπιστολῆς τῆς Κ. Διαθήκης! Ἀπήντησαν ὅτι τὰ Εὐαγγέλια εἶνε δώδεκα! Ἐνας ἱερεὺς δὲν ἐγνώριζεν, ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον πού χρησιμοποιεῖ εἰς τὴν λατρείαν δὲν εἶνε τὸ πλῆρες Εὐαγγέλιον, οὔτε ὅτι εἶνε ὀρισμέναι περικοπαὶ τῆς ἁγίας Γραφῆς. Ἄλλος ἱερεὺς πρὸ ἑξαμήνου ἔλαβεν ἀπὸ τὴν μητροπόλιν πρόγραμμα ἐνὸς ἱερατικοῦ φροντιστηρίου, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκαλεῖτο νὰ συμμε-

τάσῃ, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐρμηνεύσῃ τί σημαίνει ἡ φράσις «Π. καὶ Κ. Διαθήκη», ἐν τέλει δὲ τὴν ἠομήνευσε πλήρης ἀπορίας· «Πάνω κάτω διαθήκη! τί θέλει νὰ πῇ ὁ Δεσπότης!». Ἐνας Χριστιανὸς ἐπέμενε, ὅτι εἰς τὸ Εὐαγγέλιον γράφει διὰ τὴν κατάλυσιν τῆς νηστείας, ὅτι «ἀσθενὴς καὶ ὁδοιπόρος ἁμαρτιῶν οὐκ ἔχει»· ὅταν ὅμως ἐπέσθῃ νὰ ὀνομάσῃ ἓνα μόνον βιβλίον τῆς Γραφῆς, δὲν ἐγνώριζεν· ἔστι δὲ ὑπ' ὅψιν ὅτι τὸ γνωμικὸν αὐτὸ περὶ νηστείας εἶνε τοῦ Κορανίου. Μέγα πλῆθος Χριστιανῶν δὲν ἐδιάβασαν οὔτε τὸ πρῶτον φύλλον τῆς Γραφῆς, διὰ νὰ λύσουν τὴν φλογερὰν ἀπορίαν των «μὲ ποιά γυναῖκα γέννησε παιδί ὁ Κάιν». Χριστιανὸς ἠρώτησε ἂν «διαβάξεται τὸ Βαγγέλιο», ἐννοῶν ἂν ἐπιτρέπεται ν' ἀνοίξῃ κανεὶς καὶ νὰ διαβάσῃ τὸ Εὐαγγέλιον. Πατριάρχης ὁλόκληρος τῶν Ἑεροσολύμων, πρὸ 300 ἐτῶν, ἐρωτηθεὶς ἂν ἐπιτρέπεται νὰ διαβάξουν οἱ Χριστιανοὶ τὴν Γραφήν, ἀπήντησε κατηγορηματικῶς «Ὁχι». Δυστυχῶς τὴν ἁγίαν Γραφήν, ἢ μᾶλλον ἀκριβέστερον τὸ «Βαγγέλιο» ἢ «Τετραβάγγελο» οἱ Χριστιανοὶ τὸ ἔχουν ὡς φυλαχτὸ, μὴ ταμπακέρα ἐσφραγισμένην σφραγίσιν ἐπὶ καὶ τοποθετημένην «στὸ κονοστάσι». Ἐφ' ὅσον ἡ κατὰστασις ἡμῶν τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ ἔχει ἔτσι, διατὶ ἀποροῦμεν πῶς κατηντήσαμεν εἰς αὐτὴν τὴν κατάπτωσιν, καὶ τί ἀναζητοῦμεν τὸ αἴτιον τῆς κακοδαμονίας ἁλλοῦ; Οἱ πλείστοι ἐκ τῶν Χριστιανῶν εἶνε ὥσάν τὸν μαθητὴν πού «κάνει σκασαρχεῖο» ἀπὸ τὸ σχολεῖον 365 ἡμέρας τὸ ἔτος. Πῶς νὰ μάθουν γράμματα τέτοιοι μαθηταί, καὶ πῶς νὰ ἐκχριστιανισθοῦν τέτοιοι «Χριστιανοί»;

Λέγουν πολλοὶ διὰ τὴν ἀνόρθωσιν τοῦ χριστιανικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ βίου, ὅτι χρειάζεται μυστηριακὴ ζωὴ, ἡ δημιουργία λειτουργικῆς ἀτμοσφαίρας ἢ παραδοσιακοῦ κλίματος, ἢ ἀναπροσαρμογῇ, ἢ ἐκσυγχρονισμῷ, ἢ ἐπ' ἀνόδοις εἰς τὴν ἀγνὴν βυζαντινὴν μουσικὴν, ἢ εἰσαγωγῇ ἁρμονίου, ἢ ὅτι ἄλλο φαντασθῇτε. Πρὶν ἂν' ὅλα καὶ ἐπάνω ἂν' ὅλα οἱ Χριστιανοὶ χρειάζονται σχολεῖον. Νὰ μάθουν μὲ κάθε τρόπον τὸ περιεχόμενον τῆς Γραφῆς, τῆς διαθήκης των μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Θεοῦ των. Καὶ τότε θὰ καταστοῦν ἱκανοὶ νὰ διευθετήσουν τὰ τοῦ οἴκου των. Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶνε μαγεία. Εἶνε πίστις πλήρης περιεχομένου. Διὰ νὰ τὴν ἐνστερني-

ΕΚ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΓΕΝΕΣΙΣ

8. Ἡ διαθήκη τοῦ Θεοῦ μετὰ τὸ Νῶε (Γε 7, 1-17)

Πρὶν ἀκόμη γίνῃ ὁ κατακλυσμὸς, ὅταν ὁ Νῶε ἐτοίμαζε τὴν κιβωτόν, ὁ Θεὸς τοῦ εἶχε πῆ, ὅτι: θὰ καταστρέψῃ τὸν κόσμον, θ' ἀφήσῃ μόνον αὐτὸν μετὰ τὴν οἰκογένειάν του, καὶ θὰ κἀνῇ διαθήκην μὲ αὐτόν. Πράγματι ἡ πρώτη ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ μετὰ τὴν πρώτην θυσίαν τοῦ Νῶε ἦταν νὰ κἀνῇ μαζί του μιὰ διαθήκη, δηλαδὴ μιὰ συνθήκη, μιὰ συμφωνία. Πρώτη τέτοια διαθήκη, πού δὲν φαινόταν καὶ τόσο πολὺ σὰ συμφωνία, ἦταν ἡ ἐντολὴ πού εἶχε δώσει στὸν Ἀδάμ. Τότε εἶχε πῆ στοὺς πρωτοπλάστους, ὅτι: ἂν φᾶν ἀπὸ τὸν καρπὸ τοῦ δέντρου τῆς γνώσεως καλοῦ καὶ πονηροῦ, θὰ παθάνουν· καὶ ἀσφαλῶς ἐγνωσθεῖς, ὅτι ἂν δὲν φᾶν, θὰ ζήσουν ἀθάνατοι· καὶ θ' ἀπολαμβάνουν γιὰ πάντα τὸν παράδεισον. Τώρα κἀνει τὴ δεύτερη διαθήκην του μετὰ τὸ Νῶε, πού εἶνε γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἕνας ἄλλος Ἀδάμ, ἀφοῦ ἀπ' αὐτὸν καταγόμαστε ὅλοι· οἱ ἄνθρωποι τῆς γῆς. Ἡ δεύτερη αὕτη διαθήκη τοῦ Θεοῦ περιέχει: τίς ὑποχρεώσεις τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ Θεὸ καὶ τίς ὑποχρεώσεις καὶ ὑποσχέσεις καὶ εὐλογίας τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Λεπτομερέστερα περιέχει δύο εὐλογίας τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, δύο ἐντολές, καὶ

μία ὑπόσχεσι.

Οἱ εὐλογίας εἶνε. α) Ἀδξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ γεμίστε ὅλη τὴ γῆ καὶ γίνεστε κύριοι τῆς, β) Θὰ εἰστε κύριοι τῶν ζώων· ὅλα τὰ ζῶα τῆς γῆς, τῆς θαλάσσης, καὶ τοῦ ἀέρος θὰ ὑποτάσσονται σὰ σὰς μετὰ τὸν τρόπον καὶ φόβον. "Ὅλα τὰ παρὰ ὑμᾶς σὰς χέρια σας, σὰς εἰστε οἱ ἐξουσιασται τῆς γῆς καὶ ὅλων ὅσα ζοῦν ἐπάνω σ' αὐτήν.

Οἱ ἐντολές εἶνε. α) "Ὅλα ἀναξαιρέτως τὰ ζῶα μπορεῖτε νὰ τὰ σφάζετε καὶ νὰ τὰ τρώετε· ὅλα σὰς τὰ ἐδωσα γιὰ τροφή σας σὰ νὰ εἶνε λάχανα καὶ χόρτα. Ἀλλὰ δὲν θὰ φάτε κρέας ἐν αἵματι ψυχῆς· δηλαδὴ δὲν θὰ φάτε ἀπὸ κανένα ἀποκτείνον ζῶον τὸ αἷμα ἢ κρέας πού περιέχει ὅλο τὸ αἷμα. Διότι ἂν φάτε αἷμα, θὰ ζητήσω τὸ αἷμα σας ἀπὸ τὰ θηρία. θὰ ἐβάλω τὰ θηρία νὰ σὰς φᾶν. Πιὸ σύγχρονα, θὰ ἐγκαταλείψω τὴ φύσιν σας ἀπροστάτευτη καὶ θὰ σὰς ἐξοντώσουν τὰ θηρία· δὲν θὰ ἐπιζήσετε. β) Δὲν θὰ χύσετε κἄν αἷμα ἀνθρώπου, δηλαδὴ δὲν θὰ φονεύσετε. Διότι ἐγὼ ἔκρινα τὸν ἄνθρωπον «ἐν εἰκόνι Θεοῦ», «κατ' εἰκόνα μου» δὲν εἶνε ὅπως τὰ ζῶα, πού σὰς ἐπιτρέπω νὰ τὰ σφάζετε. "Ὅποιος θὰ χύσῃ αἷμα ἄν-

σθῆς αὐτὴν τὴν πίστιν, χρειάζεται πρὶν ἀπ' ὅλα νὰ τὴν γνωρίσῃς. Ἀγνωστον πρᾶγμα οὐδεὶς δύναται νὰ ἐνστερνισθῇ. Ἡ μεγαλυτέρα λοιπὸν ἀνάγκη διὰ τοὺς Χριστιανοὺς σημερον εἶνε νὰ πάρουν τὴν ἁγίαν Γραφήν, τὸ κείμενον ἢ καὶ τὴν μετάφρασιν, νὰ τὴν διαβάσουν κατεπειγόντως μίαν ὁλοκληρωμένην καὶ σύντομον ἀνάγνωσιν, διὰ νὰ προσανατολισθοῦν χονδροειδῶς, νὰ καθήσουν ἔπειτα νὰ τὴν μελετήσουν, νὰ τὴν καταφάγουν, νὰ τὴν ἐρευνήσουν. Νὰ γίνουν πικνοὶ καὶ μικροὶ κύκλοι κοινῆς μελέτης τῆς Γραφῆς, ὅπου ὁ πιὸ κατατοπισμένος τῆς συνοδείας θὰ βοηθῇ τοὺς ἄλλους, νὰ χρησιμοποιηθοῦν αἱ ὑπάρχουσαι μεταφράσεις, παραφράσεις, ἐρμηνεῖαι, ὑπομνήματα, καὶ ὅ,τι ἄλλο σχετικὸν ὑπάρχει. Νὰ περιεριοθῇ τὸ κῆρυγμα εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῆς Γραφῆς καὶ νὰ σταματήσουν τὰ φιλοσοφήματα. Νὰ γεμίσῃ ὁ τόπος ἀπὸ ἀντίτυπα τῆς

Γραφῆς, τῆς τραπέζης, τῆς τσέπης, ἐπίτομα, πολύτομα· νὰ διαβάσουν οἱ Χριστιανοὶ τὴν Γραφήν συνεχῶς, εὐκαιρῶς καὶ ἀκαιρῶς, εἰς ὥρας ἐπὶ τούτου ἀφιερωμένας, εἰς διαλείμματα, πρὸ τοῦ ὕπνου, μετὰ τὸ φαγητόν. Νὰ διαβάζουν καὶ νὰ μελετοῦν μεγάλα τεμάχια τῆς Γραφῆς καὶ διβλία ὁλόκληρα ἀπνευστί καὶ ἐπιτροχάδην, μικρὰ τεμάχια ἐρμηνευόμενα σχολαστικῶς καὶ εἰς βάθος, νὰ ὑπογυμνίζουν, νὰ ἀποστηθίζουν, νὰ κρατοῦν σημειώσεις, νὰ συγκεντρώνουν ἀπορίας διὰ νὰ τὰς ὑποβάλλουν εἰς τοὺς θεολόγους. Ἄλλως δὲν μᾶς κρατεῖ τίποτε. Ἄν θέλωμεν νὰ συνέλθωμεν, νὰ κίνωμεν πάλιν τὸν Χριστὸν Διδάσκαλον, νὰ ξαναγίνωμεν μαθηταὶ καὶ ἡ χριστιανικὴ πίστις σχολεῖον καὶ ἡ ἁγία Γραφή τὸ ἀναγνωστικὸν μας. Ἐμπρὸς εἰς τὸ σχολεῖον.

Στέργιος Ν. Σάκκος

θρώπου, θά ζητήσω τὸ αἷμα του ἀπὸ χέρι ἀνθρώπου, θά δάλω ἀνθρώπους νὰ τὸν σφάζουν. Καὶ πῶς σύγχρονα, θά τὸν ἐγκαταλείψω ἀνυπεράσπιστο ἀπέναντι στοὺς ἀνθρώπους, πού θά τοῦ ἐπιτεθοῦν νὰ τὸν ἐξοντώσουν. Ἄν τηρήτε αὐτὲς τὲς ἐντολές, θά ἰσχύσουν γιὰ σᾶς οἱ εὐλογίες μου νὰ αὐξηθῇτε καὶ νὰ γίνετε κύριοι τῆς γῆς.

Ἡ ὑπόσχεση εἶνε μία. Δὲν θά ξανακάνω κατακλυσμὸ. Δὲν θά ἐξοντώσω ἄλλη φορά τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων μὲ κατακλυσμὸ. Αὐτὴ ἡ ὑπόσχεσί μου ἐπεκτείνεται σ' ὅλες τὲς μέλλουσες γενιές τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ σ' ὅλα τὰ ζῶα ποὺ ἐγῆκαν ἀπὸ τὴν κιβωτό. Σημάδι αἰώνιο αὐτῆς τῆς διαθήκης μου θάζω τὸ οὐράνιο τόξο στὰ σύννεφα. Μόλις ὁ καιρὸς θά συννεφιάζῃ καὶ θά γίνεταί ὁροσερός, θά ἐμφανίζεται τὸ σημάδι αὐτὸ ποὺ θά μοῦ θυμίξῃ τὴν συμφωνία ποὺ ἔκανα μὲ τὸν ἄνθρωπο ποὺ ἐκπροσωπεῖ κάθε ζωὴ πάνω στὴ γῇ καὶ δὲν θά προχωρῶ σὲ κατακλυσμὸ γιὰ κανένα λόγο.

Αὐτὴ εἶνε ἡ διαθήκη τοῦ Θεοῦ μὲ τὸν πρόπαιτρα Νῶε.

* * *

Ἐπειδὴ ἡ διαθήκη αὐτὴ φαίνεται σ' ὅμας λίγο παράξενη καὶ σὲ μερικὰ σημεῖα κάπως σὰν ἀφέλῃς καὶ ἀστείαι, ἐνῶ δὲν εἶνε, χρειάζεται νὰ τὴν ἐξηγήσουμε κιόλας. Ἡ εὐλογία φαίνεται καθαρὰ πόσο εὐλογητὴ εἶνε καὶ πόσο ἐκπληρώθηκε. Κανένα ζῶικὸ εἶδος δὲν ἐκπλήρωθηκε ὅπως ὁ ἄνθρωπος πάνω σ' ὅλη τὴ γῇ καὶ κανένα δὲν πολλαπλασιάστηκε τόσο. Κι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ὑπὸ τὸν ἑλεγχό του τὴ γῇ. Κανένα ἄλλο ζῶο δὲν μπορεῖ νὰ πάη σ' ὅποιο σημεῖο τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης θέλει, κανένα δὲν μπορεῖ νὰ βάλῃ ὑπὸ τὸν ἑλεγχό του καὶ νὰ ρυθμίσῃ ποῦ θά μείνουν δάση καὶ ποῦ θά κοποῦν, ποῦ θά καλλιεργηθῇ αὐτὸ ἢ αὐτὸ τὸ φυτὸ καὶ τὸ δέντρο, κανένα δὲν μπορεῖ νὰ ἐξοντώσῃ ὀρισμένα εἶδη ζώων καὶ ἄλλα νὰ τὰ εὐνοήσῃ νὰ πολλαπλασιαστούν περισσότερο, κανένα ζῶο δὲν μπορεῖ νὰ ἐξημερώσῃ, ἄλλα ζῶα, νὰ τὰ ἐκμεταλλεῖται, νὰ βελτιώσῃ τὴ ράτσα τους, νὰ κυνηγήσῃ συστηματικὰ, νὰ συλλάβῃ, νὰ ψαρέψῃ, νὰ κάνῃ ἔστω κι αὐτὸν τὸν καταραμένο πόλεμο καὶ μάλιστα σὲ παγκόσμια ἔκτασι. Καὶ εἶνε ὅπως ὁ ἄνθρωπος ὁ φόδος κι ὁ τρόμος τῶν ζώων ὅλων, κι αὐτῶν τῶν τίγρεων καὶ τῶν

λεόντων, καὶ τῶν φαλαινῶν καὶ τῶν καρχαριῶν. Τὰ παιδαγωγεῖ, τὰ ἐκτοπιίζει, τὰ ἐξοντώνει, προστατεύει τὸ εἶδος των, τὰ τρομοκρατεῖ όταν θέλῃ, τὰ σπουδάζει, τὰ ἀπογράφει, τὰ κατατρώει· εἶνε ὁ βασιλιάς τῆς γῆς. ὁ ἐξουσιαστὴς τῆς γῆς, κύριος ἀπόλυτος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς τύχης κάθε ἐπιγείου ζωῆς. Εἶνε ὁ Θεὸς τῆς γῆς, ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ καὶ Κυρίου τοῦ κόσμου ὅλου.

Ὅσον ἀφορᾷ στὴν ὑπόσχεσι, πολλοὶ νομίζουν ὅτι ὁ Μωϋσῆς ἐνόησε, ὅτι ἐπὶ Νῶε γιὰ πρώτην φορά ἐμφανίστηκε τὸ οὐράνιο τόξο. Ὁχι. Τὸ πνεῦμα τῆς Γραφῆς εἶνε ὅτι τὸ τόξο προὔπηρχε, ἀπ' ὅτου ὑπῆρχε ὁ κόσμος, ἀλλὰ τότε τὸ χρησιμοποίησε ὁ Θεὸς γιὰ σημάδι τῆς διαθήκης του. Ὅπως δυὸ νοικοκυραῖοι κανονίζουν τὰ σύννεφα τῶν χωραφιών τους καὶ θάζουν γιὰ σημάδι μιὰ χαρακτηριστικὴ πέτρα ποὺ ἀσφαλῶς προὔπηρχε ἀλλ' ἀπὸ κείνη τὴ στιγμή παίρνει ἰδιαίτερη σημασία, ὅπως ἔνας γιὰ νὰ θυμηθῇ κάτι κάνει ἕναν κόμπο στὸ μαντίλι του ποὺ ἀσφαλῶς προὔπηρχε, ἔτσι κι ὁ Θεὸς γιὰ μιὰ αἰώνια διαθήκη πῆρε κι ἔβαλε σὰν σημάδι ἕνα αἰώνιο φυσικὸ φαινόμενο ποὺ προὔπηρχε. Ἀργότερα, όταν ἔκανε ἄλλες διαθήκες, ἔβαλε πάλι τέτοια σημάδια. Στὴ διαθήκη μὲ τὸν Ἰσραὴλ στὴν ἐρημὸν ἔβαλε μιὰ χρυσὴ στάμνα μὲ μάννα, τὴ ράβδο τοῦ Ἀαρὼν ποὺ δλάσθηκε, τὲς δύο πλάκες μὲ τὲς θεὰς ἐντολές, καὶ τὸ καίμενο τῆς Π. Διαθήκης ποὺ φυλαγόταν ὅλα σὲ μιὰ μικρὴ κιβωτό. Στὴ διαθήκη τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μὲ τὴν Ἐκκλησίαν ἔβαλε τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ ποὺ κοινωνοῦμε καὶ τὸ καίμενο τῆς Κ. Διαθήκης ποὺ μελετοῦμε. Ἀλλὰ τότε οἱ ἄνθρωποι ἦταν πρωτόγονοι καὶ πνευματικὰ νήπιοι καὶ τὰ γράμματα ἀνεξέλικτα· γι' αὐτὸ ἔβαλε γιὰ σημάδι ἕνα φυσικὸ φαινόμενο, τὸ οὐράνιο τόξο.

Ὅλες τὲς διαθήκες ποὺ ἔκανε ὁ Θεὸς μὲ τὴν ἀνθρωπότητα τὲς τηρεῖ καὶ τὲς τηρεῖ στὸν αἰῶνα, ἀκόμη κι ἂν ὁ ἄνθρωπος τὲς καταπάτῃτε τελείως, ἀκόμη κι ἂν ὁ Θεὸς ὁ ἴδιος τὲς ἀντικατέστησε. Ὑποσχέθηκε τὸν παράδεισο στὴν πρώτη διαθήκη μὲ τὸν Ἀδάμ. Ὁ Ἀδάμ κατέλυσε καὶ ἀκύρωσε τὴ διαθήκη· ὁ Θεὸς ὅμως τηρεῖ τὴν ὑπόσχεσί του καὶ φυλάει πάλι τὸν παράδεισο γιὰ μᾶς καὶ μᾶς τραβάει κατὰ κατ'. Στὴ διαθήκη μὲ τὸ Νῶε ὑποσχέθηκε ἀπόλυτη κυριότητα τοῦ ἀνθρώ-

που πάνω στη γη και ότι δεν θα μας εξοντώσει ποτέ ο γένος με κατακλυσμό. Ἐμείς ἐκείνη τὴ διαθήκη τὴν πατήσαμε κιόλας, προτού νὰ γεννηθῇ ὁ Ἀδράμ, καὶ τὴν ἀκυρώσαμε· ὁ Θεὸς τηρεῖ τίς υποχρεώσεις του ἀκόμη, καὶ οὔτε μᾶς ἐξοντώνει, οὔτε μᾶς καθιστοῦν ἀπὸ τὸ ἀξίωμα μας. Ὑποχωρεῖ καὶ παραδέχεται τὴν ἀκύρωσί μας σὰ στοργικὸς πατέρα, ὁ ἴδιος ὅμως ἐξακολουθεῖ μέχρι συντελείας νὰ τηρῇ καὶ σὰν πιστὸς ἐταῖρος τῆς διαθήκης ὅλες τίς υποχρεώσεις του πρὸς περιλαμβαναν τοὺς ἀκυρωμένους διαθήκης. Ἐδῶ ἐφαρμόζει ὁ Θεὸς μᾶς ἐκεῖνο ποὺ εἶπε γι' αὐτὸν ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «Εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκείνος πιστὸς μένει» ἀρνῆσθαι ἐαυτὸν οὐ δύναται. (Β' Τι 2, 13).

Παράξενη φαίνεται ἡ μία ἀπὸ τίς δύο ἐντολές. Καὶ οἱ δύο καθὼς εἴπαμε εἶνε· α) Δὲν θὰ φᾶς αἷμα. β) Δὲν θὰ φρονεῖς. Ἡ δευτέρα εἶνε γνωστὴ καὶ ἀπὸ τὴν διαθήκη τοῦ Μωϋσέως, ὅπου εἶνε ἀνάμεσα στὶς δέκα ἐντολές, καὶ ἀπὸ τὴν Κ. Διαθήκη μας, ὅπου ἐξακολουθεῖ νὰ ἰσχύει. Ἡ πρώτη; Τί νόημα νὰ ἔχει ἄραγε; Γιατί ἀπαγορεύεται στὸν ἄνθρωπο νὰ φάῃ τὸ αἷμα ζώου ἢ τὸ κρέας ποῦ ἔχει ὄλο τὸ αἷμα, καὶ ποῦ τέτοιον κρέας εἶνε τὸ στοιγαλισμένο ζῷο τὸ λεγόμενο «πνικτόν»; Ὅποιος διάβασε ξέρει· ὅτι αὐτὸ ἀπαγορεύεται καὶ στὴ διαθήκη τοῦ Μωϋσέως, ἀλλὰ καὶ στὶς Πράξεις τῶν ἀποστόλων, ὅπου οἱ ἀπόστολοι σὲ μιά κοινὴ συνοδική ἐπιστολὴ γράφουν στοὺς Χριστιανοὺς ὅλης τῆς οἰκουμένης, ὅτι εἶνε ἀδεύσιμοι ἀπὸ κάθε μὴ ἡθικῆς διατάξεως τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου ἐκτὸς ἀπ' αὐτὴ (Πρξ 15 20). Τί σημαίνει λοιπὸν αὐτὴ ἡ τόσο σπουδαία καὶ τόσο παράξενη ἐντολή; Οἱ ἐρμηνεύται λένε ὅτι τὸ αἷμα εἶνε ἀνθυγιαίνον καὶ ὅτι ἡ ἐντολὴ ἔχει πρακτικὸ σκοπὸ. Δὲν εἶνε αὐτό. Νομίζω ὅτι τὸ νόημα τῆς ἐντολῆς εἶνε τὸ ἑξῆς.

Ἄν θυμᾶστε, οἱ δέκα ἐντολές τοῦ Μωϋσέως χωρίζονται σὲ δύο κατηγορίες, τέσσερες καὶ ἑξί, τέσσερες γιὰ τίς σχέσεις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ Θεὸ καὶ ἑξί γιὰ τίς σχέσεις του πρὸς τὸ συνάνθρωπο. Ἦταν δηλαδὴ θεοσευτικὴς καὶ ἡθικῆς ἐντολές. Αὐτὲς τίς δύο κατηγορίες ἐκπροσωποῦν καὶ οἱ ἐντολές πρὸς τὸ Νῶα. Τὸ «οὐ φρονεῖς» εἶνε ἡ πρὸ ἐπιείγουσα καὶ ἀναγκαστικὴ καὶ χοντρὴ ἡθικὴ ἐντολή. Τὸ «δὲν θὰ φᾶς αἷμα» κρίθηκε ἀπὸ τὸ Θεὸ σὰν ἡ πρὸ ἐπιείγουσα θεοσευτικὴ ἐντολή. Γιατί; Ἄν θυμᾶστε πάλι, ὁ Θεὸς εἶχε στὸν παρὰδεισο καὶ τὸ δέντρο τῆς ζωῆς, τὸ ὁποῖο ἂν ἔτρω-

γε ὁ ἄνθρωπος, θὰ κέρδιζε τὴν αἰώνια ζωὴ, τὴν ἀθανασία. Ἀλλὰ τότε προτίμησε νὰ φάῃ ἀπ' τὸ ἄλλο. Τότε ἔχασε τὴν τροφὴ τῆς αἰώνιας ζωῆς· τὴν πήραμε ὅμως ἀργότερα ἀπὸ τὸ Χριστό. Εἶνε τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Πίνοντας τὸ αἷμα του καὶ τρώγοντας τὴ σάρκα του, παίρνουμε μέσα μας ὄλο τὸ Χριστό, προσθέτουμε τὴ ζωὴ του στὴ ζωὴ μας καὶ τὴν κάνουμε ἀθάνατη, αἰώνια, πνευματικὴ, ἐμοδολογημένη ζωὴ, ἐν Χριστῷ ζωὴ. Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὑπῆρχε σ' ὅλους τοὺς αἰῶνες σὰν μιά πανανθρώπινη ἀνάμνησις. Ἀπὸ τοὺς πρωτοπλάστους ἔμεινε ἡ ἀνάμνησις, ὅτι χάσαμε τὴν ἀθανασία ποὺ θὰ τὴν κερδίζαμε τρώγοντας καὶ. Καὶ οἱ μὲν ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ διατηροῦσαν τὴν ἀνάμνησις ἀγνή καὶ δὲν ἀντικατέστησαν τὸ δέντρο τῆς ζωῆς μὲ κανένα ψεύτικο ὑποκατάστατο, ἀλλὰ προσδοκοῦσαν νὰ τὸ ξαναπάρουν στὸ μέλλον. Καὶ ἡ προσδοκία ἐκπληρώθηκε ἀπὸ τὸ Χριστό. Οἱ ἄνθρωποι ὅμως ποὺ ἐγκατέλειψαν τὸ Θεὸ καὶ ὑποτάχθηκαν στὰ πάθη τους καὶ ἔκαναν αὐτὰ θεοὺς καὶ δημιουργήσαν τὰ εἰδωλοκρατικὰ θεοσευήματα, αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι μαγάρισαν αὐτὴ τὴν ἀνεξάλειπτη ἀνάμνησις, τὴν σπράβωσαν, τὴν ἀλλοίωσαν, τὴν ἔκαναν κίβδηλη, καὶ ὁρίσαν ὑποκατάστατο τοῦ ζωηφόρου δέντρου τῆς ζωῆς. Αὐτὸ τὸ ὑποκατάστατο ἦταν τὸ αἷμα τῶν ζώων, ἀκόμη καὶ τῶν ἀνθρώπων, γιατί νόμιζαν ὅτι στὸ αἷμα ἐδράζει ἡ ζωὴ. Τὸ αἷμα ἄλλωστε εἶνε τὸ μέλος ἐκεῖνο τοῦ σώματος ποῦ ἂν τὸ ἀφαιρέσης, ἀφαιρῆς καὶ τὴ ζωὴ τοῦ ζώου ἢ τοῦ ἀνθρώπου, πρᾶγμα ποῦ δὲν συμβαίνει μὲ πολλὰ ἄλλα σπουδαία μέλη. Ἔτσι οἱ ἄνθρωποι ἐνῶ ἔτρωγαν τὰ κρέατα ἀπὸ διλογικὴ ἀνάγκη, δηλαδὴ γιὰ νὰ ζήσουν, ἔτρωγαν τὸ αἷμα ἀπὸ θεοσευτικὴ ἀνάγκη, δηλαδὴ γιὰ νὰ προσθέσουν ζωὴ στὴ ζωὴ τους, νὰ κερδίσουν ἐπέκταση ζωῆς ἢ ἀθανασία. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο καὶ σήμερα ἀκόμη μερικοὶ ἀφρικανικοὶ λαοί, ποὺ ἦταν πένγοι γῆρας πρωτόγονοι ἀλλὰ σήμερα κάπως ἐκπολιτίστηκαν, πρὸς ὄλο ποῦ ἐκπολιτίστηκαν, ἐξακολουθοῦν νὰ τρώει ἀνθρώπους. Τὸ κάνουν ἀπὸ θεοσευτικὴ ὁρμή καὶ ὄχι ἀπὸ διλογικὴ. Ἡ ἀνθρωποφαγία εἶνε θεοσευτικὴ τελειότη τους καὶ ὄχι διλογικὴ ἀνάγκη τους. Πολλοὶ λαοὶ τῆς ἀσχιότικης κοινωνοῦσαν αἷμα ζώων μὲ θεοσευτικὰς τελετές, καὶ πάλιστα ζῶων μὲ ἱσχυρὴ γαστρίτις ὁρμὴ ὅπως τοῦ ταύρου. Γιατί πίστευαν, ὅτι τὸ κύριο ἐνδὴλωμα τῆς ζωῆς εἶνε ἡ γαστρίτις ὁρμὴ, ἡ ὁποία κατὰ κάποιον

τρόπον δικαιωνίζει τὸ γένος.

Ὁ Θεὸς λοιπὸν ἀπαγορεύει στὸ Νῶε καὶ τοὺς ἀπογόνους του νὰ τρῶνε αἷμα. Δὲν θέλει νὰ ἔχουν ὑποκατάστατα τοῦ δέντρου τῆς ζωῆς, ποὺ ὁ ἴδιος τοὺς τὸ στέργει διώχνοντάς τους ἀπὸ τὸν παράδεισο καὶ δάξοντας στὴν πόρτα τοῦ ἀπροσπέλαστη φρουρὰ ἀγγέλων. Δὲν θέλει μὲ τὰ ὑποκατάστατα νὰ αὐταπατώνται οἱ ἄνθρωποι καὶ νὰ ἐκανοποιοῦν παρὰ φύσιν τὴν πείνα τους γιὰ ἀθανασία. Δὲν θέλει μὲ τὰ ὑποκατάστατα νὰ καταργηθῇ ἡ νουσταλγία τους γιὰ αἰώνια ζωὴ καὶ ἡ προσδοκία τους γιὰ τὴν ἀληθινὴ ἀθανασία, ποὺ θὰ τὴ φέρει ὁ Υἱὸς του. Δὲν θέλει νὰ ἐκτροχιαστοῦν οἱ ἄνθρωποι στὴν εἰδωλολατρία τρώγοντας αἷμα ζώων, στὸ φόνο τρώγοντας αἷμα ἀνθρώπων, στὸ σεξουαλικὸ ἐκφυλισμὸ ποὺ οἱ εἰδωλολάτρες συνδυάζουν μὲ τὴ λατρεία τοῦ θεοῦ καὶ τὴν προμήθεια τῆς ἀθανασίας. Αὐτὰ τὰ σιχαίνονται. Ἰδιαιτέρως γιὰ τοὺς νεοφώτιστους Χριστιανούς, ποὺ μόλις ἀπαρνήθησαν τὴν εἰδωλολατρικὴ τους θρησκεία καὶ ζοῦν σὰ μεινόντες μέσα σὲ μιὰ θάλασσα εἰδωλολατρῶν, καὶ πολλοὶ ἀσθενεῖς στὴ συνείδησι ἔχουν ἀκόμη τὴν ἰδέα ὅτι μὲ τὸ φάγωμα τοῦ αἵματος προσθέτουν ζωὴ στὴ ζωὴ τους, δὲν θέλει ἀπὸ τὴ μιὰ νὰ κοινοποῦν τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ποὺ δίνει πραγματικὰ τὴν αἰώνια ζωὴ, κι ἀπὸ τὴν ἄλλη νὰ τρέφονται ἀκόμη μὲ τὰ ὑποκατάστατα, καὶ νὰ συγχέουν τὴ βιολογικὴ μὲ τὴν αἰώνια ζωὴ, καὶ τὴν ἀλήθεια τοῦ κυριακοῦ αἵματος μὲ τὴν ἀπάτη τοῦ αἵματος τῶν κτηνῶν. Στὴν Κ. Διαθήκῃ δηλαδὴ τὸ φάγωμα τοῦ αἵματος ἀπαγορεύτηκε μόνον «διὰ τὴν συνείδησιν» ὅπως καὶ τὸ φάγωμα τῶν εἰδωλοθότων. Ἀπαγορεύτηκε, γιὰ νὰ κοποῦν καλὰ ὅλες οἱ παγανιστικὲς τάσεις. Ὅσο γιὰ τὸ Νῶε καὶ τοὺς πρῶτους ἀπογόνους του, τοὺς πρωτογόνους ἐκείνους ἄνθρωπους, νομίζω ὅτι εἶνε πιά ὁλοφάνερο πόσο σπουδαία ἦταν αὐτὴ ἡ ἐντολὴ νὰ μὴν τρῶνε αἷμα. Καὶ τοὺς ἀπέλεγε, ὅτι θὰ τοὺς ἐγκαταλείψῃ νὰ τοὺς εἶναι τὰ θηρία καὶ νὰ μὴν ἐπιζήσουν, γιατί ἔπρεπε στὴν ἀπατηλὴ ἐπιδίωξι τῆς ἀθανασίας νὰ ἀντιτάξῃ ἀκριθῶς τὴν πραγματικὴ ἐξόντωσι. Δὲν ἀπαγόρευε ὅμως τὸ κρέας, γιατί ἦταν τόσο ἀναγκαῖο γιὰ νὰ ζήσουν· δὲν εἶνε σκληρὸς ὁ Θεός. Ἀλλ' ὥστε μὲ τὴν ἀπαγόρευσι τοῦ αἵματος πατάχθηκε ἡ σφαλερὴ ἀντίληψι καὶ ὁ παράνομος θεσμὸς ποὺ ἔπρεπε νὰ παταχθῇ.

Ὅσο γιὰ καίνο ποὺ εἶπε ὁ Θεός, ὅτι ἡ ὑπόσχασί του, ὅτι δὲν θὰ ξανακάνῃ ἐξοντωτικὸ κατακλυσμὸ, ἐπακτείνεται καὶ στὰ ζῶα, ἕνας λόγος ποὺ ἀρχικὰ φαίνεται ἀστείος, ἔχει τὸ ἐξῆς νόημα. Πρῶτα πρῶτα τὰ ζῶα εἶνε τόσο ἀπαραίτητα γιὰ τὴ διατροφή, τὸ ντύσιμό καὶ τὴν ἐργασία τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ ν' ἀφήσῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ ἐξοντώσῃ τὰ ζῶα ὅλα, σήμαινε καὶ τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἐξόντωσι. Ἐπειτα, ἐκφραζόμενος ἔτσι ὁ Θεός, θέλει γὰ τογίσῃ στὸν ἄνθρωπο καὶ μ' ἄλλον ἕναν τρόπο, ὅτι εἶνε ὁ ἀπόλυτος, κυρίαρχος τῆς γῆς. Ὅπως ἕνας βασιλεὺς, ὅταν θέλῃ νὰ κάνῃ συνθήκην μὲ τὸ γειτονικὸ ἔθνος, διαπραγματεύεται μὲ τὸ βασιλεῖα ἐκείνου τοῦ ἔθνους καὶ τὸν θεωρεῖ σὰ νοικοκύρη τοῦ ἔθνους του, ἔτσι κι ὁ Θεός θέλει νὰ δεῖξῃ στὸν ἄνθρωπο, ὅτι τὸν βλέπει σὰν ἕνα βασιλεῖα ποὺ οἱ ἀποφάσεις του καὶ οἱ συμφωνίες του ἔχουν ὑποχρεωτικὰ καὶ ἀνεξέλεγκτα παραδεχόμενον κῆρος γιὰ ὅλο τὸ ὑπάρχον.

Στέργιος Ν. Σάκκος

ΕΥΧΑΙ

Ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ νέου ἔτους ἡ «Ἀπολύτρωσις» εὐχεται ἐγκαρδῶς ὅπως ὁ γεννηθεὶς Κύριος μᾶς ἀναγεννήσῃ καὶ μᾶς χάριση κάθε εὐλογίαν καὶ πνευματικὴν πρόδοον διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν μας.

Κηρύγματα διαρκείας 10'

ΑΠΟΤΑΣΣΗ ΤΩ ΣΑΤΑΝΑ:

«Καὶ ἔλαβεν ἡ Μελχόλ τὰ κενοτάφια καὶ ἔθετο ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ ἦπαρ τῶν αἰγῶν ἔθετο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ ἐκάλυπεν αὐτὰ ἱματίῳ» (Α' Βασιλ. 19, 13)

Γιὰ τὴν Μελχόλ, τὴν γυναῖκα τοῦ Δαβὶδ, μιλούσαμε στὴν προηγούμενη ὁμιλία μας. Τὴν θαυμάσαμε τὶς ὥρες τοῦ μεγάλου κινδύνου ποὺ περνοῦσε ὁ σύζυγός της. Κράτησε τότε τὴν νυχθαιμία της. Καὶ μέσα στὴ νύχτα ἰκέτευσε τὸν καλὸ της νὰ φύγῃ γιὰ νὰ σωθῇ. Καθὼς θὰ θυμῶστε δέ, λέγαμε πὼς ἡ Μελχόλ διδάσκει τὶς σημερινὲς γυναῖκες τὸ μεγάλο καθήκον νὰ στέκωνται δίπλα στοὺς ἄνδρες τῶν σὶς κρίσιμες ὥρες τῆς ζωῆς.

Θὰ ἤθελα κι' ἀπόψε, ἀγαπητοί μου, νὰ μείνουμε ἀκόμα στὸ σπίτι τοῦ κυρηγημένου. Νὰ δοῦμε τί κάνει ἡ Μελχόλ μετὰ τὴν ἀναχώρηση τοῦ συζύγου της. Σὲ ποιὲς ἐνέργειες προβαίνει. Φοβοῦμαι πὼς δὲν θὰ συνεχίσουν νὰ θαυμάζουμε αὐτὴ τὴν γυναῖκα. Γιατὶ θ' ἀντιληφθοῦμε νὰ ἐπιχειρῇ ὥριστες πράξεις ποὺ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τὶς καταδικάζει.

Ἐδῶ δοῖται τὸ μεγαλεῖο τῆς Βίβλου. Τὰ ἱερὰ πρόσωπα ποὺ παρουσιάζει σὶς σελίδες της δὲν τὰ ἐξιδανικεῖ, δὲν τὰ ὠραιόποιεῖ. Ἐκδίδει μὲ ἀληθινὸ ρεαλισμὸ ποὺ καταπλήσσει τὶς φρεσινὲς πλεονὲς τοῦ χωρακτῆρος τῶν γιὰ νὰ τὶς μιμηθῶμε, ἀλλὰ δὲν ἀποκρύβει καὶ τὶς σκοτεινὲς ὁρμαὶς τῆς συμπεριφορᾶς τῶν γιὰ νὰ τὶς ἀποφύγουμε.

Καὶ μᾶς λέγει ἡ Γραφή, πὼς μόλις ὁ Δαβὶδ χάθηκε μέσα στὴ νύχτα κι οἱ σκοτεινοὶ ἀπεισισμένοι τοῦ διώκτου Σαὸλ γύρισαν ἄπρακτοι στὸ παλάτι, ἡ Μελχόλ ἀρχίζει πάνω στὸ κρεβάτι της μιὰ παράξενη εἰδωλολατρικὴ ἱεροτελεστία. «Καὶ ἔλαβεν ἡ Μελχόλ τὰ κενοτάφια καὶ ἔθετο ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ ἦπαρ τῶν αἰγῶν ἔθετο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ ἐκάλυπεν αὐτὰ ἱματίῳ» (Α' Βασιλ. 19, 13).

Ποιὰ ἦσαν αὐτὰ τὰ «κενοτάφια» γιὰ τὰ ὁποῖα μᾶς ὁμιλεῖ ἡ Βίβλος, καὶ τί σημαίνει τὸ «ἦπαρ αἰγῶν» ποὺ χρησιμοποίησε ἡ Μελχόλ; Μὰ δὲν τὸ ἀντιληφθήκατε ἀκόμα; Πρόκειται ἐδῶ γιὰ τὶς εἰκόνες Θεοραφείμ. Οἱ

ἀρχαιολόγοι μᾶς λένε πὼς στὰ εἰδήματα τῶν ἀνασκαφῶν ποὺ ἔκαναν στὴν Μεσοποταμία καὶ στὴν γύρω περιοχὴ βρῆκαν μικρὰ εἰδώλια, εἰκόνες Θεοραφείμ, ποὺ γιὰ τοὺς εἰδωλολάτρες εἶχαν ζωτικὴ σημασία. Τὰ Θεοραφείμ ἦσαν ἱερὰ ἀντικείμενα. Προστίθεναν τὸ σπιτικό. «Ὅποιος μάλιστα κατεῖχε τὰ εἰδώλια αὐτὰ τῆς οἰκογενείας μπορούσε νὰ παρουσιασθῇ στὸ δικαστήριο καὶ νὰ ἐγείρῃ ἀπαιτήσεις ἀπ' τὴν περιουσία τοῦ πενθεροῦ του. Αὐτὰ τὰ εἰδωλολατρικὰ Θεοραφείμ ἔκλεπε καὶ ἡ Ραχὴλ διὰ νὰ ἐξοργίσῃ τὸν πατέρα της Λάβαν. «Ραχὴλ δὲ ἔλαβεν τὰ εἰδώλια καὶ ἐτέβαλεν αὐτὰ εἰς τὰ σάγματα τῆς καμήλου καὶ ἐπεκάθισεν αὐτοῖς» (Γενεσ. 31, 34). Ὁ Λάβαν τοὺς κυνηγᾷ καὶ ἐπιμύπως ζητᾷ πίσω τὰ Θεοραφείμ. Ἡ κόρη του τᾶχει κορυμμένα στὸ σάγμα τῆς καμήλας καὶ κάθεται πάνω τους. «Ὅταν μῆκε μάλιστα ὁ πατέρας της γιὰ νὰ ψάξῃ, ἐκεῖνη δὲν σηκώνεται ἀπ' τὴ θέσθ της μόνο τοῦ λέγει: «Μὲ συγχωρῆς ποὺ δὲν μπορῶ νὰ σηκωθῶ, διότι ἔχω τὴν γυναικείαν ἀδίαθεσίαν» (Ἡρεσύνῃσεν δὲ Λάβαν ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ καὶ οὐχ εὗρε τὰ εἰδώλια» (Γενεσ. 31, 35)).

Καὶ τὸ «ἦπαρ τῶν αἰγῶν» ἦταν σκώτι κατοίκας ποὺ τὸ χρησιμοποιοῦσαν τὰ χορβία ἐκεῖνα διὰ νὰ ἀρχίζαν διάφορες μαγικὲς τελετές.

Αὐτὸ κάνει τώρα καὶ ἡ Μελχόλ. Γιὰ νὰ σωθῇ τελικὰ ὁ σύζυγός της δὲν καταφεύγει σὶν Θεὸ καὶ προστάτην της ἀλλὰ σὶς σκοτεινὲς σατανικὲς δυνάμεις τῆς μαγείας. Αὐτὴ περὶ αὐτοῦ πρόκειται. «Ὅλη ἡ ἱεροτελεστία πάνω στὸ κρεβάτι μὲ τὰ Θεοραφείμ καὶ τὸ κατοικίδιο σκώτι φανερῶνει τὴν ἐνασχόληση τῆς γυναίκας τοῦ Δαβὶδ μὲ μαγικὲς πράξεις.

Ὁ Μελχόλ, πολλὴ ἀφελὴς καὶ πολλὴ ἀσέβης εἶσαι. Τὸν ἄνδρα σου δὲν θὰ τὸν σώ-

σουν τὰ εἰδωλολατρικά Θεοραφεῖμ οὔτε τὰ σπλάχνα τῆς γίδας. Ἐσὺ μὴ σῶζυγος τοῦ Δαβὶδ ἐπιτρέπεται νὰ καταφρεύῃς σὲ μαγικὰς τελετὰς καὶ συμβιβάζεται μετὰ τὴν ιδιότητα τῆς ποιῆς γυναίκας ἢ ἐνασχόλησὶς τῆς μετὰ τὴν σατανικὴν μαγείαν; Ἀνὴρ ἀκουσες ποτὲ τὸν καλὸν σου Δαβὶδ νὰ ψάλλῃ «Οἱ μέγας Κύριος καὶ αἰνεῖς οὐρόν, φοβερός ἐστὶν ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς. Ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν Ἑθνῶν εἰδωλα, καὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν οὐρανὸς ἐποίησεν». (Α' Παρ. 16, 25-26). Ἐσφαλές Μελὸς πολλὸν ἔσφαλές. Ἀμύριτες ἐνώπιον τοῦ Κυρίου.

— ★ —

Ἰσως κάποιος ἀπ' τοὺς ἀγαπητοὺς μου ἀκουσὰς ν' ἀπορήσῃ σήμερον καὶ νὰ πῇ γιὰ τὴν οὐρανὴν διηγοῦμαι ὅλα αὐτὰ. Ἐχουν καρμὶν θῆσθαι τὴν ἐποχὴν μας; Ἐμεῖς προσδεύσαμε τὴν ἐπιστήμην, προσφωθήμεν πολὺ, διαβάσαμε ἀρετὰ καὶ ὡς ἐκ τοῦτου δὲν ἔχουν θέσθαι τὸν οὐρανὸν ἀμύριτα κηρύγματα περὶ μαγείας.

Κι' ὅμως νομίζω πῶς τώρα ἰδιαίτερος πρέπει νὰ διαφωτίσουμε τὸν λαὸν μας πάντοτε κινδύνους πὺν διατρέχει ἀσχολούμενος μετὰ μαγικὰς τελετὰς τὴν σατανικὴν ἱερωσύνην. Αὐτοὶ καὶ οἱ μέρες μας παρουσιάζονται.

1. Ἐξαρσις ἀποκρυφισμοῦ: Κάθε ἴσως διαβάσας οἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ εἰδήσεις πὺν μιλάει γιὰ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς μαγείας καὶ τοῦ ἀποκρυφισμοῦ οἱ πὺν πολιτισμένοις χώροις. Εἰδικὰ ἐκδόσεις πὺν διδάσκουν τὴν τεχνικὴν καὶ ἀναλύουν τὰ μυστηριώδη σύμβολα τῶν μαγικῶν κειμένων κυκλοφοροῦν ἀνάμεσά μας. Οἱ ἀστρολόγοι καὶ οἱ μάντις, τὰ μέντιουμ καὶ οἱ ἐντυπιασμοὶ συχνὰ πικρὰ παρουσιάζονται σὲ ἐκδοὺς τῶν τηλεοράσεων. Ἀνὴρ ὑπάρχει δὲ περιοδικὰ πὺν νὰ μὴν διαδέχῃ εἰδικὴ στήλη γιὰ τὰ ὠροσκοπία καὶ τὴν τύχην τῶν ἀνθρώπων. Προχθὲς ἀκόμα καθημερινὴ ἐφημερίδα τῶν Ἀθηνῶν μᾶς ἀπεκάλυπτε πῶς τὴν φρεσίνην Γαλλία ὑπάρχον σαράντα χιλιάδες μάγοι. Τὰ νέα μᾶς λέει πῶς σὲ τὴν Ἀγγλίαν προσφέρεται ἓνα ὠροσκοπιοὺν οὐδὲν ὅσο σὲ ὅποιον ἀγοράζει ταῖς. Στὴν Γερμανίαν, διευκολύνει τὸ ὠροσκοπιοὺν τὴν πώλησιν τοῦ κρασιοῦ μᾶς μεγάλης διοικητικῆς. Στὴν Ἀμερικὴν ἡ ἐφημερίδα «Μπίλνις Γουίτ» προσφέρει σὲ ὅλους τοὺς νέους συνδρο-

μητὶς τῆς δῶρο ἓνα ἀστρολογικόν... τοὺν ἀπ'!

Καὶ οἱ ἀφελεῖς τρέχουν καὶ συμβουλεύονται πότε τὰ χαρτιά, πότε τὰ φλιτζάνια τοῦ καφέ, πότε τὰ μέντιουμ, πότε τὴν Τουρκὸν γύφτισον. Πᾶν γιὰ νὰ βοηθηθῶν νὰ πλουτίσουν, νὰ φέρουν εἰς αἶσιον πέρας τὴν αἰσθηματικὴν τῶν ἐποθέσεων, νὰ βοῦν χαμένα πρόσωπα, νὰ πᾶν βοτάνια καὶ μαϊζούρια πὺν θ' ἀνῶν οἱ καρδιὰς τοὺς πὺν ἀνομολόγητους σεβνιάδες, ἀκόμα καὶ νὰ κάνουν κακὸν σὲ συνάνθρωπο τῶν.

Σὰς διαβάσω ἀπ' ἓνα τέτοιον σατανικὸν διβλίου μὴ σελίδα γιὰ νὰ δῇτε πῶς ὁ διάβολος σκοπίζει τὴν διάνοιαν τῶν ἀνθρώπων. «Ἐνα Σάββατο, διὰ τὸν φεγγάρι ἀρχίζει νὰ μικραίνῃ θὰ πᾶς καὶ θὰ κλέψῃ ἀπ' τὸ νεκροταφεῖον δεκατρία καρφία, πὺν τὰ μεταχειρίσθαι ὁ ξυλουργὸς γιὰ νὰ καρφώσῃ τὸ φέρετρο κάποιου πεθαμένου. Ἀνὴρ πρέπει νὰ γῇ περὶ χρόνος ἀπὸ τότε πὺν πέθανε. Τὴν ἴδιαν μέρα, κατὰ τὰ μεσάνυχτα, θὰ πᾶς σ' ἓνα τριόλιον, ἀφ' οὗ πάρος μαζὺ σου τὰ δεκατρία καρφία μ' ἓνα μαῦρον πετεινὸν πὺν τὸν ἔθρην ἐπὶ δεκατρεῖς μέρες μετὰ ἀντίδωρο τῆς Ἐκκλησίας. Πάνω ἀπὸ τὰ καρφία καὶ τὸν πετεινὸν θὰ πῇς αὐτὰ τὰ λόγια: «Σάββατον, πάρε τὸ θῦμα σου». Ἐπειτα θὰ χαράξῃς ἓνα κύκλον μ' ἓνα καινούργιον μαχαίρι, πὺν θὰ τ' ἀγοράσῃς χωρὶς νὰ τὸ παλαρῇς καὶ θὰ ξαναπῇς τὰ ἴδια «Σάββατον, πάρε τὸ θῦμα σου» καὶ θὰ σφάξῃς τὸν πετεινὸν μετὰ τὸ μαχαίρι. Τὸ αἷμα τοῦ θὰ φροντίσῃς νὰ χυθῇ πάνω σὲ καρφία πὺν τὰ ἐποθέτησιν κατὰ τέτοιον τρόπον σὲ τὸ χῶμα ὥστε νὰ σχηματίζων ἓνα τρίγωνον. Ἐπειτα, θὰ πάρος τὴν καρδίαν τοῦ πετεινοῦ καὶ θὰ ἐγκαταλείψῃς τὸ ἐπὶ τοῖς σφαγῇς σὲ τὸν Λούουφ (Ἐρωσφόρο). Τότε μ' ἓνα ἀπ' τὰ δεκατρία καρφία, θὰ πᾶς καὶ θὰ καρφώσῃς τὴν καρδίαν πρὸς τὸν κατὰ τὸν ἔχθρὸν σου. Κατὰ τὴν κάθε Σάββατο θὰ πηγαίνῃς καὶ θὰ καρφώσῃς κάθε φορὰ ἀπὸ ἓνα καρφί πάνω σὲ τὴν παλαιά σου πὺν ἄρσιν τὰ παπούτσια τοῦ ἔχθρου σου σὲ τὸ χῶμα. Αὐτὸ γίνεται ἐπὶ δώδεκα Σάββατα...». Καὶ συνεχίζονται οἱ σατανικὰ συμβουλές.

2. Μεγάλοι κίνδυνοι. Ἀλλὰ δὲν μπορεῖ νὰ παύσῃ κανεὶς μετὰ τὴν φωτιάν. Σὲ τέλος θὰ καὶ. Ρωτῆτε νὰ μάθετε. Πολλὰ παθαίνουν αὐτοὶ πὺν ἀσχολοῦνται μετὰ τὸν ἀποκρυφισμὸν καὶ τὴν μαγικὴν τῶν τελετῶν. Ἀ-

φῆνω τὸ τί θὰ τοῦ στοιχίσουν οὐ χρῆμα
 βλες αὐτὲς οἱ ἐνασχολήσεις. Θὰ τὸν μαθή-
 σουν κυριολεκτικὰ οἱ διάφοροι ἐπιτήδευοι.
 Ὑπάρχει ὅμως καὶ κίνδυνος νὰ χάσῃ ὁ ἄν-
 θρωπος κάθε ἐπιθυμία γιὰ ζωὴ. Νὰ ἀπο-
 βλακωθῇ κυριολεκτικὰ. Στὸ ἐξωτερικὸ ἐπάρ-
 χουν εἰδικὲς κλινικὲς στίς ὁποῖες νοσηλεύ-
 ονται ὅσοι ἐπιδίδονται οὐ συχνὰ ὑπνωτισμὸ
 καὶ οὐ ἐπανεπιλημμένες πνευματιστικὲς ἐπι-
 κοινωνίες. Ἀκοῦστε τὴν πείρα μᾶς Λον-
 δρέζας ὅπως τὴν περιγράφει στὸ βιβλίον του
 «Ὁ Στοιχειούμενος Νοῦς» ὁ συγγραφεὺς
 Νάριος Φόντορ. Ἡ γυναίκα αὕτη ἦταν γοη-
 τευμένη ἀπὸ τὴ μαγεία καὶ τὸν ὑπνωτισμὸ,
 καὶ εἶχε μιὰ ἐκτεταμένη βιβλιοθήκη περὶ
 μαγικῶν τεχνῶν. Ἡ ἀφήγησις λέγει: «ὦ, εἶ-
 χα ἕνα νεαρὸ παιδί ποὺ ἔμενε μαζὺ μου καὶ
 ἐπεβάλλετο εὐκόλα στὸν ὑπνωτισμὸ. Ἐσχη-
 μάτισα ἕνα μαγικὸ κύκλον, ἔβαλα τὸ παιδί
 μέσα καὶ τὸ ὑπνώτισα. Κατόπιν τὸ διέταξα
 ν' ἀνεβάσῃ τὸν Διάβολο! Τὸ παιδί κουλου-
 ριάστηκε κι' ἐκραύγαζε. Φοβήθηκε πολὺ.
 Τίποτε δὲν συνέβη στίς πρώτες πέντε ὑπνω-
 τιστικὲς συνεδριάσεις. Ἀλλὰ τὴν ἕκτη φορὰ
 καί ἔγινε, αὐτὰ δὲ μ' ἐτρόμαξε μέχρι ἀναι-
 σθησίας! Στὸν μαγικὸ κύκλον ἐνεφανίσθη ἕ-
 να φῶς. Ἀπὸ μιὰ φαιτεινὴ οὐίχλη δυὸ μά-
 τια — ποὺ εἶχαν τὸ μέγεθος αὐγῶν — μ' ἐ-
 κοιτάζαν μ' ἕνα φοβερὸ διυπεραστικὸ βλέμ-
 μα. Μιὰ τρομερὴ ἔκφρασις. Ἐρώτησα θρα-
 χὰ τί ἦταν αὐτό. Τὸ παιδί ἀπήντησε, μὲ
 μιὰ ἐντελῶς διαφορετικὴ φωνή, «ὦ Δαίμων
 τὸν ὁποῖον ἐξώρχιζες σοῦ οὐκ οὐκ... Τόσο
 πολὺ φοβήθηκα ὥστε ἐκραύγασα: «Πίσω, μὴ
 ξανάρθῃς ποτέ! Δὲν θὰ σ' ἀφήσω, δὲν σὲ
 θέλω!». Τὸ φῶς ἐξηφανίσθη μὲ συρίζοντα
 ἤχο καὶ τὰ πράγματα ἐπανῆλθον στὴν ὁμα-
 λότητα. Ἀλλ' ἐγὼ ἤμουν ἄσπρη σὰν κίμων
 καὶ ἐπὶ μέρες ἀπὸ τότε αἰσθανόμουν ὡς
 νὰ μ' ἐγκατέλειπε δὴλ ἡ δύναμις μου. Τὸ
 παιδί ἠσθάνετο τὰ ἴδια. Τέσσερες ἢ πέντε
 φορὲς ἔννοιωσε ὅτι μιὰ δέναντις προσπάθη-
 σε νὰ τὸ κατακτείνῃ».

3. Ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας: Ὁ
 Λόγος τοῦ Θεοῦ καυνοῖζει κατηρονηματικά
 τὴν θέσιν μας ὅσον ἀφορᾷ τὰ θέματα αὐτά.

Στὴν Π. Διαθήκῃ διαβάσουμε: «Οὐχ εἰρε-
 θήσεται ἐν σοὶ περικαθαίρων τὸν νῦν αὐ-
 τοῦ ἢ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ἐν πυρὶ, μαρτυρο-
 μένος μαρτυρίαν, κληρονομίαν καὶ οἰκονο-
 μένος, φαρμακὸς ἐπαιδῶν ἐπαιδὴν, ἐργα-
 στήριμος καὶ τερατοσκόπος, ἐπερωτῶν τοὺς
 νεκροὺς. Ἔστι γὰρ ὁ δέλυγμα Κυρίου τῷ Θεῷ
 σου πᾶς ποιὼν ταῦτα» (Δευτερον. 18, 10-
 12). Στὴν Κ. Διαθήκῃ ἐπίσης: «Τὸ δὲ πνεῦ-
 μα ρητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑμῖν καιροῖς ἀ-
 ποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες
 πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονί-
 ας...» (Α' Τιμ. 4, 1).

Καὶ οἱ πατέρες στοὺς ἱεροὺς κανόνες θά-
 ζουν αὐτοῖς ποινὲς σ' αὐτοὺς ποὺ ἀσχο-
 λοῦνται μὲ τὰ μαγικά. Πέντε καὶ ἑξ' ἡμέρας
 στεροῦν ἀπ' αὐτοὺς τὴν θεϊὰ κοινωνία. Ἀ-
 κοῦστε τί λέγει ὁ 24ος κανὼνας τῆς ἐν Ἀ-
 γίας Συνόδου: «Οἱ καταμαρτυρούμενοι καὶ
 ταῖς συνηθείαις τῶν Ἑθνῶν ἐξακολουθοῦν-
 τες, ἢ καλοῦντες τινὰ εἰς τοὺς ἑαυτῶν οἴ-
 κους ἐπὶ ἀνευρέσει φαρμακεῶν ἢ καθάρσει,
 ὑπὸ τὸν κανόνα πιπιέτωσαν τῆς πενταετίας».

Ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοὶ καὶ πατέρες. Τὸ
 θέμα μὲ τὸ ὁποῖο ἀλύψατε καταπινασθήκαμε εἶ-
 ναι μεγάλο. Δὲν τελειώνει μέσα σὲ μιὰ θ-
 λιγρόλεπτη ὁμιλία. Ἴσως μᾶς δοθῇ ἄλλοτε
 ἢ ἐκκατοία νὰ τὸ συνεχίσουμε. Τελειώνον-
 τας θὰ ἤθελα νὰ σᾶς ἐπενθυνίσω πὺς κά-
 ποτε σὰν μικρὰ παιδιὰ ποὺ μᾶς ἔφεραν στὸν
 Ἰ. Ναὸ γιὰ νὰ μᾶς κάνουν Χριστιανοὺς ἐ-
 ποσχεθήκαμε, διὰ τοῦ σιόματος τοῦ ἀναδό-
 χου μᾶς, ὅτι ἐγκαταλείπουμε, ἀποτασσόμε-
 θω, τὴν πομπὴ τοῦ Διαβόλου καὶ τῶν ἀγγέ-
 λων αὐτοῦ καὶ ἐρχόμεσθε καὶ ἀποτασσόμε-
 θω στὴν πομπὴ τοῦ Χριστοῦ. Φτιάσαμε τὸ
 σκολιὰ καὶ στραγίκαμε στὸ φῶς. Μή, πρὸς
 Θεοῦ, Χριστιανοὶ μου, μὴ γνοῖζουμε πάλι
 πίσω καὶ ἐρχόμεσθε στὸν ἄστρον τοῦ σκότους
 γιὰ νὰ ζητήσουμε βοήθεια. Μὲ τίς ἐνέργειάς
 μας αὐτὲς ἀγορεύεθα τὸ Βάπτισμά μας, τὴν
 πίστη μας, τὸν Κύριό μας. Ἡ εὐδὴνῃ μας
 εἶναι μεγάλη.

Μιχαὴλ Κ. Εὐθυμίου

Τὸ διήγημά μας**Ἡ προσευχὴ τοῦ Κωστάκη**

Λίγες μέρες πρὶν ἀπ' τὰ Χριστούγεννα τὸ χιόνι ἔπεφτε πυκνὸ στὸ χωριό. Ὅλα εἶχαν καταχωνιαστῇ κάτω ἀπ' τὸ παχὺ στρώμα καὶ τὸ ἀσπρὸ χρώμα εἶχε κυριαρχήσει παντοῦ. Οἱ γέροι δῆλωναν, πὼς τέτοιο βαρὺ χειμῶνα καὶ τόσο νωρὶς χρόνια πολλὰ εἶχαν νὰ δοῦνε. Ὅλοι κλείστηκαν στὰ σπίτια τους καί, καθισμένοι γύρω ἀπ' τὶς θερμάστρες, ἱστοροῦσαν τὰ παλαιὰ μὲ τὸν τρόπο τὸν χαριτωμένο, ποὺ ξέρουν νὰ διηγούνται οἱ χωρικοί.

Ὁ μόνος ποὺ δὲν εἶχε ἡσυχία ἦταν ὁ γιατρός. Ἔτρεχε ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι γιὰ νὰ περιποιηθῇ τοὺς ἀρρώστους, ποὺ λόγῳ τοῦ καιροῦ εἶχαν πληθαίνει. Ντυμένος μὲ ζεστὰ ρούχα, καὶ φορώντας μπότες βαρεῖές, κουκουλωμένος καλὰ, βιάζετο πᾶνω στὰ χιόνια, ποὺ κόντευαν νὰ φτάσουν μέχρι τὸ γόνατο. Κι' ὅταν τελείωνε, γύριζε κατάκοπος στὸ σπίτι γιὰ μεσημεριανὸ φαγητό, γιὰ νὰ ξαναβγῇ πάλι τὸ ἀπόγευμα.

Τὰ σπίτια ποὺ εἶχαν ἀρρώστους, τὸν περιέμεναν μὲ λαχτάρια. Εἶχε γιὰ ὅλους ἕνα φάρμακο, ἕναν καλὸ καὶ παρήγορο λόγο, ἕνα καλὸκαρδο χαμόγελο. Γιὰ μερικοὺς ἦταν ὁ καλὸς ὁγγελος καὶ ὁ προστάτης. Τοὺς ἐξέταζε δωρεάν, τοὺς χορηγοῦσε φάρμακα χωρὶς νὰ πάρῃ χρήματα κι' ἀκόμη, ἂν ἦταν ἀνάγκη, τοὺς ἔδινε χρήματα ἢ φρόντιζε νὰ ξυπνήσῃ στὴν ψυχὴ τῶν συγχωριανῶν αἰσθήματα φιλανθρωπίας.

Ἰδιαιτέρη συμπάθεια εἶχε σ' ἕνα μικρὸ παιδάκι, ποὺ τὸ ἐγκατέλειψαν κι' οἱ δύο γονεῖς του στὰ χέρια τῆς ὑπέργηρης γιαγιάς του. Ὁ μικρὸς Κωστάκης δὲν μπορούσε νὰ καταλάβῃ, γιατί ἡ μητέρα του πήρε μιὰ μέρα τὰ λίγα πράγματά της καὶ ἐγκατέλειψε τὰ πάντα, τρέχοντας πίσω ἀπ' τὴν ἡδονικὴ ἀμαρτία μαζὶ μὲ κάποιον ξένο, ποὺ δούλεψε ἕνα διάστημα στὸ χωριό. Ὑστερα ἀπὸ λίγο, θάνατο ἕνας χρόνος τώρα, ἄφησε κι' ὁ πατέρας του τὸ χωριό καὶ κατέβηκε στὴν πόλι. Στὴν ἀρχὴ ἔστελνε κάπου - κάπου λίγα χρήματα, μὰ ἀργότερα ἔκομε κάθε ἐπαφὴ μὲ τὸ σπίτι του.

Καθὼς πλησιάζουν οἱ μεγάλες γιορτὲς ὁ Κωστάκης ἔπεσε στὸ κρεβάτι μὲ ὑψηλὸ

πυρετό. Ἡ δόλια ἡ γιαγιά τὰχε χαμένα. Ἔτρεχε πᾶνω κάτω σὰν χαμένη καὶ προσπαθοῦσε νὰ τὸν παρηγορήσῃ, χωρὶς νὰ καταφέρνῃ ἡ ἴδια νὰ κρύψῃ τὴν ἀνησυχία της γιὰ τὴν κατάστασί του. Ὁ πυρετὸς τὸν ἔκανε νὰ παραμιλᾷ.

— Ὁ μπαμπάς... ἔφυγε... πήγε νὰ φέρῃ τὴ μαμά. Μή, μὴ τοὺς τιμωρῇς, εἶναι καλοί. Δὲν εἶναι χαρούμενοι... Πές τους, Χριστέ μου, ὅτι τοὺς ἀγαπῶ καὶ τοὺς θέλω.

Ὅσο τ' ἄκουγε αὐτὴ καὶ ἔβλεπε κατακόκινο τὸν ἐγγονό της, διπλωνόταν στὰ δύο καὶ ἔπνιγε τοὺς λυγμούς της ἡ δύστυχη γερόντισσα. Τὸ χτύπημα τῆς πόρτας τροφοδότησε τὶς ἐλπίδες της. Καὶ μόνο ὅταν στὸ ἀνοιγμά της ἀντίκρουσε τὸ γιατρό, καταλάγιασε ὁ φόβος της.

— Ἀχ, γιατρέ μου, ὁ Θεὸς σὰς ἔστειλε. Ὁ Κωστάκης δὲν εἶναι καθόλου καλὰ. Ψήνεται στὸν πυρετό.

— Μὴν ἀνησυχῇς, κυρὰ Μάρθα, θὰ τὸν φροντίσω.

Τὸν ὠδήγησε στὸ πλαιῖο δωμάτιο. Ὁ μικρὸς ἔβλεπε ἐφιάλτες κι' εἶχε ἀρχίσει νὰ ταραζεῖται ἀπὸ σπασμούς. Ὁ γιατρὸς ἤξερε τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ. Κάθισε ἀρκετὴ ὥρα ὑπαιμονετικὰ δίπλα του, μέχρι νὰ ἐπιδράσῃ ἡ ἔνεσι, ποὺ τοῦ ἔκαμε καὶ νὰ ἡσυχάσῃ.

— Τώρα κοιμάται ἡσυχὰ, κυρὰ - Μάρθα, εἶπε ὁ γιατρός. Μόλις ξυπνήσῃ θὰ τοῦ δώσῃς αὐτὰ τὰ φάρμακα καὶ τὰ μεσάνυχτα καὶ τὸ πρωῒ μόλις ξυπνήσῃ. Αὐριο θὰ εἶναι σὲ θέσι νὰ μοῦ μιλήσῃ, νάσαι σίγουρη.

Χαιρέτησε καὶ βγήκε. Τὸ καθῆκον τὸν καλοῦσε σ' ἄλλα σπίτια τοῦ χωριοῦ. Καὶ μόνο σὰν ἔπεσε βαθὺ τὸ σκοτάδι, τελείωσε τὶς ἐπισκέψεις καὶ κατάκοπος γύρισε στὸ σπίτι του.

— Γιέ μου, θ' ἀρρωστήσῃς καὶ σὺ ἔτσι πὼς πᾶς, εἶπε ἀνήσυχα ἡ μητέρα του.

— Ὁ Θεὸς εἶναι μεγάλος, μητέρα, ἐμεῖς πρέπει νὰ κάνουμε τὸ καθῆκον μας κι' ὅ,τι πεῖ Ἐκεῖνος θὰ γίνῃ.

Σκεπασμένος μὲ βαριὰ σκεπάσματα κοιμήθηκε χωρὶς διακοπὴ μέχρι τὸ πρωῒ. Τὴν ἄλλη μέρα πρωῒ - πρωῒ ἄρχισε πάλι τὶς ἐπισκέψεις. Ὁ πρῶτος ἀρρωστος ποὺ ἐπι-

σκέφθηκε ήταν ὁ Κωστάκης.

Ὁ μικρὸς τὸν περίμενε μὲ ἀνυπομονησίαν ἀνακαθισμένος στὸ κρεββάτάκι του.

— Τὶ χαρά, γιατρέ μου, ποὺ σὰς βλέπω. Ἦμουν πολὺ ἀρρωστος, μοῦ εἶπε ἡ γιαγιά καὶ σεῖς μὲ γιατρέψατε. Εὐχαριστῶ.

— Ναί, Κωστάκη, ἀλλὰ τὸ Θεὸ πρέπει νὰ εὐχαριστῇς περισσότερο. Πρέπει ὅμως τώρα νὰ σοὺ πῶ πῶς γιὰ μερικὲς μέρες δὲν θὰ ἀφήσης τὸ κρεβδάτι, οὔτε θὰ θυγῇς ἀπὸ τὸ σπίτι.

— Καὶ τὸ σχολεῖο;

— Σὲ τρεῖς μέρες ἔχουμε διακοπές. Θὰ πᾶς μετὰ τίς γιορτές.

Κατσούφιασε ξαφνικὰ ὁ μικρὸς.

— Οἱ γιορτές. Ὅλοι θάναι χαρούμενοι καὶ θὰ γιορτάζουν κι' ἐμεῖς ἐδῶ θὰ ὑποφέρουμε ἀπὸ μοναξιά. κι' ἀπὸ ἐγκατάλειψι.

— Μὴν ξεχνᾷς, Κωστάκη, ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Χριστοῦλης ποὺ γιορτάζουμε, γεννήθηκε σὰν ὁ φτωχότερος τῶν ἀνθρώπων μέσα σὲ σταῦλο καὶ εἶχε ἀντὶ γιὰ κρεβδάτι τὴν φάτνη τῶν ζώων.

— Ναί, μὰ εἶχε δίπλα του τοὺς γονεῖς του, μουρμούρισε σκεπτικὸ τὸ μικρὸ ἀγόρι.

Ἐγίνε γιὰ λίγο σιωπῇ. Τὶ θὰ μπορούσε νὰ πῇ κανεῖς; Σὲ λίγο ὅμως ὁ γιατρὸς βρῆκε τὴ λαλιά του.

— Γιατὶ δὲν ζητᾷς ἀπ' τὸ Χριστὸ νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημά σου;

— Πῶς δηλαδὴ;

— Ξέρεις πῶς. Προσευχῆσου.

— Λέτε νὰ μὴν τῶκανα;

— Τότε περίμενε. Ἄν μὲ πίστι πολλὴ τοῦ ζήτησες κάτι, Ἐκεῖνος θὰ στὸ δώσῃ, ἂν εἶναι γιὰ τὸ καλὸ σου. Λοιπὸν ἐγὼ πάω. Θὰ ξανάρθω βέβαια. Ἐσὺ δὲν θάσαι μόνος ἐν τῷ μεταξὺ, ξέρεις τὶ θὰ κάνῃς γιὰ νὰ νοιώθῃς πῶς δὲν εἶσαι μόνος ἔ; τὸ θυμάσαι;

— Ναί, γιατρέ, τὸ θυμάμαι.

Ὅταν ἔμεινε μόνος ὁ Κωστάκης μὲ δάκρυα στὰ μάτια ρίχτηκε στὴν προσευχή. Ἐνα ἦταν τὸ αἶτημά του. Νὰ γυρίσουν ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα. Ἐκλάψε πολὺ καὶ ἀποκοιμήθηκε μέχρι τὸ ἀπόγευμα.

Τὸ χιόνι εἶχε σταματήσῃ ὅταν ἔφτασε τὸ λεωφορεῖο στὸ χωριό, ποὺ μὲ ἀλυσίδες καὶ πολλὴ δυσκολία κυλοῦσε στὸν χιονισμένο δρόμο. Ἀνάμεσα στοὺς λιγοστούς ἐπιβά-

τες ἦταν κι' ἓνα ἀντράγιο. Εἶχαν μπῆ μέσα σὰν δυὸ ξένοι καὶ θυγῆκαν μονιασμένοι, ἔχοντας ἓνα κοινὸ σκοπὸ, ἓνα κοινὸ καθήκον νὰ ἐπιτελέσουν. Ἐνα μικρὸ πλάσμα, ποὺ ἄθελά τους ἀσκούσε πάνω τους μιὰ ἀκατανίκητη ἐλξι, τοὺς τραβοῦσε κοντά του. Κατέβηκαν ἀπ' τὸ λεωφορεῖο καὶ τράβηξαν ἴσια στὸ σπίτι. Τοὺς ὑποδέχθηκε ἡ γιαγιά.

— ὦ Θεέ μου, τί ἀνέλπιστη εὐτυχία. Εἶναι ἀλήθεια ἢ ὄνειρο; Καὶ οἱ δυὸ μαζί πίσω, κοντά μας; Κωστάκη, Κωστάκη. Ἦρθαν ἀγόρι μου, μὴν κλαῖς πιά, ἦρθαν.

— Ποῦ εἶναι τὸ παιδί; ρώτησε ἀνήσυχα ἡ μητέρα.

— Στὸ κρεβδάτι.

— Ἀρρωστο; Κωστάκη, Κωστάκη μου. Ἐγὼ εἶμαι ἡ μητέρα σου. Ἦρθα ἀγόρι μου.

— Μητέρα, ἀνοιξε τὴν ἀγκαλιά του τὸ μικρὸ ἀγόρι, δὲν θέλω νὰ ξαναφύγῃς μητέρα. Φάνηκε στὴν πόρτα μὲ ἀργὰ δῆματα κι' ὁ πατέρας.

— Πατέρα.

— Παιδί μου. Πόσο ὀδίκω σοὺ φερθήκαμε. Μὴν κλαῖς ἄλλο. Ναί, εἴμαστε κοντά σου. Θὰ εἴμαστε πάντα μαζί.

— ὦ Χριστέ μου, Σ' εὐχαριστῶ. Μοῦ χάρισες ὅτι σοὺ ζήτησα. Ὁ Χριστὸς σὰς ἔφερε καὶ τοὺς δύο. Εἶναι ἓνα θαῦμα. Ἐνα ὀλοφάνερο θαῦμα.

Οἱ γονεῖς του ἔδλεπαν ὁ ἓνας τὸν ἄλλο μὲ σημασία, ὅταν χτύπησεν ἡ πόρτα καὶ μπῆκε ὁ γιατρός.

— Κωστάκη, τὶ βλέπω; Τὶ εὐτυχία εἶναι αὐτή;

— Γιατρέ μου, εἶχατε ἀπόλυτο δίκαιο. Σὰς εὐχαριστῶ. Ἐσεῖς μοῦ μάθατε τὸν τρόπο νὰ τοὺς φέρω πίσω.

— Ἐσεῖς; Πῶς; ρώτησαν μὲ ἀπορία καὶ οἱ δύο.

— Μὰ μὲ τὴν προσευχή. Τὸ ζήτησε μ' ὅλη τὴ δύναμι τῆς ψυχῆς του ὁ Κωστάκης κι' ὁ Χριστὸς σὰς μεταδίδασε τὴν παράκλησίν του.

Κοῦνήσαν τὸ κεφάλι τοὺς κι' οἱ δύο.

— Νοιώθαμε μιὰ δύναμι ἀκατανίκητη νὰ μᾶς τραβάῃ πίσω στὸ χωριό, ὡμολόγησαν κι' οἱ δυὸ, καὶ δώσανε τὰ χέρια.

Σάββας Ν. Σανθόπουλος

Κοινωνικά θέματα

ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ

6. Καὶ ὁ κινηματογράφος

Ἄλλ' ἂν ἡ νοσηρὰ φιλολογία διὰ τῆς τέχνης τῶν ἀλητῶν τῆς σκέψεως πὺν ἀτιμάζουσιν τὸ ὄνομα τοῦ λογοτέχνη, ἀφηνίξῃ προάφως τὰ ἔνστικτα καὶ καλλιεργῇ τὰς ἐγκληματικὰς προδιαθέσεις τῶν παιδιῶν ἢ ἐντυπωσιάξῃ καὶ φρενὴ ξενικὸν δένδρον κακίας εἰς τὰς ψυχὰς τῶν παιδιῶν μας, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀσχετὸν τρομεροῦσθαι ἐπίδρασιν κατὰ τὴν περίοδον τῆς τρυφερᾶς ἡλικίας καὶ ἀντικαθιστᾷ μυθικούς διδασκάλους τοῦ ἐγκλήματος, εἶναι ὁ κινηματογράφος. Εἶναι δὲ δυστύχημα δι' ἕναν τόπο τὸ ὅτι τὰ ἐλεεινοῦ περιεχομένου ἐντυπα γίνονται καὶ ἐκμεταλλεύσιμον ὕλικόν πρὸς σύνθεσιν «ἔργων» κινηματογραφικοῦ, τὸ ὁποῖον μὲ φωνὴν σάλπικτος ἢ σχολὴ τοῦ ἐγκλήματος διδάσκει μὲ τοὺς ἡθικῶς χρεωκοπημένους ἡθοιοποιούς. Κατὰ τὴν προσβολὴν τῶν δὲν ὑπάρχει ἡθικὸς δισταγμός, δὲν ὑπάρχει αἰσθημα ἐνθύνῃς, ἀπουσιάζει ἡ αἰδὼς ἢ ὁποῖα διὰ τοὺς ἀρχαίους προγόνους μας ἦσαν σύνοδος τοῦ ὑπεριτίου Θεοῦ, ἀλλὰ, ὡλλον δὲν ὑπάρχει φόβος Θεοῦ. Τί προσβάλλει ὁ κινηματογράφος κατὰ τὰ 95 ἐπὶ τοὺς ἑκατόν; Γκαγκαστριμούς, συζυγικὰς ἀπάτας, διαζύγια, ἡρωποιοῦσιν τοῦ ἐγκλήματος, ὡραϊσμοὶ τῆς ἀμαρτίας, χυδαῖον ἐρεθισμὸν, ἐπίδειξιν γυνουῦ, δημοσίαν ἀσχημίαν. Καὶ ταῦτα ἐλευθέρως μὲ τὴν ἐκτύπωσιν καὶ διανομὴν προκλητικῶν διαφημίσεων, ἀλλὰ - ἀλήθεια, τί εἰρωνεῖα καὶ ταρτοφισμός! - μὲ τὴν ὑποειρηγραφὴν «Ακατάλληλον». Δι' ἄλλους λόγους. Ἡ ὑπεύθυνος λογοκρισία ὁμολογεῖ δημοσίᾳ ὅτι πρόκειται περὶ διαφθορεῖον καὶ ὄχι περὶ σχολὴς ἡθικῶν ἐπιστημῶν. Ἄν σὰς ἀρέσῃ, εἰσελθετε. Ἐγὼ δὲ ὑπεύθυνος διὰ τὴν περιφρούρησιν τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἡθικοῦ πλοῦτον τῆς πατρίδος, νίπτω ὅπως ὁ Πιλάτος τὰς χεῖρας μου, καὶ γαῖα περὶ μυχθῆτω!

Ἡ λέξις «Ακατάλληλον» διερεθίζει περισσότερο τοὺς σαρκικούς ἀνθρώπους καὶ πρὸ παντὸς τὴν νεολαίαν μας. Οὕτω, εἰσερχονται ἀγεληδὸν εἰς τὸ ἄντρον αὐτό, δι' οὗ ψυχικὰ ἀκολασταίνουσιν, καὶ ἐξερχόμενοι μαλ-

λονται εἴτε εἶναι ἐγγαμοὶ εἴτε εἶναι ἄγαμοι. Ἐπειτα δι' αὐτὸ τοῦτο τὸ κύρος τῆς ἐπιτροπῆς τῆς λογοκρισίας, ἐφ' ὅσον δὲν λαμβάνονται ριζικὰ μέτρα κατὰ τῶν ἀχρείων ἐμπόρων τῆς δυστυχίας μας, δὲν θὰ ἐλθῃ τοῦλάχιστον νὰ ὑπάρχῃ. Δὲν ἀποτελεῖ ἀσπίδα ἀμύνης κατὰ τῶν διαφθορῶν ἢ λέξις «Ακατάλληλον». Δὲν εἶναι «καραντίνα». Καραντίνα τίθεται ἢ μετὰ τὴν λογοκρισίαν καταστροφὴ τῆς ταινίας διὰ πυρᾶς, ἔστω καὶ ἂν τοῦ κράτους οἱ πόροι ἐμειοῦντο. Ὅσονδ' ἂν πεπολιτισμένον, προσδευτικὸν καὶ φιλελεύθερον ἂν εἶναι τὸ κράτος, τοῦτο ὑφίσταται καὶ ὡς φουρὸς τῶν πνευματικῶν καὶ ἡθικῶν ἀξιών. Ἡ ἐξουσία του εἶναι ἐξουσία ἀπορρέουσα ἀπὸ τὴν ἡθικὴν συνείδησιν τοῦ συνόλου, καρδίᾳ τοῦ ὁποῖου ἀποτελεῖ τὸ κράτος, ὡς ἰσχυρὸς πρὸς ἐπιβολὴν τῆς ἡθικῆς ἀραιότητος ἐπὶ τῆς ἀσχημίας, καὶ τῆς ἀληθείας ἐπὶ τοῦ ψεύδους. Διατὶ νὰ ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς ἐμπόρους ἢ διαφθορὰ τοῦ χαρακτῆρος τῶν πολιτῶν, μικρῶν καὶ μεγάλων; Διὰ νὰ πληρώσωμεν χωροφύλακας, δικαστήρια, φυλακὰς, καὶ δεσμοφύλακας, καὶ ψυχιάτρους; Ἐὰν ὑπολογισθῇ ἡ φθορὰ καὶ συγκριθῇ μὲ τοὺς ἐκ τῶν εἰσπραξέων φόρους πὺν λαμβάνει τὸ κράτος ἀπὸ τοὺς κινηματογράφους, ἀσφαλὺς θὰ ἀπεστρεφώμεθα τὰ χρήματα τῆς «εἰσέλας» πὺν ἐκφανίζει τὸν κόσμον.

Ἡ ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ τροφή, ἣν παρέχει ὁ κινηματογράφος, δὲν εἶναι ὕγιης καὶ ἡθοιογίας... Πολλάκις πολλὰ ἔργα ἐξεικονίζουσιν σκληρὰς δυνάμεις νὰ προκαλέσουν ἐρυθρίαν καὶ τῶν πλέον φαβλοβίων ὑποκειμένων... Ὅσakis ὁ ἥρως ἐνὸς ἐγκλήματος διαφεύγει τὴν σύλληψιν ὑπὸ τῆς αστυνομίας, καθίσταται συμπαθὴς μετὰ τῆς νεολαίας... Τὰ παιδιὰ ἐξωθοῦνται εἰς πράξεις ἀναλόγους πρὸς τὸ παίζοντο ἔργον. Ἡ ἐνδοξοποίησις τοῦ ἐγκλήματος καὶ τοῦ ἐγκληματίου διεγείρει τὴν κοινφρόντιαν καὶ τὴν ματαιοδοξίαν ἀτόμων διανοητικῶς κατωτέρων καὶ μάλιστα τῶν εὐχερέστερον ὑφισταμένων ὑποβολῇ... Ἐκ τοιούτων ταινιῶν πλήθος

ὅτι ἐνδοξάζει τὰ ἱερὰ τὰς ἐκκλησιῶν

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΜΟΔΑ

“Εν δὲ οὕτως δε...”

... ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην,
ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος”
(Κολ. 3, 14)

ΤΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Β'.

Ἡ ἀγάπη μας σὶν πλησίον εἶναι ὀφειλή. Εἶναι χρέος. Αὐτὸ μᾶς λέγει ἡ Ἀγ. Γραφή: «Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους» (Ρωμ. 13, 8). Αὐτὸ ὀφείλουμε σὶν πλησίον μας. Τὴν ἀγάπην. Τὴν χοινοιανικὴν ἀγάπην. Τὴν ἀγάπην, ὅπως τὴν διδάσκει τὸ Εὐαγγέλιον.

Ὁ Ἀπ. Παῦλος, ὁ ὁποῖος ὕμνησε τὴν χοινοιανικὴν ἀγάπην μᾶς δίδει τὰ γνωρίσματά της. Γνωρίσματα, τὰ ὅποια πρέπει νὰ χαρακτηρίζουν κάθε φορὰ τὴν ἀγάπην μας. Ἀς τὰ δοῦμε μὲ λίγα λόγια.

Ἡ ἀγάπη:

«Μακροθυμεῖ». Ὅποιος ἀγαπᾷ δὲν εἶναι ὀξύθυμος. Ὅποιος ἀγαπᾷ πραγματικῶς εἶναι μεγαλόθυμος. Μακροθυμεῖ. Ἀνέχεται. Περιμένει. Καὶ περιβάλλει μὲ καλωσύνη ἐκείνους ποὺ τὸν βλάπτουν. Φέρεται, ὅπως ἐφέρεται καὶ ὁ Κύριος. Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα μακροθυμίας τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ σῴσις τοῦ πρὸς τὸν ἀρχιερέα Καϊάφα, ὅταν

ἐκεῖνος παρουσίασε δυὸ ψευδομάρτυρες καὶ κατέθεσαν ψευδῆ μαρτυρία. Στὴν ἐρώτησιν τοῦ Καϊάφα «οὐδὲν ἀποκρίνη; τί οὗτοι σου καταμαρτυροῦσιν;» ὁ Ἰησοῦς «ἐσιώπα» (Ματθ. 26, 62-63). Τί μεγαλοφυχία! Ὁ Κύριος δὲν μᾶς κατασιτίζει γιὰ τὰ κακὰ ποὺ διαπραττουμε. Μακροθυμεῖ. Καὶ μακροθυμεῖ γιὰτὶ μᾶς ἀγαπᾷ.

«Χρηστεύεται». Ἡ χοινοιότης εἶναι γνώρισμα τῆς ἀγάπης. Ὅποιος ἀγαπᾷ εἶναι χοινοτός, χοίσιμος, ὠφέλιμος, ἐξυπηρετικός. Ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀγάπης εἶναι πάντα χοίσιμος, ἐνῶ ἀντίθετα αὐτὸς ποὺ δὲν ἀγαπᾷ εἶναι πάντοτε ἀχρησις. Οἱ χοινοὶ ἀνηνοχοῦν ἂν μιὰ ἡμέρα δὲν τοὺς δοθῇ ἡ εὐκαιρία νὰ φανοῦν σὲ κάποιον χοίσιμος καὶ ὠφέλιμος. Ἀγωνιοῦν νὰ πιάξουν κάποιο καλὸ σὶν πλησίον τους. Τὶ καλοὶ ποὺ εἶναι οἱ ἄνθρωποι τῆς χοινοιότητος, οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀγάπης!

«Οὐ ζηλοῖ». Εἶναι κακὸ πρᾶγμα ἡ ζή-

μαθτιῶν τῶν Σχολείων διδάσκονται πῶς δύνανται νὰ ἀναρριχηθῶσιν εὐχερῶς ἐπὶ τῶν τοίχων, νὰ λάβωσιν ἀποτυπώματα κλεῖθρων, νὰ κατασκευάσωσιν ἀντικλεῖδας, νὰ διαρρήξωσι χοιματοκιθῶνια, μανθάνωσι τεχνάσματα δι' ὧν ἐξαπατῶσι τὴν Ἀστυνομίαν, πῶς δύνανται νὰ νερκῶνωσιν ἕνα ἄτομον, νὰ φονεύωσι τοῦτο καὶ νὰ ἐξαφανίσωσι τὸ πῶμα χορὶς νὰ ἀφήσωσιν ἵχνη.. Ἡμεῖς ἐν τῇ Διευθύνσει τῶν ἐγκληματολογικῶν Ὑπηρεσιῶν παρεισηρήσαμεν ὅτι πολλοὶ νέοι 16—20 ἐτῶν τελέσαντες ἀλλοκότους ἐκδίασεις, ἀπειλὰς, ἀδίκους ἐπιθέσεις, εἶχον μισητὴ ἐγκλήματα καὶ κατορθώματα συμμοριῶν καὶ κυκλοφορούντων φυλλάδιων καὶ τῶν ταπεινῶν τοῦ κινηματογράφου... Πάντα ταῦτα εἶναι ἀποδείξεις ἐσχάτης κακοιυχίας καὶ ἡθικῆς καταπτώσεως, γαγγραινώδους δὲ καταστάσεως τοῦ ὅλου ἡμῶν κοινωνικοῦ ὁργανισμοῦ. Αὐτὰ ἐργάζονται πρὸ τριάνοντα πε-

ρίπου ἐτῶν διαν καὶ δυνάμεις ἐξηντιλοῦντο πρὸς ἐξόντωσιν διὰ κομμουνικῆς χοινοπάλης...» (Γαρθίκας). «Πῶς θὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ σύμβασις τῆς Γενεύης τῆς 12-9-1923, καὶ ποίαν ἰσχὴν θὰ ἔχη ἡ νομοθεσία διαν δὲν ἐφαρμόζεται;» (Αὐτόθι). Ἀς μὴ λησμονῇ τῶρα τὸ κράτος, ὡς ἐπανάστασις, διαν τοῦ δίδεται ἡ τεραστία εὐκαιρία νὰ πατάξῃ ἅπασι διὰ παντός τοὺς ἐμπόρους τοῦ ἡθικοῦ αἵματος τοῦ ἔθνους μας, τὸ ὅποῖον ἐκκληροδότησεν εἰς ὀλόκληρον τὸν κόσμον τὴν ὑγιᾶ φιλοσοφίαν τῆς ζωῆς. Ἀρκεῖ εἰς μόνος νόμος καὶ ἐν μόνον ἄνθρωπος: «Ἐπιβάλλεται ποιητὴ ἰσοβίου καθείρξεως εἰς τοὺς παραγωγὸς καὶ ἐπιχοινοματίας κινηματογράφου, διαν τὴν πορνοαλλόμενα ἔργα δημιουργοῦν ἄμεσον κίνδυνον ταπεινώσεως τῶν ἡθικῶν σκέψεων καὶ συναισθημάτων».

Ἀρχιμ. Χριστοφόρος Α. Καλύδας

λεία καὶ ὁ φθόνος. Ὁ φθονερός ἄνθρωπος εἶναι δυστυχής. Δὲν χαίρεται ποτὲ στὴ ζωὴ του. Δὲν ἀνθίζει ποτὲ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη του. Εἶναι χολή. Εἶναι φαρισαί. Μὲ τὴ συμπεριφορὰ του, μὲ τὰ λόγια του, μὲ τὶς πράξεις του προσπαθεῖ νὰ κάνῃ πάντοτε κακό. Αὐτὴ εἶναι ἡ χαρὰ τοῦ φθονεροῦ: Νὰ προσεγῇ κακὸ σιὸν πλησίον του. Ὁ φθονερός, ὁ ζηλιάρης, δὲν ἔχει καμμιὰ συγγένεια μὲ τὴν ἀγάπην. Εἶναι ξένος πρὸς τὴν ὑπέροχην αὐτὴ ἀρετὴ. Ἀγνοεῖ τὴν ὁμορφίαν τῆς ἀγάπης. Ὁποῖος ἀγαπᾷ «οὐ ζηλοῦν», οὐδέποτε ζηλεύει, οὐδέποτε φθονεῖ, ὅσο κι' ἂν εὐτυχῇ, ὅσο κι' ἂν ἐπαινῇται ὁ ἄλλος. Χαρὰ του ἡ πρόδοδος καὶ ὁ ἔπαινος τοῦ ἄλλου.

«οὐ περπερεύεται». Περπερεύομαι θὰ πῇ περιανιολογῶ, αὐτοεπαίνουμαι, καυχῶμαι. Εἶναι ἄσχημο νὰ ὁμιλῇ κανεὶς γιὰ τὸν ἑαυτόν του, νὰ καυχιέται γιὰ φανταστικά ἢ καὶ πραγματικά κατορθώματά του. Ἄσχημο, κουραστικὸ καὶ ἀποκρονονικόν. Ὁ αὐτολιθанизόμενος εἶναι ξένος πρὸς τὴν ἀρετὴ τῆς ἀγάπης. Δὲν ἔχει κανένα κοινὸ σημεῖο ἐπαφῆς μαζί της. Ἡ ἀγάπη δὲν περιανιολογεῖ, δὲν κάνει θόρυβο. Ἡ ἀγάπη εἶναι οἰωπλή. Ὅταν ὁμιλῇ, ὁμιλεῖ γιὰ τὸν ἄλλον. Ὅμιλεῖ γιὰ νὰ πῇ ἓνα καλὸ λόγον σιὸν πλησίον.

«οὐ φουσιούται». Φουσιούμαι σημαίνει φουσκώνω, ἐπυύρομαι, ματαιοδοξῶ. Φουσιώσις εἶναι ἡ ἀλαζονεία, ἡ ἐπαρσις. Περφουσιωμένος εἶναι ὁ κατὰ φαντασίαν σπουδαῖος. Εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ξεχωρίζει τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Αὐτὸς δὲν εἶναι «ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων» (Λουκ. 18, 11). Φουσιώσις καὶ ἀγάπη εἶναι δυὸ πράγματα ἐντελῶς ἀντίθετα. Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν φουσίωσιν δὲν μπορεῖ νὰ ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του. Ἐξω ἀπὸ τὸ νὰ φάινεται σπουδαῖος καὶ μεγάλος δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τίποτε ἄλλο. Ὅποιος ἀγαπᾷ πραγματικά αὐτὸς οὐδέποτε ἐπυύρεται. Αὐτὸς «οὐ φουσιούται».

«οὐκ ἀσχημονεῖ». Ὅποιος ἔχει ἀγάπην δὲν ἀσχημονεῖ. Δὲν λέγει λόγια ἄρεπα, αἰσχρά καὶ ἀνήθικα. Δὲν χειρονομεῖ ἄσχημα. Δὲν νύνεται σκανδαλιστικά. Προσέχει τὰ λόγια του, τὶς πράξεις του. Παρτοῦ καὶ πάντοτε τὸν διακρίνει ἡ εὐσχημοσύνη καὶ ἡ κοσμιότης. Εἶναι εὐγενής, λεπτὸς καὶ διακριτικὸς στὴ συμπεριφορὰ του μὲ τοὺς ἄλλους. Ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀγάπης εἶναι ἓνας ἐξαίρε-

τος τύπος.

«οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτοῦς». Ὁ Ἀπ. Παῦλος στὴν πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολὴν του συνιστᾷ: «μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρων ἕκαστος» (Φιλίπ. 2, 4). Ἔτσι πολιτεῖται ὅποιος ἀγαπᾷ. Δὲν φροντίζει μόνον γιὰ τὸν ἑαυτό του. Δὲν βλέπει μόνον τὸ πρόσωπό του, μόνον τὸ συμφέρον του. Ἀντίθετα βλέπει πρῶτα τὸν ἄλλο, σέβεται πρῶτα τὸ συμφέρον τοῦ πλησίον καὶ ὕστερα τὸ δικό του. Ὑστερα, τελευταῖα τὸ δικό του. Χαρὰ του νὰ χορταίνῃ ὁ ἄλλος καὶ νὰ πευνᾷ αὐτός. Χαρὰ του νὰ δώσῃ τὰ πάντα σιὸν ἄλλο κι' ἂν χρειασθῇ καὶ αὐτὴ τὴ ζωὴ του, ὅπως εἶδαμε. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ ἀγάπη ἡ χριστιανικὴ.

«οὐ παροξύνεται». Ἡ ἀγάπη εἶναι ἀντίθετη μὲ τὸν παροξυσμό, μὲ τὸ θυμὸ, τὴν ὀργὴν καὶ τὴν ἔξαρσιν. Ἡ ὀργὴ δὲν εἶναι ἀγάπη. Ὅποιος ἀγαπᾷ τέλεια δὲν ὀργίζεται, δὲν παροξέρεται. Ἡ ἀγάπη δὲν παροξύνεται σὲς ἀδυναμίες τῶν ἄλλων. Ὅταν προσβάλλεται, δέχεται ἀτύρραχα τὴν προσβολή. Ἡ ἀγάπη ἔχει πλατεῖα καρδιά. Ἡ ἀγάπη εἶναι «οὐκ ἐκείνη τῆς τελειότητος» (Κολασ. 3, 14). Συνδέει εἰς ἓνα τέλειον σύνολο ὅλες τὶς ἀρετὲς.

«οὐ λογίζεται τὸ κακόν». Ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀγάπης δὲν βάζει ποτὲ σιὸ νοῦ του κακὸ γιὰ τὸν ἄλλο. Ἀκόμα κι' ἂν αὐτὸς ὁ ἄλλος εἶναι ἐχθρὸς του. Ὅ,τι θὰ σκεφθῇ θὰ εἶναι μόνον καλόν, μόνον ἀγάπην. Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι ἓνας ἐπίγειος ἄγγελος. Αὐτὴ εἶναι ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη. Παίρνει τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν κάμει ἄγγελο.

«οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ». Ἡ ἀγάπη δὲν χαίρεται ποτὲ γιὰ τὴν ἀδικίαν ποὺ γίνεται εἰς ἄρος τῶν ἄλλων. Αὐτὸς ποὺ ἔχει ἀγάπην δὲν εἶναι ποτὲ χαϊρέκακος. Δὲν χαίρεται καμμιὰ φορὰ, διὰν βλέπῃ νὰ ἐπικρατῇ σιὸν κόσμον ἢ ἀδικίαν. Ἀντίθετα λυπεῖται. Καὶ λυπεῖται κατὰκαρδα.

«συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ». Ἀν αὐτὸς ποὺ ἔχει ἀγάπην λυπῇται γιὰ τὴν ἀδικίαν ποὺ παρρηθεῖται σιὸν κόσμον, διὰν βλέπῃ νὰ ἐπικρατῇ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ δικαιοσύνη χαίρεται. Συγχαίρει μὲ ἐκεῖνον ποὺ μισεῖ τὸ ψέμα καὶ ἀγαπᾷ τὴν ἀλήθειαν. Χαίρει καὶ πανηγυρίζει διὰν ὁ πλησίον βροῖσκῃ τὴν ἀλήθειαν, βροῖσκῃ τὸ Θεόν, βροῖσκῃ τὴν εὐτυχίαν.

«πάντα στέγει». Ἡ ἀγάπη σκεπάζει τὶς

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Α' ΚΥΡΙΑ ΑΡΘΡΑ

Στεργίου Ν. Σάκκου: Μία εικοσιπενταετία, σελ. 1 — 'Η κατάρρευσις 17 — Οί νέοι μάρτυρες 38 — Οί ἐπιζώντες μάρτυρες τῆς ἀναστάσεως 49 — Θρησκεία ἢ βασιλεία; 65 — 'Ο ἡγετικός χαρακτήρ τοῦ ἀπ. Παύλου 81 — Πιστός ἢ καλός; 97 — Χριστιανός 113 — 'Αντίχριστοι 129 — 'Α-χρίστiani 145 — Σχολεῖον 161.

Β' ΕΚ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

Στεργίου Ν. Σάκκου: Γένεσις: 'Η δημιουργία, σελ. 19 — 'Ο ἄνθρωπος στὸν παράδεισον 51 — 'Η πτώσις 69 — Κάιν· καὶ "Αβελ — 'Η γενιά τοῦ Κάιν 84 καὶ 99 — 'Η γενιά τοῦ Σὴθ πρὶν τὸν κατακλυσμὸν 116 — 'Ο ἐκφυλισμὸς τῆς γενιᾶς τοῦ Σὴθ — 'Η κιβωτὸς τοῦ Νῶε 131 — 'Ο κατακλυσμὸς 147 — 'Η διαθήκη τοῦ Θεοῦ μετὰ τὸ Νῶε 163.

Γ' ΒΙΒΛΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ — ΚΗ-ΡΥΓΜΑΤΑ

Μιχαὴλ Κ. Εἰδουμίου: Ταξίδι χωρὶς γυρισμό, σελ. 25 — Σωτηριολογικὴ ἀλήθεια 61 — Εἶναι

πρόσωπον; 87 — Εἶναι Θεός; 117 — Μία γυναῖκα πὺν σώζει 133 — 'Αποτάσις τῷ Σατανᾷ; 167.

Στεργίου Ν. Σάκκου: Τὰ δῶρα τῆς ἀναστάσεως 55.

'Αρχιμ. Γεωργασίου 'Ι. Ραπτοπούλου: Τὸ φῶς τοῦ κόσμου 103 — 'Ανήσυχες ψυχῆς 121 — 'Ο τέλειος νόμος 136 — Καλὸς ἢ κακὸς γεωργός; 149.

Δ' ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΚΑ

Δημητρίου Β. Χαρίση: Οἱ διὰ Χριστὸν δεσμῶται, σελ. 26 — Οἱ ἱεροουργοὶ τοῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας 46 — Κίριε, μὴ με ἐγκαταλείψῃς 59 — Τὸ κῦρος τῆς μορφώσεως τῶν ἐργαζομένων εἰς τὸν ἀπαιλῶνα τοῦ Κυρίου 77 — «...Τὴν ἀλήθειαν οὐκ ἐκρυψα...» 91 — 'Η διὰ πίστεως σύνδεσις τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὸν Θεόν 123 — 'Η διαρκὴς πάλιν φωτὸς καὶ σκότους 153.

Ε' ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Β.Α.Ψ.: 'Η χριστιανικὴ μόδα, σελ. 28 —

ἐλλείψεις τοῦ ἄλλου. Δὲν διαπομπέει τὸ συνάνθρωπό του με κανένα τρόπο. Πάντοτε τὸν δικαιολογεῖ. Πάντοτε τὸν σκεπάζει. 'Η ἀποσιέγασι, τὸ ξεσκεπάσμα τοῦ ἄλλου εἶναι πρᾶγμα πὺν δὲν οὐμβιβάζεται μετὰ τὴν ἀγάπην. "Όταν βροσιώμασθε δυὸ καὶ τρεῖς μαζί ἄς μὴ ἀποσιεγάσουμε, ἄς μὴ ξεσκελάσουμε τίς ἀδυναμίες καὶ τὰ σφάλματα τῶν ἄλλων. Μετὰ ἄλλα λόγια ἄς μὴ κοινοποιοῦμε. Αὐτὸ δὲν τὸ θέλει ἡ ἀγάπη.

«πάντα πιστεύει». 'Εχει ἐμπιστοσύνη στὰ πρόσωπα πὺν ἀγαπᾷ. Δὲν διατηρεῖ καμμιὰ ἀπολύτως ἐπιφύλαξιν. Πιστεύει καὶ ἐμπιστεύεται στὰ λόγια τους. Καὶ πάντοτε οχηματίζει γι' αὐτὰ τὴν πὺν καλὴ ἐντύπωσιν καὶ πεποίθησιν. Αὐτὸ εἶναι τὸ γνώρισμα τῆς ἀγάπης: 'Η ἐμπιστοσύνη καὶ ἡ εὐμενὴς πεποίθησις.

«πάντα ἐλπίζει». 'Εκεῖνος πὺν ἀγαπᾷ πάντοτε ἐλπίζει στὴν διόρθωσιν τῶν παρεκτροπῶν τοῦ ἄλλου. 'Ελπίζει διὰ μαρθεῖν τὸ σωθῆν καὶ ὁ πὺν μεγάλος ἁμαρτωλός. 'Ελπίζει, ὅπως ἐλπίζει ἡ μητέρα γιὰ τὰ ἰδιότροπα παιδιὰ τῆς, διὰ μιὰ ἡμέρα θὰ διορθωθῶν καὶ θὰ γίνων φρόνιμα. Δὲν χάνει ποτε τὸ θάρρος του, δὲν χάνει ποτε τὴν ἐλπίδα του γιὰ τὸ καλὸ τοῦ συνανθρώπου του. 'Ελπίζει

στὴν διόρθωσιν του καὶ στὴν πνευματικὴν του κατάρτισιν.

«πάντα ὑπομένει». 'Η ἀγάπη ὑπομένει πρὸς ὅντα. Αὐτὸς πὺν ἀγαπᾷ ὑπομένει τίς ἰδιοτροπίας τοῦ ἄλλου, ὑπομένει τὰ ἐλαττώματα του, τίς ὕβρεις του, τίς ἀγνωμοσύνας καὶ ὅλα. Δὲν κάμπτεται ποτε. Δὲν λυγίζει καμμιὰ φορὰ. Πολιτεύεται σὺν τῇ μητέρα μετὰ τὰ ἰδιότροπα παιδιὰ τῆς. "Όπως ἐκεῖνη εἶται καὶ αὐτὸς ὑπομένει τὰ πάντα.

«'Η ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει». 'Η ἀγάπη δὲν ξεπέφτει ποτε. Μένει σταθερὴ καὶ αἰώνια. "Όποιος ἀγαπᾷ, ἀγαπᾷ γιὰ πάντα. Μέχρι θανάτου. Καὶ πὺν πέρα. "Ός τὸν οὐρανόν. 'Η ἀγάπη ἀορίζει ἀπ' ἐδῶ καὶ συνεχίζεται στὴν αἰωνιότητα.

Αὐτὰ εἶναι τὰ γνωρίσματα τῆς ἀγάπης. Αὐτὰ τὰ γνωρίσματα πρὸς τὰ ἔχῃ καὶ ἡ ἰδικὴ μας ἀγάπη πρὸς τὸν ἄλλο. 'Ετοι τὰ ἀγαπῶμε πάντοτε.

Κολέλλες καὶ Γυναῖκες,

Γίνετε ὁδοὶ τῆς Χριστιανικῆς Μόδας. Καὶ ἀεχνόσασθε οὐλάχχνα οἰκτιρμοῦ, χρησιότητι, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν ἐπὶ πᾶσι δὲ τοῖσις τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος».

Β. Α. Ψ.

Ἡ ταπεινοφροσύνη 79 — Ἡ πραότης 95 — Σπλάγχνα οἰκτιρῶν 109 — Ἡ μακροθυμία 126 — Ἡ χρησιμότης 141 — Ἡ ἀγάπη Α' 157 — Τὰ γνωρίσματα τῆς ἀγάπης Β' 173.

Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Α. Καλύδα: Τὰ θεμέλια· Τὰ ἀποθέματα τοῦ ἔθνους 93 — Κληρονομική καταβολή 107 — Ἐμμερῶς ζωὴ 125 — Ἀμεσον περιβάλλον 140 — Τὸ κακὸν ἔντυπον 155 — Καὶ ὁ κινηματογράφος 172.

ΣΤ' ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Σάββα Ν. Ξανθοπούλου: Μετὰ τὸ δῆλημα, σελ. 29 — Ἐνας Γενίτσαρος πὲ κρυφὸ σχολειὸ 41 — Ἡ ὠραιότερη Λαμπρὴ 57 — Τὸν ὠδήγησε στὸ χρέος του 75 — Ἐνα παιδὶ ἀνεπιτήμητο 89 — Μιὰ εἰδικὴ θεραπεία 105 — Ὁ ψευτογιατρός 119 — Ὁ ψευτοπατέρας 138 — Ὁ χαμένος πού δρέθηκε 151 — Ἡ προσευχὴ τοῦ Κωνστάνη 170.

Ζ' ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Στεργίου Ν. Σάνκου: Σύντομος ἱστορία τοῦ περιοδικοῦ, σελ. 3 — Ὁ ἅγιος Νικόδημος περὶ τῶν γεωμετρίων 37 — Ἡ χριστιανικὴ πίστις κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν 48.

Ἀποσπάσματα ἐκ παλαιῶν φύλλων τοῦ περιοδικοῦ 5-16 — Ἀπὸ τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Μακρυγιάννη 48.

Ἐπισκόπου Φλωρίνης Ἀθουαίνου: Τίς ἡ αἰτία τῆς πτώσεως τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας 39.

Π. Κ.: Ἱεροκήρυκες καὶ διδάσκαλοι τοῦ γένους 43.

ΠΑΤΕΡΙΚΑ

Ἰωάννου Χρυσοστόμου: Ἡ συνάντησις τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ μετὰ τὰς δύο μικροφόρους, σελ. 68 — Παράδεισος καὶ πηρενία 74 — Τὸ μεγαλύτερον ἀξίωμα 146.

Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ: Ἡ πίστις μας εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα 88.

Θ' ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ὁ ἀφορισμὸς — Τὰ κριτήρια — Τὸ κουλὸρι τοῦ Λεωνίδα 31-32 — Εὐλογημένη συνάντησις — Θεὸς πόθος 96 — Ἡ παρτιμόρφωσις — Ἡ μεταμόρφωσις — Ἐως πότε; — Ἐλεημοσύνη — Φωνὴ ἐκ Γερμανίας 111-112 — Ἐπιτυχὴς ἐκλογή πανεπιστημιακοῦ καθηγητοῦ — Αἱ μεταθέσεις τῶν μητέρων καθηγητριῶν — Ἀγωνισταὶ ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας — Τρόποι καλῆς συμπεριφορᾶς ἐντὸς τοῦ ναοῦ 159-160.

Ι' ΔΙΑΦΟΡΑ

Δ. Α. Χατζηαβραμίδη: Μὴ ἀναβάλης, σελ. 143 — Πίναξ περιεχομένων 175.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Ὑπενθυμίζομεν ὅτι ἀπὸ τοῦ νέου ἔτους 1972 ἡ συνδρομὴ τοῦ περιοδικοῦ ἀνέρχεται εἰς δραχμὰς 20 ἐτησίως. Ἐννοεῖται ὅτι ὅσοι ἐκ τῶν συνδρομητῶν ὀφείλουσι παλαιᾶς συνδρομᾶς δύνανται νὰ τὰς ἐξοφλοῦν καταβάλλοντες δι' ἕκαστον ἔτος δραχμὰς 10.

Ἐπίσης ἐπειδὴ δὲν θὰ ἠθέλαμεν νὰ ὑπάρξῃ συνδρομητὴς, ὁ ὁποῖος δι' ἔλλειψιν χρημάτων θὰ ἐξήτει τὴν διαγραφὴν του, διὰ τοῦτο διατηρεῖται μόνον δι' αὐτοὺς ἡ παλαιὰ συνδρομὴ τῶν δραχμῶν 10.

(ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ) Μηνιαῖον ὁρθόδοξον χριστιανικὸν περιοδικόν.

Ἱδιοκτησία καὶ ἔκδοσις Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Τηλ. 70-630 Θεσ/κη

Διευθυντὴς Συντάξας: Σάββας Ν. Ξανθοπούλου, Πέλοπος 9, Θεσ/νίκη

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Γεώργιος Τριανταφυλλίδης, Ὁραιοπούλου 19, Θεσ/νίκη

Ἐτησίᾳ συνδρομὴ: Ἐσωτερικοῦ δραχ. 20 — Ἐξωτερικοῦ δολλ. 2

Ἐπιστολαὶ - συνδρομαὶ εἰς Περιοδικὸν «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ», Πέλοπος 7, Θεσ/νίκη
ΤΥΠΟΙΣ: Α.Σ.Ε. — ΘΕΣ/ΝΙΚΗ